

Mediavertaling –
die herskrywing van nuusvertalings

deur

Cheréne Pienaar

**Tesis ingelewer ter gedeeltelike voldoening aan die vereistes vir die graad
Magister Philosophiae in Vertaling aan die Universiteit van Stellenbosch**

Studieleier: Prof AE Feinauer

Maart 2012

Verklaring

Ek, die ondergetekende, verklaar hiermee dat die werk in hierdie tesis vervat, my eie oorspronklike werk is wat nog nie vantevore in die geheel of gedeeltelik by enige universiteit ter verkryging van 'n graad voorgelê is nie.

.....

Cheréne Pienaar

.....

Datum

Kopiereg © 2012 Stellenbosch Universiteit

All regte voorbehou

Opsomming

In hierdie beskrywende studie word die herskrywing van vertaalde politieke gekleurde berigte wat op News24.com verskyn, ondersoek. Afrikaanse berigte wat oorspronklik gepubliseer is in *Die Burger*, *Beeld* en *Volksblad*, word gekies en dan vertaal vir die Engelse doelteksleser. Hierdie leser verskil nie noodwendig van die bronteksleser ten opsigte van geografie en kultuur nie, maar wel ten opsigte van sy of haar verlede en emosionele bagasie, soos die apartheidsera en die skuld wat die wit Afrikaanssprekende dra.

Hoewel daar beweer word dat berigte uit die bogenoemde dagblaaie bloot paragraaf per paragraaf vir News24 vertaal word, gebeur daar heelwat meer met die teks. Die tekste word redigeer, herskryf, hervorm en herverpak sodat dit in 'n nuwe konteks aangebied kan word. Die doelteks word ondersoek om vas te stel of dit herskryf is en watter veranderinge, spesifiek ideologiese, die teks tydens hierdie herskryfproses ondergaan het. Leksikale en ander linguïstiese middele word gebruik om 'n teks te heraan en anders uit te beeld as in die bronteks.

Die wyse waarop die beeld van 'n postapartheid Suid-Afrika in die aanlyn Engelse berigte teenoor die gedrukte Afrikaanse berigte voorgestel word, word hier ondersoek. Die hipotese is dat die News24-herskrywer ten doel het om 'n aangepaste ideologiese boodskap met die herskrywing daarvan oor te dra. Hierdie afleidings word in verband gebring met die narratiewe teorie en die konsep van rame. Hierdie teorie, asook ander teorieë, vorm 'n raamwerk om die vergelyking van die tekste en die herskrywing daarvan te ondersoek. Die meer letterlike leksikale aanpassings wat gemaak word vir praktiese doeleindes, soos leesbaarheid, word eerstens bespreek. Daarna word die aanpassings wat gemaak word ter wille van 'n ideologiese motivering bespreek. Afleidings word dan gemaak en in verband gebring met News24 se skopos of doel met die herskrywing van die tekste, naamlik om die beeld van die regering in 'n postapartheid Suid-Afrika negatiewer as die bronteks uit te beeld.

Summary

In this descriptive study, the rewriting of translated politically coloured texts on News24.com is investigated. Afrikaans articles, which were originally published in *Die Burger*, *Beeld* and *Volksblad*, are selected and then translated for the English target text reader. This reader does not necessarily differ from the source text reader in terms of geography and culture, but in terms of his or her past and the emotional baggage, such as the era of apartheid and the guilt that the white Afrikaans person has to carry.

While it is claimed that the articles from the above-mentioned dailies are merely translated paragraph for paragraph for the purpose of being published online on News24, a lot more happens to the text. The texts are edited, rewritten, reshaped and repackaged to be presented in a new context. The target text is studied to establish whether it is rewritten with an ideological purpose in mind and what adaptations are made to achieve an ideological influence. Lexical and other linguistic means are used to reframe a text and present it differently in the target text.

The way in which a post apartheid South Africa is being presented in the English texts (as opposed to the Afrikaans print version) is the focus of the study. The hypothesis is that the News24 rewriter's purpose is to send an adapted ideological message with the text. These conclusions are being drawn based on narrative theory and the concepts of frames. This theory as well as other relevant theories form a framework according to which one can study and compare the texts and the rewriting of the source texts. While the literal changes made for practical reasons such as readability are broadly discussed, the focus is on the ideological implications these lexical and other linguistic adaptations cause. Conclusions are then made according to the skopos of News24 with the rewriting of the texts, namely to represent the image of a post apartheid South Africa more negatively than it is represented in the source text.

Dankbetuigings

Ek wil graag dankie sê aan die volgende:

- My hemelse vader sonder wie ek tot niks in staat is nie.
- My studieleier, Prof. Ilse Feinauer vir haar raad, geduld en leiding.
- Lize Mulder wat nie net gehelp met die redigering van hierdie stuk nie, maar wat my elke dag inspireer.
- Johann Pienaar. Ek weet Pa is trots op my.
- Mattie en Michéle Pienaar, wat net 'n oproep ver was as die werk-en-studeer-*combo* te veel geraak het. Dankie dat julle in my glo.
- Michael Hammond, vir sy liefde en ondersteuning.
- Almal by Media24 wat my op een of ander manier gehelp het.

INHOUDSOPGAWE

	<u>Bladsy</u>
1. INLEIDING	1
1.1 Inleiding: herskrywing in mediavertaling	1
1.2 Hipotese en navorsingsvrae	6
1.3 Werkswyse en hoofstukindeling	7
2. DIE PROSES VAN MEDIAVERTALING	9
2.1 Inleiding	9
2.1.1 Kontekstualisering van die koerantgroep	10
2.2 Vertaalstudie: Agtergrond	11
2.2.1 Ekwivalensie	12
2.3 Die vernaamste vertaalteorieë	13
2.3.1 Linguistiese benadering	13
2.3.2 Tekslinguistiese benadering	15
2.3.3 Funksonalistiese benadering	16
2.3.3.1 Agtergrond	16
2.3.3.2 Skopos	16
2.3.3.3 Rolspelers in News24.com se vertaalproses	18
2.3.3.3.1 Die inisieerder	20
2.3.3.3.1.1 Ideologie en die doel van die inisieerder	21
2.3.3.3.2 Die vertaalopdrag	22
2.3.3.3.3 Die vertaler	23

2.3.3.3.4	Lojaliteit	24
2.3.3.4	Samevatting van die funksionalistiese benadering	26
2.4	News24 en sy vertaalproses: Agtergrond	28
2.4.1	Vertaling as handeling binne News24	30
2.4.2	Die aard van nuusvertaling	33
2.4.3	Die vervanging van ekwivalensie	35
2.4.4	Die vertaling van agentskapnuus	36
2.4.5	Kollektiewe outeurskap	38
2.4.6	Samevatting van die vertaalproses	40
2.5	Joernalistiek en Vertaling	41
2.5.1	Die internet: voordele en nadele	45
2.5.2	Samevatting van joernalistiek en vertaling	46
3.	HERSKRYWING EN DIE NARRATIEF	48
3.1	Inleiding	48
3.2	Deskriptiewe vertaalstudie (DTS)	49
3.2.1	Norme	50
3.2.2	Toury se norme	50
3.2.2.1	Voorlopige norme	51
3.2.2.1.1	Vertaalbeleid	51
3.2.2.1.2	Bronteks vertaal of nie?	51
3.2.2.2	Die aanvangsnorm	51
3.2.2.3	Operatiewe norme	53
3.2.2.3.1	Matriksnorme	53

3.2.2.3.2 Tekslinguistiese norme	54
3.2.2.4 Samevatting van Toury se norme	54
3.2.3. Chesterman se norme	54
3.2.3.1 Verwagtingsnorme	55
3.2.3.2 Professionele norme	57
3.2.3.2.1 Verantwoordelikeheidsnorm	57
3.2.3.2.2 Die kommunikasienorm	58
3.2.3.2.3 Die verhoudingsnorm	59
3.2.3.3 Samevatting van Chesterman se norme	59
3.3 Die konsep herskrywing	60
3.3.1 Die studie van News24 se vertaling hoort onder die herskryfteorie	62
3.4 Die polisisteamteorie	64
3.5 Lefevere en sy herskryfteorie	66
3.5.1 Algemene opmerkings	66
3.5.2 Beelde en konstrunkte	67
3.5.3. News24 se beperkings op die herskrywer	68
3.5.3.1 Die patronaat	69
3.5.3.2 Ideologie	71
3.5.3.3 Linguistiese beperkings van die DT	72
3.5.3.4 Poëtika	73
3.5.3.5 Universele Diskoers	74
3.6 Die ontkenning van afwykings in betekenis	75
3.6.1 News24 se nuusvertaling en feitekonstruksie	77

3.7 Die narratief	81
3.7.1 Definisie van die narratief	81
3.7.2 Rame en die rol wat dit in die narratief speel	82
3.7.2.1 Raamspasie	84
3.7.3 Die Narratief: status en effek	87
3.7.4 Narratief as algemene kennis	88
3.7.5 Die normaliserende funksie van die narratief	88
3.7.6 Kategorieë en stories	89
3.7.7 Die verhouding tussen die narratief en “realiteit”	90
3.7.7.1 Die politieke betekenis van die narratief	91
3.7.8 Tipes narratiewe	93
3.7.9 Eienskappe van die narratief	95
3.7.10 Evaluering van die narratief	97
3.7.11 Samevatting van die narratief	97
3.8 Samevatting van herskrywing	98
4. Tekstuele ontledings op linguistiese en ideologiese vlak	100
4.1 Inleiding: Agtergrond en werkswyse by ontledings	100
4.2 Vergelyking op linguistiese vlak	101
4.2.1 Byvoeging	102
4.2.1.1 Die uitskrif van akronieme en afkortings (en die weglating daarvan)	103
4.2.1.2 Minder metafores en meer beskrywend	104
4.2.1.3 Die byvoeging van (agtergrond)inligting	105
4.2.1.4 Bywoorde wat herskryf word as naamwoorde	106

4.2.2 Skrapping	108
4.2.2.1 Die weglating van aanhalingstekens	108
4.2.2.2 Die weglating van titels	109
4.2.2.3 Die weglating van agtergrondinligting	110
4.2.3 Uitlegwysiging	111
4.2.3.1 Die invoeging van subopskrifte	111
4.2.3.2 Herparagrafering	112
4.2.3.3. Aanpassing van letterkleur en invoeging van skakel	114
4.2.4 Variasie	115
4.2.4.1 Die gebruik van hoofletters in die doelteks	115
4.2.4.2 Die omskakeling van teenwoordige tyd na verlede tyd	116
4.3 Vergelyking op Ideologiese vlak	117
4.3.1 Elemente wat 'n artikel "letterlik" raam en die herskrywing daarvan	117
4.3.1.1 Koppe en die ideologiese gevolge met die aanpassing daarvan	118
4.3.1.1.1 Koppe verkort	120
4.3.1.1.2 Negatiewiteit teen die regering of nie?	120
4.3.1.1.3 Detail wat in die kop aangebring is om 'n negatiewer beeld te skep of om te intensiveer	121
4.3.1.1.4 Skrapping (of aanpassing) van aanhalings in koppe	122
4.3.1.1.5 Koppe soms meer eufimisties	123
4.3.1.1.6 Koppe minder metafories en meer beskrywend (én negatiewer)	124
4.3.1.1.7 Koppe meer eksplisiet	125
4.3.1.2 Die angepasde inleidende paragraaf	127
4.3.1.3 Aangepaste slotparagraaf	131

4.3.1.4 Die gebruik van subopskrifte_____	139
4.3.2 Herskrywing in die lyf van die berig_____	140
4.3.2.1 Situasië in Suid-Afrika en regering negatief uitgebeeld_____	140
4.3.2.2 Die vervanging van leksikale items om die doeltëks negatiewer te maak__	143
4.3.2.3 Inligting herorden en passivering verander na aktivering_____	144
4.3.2.4 Skrapping in die lyf van die berig_____	146
4.3.2.4.1 Die weglating van inligting_____	146
4.3.3 Berigte meer eufimisties_____	149
4.3.3.1 Minder metafores en meer beskrywend en neutraler_____	151
4.3.4 Gevolgtrekking_____	153
5. GEVOLGTREKKING_____	156
5.1 Narratiewe en rame_____	156
5.2 Funksionalisme en die skopos van die teks_____	158
5.3 Verdere studiemoontlikhede_____	159
BRONNELYS_____	161
ADDENDUM A_____	MEEGAANDE DOKUMENT

1. INLEIDING

1.1 Inleiding: herskrywing in mediavertaling

In die studie wat volg word die herskrywing van vertaalde nuusberigte wat op News24.com verskyn, ondersoek. Hierdie nuuswebtuiste is elf jaar gelede geskep as die hoofinternetplatform vir Media24, 'n afdeling van een van die oudste Suid-Afrikaanse en Afrikaaner-georiënteerde uitgewers; naamlik Naspers, oftewel *National Press*, wat die publikasie van tydskrifte en koerante behartig (Feinauer 2010:1).

News24.com maak gereeld gebruik van Afrikaanse berigte wat oorspronklik gepubliseer is in *Die Burger*, *Beeld* en *Volksblad* onderskeidelik. Volgens mnr. Jannie Momberg, redakteur van News24.com (persoonlike e-pos-korrespondensie), verloop hierdie proses as volg: die nuusredaksie kies die spesifieke berigte wat hulle vertaal wil hê; die vertalers vertaal die berigte en stuur dit aan vir 'n senior subredakteur wat die finale verwerking doen. “Die vertaler plaas elke Engelse paragraaf langs die oorspronklike Afrikaanse paragraaf. Die sub verwyder dan die Afrikaanse paragrawe as deel van die sub-proses. In sommige gevalle sal die nuusredakteurs kyk na die finale produk en dit dan publiseer,” sê hy.

Volgens Momberg is dit hulle beleid om die berigte, waar moontlik, nie te veel te verander nie. “Die finale produk moet wel in duidelike Engels verskyn – dus word veranderinge gemaak om dit te verseker. In sommige gevalle word stories (berigte) *ge-re-angle* omdat die koerant se hoofgedeelte moontlik vroeër reeds in 'n storie op News24 verskyn het. Die senior sub- en nuusredakteur neem hierdie besluite saam,” sê hy. Dit is juis die “re-angling” (of herbelyning) wat ek in die studie navors en aansluit by die raam van narratiewe (sien later in die hoofstuk).

Die vertaalde teks is dus oorgeskryf; aanpassings is aangebring, onder meer dele (woorde, sinne of selfs paragrawe) wat weggelaat of bygevoeg is. Weens die feit dat hierdie herskrywe weergawe op News24 'n verwerking is en nie bloot 'n vertaling van een taal in 'n ander nie, kom 'n aantal kwessies na vore.

Hierdie studie het 'n sosiologiese benadering omdat Baker (2006) se narratiewe raammodel onder meer as teoretiese benadering dien. Volgens Somers (1992:600 in Baker 2006:9) is dit deur die narratief wat ons kan sin maak van die sosiale wêreld en dit

leer ken en verstaan. Volgens Somers (1992) is dit ook deur die bemiddeling van narratiewe wat ons ons sosiale identiteit vorm.

In haar studie “South African print newspaper narratives reframed for internet news portals or not?” (2011) ondersoek Feinauer die vertaling van koerantberigte van Afrikaans en/of Engelse koerante vir Afrikaans en/of Engelse nuuswebtuistes op die internet. Die mate waartoe hierdie tekste ’n herramingsproses ondergaan en indien wel, hoe hierdie tekste herskryf word om ’n ideologiese invloed op die leser te hê, word in haar studie ondersoek.

Feinauer bewys hiermee dat die berigte, ondanks die soort (internet of gedrukte media) vir die Afrikaanse lesers minder negatief as die Engelse weergawes aangebied word. Volgens haar word ’n veel negatiewer beeld van ’n postapartheid Suid-Afrika in die Engelse berigte as dié van die Afrikaanse koerante uitgebeeld. In haar studie bewys Feinauer ook dat die feit dat Engelse berigte meer intens en negatief is, nie as gevolg van groter sensasie is nie, maar te doen het met die taal en sy kulturele groep.

Volgens Feinauer (2011) bestaan daar met die herskrywing van die tekste op News24 ’n algemene tendens (of ’n makrotekstuele verskynsel) om ’n negatiewer beeld van die toestand in Suid-Afrika te skep, as wat in die Afrikaanse gedrukte media die geval is. Die enigste manier waaraan ’n mens kan vasstel of dit die geval vir hierdie studie is, is deur te kyk na die leksikale en ander linguistiese, taal en grammatikale middels wat News24 gebruik om ’n teks te herraam. Sekere narratiewe word vir die leser herraam om hom of haar ideologies te beïnvloed.

Hierdie studie wil kyk of Feinauer (2011) se bevindinge wel korrek is. Die ondersoek sal teoreties hoofsaaklik gebaseer wees op Baker se narratietheorie. Ander teorieë wat sal klink, is die herskryfteorie van Lefevere. Sowel Baker as Lefevere val onder die Deskriptiewe vertaalstudie (DTS). Daarom sal ek ook kennis neem van Toury se norme. Funksionalisme word ook kortliks betrek om die onderskeie rolspelers te identifiseer.

Baker (2006:19) definieer narratiewe as openbare en persoonlike “stories” waarvolgens mense leef, en gebruik hierdie twee terme uitruilbaar. Volgens Baker (2006) erken die narratief dat mense se gedrag fundamenteel bepaal word deur die stories wat hulle glo oor gebeurtenisse wat hulle raak, eerder as deur hulle geslag, afkoms, velkleur, of enige ander eienskap.

Die konsep van 'raam' word deur Baker (2006) voorgestel as 'n strategiese beplanning wat gedoen word om 'n storie in 'n sekere lig aan te bied of realiteit te 'herskep'. Die raam van stories behels die intensifisering of versagting van sekere elemente van 'n teks ten einde spesifieke gevolge vir die doeltekslesers te hê. Slegs deur die weglating van een verkorting of deur die verandering van aktiewe vorm na passiewe vorm, kan 'n narratief opsetlik heraan word om tot meer lesers te spreek, sê Feinauer (2010:7).

'n Vertaler kom voor 'n etiese keuse te staan met elke vertaling, naamlik om bestaande ideologieë van die narratiewe te herproduseer (te 'raam'), of om hom of haar daarvan los te maak, dit wil sê om die storie te intensifiseer of te versag.

Hierdie studie het ten doel om vas te stel tot watter mate die Afrikaanse nuusberigte 'n herramingsproses ondergaan, en indien wel, hoe hierdie berigte dan geredigeer, herskryf, hervorm en herverpak word in 'n nuwe konteks (Bielsa en Bassnett 2009:11 in Feinauer 2010:1). Dit gaan dus nie bloot oor 'n soort meganiese herkodering van 'n teks uit taal A in taal B nie.

Dit is belangrik om in hierdie stadium te bepaal wie die rolspelers in die proses van mediavertaling is. Volgens Feinauer (2010:2) is die rolspelers die redigeringspan en joernaliste van die oorspronklike Afrikaanse koerante, die redigeringspan en vertaler/herskrywers ("transeditors") van News24, asook die ontvangers/lesers van beide die bron- en doelnuustekste. Die lesers van die bronteks is uiteraard wit en bruin Afrikaanssprekendes en dié van die doelteks is meestal wit Engelssprekende Suid-Afrikaners. "The target text readership is primarily meant for local South African readers who access their news electronically, South Africans travelling locally and internationally, as well as expatriates".

In die geval van doeltekslesers wat in Suid-Afrika woon, is daar nie beduidende verskille tussen die bron- en doeltekslesers nie. Hierdie lesers deel dieselfde verwysingsraamwerk en omdat Afrikaans een van die 11 amptelike tale is, is die meerderheid vertrouwd met basiese Afrikaans. Die buitelandse lesers is, volgens Feinauer (2010:3), die minderheid. "To a lesser extent News24 is also read by an international readership with special interest in South Africa."

Domestikering behels die verandering van 'n teks ten einde dit aan te pas vir die doelteksleser om dit soos 'n oorspronklike doeltaaltekste te laat lees. Soos Momberg dit

stel, sal die doeltteks in “duidelike Engels” moet verskyn. Die twee voorgestelde doelkulture (Suid-Afrikaners en buitelanders) sal egter uiteenlopende sienings hê oor wat duidelike Engels is. Soos reeds genoem sal die Suid-Afrikaanse leser kulturele terme en uitdrukkings begryp, terwyl die buitelandse leser hierdie terme of uitdrukkings onduidelik sal vind.

Omdat Feinauer (2010:8) in haar studie oor mediavertaling op News24.com gevind het dat kulturele woorde en uitdrukkings in die meeste gevalle so gehou en sonder verduideliking oorgedra is, kan die afleiding gemaak word dat die doeltekslesers hoofsaaklik Suid-Afrikaans is. Feinauer (2010:8) verwys na die baie gevalle waar Afrikaanse terme so gehou is, byvoorbeeld “swart gevaar” in die vertaalde sin; “Nel could not handle his fear of the ‘swart gevaar’”. ’n Afrikaanse term wat behou is in die doelteks, en nie omskryf is nie, sal nie sin maak vir hierdie tipe doelteksleser nie. “This would indeed seem very foreign to a non South African reader, even to a reader with very little knowledge of Afrikaans” sê Feinauer (2010:8).

Voorts maak Feinauer (2010:6) die stelling dat hierdie tekste nie hoofsaaklik aangepas is om aan die doeltekslesers se behoeftes te voldoen nie, maar veranderinge eerder aangebring is om ’n ideologiese boodskap oor te dra. “These changes were much more subtle, but in a sense ideologically spoken more far-reaching” (p.6). Dit sluit aan by Baker (2006) se stelling dat mense se gedrag fundamenteel bepaal word deur die stories wat hulle glo oor gebeurtenisse wat hulle raak, eerder as deur eienskappe soos hul afkoms of die taal wat hulle praat.

Die bronteks en die herskryfde internetteks sal dus ondersoek word om ideologiese gefundeerde verskuiwings te eien en die implikasie van die verskuiwings te beskryf. Voorts sal die herskryfstrategieë kategoriseer en beskryf word, byvoorbeeld die byvoegings en die weglatings.

Afgesien van Baker (2006) sal Lefevere (1992) se teorie oor herskrywing ook toegepas word omdat hierdie tipe mediavertaling soveel van herskrywing gebruik maak. Volgens Lefevere (1992:6-7) is alle tipes vertaling vorms van herskrywing. Boonop weerspieël alle herskrywings ’n sekere ideologie, en tekste word gemanipuleer om op ’n sekere wyse te funksioneer in ’n sekere gemeenskap. “...rewriters adapt, manipulate the originals they work with to some extent, usually to make them fit in with the dominant

ideological and poetological currents of their time". Hierdie teorie sluit aan by Feinauer (2010:6) se stelling dat veranderinge in nuustekste aangebring word om 'n ideologiese boodskap oor te dra.

Volgens Rabe, hoof van die Departement Joernalistiek (*By in Die Burger* 2010:13) moet lesers mediageletterd wees om die media ten beste te kan ontvang en gebruik. Volgens Rabe beteken mediageletterdheid dat jy die ideologie van die media moet verstaan. "Dinge soos: Wie produseer die inligting wat op lamppale, koerantvoorblaaie, jou TV-, selfoon en rekenarskerm verskyn? Hoekom, en volgens watter riglyne? En hoe moet jy dit interpreteer?" sê Rabe. Die konsep van mediageletterdheid sluit aan by Lefevere (1992:2) se siening dat lesers deur die manipulasie van die herskryfde teks moet sien (met ander woorde vrae vra soos "hoekom" die herskrywer sekere strategieë volg en "volgens watter riglyne" hy of sy dit doen) en dit sodoende korrek interpreteer.

Lefevere (1992:9) meen dat vertaling en redigering die mees prominente tipe herskrywing is, en omdat dit "potensieel die mees invloedryke vorm van herskrywing is", kan dit 'n sekere beeld van 'n reeks gebeurtenisse of toestande in 'n ander kultuur projekteer en dit so buite die grense van die spesifieke kultuur of bron bevorder. 'n Voorbeeld hiervan is in die geval waar daar positiewe nuus uit 'n klein gemeenskap soos Kayamandi kom en dan nie net in *Die Burger* verskyn nie, maar ook op News24.com. Hierdeur word meer mense in ander kulture bereik, soos byvoorbeeld Engelssprekende lesers van 'n hoër inkomstegroep.

Nord (1997:21) noem dat die vertaler nie die sender van die doelteksboodskap is nie, maar die teksprodusent in die doelkultuur wat iemand anders se intensie aanneem ten einde 'n kommunikatiewe instrument vir die doelkultuur te produseer. Volgens Feinauer (2010:18) is die basiese fokus van die funksionalistiese teorie dat die intensionele doel van die teks die hoof faktor moet wees in die vertaal- of herskryfproses.

Volgens Nord (1997:21) neem die vertaler ook die intensie van die opdraggewer aan. Dit is die opdraggewer wat die proses van interkulturele kommunikasie begin want hy of sy verlang 'n sekere kommunikatiewe doelteks. Vir Nord (1997) val die fokus op die funksie van tekste en 'n lojaliteit aan die sogenaamde *skopos* wat by die vertaalproses betrokke is (sien byvoorbeeld Nord 1997a). Die opdraggewer van die vertaling van nuusberigte

het dus 'n intensie wat die herskrywer moet uitvoer met die herskrywing van vertaalde nuusberigte.

Nord (2007) is ook van mening dat daar per definisie nooit sprake kan wees van enige “verlies” tydens vertaling nie, aangesien vertaling altyd winste oplewer (Nord 2007). As daar byvoorbeeld op News24.com verslag gedoen word oor die taaldebakel in die Universiteit Stellenbosch met berigte wat oorspronklik in *Die Burger* verskyn het, lewer dit winste op vir die taal want ander tersiêre instansies word sodoende ingelig oor die situasie van Afrikaans aan die Universiteit Stellenbosch. Daar is egter situasies in die herskryfproses waar vertaling nie winste oplewer op News24 nie. In die geval waar 'n berig in só 'n mate herraam word dat 'n negatiewe beeld geskep word, kan dit nadelige gevolge hê. Dit kan Suid-Afrika byvoorbeeld benadeel as potensiele toeriste wegbly omdat die misdaadsituasie in die media geïntensiveer word.

Op hierdie punt is dit nuttig om enkele spesifieke navorsingsvrae te vra.

1.2 Hipotese en navorsingsvrae

In my studie sal ek poog om vas te stel of Feinauer (2011) se bevindinge oor die herskrywing van Engelse tekste ook waar is vir my studie. Ek gaan dus van die standpunt uit dat mediaberigte wel ideologies herskryf word vir News24.com. Die wyse waarop en waarvolgens dit plaasvind, word in hierdie studie bestudeer. Ek sal ook poog om die volgende vrae te beantwoord:

- Van watter strategieë maak die herskrywer gebruik tydens die herraamingsproses om die media-“storie” vanuit sy of haar eie perspektief in te kleur?
- Word die inhoud geïntensiveer of versag in die herskryfproses?
- Wat is die ideologiese verskille, indien enige, tussen Afrikaanse berigte en die herskepte Engelse tekste op News24.com?

Volgens Feinauer (2010:3) word nuusgebeure nie sonder sosiologiese intervensie weergegee nie, en het 'n joernalis altyd ten doel om 'n sekere realiteit vir die leser te skep. “Since news organisations are socially, culturally and politically situated, the so-called suitable and acceptable texts published in any newspaper, whether translated from a news agency or sourced and written as original texts by local Afrikaans journalists

are by no means completely neutral accounts of facts, but rather constructed reality from the favoured perspectives of the news organisation”.

- Is bogenoemde ook die geval met herskrywers van vertaalde tekste vir News24?

1.3 Werkswyse en hoofstukindeling:

'n Korpus van 100 tekste uit *Beeld*, *Volksblad* en *Die Burger* sal ondersoek word. Die berigte is almal reeds “ideologies-gekleurd”, onder andere oor Zuma, Malema, asook die ANC-regering in die algemeen. Die brontekste is Afrikaans uit die gedrukte media en die doeltekste Engels as News24-internetberigte. 'n Deskriptiewe studie van die herskryfproses wat hier gevolg is, sal gedoen word.

Aangesien werklike vertalings bespreek en geëvalueer word, is dit 'n empiriese en kwalitatiewe studie. 'n Literatuurstudie oor die genoemde teorieë sal die basis van hierdie navorsing wees.

Die tweede hoofstuk van hierdie studie sal die aspekte bespreek wat mediavertaling raak. Vervolgens sal die hele proses van mediavertaling van begin tot einde hanteer word in terme van hoe die proses in die kantoor werk: wie vertaal; waarheen die vertalings gaan, wie en hoe groot die herskryfspan is; wie presies die herskryfkeuses maak, hoe groot hierdie span is, en so meer. Ter beskrywing van mediavertaling sal navorsing deur onder andere Bielsa en Bassnett (2009) oor mediavertaling gebruik word.

Die daaropvolgende hoofstuk sal 'n literatuurstudie behels waar vertaalteorieë vir hierdie studie bespreek word, naamlik Lefevere (1992) se konsepte van herskrywing en manipulasie, Nord (1997) se skoposteorie sal as teoretiese begroning dien asook Baker se teorie oor narratiewe en rame in mediavertaling.

In die daaropvolgende hoofstuk geskied die toepassing wanneer die bron- en doeltekste vergelyk word.

Ek sluit my studie af met 'n gevolgtrekking waarin die resultate vergelyk en saamgevat word, die hipotese aanvaar of weerlê word en die navorsingsvrae beantwoord word. Verdere studiemoontlikhede sal ook aangetoon word.

Vervolgens word 'n bespreking van die News24.com-kantoor werk, 'n funksionalistiese rolverdeling van die vertaalproses, asook 'n literatuurstudie van mediavertaling, gegee.

2. DIE PROSES VAN MEDIAVERTALING

2.1 Inleiding

In hierdie hoofstuk wat 'n gedeelte van die teoretiese basis lê, word al die aspekte bespreek wat mediavertaling raak. Ten eerste word daar gekyk na die posisie van vertaling in globale nuusagentskappe en spesifiek in News24.com. Die aard van nuusvertaling en aspekte soos die vervanging van ekwivalensie en kollektiewe outeurskap sal hier bespreek word. Die hele vertaalproses wat in 'n internasionale nuuskantoor gevolg word, sal van naderby bekyk word. Bielsa en Bassnett (2009) se studie oor mediavertaling asook vertaalteoretiese benaderings soos onder andere die funksionalistiese benadering is relevant vir hierdie navorsing en sal as teoretiese basis dien.

Volgens Snell-Hornby (2006), is daar 'n groeiende belangstelling in die rol wat ideologie in vertaalstudies speel. Die effek wat ideologie in die vertaling van nuusberigte het en die rol wat dit speel, sal dus ook onder die soeklig geplaas word. Ander sentrale kwessies soos gesaghebbendheid en mediageletterdheid, wat tans belangrike vraagstukke in nuusvertaling is, sal verder hier bespreek word.

Volgens Bielsa en Bassnett (2009:11) toon navorsing in die veld van nuusvertaling dat vertaling slegs een element in 'n komplekse reeks prosesse is waartydens inligting van een taal in 'n ander getransponeer en dan geredigeer, oorgeskryf, hervorm en herverpak word om in 'n nuwe konteks te verskyn. "Information that passes between cultures in media translation is not only translated in the interlingual sense, it is reshaped, edited, synthesized and transformed for the consumption of a new set of readers" (Bielsa en Bassnett 2009:2). My doel in hierdie hoofstuk is om te bepaal waar in die proses van nuusvertaling hierdie aanpassings gemaak word, asook om te bepaal wat tot hierdie aanpassings lei.

Omdat daar by News24 eers 'n bestaande vertaalproduk moet wees voordat enige veranderinge aangebring kan word, sal daar verder in hierdie hoofstuk gekyk word na vertaalstudies en die verskillende teorieë wat ontwikkel het om ekwivalensie, die inisieerder en die rol wat hy of sy speel binne die skoposteorie, wat afkomstig is van die Funksionalisme.

Danksy die Funksionalisme is daar besef dat die funksie van die doelteks belangrik is. Die skopostorie maak selfs voorsiening vir meer as een doel, of skopos, vir die doelteks. Aangesien 'n vertaling nie slegs een funksie hoef te hê nie, moet herskrywers hulle herskryfstrategieë kan regverdig. Omdat daar ruimte is vir herskrywing binne die Funksionalisme, sal hierdie benadering besonder waardevol wees vir hierdie studie.

'n Kontekstualisering van die koerantgroep sal as basis dien vir die bespreking van die proses wat News24.com volg.

2.1.1 Kontekstualisering van die koerantgroep

Naspers die maatskappy is 'n afkorting van Nasionale Pers en het gegroei van die organisasie wat in 1915 gestig is met die hoofdoel om die koerant *De Burger* te publiseer (Feinauer 2011:1). Hierdie koerant was 'n plaaslike Wes-Kaapse koerant wat op 'n daaglikse basis verskyn het. Later het ander koerante dieselfde gedoen en tydskrif- en boekuitgewers is ook gestig. "Naspers se gedrukte media het oor die jare tot so 'n mate ontwikkel dat Naspers vandag een van die hoofmediagroepes in Afrika is" (Feinauer 2011:2). Met die koms van elektroniese media het Naspers sy aktiwiteite in die 1980's na televisie en later internetplatforms verbreed. Vandag is webwerwe soos www.beeld.com gewild onder nuuslesers wat wegbeweeg het van koerante in gedrukte vorm.

Teen 1990 het sy produkte die hele Suid-Afrika gedek met koerante, tydskrifte en boeke in die meeste amptelike tale. Later het Media24 as handelsnaam gedien. "During 2000, Naspers organized and branded its print media businesses under the Media24 umbrella. In 2005 Naspers consolidated all its print media, book publishing and private education under the Media24 umbrella to simplify the group structure" (History and Development 2010 in Feinauer 2011:2).

Volgens Feinauer (2011:2) het die dagblaaie, *Die Burger*, *Beeld* en *Volksblad*, vinnig by die nuwe Suid-Afrika aangepas en speel tans die rol van waghond vir die minderheidsgroepe en is een van die hoofkritici van die ANC-regime. "...Naspers and its publications started committing itself to a new national unit encompassing all the people of South Africa" (Feinauer 2011:2).

Die sogenaamde “muilbandwet” wat deur die ANC voorgestel is ter wille van transformasie en regulering van die gedrukte media, is ’n bewys dat herskrywers en skrywers (oftewel joernaliste) wel daarin slaag om sekere realiteite vir die leser te skep. Kommer heers dat die muilbandwet die einde van ondersoekende joernalistiek sal beteken, omdat toegang tot staatsinligting beperk sal word en fluitjieblasers nie meer beskerm sal word nie (*Die Burger* 2010/09/26).

2.2 Vertaalstudie: Agtergrond

[E]very step in the translation process – from the selection of foreign texts to the implementation of translation strategies to the editing, reviewing and reading of translations – is mediated by the diverse cultural values that circulate in the target language, always in some hierarchical order.

Venuti 1995:308

Die ontstaan van vertaalstudies as ’n navorsingsveld het ’n aansienlike impak op ’n aantal ander velde gehad sedert sy vroeë ontstaan in die laat 1970’s. “Understanding something of what happens when translation takes place has come to be seen as necessary and important” (Bielsa en Bassnett 2009:4). Dit sluit aan by die belangrikheid van mediageletterdheid want die leser wat meer leer oor die werking van vertaling, rus hom of haar toe met die nodige kennis om inligting uit ’n meer objektiewe oogpunt te beskou en self te oordeel of die inhoud van die berig nuuswaardig is, te subjektief gestel is, en relevant tot sy of haar lewe is.

Soos wat vertaling ontwikkel het van ’n linguistiese na ’n funksionalistiese benadering, het dit ’n beduidende impak op die teoretiese vertakking gehad van hoe teoretici hierdie veld gesien het: vertaling word vandag gesien as ’n meer sosiaal-georiënteerde dissipline. Daar is aanvanklik net op die linguistiese vlak gekyk na die handeling van vertaling.

Die linguistiek werk grootliks op die linguistiese vlak van vertaling (Snell-Hornby 2006:49). Dit beteken dat die fokus slegs op die werking van die twee taalsisteme is en hoe die tale gestruktureer is.

Die linguistieke veld het vertaling baie beïnvloed tydens die vorige eeu deur dit te voorsien van ’n wetenskaplike basis (Ulrych en Bosinelli 1999:225). Dit het beteken dat

die aktiwiteit van vertaling ten doel gehad het om spesifieke metodes en strategieë te ontwikkel wanneer daar vertaal word, sodat 'n basis van probleemoplossing as agtergrond ontwikkel kan word. Vertaling is gesien as 'n onderafdeling van die vergelykende taalkunde, eerder as 'n dissipline op sy eie.

Binne die linguistiese benadering was die doel van vertaalstudies om 'n presiese weergawe van die doelteks te gee en enige afwyking is as "ontrou" aan die bronteks en verkeerd beskou. "Translation critics were accustomed to regarding the source text (ST) as the yardstick against which translators should judge their translations" (Naudé 2000:2).

Die doelteksleser en sy konteks het dus geen beduidende rol in die vertaalproses gespeel nie. Om te vertaal, het slegs om die oordrag uit een taalsisteem in 'n ander gegaan. "Key concepts of linguistic approaches are reproduction of the source language (SL) text, invariance of the message, faithfulness, equivalence" (Schäffner 1997:5). Teoretici het mettertyd begin besef dat hierdie strewende nie haalbaar is met die vertaling van tekste vir werklike gebruik nie. Die tekslinguistiese en later die funksionalistiese benaderings het 'n kulturele wending en 'n geleidelike wegbeweeg van die bronteks in vertaalstudies beteken. Meer oor die linguistiese en hierdie twee benaderings wat daaruit ontwikkel het, word vervolgens bespreek. Ekwivalensie is 'n deurlopende tema in al drie hierdie benaderings, maar die perspektief op hierdie problematiese term verskil binne die drie benaderings.

2.2.1 Ekwivalensie

Ekwivalensie is een van die mees kontroversiële konsepte in vertaling en speel 'n konstante rol in die ontwikkeling in vertaling; dit is geherdefinieer en aangepas deur die verskillende teoretici en benaderings soos wat die vraag na vertaling toegeneem het. Ekwivalensie verwys na die verhouding tussen die brontaaltekste en die doeltaaltekste en is afkomstig van die linguistiese benadering waar die doelteks absoluut ekwivalent aan die linguistiese vlak van die bronteks moes wees (Schäffner 1997:2).

Omdat hierdie benadering gestrewe het na die bevordering van ekwivalensie as 'n manier om akkuraatheid te bewerkstellig om goeie, korrekte en getroue vertalings tot gevolg te hê, het hulle by uitstek na die ekwivalensie tussen twee tekste verwys om 'n vertaling te evalueer (Naudé, 2000). Navorsing in vertaling in die 1970's was dus nie so

gemoed met manipulasie van brontekste nie, maar wel met die probleem om ekwivalensie te definieer en te bepaal.

Met die ontwikkeling in die tekslinguistiese benadering en later die funksionalistiese benadering in die 1980's, het die status van absolute ekwivalensie aansienlik afgeneem. Ekwivalensie op linguistiese vlak is as te eng gesien deur teoretici soos Eugene Nida wat vertaling in 'n sosio-kulturele lig geplaas het. Nida sien vertaling as kommunikasie, waar die oordrag van die brontekste se boodskap belangrik is. Die doelteksleser en sy haar behoeftes en verwysingsraamwerk is meer en meer in ag geneem tydens die vertaalproses en so is daar wegbeweeg van absolute ekwivalensie op linguistiese vlak.

Die linguistiese benadering tot vertaling word deur die funksionalistiese benadering verwerp. Soos vroeër genoem, fokus die funksionalistiese benadering veral op die funksie van die doelteks in kommunikasie, met inagneming van die kultuur van die doelteksleser. Die funksionalistiese benadering, deskriptiewe vertaalstudie (DTS) en Lefevere se herskryfstrategie speel almal 'n rol in die ideologiese wending in vertaalstudie en word vervolgens in die volgende hoofstuk onder die vernaamste vertaalteorieë bespreek. Onder hierdie bespreking sal die ontstaan en die ontwikkeling van ekwivalensie ook ondersoek word.

2.3 Die vernaamste vertaalteorieë

2.3.1 Linguistiese benadering

Die hoofdoelstelling van die linguistiese benadering is dat die brontekste die belangrikste maatstaf vir 'n geslaagde doelteks is. Die doelteks is ondergeskik aan die brontekste; laasgenoemde bepaal alle oorwegings vir die vertaler. Vertaling is gesien as 'n rigiede proses aangesien die vertaler heeltemal getrou aan die brontekste moet bly. Hierdie strewe na volle ekwivalensie aan die brontekste het inslag gevind by baie vertalers en indien kritiek vir vertaling gegee is, is dit binne dieselfde rigiede kategorieë gedoen (Naudé 2000:2 en Schäffner 1997:3).

Ekwivalensie wat vir die linguïste die verhouding tussen die brontekste en die doelteks aandui, beteken in hierdie geval daar word probeer om die kleinste eenhede van die brontekste linguïsties korrek in die doelteks om te sit.

Volgens Feinauer (2009) was Nida die hoofrolspeler in die linguistiese benadering. Nida stel twee tipes ekwivalensie voor: formele en dinamiese ekwivalensie. Formele ekwivalensie is woord-vir-woord of sin-vir-sin vertaling; dit wil sê die kleinste linguistiese element van die bronteks word presies weergegee sodat dit so na as moontlik is aan 'n gelykwaardige element van die doelteks (Nida 1964:225). By dinamiese ekwivalensie is die vertaling konseptueel. Die boodskap van die bronteks word oorgedra in die doelteks sodat die doelteksleser dieselfde effek as die bronteksleser kan ervaar wanneer die teks gelees word (Nida 1964:159).

Nida het *natuurlikheid* as die grootste vereiste gesien. "... the closest natural equivalent to the source-language message" (Nida en Taber 1969:12 in Munday 2001:42). Volgens Feinauer (2009:6), verwys die term *natuurlik* na die feit dat die doelteks idiomaties moet wees in die doeltaal. Dit moet dus soos 'n oorspronklike lees, nie 'n vertaling nie. Hierdie siening het 'n lesergerigte benadering aan vertaalteorie bekendgestel, wat belangrike konsepte soos *kultuur* ingesluit het. Beide tipes ekwivalensie neem die bronteks as uitgangspunt, maar dinamiese ekwivalensie neem 'n tree verder deur ook aandag aan die doelteksleser te gee. Die bronteks bly egter steeds die maatstaf tydens die vertaalproses, want dieselfde boodskap wat vir brontekslesers bedoel is, moes aan doeltekslesers oorgedra word.

Nida het met Bybelvertalings gewerk en met eerstehandse ervaring in die veld, het hy die streng, strukturele benadering van ekwivalensie begin bevraagteken, en meer op inhoud (eerder as struktuur en vorm) begin fokus. Dit beteken dat Nida meer klem gelê het op die boodskapedeelte en minder op die strukturele aspekte van die vertaling met sy proses van dinamiese en later funksionele ekwivalensie.

Aangesien dit baie moeilik is om 'n doelteks daar te stel met dieselfde effek as die bronteks, indien die "bottom-up" benadering (gee aandag aan die kleiner onderafdelings van die teks in die hoop dat 'n ekwivalente vertaling hiervan 'n geslaagde ekwivalente doelteks in die geheel sal oplewer) van die linguïste gebruik word, is daar oorgegaan na een wat die teks as geheel in ag neem en 'n teenoorgestelde benadering as die "bottom-up" benadering volg, naamlik die "top-down" benadering.

2.3.2 Tekslinguistiese benadering

Die tekslinguistiese benadering kyk na die teks as geheel en gaan van 'n "top-down" benadering uit waar 'n semantiese en pragmatiese herkonstruksie van die bronteks as geheel gedoen word (Hatim en Mason 1997:227).

Die fokus val hier op die teks as geheel en nie op die kleiner eenhede van die teks (soos met die linguistiese benadering) nie (Neubert en Shreve 1992:43). Volgens Neubert kan woorde alleen nooit vertaal word om 'n sinvolle doelteks te skep nie, want ekwivalensie lê op 'n kommunikatiewe vlak (Neubert en Shreve 1992:144-145). Al wat belangrik is, is of die funksie van die doelteks ooreenstem met dié van die bronteks. Daar hoef nie absolute ekwivalensie te wees tussen die verskillende leksikale items in die bronteks en doelteks nie.

Reiss het, met die funksie van die teks in gedagte, drie verskillende tekstipes vasgestel, naamlik informatiewe tekste soos nuusberigte, ekspressiewe tekste soos literêre werke en ooredende tekste soos advertensies en pamflette (Reiss 2000:19-21). Elkeen van hierdie tipes brontekste moet op 'n spesifieke manier ontleed word en dan in die doelteks weergegee word (Schäffner 1997:5). Vir die doel van hierdie studie gaan daar hoofsaaklik gewerk word met informatiewe tekste.

'n Belangrike verskil tussen die linguïste en die tekslinguïste is dat laasgenoemde kennis neem van die sosiokultuur waarin 'n teks vertaal word (Snell-Hornby 1988:39). Die vertaler vertaal vir 'n sekere kultuurgroep. Die vertaalde tekste op die News24.com is aangepas volgens die doelteksleser en sy of haar verwysingsraamwerk.

Tekslinguïste fokus meer op die taalgebruik as op die taalsisteem. Ekwivalensie het volgens die tekslinguïste alles te make met die funksie van die teks. Die vertaling kan slegs slaag as die doelteks se funksie ekwivalent is aan die bronteks se funksie. Hoewel daar steeds streng voldoen moet word aan die bronteks se genre-vereistes, word daar ingesien dat die doelteks nooit presies gelyk aan die afsonderlike linguïstiese eenhede van die bronteks kan wees nie. Die fokus het verskuif na hoe die doelteks gebruik word. Vertalings kon nooit werklik voldoen aan die vereistes van absolute linguïstiese ekwivalensie nie. Die kulturele verskille tussen die bronteks en die doelteks tesame met die funksie van die teks, kon nie meer misgekyk word nie (Snell-Hornby 1988:20-22).

2.3.3 Die funksionalistiese benadering

Translation is the production of a functional text maintaining a relationship with a given source text that is specified according to the intended or demanded function of the target text (translation skopos). Translation allows a communicative act to take place which because of existing linguistic and cultural barriers would not have been possible without it.

Nord 1991:28

2.3.3.1 Agtergrond

Die funksionalistiese benadering het sedert die vroeë 1980's ontstaan en fokus veral op die doel en funksie van die doelteks as kommunikasiemiddel. Die vernaamste rolspelers in hierdie benadering is Katharina Reiss, Hans Vermeer en Christiane Nord.

As uitbreiding van haar verskillende tekstipes (in 2.3.2) het Reiss 'n kategorie geformuleer op grond van funksie en dit is hierdie funksie van die teks wat die tipe vertaling sal bepaal (Naudé 2000:5). Dit is hierdie kategorie wat Vermeer onder studieleiding van Reiss die insig gegee het om sy skoposteorie te formuleer.

2.3.3.2 Skopos

Vermeer het 'n groot bydrae tot die funksionalistiese benadering gelewer deur die ontwikkeling van die sogenaamde "skoposteorie" (Snell-Hornby 1990:82). "Skopos" is 'n Griekse woord wat "purpose, aim, goal" oftewel doelwit, doel, doelstelling beteken. Die skoposteorie gaan van die standpunt uit dat elke teks 'n spesifieke doel het. Die doel of funksie wat die teks het, bepaal hoe die vertaling gaan lyk. Wanneer 'n teks vertaal word, is die doel van die nuwe teks die belangrikste element in die vertaalproses (Schäffner 1997:5; Nord 2001:27).

Reiss en Vermeer het die basis van die skoposteorie in twee reëls saamgevat: "an interaction is determined by (or is a function of) the purpose" en "the skopos can be said to vary according to the recipient" (Shuttleworth en Cowie 1997:156). Volgens Vermeer word daar van die vertaler verwag om die mees gepaste vertaalmetode te gebruik om te verseker dat die doelteks in sy funksie slaag. Daar is nie meer 'n sterk ekwivalentverhouding tussen die bronteks en doelteks nie en die vertaler staan sentraal

in die vertaalproses om hierdie gepaste vertaalmetode te laat slaag volgens die spesifieke doelwit. Die funksie van die doelteks sal die vertaalkeuse bepaal.

Die hoofsiening van die skoposteorie is dat alle handeling in die vertaalproses doelgeoriënteerd is en dat die skopos die spil is waarom alles draai: “The skopos is thus defended as the highest-ranking factor governing the translator’s actions” (Chesterman 1998:155,156). Volgens Hatim “the way the target text eventually shapes up is determined to a great extent by the function, or ‘skopos’ intended for it in the target context” (2001:74). Die skopos van die doelteks bepaal dus watter elemente van die bronteks behoue sal bly en watter nie.

Die skopos bepaal selfs die vertaalproses; “The translation skopos determines the translation procedure” (Nord 1997:47). Die artikels op News24 gaan deur ’n vertaal- en herskryfprosedure en strategieë word uitgevoer om aan verskillende doelwitte te voldoen, byvoorbeeld om die leser in te lig of om ’n meer ideologiese rede.

Die vertaling is, volgens Snell-Hornby (2006:52), dus afhanklik van sy funksie as ’n teks wat in die doelkultuur vasgelê is, waardeur daar die alternatief is om óf die oorspronklike funksie van die bronteks te behou, of die funksie te verander om by die spesifieke behoeftes van die doelkultuur aan te pas. Die skopos bepaal dus of ’n vertaling “vry” of “getrou” moet wees en of daar ’n middeweg gevind moet word tussen dié uiterstes (Nord 2001:29). Lees meer hieroor in hoofstuk 3.

Volgens Vermeer (1987:29) is elke vertaling gemik op ’n spesifieke gehoor, “since to translate means to produce a text in a target setting for a target purpose and target addressees in target circumstances”. Een van die skopoi van tekste wat vir News24.com vertaal word, is dat dit inligting akkuraat moet oordra. Dit beteken nie noodwendig dat die doeltekste geheel en al ekwivalent sal wees aan die bronteks nie. Die essensie van die bronteks moet oorgedra word, maar slegs die inligting wat relevant is vir die doelteksleser sal behou word en op uitgebrei word.

Die benadering wat mediavertaling volg, is dus by uitstek ’n funksionalistiese benadering en skopos-gedrewe. Die strategieë wat die herskrywer uitvoer, word bepaal deur die skopos van die doelteks. Volgens Nord (1997:46) is die belangrikste faktor in die vertaalproses “the (intended) receiver with their specific communicative needs”. News24 kan dus nie net tekste plaas wat volgens die redaksiespan reg lyk en strook met die

bronteks nie; die doelteksleser moet geïnteresseerd wees in die teks en dit lees en waarlik internaliseer. As dit nie gebeur nie, sal die webtuiste lesers verloor.

'n Skopos kan dus iets wees wat inligting oordra, maar dit kan ook iets wees wat tot die leser op ander vlakke spreek. Dit kan die leser se hartsnare roer, soos die Dana Snyman-artikel in *By elke Saterdag*; dit kan die leser woedend hê, soos die talle kontroversiële Malema-uitlatings op koerant-voorblaaie; of dit kan die leser se siening beïnvloed, soos Joost van der Westhuizen, wie se beeld (danksy die media) 'n totale metamorfose ondergaan het.

Verder sê Lesch (1999:156) oor die funksionalistiese benadering:

Die klem val nie soseer op die kennis en/of vermoë van die (vertaler) om grammatikale sinne te produseer en te interpreteer nie, maar in hoofsaak op die vermoë van die (vertaler) om taalvorme te kies wat pas in die taalgebruiksituasie.

Om vertrouwd te wees met die taalgebruiksituasie en om tot die doelteksleser se verwysingsraamwerk te spreek, moet die vertaler die doelteksleser en sy of haar verwysingsraamwerk ken en daarmee kan identifiseer. Die vertaalopdrag (2.3.3.3.2) wat vertalers ontvang, behoort hierdie inligting oor die taalgebruiksituasie te ontsluit.

Al is ekwivalensie nie meer die hoofdoel van die vertaler nie, word daar steeds verwag dat daar 'n verhouding tussen die bron- en doeltekste is. "Die aard van dié verhouding word deur die skopos van die doelteks bepaal" (Nord 1981:28). As dit 'n harde nuusberig is, moet die News24-herskrywer die inligting akkuraat oordra. As dit 'n "sagter" artikel soos 'n menslike storie is, is daar meer ruimte vir aanpassings en wegbeweeg van die bronteks.

Dit was veral Nord wat begin het om hierdie benadering toeganklik en bruikbaar vir praktiese vertalers te maak. Sy vestig terme soos "inisieerder" van die vertaling asook "lojaliteit".

2.3.3.3 Rolspelers in News24.com se vertaalproses

News24.com se nuuskantoor bestaan uit 'n redaksiespan met joernaliste wat nuusberigte verskaf, vryskutvertalers wat Afrikaanse nuusberigte in Engels vertaal en 'n span redigeerders (oftewel herskrywers) wat verantwoordelik is vir die finale publikasie.

Binne die funksionalistiese benadering is daar 'n aantal belangrike rolspelers wat 'n groot invloed het op die vertaalproses, naamlik die bronteksskrywer, die inisieerder, die vertaler en die doelteksleser. Vir my studie is die redaksiespan (waaronder vertalers en herskrywers) en die lesers van News24 die rolspelers.

Vertaling in 'n nuusomgewing vereis, volgens Bielsa en Bassnett (2009:5), baie spesiale vaardighede wat verder strek as die linguistiese. "Om as vertaler in 'n nuusomgewing te werk, is dit van kardinale belang om genoegsame kennis te hê om kopie oor te skryf, te sny en die berig daardie nuuswaardige invalshoek te gee," sê Nel (2010), nagredakeur by *Die Burger*. Dit is belangrik dat die vertaler, oftewel herskrywer, die konteks van die nuusgebeurtenis ken en verstaan, anders is hy of sy nie toegerus om News24 se verlangde realiteit te skep nie.

"The translator needs to grasp what the words can signify in each particular context and then has to try and render those additional layers of meaning" (Bielsa en Bassnett, 2009:5). Dit is hierdie bykomende betekenislae wat die herskrywer moet ken en weergee (of ten minste in aanmerking neem) tydens die herskryfproses.

Vertalers word binne die funksionalistiese benadering gesien as die kundige op die gebied van kommunikasie, en dit is by uitstek die geval by mediavertaling as gekyk word na Nel (2010) se siening oor wat van 'n nuusvertaler verwag word. Die kennis wat dit verg om kopie oor te skryf, is gelykstaande aan dit wat die joernalis moet hê. Vertalers tree normaalweg op as bemiddelaars wat kommunikasie tussen twee kulture moontlik maak ten spyte van kulturele gapings (Nord 2001).

Volgens Snell-Hornby (1988:46) behoort vertalers verskillende tale magtig te wees, aangesien taal 'n wesenlike deel van kultuur is. Daar is egter nie beduidende verskille tussen die twee kulture in die geval van News24.com se vertaling nie. Die lesers van die bronteks is uiteraard wit en bruin Afrikaanssprekendes en dié van die doelteks is meestal wit Engelssprekende en Afrikaanssprekende Suid-Afrikaners. "The target text readership is primarily meant for local South African readers who access their news electronically, South Africans travelling locally and internationally, as well as expatriates" (Feinauer 2011:2).

Daar word van die vertaler verwag om *bewus* te wees van die doelkultuur en die invloed van 'n "ideologiese teenwoordigheid" (Feinauer 2008:220). In die geval van News24.com

se vertaling is dit makliker om die ideologiese teenwoordigheid te identifiseer, want die kultuurverskille is nie so groot tussen die doel- en brontekstlesers nie. Dit is in hierdie geval nie moeilik om ideologie te skei van die rol wat kultuur hier speel nie.

Die redakteur, Jannie Momberg, en sy span redaksielede kies Afrikaanse tekste aan die hand van aktualiteit en wat relevant sal wees vir die doeltekstleser. News24.com maak gebruik van vryskutvertalers wat paragraaf vir paragraaf uit Afrikaans in Engels vertaal. Die vertalers ontvang 'n vertaalopdrag (2.3.3.2) wat die volgende take insluit: Vertaal berigte uit Engels in Afrikaans sodat dit by News24 se taalreëls pas. Dit is die inisieerder wat die proses aan die gang sit en die vertaalopdrag saamstel. Dit vertaalopdrag moet ook soveel moontlik inligting oor die doeltekstleser ontsluit aangesien die verwysingsraamwerk van die lesers 'n groot gedeelte van die skopos bepaal.

2.3.3.3.1 Die inisieerder

Die herskrywer en vertaler op News24 voer die opdragte uit van die inisieerder, wat in hierdie geval die hoofredakteur en dus die primêre inisieerder is. Die inisieerder is die persoon of groep wat opdrag gee dat 'n teks vertaal moet word (Harvey 1998:280). Hierdie persoon, onder andere as die vertaler se kliënt, of opdraggewer “starts the process of intercultural communication because he wants a particular communicative instrument: the target text” (Nord 1991:8). Die inisieerder kies 'n spesifieke bronteks omdat hy of sy die vertaling daarvan vir 'n spesifieke doel wil gebruik (Nord 1991:8).

Inisieerders hou verband met die konsep “patronaat” (“patronage”), wat in die volgende hoofstuk uiteengesit word. Die konsep word beskryf as die persone wat die lees, skryf en herskryf van tekste beïnvloed. Sodanige persone staan bekend as “beskermers”. Laasgenoemde besluit watter tekste vertaal moet word en hulle betaal vertalers vir die werk wat hulle doen. Voorbeelde van beskermers is onder andere inisieerders, uitgewers, regerings, sosiale groepe, die media en universiteite.

Die nuusberig is tans in 'n sekere taal gepubliseer en daar bestaan 'n vraag na die spesifieke inligting van die oorspronklike teks in 'n ander taal. Die inisieerder is primêr die hoofredakteur, maar in die geval van hierdie studie is dit ook die span redaksielede onder leiding van die redakteur van News24, en is die groep wat opdrag gee dat 'n teks vertaal moet word.

Volgens Aksoy (2001:2) in Geldenhuys (2009) manipuleer die inisieerder(s) die hele vertaalproses, aangesien hy of hierdie groep al die vereistes waaraan die doeltteks moet voldoen in die vertaalopdrag uiteensit. In die geval van News24 se vertaling is die inisieerder die manipuleerder in dié sin dat die redaksiespan die vertalings hersien en sekere aanpassings aanbring.

2.3.3.1.1 Ideologie en die doel van die inisieerder

Ideological interference involves an attempted deception of the target reader. This deception is only possible because the target readers have certain preconceived expectations of the target text as well as of the translator.

Feinauer 2008:219

Volgens Jameson kan ideologie beskryf word as die “grillwork of form, convention and belief which orders our actions” (1974:107). ’n Teks wat ’n ideologiese invloed het, kán dus die leser se siening beïnvloed en hom of haar tot ’n sekere handeling dryf.

Hoewel die rol van ideologie in vertaling in die laaste tyd meer en meer belangstelling gelok het, is dit, volgens Feinauer (2008:219), nie maklik om ideologiese partydigheid in ’n teks te identifiseer nie. Omdat vertaling ten minste twee ideologieë behels, kan ’n mens nie altyd aflei wat dan as ideologiese partydigheid kwalifiseer nie. ’n Sprekende voorbeeld hiervan is president Jacob Zuma wat graag die lied “Kill the boer, kill the farmer” sing en volhou dat die lied deel van sy kultuur geword het. Die feit dat die lied bloot deel is van sy groep se kultuur word in nuusberigte genoem, saam met die feit dat die Afrikanergroep aanstoot neem. Hieruit blyk dit nie duidelik watter ideologie die herskrywer bevorder nie. Maar as Bheki Cele in ’n ander berig aangehaal word waar hy sê “skiet om dood te skiet”, word politiese ideologieë (soos rassisme; “ons versus hulle” en “die witmense se lewens word bedreig”) versterk, want daar is geen daad of aanhaling wat die teenstelling bewys nie.

Die vraag is of die News24-vertaler ten doel het om sekere ideologieë in die doeltteks te bevorder en indien wel, hoe hy of sy dit doen. Volgens Feinauer (2011:3) is vertalers definitief nie immuun teen ideologiese oorreding en bevooroordeeling nie; dit is selfs moontlik dat hulle dit onbewus toepas. “[T]his ideological presence in the translator’s output may occur regardless of whether the translator is aware of it or not.” Die vertaler

moet dus bewus wees van sy eie vooroordele en dit ondersoek voordat hy of sy begin vertaal.

Volgens Feinauer (2008:219) is dit wel moontlik om die ideologiese invloed te identifiseer deur te kyk na die inisieerder se bedoeling. "The functionalist model provides us with a neat question when determining the level and cause of ideological influence in the TT." Die skopos van die teks word gemotiveer deur die intensie van die inisieerder, en as ons die intensie van die inisieerder kan aflei, kan ons enige ideologiese invloed in die proses identifiseer. Die herskrywers van News24.com het dalk 'n sekere intensie of doel wat ideologies gemotiveer is, maar dit kan slegs bewys word indien daar ideologiese aanpassings in 'n teks gevind word.

Die volgende vrae moet gevra word om vas te stel of daar wel 'n ideologiese invloed is:

- Is daar 'n ideologiese **skopos** in die vertaling? Met ander woorde, het die inisieerder **ten doel** om 'n ideologiese invloed uit te oefen op die doelteksleser?
- Het die doelteks die potensiaal om 'n **groter** invloed as die bedoelde funksie op die doelteksleser se wêreld te hê? Word 'n artikel op die webtuiste geplaas om inligting te kommunikeer, maar is die gevolge dan meer as net 'n ingeligte leser?

2.3.3.3.2 Die vertaalopdrag

Die inisieerder se vertaalopdrag behoort inligting te bevat oor die bronteksskrywer se bedoeling(s) (Nord 1997:56), die "prospective target situation" (Nord 1991: 8), die skopos van die doelteks, soveel as moontlik inligting oor die doeltekslesers, die tekstipe en die tyd, plek, situasie en die kommunikasiemedium waardeur die kommunikasie moet plaasvind (Nord 2001:30). 'n Vertaalopdrag kan dus beskou word as 'n aantal voorskrifte en riglyne waarvolgens die vertaalproses uitgevoer moet word.

Met die vertaalproses van News24.com is dit 'n geval van vertaalkeuses wat berus op die vertaler se bevoegdheid, diskresie en verantwoordelikheid teenoor die bronteks. Die vertaler ontvang egter wel 'n vertaalopdrag met aanvaarding van die pos. Nord sê immers dat vertalers op soveel moontlik detail moet aandring (2001:22). In die geval van News24 moet die inisieerder duidelik wees oor wat hulle as redaksiespan van die vertaler verwag, want dit is die redaksiespan wat oor die nodige vertaalkennis beskik. Soos reeds genoem, berus die vertaalkeuses egter op die vertaler se

verantwoordelikheid en bevoegdheid. Dit is verder die taak van die redaksie om die nuuswaardigheid van tekste te behou. Dit word gedoen deur spesifieke herskryfstrategieë.

Die navorser werk self as vryskut by die nagkantoor van *Die Burger* en vertaal berigte voordat dit weer deur die herskrywer nagesien en herskryf word. Die volgende vereistes word van die redigeerder (of sub) verwag en dit is dieselfde geval by News24:

- Vertaal berigte uit Engels in Afrikaans sodat dit by *Die Burger* (oftewel News24) se taalreëls pas. Dit sluit aanpassings in soos die gebruik van kleinletters in plaas van hoofletters of andersom en die strukturering van paragrawe.
- Vertaal paragraaf vir paragraaf met so 'n direkte vertaling as idiomaties moontlik. Niks word deur hierdie vertalers gesny of bygevoeg nie, want dit is nie deel van die vereistes nie. Dit bewys weereens dat die vertalers nie die finale aanpassings of herskrywings aan die doelteks aanbring nie.

2.3.3.3.3 Die vertaler

Aangesien die vryskutvertaler slegs op linguistiese vlak en paragraaf vir paragraaf vertaal, speel hy of sy nie so 'n groot rol in die herskryfproses soos wat die herskrywer speel nie, maar sy of haar rol is steeds van kardinale belang, want sonder laasgenoemde sou daar nie 'n doelteks wees nie. Die herskrywer se rol dra groter gewig as dié van die vertaler, want dit is deur die herskrywer wat die mees betekenisvolle aanpassings gemaak word, soos die sny van 'n artikel; die byvoeging van inligting; die keuse van sekere leksikale items; grammatikale aanpassings soos aktivering; sowel as ander linguistiese aanpassings wat soms ook 'n ideologiese invloed op 'n leser kan hê.

Beperking is die maatstaf met vertaling. Die basiese handeling (van vertaling) behels 'n vertaler wat 'n geskrewe teks neem en dit in 'n ander taal omskep. Deur dit te doen is daar allerhande bepalende beperkinge waarvan die linguistiese die duidelikste is. "Geographical proximity, relationships between languages, close links between societies do not ensure identical linguistic structures" (Bielsa en Bassnett 2009:7). Edward Sapir se stelling oor linguistiese verskille is net so geldig soos wat dit in 1956 was:

No two languages are ever sufficiently similar to be considered as representing the same social reality. The worlds in which different societies live are distinct worlds, not merely the same world with different labels attached.

Sapir 1956:69

Die vertaler moet dus binne die grense van die twee tale werk. Vertaling behels dus onderhandeling van die vertaler tussen die bronteks en die doelteks. Die vertalers van News24 pas die Afrikaanse bronteks aan sodat die doelteksleser, se linguistiese behoeftes te alle tye nagekom word. Die vertalers voldoen op hierdie manier aan die vereistes wat die inisieerder, News24 se redaksie, daargestel het.

Vertalers is dus lojaal aan die inisieerder se opdrag. Lojaliteit as 'n vertaalkonsep word vervolgens bespreek.

2.3.3.3.4 Lojaliteit

Nord stel die konsep *lojaliteit* voor om 'n etiese beperking te plaas op die moontlikhede wat vertalers het (Naudé 2000:7-8).

Lojaliteit moenie met “getrouheid”, “akkuraatheid” of selfs “ekwivalensie” verwar word nie, maar gaan daaroor dat die vertaler lojaal moet wees aan al die betrokkenes in die vertaalproses (Nord 1997:125). Dit is 'n etiese beginsel, nie 'n tekstuele of linguistiese een nie. Lojaliteit verwys na die interpersoonlike verhouding wat bestaan tussen die vertaler, die bronteksskrywer, die doelteksleser en die inisieerder, en dat hierdie verhouding die regverdige doelteksfunksies sal afbaken (Nord 1997:126). Dit verhoed dus, volgens Swart (2009:30), 'n idee van “anything goes” tydens funksionalistiese vertaling.

Vir vertalers om lojaal te wees, moet hulle eerstens voldoen aan die vertaalopdrag. Lojaliteit beteken dus dat “vertalers sal pogg om 'n funksionele teks te skep wat aan die vereistes van die vertaalopdrag voldoen en wat in die doelkultuur aanvaar sal word” (Naudé 2000:8). 'n Belangrike aspek in die vertaalproses is die vertaalopdrag, want dit ontsluit dít wat verwag word van die vertaler; die onderskeie vereistes. Indien die vertaler die opdrag aanvaar, maak hy of sy die stelling dat hy of sy die verlangde bevoegdheid (en lojaliteit) het om die taak uit te voer. “Reliance on the competence of a

translator involves trust, trust that he or she will adequately render the message originating elsewhere” (Bielsa en Bassnett 2009:5).

Die suksesvolle verspreiding van inligting deur nuusagentskappe vanoor die wêreld heen is afhanklik van vertaling. In die meeste gevalle is nuusagentskappe se span redaksielede self verantwoordelik vir die vertaling van berigte van nuusagentskappe soos Reuters, maar News24 maak gebruik van vryskutvertalers. Die sogenaamde muilbandwet het die mag om die betrokke rolspelers se werk te bedreig, want al is ál die deelnemers lojaal, sal hierdie wet verhoed dat die doelteksleser die bedoelde inligting ontvang.

Die muilbandwet

News24.com se visie is as volg: “Om die grootste toegangspunt in Afrika oor beide mobiele en rekenaarplatforms te wees en so die verskeie inhoudskanale binne ’n gesegmenteerde netwerk van aanlyngemeenskappe te kombineer,” aldus Momberg (2010). News24 se missie is om aanlyn-inhoudskanale en dienste te bou wat Suid-Afrikaners oor veelvuldige platforms inlig, vermaak en in verbinding hou. News24 se hoofdoel is dus om inligting oor te dra en die leser se aandag te trek en te hou.

Om inhoud vir die lesers aantreklik te maak, moet hulle behoeftes en verwysingsraamwerk in aanmerking geneem word. Ideologiese partydigheid word dikwels in ’n teks bewerkstellig om die lesers te oortuig om ’n politiese ingesteldheid aan te neem. Om dit te laat gebeur, word die leser se aandag getrek en stellings word gemaak wat die herskrywer weet die leser sal hoor en internaliseer.

Die wetsontwerp op die beskerming van inligting en die ANC se voorgestelde mediatribunaal het vele debatte oor die media ontketen. News24 het op 9 Augustus 2010 berig dat die nuwe wet dit vir die staat sal moontlik maak om ’n wye reeks materiaal te klassifiseer wat tans nie geheim is nie. Onder die nuwe wet sal dit onwettig wees om inligting te publiseer wat as “geklassifiseerd” beskou word deur die staat, en die oortreding sal strafbaar wees met gevangenisstraf (2010). “Under the new law, it would be illegal to leak or to publish information deemed classified by the government, and the offense would be punishable by imprisonment” (News24 2010).

Kritici van die wetgewing sê dit laat nie ruimte om die openbare belang in die oopvlek van korrupsie of onbevoegdheid deur hoofamptenare in ag te neem nie. Daar bestaan dus die moontlikheid dat die leser nie voldoende ingelig kan word nie. Associated Press (AP) berig dat die mediatribunaal die mag sal hê om media-inhoud te beheer. "The media tribunal proposed by Zuma's party would also be given powers to rule on media content and impose penalties on journalists. On Saturday, youth league leader Julius Malema branded journalists as 'dangerous'. "They think they are untouchable and they can write about anything they like ... those who engage in unethical activities must be locked up," he told a youth meeting in the city of Bloemfontein" (AP, 2010 op News24 2010).

Die feit dat elke leser mediageletterd moet wees ten einde te bepaal wat gesien kan word as feitelike inligting, is meer relevant as ooit en sluit aan by Baker (2006) se teorie oor die narratief (wat in die volgende hoofstuk ondersoek word) omdat die herskrywer elemente van sy of haar eie narratiewe (dit wil sê stories wat hulle glo oor die gebeurtenisse wat hulle raak) met die herskryfproses in die media toepas. Die omstredenheid oor die voorgestelde mediatribunaal is steeds aan die toeneem en joernaliste (en hulle doelwitte) behoort dalk 'n groter risiko om ontbloot te word as ooit te vore. Dit is die joernaliste van die brontekste wat hoofsaaklik geraak word, want dan is daar nie brontekste wat as doeltekste herskryf kan word nie.

2.3.3.4 Samevatting van die funksionalistiese benadering

Die kern van die funksionalistiese benadering is die "skoposteorie" wat lui dat elke teks 'n spesifieke doel het. Die doel van die "nuwe" teks, die vertaalde teks, is die belangrikste aspek wat die vertaler in gedagte moet hou. Die skopos van die doelteks bepaal watter aspekte van die bronteks na die doelteks oorgedra moet word, watter vertaalstrategieë en –metodes die vertaler moet gebruik, asook hoe "vry" of "getrou" die bronteks vertaal moet word. Die doeltekslesers speel 'n geweldig belangrike rol in die formulering van 'n skopos, aangesien 'n doelteks geskep word om met die doeltekslesers te kommunikeer. Aangesien die skopos van die inisieerder in die vertaalopdrag ontsluit word, is dit van kardinale belang dat die vertaalopdrag (wat 'n inisieerder aan 'n vertaler verskaf) so veel moontlik inligting moet verskaf oor die voorgename doeltekslesers, aangesien die kultuur van dié lesers in 'n groot mate die skopos bepaal.

Aangesien die funksionalistiese benadering sterk doeltekslesergerig is, is dit vanselfsprekend dat doeltekste funksioneel moet wees sodat dit deur die doeltekslesers aanvaar sal word. Dit blyk dus dat die tradisionele konsep “ekwivalensie” nie meer die belangrikste vereiste van vertaling is nie, tensy die skopos dit vereis.

Daar is byvoorbeeld gevalle op News24 waar die skrywer van die bronteks se mening van belang is (soos die rubrieke op die webtuiste). In hierdie geval sal die vertaler daarna streef om dieselfde funksie van die bronteks in die doelteks te laat geld.

Afgesien van die doeltekslesers is die inisieerders en herskrywers van die vertaalde berigte belangrike rolspelers in die vertaalproses. 'n Inisieerder gee opdrag dat 'n teks vertaal moet word en verskaf ook 'n vertaalopdrag aan die vertaler. Dié opdrag bevat riglyne en kriteria oor hoe die doelteks moet lyk. Binne die funksionalistiese benadering word vertalers beskou as taal- en kultuureksperts. Hulle tree as bemiddelaars op wat kommunikasie moontlik maak tussen mense wat verskillende tale praat. Dit is baie belangrik dat vertalers lojaal sal wees aan die ander rolspelers in die vertaalproses. Om lojaal te wees, moet vertalers aan die vereistes van die vertaalopdrag voldoen en hulle moet die konvensies en norme van die doelkultuur nakom. As hulle om een of ander rede van die vertaalopdrag of van die norme en konvensies afwyk, moet hulle die ander rolspelers daarvan verwittig.

Dit is 'n komplekse taak om te ondersoek of 'n teks 'n ideologiese invloed het, maar die skoposteorie stel ons in staat om die ideologiese invloed in 'n teks te identifiseer. Die enigste manier om die inisieerder se intensie bloot te lê is om dit af te lei van die doelteks (mits die vertaalopdrag deeglik uitgevoer word).

Om die doelteks te analiseer en só die herskryfstrategieë te identifiseer, moet 'n mens weet hoe die vertaalproses van die instelling (wat die inisieerder in werking gestel het) werk. News24 se vertaalproses verskil nie baie van ander globale nuusinstellings nie. 'n Kykie na die wyse waarop hierdie instellings werk, sal dien as basis vir die doelteksondersoek later in hierdie studie.

Aangesien die herskrywer se prioriteit met die aanbied van vertaalde agentskapnuus by die doelteksleser, en nie by die bronteksskrywer lê nie, het die konsep “ekwivalensie” dus 'n soort metamorfose ondergaan.

2.4. News24 en sy vertaalproses: Agtergrond

Die feit dat die bron- en doeltekslesers van News24 in dieselfde land woon en in baie opsigte dieselfde verwysingsraamwerk het, ontsien nie dat daar steeds wesenlike verskille tussen hierdie twee lesersgroepe en hulle onderskeie verwysingsraamwerke is nie.

Elke vertaler moet binne die beperkinge van die twee tale wat heeltemal van mekaar kan verskil, werk. Die verskille tussen Afrikaans en Engels ten opsigte van struktuur, effek en grammatika kan as beperkinge tydens die vertaalproses dien en beïnvloed die vertaler se strategieë.

Die geskiedenis van Afrikaans is byvoorbeeld verweef met die geskiedenis van Nederlands in Suid-Afrika. Die erkenning van Nederlands as amptelike taal was per definisie 'n erkenning van Afrikaans. Daarteenoor is Engels 'n internasionale taal met verskeie dialekte, soos Britse en Suid-Afrikaanse Engels. Engels en Afrikaans het egter baie kultuurspesifieke ooreenstemmings op leksikale vlak, soos “braai”, “dagga”, “rugby”, “soccer” (eerder as “football”) wat die vertaalproses vergemaklik.

Dit is ook so dat alle tale nie gelyke mag en status het nie. Volgens Bielsa en Bassnett (2009:6) het sommige tale deur politieke, ekonomiese en selfs geografiese faktore, meer status as ander bekom. Afrikaans is moontlik meer omstrede, omdat dit deur baie Suid-Afrikaners van kleur as 'n “Apartheidstaal” en taal van die onderdrukking gesien word. Maar dit was nie altyd die geval nie. Afrikaanssprekendes het sedert 1925 die reg om in Afrikaans skool te hou, “since which time English and Afrikaans have been officially on equal footing” (Cultural Survival 2010). Nie net is Engels 'n internasionale taal en Afrikaans hoofsaaklik nasionaal nie, maar Engels word gesien as die meer liberale taal.

Hierdie verskille tussen die twee tale skep dikwels outomaties 'n ideologiese klimaat. “English is the language of the more liberal newspapers as well as most black newspapers. Afrikaans was the language of the labor bureaus, the police, and the prisons, which explains black Africans' antipathy toward it” (Cultural Survival 2010). *Coloureds* oftewel bruin mense, is tradisioneel Afrikaanssprekend en het bygedra tot die vorming van die taal, maar verskuif nou al hoe meer na Engels as gevolg van die hoër status van Engels sowel as Afrikaans se politiese bagasie.

Die konflik tussen Afrikaans- en Engelssprekendes is, danksy die twee groepe se uiteenlopende agtergronde, nog lank nie verby nie. Tans vorm subkulture soos jong Afrikaanssprekendes groepe op Facebook wat haat teenoor mnr. Julius Malema uitspreek. Hierdie teenkating wat die subkulture ervaar, kan grootliks toegeskryf word aan die media, veral beriggewing deur die onderskeie dagblaaie.

Die feit dat tekste sekere realiteite kan herskep is hier ter sprake, want die teks kry tydens die herskryfproses die mag om die taal waarbinne dit funksioneer deur linguistiese en strukturele aanpassings te bevorder deur kennis te skep en 'n kultuur te vorm. "Translation thus is not simply an act of faithful reproduction but, rather, a deliberate and conscious act of selection, assemblage, structuration, and fabrication – and even, in some cases falsification, refusal of information, counterfeiting, and the creation of secret codes. In these ways translators, as much as creative writers and politicians, participate in the powerful acts that create knowledge and shape culture" (Tymoczko en Gentzler 2002 in Bielsa en Bassnett 2009:7).

Die drie hoofaspekte van die vertaalproses, volgens Bielsa en Bassnett (2009:7), is onderhandeling tussen die vertaler en die inisieerder en die vertaler en die doelteksleser, bewuste keuring op linguistiese en strukturele vlak en herskepping in die doeltaal. Tymoczko en Gentzler (2002 in Bielsa en Bassnett 2009:9) voeg by dat daar meer sinistere vorms van teksmanipulasie is wat hulle vervalsing of die weiering van inligting noem. Hier bedoel hulle dat 'n vertaler tot 'n teks kan byvoeg of gedeeltes daarvan uithaal. Dit staan bekend as "skrapping" en is in mediavertaling algemener as byvoeging.

Laasgenoemde strategie insinueer, volgens Tymoczko en Gentzler 'n vorm van sensuur. "The strategy of omission, which is extremely common, effectively prevents target readers from ever having full access to the source". Skrapping is egter 'n sleutelstrategie in die vertaling van nuusberigte waar materiaal aangepas word volgens die spesifieke behoeftes van die doelgehoor (Bielsa en Bassnett 2009:8). Waar 'n artikel wat byvoorbeeld in *Die Burger* verskyn 'n adres en ander besonderhede bevat, sal die vertaalde stuk dit uitlaat omdat dit nie relevante inligting vir die doelteksleser wat byvoorbeeld in Londen woon, bevat nie. In hoofstuk 4 sal daar gekyk word na al die verskillende strategieë wat die herskrywer volg voordat die eindproduk gepubliseer word.

Die skep van enige nuusberig word uitgevoer terwyl dit onderworpe is aan 'n reeks beperkinge wat beide ruimte- en tydgebonde is. Die nuuswaardigheid van 'n berig word bepaal deur tydsberekening en deur die omstandighede waarbinne die storie plaasgevind het. Die redakteur kon dalk besluit om dit óf sonder veel oorweging te publiseer of om 'n storie terug te hou ter wille van 'n nuusgebeurtenis wat besig is om stadig te ontvou. Redaksielede beseft al te goed dat dit dan gedane sake is omdat tydsberekening so belangrik is met die plaas van 'n nuusstorie.

Daar word ook besluit oor die beskikbaarheid van voldoende inligting en of sekere foto's nodig is. Hierdie besluite word binne die redaksie geneem en sal beïnvloed word deur die ideologiese posisie van die koerant of instansie en deur die konteks waarbinne die koerant funksioneer.

2.4.1 Vertaling as handeling binne News24

Vertaling is, volgens Bielsa en Bassnett (2009), ononderskeidbaar van ander joernalistieke praktyke wat die lewering van nuus manipuleer. Nuusagentskappe stel nie sommers vertalers as sodanig aan nie. Die rede hiervoor is dat vertaling nie gesien word as 'n aparte opdrag van joernalistieke take nie. Vertaling is egter 'n belangrike aspek van die werk wat News24 doen. "The need to deal with linguistic diversity in news production and the simultaneous circulation of news in different languages make translation an important part of news agency work" (Bielsa en Bassnett 2009:57). Daar word na joernaliste van News24 verwys as nuusinvoerders. Hierdie benaming is 'n aanduiding van die werk van die joernalis wat ook as vertaler en nuusverwerker optree. Met die ontleding van News24 se tekste, word dit duidelik dat die joernaliste dikwels meer as een artikel tot 'n enkele artikel verwerk. Hierdie tipe herbewerking vorm dan ook deel van 'n nuusinvoerder se take by 'n globale nuusagentskap.

Redaksielede redigeer die tekste wat ingevoer is. Onder hierdie tekste is ook vertaalde werke wat nagesien en geredigeer moet word. Redigering sowel as vertaling impliseer take van seleksie, korreksie, voltooiing, uitbreiding of verkorting wat die tekste die finale vorm sal gee. "Translation is thus an important part of journalistic work and is subject to the same requirements of genre and style that govern journalistic production in general" (Bielsa en Bassnett 2009:57).

Volgens Bielsa en Bassnett (2009:57) sal nuusagentskappe eerder joernaliste as vertalers aanstel, want slegs eersgenoemde het die spesifieke vaardighede vir hierdie beroep; die ervaring van joernalistieke werk en spesifieke kennis van joernalistieke genres en styl asook 'n nuussin. Die spesifieke veld waarin joernaliste hulle beywer word 'n "beat" in die nuuswêreld genoem. As joernaliste se veld byvoorbeeld Onderwys is, moet hulle oor deeglike kennis in hierdie veld beskik en hulle besit gewoonlik 'n notaboekie vol kontakte. Die kontakte word oor 'n tydperk opgebou en hulle dien as 'n paneel kenners wat gereed staan om die joernaliste by te staan, in te lig en op hoogte te hou van die jongste verwickelinge in die spesifieke veld. Só moet die News24-herskrywer hom- of haarself sien as 'n joernalis, of bewus wees van die verantwoordelikhede wat hy of sy met die herskrywing van 'n Afrikaanse berig dra. "Even if they are not journalists, news translators must work as if they were" (Bielsa en Bassnett 2009:57).

Mediavertaling word voorts gesien as herskrywing in die joernalistieke veld, en is vergelykbaar met literêre redigering soos (literêre) vertaling, versamelwerke, biografieë en boekresensies. Volgens Lefevere (1992:8) behels hierdie take dieselfde aanpassing- en manipuleringsprosesse van die oorspronklike teks as mediavertaling. Net soos in 'n literêre omgewing, is die norm in nuusorganisasies om 'n aantal joernaliste te hê wat aan 'n storie werk wat altyd onderworpe is aan die finale afwerking van die redigeerder voordat dit "wêreldwyd" gepubliseer word. Volgens Bielsa en Bassnett (2009:57) word die herskrywer nie altyd raakgesien in die proses nie. "Like literary rewritings, journalistic rewritings are the form in which news is made available to readers worldwide, although this fact is either generally hidden or taken for granted" (Bielsa en Bassnett 2009:57). Die naam wat by die artikel verskyn, is dié van die joernalis van die bronteks, en dit is hy of sy wat die terugvoer (positief óf negatief) van lesers kry en die krediet of kritiek daarvoor ontvang.

Voorts daag nuusvertaling tot 'n groter mate die tradisionele idees van die vertaler uit as dié van literêre vertaling, "whose role is in this context perceived in more active terms" (p. 57). Die vertaler of herskrywer speel dus 'n meer prominente rol as dié van byvoorbeeld die resensieskrywer. Voorts sien Vidal (2005:386) die rol van die nuusvertaler as volg:

The news translator is, maybe because of the nature of the medium in which she writes, a re-creator, a writer, limited by the idea she has to re-create and by the journalistic genre in which her translation has to be done.

Meertalige joernaliste het dalk nie die opleiding in vertaling as sodanig nie, maar in die meeste gevalle is hulle kundiges op die gebied van vertaling: “[A]ble to produce fast and reliable translations on a wide range of subjects that are covered in the journalistic medium” (Bielsa en Bassnett 2009:58). Die News24-joernalis behoort ewe gemaklik in Afrikaans as Engels te werk en goed vertrou te wees met beide hierdie tale.

Die integrasie van vertaling met die vervaardiging van nuus verhoog die doeltreffendheid van die instelling aansienlik. News24 se artikels is grootliks afhanklik van vertaling en is sedert sy ontstaan uitgedaag met linguistiese uiteenlopendheid en moes inligting oor linguistiese grense oordra. Daarteenoor het News24 spesiale programme in plek wat die inligtingsvloei optimaal laat werk en sodoende die vraag na vertaling minimaliseer. Die tekste wat byvoorbeeld deur SAPA gestuur word, is reeds in Engels geskryf en hoef dus nie vertaal te word nie. Rubrieke wat op News24 gepubliseer word, is ook oorspronklik in Engels geskryf deur dieselfde Afrikaanse joernaliste wie se nuusberigte vir News24 vertaal word. Soos reeds genoem, het News24 ook sy eie skrywers wat ewe gemaklik in beide tale skryf. ’n Voorbeeld van so ’n rubriek is teks nr. 64 in Addendum A, “Where are my weights” gekryf deur Pieter du Toit op 2010/02/10.

Ten spyte van nuusinstellings wêreldwyd wat strategieë ontwikkel het wat grootliks die vraag na vertaling verminder het (soos News24 wat sy eie skrywers in albei tale het), is vertaling steeds van kardinale belang in al die stadia van nuusvervaardiging. Die hoofnuusberigte op News24 is onder die skakel “Top Stories” wat grotendeels uit internasionale nuus bestaan wat meestal reeds in Engels is. Dit is egter by gevalle waar nuus uit Frans of Libannees vertaal moet word, dat vertaling ’n kardinale rol speel. “Translation intervenes from the start in the process of news gathering, and is often the point of departure for international journalists who write about foreign reality” (Bielsa en Bassnett 2009:59).

Die rede waarom daar nog hoegenaamd uit die Afrikaanse koerante vir News24 vertaal word, is omdat die verskeie dagblaaie dikwels nuus vanuit spesifieke streke verslag doen wat wat nie noodwendig deur Engelse publikasies of webtuistes oor verslag gedoen

word nie. Nog 'n rede is dat News24 gebruik maak van politieke verslaggewers van dagblaaie en dikwels is die Afrikaanse joernalis die enigste een wat die storie breedvoerig genoeg dek.

2.4.2. Die aard van nuusvertaling

[T]he outcome of the process of news translation is the creation of a new text, destined to function as “news” for a different public according to the textual conventions of another language.

Maria José Hernández Guerrero (2005:130-131)

Die konstante vloeï van internasionale nuus verbloem die ware stuikelblokke waarmee joernaliste te doen het. Die joernalis wat nie die plaaslike taal ken nie, moet staatmaak op sy agtergrondkennis en beskikbare hulpbronne.

Die skep van oorspronklike nuusberigte is verwant aan die vertaalproses wat betref joernalistieke faktore soos ruimte en genre en is net so belangrik soos die linguistiese en kulturele aspekte wat betrokke is tydens die vertaalproses. Die invloed van hierdie faktore lei tot die volgende vyf hoofeienskappe wat, volgens Bielsa en Bassnett (2009:63), nuusvertaling kategoriseer en onderskei van ander vorme van vertaling: Eerstens is die hoofdoel van nuusvertaling die oordrag van inligting. Ander tipe vertalings dra ook inligting oor, maar die inisieerder van nuusvertaling se hoofdoel met die vertaalproses is om die leser in te lig en dit moet teen 'n vinnige tempo geskied. “[T]he main objective of news translation is the fast transmission of information in a clear way so that it can be communicated effectively to readers”. Hierdie kenmerk sluit aan by die funksionalistiese aard van vertaling, want die doelteks se basiese doel (of skopos) is om inligting aan die leser te kommunikeer.

In die tweede plek vertaal nuusvertalers vir 'n massagehoor, dus moet duidelike en eenvoudige taal gebruik word sodat die kommunikasieproses suksesvol geskied. Derdens vertaal nuusvertalers vir 'n spesifieke geografiese, temporele en kulturele konteks. Hulle werk hang ook af van die medium waarin hulle werk en word daardeur beperk. Die tyd waarin joernaliste hulle bevind, speel tesame met die kultuur en die geografie, 'n belangrike rol. Indien dit 'n krisistydperk is wat inflasiekoersdaling betref, moet die joernalis sy invalshoek daarvolgens beplan. Vierdens dien tyd en ruimte as

belangrike beperkings. 'n Koerant het byvoorbeeld 'n sekere sakyd (*Die Burger* se finale sakyd is om 23:00) en die betrokke rolspelers moet dit te alle tye in ag neem. Die tydsebeperking is dus heelwat erger as by ander tipes vertaling.

Laastens is vertalers gewoonlik “terugvertalers” en proeflesers. Hierdie eienskap verwys na die feit dat nuusvertalers verskillende artikels laat saamsmelt in een kompakte, insiggewende artikel. Deur dit te doen, moet die nuusvertaler dit proeflees en redigeer sodat die doeltteks foutloos kan wees en voldoen aan die inisieerder se vertaalopdrag.

Die redigeerder (of sub) is gewoonlik verantwoordelik vir die vertaling en redigering van tekste. “Both processes of edition and translation imply the tasks of selection, correction, verification, completion, development or reduction that will give texts the final form in which they appear in the newswire” (Bielsa en Bassnett 2009:57).

Dieselfde geld vir die subs by News24; hulle kies die tekste, hulle maak die foute reg en hulle ontwikkel die berigte verder en pas dit aan waar nodig.

Bielsa en Bassnett (2009:63) heg ook groot waarde aan buigbaarheid, en staaf dat dit 'n eienskap is wat nuusvertalers in staat stel om binne 'n legio onderwerpvelde te werk - van sport tot sake - en sê dat vertaling juis die skakel tussen hierdie verskillende velde is. “The link between these diverse subjects is the journalistic medium itself and the norms of genre and style to which all those working in the field are subjected to” (Bielsa en Bassnett 2009:63). Nuusvertaling behels 'n groot mate van transformasie van die bronteks wat 'n doeltteks met heeltemal verskillende inhoud tot gevolg het. Bielsa en Bassnett (2009:64) stel 'n paar aanpassings voor wat die meeste voorkom in die proses van vertaling om die tipe tekstuele intervensie wat van die vertaler verwag word, te illustreer:

- Verander opskrif (of kop). Koppe word aangepas om die doeltteksleser tegemoet te kom, maar ook die leser se aandag te trek. Koppe soos “Teenagers kill woman ‘for fun’”, insinueer 'n moordagenda van die tieners se kant, maar eintlik het die tieners net klippe van 'n brug gegooi. Dit was uit kwaadwilligheid, maar nie om daardie spesifieke vrou se dood te veroorsaak nie.

- Verwyder onnodige inligting: inligting is dalk reeds bekend aan die lesers of dit is te spesifiek en gedetailleerd vir die leser wat moontlik geografies ver van die gebeurtenis is.
- Voeg belangrike agtergrondinligting by: wanneer die doeltekslesers verander, is dit belangrik om die nodige inligting by te voeg.
- Verander die orde van paragrawe volgens relevansie van inligting.
- Som die inligting op. Hierdie metode word baie gebruik om die bronteks te pas in die beskikbare ruimte asook om irrelevante inligting te verkort.

Hierdie aanpassings word gewoonlik geregverdig deur hoofsaaklik twee kriteria: die doelteksleser se agtergrondkennis asook die relevansie van die nuus. Die effek van hierdie soort intervensie is om die vertaalde weergawe oorspronklikker te maak wat spesifiek aangepas is volgens die doeltekslesers se behoeftes.

2.4.3 Die vervanging van ekwivalensie

Die vraag aan wie of wat die vertaler lojaal moet wees, is belangrik, want dit weerspieël die aard van nuusvertaling en dui op die verskille of afwykings van ander tipes vertaling (Bielsa en Bassnett 2009:66). Hierdie vraag lei dan ook na ekwivalensie, wat volgens Bielsa en Bassnett (2009:66) steeds 'n sentrale konsep in vertaalstudies is, "because [...] it defines what translation itself is taken to be". Fundamentele probleme ontstaan egter wanneer ons probeer om (selfs breë) konsepte soos Nida se dinamiese ekwivalensie op nuusvertaling toe te pas. Die rede hiervoor is dat joernalistieke tekste meer oop is vir ingryping ("interference") as ander tipes tekste (Bielsa en Bassnett 2009:66). Pym (2004:55) sê in velde soos die redigering van vertalings en die vervaardiging van nuwe tekste vir 'n nuwe gehoor is daar 'n soort prioriteitsverandering:

In such fields, the regulated replacement of natural-language strings often has a priority lower than effectiveness and timeliness. Translations are thus to be assessed as new texts designed to serve new purposes, without any necessary constraint by equivalence.

Pym se analise verwys na die lokaliseringsbedryf ("localization industry") en sy argument is dat 'n teks wat gelokaliseer is, nie bedoel is om enige vorige teks te verteenwoordig of

uit te beeld nie. Dit is volgens hom eerder deel van 'n proses van "constant material distribution" (2004:5). Hierdie argument kan, volgens Bielsa en Bassnett (2009:66), toegepas word op die vertaling (lokalisering) van nuusvertaling.

Die ekwivalente effek word byvoorbeeld nie behou wanneer die nuus invalshoek met die vertaling daarvan verander nie. Om die invalshoek te verander, is egter 'n doodnormale strategie met nuusvertaling as dit moet voldoen aan die bogenoemde kriteria van agtergrondinligting en relevansie (Bielsa en Bassnett 2009:67). Hierdie strategie is veral algemeen wanneer verskillende nuusbronne gekombineer word met die doel om dit te herskryf en dit in 'n enkele teks saam te vat. So 'n vertaling sal, volgens Bielsa en Bassnett (2009:67), volgens die ekwivalensie-konsep, nie as 'n vertaling gesien word nie. Maar dit is presies die invalshoekverandering wat dit die ideale vertaling vir die doelteksleser sal maak. Met ander woorde, "it is effective as news not because it has reached equivalent effect [...] but because it is able to communicate effectively across linguistic, cultural and geographical boundaries, and inform new readers precisely of those aspects on which they need to be informed" (Bielsa en Bassnett 2009:67).

2.4.4 Die vertaling van agentskapnuus

Die vorige punt bespreek die algemene eienskappe van nuusvertaling. Hierdie onderafdeling sal meer aandag skenk aan die vertaalproses in nuusagentskappe (en spesifiek News24) deur sentrale aspekte tot die aard van nuusvertaling te beskryf en te kyk na hoe nuusagentskappe die kwessie van vertaling hanteer.

Soos reeds genoem is vertaling van sentrale belang in nuusagentskappe. Maar wat dit veral belangrik maak, is dat nuusagentskappe meestal die eerste is om nuwe realiteite (oftewel gebeurtenisse) te nader en te beskryf en so nuwe maniere skep om dit te ontleed en nuwe idees aan die leser bekendstel, "thus exerting a palpable influence upon other news organizations" (Bielsa en Bassnett 2009:67). Agentskappe soos News24 maak die nuusgebeure as't ware meer verteerbaar vir die doelteksleser.

Die nuusagentskap verskaf dus 'n meer konkrete realiteit waarmee die leser kan identifiseer. Omdat nuwe terme dikwels omskryf word deur nuusvertalers, het laasgenoemde 'n groot verantwoordelikheid teenoor die doelteksleser. Pablo García Suárez (2005:187 in Bielsa en Bassnett 2009) stel hierdie verantwoordelikheid as volg:

[N]ews agency editors, and especially news translators, are almost the first to have to solve problems associated with the assimilation of new realities in a certain culture.

Vertaling kan dus gesien word as deel van nuusvervaardiging en daarom sal 'n kykie na die verskillende joernalistieke tekste lig werp op die vertaalproses in nuusagentskappe.

Bielsa en Bassnett (2009:68) verdeel joernalistiek hoofsaaklik in drie genres, naamlik informatief wat na die tipiese nuusberigte verwys wat feitelike beskrywings insluit; interpretatief wat na verslaggewing verwys waar die joernalis inligting selekteer en in 'n storie omskep. Laastens is daar die argumentatiewe genre waar die skrywer se styl van belang is en dit word hoofsaaklik in meningsbriewe, *blogs* en rubrieke aangetref. News24 vertaal nie gereeld rubrieke nie, maar dit word tog gedoen. Kyk na teks 55 in addendum A vir 'n voorbeeld van só 'n geval.

Bielsa en Bassnett (2009:68) noem ook hier dat verskillende joernalistieke genres verskillende vertaalreëls en strategieë volg, en dat informatiewe tekste die meeste ruimte vir intervensie toelaat omdat die oorspronklike skrywer se styl tot die maksimum ingekort word en nie van belang is nie. Hierteenoor laat argumentatiewe tekste die minste intervensie toe omdat die styl van die skrywer van belang is. “Oop kaarte” en “Van Alle Kante” is rubrieke wat Murray la Vita op 'n weeklikse basis publiseer in *Die Burger*. Die hersiener sal in hierdie geval die minste intervensie toelaat omdat die skrywer se styl belangrik is en behoue moet bly. Die rede hiervoor is dat Murray la Vita 'n gerekende rubriekskrywer is. Die gesaghebbendheid wat sy naam as skrywer dra, veroorsaak dat sy mening oor kwessies as belangrik geag word.

News24 produseer meestal tekste van die eerste tipe: die informatiewe genre wat as objektiewe beriggewing gesien word; “explicitly conceived as narration of fact devoid of subjective commentary” (Bielsa en Bassnett 2009:68). 'n Hoë graad van aanpassing en transformasie van die brontekste kan dus by die vertaling van News24 verwag word.

Voorts stel Bielsa en Bassnett (2009:68) twee grondbeginsels voor wat die lewering van agentskapnuus beheer: spoed en hiërargie. Uiteraard is spoedige lewering van nuus essensieel in enige nuusagentskap as gekyk word na die streng spertye en die onmiddellikheid van nuus. Die tweede beginsel, hiërargie, verwys na die graad van belang wat die nuus dra; gegewe die aantal gebeurtenisse wat gedek word, en die feit

dat sommige gebeurtenisse meer belangstelling as ander sal wek. 'n Basiese skryfwerkswyse is die sogenaamde omgekeerde piramide, waar die elemente van die storie opgeskryf word in afnemende orde van belangrikheid sodat die essensiële inligting eerste verskyn en in die latere paragrawe ontwikkel. "Strict rules also apply with respect to style, which is kept simple and clear. Conciseness is emphasized in order to maximize informative content" (Bielsa en Bassnett 2009:72).

News24 se beriggewing volg ook die omgekeerde piramide as skryfwerkswyse; die eerste paragraaf kommunikeer gewoonlik die kritieke inligting, terwyl die derde en die vierde paragraaf slegs uitbrei op die gebeurtenis deur middel van aanhalings en ander minder belangrike, maar tog relevante inligting. Sinne en paragrawe moet kort en ekonomies wees; die gebruik van direkte eerder as indirekte rede word verkies en byvoeglike naamwoorde word tot die minimum beperk. Wanneer jy die webtuiste besoek, is dit duidelik dat dieselfde vereistes vir die tekste op News24 geld – dit bevat min of geen byvoeglike naamwoorde nie; die aktiewe vorm word gebruik omdat nuus 'n aktiewe konsep is en die paragrawe word kort gehou sodat die leser vinnig daardeur kan lees. Hierdie riglyne word nie aan die vertaler nie, maar aan herskrywer of redigeerder gegee en hulle pas die vertaalde teks dienooreenkomstig aan.

As die nuusvertaler dus nie dieselfde onderdanigheid aan die skrywer toon as die literêre vertaler nie, is dit omdat die rol en status van die skrywer fundamenteel anders is as in die literêre veld. In die meeste nuusinstellings, en veral News24, is die norm dat verskeie joernaliste betrokke is by die vervaardiging van 'n storie (Bielsa en Bassnett 2009:69). Die kwessie van kollektiewe outeurskap word vervolgens bespreek.

2.4.5 Kollektiewe outeurskap

Soos reeds genoem, is die berig altyd onderworpe aan die finale skaafwerk deur die redakteur. Hierdie teks word dus deur meer as een paar oë gelees en veranderinge word elke keer met die hersiening daarvan aangebring. Outeurskap is dus nie individueel nie en dit lei dikwels tot potensiële regsimplikasies met sekere inligting wat gepubliseer word en skrywers wat nie alleen verantwoordelikheid vir die berig wil aanvaar nie.

Die onderskeie name wat saam met die teks verskyn, is 'n aanduiding van kollektiewe outeurskap. News24 publiseer dikwels artikels met twee tot drie name daarby of selfs

geen name nie; net 'n kollektiewe naam soos “News24 staff” of soos dikwels in *Die Burger* voorkom; “politieke redaksie” om die idee van “everyone who touches a story is responsible and accountable for its contents” (A Handbook of Reuters Journalism, p.61 in Bielsa en Bassnett 2009:70) voor te hou.

Die hersiener of redakteur aanvaar met ander woorde medeverantwoordelikheid vir die inhoud (bronne, akkuraatheid, agtergrond) en styl van die berig en geen teks mag op die nuuswebtuiste sirkuleer as 'n redakteur dit nie gesien het nie. Volgens Bielsa en Bassnett is hierdie tipe werkswyse algemene praktyk by 'n nuusinstelling. “The same applies to translated dispatches, which are always read by a second pair of eyes” (Bielsa en Bassnett 2009:70).

Kollektiewe outeurskap word ook uitgevoer om seker te maak dat die nuusinstelling se norme noukeurig gevolg word (Bielsa en Bassnett 2009:70). Vertaling in nuusagentskappe volg die algemene skryf- en verslaggewingsreëls soos spoed, duidelikheid en styl. *Skryf Afrikaans* is byvoorbeeld *Die Burger* se handleiding vir stylreëls. Hierdie handleiding hanteer nie die vertaling van nuus nie, maar dit behandel wel spesifieke gevalle wat uitsluitlik vertaling behels, soos die transliterasie van buitelandse name in hoofstuk 20 (p.616). Volgens Bielsa en Bassnett (2009:70) is sulke reëls min of meer dieselfde in verskillende nuusagentskappe, en dit is as volg: Eerstens moet vertaling nooit die sirkulasie van belangrike inligting vertraag nie, veral in die geval waar dit moontlik is om die berig voor die tyd gereed te kry. “When news pieces can be written ahead of anticipated or set events (‘curtainraisers’), the reporter must file them with the time required by the linguistic services in order to translate them (AFP, p.37 in Bielsa en Bassnett 2009:71).

In die tweede plek is direkte aanhalings baie belangrik vir enige nuusagentskap. News24 dring daarop aan dat hierdie bronne, waar moontlik, direk vertaal word. Die vertaling van die aanhalings word met ekstra sorg gedoen sodat die oorspronklike inhoud korrek oorgedra word (Bielsa en Bassnett 2009:71). Reuters se *Handbook* (p.11 in Bielsa en Bassnett 2009:71) gee spesifieke instruksies vir die vertaling van aanhalings en verwys veral na die “toon” van die aanhaling in die bronteks:

When translating quotes from one language into another, we should do so in an idiomatic way rather than with pedantic literalness. Care must be taken to ensure that the tone of the translation is equivalent to the tone of the original.

Of die toon van die bronteks wel in die doelteks op News24 behou word en ekwivalent aan die bronteks is, sal in hoofstuk 4 ondersoek word.

2.4.6 Samevatting van die vertaalproses

Nuusagentskappe spesialiseer reeds sedert die 1900's in die vinnige en betroubare dekking van wêreldwye gebeurtenisse en die groeiende infrastrukture is die bewyse van die toenemende vraag na wêreldnuus. Inligting oor wêreldnuus moet aangepas word volgens spesifieke gehore en die manier waarop narratiewe vir spesifieke lesers saamgestel word, word moontlik gemaak deur vertaling.

Vertaling speel 'n kardinale rol in die sirkulasie van wêreldnuus deur die leser te voorsien van verskillende weergawes van internasionale nuus. Soos blyk uit die voorafgaande bespreking, is News24 gedeeltelik verantwoordelik vir die vertaling van die nuus wat hulle kommunikeer. Agentskappe soos Reuters en AP vertaal tekste in Engels, van byvoorbeeld Italiaans, sodat kleiner agentskappe soos News24 dit kan publiseer.

News24 vertaal self berigte wat in die Afrikaanse gedrukte media verskyn, in Engels. Dit is spesifiek hierdie berigte wat in hierdie studie ondersoek word.

Soos reeds genoem, is die rol van vertaling in die vervaardiging van nuus onsigbaar. Die bronteksskrywer, en nie die vertaler of herskrywer nie, se naam verskyn immers saam met die artikel op News24. Volgens Bielsa en Bassnett (2009:73) kan 'n mens selfs sê dat nuusvertaling dubbeld onsigbaar is, want nie net word intervensie onduidelik met die domestikering (oftewel lokalisering) van die teks nie, maar dit is ook onsigbaar vanweë die feit dat vertaling suksesvol binne joernalistiek geïntegreer word.

Nuusvertaling is onderworpe aan dieselfde reëls wat joernalistiek beheer, en dit val binne dieselfde soort kundigheid wat van joernaliste verwag word. Net soos nuusvertalers, vervul joernaliste die belangrike taak van intertalige herskrywing om 'n berig gepas te maak vir verskillende linguistiese, kulturele en geografiese kontekste. Die rol van hierdie tipe intervensie neem 'n paradoksale vorm aan. "On the one hand, the

informative and communicative purposes of the journalistic text, the functional use of language, simple vocabulary and short sentences, facilitate the task of translation” (Bielsa en Bassnett 2009:73). Terselfdertyd word die taak om interlinguisties te vertaal, onderwerp aan ’n baie streng normatiewe konteks wat ruimte vir individuele kreatiwiteit en oorspronklikheid heelwat beperk. Maar dit is deur vertaling dat die joernalis die oorspronklike teks op belangrike maniere verander, “in a context in which faithfulness is due more to the narrated events than to the source text” (Bielsa en Bassnett 2009:73). Hierdie tipe tekstuele intervensie stuur vertaalstudies in ’n nuwe en interessante rigting.

Vertalers moet vertaalstrategieë kies wat geskik is om die doel van die doeltteks te bereik. Schleiermacher (1813) glo dat vertalers voor ’n keuse te staan kom met elke vertaling; neem óf die leser terug na die bronteks (die sogenaamde vervreemding); óf neem die teks na die lesers (die sogenaamde domestikering). Daarteenoor beskou Nord, volgens Geldenhuys (2009:56) die bronteks as slegs ’n “inligtingsaanbod” wat gedeeltelik of in geheel aan die doeltteks oorgedra word. “’n Doeltteks bied dus iets nuuts en oorspronklike”, eerder as om die doeltteksleser met dieselfde inligting in ’n ander kode te voorsien. Pym beskou dit as “transferred texts in a new context” (Frank 2007 in Geldenhuys 2009:56). Binne die funksionalisme word daar dus ruimte gelaat vir aanpassings en herskrywings, aangesien die skopos van die bronteks en die doeltteks, asook die lesers van albei tekste, verskil. ’n Vertaling hoef dus nie meer ’n spieëlbeeld van die bronteks te wees nie en dit word aanvaar dat tekste in nuusvertaling herskryf word, dikwels deur meer as een herskrywer.

2.5 Joernalistiek en Vertaling

Terwyl joernaliste in plaaslike kantore oorspronklike nuusstukke skryf, is nuusredakteurs slegs verantwoordelik vir die verwerking van inligting wat deur iemand anders geskryf is: “editing and translating reports from other linguistic services in order to validate them for a particular newswire” (Bielsa en Bassnett 2009:75). Hoewel redakteurs en herskrywers, volgens Bielsa en Bassnett (2009:75) selde verantwoordelik is vir die invordering van primêre inligting, word hulle soms opdrag gegee om spesifieke gebeure te dek. Die Bergrivier-marathon wat elke jaar deur *Die Burger* se redaksie gelede gedek word, is ’n sprekende voorbeeld hiervan. Aldi Schoeman (assistent-nuusredakteur) het hierdie marathon vroeër vanjaar gedek.

Een van die funksies van 'n streeksinstelling, by beide IPS (Inter Press Service) en AP (Associated Press), is die bemiddeling tussen nuusinsameling op plaaslike vlak en die vervaardiging van 'n koherente en verstaanbare globale inligtingsdiens (Bielsa en Bassnett 2009:77). Net soos by AP, koördineer News24 dekking vanaf die plaaslike kantoor terwyl dit met ander instellings, soos SAPA, kommunikeer. "This coordination between the local, the regional and the global levels responds to a basic operational dynamic which structures world coverage according to provisions – although the capacity to respond immediately to unexpected events is also essential" (Bielsa en Bassnett 2009:77). Om volgens daaglikse en weeklikse voorspellings te werk, is 'n kenmerkende eienskap van nuusagentskappe, maar dit is slegs een van die produkte wat dit aan die kliënte bied.

Joernaliste wend hulle nie net tot ander media om oor nuusgebeurtenisse uit te vind nie, maar om die belange en invalshoeke van die media "and the trajectory of their own notes" na te vors en te vergelyk met hul eie. Dit is egter nie net die joernalis wat veronderstel is om hierdie navorsing te doen nie. "It is the task of every news agency to scan the local press and to measure its impact in terms of number of news dispatches appeared in the media while contrasting it with the impact of other agencies present in the field, data which is moreover often treated with high levels of of secrecy and zealously kept from outsiders" (Bielsa en Bassnett 2009:78).

'n Baie goeie beskrywing van hoe die bronteks (byvoorbeeld 'n mediaverklaring) tydens nuusvertaling behartig word, lui as volg:

Any journalist worth his or her salt would never simply reproduce a press statement. The basic facts are there. But the order often has to be rearranged. This is especially true of press statements where the real (especially if its bad) news is often tucked away at the bottom. Relevant background needs to be added to a press statement and the same might be the case when rendering an English story more relevant or comprehensible to the local target audience.

Williams 2004

Hierdie siening van die bronteks as rou materiaal beklemtoon die feit dat 'n bronteks nooit as 'n voldoende nuusteks in mediavertaling kan dien nie (al was dit 'n nuusberig in die volle sin van die woord in die bronkultuur). Daar is altyd ruimte vir aanpassing, maar

veral met tekste wat vir 'n heeltemal ander gehoor aangepas word. "The available space for modification is nowhere more evident than in the work of news translators who adopt source texts for a very different, geographically distant readership" (Bielsa en Bassnett 2009:85). Hoewel die lesers van die News24-berigte nie noodwendig geografies verwyder is van die brontekstleser nie, is die doeltekstleserskap anders as die brontekstleserskap. Nuusvertaling en die ruimte wat dit bied vir herskrywing as gevolg van die verskillende lesers, sal in hierdie studie ondersoek word.

Voorts kan daar onderskei word tussen joernaliste wat betrokke is by die vervaardiging van reeds geskrewe tekste en diegene wat fisies stories soek en die tekste van niks af genereer tot 'n storie. Die joernalis wat die hele dag agter 'n rekenaar sit, het uiteraard meer te doen met redigering as die joernalis wat uitgaan om harde feite te bekom. "Their (journalists working at the desk) job is basically ensuring that the information they receive is accurate and that it describes effectively the development of events: that sources are correct and the order in which events are narrated follows an inverted pyramid structure" (Bielsa en Bassnett 2009:87). Dit is dan hierdie soort joernalis (of "translator-editor") wat verantwoordelik is vir die vertaling en herskrywing van brontekste. In News24 is hulle die herskrywers van reeds vertaalde berigte

Vertalers is in baie opsigte meer onsigbaar as herskrywers en redakteurs. Volgens Bielsa en Bassnett (2009:93) is dit omdat laasgenoemde op 'n meer tasbare vlak met die leser in verbinding tree, "[T]he editor is the one who has to face things or who receives letters from the readers. On the contrary, the translator as such doesn't" (p.93). Dit is in hierdie konteks wat een so 'n "vertaler-herskrywer" noem dat redigeerders en herskrywers meer sigbaar is, want "you can understand what the editor is doing... People don't generally understand that there are also translators" (Bielsa en Bassnett 2009:93). Hierteenoor bevraagteken sommige redakteurs hierdie voorgestelde onsigbaarheid van nuusvertalers. Een so 'n redakteur se siening hieroor is in Bielsa en Bassnett (2009:93) se studie opgeneem:

In news, I don't know to which extent translation is so invisible, because we are directly transforming a reality that comes from a different context for a public whose characteristics we believe we know. I think that in many cases the journalistic sense of the translator prevails.

Verder noem hierdie redigeerder dat die vertaler met die ingreep op tekste te doen het, en nie soseer met vertaling nie. “[B]ecause information needs to be oriented to make it attractive to a regional public. So, not intervening in the news in the sense that you add or eliminate data, but intervening in the orientation, in hierachization” (Bielsa en Bassnett 2009:93). In News24 se geval word die joernalistieke aspekte deur die redaksionele herskrywers en nie deur die vertalers nie, gehanteer.

Hierdie tipe ingryping hou verband met die drie hooftake wat deel van die vertaalproses uitmaak. Eerstens word slegs daardie inligting wat as relevant beskou word, deur seleksie en sintese behou. Tweedens behels die ingreep op inligting die aanpassing van die oorspronklike teks volgens die behoeftes van die gehoor. Derdens word nuus invalshoeke en nuanses verander soos wat die nuwe konteks dit regverdig. Soos wat vroeër in die studie genoem is, onderdruk die idee van die verandering van ’n invalshoek die konsep van ekwivalensie deur te wys hoe verskillende nuusweergawes in ’n wye verskeidenheid plaaslike kontekste kan funksioneer. Die vertaler se onsigbaarheid in die vervaardiging van nuus hou direk verband met hierdie mag om die heersende invalshoek of mening van die bronteks waarlik te verander om meer effektief as nuus vir ’n nuwe gehoor te funksioneer (Bielsa en Bassnett 2009:93).

Vanweë die feit dat die vertaler slegs tot ’n mate onsigbaar is, ontwikkel daar ’n belangrike paradoks tussen die behoefte om kriteria deur die verskillende nuusinstellings (soos deur SAPA en AP) te laat saamsmelt sodat dit ooreenstem met die redaksionele ideologie van die organisasie in sy geheel, en die behoefte om volgens kulturele, geografiese en linguistiese verskille aan te pas. Bielsa en Bassnett (2009:94) praat van ’n konstante bedreiging as hulle sê dat: “a news agency needs to constantly represent a coherent vision of the world in spite of linguistic and regional differences”. Media24 is ’n nuusorganisasie met ’n bepaalde ideologie, maar verteenwoordig talle groepe en tale. Indien die ideologiese uitbeeldings van News24 verskil van byvoorbeeld dié van *Die Burger*, sal dit beteken dat News24 doelbewus sekere ideologiese aanpassings maak. Hierdie studie ondersoek die ideologiese aanpassings binne een groep; naamlik Media24. News24 sowel as die gedrukte Afrikaanse media wat as brontekste dien, val almal onder die Media24-sambreel.

Hierdie konstante voorstelling van realiteit word op News24 se webtuiste ervaar met die opgradering van nuus elke minuut van die dag. Die kommentaar wat die leser onderaan

die artikel kan plaas, dien as aanduiding of die herskrywer daarin geslaag het om die inligting suksesvol aan die doelteksleser oor te dra.

2.5.1 Die internet: voordele en nadele

Die rol van nuusinstellings behels die konstante generasie van tekstuele produksie (Bielsa en Bassnett 2009:95). Met die ontwikkeling van netwerke op die internet, het hierdie produksieproses net nog mededingender en vinniger geraak. Enige internetgebruiker kan deesdae sy lyf joernalis hou op sosiale netwerke. Twitter is in baie gevalle deesdae eerste met wêreldnuus. News24 moet dus ook met ander netwerke, sosiaal en amptelik, meeding.

News24 het egter uiteraard die voordeel van ruimte - die artikels hierop wissel van 300 tot 400 woorde, terwyl die gebruiker op Twitter beperk is tot 140 karakters, spasies ingesluit. Ten spyte hiervan, wend selfs joernaliste en redakteurs hulle tot Twitter en ander soortgelyke webwerwe om die nuus van die dag vas te stel of om te kyk of daar nie iets nuuswaardigs aan die nuusfront gebeur het nie. CNN en sy eweknieë is op Twitter en laai skakels wat lei na die hoofwebtuiste wat die gebruiker kan volg. Hierdie skakels word weer deur ander nuusinstellings gebruik om hulle inligting te meet en die nuuswaardigheidstendense vas te stel.

[T]here are always readers [...] looking at the internet [...] in order to take decisions before starting a news broadcast. This reality makes it imperative not only that we need to work fast, but also that we have to do so without leaving any “black holes”, that is, not to let several hours go by without the agency informing about the themes of the day or those which are going to become the themes of the day. In order to do this, it is necessary to programme coverage so as to include previous leads.

AFP 2000:37 in Bielsa en Bassnett 2009:71

Nuwe tegnologie speel dus 'n essensiële rol by die plasing van nuusartikels, “which now seeks to accommodate to a global internet user 24/7” (Bielsa en Bassnett 2009:96). Die internet fasiliteer nie net die pasmaak van nuus deur 'n aantal dienste waarvan die leser kan kies nie, maar ook die spoedige sirkulasie en beskikbaarheid van nuus oor die algemeen. Dit is dus die herskrywer se taak om iets ekstra te bied en 'n vars invalshoek

aan die nuusgebeurtenis te verleen. Hoe dit gedoen word, word in die volgende hoofstuk bespreek. Die ontstaan van sosiale media het die joernalistiek nie net mededingender nie, maar ook opwindender gemaak.

2.5.2 Samevatting van joernalistiek en vertaling

Joernalistieke tekste word vir spesifieke gehore geskryf volgens die beginsels van die nuwe verwysingsraamwerk en agtergrondkennis van die doelteksleser en volgens die vertaalopdrag wat die inisieerder daargestel het. Bestaande netwerke wat nuus wêreldwyd versamel vir een spesifieke nuusorganisasie is gebaseer op die behoefte om nuustekste te ontwerp vir 'n nuwe gehoor wat weer onderverdeel is in geografiese, sosiokulturele en linguistiese groepe. News24 versamel tekste en herskryf dit vir die Suid-Afrikaanse leser.

Met die afwesigheid van 'n gepaste oorspronklike teks, tree nuusvertaling tussenbeide om 'n teks vir 'n nuwe gehoor te herskryf. Elke herskrywer ontvang 'n opdrag om die skopos (of doel) van die vertaling of herskrywing uit te voer.

Die vertaalde berig is spesifiek herontwerp vir die doelteksleser. Hierdie teks lyk in die meeste gevalle soos 'n oorspronklik geskrewe teks. Die herrangskikking van paragrawe, kontekstualisering en byvoeging van nuwe inligting, weglating van paragrawe wat nie meer as relevant beskou word nie en selfs die voorkeur van verskillende invalshoeke bo ander, is alles deel van die alledaagse take wat van 'n nuusvertaler of herskrywer vereis word. Hierdie take word uitgevoer om aan 'n spesifieke skopos te voldoen. Die skopos kan dus help om vas te stel of 'n sekere ideologie bevorder of onderdruk word

Voldoende kennis van taal en vertaling is van kardinale belang om te begryp hoe die vloei van nuus globale en plaaslike kontekste vorm. Vertaling maak dit moontlik vir tekste om in nuwe kontekste getransformeer te word en so linguistiese en kulturele grense te oorskry. Voorts word tekste verander volgens nuuswaardes wat deur Westerse nuuspublikasies bevorder is. Vertaling is al ten volle in die vervaardiging van nuus ingewerk om te verseker dat tekste vinnig en sonder onderbreking die regte doelgehoor bereik.

Met die vertaling van tekste word sekere norme gevolg. In die volgende hoofstuk word norme ondersoek, asook konsepte soos die narratiewe teorie en raming. Die volgende

hoofstuk sal ook 'n literatuurstudie behels waar vertaalteorieë vir hierdie studie bespreek word, naamlik Lefevere (1992) se konsepte van herskrywing en manipulasie, Venuti (2004) se teorie oor domestikering en vervreemding as benaderingswyses tot vertaling, asook Baker se teorie oor narratiewe en rame in mediavertaling.

3. HERSKRYWING EN DIE NARRATIEF

3.1 Inleiding

Na 'n paar dekades begin vertaalstudies uiteindelik sy aandag gee aan die transformasieproses wat die skryf, redigering en vertaling van nuusberigte beïnvloed. Vertaalteoretici het die afgelope paar jaar heelwat belangstelling getoon in die tekstuele en ideologiese implikasies van hierdie informatiewe genre. Nuusinstansies en joernaliste gee voor om neutrale en objektiewe inligting te kommunikeer, maar herskrywers maak tydens die vertaalproses sekere aanpassings op linguistiese en strukturele vlak om te voldoen aan die vereistes van die inisieerder en die doelteksleser. Die vereistes van die twee laasgenoemde rolspelers behels dikwels meer as die direkte oordrag van inligting. Hierdie aanpassings word bepaal deur verskillende norme (3.2.1). Toury (1995) en Chesterman (1997) se norme is van belang vir die vertaalproses en sal in hierdie hoofstuk breedvoerig bespreek word.

Herskrywers of subs (soos hulle algemeen bekend is in nuuskantore) moet tekste deurwerk vir alle soorte problematiese inhoud – “gaps in history, inaccurate information, confusion, contradictions, potentially libellous material, and the various kinds of nonsense which a reporter may commit to a paper” (Bell 1991:75). Met die herskrywing en vertaling van nuusberigte op News24.com word veranderinge aangebring om die laasgenoemde redes, maar ook om 'n sekere indruk van die wêreld te skep en dalk om 'n ideologiese boodskap oor te dra. Om 'n ideologiese boodskap suksesvol oor te dra, moet die herskrywer in die eerste plek vertrou wees met die doelteks asook die leser se ideologieë. Daar moet ten minste 'n verband wees tussen die herskryfde teks en die kultuur en oorheersende ideologieë van die samelewing wat die teks dien (Gurevitch *et al.* 1991:206).

Die fokus van hierdie studie is wat met die teks tydens die vertaalproses gebeur (m.a.w. hoe die herskrywer die teks aanpas), nie of dit reg of verkeerd (byvoorbeeld linguisties aanvaarbaar is) vertaal is nie. Hierdie fokusverskuiwing lei daartoe dat die ontleding van vertaalprodukte beskrywend, en nie evaluerend van aard is nie. Hierdie uitgangspunt dien ook as basis vir my studie van die herskryfproses. Die hoofstuk wat volg ná hierdie een ondersoek die fisiese aanpassings wat tekste ondergaan tydens die herskryfproses.

Eerstens 'n kykie na die teorie wat as sambreelteorie vir André Lefevere (1992) se Herskryfteorie dien en dan 'n bespreking van die Herskryfteorie in sy geheel.

Deskriptiewe vertaalstudie (Descriptive Translation Studies), oftewel DTS, word ondersoek as eksponent van die polisisteamteorie, asook met 'n fokus op die sogenaamde “manipulasieskool”. Hierdie teoretiese rigting sien vertaling as deel van 'n groter stelsel en is dus van nut vir hierdie studie. Hierdie teorie is ook minder voorskriftelik as ander teorieë en bied norme wat uit die praktiese bestudering van vertalings afgelei word, wat dit selfs meer relevant maak vir hierdie studie.

Die DTS-teorie is 'n nievoorskriftelike benadering wat daarop fokus om die vertaalproses (insluitende die vertaalnorme) te beskryf (Shuttleworth en Cowie 1997:128). “The objective of DTS is to *describe* the phenomena of translating and translations as they manifest themselves in the world of our experience” (Naudé, 2000: 221).

3.2 Deskriptiewe vertaalstudie (DTS)

Die polisisteamteorie (3.4), wat vertaalstudies in 'n minder preskriptiewe lig geplaas het, het gelei tot die ontstaan van die DTS. Die polisisteamteorie se relevansie hier lê in die feit dat dit duidelike insigte voorsien in die manier waarop vertalings binne 'n omgewing oor verskillende kulture en sosiale sisteme funksioneer. Volgens Toury “translators operate first and foremost in the interest of the culture into which they are translating, and not in the interest of the source text, let alone the source culture” (1985:19). Aangesien die doelteksleser en sy of haar verwysingsraamwerk meer in ag geneem word, het hierdie siening verder die weg gebaan vir 'n sosiologiese benadering.

Een van die DTS-teorie se doelstellings is om die effek van die vertaalde teks in 'n doekultuur te bestudeer en is daarom relevant tot hierdie studie. Die News24-herskrywer het immers ten doel om 'n sekere effek met die herskrywing van 'n teks te kry. Voorts word gekyk na die aard van die doelteks, die vertaalproses én die verband tussen die bronteks en doelteks. Hierdie aspekte hou verband met wat Holmes beskryf as “function-oriented, process-oriented and product-oriented”. Hierdie drie aspekte is almal “target-oriented”, aangesien die doelteks, en nie die bronteks nie, as beginpunt van die ondersoek dien (Ulrych en Bosinelli 1999:223-224).

Hierdie benadering fokus op die norme wat gevolg word in vertaling, die fisiese proses van vertaling en op die verskynsels van vertaling en vertaalprodukte. Volgens Chesterman “the translator needs to know the relevance of each possible choice to his/her intentions, in order to be able to decide on an optimal version” (1997:79-80). Norme kan help om te bepaal wat die rede agter die herskryfkeuses is by News24, want dit gaan die intensie van die herskrywer duidelik maak.

3.2.1 Norme

Hermans beskou norme as “internalized and mutually recognized directives which lead members of a community to expect each of them to behave in certain ways in certain circumstances, in accordance with particular notions of what that community regards as proper and correct” (1994:17). Die hoofrede waarom vertaalde tekste op News24 aangepas word, is om aan die leser se verwagtinge te voldoen. Indien die leser die inhoud op hierdie webtuiste as onvanpas ervaar, sal News24 lesers verloor. Om die leser se belangstelling te behou, moet News24 aan spesifieke norme voldoen. Hierdie norme word deur die inisieerder daargestel, maar dit is daargestel om aan die verwagtinge van die leser te voldoen. Om ’n ideologiese boodskap oor te dra, moet die nuusberig binne die leser se verwysingsraamwerk wees.

Die keuses wat vertalers en herskrywers tydens die vertaalproses maak, word sterk deur norme beïnvloed (Hermans 2008:2-3). Verskuiwings is nie lukraak of idiosinkraties nie, aangesien dit deur norme beheer word (Toury 1995:57). Norme beïnvloed die vertaalstrategieë wat herskrywers gaan gebruik, die keuse van die tekste wat vertaal gaan word, die manier waarop die materiaal hanteer behoort te word, asook die wyse waarop die doelteks ‘ontvang’ gaan word (Hermans 1994:19).

Daar kan ook gesê word dat norme die mate van ekwivalensie tussen die bronteks en doelteks bepaal. Volgens Toury “it is norms that determine the (type and extent of) equivalence manifested by actual translations” (1995:61).

3.2.2 Toury se norme

Toury het sy norme ontwikkel met literêre vertaling in gedagte (Chesterman 1997: 63). Hierdie norme kan egter op alle tekstipes van toepassing gemaak word. Toury

identifiseer drie tipes norme, naamlik voorlopige norme (“preliminary norms”), ’n aanvangsnorm (“initial norm”) en operatiewe norme (“operational norms”).

3.2.2.1 Voorlopige norme

Voorlopige norme kan in twee subkategorieë verdeel word, naamlik die vertaalbeleid (“translation policy”) en of daar vanaf die bronteks vertaal word of nie (“directness of translation”).

3.2.2.1.1 Vertaalbeleid

Toury beskryf ’n vertaalbeleid soos volg: “Translation policy refers to those factors that govern the choice of text-types, or even of individual texts, to be imported through translation into a particular culture/language at a particular point in time” (1995:58). News24 het ’n vertaalbeleid wat bepaal watter tekste gekies word om vertaal te word en watter nie. Van hierdie tekste is harde nuusberigte, ander is meer algemene nuusgebeure, maar almal is informatiewe tekste. Met die lees van nuusberigte op hierdie nuuswebtuiste, is dit duidelik dat harde aktualiteit en polities-gelaaide tekste die meeste voorkom. Aktualiteit sal altyd die hoofbepaler wees waarvolgens tekste gekies word. Die tekste wat News24 vir vertaling selekteer, word dus nie lukraak gekies nie.

3.2.2.1.2 Bronteks vertaal of nie?

Vrae oor of die bronteks self vertaal is of nie, gaan oor die toelaatbaarheid daarvan om ’n reeds vertaalde teks te vertaal. Toury stel die vraag of dit aangedui moet word as die doelteks ’n vertaling ván ’n vertaling is (1995:58). News24 dui nie aan dat die gepubliseerde teks vertaal is nie. Die enigste aanduiding van die bronteks se oorsprong is die joernalis se naam wat saam met die berig verskyn asook soms die publikasie waarin die berig oorspronklik verskyn het. Lesers sou daaraan kon aflei dat hulle vertaalde berigte lees.

3.2.2.2 Die aanvangsnorm

Dié norm dien as agtergrond waarteen die oordragproses strategies uitgevoer word (Hatim 2001:146). Die vertaler staan voor die keuse om hom te onderwerp aan die norme van die oorspronklike teks of aan dié van die doelteks en die doelkultuur (Munday 2001:114; Toury 1995:56). Die aanvangsnorm fokus dus op “the translator’s

(conscious or unconscious) choice as to the main objective of his translation, the objective which governs all decisions made during the translation process” (Van Leuven-Zwart 1989:154). Die keuse om hom of haar te onderwerp aan die bron- of doeltteks, gaan alle vertaalkeuses tydens die proses bepaal.

As 'n vertaler besluit om die norme van die oorspronklike teks na te streef, word dit geskikte of adekwate (“adequate”) vertaling genoem (Toury 1995:56). In só 'n geval sal die sosiokulturele konteks van die bronteks die manier waarop die teks vertaal gaan word, beïnvloed (Munday 2001:78). So 'n vertaling is in konflik met die norme en praktyke van die doelkultuur, omdat dit van dié van die bronteks verskil (Toury 1995:56). Ongeag die mate van adekwaatheid wat nagestreef word, sal daar dus steeds verskuiwings in die doeltteks wees.

As 'n vertaler egter besluit om hom of haar aan die norme van die doeltteks en doelkultuur te onderwerp, “[t]hen norm systems of the target culture are triggered and set into motion”. Verskuiwings sal onvermydelik wees. So 'n vertaling word gekenmerk deur aanvaarbaarheid (“acceptability”) (Toury 1995: 56-57).

Munday maak dit duidelik dat 'n doeltteks nooit heeltemal aanvaarbaar of heeltemal adekwaat kan wees nie. Verskuiwings is onvermydelik (2001:114). 'n Doeltteks sal dus iewers tussen adekwaat en aanvaarbaar wees (Hatim 2001:47): “In practice [...] a translation is generally a compromise between these two extremes and will be either primarily (not totally) source-oriented or primarily (not totally) target-oriented” (Naudé 2000:15). Op sy beurt meen Toury dat “[a]ctual translation decisions [...] wil necessarily involve some ad hoc combination of, or compromise between the two extremes implied by the initial norm” (1995:57). As 'n doeltteks meer na die “adekwaatheid”-pool neig, word daar gepoog om dit soos die oorspronklike bronteks te laat lees. 'n Doeltteks wat na die “aanvaarbaarheid”-pool neig, poog om soos 'n oorspronklike doeltteks te lees (Hatim 2001:147).

Aangesien die brontekste wat News24 kies se basiese funksie is om inligting oor te dra, sal die vertaler sy verskuiwings maak aan die hand van wat die doeltteksleser as informatief en aktueel sal vind en die inhoud van die bronteks dienoreenkomstig aanpas. Die kompromie hier is dus oor die inligting van die bronteks wat akkuraat oorgedra moet word en die leser wie se belangstelling behou moet word en die mate

waartoe hy of sy kan aanklank vind by die berig. Die tekste op News24 sal dus ook nooit heeltemal aanvaarbaar of heeltemal adekwaat wees nie, maar die neiging is na aanvaarbaarheid.

3.2.2.3 Operatiewe norme

Die operatiewe norme beheer die besluite wat tydens die vertaalproses gemaak word. Dit beïnvloed die matriks van die teks (die wyse waarop die linguïstiese materiaal van die teks ‘versprei’ word), asook die “textual make-up and verbal formulation as such”. Verder beheer hierdie norme die verhouding wat tussen die bronteks en doelteks geskep word, met ander woorde watter bronteks-aspekte verander gaan word en watter behoue sal bly (Toury 1995:58). Hierdie norme gee “performance instructions” aan vertalers en dit kan as beperkende faktore beskou word: “[I]t opens up certain options while closing others” (ibid:60). Volgens Chesterman is die operatiewe norme hoofsaaklik produknorme, aangesien dit die “finale” produk reguleer (1997:63).

Toury verdeel die operatiewe norme in twee subkategorieë, naamlik matriksnorme (“matrical norms”) en tekslinguïstiese norme (“textual-linguistic norms”).

3.2.2.3.1 Matriksnorme

Toury (1995:58-59) definieer matriksnorme soos volg: “So-called matrical norms may govern the very existence of target-language material intended as a substitute for the corresponding source-language material (and hence the degree of *fullness* of translation, its location in the text or the form of actual *distribution*), as well as the textual *segmentation*”.

Matriksnorme beïnvloed besluite soos watter dele van die bronteks in die doelteks oorgedra word, die indeling en (her)rangskikking van brontekselemente (Hermans 1999:76), die manipulasie van brontekssegmente, asook weglatings en byvoegings van teksdele, paragrawe, en voetnote (Munday 2001:114; Toury 1995:59).

Aangesien News24 nie hoofsaaklik bedoel is vir Suid-Afrikaners wat News24 as hulle primêre nuusbron gebruik nie, is weglating een van die hoofstrategieë wat toegepas word. Een rede hiervoor is dat die oorspronklike nuusteks te plaaslik is (Feinauer 2010). Die opskrif (of “kop”) “Vrystaatse profiel gevonniss” is byvoorbeeld vertaal en herskryf as “Paedophile won’t go to jail”. Die plekaanduider word weggelaat, want met die doelteks

speel dit nie 'n rol in die doelteksleser se verwysingsraamwerk nie en dit beïnvloed nie die nuuswaardigheid van die artikel nie.

3.2.2.3.2 Tekslinguistiese norme

Verder bepaal tekslinguistiese norme watter gedeeltes van die bronteks vervang sal word. “Textlinguistic norms govern the selection of material to formulate the target text in, or replace the original textual and linguistic material with” (Toury 1995:59). Dit beïnvloed dus die mikrostruktuur van die doelteks, soos sinskonstruksies, woordkeuses, die gebruik van kursief of hoofletters vir beklemtoning, ensovoorts (Hermans 1999:76). 'n Voorbeeld hiervan op News24 is 'n Afrikaanse woord wat nie vertaal word met slegs een woord in Engels nie, maar met 'n omskrywing om die betekenis duideliker vir die doelteksleser te maak.

3.2.2.4 Samevatting van Toury se norme

Toury se norme speel 'n belangrike rol in die vertaalproses. Toury lê eerstens klem op die faktore wat die keuse van tekste wat vertaal moet word, beïnvloed (vertaalbeleid). Hy bevraagteken dan die toelaatbaarheid daarvan om reeds vertaalde tekste te vertaal (vertaling vanaf die bronteks of nie).

Tweedens fokus hy daarop dat vertalers moet besluit of hulle hulle aan die norme van die bronteks en bronkultuur gaan onderwerp óf aan dié van die doelteks en doelkultuur (aanvangsnorm). In die derde plek bepaal die operatiewe norme die “opbou” van die doelteks. Die matriksnorme speel 'n rol in die keuse van watter dele van die bronteks behou gaan word en na die doelteks oorgedra gaan word. Die tekslinguistiese norme beïnvloed die mikrostruktuur van die doelteks, met ander woorde die sinskonstruksies, woordkeuses, ensovoorts.

3.2.3. Chesterman se norme

Soos Toury se norme, is die norme van Chesterman van kardinale belang vir die vertaalproses. Chesterman identifiseer twee tipes norme, naamlik verwagtingsnorme (“expectancy norms”) en professionele norme (“professional norms”). Dié norme word vervolgens bespreek.

3.2.3.1 Verwagtingsnorme

Verwagtingsnorme behels wat die leser van die betrokke teks verwag. Hierdie norme “are established by the expectations of the readers of translations (of a given type) concerning what a translation (of this type) should be like” (Chesterman 1997:64).

Doelteklesers kan sekere verwagtings hê oor “text-type and discourse conventions, about style and register, about the appropriate degree of grammaticality, about the statistical distribution of the text features of all kinds, about collocations, lexical choices, and so on” (Chesterman 1997:64).

Die leser van News24 verwag dat die inhoud van ’n artikel op ’n sekere wyse aangebied sal word. Met die lees van byvoorbeeld ’n aktuele nuusberig verwag die leser dat dit ten minste die wie, wat, waar, wanneer en waarom in die eerste paragraaf sal ontsluit. Later in die artikel sal bykomende (minder belangrike, maar relevante) inligting gekommunikeer word met die uitbreiding van inligting. Verder word die jongste nuusberigte byvoorbeeld geplaas onder ’n spesifieke blad van die webwerf, genaamd “Top stories”. Hierdie plasing van artikels bevorder die toeganklikheid van ’n webtuiste.

Volgens Lefevere bepaal die genres in ’n doelkultuur die lesers se verwagtings oor hoe die vertaalde werke behoort te lyk (1992:92). Die *blogs* op News24 se formaat en sinskonstruksie sal aansienlik verskil van dié van harde, aktuele nuusberigte. Behalwe daarvoor dat die *blogs* vanuit ’n totaal subjektiewe oogpunt gesien word, kom die informatiewe inligting veel later in die artikel voor as by harde nuusberigte. Vertalings behoort dus geskep te word op grond van dit wat lesers daarvan verwag asook van dit wat lesers as aanvaarbaar sal beskou vir daardie spesifieke genre. Vertalings wat aan die lesers se verwagtings voldoen, sal deur laasgenoemde “goedgekeur” word. Die leser keur die artikel goed deur die inligting te glo en daardeur op een of ander manier beïnvloed te word.

[T]he ‘correct’ translation [...] is one that fits the correctness notions prevailing in a particular system, i.e. that adopts the solutions regarded as correct for a given communicative situation, as a result of which it is accepted as correct. In other words, when translators do what is expected of them, they will be seen to have done well.

Hermans 1992:166

Volgens die konsep *korrektheid* kan norme op verskillende maniere nagekom word. Daar is dus meer as een manier waarop vertalers kan doen wat van hulle verwag word. Om hierdie rede verwys Chesterman eerder na 'n vertaling as geskik (“appropriate”) en aanvaarbaar (“acceptable”). 'n Vertaling kan geskik en aanvaarbaar wees al is dit nie noodwendig 'n goeie vertaling nie (Chesterman 1997:64-65). Daar is dus nie altyd een *korrekte* vertaling nie. Nuus kan op verskillende maniere aangebied word. Algemene nuusberigte op News24 begin soms met 'n aanhaling en ander kere nie. Dit word nie deur die leser bevraagteken nie, maar gesien as aanvaarbaar omdat die herskrywer 'n sekere doel daarmee het.

Hierteenoor sien Toury dat 'n vertaling aanvaarbaar is wanneer die vertaler die norme van die doelteks en doelkultuur nastreef. As vertalers verwagtingsnorme nakom, sal hul vertalings as “eg”, “gepas” en “geldig” beskou word (Hermans 1999:78). Hierdie norme kan egter verontagsaam word wanneer vertalers 'n spesifieke doel daarmee het (Chesterman 1997:66) soos in die vorige paragraaf beskryf. Die bogenoemde aanpassing (om 'n aanhaling aan die begin van die artikel te gebruik) verander die styl van die nuusberig; die herskrywer het ten doel om die storie 'n vars uitgangspunt te gee en sodoende meer oorspronklik te maak.

Verwagtingsnorme word beheer deur die doelkultuur se bestaande vertaaltradisie, deur die vorm van tekste van ooreenstemmende genres, en deur die ideologiese en politieke faktore (Hermans 1999:77). Die belangrikste aspek wat die verwagtingsnorme beheer, is egter die konsep helderheid (“clarity”) waarvolgens die “verwerking” van inligting vergemaklik word (Chesterman 1997:145). Hoewel filosowe soos Popper (1962:308 in Chesterman 1997:176) helderheid beskou as die belangrikste linguïstiese standaard aangesien rasonale kommunikasie nie daarsonder moontlik is nie, beskou Chesterman helderheid as 'n problematiese konsep. Volgens hom is dít wat vir die een persoon helder is, nie noodwendig vir 'n ander persoon helder nie. Dus, “a message has clarity to the extent that the receiver can, within an appropriate time, perceive the speaker’s intended meaning” (1997:176).

Volgens Chesterman kan verwagtingsnorme geldig verklaar word deur gesaghebbende “norm-kenners”, soos onderwysers, vertaalkritici en uitgewers (1997:66). Professionele

vertalers is ook verantwoordelik vir die daarstelling van hierdie norme, aangesien hulle vertalings die maatstaf kan word waarvolgens doeltekslesers latere vertalings kan beoordeel. Professionele vertalers se gedrag kan dus as “normgewend” beskou word (ibid:67).

Voorts is verwagtingsnorme nie staties, permanent of monolities van aard nie: “They are highly sensitive to text-type – not all text-types are necessarily expected to conform consistently to fluent standard usage – and they are open to modification and change” (Chesterman 1997:67). Die leser se verwagtingsnorme verander met die lees van ’n *blog* (’n ekspressiewe tekstipe), wat in baie gevalle ’n afwykende struktuur het. Deur op die hierdie skakels te klik, word die leser weggelei van die webtuiste na ’n susterwebtuiste soos Health24. Hier verskil die struktuur wêreld van dié van die nuusberigte op News24, soos die kolparagrafe wat sekere *bloggers* gebruik.

Verwagtingsnorme bepaal uiteindelik watter tekste in ’n samelewing aanvaar en watter verwerp sal word (Hermans 1999:77-78).

3.2.3.2 Professionele norme

Professionele norme, oftewel produksienorme (“production norms”) of prosesnorme (“process norms”), reguleer die vertaalproses (Chesterman 1997:67). Volgens Chesterman word enige prosesnorm bepaal deur die aard van die ontwerpte eindproduk “which it is designed to lead to” (1997:67). Hierdie norme help ook om verklarings te bied vir vertalers se vertaalgedrag (ibid:67:68). Net soos verwagtingsnorme, word hierdie soort norme geldig verklaar deur normeksperts wat volgens lede van die samelewing bevoeg is om dit te doen (Chesterman 1997:70).

Professionele norme word in drie subkategorieë verdeel, naamlik die verantwoordelikhednorm (“accountability norm”), die kommunikasienorm (“communication norm”), en die verhoudingsnorm (“relation norm”).

3.2.3.2.1 Verantwoordelikhednorm

Chesterman (1997:68) beskryf die verantwoordelikhednorm as volg:

[A] translator should act in such a way that the demands of loyalty are appropriately met with regard to the original writer, the commissioner of the translation, the translator himself or herself, the prospective readership and any other relevant parties.

Uit hierdie definisie blyk dit dat die verantwoordelikhednorm 'n etiese norm is (Chesterman 1997:68). Die definisie hou verband met Nord se konsep *lojaliteit* wat die rolspelers in die vertaalproses beheer: “[t]he translator is committed bilaterally to the source and the target situation and is responsible to both the ST sender [...] and the TT recipient” (Nord 1991:94). Soos Nord lê Chesterman klem op die verskillende rolspelers in die vertaalproses. Volgens hom moet die rolspelers in die vertaalproses mekaar ‘vertrou’. In die eerste plek moet die vertaler die bronteksskrywer en die inisieerder vertrou: “[T]here must be a trust that the translation itself is worth doing”. Die vertaler moet ook vertrou dat die doeltekslesers en die doelteks te goeder trou sal wees. Die lesers van die vertaalde teks moet op hulle beurt vertrou dat die doelteks die moeite werd gaan wees om te lees (1997:80). Dit is veral belangrik dat die bronteksskrywer, inisieerder en uitgewer die vertaler sal vertrou om 'n geskikte doelteks te skep. Vertalers word dus verantwoordelik gehou vir hulle produkte en vir die besluite en aanpassings wat hulle gemaak het (ibid: 182).

Dit is vanselfsprekend dat die konsep “vertroue” van toepassing is op News24. Die vertalers moet die inisieerders van News24 vertrou dat die brontekste die moeite werd is om te vertaal. Die herskrywers moet die vertalers vertrou dat die bronteks akkuraat oorgedra is in Engels. Herskrywers vertrou ook dat lesers van die doelteks vertrou kan word - met ander woorde dat hulle die inhoud sal kan internaliseer. Lesers moet op hul beurt vertrou dat die doeltekste die moeite werd is om te lees, anders sal hulle nooit News24.com besoek en die onderskeie berigte lees nie. Die vertalers by News24 word nie in die volle sin van die woord vertrou nie, want anders sou hulle ook by die herskryfproses betrokke wees.

3.2.3.2.2 Die kommunikasienorm

Die kommunikasienorm is 'n sosiale norm wat klem lê op die vertaler se rol as die kommunikasie-kenner: “[A] translator should act in such a way as to optimize communication, as required by the situation, between all the parties involved” (Chesterman 1997:69). Om te verstaan (“understanding”) is die onderliggende waarde

van hierdie norm. 'n Vertaler moet op so 'n manier verstaan dat die lesers die doelteks sal verstaan (ibid: 183).

Die kommunikasienorm hou verband met die funksionalistiese benadering waarvolgens 'n teks só vertaal moet word dat dit optimaal in die doelkultuur sal funksioneer. As die struktuur van 'n nuusberig op News24 verwarring veroorsaak, of as die gemiddelde leser nie die terme wat gebruik word verstaan nie, het die vertaler nie voldoen aan die kommunikasienorm nie. Dieselfde geld vir die ideologiese boodskap wat suksesvol oorgedra moet word met die lees van die berig op News24. Hier word die kommunikasienorm ook deur die herskrywer oorgeneem.

3.2.3.2.3 Die verhoudingsnorm

Die derde norm, die verhoudingsnorm, is 'n linguistiese norm, want hierdie norm bepaal dat 'n vertaler só te werk moet gaan dat 'n aanvaarbare verhouding van relevante gelyksoortigheid tussen die brontekste en die doeltekste bereik word. Die vertaler bepaal watter tipe verhouding geskik gaan wees “in any given case, according to the text-type, the wishes of the commissioner, the intentions of the original writer, and the assumed needs of the prospective readers” (Chesterman 1997:69). Die konsep ekwivalensie word dus as eng bestempel, aangesien daar verskillende soorte verhoudings tussen die brontekste en die doeltekste kan bestaan. Hierdie feit blyk duidelik uit die woord “gelyksoortigheid”.

Chesterman betrek die konsep *getrouheid* by die verhoudingsnorm. Die doelteks moet op een of ander manier getrou wees aan die bronteks. Volgens Chesterman “[t]ranslations relate to their source texts in a wide variety of acceptable ways, depending on a whole host of intratextual en extratextual reasons” (1997:179). Die mate van getrouheid tussen die bronteks en die doelteks hang dus af van die situasie waarin die kommunikasie plaasvind (ibid:179). As daar geen verhouding tussen die bronteks en doelteks bestaan nie, kan die doelteks nie 'n vertaling genoem word nie (ibid:179). Vertalers van News24 sorg vir die verhoudingsnorm.

3.2.3.3 Samevatting van Chesterman se norme

Dit is duidelik dat doeltekslesers sekere verwagtings het oor hoe 'n doelteks moet lyk. Die verwagtingsnorm dui op die feit dat lesers verwag dat die doelteks sal voldoen aan

die konvensies en norme van die doeltteks en doelkultuur. Dit is van kardinale belang dat die doeltteks as aanvaarbaar beskou word deur die lesers.

Professionele norme word in drie subkategorieë verdeel, naamlik die verantwoordelikheds-, die kommunikasie- en die verhoudingsnorm. Die verantwoordelikhedsnorm is 'n etiese norm en hou verband met die konsep getrouheid. Hierdie norm bepaal dat rolspelers lojiaal teenoor mekaar moet wees tydens die vertaalproses. Volgens die kommunikasienorm moet die vertalings so geskep word dat dit optimaal in die doeltteksleser se kultuur funksioneer. Die lesers moet dus die teks kan verstaan en hulle daarmee vereenselwig. Die verhoudingsnorm bepaal dat daar altyd 'n verhouding moet wees tussen die bronteks en die doeltteks, anders kan laasgenoemde nie as 'n vertaling beskou word nie.

Tydens News24 se vertaalproses moet vertalers (aan verhoudingsnorm) en herskrywers (aan kommunikasienorm) voldoen. Gedurende hierdie vertaalproses word *herschrywing* en *manipulasie* toegepas om die bogenoemde verskuiwings uiteindelik uit te voer veral om aan die kommunikasienorme te voldoen. Die herskryfteorie is deur Lefevere ontwikkel en hoort tuis binne die DTS-teorie. Die konsep herskrywing word vervolgens van naderby ondersoek.

3.3 Die konsep herskrywing

Rewriting manipulates, and it is effective. All the more reason, then, to study it.

Lefevere 1992:9

Die konsep herskrywing is binne die manipulasieskool deur Andre Lefevere ontwikkel (Aksoy 2001:3). Hierdie term verwys na 'n aantal prosesse, insluitende vertaling, waarvolgens 'n oorspronklike teks op een of ander manier herinterpreteer, verander of gemanipuleer word (Shuttleworth en Cowie 1997:147).

Volgens Hermans ondersoek die sogenaamde "manipulasieskool" die norme en beperkings wat vertaling beïnvloed; die verhouding tussen die vertaalhandeling en ander soorte teksverwerking; asook die plek en rol van vertalings en die interaksie tussen literêre sisteme (Hermans, 1985:10-11). Die manipulasiegroep fokus dus ook op die verskillende sisteme binne 'n instelling.

Soos Munday (2008:118) dit stel, is daar 'n duidelike verband tussen die manipulasieskool en die polisisteamteorie aangesien dit in die polisisteamteorie gaan oor die feit dat 'n teks 'n sekere posisie binne 'n groter stelsel inneem (net soos wat die tekste in News24 'n sekere posisie inneem). Daar word in die polisisteamteorie ook aandag geskenk aan die feit dat literatuur binne 'n betrokke sosiale werklikheid met 'n spesifieke ideologie bestaan.

Volgens Hermans “impliseer alle vertalings 'n graad van manipulasie van die bronteks vir 'n sekere doel” (1985:11). Hatim verduidelik wat veroorsaak dat brontekste gemanipuleer word; dit is veral as gevolg van sosiokulturele, ideologiese en linguistiese beperkings (Hatim 2001:62). Meer oor hierdie beperkings later in die hoofstuk.

Voorts beklee alle herskrywers 'n sekere magsposisie, en is baie bewus van hierdie feit. Hierdie bewustheid beïnvloed die herskrywer en die besluite wat hy of sy tydens herskrywing maak. Die herskrywers by News24.com beklee reeds voordat hulle begin herskryf, 'n reuse-magsposisie; nuusberigte op sigself het die mag om miljoene lesers te beïnvloed, des te meer indien dit met 'n spesifieke doel voor oë herskryf is.

Soos by alle teorieë is daar 'n negatiewe kant aan die herskryfteorie: dit kan verandering onderdruk, verdraai en bedwing. Daarom is die ondersoek van hierdie teorie en die bewuswording van die mag wat dit het, van belang. “[I]n an age of ever increasing manipulation of all kinds, the study of the manipulation processes of literature as exemplified by translation can help us towards greater awareness of the world in which we live” (Lefevere 1992:1).

Katan (2004) meen dat herskrywing (vertaling) 'n proses van “skillful manipulation” is en dat hierdie manipulasie deel van alledaagse vertaalprosedures is. Vertaalstrategieë soos byvoeging, weglating, plaasvervanging of herorganiserings waardeur tekste gemanipuleer word, is dus “part and parcel of the normal textual operations performed in any translation”. Met behulp van sodanige strategieë kan funksionele tekste vir 'n spesifieke doel geskep word (Vuorinen 1995:170). Uiteraard is die byvoeging en weglating op linguistiese vlak deel van die herskryfproses, maar byvoeging en weglating kan ook 'n ideologiese impak op die doelteksleser hê. As Julius Malema 'n toespraak maak en News24 se berig bevat net negatiewe aanhalings (byvoorbeeld “Alle witmense is misdadigers”) terwyl City Press positiewe aanhalings van Malema (byvoorbeeld “ons

moet strewe om soos Nelson Mandela te wees”) ook insluit, gaan hierdie soort weglating ’n ideologiese impak op News24-lesers hê.

Lefevere (1992:9) plaas klem op die belangrikheid om herskrywing te bestudeer omdat dit so ’n groot invloed het en omdat dit eie is aan die tyd waarin ons leef. “Students now exist in the most manipulative culture human beings have ever experienced”. Volgens hom sal die studie van herskrywing teoretici nie leer hoe om hulle lewens te lei nie, maar dit sal hulle help om bedag te wees op manipulasie van alle soorte tekste in alle soorte media.

Voorts is die herskryfproses kompleks omdat verskillende kulture en lesersgroepe verskillende magsposisies beklee. Volgens Alvarez en Vidal (1996:4):

[T]ranslation is not the production of one text equivalent to another text, but rather a complex process of rewriting that runs parallel both to the overall view of language [...] and to the influences and the balance of power that exists between one culture and another.

Lefevere se doel was om te bewys dat herskrywing literêre werke manipuleer om verskeie ideologiese doelwitte te laat geskied. Volgens Lefevere (1992:1) is vertaling self herskrywing van ’n oorspronklike teks. Net die feit dat dit nie ’n oorspronklike teks is nie, maak dit ’n verwerking en dus ’n herskrywing. Voorts weerspieël alle herskrywings ’n sekere ideologie deur tekste te manipuleer om in ’n gegewe gemeenskap op ’n gegewe manier te funksioneer (p.1).

Rewriting is manipulation, undertaken in the service of power, and in its positive aspect can help in the study of literature and a society.

Lefevere 1992:1

3.3.1 Die studie van News24.com se vertaling hoort onder die herskryfteorie

Nuusvertaling is een dissipline wat nie literêr is nie, maar ook die herskryfproses volg. In sy boek *Translation, Rewriting and the Manipulation of Literary Fame* probeer Lefevere (1992) nie om by te dra tot die vele teorieë van die Algemene Sisteemteorie nie, maar om gebruik te maak van die sisteem-denkwysse as ’n rigtinggewende konsep (*heuristic construct*) deur bloot die hoofkonsepte van die sisteem-denkwysse bekend te stel en te

wys hoe dit produktief op die studie van herskrywing toegepas kan word. Die verskillende soorte beperkings (sien 3.5.3) is veral relevant tot die herskryfproses wat News24 volg.

Die woord “sisteem” is ’n neutrale, beskrywende term wat gebruik word om ’n stel onderling verbonde terme te onderskei van ander. Hierdie terme het sekere eienskappe (wat hulle anders maak as ander elemente) gemeen en word onderskei van ander elemente wat nie gesien word as dié van hierdie sisteem nie. Die term “letterkunde” word byvoorbeeld deur Luhmann en Schmidt (in Lefevere 1992:11) as volg beskryf: “[It] can be analyzed as a complex social *system* of actions because it has a certain structure, an in-out differentiation, is accepted by society and fulfils functions which no other system in this society can fulfil”. News24 kan in hierdie opsig ook onder Lefevere se teorie van “sisteem” tel, want daar is ’n struktuur wat gevolg word; dit word aanvaar deur die samelewing as ’n gesaghebbende bron; en dit voldoen aan sekere funksies waaraan geen ander sisteem binne die gemeenskap kan voldoen nie.

Nuusvertaling kan dus net soos literêre werke sistemies ondersoek word. Die sisteemdenkwyse sal die sisteem wat News24 volg ’n georkestreerde sisteem noem, want dit bevat tekste (objekte) en menslike agente (*agents*) wat lees, skryf en tekste herskryf. Maar Lefevere (1992:12) sê dat literatuur nie ’n deterministiese sisteem is nie; “not ‘something’ that will ‘take over’ and ‘run things,’ destroying the freedom of the individual reader, writer and rewriter.” Die News24-leser het steeds die vryheid om ’n teks te lees of nie, of toe te laat dat daardie teks hom of haar gaan beïnvloed of nie.

Die sisteem tree eerder op as ’n reeks beperkings (*constraints*), in die volle sin van die woord, op die leser, die skrywer en die herskrywer.

Hiermee bedoel Lefevere (1992:13) nie dat herskrywers sonder beginsels en ideologieë is nie. Inteendeel, Lefevere (1992) noem dat die meeste herskrywers gewoonlik oordrewe presies, hardwerkend, belese, en so eerlik as menslik moontlik is. Hulle doen net wat hulle doen (maak aanpassings) onwillekeurig. “They just see what they are doing as obvious, the only way, even if that way has, historically, changed over the centuries” (1992:13). Voorts is vertalers die meeste van die tyd nie bewus daarvan dat hulle besig is om die teks te manipuleer nie, “[a]nd nearly all of the time they have no other choice, not as long as they remain within the boundaries of the culture that is theirs

by birth or adoption” (p.13). Solank die herskrywer vir News24 werk, kan hy of sy nie buite hierdie grense beweeg en teen die norme van die inisieerder gaan nie.

Aangesien Lefevere se teorie van “sisteem” van toepassing is op News24 (dit voldoen aan sekere funksies waaraan geen ander sisteem binne die gemeenskap kan voldoen nie) kan die polisisteem hier as teoretiese basis dien.

3.4 Die polisisteemteorie

Belangstelling in die veld van vertaling as kulturele invloed het in die laat 1970's ontwikkel in die polisisteemteorie. Hier was die doelteksleser en –kultuur die as waarom ondersoek gedraai het. Die “polisisteemmodel” is in hierdie tydperk deur Itamar Even-Zohar ontwikkel aan die hand van werk wat hy oor Hebreeuse literatuur gedoen het. Even-Zohar was ook die eerste persoon wat na die versameling literêre sisteme in die wêreld, die stelsel waarbinne vertalings moet funksioneer, begin verwys het as ’n “polisisteem” (Gentzler, 2001:106).

Die polisisteemteorie gaan van die standpunt uit dat vertalings nooit as onafhanklike tekste funksioneer nie en dat vertalers altyd deel is van ’n groter literêre omgewing, oftewel sisteem.

[Even-Zohar] does not advocate the study of individual translations but rather views the body of translated works as a system working within and reacting to a literary system, which, in turn, is working within and reacting to the historical, social and cultural systems of the particular target audience.

Hodges (s.j:5)

Even-Zohar was gekant teen die formalistiese benadering waarvolgens daar slegs op “hoë” literatuur gefokus is. Volgens hom bestaan ’n literêre polisisteem nie net uit “meesterstukke” (gekanoniseerde werke) nie, maar ook uit populêre genres en “lae” literatuur (niegekanoniseerde werke). Gekanoniseerde werke word deur die sogenaamde “dominant circles” in ’n samelewing aanvaar, terwyl niegekanoniseerde werke deur bogenoemde kringe verwerp word (1990: 15, 16).

Binne ’n literêre polisisteem sal tekste voortdurend meeding om prestige en mag. Gekanoniseerde werke sal poog om hulle prominente en invloedryke posisies binne die

polisistiem te behou. Niegekanoniseerde werke, hierteenoor, sal poog om van die periferie na prominenter posisies in die polisistiem te beweeg. Hierdie mededinging lei daartoe dat 'n literêre polisistiem met die verloop van tyd sal verander (Even-Zohar 1990:14) as gevolg van die voortdurende spanning tussen die “centre of the periphery, in which different literary genres all vie for domination of the centre” (Shuttleworth 1998:177). Volgens Hodges sal literêre werke net lewend bly as daar voortdurend fluktuasie is “with established, familiar, canonized forms being constantly nudged and eventually replaced by newer, more innovative, peripheral models” (s.j:6). As daar geen gekanoniseerde werke is wat met niegekanoniseerde werke meeding nie, sal laasgenoemde heel moontlik stagneer (Even-Zohar 1990: 16, 17).

Vanweë die dinamiese aard van die literêre polisistiem, het vertaalde literatuur, soos die tekste op News24, nie 'n vasgestelde posisie in dié sisteem nie. Dit lê gewoonlik op die periferie, maar dit is nie altyd die geval nie (Even-Zohar 1990:230). Volgens Even-Zohar kan vertaalde literatuur 'n primêre of 'n sekondêre posisie in 'n polisistiem inneem. As vertaalde literatuur primêr is, speel dit 'n rol in die ontwikkeling van die sentrum van 'n polisistiem (ibid:200). In hierdie gevalle vervaag die grens tussen vertaalde en oorspronklike literatuur en word dit feitlik onmoontlik om dit van mekaar te onderskei (ibid:200, 203). Dit is die geval met News24-tekste.

'n Polisistiem kan dus opgesom word as 'n “heterogeneous, hierarchied, system or systems which interact to bring about an ongoing, dynamic process of evolution within the polysystem as a whole” (Shuttleworth 1998:176). Uit hierdie definisie blyk dit duidelik dat die polisistiemteorie nie net op literêre sisteme van toepassing is nie. Dit kan ook op ander sisteme, byvoorbeeld News24.com se tekste, van toepassing gemaak word.

Literêre werke word nooit in 'n lugleegte geskep nie. Munday is ook van mening dat dit deel is van 'n sisteem wat bestaan uit 'n gegewe sosiale, kulturele, literêre en historiese raamwerk (2001:108), en dieselfde geld vir vertaalde tekste op News24. Die tekste op News24 speel byvoorbeeld 'n sosiale rol om die leser in te lig, en die geskiedenis van Suid-Afrika word deur middel van die publikasie op hierdie nuuswebtuiste aangeteken.

Die polisistiemteorie is deur verskeie groepe teoretici, veral dié van die manipulasieskool, aanvaar. Die feit dat dit deur hierdie skool aanvaar is, het aanleiding gegee tot die ontwikkeling van die doeltaaltekse oftewel doeltteksgeoriënteerde

vertaalstudies. Laasgenoemde is 'n nievoorskrytelike benadering wat daarop fokus om die vertaalproses te beskryf (Shuttleworth en Cowie 1997:128), eerder as om die vertaling te evalueer. Volgens Hodges (s.j:7) is die polisteem van groot waarde want dit plaas vertaling in 'n meer dinamiese lig. “[I]t moves translation away from the traditional ST-TT linguistic comparisons of shifts and equivalence towards the viewing of translation in a social, cultural and historical context”.

Aangesien die vertaalproses wat in hierdie studie beskryf word, herskrywing behels, sal daar vervolgens gekyk word na Lefevere se herskryfteorie.

3.5 Lefevere en sy herskryfteorie

A study of rewriting will not tell students what to do; it might show them ways of not allowing other people to tell them what to do.

Lefevere 1992:8

3.5.1. Algemene opmerkings

Deur die prosesse te bestudeer wat die herskrywing van tekste behels, sal teoretici nie wyser maak oor hoe om hul lewens te lei nie. Dit sal hulle ook nie leer om goed te skryf nie - iets wat volgens Lefevere (1992:9) die ander tradisionele regverdiging vir die studie van literêre tekste is. Maar dit sal hulle help om die verskillende manipulasies in herskryfde tekste raak te sien. Dit kan dus as 'n soort model dien wat hulle tot 'n mate in staat sal stel “to see through the manipulations of all sorts of texts in all sorts of media” (Scholes 15 in Lefevere, 1992:9).

In sy bespreking oor vertaling as herskrywing, redeneer Lefevere (1992:9) dat vertaling die mees herkenbare vorm van herskrywing is en ook die meeste potensiaal het om (die leser) te beïnvloed want dit kan 'n sekere beeld van 'n reeks gebeurtenisse of toestande in 'n ander kultuur projekteer en dit so buite die grense van die spesifieke kultuur of bron bevorder. 'n Groot aantal tekste wat op News24 vertaal word, is afkomstig van Volksblad; 'n streekkoerant wat nuus van klein, Vrystaatse dorpie soos Bethlehem en Ficksburg na die Engelssprekende Johannesburg bring.

Lefevere beskryf herskrywing as die aanpassing van 'n literatuurwerk vir 'n nuwe gehoor, “with the intention of influencing the way in which that audience reads the work”

(1982: 234-235). Met hierdie aanpassing word sekere beelde en konstrunkte vir die leser geskep.

3.5.2 Beelde en konstrunkte

Volgens Lefevere (1992:4) is daar 'n toename in onoorspronklike werke wat as oorspronklike werke gelees word. "The non-professional reader increasingly does not read literature as written by its writers, but as written by its rewriters." Verder is Lefevere van mening dat dit nie 'n onlangse verskynsel is nie, maar dat dit nou eers duidelik geword het. Baie mense het byvoorbeeld in die verlede al begin om verskeie vertalings van die Bybel te lees, eerder as in die oorspronklike Grieks, Hebreeus en **Aranees**.

Herskrywers – onder wie kritici, vertalers, literêre historici, en die samestellers van bloemlesings – skep via hulle produkte 'n bepaalde *beeld* van 'n outeur, 'n teks, 'n periode, 'n genre, of selfs 'n ganse literatuur (Lefevere 1992:5). Alhoewel hierdie beelde naas die realiteit bestaan, het hierdie kunsmatige beelde dikwels 'n veel groter trefwydte as die ware Jakob. Dit beteken in die praktyk dat wanneer nieprofessionele lesers daarop aanspraak maak dat hulle 'n bepaalde teks gelees het, dit dikwels eerder beteken dat hulle 'n sekere beeld of 'n konstrunkte daarvan geïnternaliseer het – met ander woorde, ek het resensent X se beeld van teks Y geïnternaliseer.

Die skep van hierdie beelde asook die impak wat dit gemaak het, is nie deeglik in die verlede ondersoek nie, en word steeds nie voldoende in detail ondersoek nie. Volgens Lefevere (1992:5) is dit vreemd, want "the power wielded by these images, and therefore by their makers, is enormous". Maar as 'n mens kyk na hoe herskrywings vervaardig word in die diens of onder die beperkinge van sekere ideologiese strominge (*currents*), is dit volgens Lefevere nie so vreemd dat dit tot nou toe misgekyk is nie. "[s]uch currents do not deem it to their advantage to draw attention to themselves as merely 'one current among others'".

Tydens News24.com se herskryfproses maak die herskrywers staat op die beelde wat doeltekslesers reeds in hul koppe gevorm het van sekere mense en/of gebeurtenisse. Slegs die noem van byvoorbeeld Julius Malema se naam, maak dat die berig reeds polities gelaai word. Voorts word sekere beelde deur die media geskep. Steve Hofmeyr word uitgebeeld as 'n omstrede figuur. Hy sal byvoorbeeld op News24 verskyn - nie vir

die feit dat hy 'n nuwe liedjie geskryf het nie, maar uitsluitlik vir die feit dat hy die “K-woord” in sy nuwe liedjie gebruik.

Binne die literêre sisteem dien die vertalers en herskrywers as die professionele kritici, aldus Lefevere (1992:14). Die herskrywer sal gewoonlik 'n werk of nuusberig wat die betrokke ideologie van die leser op 'n té blatante wyse uitdaag, herskryf om dit aanvaarbaarder te maak. In ander gevalle sal die herskrywer emosionele woorde by 'n neutrale berig voeg om dit 'n ideologiese kleur te gee.

Twee faktore bepaal volgens Lefevere (1992:41) die beeld van 'n teks soos wat dit deur 'n vertaling geprojekteer word, naamlik die vertaler se ideologie - “whether he/she willingly embraces it, or whether it is imposed on him/her as a constraint by some form of patronage” - en die poëtika wat dominant in die ontvangende literatuur is in die tyd wanneer die vertaling gedoen word.

3.5.3. News24 se beperkings op die herskrywer

Herskrywing het dus die mag om te manipuleer, maar terselfdertyd word herskrywers se werk en ingesteldhede gemanipuleer deur 'n aantal beperkings (Chesterman 1997:39). Lefevere identifiseer vyf beperkings waaraan herskrywers onderworpe is: die patronaat (patronage), die ideologie, die linguistiese beperkings van die DT, poëtika en die universele diskoers, (1992: 15, 26, 41, 87, 99). Lefevere het hierdie beperkings ontwikkel met die oog op literêre vertaling, maar dit kan ook van toepassing gemaak word op ander tipes vertaling (Chesterman 1997: 78). Die herskryfproses wat News24.com volg, word beslis ook deur hierdie beperkings beïnvloed.

Die reeks beperkings staan bekend as 'n sisteem, maar sisteme is in hierdie opsig 'n neutrale, beskrywende term wat gebruik word om 'n stel onderling verbonde elemente aan te toon wat toevallig sekere eienskappe deel wat hulle anders maak as ander elemente (wat lyk asof dit nie deel van die sisteem is nie). Die sisteem waarna hier verwys word, is dus nie die polisisteem nie. “[T]he system acts as a series of constraints, in the fullest sense of the word, on the reader, writer, rewriter” (Lefevere 1992:13).

Herskrywers kan kies om by die sisteem aan te pas - om binne die parameters van sy beperkinge te bly; of hulle kan kies om teen die sisteem te draai - om te probeer om buite die sisteem te werk deur byvoorbeeld tekste te herskryf wat nie inpas by die

oorheersende ideologie, byvoorbeeld die ideologie wat News24.com daargestel het, nie. So bestaan daar talle kontroversiële nuusberigte waarvoor joernaliste erg deur die publiek gekritiseer word. Redakteurs put dan 'n soort genot daaruit omdat enige publisiteit vir die maatskappy (soos News24), goeie publisiteit is. Indien dit iets is wat tot 'n buitensporige mate die ideologie van die instelling teenstaan, sal die inisieerder (hetsy die redaksiespan, die redakteur of die ombudsman) probeer om die ideologie weer reg te stel. Volgens Emile Joubert (2011), rubrieksrywer by Media24, is die publiek se mening veranderbaar en is dit juis hierdie “potensiaal vir meningsverandering, en die hoop op verlossing, wat mense nog koerante laat koop en tydskrifte laat lees”.

Die tweede “beheerfaktor” is, volgens Lefevere (1992:15), die patronaat wat verwys na die magte buite die sisteem en behels hoofsaaklik ideologie, maar ook die poëtika.

3.5.3.1 Die patronaat

Lefevere beskryf die konsep patronaat as “the powers (persons, institutions) that can further or hinder the reading, writing and rewriting of literature” (1992: 15). Die sogenaamde beskermers (*patrons*) kan, afgesien van politieke of religieuse instellings, sosiale klasse en individue, die media (koerante, tydskrifte en televisiekorporasies) wees. Voorts het die patronaat ten doel om die verhouding tussen die literêre sisteem en die ander sisteme te reguleer wat saam 'n samelewing of kultuur uitmaak (Lefevere 1992:15). “As a rule they operate by means of institutions set up to regulate [...] its distribution: academies, censorship bureaus, critical journals, and [...] the educational establishment.” Professionele mense wat die heersende norme van 'n literêre sisteem verteenwoordig, is naby aan die ideologie van die patronate wat domineer. “In fact, the patrons count on these professionals to bring the literary system in line with their own ideology” (1992:16). Die herskrywers en joernaliste by News24 is verantwoordelik om hierdie instelling se ideologie daar te stel en dit deur hulle werk daar te hou, asook om ideologiese aanpassings aan sekere publikasieprodukte aan te bring, indien nodig.

[C]riticism becomes the accomplice of ideology. Having created a canon of acceptable texts, criticism then provides them with acceptable interpretations, thus effectively censoring away elements in them which come into collision with the dominant ideology.

Belsey in Lefevere 1992

Die konsep *patronaat* bestaan uit drie komponente, naamlik 'n ideologiese, ekonomiese en 'n statuskomponent (Lefevere 1985:227).

Volgens Jameson kan die ideologiese komponent beskryf word as die “grillwork of form, convention and belief which orders our actions” (1974: 107). Die ideologiese komponent beïnvloed die keuse van onderwerpe waaroor daar geskryf word (of die onderwerp van tekste wat vertaal word), asook die vorm en die aanbieding daarvan (Munday 2001: 128): “The ideological element acts as a constraint on the choice and development of both form and subject matter” (Aksoy 2001:4).

Die konsep *patronaat* hou dus verband met Toury se voorlopige norme (3.2.2.1) waar beskermers besluit watter tekste vertaal gaan word.

Die ekonomiese komponent fokus op die betaling van skrywers en herskrywers: [T]he patron sees to it that writers and rewriters are able to make a living, by giving them a pension or appointing them to some office” (Lefevere 1992:16). In ruil vir betaling moet die skrywer of herskrywer (vertalers) aan die beskermers se verwagtinge voldoen (Munday 2001:129). In hierdie verband maak die beskermers staat op die skrywers en herskrywers om getrou aan die betrokke ideologie te bly: “the patrons count on these professionals to bring the literary system in line with their own ideology” (Lefevere 1992:15-16). Volgens hom dui die aanvaarding van die *patronaat* daarop dat skrywers en herskrywers (vertalers) binne die parameters moet werk wat die beskermers daarstel.

Die statuskomponent dui daarop dat vertalers gerespekteer word as hulle tekste in 'n gerespekteerde genre vertaal en as hulle simbole gebruik wat hoog geag word in die doelkultuur. Volgens Hatim (2001:63) kan vertalers, as herskrywers, status verwerf deur “a respected genre, a popular motif, a favoured set of literary devices or a set of symbols serving particular themes fashionable in a given culture” te gebruik. Indien jy die *patronaat* aanvaar, integreer jy jou by daardie groep, volgens Lefevere: “[the] acceptance of patronage implies integration into a certain support group and its lifestyle” (1992:16).

Dit is dus duidelik dat vertalers, as herskrywers, binne die grense moet werk wat hulle inisieerders daarstel: “[T]hey should be willing to cooperate with and implement the patron's status and power over the whole operation of the system” (Aksoy 2001:4). Die herskrywer moet laasgenoemde op 'n diskrete wyse uitvoer sodat die status en mag nie

teen die leser se verwagtingsnorm indruis nie. Vertaling is dus “a primary method of imposing meaning while concealing the power relations that lie behind the product of that meaning” (Bassnett 1998:136 in Bassnett en Lefevere 1990).

In die geval van News24, is Media24 die beskermer. Individue binne Media24 bepaal watter tekste vertaal moet word. Media24 as uitgewer, betaal die onderskeie vertalers vir die produkte wat hulle lewer en om binne die grense wat eersgenoemde daargestel het, te werk.

Die patronaat kan, volgens Lefevere (1992:17) gedifferensieerd of ongedifferensieerd wees. “[O]r rather, literary systems can be controlled by a type of patronage that is either differentiated or undifferentiated in nature” (1992:17). Die patronaat is ongedifferensieerd wanneer sy drie komponente, die ideologiese, die ekonomiese en die statuskomponente, almal deur dieselfde inisieerder uitgereik word. Een persoon of groep besluit dus wat vertaal word en hoe dit gedoen word, betaal die vertaler en stel dan sekere vereistes aan die produk. Die verhouding is gedifferensieerd wanneer die drie komponente nie so afhanklik van mekaar is nie. Die vertaalproses op News24 volg dus ’n ongedifferensieerde verhoudingstelsel want die instelling besluit watter ideologie gevolg word, hoeveel die (vryskut)vertaler betaal word en watter vereistes tydens die proses sal geld.

3.5.3.2 Ideologie

Lefevere beskou ideologie as die belangrikste aspek wat by herskrywing betrokke is, aangesien dit ’n vertaler se ideologie of die ideologie “imposed on him/her as a constraint by some form of patronage” weerspieël (1992:41). Volgens Lefevere is ’n vertaler se ideologie sigbaar

in the way he or she treats the original’s universal discourse [...] the translator’s attitude towards such items is influenced by the status of the original, the self-image of the culture that text is translated into, the types of text deemed acceptable in that culture, that levels of diction deemed acceptable in it, the intended audience, and the ‘cultural scripts’ that audience is used to or willing to accept.

Shuttleworth en Cowie 1997: 147

'n Vertaler of herskrywer se ideologie blyk ook duidelik uit die teksdele wat hy of sy byvoeg of weglaat, die woorde (vertaalekwivalente) wat hy of sy kies, asook die manier waarop hy of sy die woorde en teksdele 'plaas'. Elke keuse wat 'n vertaler maak, hoe onbenullig dit ook mag wees, word beïnvloed deur sy geskiedenis en die sosio-politiese milieu wat hom omring; ook bekend as sy eie kultuur (Alvarez en Vidal 1996:5).

Vertalings en herskrywe tekste is nooit onskuldig nie (Bassnett en Lefevere 1990:11 en Hatim 2001:62), aangesien daar altyd 'n mate van interpretasie en inmenging voorkom (Layoun 1995:272). 'n Vertaler kan op 'n kunsmatige wyse 'n ontvangerskonteks van 'n gegewe teks skep. "He can be the authority who manipulates culture, politics, literature and their acceptance (or lack thereof) in the target culture" (Alvarez en Vidal 1996:2). Die vertaler is altyd 'teenwoordig in 'n vertaling'. 'n Vertaler self dien as 'n "constraining and enabling filter" (Holman en Boase-Beier 1998:9). Dit is dus onmoontlik vir die redakteur van News24 om te sê dat daar absoluut geen mediasie met die herskrywing van vertaalde tekste is nie. Soos reeds in hoofstuk 2 genoem, het Momberg (2010), in 'n persoonlike e-posonderhoud, gesê dat die vertalers slegs 'n opdrag ontvang wat die volgende take insluit: Vertaal berigte uit Engels in Afrikaans sodat dit by News24 se taalreëls pas.

3.5.3.3 Linguistiese beperkings van die doeltteks

Alle tekste, of dit oorspronklik of vertaal is, het op verskillende maniere 'n effek op hulle lesers. "The final effect is usually achieved through ways to make use of linguistic devices" (Lefevere 1992:99). Lefevere verwys na hierdie linguistiese instrumente as illokusionêre strategieë waarvan 'n kombinasie minder effektief in 'n vertaling is as in 'n oorspronklike teks. Daar bestaan 'n ideale kombinasie van hierdie strategieë, en daar sal altyd, volgens Lefevere (1992:99) iets skort met die vertaalde teks omdat daardie ideale kombinasie nie bereik is nie. Engelse neologismes bestaan gewoonlik reeds waarvoor Afrikaans geskep moet word. Woorde soos "*call girl*", "*speed dating*" en "*stalker*" is unieke kombinasies en Afrikaanse weergawes het later bygekom met woorde wat nie heeltemal dieselfde effek het nie; soos "bekruiper" (vir *stalker*), "foonsnol" (vir *call girl*) en "spoedafspraak" (vir *speed dating*).

Die Burger kom dikwels vorendag met kreatiewe nuutskeppinge, soos "muilbandwet" en "lekkerlooproete" waarvoor die herskrywers by News24.com nie sommer 'n ekwivalent

sal kry wat so oorspronklik is nie. News24 sal met 'n ewe oorspronklike skepping vorendag kom, maar sal dit nie direk kan vertaal nie.

“[T]he translator’s choice of the appropriate relation between source and target is obviously restricted by the range of relations that are possible – and this range is defined partly by the intrinsic natures of the language themselves” (Chesterman 1997:79). Die struktuurverskille tussen die bronteks en die doelteks plaas beperkinge op die opsies tot 'n vertaler se beskikking (Lefevere 1992:99). Lefevere lê klem daarop dat vertalers voorberei moet word om die verskille tussen tale te oorbrug: “Translator training [...] can alert translators both to the relativity of translation poetics and to strategies that may be used to ‘overcome’ the differences between languages, which are an undeniable given.” Daar bestaan dus wel maniere vir die herskrywer om die Engelse teks aan te pas en die struktuurverskille in die bron- en doelteks te oorkom wat nie noodwendig tot ideologiese verskille aanleiding hoef te gee nie.

3.5.3.4 Poëtika

Lefevere verwys na poëtika as 'n gedragskode wat uit twee komponente bestaan, naamlik 'n inventariskomponent en 'n funksionele komponent. Die inventariskomponent dui op 'n inventaris van literêre middele, genres, motiewe, prototipiese lettertekens, situasies en simbole. Die funksionele komponent, daarteenoor, fokus op die wyse waarop die letterkunde binne 'n samelewing funksioneer. Laasgenoemde komponent speel veral 'n essensiële rol wanneer dit kom by die keuse van onderwerpe waaroor daar geskryf moet word (1992:26). Daar sou ook 'n poëtika vir mediaberiggewing opgestel kan word. Die berigte op News24.com word aan die hand van aktualiteit gekies; wat nuuswaardig is vir die lesers en wat op hulle betrekking het.

Ideologiese invloed loop hand aan hand met die funksionele komponent. “The functional component of a poetics is closely tied to ideological influences from outside the sphere of the poetics as such, and generated by ideological forces in the environment of the literary system” (Lefevere 1992:27).

Volgens Lefevere “the functional component of a poetics exerts an innovative influence on the literary system as a whole, whereas the inventory component of the poetics tends to exert a more conservative influence, which also affects the way in which a theme can be treated” (1992:34). Albei hierdie aspekte sal met verloop van tyd verander – die

funksionele komponent dalk meer as die inventariskomponent. Herskrywings (vertalings) speel 'n belangrike rol in hierdie proses deur nuwe instrumente bekend te stel in die inventariskomponent van 'n poëtika en dit baan die weg vir sy funksionele komponent (Lefevere 1992:38).

“[A] changeable and changing poetics, established mainly by means of rewritings, will also dictate which original works of literature and which rewritings are acceptable in a given system” (1992:36).

Die heersende poëtika in die doelkultuur “forces translators to use one or two illocutionary strategies at the expense of others” (Lefevere 1992:100). Daar is voortdurend instellings wat poog om die heersende poëtika af te dwing deur dit as maatstaf te gebruik waaraan nuwe produkte gemeet word.

Al fokus Lefevere op literêre vertaling, kan poëtika ook op ander soorte vertaling, soos nuusvertaling, van toepassing gemaak word. Wat die inventariskomponent betref, kan nuuswebtuistes as 'n genre bestempel word waarin 'n aantal aspekte voorkom wat eie is aan dié genre, byvoorbeeld berigte, rubrieke, die weer, ensovoorts. Die funksionele komponent speel ook 'n belangrike rol in die nuuswebtuistebedryf. Dit gaan daaroor dat alle tekste wat op News24.com verskyn, funksioneel moet wees; dit moet aan die lesers se verwagtinge voldoen en dit moet 'n spesifieke ideologie weerspieël. Dié aspek geld ook vir vertaalde tekste wat op nuuswebwerwe geplaas word.

3.5.3.5 Universele diskoers

Lefevere beskryf die universele diskoers as die “objects, concepts, customs belonging to the world that was familiar to the writer of the original” (1992:41). Hy beskou dit ook as “those features particular to a given culture, and they are, almost by definition, untranslatable or at least very hard to translate” (1985:235). Hier is dus sprake van kultuurspesifieke uitings.

Hoewel daar in die vertaling van Afrikaanse nuusberigte op News24 “culture bumps” sal ontstaan – Chesterman se konsep vir aspekte in die bronteks wat moeilik is om te vertaal as gevolg van verskille tussen die bron- en doelkultuur – is dit nie so beduidend dat daar dikwels probleme ontstaan nie. Die doeltekslesers is hoofsaaklik Suid-Afrikaans; kulturele woorde en uitdrukkings word in die meeste gevalle so gehou en

sonder verduideliking oorgedra. Vertalers moet egter steeds die kultuurspesifieke inhoud “negotiate, filter and transform” om die leesbaarheid van die doeltteks te fasiliteer (Frank 2007:17).

3.6 Die ontkenning van afwykings in betekenis

Soos vroeër genoem, maak Feinauer (2010:6) die stelling dat tekste nie hoofsaaklik aangepas word om aan die doelttekslesers se behoeftes te voldoen nie, maar verandering word eerder aangebring om 'n ideologiese boodskap oor te dra. “These changes were much more subtle, but in a sense ideologically spoken more far-reaching.” Dit is wel belangrik dat die teks ooreenstem met of aanklank vind by die oorheersende ideologie van die spesifieke samelewing.

[N]ews simultaneously maintains both global and culturally specific orientations by constructing the meanings of these events in ways that are compatible with the culture and the ‘dominant ideology’ of the societies they serve.

Gurevitch *et al.* (1991:206)

In sy bespreking oor vertaling as herskrywing, redeneer Lefevere (1992:9) dat vertaling die mees herkenbare vorm van herskrywing is. Kang (2010:157) bevraagteken egter die feit dat hierdie soort vertaling wel so “herkenbaar” is. Kang steun sy argument Munday (2008:197) se redenasie dat afwykings in betekenis (*deviations in meaning*) baie keer misgekyk word omdat dit in die teks geabsorbeer word. “Deviations in meaning so often tend to pass unnoticed, absorbed into reports feeding on a variety of sources or in the co-existence of multiple versions of the same text on websites [...]” Hierdie stelling het direk betrekking op News24 wat elke dag gekonfronteer word met talle vorms van mededinging in die vorm van ander nuuswebtuistes wat oor presies dieselfde gebeurtenis verslag doen, maar ander herskryfstrategieë toepas.

Voorts is daar ander maniere waar afwykings versteek word soos wat vertalers (herskrywers) tekste vir 'n nuwe gehoor aanpas. “[T]ranslating agents or institutions decontextualize and metadiscursively recontextualise texts so that they become new texts embedded in a new context of use for a new audience” (Mason 1994:2009). Herskrywers kies wat uit die oorspronklike teks gehaal word sodat daar 'n spesifieke ideologiese boodskap oorgedra word.

Om veranderinge of weglatings in politieke tekste wat vervaardig en herskryf is in 'n nuusomgewing, te herken, is kompleks aangesien nuusvertaling tekste behels wat reeds baie bemiddeling ondergaan het. "News translation involves working with discourse that is already heavily mediated" (Kang 2010:158). Daarteenoor gee nuusdiskoers, of dit vertaal is of nie, voor om "referential, factual, accountable and reliable" te wees, "making it particularly challenging for readers to 'recognise' appropriations and deviations in meaning".

Verder sê Kang (2010:159) dat vertaalstrategieë wat vertalers volg, beïnvloed word deur die instelling, byvoorbeeld Media24, se kriteria van wat as feitelike en geloofwaardige inligting gesien kan word. Plaaslike druk veroorsaak dat die vertaler strategieë volg wat die internasionale teks meer verteerbaar vir die doelteksleser sal maak. "[T]hese pressures favour a domesticating strategy which aims at putting news content into frameworks that render these events comprehensible, relevant and acceptable in the local context, as pointed out by Bielsa" (2005). News24 speel 'n belangrike rol, want dit maak internasionale nuus aanvaarbaarder en toegankliker deur internasionale inligting te verwerk in ooreenstemming met die spesifieke raamwerke van interpretasie wat deur plaaslike gehore gedeel word (Clausen 2003,2004).

Daar bestaan, volgens Kang (2010:159), 'n voortdurende uitdaging tydens die herskryfproses van nuusvertaling met die spanning tussen die vereistes van inligtingoordrag en die konteks van die doelgehoor. Die rede vir die spanning is die konstante behoefte om die bronkultuur te kontekstualiseer binne die narratiewe raamwerk van die plaaslike konteks. Daar is uiteenlopende perspektiewe oor hierdie punt; "Fuji (1988) describes news translation in terms of 'gatekeeping'; and Oregano (2005) views news translation as a process of 'localization' (Kang 2010:159). Hierdie studies verwys na die kulturele en politieke verskille tussen instellings en kulture; na verskille in die joernalistieke kultuur en na die norme en prosesse wat lei tot die domestikering van nuusinhoud om kenmerkende plaaslike perspektiewe te akkommodeer (Kang 2010:150).

Die berigte op News24 moet geraam word vir 'n nuwe doelgehoor, maar dit moet ook die basiese norme van inligtingoordrag nakom. Akkurate inligting is tog een van die redes waarom lesers hulle wend tot gesaghebbende nuuswebtuistes soos News24, maar hulle moet ook met hierdie inligting kan assosieer. 'n Herskrywer sal byvoorbeeld die adres

van 'n moordtoneel in 'n nuusberig gepubliseer deur Reuters in Los Angeles uithaal, maar die berig plaas as dit 'n unieke voorval is.

3.6.1 News24 se nuusvertaling en feitekonstruksie

Vertalings behels, volgens Kang (2010:159), 'n vertaler wat 'n teks uit sy tydruimtelike omgewing haal en dit herplaas in 'n nuwe ligging vir 'n nuwe gehoor. Hierdie proses staan bekend as 'n vorm van herkontekstualisering (Slembrouck 1999). Kang (2010:160) verwys dan na die feit dat nuusvertaling se twee aktiwiteite, naamlik 'verslaggewing' en 'vertaling', elk prosesse van herkontekstualisering behels. Dit maak dit 'n dinamiese ondersoek, want twee vorme van herkontekstualisering is hier ter sprake, en dit maak dit juis nog moeiliker om aanpassings in herskryfde tekste te identifiseer. "News translation, in particular, stands out as a uniquely interesting instance of recontextualization" (Kang 2010:160).

News24 se vertaalproses is geen uitsondering nie en bevat ook "embedded talk", soos Bell (1991:60) daarna verwys. "[...] with a metadiscursive context added to the text, news discourse frequently adds to, deletes, compresses or departs from the prior discourse to different degrees during the process of recontextualisation" (Fairclough 1992). Bell stel dus voor dat die term "nuusberig" eintlik 'n verkeerde benaming is, want die proses om nuus bruikbaar vir die algemene gebruik te maak, behels om dit in 'n storie te omskep met 'n herkenbare "struktuur, rigting, punt en mening" (1991:147).

'n Interessante feit is, volgens Kang (2010:160), dat die herkontekstualiseerde teks steeds as 'n 'oorspronklike' funksioneer omdat die lesers nie in die posisie is om die geloofwaardigheid daarvan te bevraagteken nie; "what is reported by journalists often becomes *the reality*" (Kang 2010:160). Hierdie siening sluit aan by Lefevere (1992) se stelling dat herskrywers 'n sekere magsposisie beklee. Hoe is die leser dan in staat om aanpassings te identifiseer?

Kang (2010:160) verwys ook na die feit dat nuusvertaling gekenmerk word deur die "centrality of the institutionally embedded processes involved". Hierdie prosesse is nie net 'n aanduiding van hoe inligting oorgedra word nie, maar ook hoe stemme bestuur en georkestreer word (Bielsa en Bassnett 2009). Die vertalings op News24 word volgens die nuwe konteks aangepas om te voldoen aan hulle norme en praktyke. In hoofstuk 4 word hierdie prosesse volledig ondersoek.

All texts are woven out of threads of other discourses and texts and thus combine or blend multiple voices.

Bakhtin 1986:23

Die berigte op News24 kry inligting nie net van ander spesifieke bronne nie maar ook van anonieme bronne. "(Texts) draw not only on other texts but also on anonymous discursive practices, codes whose origins are lost" (Culler 1981:103).

Daarteenoor hou tekste met mekaar verband op 'n meer sigbare en kronologiese patroon wat die "kanale van tekstuele interaksie vorm" (Kang 2010:161). Fairclough gebruik die term "intertekstuele ketting" om te verwys na die tekstuele verbintenis tussen reekse van soorte tekste wat op 'n herskepte manier verband hou met mekaar in die sin dat elke lid van die reeks getransformeer word in 'n ander lid. Hierdie proses geskied, volgens Kang (2010:161), op gewone en voorspelbare wyses. "In the case of translation, the intertextual chain formed between the source and target text is 'regular' and 'predictable', in that the interlingual, chronological and formal features that characterize a translation are fairly conventionalized" (2010:161).

So is die doelteks gevolglik gekoppel aan 'n bronteks, want die taaloordragproses kom gewoonlik voor op dieselfde dag van die publikasie van die bronteks. "Formal connection is also crucial in that a target text marks its relationship to the source text in overt ways" (Kang 2010:161). Hierdie klaarblyklike maniere sluit in die publikasie van die titel of die bronteksskrywer se naam. Die vertaalde berigte op News24 behou die joernalis van die oorspronklike teks se naam bo-aan die artikel. Dit dien as deel van die skyn dat herskrywing tot die minimum beperk is.

Intertekstuele kettings word nie net deur hulle opvolgende en intertalige aard gekenmerk nie, maar ook, volgens Kang (2010:161) deur "the way in which their inter-institutional conditions of production influence the transformation of the text". Aangesien nuusvertaling op News24 op verskeie stadia in die algehele proses van nuusinsameling en verspreiding voorkom, word intertekstuele kettings op verskillende fases van ware spraakgebeurtenisse (*speech events*) en van die ontwikkeling van tekste geskep met elke fase wat bemiddel word deur individue wat in verskillende kontekste hieraan werk.

'n Graad van kompleksiteit en ondeursigtigheid, wat dalk dié van ander soorte vertaling oorskry, kenmerk nuusvertaling. Dit is toe te skryf aan die vasgelegde (*embedded*) aard van nuusdiskoers. Die verbintenis tussen die bronteks en doelteks op News24 kan albei gekenmerk word as “een-tot-baie” en “baie-tot-een”, in die sin dat een teks 'n hele aantal weergawes kan lewer en terselfdertyd kan baie tekste een teks vervaardig. “The ‘one-to-many’ relationship implies the existence of multiple, sometimes divergent versions of translations [...] (and) a ‘many to one’ relationship exists when a variety of source texts are woven into one target text” (Kang 2010:162). Bielsa en Bassnett (2009:16) verduidelik dat daar geen duidelike idee is van wat 'n oorspronklike is wanneer dit kom by nuusvertaling nie.

An original may be thousands of words of text that have to be cut down to a minimum, or it may be a string of loosely connected interviews and versions that have been derived from different sources, and those sources may well have originated in entirely different linguistic and cultural contexts.

Bielsa en Bassnett 2009:16

Die ou idee van vertaling wat 'n handeling is wat plaasvind oor 'n binêre lyn tussen bronteks en doelteks kan uiteraard nie meer tel nie.

Die meervoudigheid van brontekste met die vertaling vir News24 en die ingewikkeldheid wat met die aanwysing van 'n verhouding tussen hierdie tekste gepaard gaan, word ook volgens Kang (2010:162) in ander wyses van nuusvertaling gesien.

Die herskrywers van News24 kombineer gewoonlik die opdrag van vertaling met ander opdragte, insluitende die rol van die joernalis-redakteur. Bielsa en Bassnett (2009:65) skryf hierdie tendens toe aan die feit dat getrouheid aan die feite vervang word met getrouheid aan die beskrywende feite “which, on some occasions and whenever there exists a clear justification allows for the introduction of alterations in meaning”.

By *Die Burger* se nagkantoor is dit duidelik dat vertaling gesien word as onbelangrik, iets wat so gou moontlik afgehandel moet word. Die redigeerders sien hulself nie as vertalers nie. Die feit dat vertaling sekondêr in 'n nuusomgewing is, word gerugsteun deur Palmer (2009:187) wat sê dat nuusvertaling uitgevoer word deur mense vir wie vertaling slegs deel van die posbeskrywing is. Soms is hierdie siening tot die

nuusinstelling se nadeel, want in *Die Burger* se dagverslae (wat daagliks deur die redakteur Bun Booyens gestuur word) word daar dikwels kritiek gelewer oor vertaalfoute en direkte vertalings wat die teks soos 'n vertaling, eerder soos 'n oorspronklike teks, laat lees.

Stetting (1989:371) verwys verder na die term “transediting” as “the grey area between editing and translating”.

Transediting often changes in the title and lead, elimination of unnecessary information, addition of important background information, changes in the order of paragraphs and summarizing information.

Kang 2010:162

Voorts is die intertekstuele verhouding tussen BT en DT in nuusvertaling, volgens Kang (2010:162) sentraal tot die nuusvertaler se ingewikkelde taak om die BT te herskryf om die berigte gebeure saam te stel en aan DT-lesers aan te bied. Om hierdie rede verskil is die vertaalde nuusberig nie altyd presies dieselfde as die bronteks nie. “[T]ranslated news articles manifest different degrees of variation in form, style, content and meaning when compared to the source text.”

Ten einde inligting te ontvang en as korrek of nuuswaardig te oordeel, vergelyk lesers van nuusberigte die inhoud volgens hulle persoonlike ervarings en stories; hulle rame. Inligting word ervaar as geloofwaardig of verregaande, waar of vals en normaal of vreemd. Hoe die inligting opgeneem gaan word, hang af van die leser se raam waarbinne 'n storie geplaas word.

News24 en die inligting wat hierdie nuusinstelling kommunikeer, is gesaghebbend; die leser aanvaar die inligting as waar, feitlik korrek en objektief omdat dit is hoe die samelewing waarin hy of sy lewe die instelling ervaar en omdat hy of sy uit vorige ondervinding (en “stories”) die instelling so ervaar het. Baker (2006:19) definieer narratiewe as openbare en persoonlike “stories” waarvolgens mense leef, en gebruik hierdie twee terme uitruilbaar.

Volgens Somers (1992:600 in Baker 2006:9) is dit deur die narratief wat ons kan sin maak van die sosiale wêreld en dit leer ken en verstaan. Daar bestaan dus 'n behoefte by die leser om sin te maak van die lewe en iets gesaghebbends en “korrek” te volg en

te glo. Om hierdie honger na kennis en sin in die lewe te bevredig, sal die leser meer inligting oor aktuele sake wil bekom (deur byvoorbeeld die narratiewe op News24 te volg). Die betrokke storie op News24 moet aanklank vind by die leser se storie, of dit nou sy of haar lewensverhaal is, of net 'n aspek van die betrokke storie waarby die leser aanklank vind.

3.7 Die narratief

Feinauer (2010:3) meen dat die sogenaamde gepaste en aanvaarbare tekste wat in enige koerant gepubliseer word, of dit nou vertaal is deur 'n nuusagentskap of verkry en geskryf is as oorspronklike tekste deur plaaslike Afrikaanse joernaliste, nie die neutrale weergawes van feite is wat dit voorgee om te wees nie, maar eerder 'n saamgestelde realiteit van die perspektiewe van die nuusagentskap.

Hierdie saamgestelde realiteit, meen Feinauer (2010:3), word voorgestel in die vorm van 'n narratief (of storie) wat gewoonlik op 'n spesifieke manier geraam word. Só word sekere ideologieë, soos reeds genoem in 'n teks bevorder.

Omdat herskrywers met die hersiening van vertaalde nuusberigte sekere ideologieë wil bevorder en die bepalende norme van die inisieerder wil volg, het hulle ten doel om tydens die vertaalproses in te gryp deur sekere strategieë met die herskrywing van nuusvertalings toe te pas. Die inisieerder (redakteur en herskrywers) van 'n nuusinstelling weet goed hoe om die narratief te raam sodat die leser ten gunste sal wees vir die ideologie wat eersgenoemde ten doel het om te bevorder. Hoe dit gedoen word, sal in hoofstuk 4 van hierdie studie bespreek word.

3.7.1 Definisie van die narratief

Soos reeds genoem is dit deur die narratief wat ons kan sin maak van die sosiale wêreld en dit leer ken en verstaan. Om mee te begin, kan die redaksiespan nie anders as om met die nuusberig sekere realiteite (met die gepaardgaande narratief) oor te dra nie, want anders sal die doelgehoor dit nie kan ontvang en sin daaruit maak nie. Volgens Baker (2006) erken die narratief dat mense se gedrag fundamenteel bepaal word deur die stories wat hulle glo oor gebeurtenisse wat hulle raak, eerder as deur hulle geslag, afkoms, velkleur, of enige ander eienskap.

Die narratief, sê Baker (2006:4), stel ons in staat om stories te analiseer deur nie net te verwys na die teks self nie, maar na 'n reeks aspekte buite die betrokke teks, insluitende nieverbale aspekte soos konflik wat ter sprake is of gesaghebbendheid van die narratief. Die leser is in staat om dit te doen omdat hy of sy oor 'n verwysingsraamwerk beskik en inligting uit daardie denkprosesse kan trek. “[T]he emphasis within the framework adopted here is on the power and function of narratives rather than their structural make-up” (Baker, 2006:19). Die sentrale kwessie van narratiewe is dus, volgens Bruner (1991:5–6) in Baker (2006:20), nie hoe die narratief as 'n teks saamgestel is nie, maar eerder hoe dit as 'n instrument dien in die denkprosesse tydens die konstruksie van realiteit.

Dit is tydens hierdie konstruksieproses waar beide die herskrywer en die doelteksleser beïnvloed word deur die rame waarbinne die narratief vasgelê is. Vervolgens 'n kykie na die rol wat rame in die narratief speel.

3.7.2 Rame en die rol wat dit in die narratief speel

Die konsep van 'rame' word deur Baker (2006) voorgestel as 'n strategiese beplanning wat gedoen word om 'n storie in 'n sekere lig aan te bied of realiteit te 'herskep'. “Baker (2006) sees framing as an active strategy that implies agency through which editors consciously participate in the construction of reality” (Feinauer 2010:1). Die raam van stories behels die intensivering of versagting van sekere elemente van 'n teks ten einde 'n spesifieke uitwerking op die doeltekslesers te hê.

Die basiese elemente wat 'n nuusberig amper letterlik raam, is volgens Feinauer (2011) die opskrif (of kop), die inleidende paragraaf en die laaste gedeelte van die berig. Dan is daar ook die veranderinge op linguistiese vlak wat tot herraming kan lei. Hoewel die weglating of byvoeging van woorde suiwer linguisties van aard is, kan dit gebruik word om 'n versterkende of 'n versagte invloed op die neutrale bronteks uit te oefen. Die byvoeging van byvoorbeeld 'n emosioneel gelaaide woord kan die teks of die betrokke onderwerp ideologies laai. Of dit wel by News24 gedoen word, sal in die volgende hoofstuk ondersoek word.

Selfs deur die weglating van een afkorting of deur die verandering van die aktiewe vorm na die passiewe vorm, kan 'n narratief ook opsetlik herraam word om tot meer lesers te spreek, sê Feinauer (2010:7).

Hierdie studie het ten doel om vas te stel tot watter mate die Afrikaanse nuusberigte 'n herramingsproses ondergaan, en indien wel, hoe hierdie berigte dan geredigeer, herskryf, hervorm en herverpak word vir 'n nuwe konteks (Bielsa en Bassnett 2009:11 in Feinauer 2010:1). Dit gaan dus nie bloot oor 'n soort meganiese herkodering van 'n teks uit taal A in taal B nie.

Volgens 'n joernalis by *Die Burger*, mnr. Kobus Pretorius, moet 'n joernalis hom toespits op drie dinge om in 'n nuuskantoor te "oorleef", en dit is; "om te analiseer, te kontekstualiseer en aan te beweeg". Om 'n nuusgebeurtenis in konteks te plaas (voordat dit byvoorbeeld herskryf word of selfs net gelees word) moet dit gekontekstualiseer word; agtergrondinligting en ander relevante inligting moet in aanmerking geneem word. Nie net sal dit die nuuswaardigheid daarvan bepaal nie, maar ook die invalshoek wat die betrokke joernalis sal gebruik om die leser se aandag te kry. Vertaalstrategieë soos die gebruik van "koppe" of "subkoppe" is 'n kritieke eienskap van verslaggewing want dit werk as strategiese sleutels omdat dit die manier waarop mense lees en sin maak van nuus, lei of manipuleer (Kang 2010:166). Die herskrywer sal soms hierdie tipe kontekstualiseringsmetode (koppe en subkoppe) verander om daardie invalshoek te verander om die berig te herraam volgens die inisieerder se narratiewe.

Elke keer wanneer 'n weergawe van 'n narratief in 'n ander taal vertaal en herskryf word, word dit "ingespuut" met elemente van ander, breër, narratiewe van die vertellers, oftewel herskrywers, aldus Baker (2006:22). Die narratief kan dus toegepas word op mediavertaling omdat die herskrywer elemente toepas van sy of haar eie narratiewe (dit wil sê die stories wat hulle glo oor die gebeurtenisse wat hulle raak) dikwels met vertaling, maar veral die herskrywing daarvan.

Voorts hanteer Baker (2006:4) se teorie narratiewe nie as losstaande tekste nie, maar as "verspreide, vormlose gedaantes" wat oor alle genres en vorms van kommunikasie strek, eerder as ten volle geartikuleerde, plaaslike stories. Dit sluit aan by bogenoemde stelling dat elemente van breër narratiewe in die teks bygewerk word. Baker (2006:19) sê voorts dat selfs die mees spesifieke en gedetailleerde narratiewe, wat dikwels ten volle geartikuleer word in 'n enkele teks, uiteindelik vasgelê is in (en inligting ontvang van) breër narratiewe wat nie in die individuele teks gevind kan word nie. Baker (2006) se teorie erken dus dat tekste nie in 'n vakuum voorkom en gesleep word nie, en, soos Bennett en Edelman (1985:159 in Baker 2006) dit stel; die narratief vorm mense se

sienings oor rasionaliteit, objektiwiteit, moraliteit, asook hoe hulle hulself en ander sien. Mense word dus daaglik beïnvloed deur breër narratiewe wat hulle ontvang.

'n Vertaler kom voor 'n etiese keuse te staan met elke vertaling: om bestaande ideologieë van die narratiewe te herproduseer (dieselfde raam te gebruik), of om hom/haar daarvan los te maak, dit wil sê om die storie te intensiveer of te versag (in 'n ander raam te plaas). Hierdie studie het ten doel om vas te stel tot watter mate die Afrikaanse nuusberigte 'n herraamingsproses ondergaan.

3.7.2.1 Raamspasie

Volgens Baker (2006:107) tree vertalers en herskrywers binne 'n 'raamspasie' op wat ander aanmoedig om elke aspek van hulle linguistiese gedrag noukeurig te ondersoek. Raamdubbelsinnigheid (*frame ambiguity*) verwys na die resultaat van dieselfde stel gebeurtenisse wat op verskillende wyses geraam word om kompeterende, of selfs komplementêre, narratiewe met belangrike gevolge vir verskillende partye te bevorder. Volgens Chilton in Baker (2006:107) is 'n voorbeeld hiervan (van kompeterende narratiewe) vorme van konflik wat geraam word as onderskeidelik 'oorlog', 'burgeroorlog', 'guerilla-oorlogvoering', 'terroriste-aanvalle', of selfs 'lae-intensiteitskonflik'.

Soos Momberg (2010) dit stel, sal die doeltteks in "duidelike Engels" moet verskyn. Die twee voorgestelde doelkulture (Suid-Afrikaneers en buitelanders) sal egter uiteenlopende sienings hê oor wat duidelike Engels is. Soos reeds genoem, sal die Suid-Afrikaanse leser kulturele terme en uitdrukkings begryp, terwyl die buitelandse leser hierdie terme of uitdrukkings onduidelik sal vind.

Omdat Feinauer (2010:8) in haar studie oor mediavertaling op News24.com gevind het dat kulturele woorde en uitdrukkings in die meeste gevalle so gehou en sonder verduideliking oorgedra is, kan die afleiding gemaak word dat die doelttekslesers hoofsaaklik Suid-Afrikaans is.

Feinauer (2010:8) verwys na die baie gevalle waar Afrikaanse terme so gehou is, byvoorbeeld "swart gevaar" in die vertaalde sin; "Nel could not handle his fear of the 'swart gevaar'". 'n Afrikaanse term wat behou is in die doeltteks, en nie omskryf is nie, sal nie sin maak vir hierdie tipe doeltteksleser nie. "This would indeed seem very foreign to a

non South African reader, even to a reader with very little knowledge of Afrikaans” sê Feinauer (2010:8).

Raamspasie en raming word dikwels in samewerking met die konsep van skema of skemata gebruik. Laasgenoemde beteken daardie “verwagtinge van mense, objekte, gebeurtenisse en wêreld-opsette” wat deelnemers saam met hulle in interaksie bring, volgens Tannen en Wallat, 1993 in Baker (2006:105). Hierteenoor kom rame na vore na aanleiding van die interaksie soos wat die deelnemers ’n idee van die aktiwiteit ontwikkel. “(This) definition of framework suggests a set of static beliefs and expectations, whereas the definition of frames stresses the dynamic nature of interaction” (Baker 2006:106). Die deelnemer neem nie net waar nie, maar tree op op grond van hierdie waarnemings, volgens Goffman (1974 in Baker 2006:106).

Raming is inderdaad ’n aktiewe proses as gekyk word na teoretici se definisies vir hierdie konsep: “frames are defined as structures of anticipation, strategic moves that are consciously initiated in order to present a movement or a particular position within a certain perspective” (Baker 2006:106). Daar is volgens Baker (2006:106) vier strategieë vir die bemiddeling van ’n narratief, naamlik:

- Tyd- en ruimte-raming

Hierdie soort raming beteken die kies van ’n spesifieke teks en die plasing daarvan binne ’n konteks van tyd en ruimte wat die narratief benadruk en ons motiveer om verbande tussen die teks en die narratief wat ons lewens aanraak daar te stel, al is die bronnarratief geleë in ’n heeltemal ander tyd- en ruimte-raamwerk. ’n Voorbeeld hiervan is die plasing van artikels wat gaan oor die tekort aan dienslewering, soos die “oop toilet”-sage wat verlede jaar nuus was wat ’n week voor die munisipale verkiesing op 18 Mei vanjaar weer deur die media in die kollig geplaas is. Die enigste rede vir hierdie herplasing was om stemme vir die DA te verloor. Dit was ’n agenda van die ANC om hierdie sage weer juis op daardie tyd aan die lig te bring.

- Selektiewe aanwending van tekstuele materiaal

Die selektiewe aanwending van tekstuele materiaal word erken in patrone van weglating en byvoeging wat ontwerp is om spesifieke aspekte van ’n narratief wat in die brontekste

geënkodeer is (of wat in die breër narratief vasgelê is) te onderdruk, te benadruk of uit te brei. Dit gebeur by die weglating of byvoeging binne die teks self.

Bewerings van narratiewe manipulerings deur die weglating en/of byvoeging in die vertaalproses word gereeld in die media gemaak met betrekking tot verklarings deur sensasionele persoonlikhede soos Shabir Shaik en Julius Malema. "The tabloid press in most countries generally tends to exaggerate sensational aspects of public narratives in a bid to improve the newspaper's circulation (Baker, 2006:106).

- Raming deur naamgewing

Met naamgewing bedoel Baker (2006:122) enige proses wat die gebruik van 'n leksikale item, term of frase insluit om 'n persoon, plek, groep gebeurtenis of enige ander sleutelement in 'n narratief te identifiseer. Twee voorbeelde hiervan is die verwysing na die Springbok-afrigter Pieter de Villiers as "Div" of "Snorman" asook die voorgestelde mediatribunaal as die "muilbandwet".

Baker (2006:122) – "Enige soort naamgewing wat gebruik word om na 'n sleutelement of deelnemer in 'n narratief te verwys of te identifiseer, verskaf 'n verklarende raam wat ons antwoord/terugvoer op die betrokke narratief lei en beperk/strem." Dit verklaar die aansporing vir die gebruik van versagtende vorme in talle kontekste. Hierdie versagtende vorme is volop in die politieke en kommersiële terreine. Die woord "prostituut" word byvoorbeeld vervang met "sekswerker", behalwe wanneer die persoon waarna verwys word, doelbewus negatief geraam word, soos die vroeëre verwysing na "terroris" en "vryheidsvegter".

"Translators and interpreters tend to pride themselves in their creativity in dealing with such challenging linguistic features, sometimes without considering the political and social setting in which they are used" (Baker 2006:123). Herskrywers besef nie altyd die gevolge van naamgewing nie.

- Herposisionering van deelnemers

Enige verandering in die groepering van die posisie van die deelnemers verander die dinamika van die onmiddellike asook breër narratiewe waarin dit verweef is. "Translators can actively reframe the immediate narrative as well as the larger narratives in which it is embedded by careful realignment of participants in time and social/political space"

(p.132). So is die beeld van die ANC verander deur die toedoen van 'n sekere rolspeler of deelnemer, die ANC-jeugleier. Volgens Helen Zille (in Die Burger, 2011) het Julius Malema die beeld van die ANC “gekaap”. Sy het hierdie uitspraak gemaak na aanleiding van Malema wat geweier het om saam met me. Lindiwe Mazibuko, DA-LP en nasionale woordvoerder, op e.tv te verskyn. “Malema het sy beeld gekaap en dit in 'n rassistiese, nasionalistiese en seksistiese party omskep” het Zille gesê. Volgens haar hou hy die party gyselaar en gee hy die pas aan vir 'n diskoers van “verdeeldheid en rassisme”.

3.7.3 Die Narratief: status en effek

Volgens Baker (2006:8) is daar 'n belangrike verskil tussen die twee benaderings, naamlik: literêre en linguistiese, en Baker se benadering tot die narratief. Teoretici wat die literêre en linguistiese benadering volg, definieer die narratief as slegs een wyse om 'n ervaring weer te gee en hanteer dit as 'n opsionele wyse van kommunikasie. Baker (2006) se benadering verskil grootliks van die literêre en linguistiese benadering. Baker (2006) se siening is holisties en redeneer vanuit die oogpunt dat alles deel is van 'n narratief.

“Narration is *the* context for interpreting and assessing all communication – not a mode of discourse laid on by a creator’s deliberate choice but the shape of knowledge as we first apprehend it” (Fisher 1987:193 in Baker 2006:9). Jy kan dus nie kommunikeer sonder om te verwys na 'n sekere narratief of 'n gedeelte van 'n narratief nie. Volgens Hayden White (1987:1 in Baker 2006) is die narratief die hoofwyse waardeur ons die wêreld ervaar – “*the* principal and inescapable mode by which we experience the world”. “It is through narrativity that we make sense of the social world and constitute our social identities.”

Voorts is die narratief, volgens White (1987:1 in Baker 2006:1), 'n metakode: “[N]arrative is a human universal on the basis of which transcultural messages about the nature of a shared reality can be transmitted”. 'n Voorbeeld hiervan is armoede wat deur die bank deur mense van alle kulture ervaar word. 'n Belangrike verskil tussen literêre en linguistiese benaderings en die benadering wat deur Baker (2006) aangeneem word, is die status van die narratief as 'n opsionele wyse van kommunikasie óf as 'n metakode wat deur alle vorme van kommunikasie sny.

Verder kan enige reeks gebeurtenisse, volgens Fisher (1987:85 in Baker 2006:1) in 'n storie verwerk word. "...any set of events that can be arranged in a sequence and related can also be narrated". Die rede hiervoor is dat alle stories deel is van breër narratiewe. Alles het 'n georganiseerde stel gebeurtenisse, selfs wetenskaplike eksperimente, met 'n begin, 'n middel en 'n einde.

3.7.4 Narratief as algemene kennis

Volgens Baquedano-López (2001:343 in Baker (2006:10), stel die narratief ons in staat om nie net by gebeurtenisse aanklank te vind nie, maar ook by ander mense se houdings en gesindhede teenoor daardie spesifieke gebeurtenisse. Jy verbind jou tot 'n sekere groep wat dieselfde sienings as jy het. Die humor in Fred Mouton se spotprente wat daagliks in *Die Burger* verskyn, weerspieël die gesindheid van die meerderheid Afrikaanssprekendes teenoor politieke leiers. Die ANC-jeugleier, mnr. Julius Malema, word dikwels in doeke geteken; en dit sinspeel op sy onbevoegdheid as leier, maar ook dat hy 'n *jeugleier* is.

Dit sluit aan by Feinauer se stelling dat lesers sekere narratiewe aanvaar as algemene kennis. "A process of constant recall of 'common knowledge' (knowledge shared only by the newspaper and its readers) leads readers to assume as factual knowledge what is in fact the discursive end established by the newspaper" (Feinauer 2010:3). Die wetenskaplike narratief neem deel aan die proses van wettiging en regverdiging wat uiteindelik politieke ingevoer is.

3.7.5 Die normaliserende funksie van die narratief

Een van die effekte van die narratief in die media is dat die nuusgebeurtenisse wat oor 'n tydperk publiseer word, trefkrag verloor. Die xenofobiese aanvalle op Zimbabwiese immigrante het nadat dit die eerste keer gebeur het, al hoe minder trefkrag gehad. Dit moes vinnig vervang word met selfs méér skokkende nuus sodat die leser se aandag behou word. Die tsoenami in Japan het ook vinnig van die voorblad na bladsy vier of vyf in *Die Burger* geskuif, omdat plaaslike nuus voorkeur geniet het en die trefkrag van die tsoenami se gevolge op inwoners begin verdof het. Die rede hiervoor, volgens Baker (2006:11), is omdat dit ná 'n tydperk as vanselfsprekend voorkom.

One of the effects of narrativity is that it normalizes the accounts it projects over a period of time, so that they come to be perceived as self-evident, benign, uncontested and non-controversial.

Nog 'n interessante teorie is dié van Baker (2006:13) wat lui dat die leser se sintuie met die verloop van tyd afgestomp kan word deur hedendaagse narratiewe. Hier kan weer verwys word na die xenofobiese aanvalle, want nadat dit 'n paar opeenvolgende kere op *Die Burger* se voorblad verskyn het, moes dit vervang word met nog treffender nuus, want die xenofobiese aanvalle word beskou as ou nuus; iets waarvoor nie eintlik meer gepraat word nie. Jou sintuie kan verlam word deur die narratiewe van jou tyd.

“Translators of both science and fiction must be alert to their own role in elaborating and promoting these narrative visions of society, with all the real world consequences that these visions entail” (Baker 2006:16).

3.7.6 Kategorieë en stories

Volgens Baker (2006:16) is dit nie atyd moontlik om die leser te kategoriseer in volledige narratiewe nie. Die rede hiervoor is dat mense se lewensverhale en verwysingsraamwerke nie bekend is nie: “It is not always possible to trace the elaboration of categories into full-blown narratives directly” (p.16).

Jou keuse van wat om te kategoriseer en hoe om dit te kategoriseer, is altyd afhanklik van jou narratiewe ligging; dit is waarom mense wat na dieselfde gebeurtenis kyk altyd na verskillende stelle kategorieë sal verwys. “Categories are never suspended in space; they are always dependent on, and in turn feed into, the narratives of the time” (Baker 2006:16). Redigeerders is van mening dat dit 'n spesiale vaardigheid is om nuuswaardigheid in 'n storie te kan sien. Die invalshoek sowel as vertaalkeuses sal afhang van die nuuswaardigheid van 'n storie.

Die narratief kategoriseer die wêreld in tipes karakters, tipes gebeurtenisse en bepaalde gemeenskappe (Baker 2006:10). Dit orden gebeurtenisse volgens verwantskappe tot mekaar; die tyd, die plek en die sosiale stand. Maar dit doen veel meer as dit. Kategorieë bestaan nie buite die narratief waarbinne dit gesetel is nie. Volgens Baker (2006:10) is die proses van narratiewe kategorisering alles behalwe onpartydig - “Even in the most abstract and apparently ‘objective’ of sciences, such as statistics”.

Elke stel kategorieë word rofweg van data afgelei, “maar data, soos die wêreld, kan nie binnegedring word sonder narratiewe bemiddeling nie” (Baker 2006:10). Selfs tegniese prosedures en (numeriese) data moet, volgens Fisher, in ’n storie-konteks geïnterpreteer word. Die narratiewe spoor ons dus aan om krities na te dink oor ons eie vermoë om vasgelê te wees binne sekere narratiewe.

3.7.7 Die verhouding tussen die narratiewe en “realiteit”

Volgens Baker (2006) is die narratiewe nie net ’n vorm wat realiteit weergee nie, maar dit ook skep. Deur ’n berig op ’n sekere manier te manipuleer en te herraam, kan daar sekere realiteite vanuit ’n sekere perspektief vir die leser geskep word. Die vraag is of die narratiewe dan steeds die waarheid weergee. Baker (2006:17) sê dat die “storie” waarvan en die “perspektief” waaruit ’n narratiewe vertel word, geskep kan wees omdat daar ’n natuurlike en objektiewe volgorde van gebeurtenisse is, “knowledge is never ‘point-of-viewless’”. Dit beteken dat daar nooit ten volle onafhanklike stories kan wees nie, omdat “elke storie ’n narratiewe is en elke ervaring ’n narratiewe ervaring is” (Baker, 2006:17).

Bogenoemde stelling het tot gevolg dat ’n mens nie elemente van ’n narratiewe kan isoleer of onafhanklik kan assesser nie. ’n Mens kan ook nie aanneem dat ’n kronologiese en logiese storielyn ten volle geskep kan word van die perspektief van ’n gegewe storieverteller nie (Baker 2006:17). Daar kan dus soveel verskillende aspekte aan een narratiewe wees, dat daar verdere stories kan voortspruit. Die huurmoord wat Shrien Dewani na bewering gereël het, het byvoorbeeld ’n hele paar opvolgberigte tot gevolg gehad wat verskillende aspekte raak.

Volgens Baker (2006:18) het elke narratiewe uiteindelik ’n kern wat die waarheid insluit. “As human narratives, history may be prone to errors and lapses, not to mention ideological biases and spots of blindness, but, underneath all the layers of relations, descriptions and imagined dialogues or motivations, there is a core of verifiable facts as the basis of all the narration”. Hierdie feite-kern, saam met nieverbale aspekte sal ’n stewige basis vorm aan die hand waarvan narratiewe geëvalueer kan word. “When we admit that whatever truth recovered from the past in historical writing is not final and absolute, but forms an approximation of truth and also part of the history to be studied,

we may find it possible both to accept the truth-claim of historiography and to subject that claim to further investigation” (Zang 2004: 400 in Baker 2006:18).

Al kan erken word dat geen narratief die werklike, absolute waarheid van enige gebeurtenis of stel gebeurtenisse weergee nie, moet ons aanvaar dat gebeurtenisse wel in die hier en die nou plaasvind en bevestigend is van ’n reeks wyses waaroor die mens altyd sal kan uitbrei en wat oop is vir verfyning en herassessering.

“The central concern is not how narrative is constructed, but rather how it operates as an instrument of mind in the construction of reality” (Bruner 1991:5-6 in Baker 2006:20). Die instrument van die narratief is ook waar die konsep van rame ’n rol speel, want die narratief word dikwels in die media gebruik om sekere realiteite vir die lesers te skep. Dit gaan dus nie oor hoe die narratief as teks saamgestel is nie, maar wel hoe dit as eindproduk funksioneer.

3.7.7.1 Die politieke betekenis van die narratief

Die aanvaarding van een narratief het die verwerping van ander narratiewe tot gevolg. Volgens Bennet en Edelman (1985:160 in Baker 2006:20) maak die bewustheid hiervan die kwessie polities en persoonlik herkenbaar. Enige narratief sirkuleer, volgens Baker (2006:20), in talle verskillende weergawes. Sommige van hierdie weergawes verskil wêreldes van mekaar, sommige verskil net ten opsigte van kleiner besonderhede of enkele punte van belang. “Over time, different versions of a narrative may become more or less valued and may achieve more or less currency through various processes of reinforcement and contestation.” Versterking is ’n kragtige instrument om mense se menings te laat verander of guns te wen vir ’n sekere ideologie. In 4.3.2 word telkens verwys na die intensivering van die narratief.

Omdat narratiewe van die verlede narratiewe van die hede definieer en bepaal, kan mededinging tussen verskillende weergawes van ’n narratief selfs eeue lank voortduur. “To contest and challenge the present, both individuals and communities will draw on past narratives to highlight salient features of the current situation as elaborated in their narrative of the here and now” (20). ’n Voorbeeld waar ’n narratief van die verlede ’n huidige narratief lei en bepaal, is Malema se beweerde foto op Twitter wat hy ’n paar dae voor die verkiesing geplaas het. Die foto beeld drie blanke seuns uit wat op die rûe van swart seuns ry. Hy daag hierdeur mense uit om vir die ANC te stem deur te sê: “I

double dare you to vote for anything other than the ANC and see if they won't do this again." Hierdie ekstreme uitbeelding van apartheid ('n sterk narratief wat in die verlede ontstaan het) word gebruik om 'n huidige narratief te versterk en die leser se ideologie tot so 'n mate te beïnvloed dat die leser tot aksie oorgaan (te stem vir die ANC).

Die oorvertel van stories wat in die verlede plaasgevind het, is inderdaad 'n manier om beheer te neem van die leser se denkprosesse. Volgens Baker (2006:21) sosialiseer dit mense in 'n gevestigde sosiale en politieke hiërargie en noop hulle om huidige gebeurtenisse in terme van bevestigde narratiewe van die verlede te interpreteer. "This restricts the scope of their present personal narratives, their sense of who they are, if these are to be considered legitimate". Met ander woorde, dit baken 'n reeks identiteite af waaruit mense 'n sosiale rol vir hulself kan kies.

In die geval van verskillende weergawes van 'n narratief wat heeltemal van mekaar verskil, voer Liu (1999:299 in Baker 2006:21) aan dat "daar geen manier is dat 'n wedersydse besluit oor enige kwessie van belang geneem kan word nie. Wanneer mense baie sterk belê in spesifieke weergawes van 'n narratief kan dit 'n persoonlike trauma wees om daardie weergawes aan te pas of te laat gaan. "They simply cannot entertain other versions of the narrative nor agree a resolution to a conflict informed by a competing narrative". Die gevolg is dat hulle hulself isoleer binne hulle eie narratiewe gemeenskappe, naamlik sosiale kringe wat waarde aan dieselfde weergawe van die narratief heg wat hulle as sentraal tot hul lewens beskou.

In terme van protesgroepe beteken dit "die uiting van die protes is gerig op diegene wat reeds die protesteerder se uitgangspunte deel" (MacIntyre 1981:69 in Baker 2006:21). Maar Fisher herinner dat daar nie altyd 'n gehoor in die omtrek is wat in 'n spesifieke narratief belê het nie:

Fortunately, for the world to go on, they (the protestors) do not need to convince or persuade each one another. They must only gain the adherence of a relevant audience, others who are affected by the matter at hand and whose values are fundamental but not beyond discussion and debate.

Fisher 1997:312 in Baker 2006:22

Vertaling (lees herskrywing) speel dus 'n enorme rol in hierdie proses omdat die meeste konflikte nie beperk is tot spesifieke eentalige gemeenskappe nie. In Suid-Afrika, 'n diverse land met 'n multikulturele samestelling, moet verskillende konflikte oor kulture heen kommunikeer word.

3.7.8 Tipes narratiewe

Vir hierdie studie se doeleindes is Somers (1992, 1997) en Somers en Gibson (1994) (in Baker 2006) se voorstelling die mees relevante benadering. Hulle onderskei tussen ontologiese, openbare, konseptuele en meta-narratiewe ten einde die sosiale funksies en politieke betekenis van die narratief uit te stippel.

- Ontologiese narratiewe (die narratief van die self)

Ontologiese narratiewe is persoonlike stories wat ons self vertel oor ons plek in die wêreld en ons persoonlike geskiedenis (Baker 2006:28). Die doel van die ontologiese narratief is om sin te maak van ons leefwêreld. "These stories both constitute and make sense of our lives."

Al fokus dit grootliks op die self, is hierdie tipe narratief steeds interpersoonlik en sosiaal van aard, want, soos Whitebrook (2001:24 in Baker 2006:27) dit stel, die persoon moet steeds sy of haar storie in 'n sosiale wêreld oorvertel aan ander en daarvolgens optree. "The person has to exist, to tell their story, in a social world - they are a situated, located self."

"Ontological narratives, then, are dependent on and informed by the collective narratives in which they are situated," sê Baker (2006:29). Kollektiewe narratiewe vorm en beperk ons persoonlike storie, volgens Baker (2009:30), en dit bepaal hierdie stories se betekenis sowel as moontlike gevolge. Kollektiewe narratiewe word deurgegee deur 'n verskeidenheid kanale soos televisie, fliks, literatuur en professionele omgewings. Die samelewing speel 'n groot rol in die stories en rolle wat ons vir onself skep, want persoonlike narratiewe kan die narratiewe wat die sosiale stand ondersteun, versterk of ondermyn. Ontologiese narratiewe kan dus 'n rol speel in die funksionering van 'n samelewing.

- Openbare narratiewe

Openbare narratiewe is nie presies dieselfde as die kollektiewe narratiewe waarna daar verwys word in die vorige bespreking nie. “Gedeelde” en “kollektiewe” narratiewe verwys vaagweg na enige soort narratief wat relevansie toon in ’n gegewe gemeenskap. Baker (2006:32) definieer openbare narratiewe as iets meer ampteliks: “Stories elaborated by and circulating among social and institutional formations larger than the individual, such as... the media” (Somers en Gibson’s 1994). Volgens hulle sluit openbare narratiewe aspekte in wat die persoon as ’n lid van die groep nie maklik kan akkommodeer in hul eie identiteitstorie nie (Whitebrook 2001:145 in Baker 2006:32).

Openbare narratiewe kan merkwaardig oor tyd verander. “Public narratives about specific individuals who become symbols of a people, a movement or an ideology can also change drastically over time” (Baker 2006:34). “Just as individuals might have to negotiate the gap between their ontological narratives and the public narratives ... they also have to reconcile the public narratives of their own communities with those of the receiving culture.”

Vertalers speel ’n essensiële rol in die weergee van openbare narratiewe binne hulle eie gemeenskappe terwyl hulle verseker dat alle lede van die gemeenskap, insluitend onlangse migrante, gesosialiseer word in die siening van die wêreld soos bevorder in hierdie gedeelde stories. Maar volgens Tymoczko (2003:201) lê die vertaler se lojaliteite nie altyd by die openbare narratief nie. “Translators may also be loyal to dissident ideologies internal to a culture, or to affiliations or agendas external to a culture”. Andersdenkendes skram dikwels weg van openbare narratiewe.

- Konseptuele (dissiplinêre) narratiewe

Somers en Gibson (1994:62 in Baker 2006: 39) definieer konseptuele narratiewe as konsepte en verduidelikings wat ons as sosiale navorsers saamstel. “The conceptual challenge that narrativity poses is to develop a social analytical vocabulary that can accommodate the contention that social life, social organizations, social action, and social identities are narratively, that is, temporarily and relationally constructed through both ontological and public narratives” (1994:63). “Demokrasie” kan byvoorbeeld verskillend verklaar word op grond van die narratief waarbinne dit verduidelik word.

- Meta-narratiewe

Meta-narratiewe verwys na narratiewe oor 'n narratief. 'n Voorbeeld hiervan is die forums of artikels in *Die Burger* wat fokus op aspekte soos 'n skrywer se narratief. Resensies is ook 'n tipe meta-narratief.

3.7.9 Eienskappe van die narratief

Vervolgens kyk ons na die wyse waarop narratiewe funksioneer in terme van hoe hulle die wêreld om ons laat realiseer. Die politieke gebruik/betekenis sal deurgaans klink deur hierdie en daaropvolgende besprekings.

Volgens Baker (2006:50) is daar sekere eienskappe van die narratief wat ondersoek behoort te word ten einde die konsep van raming en narratiewe te verstaan. "Somers and Gibson (1994) focus on four defining features of what they call 'reframed narrativity'". Die vier hoofeienskappe is; tempus, verwantskaplikheid, kousale kartering (causal emplotment) en selektiewe toeëiening.

- Tempus

Tydsaspekte, oftewel tempus, word as essensieel tot die narratief beskryf, eerder as iets wat bygevoeg word of as 'n addisionele of aparte laag van "'n storie" uitmaak (Baker, 2006:51). Tempus beteken, volgens Baker (2006:51), dat die elemente van 'n narratief altyd in 'n volgorde geplaas word en dat die volgorde self betekenis inhou. Die stel gebeurtenisse, verhoudings en hoofrolspelers wat enige narratief uitmaak – of dit nou ontologies, openbaar of konseptueel is – moet vasgelê word binne 'n opvolgende konteks en binne 'n spesifieke tyd en ruimte wat dit verstaanbaar maak (Baker 2006:51).

...many institutional authorities insist on a strict chronological ordering of events, hence forcing the narrator to repackage their experience to suit the institution's norms of presentation.

- Verwantskaplikheid

Dit is onmoontlik vir die menslike brein om sin te maak uit geïsoleerde gebeurtenisse of 'n sameflansing van gebeurtenisse wat nie as 'n narratief saamgestel is nie. "The events themselves need to be *constituted* in the light of the overall narrative" (Bruner 1991:8 in Baker 2006:54).

Verwantskaplikheid het direkte gevolge vir vertaling (lees herskrywing). “A narrative consists of different parts that make up a whole, but the viability and coherence of that whole depends on how the parts ‘mesh together’, how they are made to live together” (Bruner 1991:8 in Baker 2006). As dit moontlik was om gedeeltes van ’n narratief te isoleer en dit te interpreteer sonder verwysing na die sosiale en kulturele omgewing, of sonder om dit binne ons eie omgewing te akkommodeer, sou vertaling uiteraard baie eenvoudiger wees.

Net soos die ander eienskappe van die narratief, funksioneer verwantskaplikheid beide as ’n beperking en ’n hulpmiddel in die daarstel van nuwe narratiewe (Baker 2006:66).

- Kousale kartering (*Causal emplotment*)

Terwyl verwantskaplikheid beteken dat elke gebeurtenis binne ’n groter samestelling interpreteer word, fokus kousale kartering meer op die individuele narratief. “Causal emplotment gives significance to independent instances, and overrides their chronological or categorial order” (Somers 1997:82 in Baker 2006:66).

Kartering stel ons in staat om gebeurtenisse te weeg en te verklaar eerder as om dit te lys, om ’n stel voorstelle in ’n verstaanbare volgorde te rangskik waaroor ons ’n mening kan vorm. “It thus charges the events depicted with moral and ethical significance” (Baker 2006:67).

Omdat kousale kartering inherent tot die narratief is, is sommige teoretici van mening dat die narratief “intiem verbind met die impuls om realiteit te moraliseer” (White 1987a:14 in Baker 2006:67). Hierdie impuls blyk deur kousale kartering op grond van debatte wat mense voer oor wat reg en verkeerd is.

- Selektiewe toeëiening (selective appropriation)

“Some elements of experience are excluded and others are privileged” (Baker 2006:71). Somers en Gibson (1994 in Baker 2006:71) is van mening dat narratiewe opgestel word volgens waardeoordelende kriteria wat tot selektiewe toeëiening lei en die inwerkingstelling van ’n stel gebeurtenisse of elemente van ’n oneindige reeks oop en oorvleuelende gebeurtenisse wat alles ervaring uitmaak.

[E]very narrative, however seemingly 'full', is constructed on the basis of a set of events that might have been included but were left out"

White 1987a:10 in Baker 2006:67

Wanneer daar uitgebrei word op 'n koherente narratief, is dit onvermydelik om te kies om sommige elemente van 'n ervaring uit te laat en ander as belangriker te sien as wat hulle is. Maar wat lei hierdie seleksieproses? Somers (1992: 602 in Baker 2006:71) stel voor dat hierdie proses tematiesgedrewe is:

Themes such as 'husband as breadwinner', 'union solidarity', or 'women must be independent above all' will selectively appropriate the happenings of the social world, arrange them in some order, and normatively evaluate those arrangements.

'n Voorbeeld is die Bybel wat selektief gebruik word om spesifieke narratiewe te staaf.

3.7.10 Evaluering van die narratief

Fisher se narratiewe paradigma kan help om 'n narratief te evalueer wat in een teks vertel word, asook verpreide narratiewe wat saamgestel moet word vanaf 'n verskeidenheid bronne en media (Baker 2006:155). Dit kan ook gebruik word om enige narratief te evalueer, of dit nou ontologies of openbaar is of deur 'n mens of instelling gekommunikeer word. Om te demonstreer hoe verskillende stelle kenmerkende waardes die reeks en uitkomst van ons assesserings kan bepaal, sal ek 'n narratief binne 'n enkele teks in hoofstuk 4 ondersoek. Die verskillende forums op News24 sal handig hiervoor wees.

'n Evaluasie kan egter nooit objektief plaasvind nie. Dit word noodwendig gevorm deur die waardes en die narratiewe verwysingsraamwerk van die assessor. Deur die doeltteks te vergelyk met die bronteks, sal lei tot 'n meer objektiewe analise, want dan is die bewyse duideliker sigbaar.

3.7.11 Samevatting van die narratief

Baker se argument van die narratief as instrument sluit aan by die funksionalistiese benadering deurdat die doel van die nuwe herskrywe of vertaalde teks binne 'n

spesifieke konteks van belang is en weergegee word in die doelteks. Voorts word die skrywer se eie narratiewe, bewus én onbewus, weergegee in die teks, of hy dit so bedoel het of nie. Die leser ontvang inligting en beoordeel dit weer aan die hand van sy eie ervarings en lewensverhaal. Voorts kan 'n teks verskillende narratiewe bevat wat elk verskillend opgevat kan word deur elke verskillende leser. Geen teks word dus objektief geskryf óf gelees nie.

Die feit dat die narratiewe mens se gedrag uiteindelik bepaal, beklemtoon die belang van mediageletterdheid. Die media kan die leser se gedrag beïnvloed deur sekere ideologieë te bevorder.

Verder erken die narratiewe teorie dat ons op enige oomblik vasgevang kan wees binne 'n verskeidenheid diverse narratiewe, en erken só die kompleksiteit en vloeibaarheid van ons positionering met betrekking tot ander deelnemers in 'n kommunikatiewe interaksie. Die mens wend hom tot narratiewe om dit te vergelyk volgens sy eie narratiewe en om daarvan sin te maak. Die tekste op News24.com dien as gesaghebbende bron wat narratiewe korrek en objektief (of so dink die leser) uitbeeld. Of dit wel so korrek en neutraal weergegee word, sal in die volgende hoofstuk ondersoek word.

3.8 Samevatting van herskrywing

Herskrywing is die proses waardeur tekste om verskeie redes aangepas en gemanipuleer word. Om 'n ideologiese boodskap oor te dra, is een van die hoofredes waarom 'n nuusinstelling, en spesifiek News24.com tekste herskryf en herraam. 'n Mens kan sê dat dit die skopos van die inisieerder is. Al is dit volgens Lefevere (1992) maklik om herskrywings te identifiseer, kom Kang (2010) tot die gevolgtrekking dat dit eintlik glad nie so eenvoudig is om hierdie aanpassings uit te ken nie. Die hoofrede hiervoor is dat nuusvertaling tekste behels wat reeds baie bemiddeling ondergaan het. 'n Mens kan egter die herskrywing identifiseer as jy die doel van die inisieerder (die skopos) ken. Met die ontleding van die tekste sal daar in die volgende hoofstuk 'n leesontleding gedoen word om die herskrywings te identifiseer en die doel van die inisieerder duidelik te maak.

Herkontekstualisering of herraming vind plaas, volgens Kang (2010:159), wanneer 'n vertaler 'n teks uit sy tydruimtelike omgewing verwyder en dit dan herplaas in 'n nuwe ligging of raam vir 'n nuwe gehoor.

Daar is 'n definitiewe plek vir herskrywing en/of vertaling in die nuusomgewing. Nuusgebeure in ander dele van die wêreld, of gebeure wat net in anderstalige koerante opgeneem is, word op hierdie wyse toegankliker gemaak vir 'n groter doelgehoor.

Beriggewing se primêre doel is om inligting te versprei. Die mens is in wese nuuskierig en wil ingelig bly oor wat in die res van die wêreld aangaan, en ook op hoogte bly van waarmee besluitnemers of sakelui in hulle eie land of omgewing besig is. Besluite van die regering raak elkeen se bestaan en verwickelinge in die sakewêreld raak elkeen se sak. Die media is ook die grootste bron van inligting om 'n mening te vorm. Mense word deur die media gelei om verskeie besluite te neem, en hoe meer inligting oor 'n aangeleentheid beskikbaar is, hoe beter kan die publiek 'n mening vorm. Talle mense lees net beriggewing in hulle moedertaal en daarom is dit belangrik dat alle, of dan soveel moontlik, inligting tot hul beskikking gestel word.

By News24.com word 'n hoë prioriteit gestel op korrekte en geloofwaardige beriggewing en die herskrywers en vertalers dra 'n groot verantwoordelikheid om aan hierdie vereistes te voldoen.

In die volgende hoofstuk word die bron- en doelt tekste vergelyk. Die tipes vertaalstrategieë sal elk geïdentifiseer en ondersoek word. Dit sal aandui hoe die herskrywer tydens die herraamingsproses die media-“storie” vanuit sy/haar eie perspektief inkleur. Tydens die vergelyking van die brontekste en die doelt tekste sal dit dan ook aan die lig kom of die inhoud tydens die herskryfproses geïntensiveer of versag word. Die ideologiese verskille, indien enige, tussen Afrikaanse berigte en die herskepte Engelse tekste op News24.com sal geïdentifiseer word.

4. TEKSTUELE ONTLEDINGS OP LINGUISTIESE EN IDEOLOGIESE VLAK

4.1 Inleiding: Agtergrond en werkswyse by ontledings

In hierdie hoofstuk word eerstens op linguistiese, en dan op ideologiese vlak gekyk na die twee tekste. Die bronteks het in Afrikaans in *Die Burger*, *Volksblad* of *Beeld* verskyn, en die doelteks in Engels op News24. 'n Korpus van 200 tekste is versamel, waarvan 100 brontekste is en die ander 100 die doeltekste. Hierdie twee tekste word artikelgewys in tabelvorm met mekaar vergelyk. Die tekste is polities gekleur of gaan oor aktuele sake op die politieke front.

Soos voorheen genoem, fokus nuusrame (*news frames*) op *hoe* dit bespreek word. Die herskryfspan het ten doel om 'n konteks vir sy lesers te skep en dit word gedoen deur sekere aanpassings tydens die herskryfproses te maak.

Dit is hierdie aanpassings en variasies wat uiteindelik 'n ideologiese gevolg of invloed op die leser kan hê. Die manier waarop die nuusgroepe die realiteitsperspektief in Suid-Afrikaanse dagblaai opstel en weergee, is die hoofnavorsingsonderwerp.

Volgens Feinauer (2011) bestaan daar met die herskrywing van die tekste op News24 'n algemene tendens (of 'n makrotekstuele verskynsel) om 'n negatiewer beeld van die toestand in Suid-Afrika, as wat in die Afrikaanse gedrukte media die geval is, te skep. Die enigste manier waaraan ek kan vasstel of dit die geval vir my studie is, is deur te kyk na die leksikale en ander linguistiese, taal en grammatikale middels wat News24 gebruik.

Volgens Gambier (2006:11) verskaf nuusrame 'n konteks om kwessies te verstaan, om afleidings te vorm, om stereotipes te versterk, om menings en besluite te bepaal, om aandag op sekere aspekte van 'n realiteit te vestig terwyl jy ander elemente daarvan verberg. Die aanpassings wat tydens die herskryfproses van die doelteks gemaak is, sal op hierdie manier ondersoek word. Tot watter mate ondergaan nuus 'n heramingsproses tydens die vertaling- of herskryfproses? Tot watter mate herproduseer, verander of pas die herskrywer die rame aan? (Gambier 2006). Die narratiewe teorie en raming word gebruik om die maniere waarop vertalers aspekte van die narratiewe in die bronteks beklemtoon, versag of transformeer te ondersoek.

Op die linguistiese vlak word daar gekyk na suiwer linguistiese aanpassings, soos byvoegings, skrappings, uitlegaanpassings en variasie in woordgebruik of skryfwyse. Motiverings vir hierdie aanpassings sal ook gegee word, veral waar daar gewoonlik 'n besliste rede is waarom iets vir die internet aangepas is. Fairclough (1995:25 in Feinauer 2011:6) sien mediadiskoers as 'n sosiale veld wat bestaan uit ideologiese en linguistiese prosesse, en volgens hom bestaan daar 'n definitiewe verhouding tussen hierdie twee prosesse in die sin dat die keuses wat op linguistiese vlak gemaak word dikwels ideologiese gevolge het.

Dit is ook belangrik om in ag te neem dat ek, as die navorser, nie onaangeraak word deur die narratiewe wat my eie menings en idees van die wêreld en die gebeure wat my lewe bepaal nie. Daarom “a similar investigation by other researchers might result in different findings” (Feinauer 2011: 2). Selfs ons eie morele waardes kan beskryf word as bloot narratiewe; “[t]he ethical systems by which we judge cultural narratives are themselves cultural narratives” (Baker 2006 in Feinauer 2011:2). Die bevindings wat ek hier maak, word dus deur my eie narratiewe bepaal.

Ná elke bespreking sal 'n tabel volg waar die twee tekste teenoor mekaar geplaas word en elke aanpassing binne 'n voorbeeldblok beskryf word. Elke blok bevat 'n aantal voorbeelde wat 'n spesifieke soort voorbeeld bespreek. Die blokke word genommer volgens 'n letter in die alfabet, byvoorbeeld A, B en C, en elke voorbeeld word genommer volgens die nommer van die teks in geheel in die koprus wat saamgevat word in addendum A. In die bespreking wat volg, sal daar byvoorbeeld verwys word na A3.

4.2 Vergelyking op linguistiese vlak

Tekswysigings op linguistiese vlak is die sigbare aanpassings aan 'n doeltteks wat maklik is om te identifiseer. Hierdie aanpassings is oppervlakkig en sigbaarder as wysigings op byvoorbeeld die ideologiese vlak. In baie gevalle word linguistiese aanpassings toegepas ter wille van voor die hand liggende motiverings soos leesbaarheid om 'n teks aan te pas volgens die internetblad se uitlegvereistes, en wat vir die internetlesers relevant sal wees. Die motiverings sal ook verklaar waarom sekere aanpassings op hierdie vlak gedoen word. Die linguistiese wysigings sal aan die hand van die volgende kategorieë bespreek word: eksplisering, skrapping, uitlegwysiging en variasie.

Dit is belangrik om hier te noem dat hierdie linguistiese aanpassings dikwels nie net ter wille van uitleg- en ander voor die hand liggende, praktiese redes uitgevoer word nie. Aangesien daar 'n verband tussen die linguistiese en die ideologiese aanpassing is, sal die ideologiese gevolge van die sogenaamde linguistiese aanpassings later in hierdie hoofstuk bespreek word.

4.2.1 Byvoeging

Byvoeging kom voor wanneer die doelteks linguistiese, kulturele of tekstuele items bevat wat nie in die bronteks is nie en dus nie in die doelteks benoem hoef te word nie (Naude 2000:15). Kang meen in dié verband dat inligting bygevoeg kan word “to explicate source text meaning or to provide background information regarding unfamiliar people, objects or events” (2007:227).

Eksplisering is die neiging om woorde, konsepte en idees in die doelteks uit te spel eerder as om dit, soos in die oorspronklike teks, implisiet te laat (Bam: 2005). Baker (1996:180) glo dat vertalers geneig is om inligting wat nie in die bronteks is nie, by te voeg om duidelikheid en ondubbelsinnigheid aan die doelteks te verleen. Vertalers mag ook inligting byvoeg met die intensie om die estetiese gehalte van die teks te versterk. Baker glo dat vertalers “verklarende woordeskat” (*explanatory vocabulary*) en voegwoorde by teks voeg.

As bewyse van hierdie hipotese, haal sy statistiek aan wat toon dat, afgesien van die betrokke taal, vertaalde tekste gewoonlik langer as oorspronklike tekste is (Baker 1996:81). Volgens Toury (1995:28) word “explicitness” oor dieselfde kam as “leesbaarheid” geskeer en daarom is enige eksplisering 'n voordeel vir die betrokke teks.

Volgens Frank word vertalings gekenmerk deur “interventions that attempt to give information to readers and to modify or enlarge their knowledge”. Hierdie proses staan bekend as eksplisering (2007:9). Eksplisering help dus die doelteksleser om die doelteks beter te verstaan. Sekere aspekte kan omskryf word as die betekenis daarvan nie uit die konteks afgelei kan word nie. Vervolgens 'n paar voorbeelde van eksplisering met die News24 se herskryfde tekste.

In slegs een geval (teks nr.51 in addendum A – “Dieselfde geld vir diegene wat net die Reitz-vier as rassiste wil sien, maar nie gemeenskaplike aandadigheid (*complicity*) van

die UV nie".) is die Engelse woord wat in die aanhaling gebruik is, in die bronteks gebruik tussen hakies om verwarring oor wat gesê is, te vermy.

In die meeste gevalle is woorde egter omskryf. Afrikaans gebruik byvoorbeeld 'n woord wat dikwels in hierdie taal se woordeskat voorkom, maar die ekwivalent daarvan word nie so gereeld deur Engelssprekende lesers gebruik nie of daar bestaan nie 'n direkte ekwivalent in die doelteks nie. Die woord of konsep word dan omskryf of verduidelik en uitgeskryf, veral as dit 'n akroniem is. Of hierdie soort aanpassing wel uitsluitlik gemaak word ter wille van die doelteksleser en die uitleg van die internetvereistes en nie om 'n ideologiese rede toegepas word nie, sal in die studie ondersoek word.

Die uitskryf van akronieme en afkortings; meer beskrywende woorde in plaas van metaforiese ekwivalente, en die byvoeging van agtergrondinligting word onder ekplisering bespreek.

4.2.1.1 Die uitskryf van akronieme en afkortings (en die weglating daarvan)

Die uitskryf van akronieme en afkortings is 'n vorm van eksplisering, want die doelteks word uitgebrei om die doelteksleser meer ter wille te wees. As die herskrywer wel nie konsekwent is met die toepassing van die maatskappy se stylreëls nie, sal die maatskappy sy geloofwaardigheid en sodoende die doelteksleser se vertrouwe verloor. Met die skryf van die doelteks, moet News24 se stylreëls in gedagte gehou word. Een van hierdie stylreëls is om afkortings en akronieme waar moontlik uit te skryf. By A.13 word "UV" tussen hakies in die bronteks geplaas, want later in die artikel word dit afgekort. In die doelteks word dit regdeur die artikel uitgeskryf; die afkorting is heeltemal uitgelaat, met ander woorde nie tussen hakies nie.

In die bronteks word "artikel" byvoorbeeld sonder uitsondering afgekort soos in A.18, maar in die doelteks word dit uitgeskryf sodat die doelteks se stylreëls nagekom kan word. Die uitskryf van afkortings bevorder ook die leesbaarheid van 'n teks. Die buitelandse leser wat nie vertrou is met aspekte van Suid-Afrika soos die regstelsel nie, word ook hierdeur tegemoet gekom. Hierdie aanpassings is dus suiwer linguisties.

A. Die uitskryf van akronieme en afkortings (en die weglating daarvan)		
Nr.	Bronteks (Afrikaans)	Doelteks (Engels)

2.	swak dienslewering en pres. Jacob Zuma se gedrag het die land laat besef	poor service delivery and President Jacob Zuma's behaviour had made the country realise
13.	Dit kom ná 'n onderhoud wat Patta met me. Chrisna de Kock, 'n student aan die Universiteit van die Vrystaat (UV), gevoer het waarin sy De Kock van rassisme beskuldig het.	This followed Patta's interview with Chrisna de Kock, a student at the University of the Free State , in which De Kock was accused of racism.
18.	[V]erwysings na art. 25 maak dit duidelik die regering se plan is nie gemik op voedselsekerheid nie, maar eiendomsregte.	[R]eferences to Article 25 made it clear government's plan was not aimed at food security but property rights
23.	[M]nr. Langa Zita, nuwe direkteur-generaal (DG) van landbou, bosbou en visserye.	Langa Zita, the new director general of agriculture, forestry and fisheries, says the agricultural practices
31.	Die Goodwood-polisiekantoor het by monde van supt. André Traut, 'n polisiewoordvoerder, ontken dat dit hul motor is of dat Yengeni voorkeurbehandeling kry.	Superintendent André Traut denied on behalf of Goodwood police station that it had been their vehicle and that Yengeni had received preferential treatment.

4.2.1.2 Minder metafories en meer beskrywend

Om 'n teks meer beskrywend en minder metafories te maak, is 'n vorm van eskplisering, want die teks word meestal uitgebrei en omskryf om die teks ondubbelsinnig en helder te maak. Omdat daar nie altyd direkte ekwivalente bestaan nie, word sekere metafore ook in die doeltteks omskryf. In B.22 word die idiomatiese uitdrukking “staan op R326 miljoen” gebruik. Engels het egter nie 'n ekwivalent hiervoor (bv. “stands on”) nie, en maak gebruik van die direkte verwysing: “is (...) at”.

Die metaforiese “hegte bande” is in B.23 (“...Zita se opdrag is om hegte bande met die kommersiële landbou te bou”) omskryf in 'n ander metafoer, naamlik “solid relationship” omdat Engels nie hierdie idiomatiese uitdrukking het nie. Dieselfde geld vir B.31 waar “Die polisie het gister 'n ondersoek van stapel gestuur” vervang is met 'n niemetaforiese en meer beskrywende “The police began”. Hierdie herskryfstrategie kan ook 'n ideologiese invloed hê in dié sin dat die doeltteks direkter (en dalk negatiewer) gemaak is. Meer oor ideologiese gevolge volg later in hierdie hoofstuk.

Die hoogs metaforiese uitdrukking “dood voor die oë gesweer” is ook in B.100 vervang met 'n meer omskrywende frase in die doeltteks (“but officials were under strict orders not to talk to the media about it”).

Hierdie aanpassings is suiwer linguisties van aard en is die mees direkte vorm van vertaling vir die doeltteks om idiomaties voor te kom.

B. Minder metafories en meer neutraal of beskrywend		
Nr.	Bronteks (Afrikaans)	Doeltteks (Engels)
22.	Dié syfer staan tans op R326 miljoen.	The figure is currently at R326m.
23.	Mnr. Johannes Möller, president van Agri SA, het gesê Joemat-Pettersson het hom meegedeel Zita se opdrag is om hegte bande met die kommersiële landbou te bou.	Johannes Möller, president of Agri SA, said Joemat-Pettersson has informed him that Zita's instructions are to build a solid relationship with commercial agriculture.
31.	Die polisie het gister 'n ondersoek van stapel gestuur oor bewerings...	The police began an investigation on Wednesday into allegations...
64.	"My gô was uit," sê Manuel, toe 'n takhaar-aktivis [...]	"I was absolutely drained," says Manuel, at that stage a long-haired activist [...]
97.	Hoewel daar geen bepaling in die Grondwet is dat die president deur sy adjunk opgevolg moet word nie, is dié verwagting diep ingesetel .	Although there is no stipulation in the Constitution that the deputy must succeed the president, it has become the common expectation .
100.	Die omstrede Thomas het gistermiddag die diens van die departement verlaat, is uit verskeie bronne gesê, maar amptenare in die departement is blykbaar die dood voor oë gesweer as hulle sou uitpraat.	<i>Die Burger</i> heard from various sources on Monday afternoon that the controversial Thomas had left the service of the department, but officials were under strict orders not to talk to the media about it.

4.2.1.3 Die byvoeging van (agtergrond)inligting

Aangesien News24.com soms deur buitelandse lesers gelees word, moet die doeltteks dienooreenkomstig aangepas word. Inligting wat as onbelangrik óf oortollig beskou word met die skryf van die bronteks, is wel van belang in die doeltteks want dit plaas die artikel in konteks. Die byvoeging van inligting ter wille van konteks is dus 'n vorm van eksplisering.

In C.30 word die woord aanwysende voornaamwoord "abroad" bygevoeg om die feit dat dit oorsee is, uit te lig en duidelik te maak. Hoewel dit duidelik is dat Amerika in die

buiteland is, word hierdie voornaamwoord bygevoeg want die brontekstleser se idee van “ver” is nie dieselfde as die doeltekstleser s’n nie. Die betrokke doeltekstleser is dalk self in Amerika en dan sal “ver” verwarring skep. Daarom die byvoeging van “abroad”, want News24 is ’n Suid-Afrikaanse nuusinstansie.

’n Pleknaam word by C.46 gevoeg om die leser wat nie bekend is met die Bloemfontein-skou nie, tegemoet te kom.

C. Die byvoeging van (agtergrond)inligting		
Nr.	Bronteks (Afrikaans)	Doelteks (Engels)
30.	Beleggers van so ver as Amerika [...]	Investors from as far abroad as the United States
46.	“Ek dink hulle wou eintlik by die skou steel, maar die polisiëring daar is te...	think they actually wanted to steal at the Bloemfontein Show , but the policing there
50.	“U grootmoedigheid het u die gramskap van verskeie mense op die hals gehaal. Ek, daarenteen, salueer u, ” skryf Tutu in ’n ope brief aan Jansen.	"Your magnanimity has aroused the ire of quite a few, who argue that it could encourage a repeat of such despicable conduct; and that the perpetrators should be dealt with firmly and not with a sentimental wishy-washiness, " said Tutu."I, on the contrary, salute you, for you have done us proud."
51.a	Heftige teenstand van verskeie kante gaan prof. Jonathan Jansen, rektor van die Universiteit van die Vrystaat (UV), nie sover kry om sy Reitz-besluit te heroorweeg nie.	University of the Free State rector Jonathan Jansen has refused to back down on his decision on the Reitz four , despite strong opposition from several quarters.

4.2.1.4 Bywoorde wat herskryf word as naamwoorde

Afrikaanse artikels wat bedoel is vir die dagblaai word gedruk op ’n spesifieke dag. Met bywoorde van tyd word daar verwys na “vandag”, “gister” of “oormôre”, eerder as na ’n spesifieke dag of datum (soos bv. op Maandag of 12 Augustus). Die kans is groter dat die leser van die Afrikaanse dagblad die koerant net op die dag wat dit verkoop of afgelewer word, sal lees, terwyl die leser van die Engelse internetartikel later die week of ’n dag ná die berig vir die eerste keer op die web verskyn het, sal lees. Om ’n bywoord of ’n bywoordstuk dus te verander na ’n naamwoord of naamwoordstuk, is ’n vorm van eksplisering want die teks word uitgebrei om dit vir die leser duideliker te maak. In D.21

is “oormôre” verander na “Saturday”, wat ’n voorbeeld is van ’n bywoord wat verander word na ’n naamwoord.

Die omgekeerde vind ook plaas waar die naamwoordstukke byvoorbeeld “verlede week” (D.23) as die minder spesifieke tydbywoord “onlangs” vir die internet herskryf word.

D. Bywoorde verander na naamwoord		
Nr.	Bronteks (Afrikaans)	Doeltekst (Engels)
1.	Mnr. Andile Peter, voorsitter van die Milnertongemeenskapspolisieforum, het gister gesê groot getalle buitelanders trek uit hul woonplekke in Du Noon	Andile Peter, chairperson of the Milnerton community policing forum, said on Monday that large numbers of foreigners are moving from their homes in Du Noon.
3.	Só het mnr. Obed Bapela, senior ANC-LP en voorsitter van komitees en oorsig in die Nasionale Vergadering, gister gesê.	This was the opinion of Obed Bapela, senior ANC MP and chairperson of committees and oversight in the National Assembly on Tuesday .
7.	Hy het eergister al aan Beeld gesê hy het mnr. Julius Malema, jeugligaleier...	He told Die Burger on Tuesday that he has asked Julius Malema, leader of the ANC Youth League...
13.	Patta het die verskoning eergisteraand tydens haar program	Patta made the apology on Tuesday night during her programme
21.	Dié maatreël gaan, tesame met die nuwe groenskrif oor grondhervorming, oormôre op ’n vergadering	This measure, along with the new green paper on land reform, will be discussed on Saturday at a meeting of the party's social transformation committee, under the guidance of Lindiwe Sisulu.
23.	Zita is verlede week as DG aangestel.	Zita was recently appointed director general.

4.2.2 Skrapping

Met die vertaling van die bronteks word sekere elemente weggelaat om weereens die doelteksleser tegemoet te kom. Aanhalingstekens word weggelaat ter wille van leesbaarheid. Agtergrondinligting word ook in baie gevalle weggelaat omdat die nuwe leser nie dieselfde inligting as nuuswaardig sal beskou as die bronteksleser nie. Slegs sekere gedeeltes van die teks waarby die doelteksleser kan aanklank vind, is oorgedra op 'n manier dat dit meer relevant vir die doeltekslesers is. Hierdie herskryfstrategie is linguisties, maar dit kan ook ideologies wees.

4.2.2.1 Die weglating van aanhalingstekens

Nie net is die artikels op News24 verkort nie, maar die weglating van aanhalingstekens kom veral voor in die opskrifte (oftewel die “koppe”). Leesbaarheid is 'n linguistiese rede vir die weglating van aanhalingstekens, maar later in hierdie studie word die moontlikheid ondersoek of dit gedoen is as gevolg van ideologiese redes aangesien die uitlating in die doelteks dan voorkom as 'n stelling wat gemaak word, eerder as iets wat iemand gesê het.

Indien 'n woord of frase tussen aanhalingstekens is, is dit duidelik dat iemand dit gesê het. Sodra die aanhalingstekens weg is, neem die leser aan dat dit wat gesê word die instansie se mening is, en dus feit is.

Soos reeds genoem in hoofstuk 2 van hierdie studie, is direkte aanhalings baie belangrik vir enige nuusagentskap. Reuters se *Handbook* (p.11 in Bielsa en Bassnett 2009:71) gee spesifieke instruksies vir die vertaling van aanhalings en verwys veral na die “toon” van die aanhaling in die bronteks:

When translating quotes from one language into another, we should do so in an idiomatic way rather than with pedantic literalness. Care must be taken to ensure that the tone of the translation is equivalent to the tone of the original.

In E.9 word “onbehoorlik ingemeng” tussen aanhalingstekens geplaas omdat dit iets is wat iemand gesê het. In die doelteks word dit 'n stelling deur News24 self. In E.10 verwys die woord “malligheid” steeds na iets wat iemand gesê het, maar die aanhalingstekens is weggelaat in die doelteks.

By E.15 en E.26 is die aanhalingstekens weggelaat maar 'n naam van die spreker is ingevoeg. Dit is ter wille van groter helderheid. Dit is dikwels die name van ANC-regeringsleiers wat in die Engels weergawe bygevoeg is. Dit kan 'n ideologiese invloed hê want die koppe en teks waarin dit verskyn het dikwels negatiewe konnotasies. Die toon van die aanhaling word dus intenser en meer direk (en dus negatiewer) in gevalle soos E.9 en E.10.

E. Die weglating van aanhalingstekens		
Nr.	Bronteks (Afrikaans)	Doeltekens (Engels)
9.	Zille het 'onbehoorlik ingemeng' by DA-lyste	Zille interfered in DA-list
10.	Mnr. Helmoed-Römer Heitman [...] het dié begroting as "malligheid" beskryf.	Helmoed-Römer Heitman [...] described this budget as ludicrous .
15.	'Magtig, kry 'n woordvoerder!'	Stofile: Get Div a spokesperson
24.	'Boere moet saamwerk of krisis erger as Zimbabwe kan kom'	Minister warns farmers to co-operate
26.	'Dáár is jou tuiste'	Afrikaners must find their own Nkandla - Zuma

4.2.2.2 Die weglating van titels

Volgens die stylreëls van Afrikaanse dagblaaie soos *Die Burger*, *Beeld* en *Volksblad*, moet titels te alle tye by name bygevoeg word, behalwe as dit 'n kind is of iemand bekend is (soos 'n ster of 'n sportheld) of as dit iemand is wat aan 'n oortreding skuldig bevind is. Hierdie reël geld egter nie by News24 nie, en daarom word die titels nie net in sommige gevalle nie, maar te alle tye weggelaat. Die skraping van titels lei tot beter leesbaarheid.

F. Die weglating van titels		
Nr.	Bronteks (Afrikaans)	Doeltekens (Engels)
6.	Mnr. Julius Malema	Julius Malema
7.	Mnr. Gwede Mantashe	Gwede Mantashe
7.	Me. Magdelene Moonsamy	Magdelene Moonsamy
25.	Mnr. Zizi Kodwa	Zizi Kodwa
60.	Mnr. Ryan Coetzee	Ryan Coetzee

4.2.2.3 Die weglating van inligting

Soos reeds genoem, word inligting weggelaat in die doelteks omdat die inhoud wat vir die brontekstleser nuuswaardig is, soos adresse en minder belangrike name, nie nuuswaardig is vir die doelteksleser nie.

By G.7 word die woord “omstrede” weggelaat. Tydens die herskryfproses is laasgenoemde gedoen om spasie te spaar, of omdat dit vanselfsprekend is dat mnr. Julius Malema se sakebelange omstrede is. Daar is moontlik ’n ideologiese rede hieragter, soos dat die herskrywer die teks wil versag.

By G.22 word die sin oor mnr. Thamsanqa Mchunu wat op navrae van *Die Burger* sou reageer, uitgelaat. News24 laat dit uiteraard uit omdat hulle nie dieselfde opvolgwerk gaan doen nie; slegs die tersaaklike inligting is behou in die artikel en vervang met ’n afronding van die storie; dat die uitgawes op spoggerige motors en partytjies maar net ván die uitgawes is wat deur die party gelys is. Nog ’n rede agter hierdie strategie is om nie klem op *Die Burger* te plaas nie.

Hierdie veranderinge blyk linguisties te wees, maar by artikels soos G.22 ; G.31 en G.33 is die gedeeltes wat geskrap is betekenisvol van aard. Die inligting wat uitgelaat is, is baie plaaslik en darem dalk irrelevant vir die doelteksleser.

G. Die weglating van bykomende (agtergrond)inligting		
Nr.	Bronteks (Afrikaans)	Doelteks (Engels)
7.	Ander ANC-bronne het gesê Malema is onder druk en radikale uitsprake en sy besoek aan Zimbabwe is pogings om die aandag van onthullings oor sy omstrede sakebelange af te trek.	Other ANC sources said Malema is under pressure, and radical statements and his visit to Zimbabwe are attempts to take the focus away from revelations regarding his business interests .
22.	Dié syfer staan tans op R326 miljoen. Mnr. Thamsanqa Mchunu, woordvoerder van die departement van openbare werke, sal eers vandag op verdere navrae van Die Burger rondom Xasa se huis reageer.	The figure is currently at R326 million. (Artikel eindig)
31.	Die saak is gister tot 5 Mei vir verdere ondersoek uitgestel. Mnr. Daniel Cloete, staatsaanklaer en mnr. Mario Wilker, Yengeni se regsverteenwoordiger, het al twee laat blyk dat die ondersoek nog nie heeltemal	The hearing was postponed on Wednesday until May 5 to allow for further investigation. (Artikel eindig)

	afgehandel is nie. Daar is glo nog uitstaande foto's van die toneel en die uitslae van die bloedtoetse wat ingedien moet word.	
33.	Die publiek sal insette hieroor kan lewer voordat dit aan die provinsiale kabinet voorgelê word. Volgens mnr. Aziel Gangerdine, departementele woordvoerder, beteken dit die Wes-Kaapse regering kan bodspesifikasies en kontrakte op grond van dié riglyne goedkeur. Die regering sal die vervaardiging en verkoop van omgewingsvriendelike produkte só kan bevorder. “Ekonomiese groei in die provinsie word benader met 'n groener bewussyn...”	The public will be able to submit inputs to the paper before its submission to the provincial cabinet. (Artikel eindig)

4.2.3 Uitlegwysiging

Die artikels wat in 'n gedrukte koerant gepubliseer word, se uitleg verskil aansienlik van dié van tekste wat op internetblaaie verskyn. News24 se uitleg verskil nie net ten opsigte van spasie van die gedrukte media nie, maar ook ten opsigte van wysigings soos die invoeging van subopskrifte, die gebruik van skakels en die herparagrafering van tekste. Paragrafe is byvoorbeeld omskep in enkel-sinne en subopskrifte is ingevoeg sodat die leser die hooftrekke van die nuusgebeurtenis vinniger kan kry.

4.2.3.1 Die invoeging van subopskrifte

By voorbeeld H.1 word die subopskrifte “Rumours” en “Anti-xenophobia plan” met die herskryfproses bygevoeg. News24 maak gereeld gebruik van subopskrifte omdat dit die artikel opbreek en die paragrafe wat daarop volg, saamvat. Die internetgebruiker lees ook vinniger deur die tekste as die koerantleser en die subopskrifte vergemaklik die “vluglees”-proses.

Hoewel hierdie strategie linguisties is, kan dit ook dien as intensiveringsmeganisme. Die gebruik van die woord “rumours” beklemtoon die feit dat daar gerugte is dat xenofobiese aanvalle moontlik na afloop van die Wêreldbekersokkertoernooi kan uitbreek en sodoende word die konteks versterk en die moontlike gevaar word geïntensiveer.

H. Die invoeging van subopskrifte	
Nr.	Doelteks (Engels)
1.	Xenophobia fears escalate "Rumours" en "Anti-xenophobia plan"
2.	Opposition unites against ANC "Optimistic" en "Municipal election"
3.	85% of MPs 'computer illiterate' "Internet access"
4.	Sex scandal threatens MEC "Allegations 'devoid of truth'", "Election coming up", "No plans to nationalise land",
5.	ANC delegates agree on tribunal "No doubt"

4.2.3.2 Herparagrafering

Op News24 is die artikels se paragrawe korter as dié van die brontekste; heelwat paragrawe bestaan uit 'n enkele sin. Lesers wat hulle wend tot nuus op die internet, doen dit omdat dit vinnig beskikbaar is en vinnig gelees kan word. Daarom word hierdie aanlyntekste so leesbaar moontlik herskep. Die gebruik van subopskrifte is een manier om die leesproses te vergemaklik, en die gebruik van kort paragrawe dra verder by tot hierdie proses. Die leser se oë kan vinnig daarvoor gaan en die essensiële inligting kry.

By l. 26 is die paragraaf in die bronteks opgedeel in twee paragrawe sodat die tweede paragraaf uit slegs 'n aanhaling bestaan. As die leser reeds die eerste paragraaf van die artikel gelees het, het hy of sy 'n basiese idee van wat in die berig gekommunikeer word. Verdeling in twee paragrawe plaas ook groter fokus op afsonderlike paragrawe. Die kernidee word elkeen die fokus terwyl die samevoeging in die bronteks die fokus ietwat verswak. In sekere gevalle, soos in l.23, word die paragrawe weer saamgegroepeer ter wille van die uitleg op die internetblad, veral wanneer die eerste paragraaf nie te veel semanties om die lyf het nie.

I. Herparagrafering		
Nr.	Bronteks (Afrikaans)	Doelteks (Engels)
1.	Wydverspreide gerugte dat xenofobiese aanvalle moontlik na afloop van die Wêreldbeker-sokkertoernooi kan uitbreek, het die afgelope tyd die ronde gedoen. Die oorsprong van die gerugte is onbekend. "Die gerugte is oral. Dreigemente word op taxi's, ander openbare vervoer en handelspunte gemaak."	Widespread rumours have been circulated that xenophobic attacks will possibly take place once the World Cup is over. It is unclear where the rumours originated. "The rumours are everywhere. Threats are made on taxis, other public transport and places of trade."
23.	Zita is verlede week as DG aangestel. Hy is 'n voormalige ANC-LP, hooforganiseerder vir die SAKP en voorsitter van die regerende party se ekonomiese transformasiekomitee. Hy het tot onlangs as die minister se spesiale beleidsadviseur gewerk.	Zita was recently appointed director general. He is a former ANC MP, chief organiser for the SACP and chair of the governing party's economic transformation committee. Until recently he worked as the minister's special policy advisor.
26.	Hy het benadruk hy bedoel nie Afrikaners kan of moet 'n eie grondgebied afbaken of 'n aparte tuiste inrig nie. "Jy kan nie 'n Orania skep nie, jy moet deel wees van Suid-Afrika en deel waarin ons almal deel."	He emphasised the fact that he doesn't mean Afrikaners can or should demarcate their own area or create a separate home. "You can't create an Orania, you must be part of South Africa and share in what we all share."
35.	Me. Lynda Odendaal, adjunkpresident van die nuwelingparty Kaapstad. – Cope, het gister onverwags bedank. Dié sakevrou, wat haar verlede jaar by die party aangesluit het, het as parlamentslid én uit die party bedank. Haar redes is nog onbekend. Mnr. Mvume Dandala, parlementêre leier, het gesê die party het haar bedanking nie verwag nie en dit is teleurstellend.	Cape Town - Lynda Odendaal, deputy president of Cope, resigned unexpectedly on Tuesday. Odendaal, a businesswoman who joined the party last year, resigned as MP as well as from the party. As of yet her reasons are unknown. Mvume Dandala, the parliamentary leader, said the party had not expected her resignation and found it disappointing.
87.	Dié skuldigbevinding het gekom nadat hy in 1997 betrokke was in 'n motorongeluk waarin 'n vrou dood en drie mense beseer is. Hy is ook op 30 November 1994	His sentence followed on a car accident in 1997 in which a woman died and three people were injured. He was also found guilty on November

	skuldig bevind aan bestuur onder die invloed van sterk drank	30, 1994 of driving under the influence of liquor.

4.2.3.3. Aanpassing van letterkleur en invoeging van skakel

Alle webtuistes funksioneer deur middel van skakels. 'n Skakel op 'n webblad is 'n kiesbare (m.a.w. jy kan daarop klik en dit lei na jou 'n ander blad) verbinding van een woord, foto of inligtingsaanbod na 'n ander. In 'n multimedia-omgewing soos die internet, kan sulke objekte klank en video's ook insluit. Met die aanpassing van die bronteks na die doeltteks op News24, moet dit uit die aard van die saak eie aan tekste op 'n webblad wees. Hierdie aanpassing sluit in die invoeging van skakels. Om 'n skakel aan te dui, word die betrokke woord in 'n ander kleur verander (meestal blou) en onderstreep.

Die vertaalde tekste op News24 bevat talle skakels, veral met die gebruik van name in die teks. As jy byvoorbeeld op "Pieter Mulder" (in J.20) met jou wyser (cursor) gaan staan, verskyn daar 'n kassie wat meer inligting oor Mulder self gee. Daar is foto's van hom en daar is ook verdere skakels in hierdie kassie wat lei na 'n profiel van die persoon, ensovoorts.

J. Aanpassing van letterkleur en invoeging van skakel		
Nr.	Bronteks (Afrikaans)	Doeltteks (Engels)
7.	Hy het eergister al aan Beeld gesê hy het mnr. Julius Malema , jeugligaleier, gevra om die gewraakte deel...	He told Die Burger on Tuesday that he has asked Julius Malema , leader of the ANC Youth League, not to sing the provocative part of the song...
20.	Nog minder weet dr. Pieter Mulder , VF+-leier en Joemat-Pettersson se adjunk, iets daarvan.	Pieter Mulder , FF+ leader and Joemat-Pettersson's departmental deputy, also knows nothing about this plan.
21.	Dié maatreël gaan, tesame met die nuwe groenskrif oor grondhervorming, oormôre op 'n vergadering van die party se maatskaplike transformasiekomitee, onder leiding van me. Lindiwe Sisulu ,	This measure, along with the new green paper on land reform, will be discussed on Saturday at a meeting of the party's social transformation committee, under the guidance of Lindiwe Sisulu .

	bespreek	word.
22.	Mnr. Marthinus van Schalkwyk, minister van toerisme, het gister in antwoord op 'n geskrewe vraag van mnr. Greg Krumbock , DA-LP, g	Minister of Tourism, Marthinus van Schalkwyk, said on Thursday in response to a question from DA MP Greg Krumbock , that Xasa
64.	Die minister van finansies, mnr. Pravin Gordhan ,	Finance Minister Pravin Gordhan

4.2.4 Variasie

In sekere gevalle word die doeltteks aangepas volgens die interne styl van die instelling. Soos reeds genoem, moet die doeltteks soos 'n oorspronklike Engelse teks lees. Die doeltteks moet dan ook die interne styl van die instelling weergee om as 'n "ware Engelse teks" te funksioneer. Die tekste wat op News24 (waarvan die stylvoorskrifte verskil van dié van *Die Burger*) moet verskyn, moet voldoen aan hierdie instelling se stylreëls. Daarom kom daar sekere variasies met die vertaling van News24 voor, soos hoofletters in plaas van kleinletters en die omskakeling van die teenwoordige tyd na die verlede tyd soos wat die idiomatiese gebruik vir onderskeidelik Afrikaanse en Engelse narratiewe is.

4.2.4.1 Die gebruik van hoofletters in die doeltteks

In *Skryf Afrikaans* (2003) word dit saamgevat dat Media24 se Afrikaanse publikasies besluit het om kleinletters vir Suid-Afrikaanse en buitelandse staats- en owerheidsliggame, ampte en titels te gebruik. Dit sluit departemente en parlementêre liggame in.

News24 volg egter nie dieselfde riglyn nie. Departemente (K.20), titels (K.22) en instansies soos die parlement (K.30) word in hoofletters verander in die doeltteks op News24. Hierdie suiwer linguistiese aanpassing beïnvloed nie die ideologie van die artikel en News24 nie, dit is 'n stylkwessie wat gehandhaaf moet word en sluit aan by die voorskrifte vir Afrikaans en Engels. Titels in Afrikaans word met kleinletters geskryf en in Engels met hoofletters.

K. Die gebruik van hoofletters in die doeltteks

Nr.	Bronteks (Afrikaans)	Doelteks (Engels)
3.	hulle binnekort BBT's – “gebore voor tegnologie” – genoem word.	they would soon be called BBTs - Born Before Technology.
3.	Komiteekamers in die parlement word tans vernuwe	Committee rooms in Parliament were currently being renovated
20.	Ons het jare oor SEB gepraat met die departement van handel en nywerheid en...	We spent years discussing BEE with the Department of Trade and Industry...
64.	Die minister van finansies , mnr. Pravin Gordhan,	Finance Minister Pravin Gordhan
14.	by die departement van minerale hulpbronne	in to the Department of Mineral Resources
74.	Die minister van sport en ontspanning , mnr. Makhenkesi Stofile,	Sports Minister Makhenkesi Stofile

4.2.4.2 Die omskakeling van teenwoordige tyd na verlede tyd

Aangesien dit eie aan die betrokke taal is, beïnvloed hierdie linguïstiese aanpassing nie die ideologie van 'n teks nie. Die Afrikaanse narratief word in die teenwoordige tyd of die historiese presens vertel terwyl Engels se narratief in die imperfektum is. L.9 se “groot ongelukkigheid bestaan” word vertaal as “there was great dissatisfaction”.

L. Die omskakeling van teenwoordige tyd na verlede tyd		
	Bronteks (Afrikaans)	Doelteks (Engels)
2.	'n Bron in die OD is vol hoop oor wat die leiers saam kan vermag .	An ID source expressed hope about what the united leaders could achieve .
3.	Komiteekamers in die parlement word tans vernuwe om te verseker dat almal met moderne tegnologie toegerus is.	Committee rooms in Parliament were currently being renovated to ensure they were all equipped with modern technology.
5.	Me. Lindiwe Zulu, wat namens die kommissie oor media en kommunikasie aan die NGC gaan verslag doen , het aan Beeld gesê [...].	Lindiwe Zulu, who reported to the NGC on behalf of the media and communication commission, told reporters that [...].
9.	Groot ongelukkigheid bestaan onder sommige senior leiers.	There was great dissatisfaction among some senior leaders.
13.	Hy ontken die VF+ is van rassisme beskuldig, dat e.tv “grense oorskry het” of persoonlike agendas bevorder het.	He denied that the FF+ had been accused of racism, or that e.tv had crossed boundaries or furthered personal agendas.

4.3 Vergelyking op ideologiese vlak

4.3.1 Elemente wat 'n artikel “letterlik” raam en die herskrywing daarvan

Afgesien van ideologies redelik neutrale aanpassings soos wat tot dusver in hierdie hoofstuk bespreek is, is leksikale en ander linguistiese middels die dinge wat gebruik kan word om 'n teks ook met groter ideologiese motiewe te herraam. Vervolgens 'n ondersoek om vas te stel of daar ideologiese aanpassings by News24 plaasvind, en indien wel, wat die aard daarvan is.

Fairclough (1995:25) sien mediadiskoers as 'n sosiale veld van sowel ideologiese as linguistiese prosesse. Aangesien die linguistiese keuses wat in die tekste gemaak word soms ideologiese betekenis dra, bestaan daar 'n definitiewe verhouding tussen hierdie twee prosesse. Om 'n ideologiese wending te bewerkstellig, moet linguistiese meganismes ingespan word.

Sommige van die keuses wat tydens die herskryfproses gemaak word, kon beskryf word as bloot linguisties, maar dit is nie net linguisties nie; dit kan ook tot die narratief meewerk. Bewuste taalkundige “truuks” word uitgevoer om 'n teks te herraam. Deur byvoorbeeld slegs die weglating van een afkorting en deur die passiewe in die aktiewe vorm te verander, kan 'n narratief opsetlik herraam word om byvoorbeeld 'n negatiewer beeld van iets of iemand te skep omdat laasgenoemde meer direk voorgestel word wanneer dit geaktiveer is.

'n Voorbeeld van waar die passiewe in die aktiewe vorm verander word, word hieronder illustreer:

Bronteks (Afrikaans)	Doeltekst (Engels)
Sy is deur me. Edna Molewa, voormalige minister van maatskaplike ontwikkeling, vervang .	Edna Molewa, former minister of social development, replaced her .

In die bogenoemde illustrasie word Molewa as die “doener” voorgestel, terwyl Molewa in die bronteks meer op die agtergrond is.

Met 'n nuusartikel is daar drie elemente wat die storie fisies of letterlik raam, en dit is die opskrif (of “kop”), die inleidende paragraaf en die slotparagraaf. Die invoeging van subopskrifte maak ook deel uit van 'n artikel se raam of skelet.

'n Nuusberig se kop moet, saam met die inleidende paragraaf, treffend wees. Om die kop treffend te maak, is een van die sub (of herskrywer) se hooftake. Met die ontleding van die tekste op News24, het ek gevind dat die Engelse koppe op hierdie webtuiste met weinig uitsonderings meer informeel is, maar ook meer eksplisiet en beskrywend is. Hierdie strategie het ideologiese gevolge in die sin omdat die betrokke partye in sekere gevalle negatiewer en gebeurtenisse intenser uitgebeeld word. Koppe word deur strategieë, soos die keuse van leksikale items, negatiewer en semanties sterker gemaak. Die aangepaste koppe skep ook diwels 'n vals illusie wat dan deur 'n minder skokkende artikel gevolg word.

Met die aanpassing van koppe is bedrae en ander besonderhede ook ingebring waar dit nie in die bronteks se kop was nie. Ook hierdie strategie het 'n ideologiese invloed omdat die leser geskok word met “harde feite” soos byvoorbeeld buitensporige bedrae. Verder word die koppe ook aansienlik verkort in die Engelse doeltteks om dit treffender te maak. Werkwoorde wat semanties meer gewig dra, word gebruik. Inligting soos name sal ook in die kop ingesluit word, waar dit in die bronteks nie die geval is nie. Al hierdie aanpassings word vervolgens in tabelle uiteengesit en daarna in meer detail bespreek.

4.3.1.1 Koppe en die ideologiese gevolge met die aanpassing daarvan

Die koppe is meestal aangepas; in slegs 15 uit die 100 herskryfde tekste is die doeltteks direk vertaal uit die Afrikaanse bronteks.

In A.11 word die keuse van 'n leksikale item (“key”) ingespan om 'n ideologiese invloed op die leser te hê. “Regering sensor verslag” word herskryf as “Govt censors **key** report”. Die byvoeging van “key” verhoog die erns van die saak, want dit is nou 'n “sleutel”-verslag wat gesensor word, en dit word dus meer intens gemaak.

A.12 is 'n voorbeeld waar 'n spesifieke bedrag gebruik is om inligting meer intens of “erger” te laat voorkom. “Manuel **gets R1.2m BMW**” lê meer klem op dít wat Manuel “gekry” het as “'n blinke wat hy aanskaf. Die feit dat Manuel dit “kry”, plaas ook die

regering in 'n meer negatiewe lig omdat hooggeplaastes dinge “kry” terwyl Jan Publiek moet werk daarvoor.

In A.18 word die regering weereens negatiewer uitgebeeld as in die Afrikaanse bronteks. In die bronteks (“Wildplase nou in visier”) is die “wildplase” die onderwerp en die “doener” is anoniem. In die doelteks is dit die regering wat wil oorneem en iets weg wil vat en hulle s'n wil maak (“**Govt eyes game farm**”). Die regering is nou die aktiewe doener.

Negatiwiteit is oorwegend hoër in hierdie asook baie ander koppe in Addendum A, soos in die tabel hieronder gesien kan word. Vervolgens sal hierdie koppe en ander wat in Addendum A voorkom, in meer detail bespreek word.

A. Koppe aangepas		
	Bronteks (Afrikaans)	Doelteks (Engels)
11.	Regering sensor verslag	Govt censors key report
12.	Manuel skaf ook 'n blinke aan	Manuel gets R1.2m BMW
16.	Semanya word ‘meneer’ in parlementêre regsdocument	Parly's 'Mr' Semanya gaffe
18.	Wildplase nou in visier	Govt eyes game farm
20.	Oorweeg: Aandeeskema om grond te deel	Land reform share scheme mooted
21.	ANC het nuwe plan met grond	ANC set to shake up land policies
22.	Nog 'n hoë bestee hope geld aan verblyf	Deputy's hotel bill hits R117 000
23.	Pre-1994 is inspirasie vir nuwe DG	Go back to the old ways – Agri DG
26.	'Dáár is jou tuiste'	Afrikaners must find their own Nkandla - Zuma
39.	Ikey se protes is 'teen irrasionele boelies'	Student slams Zuma 'bullies'
52.	Parlement dalk ontwrig	Angry soldiers target Parliament
62.	Minister se partytjie kos R267 000	Minister spends R260k on party

63.	SAUK se nuus is 'te koop'	SABC 'wanted payment for coverage'
76.	Tender vir skool-werkboeke teruggetrek	Pupils may go without books
80.	SA jonges sit op tydbom	SA sitting on 'social time bomb'
81.	Ouers van Waterkloof vra ANC om hulp	Klofies parents ask ANC for help
82.	Herrie oor vliegtuig-taalvoorval	SAA steward in Afrikaans spat
85.	Padreise 'kan LP's se salarisse goed aanvul'	New travelgate scandal looms
88.	Mushwana ontken seksuele teistering	Protector brushes off sex claim
99.	Regter in nuwe storm	Hlophe in new money storm

4.3.1.1.1 Koppe verkort

By A.16, A.20, A.22, A.76, A.92 is die koppe verkort. Koppe is in die algemeen langer in gedrukte nuus as aanlyn. Dit hou verband daarmee dat die berigte ook verkort word sodat die leser vinniger by die kern van die berig uitkom. Net soos die berigte, word koppe ook informeler en lei daartoe dat die onderwerp soms negatiewer uitgebeeld word (A.88- "Protector **brushes off sex claim**" teenoor "[...] **ontken seksuele teistering**"). Informele woorde in 'n kop is ook neerhalend in sekere gevalle (A.81 "**Klofies parents** ask ANC for help" in plaas van "Ouers van Waterkloof vra ANC om hulp").

Voorts het korter koppe 'n ideologiese invloed omdat dit die teks intenser laat voorkom (A.39 - "Student slams **Zuma 'bullies'**" is korter en intenser as "Ikey se protes is 'teen **irrasionele boelies'**"). Die informele woorde dra ook by tot die impak. A.20 se "Land reform share scheme mooted" laat die leser met meer vrae en dalk meer geskok as die bronteks se "Oorweeg: Aandeeskema om grond te deel". Die werkwoord "deel" is meer neutraal as die informele "mooted".

4.3.1.1.2 Negatiwiteit teen die regering of nie?

By A.16 word na die parlement in die doelteks verwys as "Parly". Hierdie benaming is spottend en verkleineer die parlement as 'n instelling. Hierdie tipe herksryfstrategie dra by tot die negatiwiteit teen die regering wat in die Engelse doelteks deurskemer.

Voorts word die term “gaffe” (’n informele term vir “fout”) in A.16 se kop gebruik terwyl die bronteks nie eens praat van ’n fout as sodanig nie. Hoewel die gebruik van informeler woorde ’n linguistiese merker is, word die die doeltteks tog met hierdie informele term in ’n negatiewe lig geplaas en dus ideologies aangepas.

Nog ’n voorbeeld van ’n informeler gebruik is A.20, waar die term “mooted” gebruik word. Die bronteks se gebruik van die dubbelpunt is hierteenoor meer formeel en skep ’n afstand tussen die leser en die berig. “Govt eyes game farm” (A.18) is ook meer informeel as die bronteks se “in die visier”.

A.21 se “shake up land policies” vanaf die Afrikaanse “het nuwe plan met grond” is ook ’n bewys van die informeler aanslag met die herskryfproses. Om die grondwet te skud en “reg te ruk” is meer intens as om “’n nuwe plan te hê”.

Die Engelse gebruik van “Zuma’s bullies” in A.39 word negatiewe teenoor Zuma versterk.

4.3.1.1.3 Detail wat in die kop ingebring is om ’n negatiewer beeld te skep of om te intensiveer

By A.12 en A.22 word bedrae by die koppe gevoeg. ’n Rede hiervoor is om die kop te intensiveer en so die leser se aandag te trek, en sterker feitelikheid bewerkstellig meer negatiewe.

In A.52 beeld die bronteks die parlement as ’n slagoffer uit, en dit is nie seker wie die “doener” in hierdie indirekte sin is nie. “Parlement dalk ontwig” is herskryf en duideliker gemaak met die Engelse “Angry soldiers target Parliament”. Die kop is ook intenser gemaak met die woorde “angry” en “target”.

In A.88 skemer dieselfde negatiewe in die doeltteks deur waar die naam vervang met die posisie van die persoon (“Mushwana” met “Protector”) en “ontken” herskryf word as “brushes off (sex claim)”. Om na die posisie, eerder as die naam, van die persoon te wys, beeld die regering negatiewer uit want dit is die regering se “openbare beskermer” wat seksuele teistering “afskud” en van minder belang ag.

By A.22 is dit ’n “hoë wat geld bestee” (m.a.w die persoon self is aanspreeklik) en in die doeltteks is dit die rekening wat die hoogtes inskiet; die persoon word weereens

onskuldig uitgebeeld want hy is nie die doener nie. Die “hoë” word dus meer onskuldig uitgebeeld in die doeltteks. Hier is die klem op die belastingbetaler wat die rekening moet betaal.

In A.82 word “SAA” en “Afrikaans” bygevoeg met die herskrywing van die kop “Herrie oor vliegtuig-taalvoorval”. Die gebruik van “Afrikaans” in die kop raam die artikel dadelik ideologies, want Afrikaans word deesdae ook as onderdruk deur die regering ervaar. Die kop word verder geïntensiveer met die gebruik van die informele Engelse term “spat”, wat ’n meer informele woord is as byvoorbeeld “argument”. “Voorval” is meer neutraal as die negatief en sensasionele gebruik van “spat”. Die naam van die lugdiens, “SAA”, het ook dalk ’n ideologiese invloed.

4.3.1.1.4 Skrapping (of aanpassing) van aanhalingstekens in koppe

Wanneer aanhalingstekens met die herskrywing van ’n doeltteks verwyder word, word dit wat gesê word as ’n stelling uitgebeeld eerder as iets wat iemand gesê het. Die kop word op hierdie manier versterk (of intenser gemaak) sodat dit semanties meer gewig dra, want dit is dikwels ekstreme uitlatings wat as stellings aangebied word. Hoewel daar ’n naam by B.15 is, lyk dit steeds soos ’n stelling (en dus iets wat as die waarheid aanvaar kan word) wat die skrywer van die artikel maak, want daar is geen aanhalingstekens nie.

Die herskrywer herraam dus die artikel deur die kop ’n stelling te maak. As dit iets vergesogs is, verhoog dit ook die kans dat die leser se menings uitgedaag word en hy of sy die artikel wil lees. B.26 is ’n voorbeeld waar die kop van die doeltteks nader aan ’n stelling is. B.24 se “Minister warns ...” is baie meer eksplisiet, hoewel dit in die indirekte rede gegee word.

In ’n aantal gevalle maak die doeltteks gebruik van een sterk woord of ’n verkorte sin in ’n aanhaling. Voorbeelde hiervan is B.55 en B.40. Die doeltteks het sodoende meer trefkrag want dit is minder omskrywend van aard.

Met die aanpassing van koppe in die doeltteks word slegs enkele woorde aangehaal, terwyl hele sinne in die bronteks aangehaal word. By B.39 word die woord “bullies” in die doeltteks aangehaal en verkort van die bronteks.

B. Skrapping (of aanpassing) van aanhalings in koppe		
Nr.	Bronteks (Afrikaans)	Doelteks (Engels)
15.	'Magtig, kry 'n woordvoerder!'	Stofile: Get Div a spokesperson
24.	'Boere moet saamwerk of krisis erger as Zimbabwe kan kom'	Minister warns farmers to cooperate
26.	'Dáár is jou tuiste'	Afrikaners must find their own Nkandla - Zuma
39.	Ikey se protes is 'teen irrasionele boelies'	Student slams Zuma 'bullies'
40.	Familie 'vergewe nie moordenaars' van oudbrigadier	'We don't forgive the killers'
48.	Ramaphosa 'moet nou sê oor ambisies'	Ramaphosa rumblings denied
54.	ET 'spook' by hom	Accused says ET haunts him
55.	SA 'moet begin dink oor land sonder Madiba'	SA is 'addicted' to Madiba
57.	Padreise 'kan LP's se salarisse goed aanvul'	New travelgate scandal looms
59.	De Lille sal saamsing wanneer Zuma ministers 'skiet'	ID will sing Zuma's tune if...
61.	Boesak 'bid oor premierspos'	Boesak prays over top job

4.3.1.1.5 Koppe soms meer eufemisties in die doelteks

Tesame met die meer informele gebruik van woorde in koppe, word koppe ook soms versag in die doelteks. By C.4 is die intense werkwoord "ruk" vervang met 'n meer neutrale "threatens". Hier word die DA ook uitgelaat. Hierdie strategie (om die DA uit te laat) is dus versagtend – nie teenoor die regering nie, maar teenoor die DA. Die kop wat die (gesensorde) kragwoord in C.78 bevat, is herskryf in 'n meer neutrale "UFS plans radical turnaround". Die koppe is ook meestal minder beskrywend in die internetteks. C.78 is hier 'n uitsondering.

C. Koppe meer eufemisties		
Nr.	Bronteks (Afrikaans)	Doelteks (Engels)

4.	Skandaal ruk DA	Sex scandal threatens MEC
7.	Jeugliga minag Gwede	ANCYL ' won't obey Mantashe '
13.	Patta sê ekskuus nadat sy student laat huil	Debora Patta says sorry
14.	Myngroep teiken wynlande	Mining group eyes winelands
36.	Oud-Springbok gaan wagte aanstel ná bomaanval op sy huis	Baffled Santon ups security
78.	Prof. Jansen wil nie k** hoor	UFS plans radical turnaround
83.	Mpofu wéér geskors; SAUK-middelbestuur vra ondersoek	Dali Mpofu suspended again

4.3.1.1.6 Koppe minder metafories en meer beskrywend (én negatiewer)

Metafore word meer geredelik in gedrukte media as op webtuistes gebruik. Die rede hiervoor kan herlei word na die feit dat die internetleser ondubbelsinnige inligting verlang. By D.51 word “hou voet by stuk” vervang met ’n meer beskrywende metafoor “won’t back down”, wat ook meer informeel is. Die rede vir hierdie aanpassing is dat die internet nie vir die eentalige groep geskryf word met almal Engels as moedertaal nie.

Die verwydering (of vervanging) van metafore kan wel ’n sekere ideologie bevorder deurdat inligting meer direk oorgedra word. Die leser hoef nie meer te dink oor die betekenis van die metafoor nie, hy of sy kry die inligting direk. Metafore werk dikwels versagter omdat inligting op ’n meer indirekte wyse oorgedra word.

By D.3. is die kop korter en direkter gemaak. Die syfer (85%) maak die teks meer intens en die aanhaling (“computer illiterate”) skep ook ’n negatiewer beeld van die LP’s as in die bronteks.

Dieselfde geld by D.19 waar Sisulu “veragtelik” teenoor die parlement is terwyl die metaforiese “stroop parlement se gesag” minder intens en meer abstrak is.

D.99 is duideliker gemaak deur a) die naam van die regter te vervang met die posisie, naamlik “regter” en b) die woord “money” by te voeg. Laasgenoemde strategie maak die teks nog negatiewer, want as geld betrokke is, spel dit nog meer moeilikheid uit. Hoewel dieselfde metafoor gebruik word, is die doelteks meer beskrywend.

D. Koppe minder metafories en meer beskrywend (én negatiewer)		
Nr.	Bronteks (Afrikaans)	Doelteks (Engels)
3.	LP's moet skaaf aan hul rekenaarkennis	85% of MPs 'computer illiterate'
19.	Sisulu 'stroop parlement se gesag'	Sisulu 'contemptuous' of Parliament
25.	Nóg by Zuma wil ook padgee	Zuma's staff crisis not over
51.	UV-rektor hou voet by stuk oor Reitz	Reitz 4: Rector won't back down
84.	Afgetrede onderwysers ingespan vir opleiding	Retired teachers to be deployed
90.	Mbeki oorleef Rooi aanslag	Bid to oust Mbeki fails
97.	Bespiegelings loop klaar oor opvolger vir Jacob Zuma	It's Mbeki's choice
99.	Regter in nuwe storm	Hlophe in new money storm

4.3.1.1.7 Koppe meer eksplisiet

Afgesien van koppe wat minder metafories is, word die koppe op ander maniere ook meer eksplisiet gemaak om die aandag van die leser te kry. Die gebruik van die werkwoorde is die duidelikste bewys van meer eksplisiete koppe. E.21 se neutrale “ANC het nuwe plan met grond” is herskryf is “ANC set to shake up land policies”. Die kop is meer eksplisiet gemaak deur die gebruik van “set” en die informele, maar harder “shake up” as ’n metaforiese werkwoord.

In E.25 word “staff crisis” in die kop gebruik terwyl die bronteks net sê dat “nog wil padgee”. Die woord “crisis” is ’n baie sterk woor. Meer eksplisiete woorde is ook gebruik in E.55 waar die woord “addicted” ingebring is en E.74 se “sink” or “swim” is ook korter en op die man af as die Afrikaanse weergawe. ASA is in die doelteks duideliker aan hulle eie genade uitgelewer.

In E.88 word die informele “brushes off” gebruik in plaas van “deny” (ontken), maar dit plaas die persoon waarna verwys word in ’n negatiewe lig.

In sommige gevalle word 'n kop direk vertaal, maar een of twee woorde word bygevoeg of vervang wat verdere inligting in die kop insluit. Hierdie strategie is om konteks aan die artikel te verleen maar ook om die kop te intensiveer. By E.6 word die tydaanduiderer “for now” bygevoeg om die leser in te lig dat die saak nie verby is nie. Die Afrikaanse kop suggereer dat dit die einde is van Malema se vervolging.

By E.11 word die adjektief “key” bygevoeg in die kop. Hierdie byvoeging is 'n voorbeeld van intensivering, aangesien die bronteks net gewoon verwys na 'n verslag en die doelteks na 'n “sleutel”-verslag. E.14 word die woord “teiken” vervang met “eyes” wat die teks negatiewer maak. E.17 kommunikeer presies dieselfde inligting as die bronteks, maar die verkorting maak dit kort en kragtig is verhoog die kans dat die leser die artikel sal wil lees.

By E.62 word die minister skuldiger uitgebeeld in die doelteks en so word die regering negatiewer uitgebeeld. Die minister (se) partytjie kos (hom) R267 000 (bronteks). In die doelteks is dit die minister wat bloot daardie bedrag spandeer. Die minister is duideliker die een wat die handeling uitvoer.

E. Koppe meer eksplisiet		
Nr.	Bronteks (Afrikaans)	Doelteks (Engels)
1.	Buitelanders trek ná gerugte van aanvalle	Xenophobia fears escalate
6.	Malema nie getug oor optrede	Malema won't be punished - for now
11.	Regering sensor verslag	Govt censors key report
14.	Myngroep teiken wynlande	Mining group eyes winelands
17.	Pres. Jacob Zuma en emeritus-aartsbiskop dr. Desmond Tutu het vrede gemaak	Zuma, Tutu make peace
21.	ANC het nuwe plan met grond	ANC set to shake up land policies
25.	Nóg by Zuma wil ook padgee	Zuma's staff crisis not over
52.	Parlement dalk ontwrig	Angry soldiers target Parliament
55.	SA 'moet begin dink oor land sonder Madiba'	SA is 'addicted' to Madiba
64.	Die dag toe hulle Madiba verloor het	Where are my weights? – Mandela

74.	Regering sal nie by ASA ingryp – Stofile	'ASA must sink or swim'
86.	NG Kerk, bank plunder SA glo	New probe into apartheid era plunder
62.	Minister se partytjie kos R267 000	Minister spends R260k on party
88.	Mushwana ontken seksuele teistering	Protector brushes off sex claim

4.3.1.2 Die aangepaste inleidende paragraaf

Soos reeds genoem, raam die inleidende paragraaf ook die betrokke berig. Die hooftrekke word in die inleidende paragraaf weergegee, gevolg deur verdere besonderhede soos nog betrokkenes en wie byvoorbeeld tot watter mate beseer is, wat dan beskryf word. Op die internet word die tekste boonop vinnig deurgelees omdat internetgebruikers meer geredelik 'n teks kan “verlaat” en aanbeweeg na die volgende teks wat sy of haar oog vang.

Die inleiding van tekste op News24 is dus nie net belangrik om die aandag van die leser te behou na 'n treffende kop nie, maar die aanpassing van die inleiding dien ook as 'n handige manier om 'n teks te herraam. Die herskrywer kan met slegs die inleidende paragraaf (en die kop) 'n artikel heeltemal herraam vir die doelteksleser en 'n negatiewer beeld van Suid-Afrika en/of die regering skep.

Vervolgens voorbeelde soos wat die res van die artikel (d.w.s die lyf van die teks) aangepas word tydens die herskryfproses.

In F.3 lyk dit of die bron- en doeltekste dieselfde lyk, maar die skraping van “en” maak die doelteks meer direk. In die bronteks word 'n sterk feit genoem “Altesaam 85% van die huidige parlamentslede is nie rekenaargeletterd nie” en dit volg met 'n veronderstelling “En as hulle nie vinnig aanpas...”. In die doelteks is dit dieselfde geval, die tweede sin begin net met “As hulle nie aanpas nie” – die “en” word weggelaat en dit maak dit meer negatief want die veronderstelling staan nou alleen en maak sodoende 'n groter impak.

In F.15 word 'n grammatikale middel gebruik om die teks in 'n meer negatiewe lig te herraam. Aktivering is op 'n subtiele manier toegepas in hierdie inleiding deur die aanhalings weg te laat en dit 'n stelling te maak. In die bronteks lees die teks as volg:

“Hy is ‘woedend’ oor die Springbok-afrigter, Peter de Villiers, se uitlating [...] het die minister van sport en ontspanning, mnr. Makhenkesi Stofile, gister gesê”. Die doelteks is hierteenoor herskryf en aktiewer gemaak: “Sports Minister Makhenkesi Stofile is ‘furious’ about the comment by Springbok coach Peter de Villiers that the Springboks support Blue Bulls prop and murder suspect Bees Roux”. Deur die doener in die eerste sinsposisie te plaas en die “het gesê” weg te laat, word die inleidingsin aktiewer gemaak.

News24 verkies aktivering, want dit lei op ’n basiese vlak na korter sinne, maar “die groter direktheid lei tot ’n kragdadiger uitbeelding van ’n handeling” (Feinauer, 2011).

Dieselfde geld by F.28, waar die teks met ’n direkte stelling begin (“Plans to ‘nationalise’ all South African agricultural land do not exist within ANC structures”) terwyl die bronteks begin met ’n indirekte “Die regering het gister wal gegooi teen ontsteltenis in die landbougemeenskap [...]”.

In F.23 is die inleiding aangepas deur die inligting te herorden. Hierdie strategie heraan die artikel en plaas die fokus op mnr. Langa Zita en sy posisie, eerder as sy uitlating. In die bronteks begin die sin met dit wat Zita sê (Kyk na landboupraktyke wat voor 1994 suksesvol was en bring dit terug, meen mnr. Langa Zita, nuwe direkteur-generaal (DG) van landbou, bosbou en visserye) en in die doelteks begin die sin met Zita self (Langa Zita, the new director general of agriculture, forestry and fisheries, says the agricultural practices that were successful before 1994 should be reconsidered and brought back). Hier word die klem geplaas op die persoon, en nie wat hy sê nie.

F.72 is meer direk in die doelteks. Die bronteks begin wel met ’n sterk aanhaling, maar die tweede sin (“Met dié woorde het die skatryk sakeman mnr. Kenny Kunene gister ’n siedende aanval op ... gedoen.”) is meer passief as die doelteks se “Business tycoon Kenny Kunene on Thursday launched a seething attack on Cosatu general secretary Zwelinzima Vavi, after Vavi criticised his lavish birthday party”. Deur die woorde “launched a seething attack” vroeër in die artikel te plaas, maak dit negatiewer as die bronteks.

By die doelteks van F.75, word die feit dat dit so lank vat dat matrikulante nog nie hul sertifikate gekry het nie, beklemtoon deur “..., even though they got their results about nine months ago” by die eerste sin in die inleiding te voeg. In die bronteks word dit eers in die tweede paragraaf genoem. Die doelteks intensiveer hierdie feit deur dit vroeër in

die berig te noem.

By F.77 het die inleidende paragraaf 'n menslike invalshoek in die bronteks (“Duisende matrikulante se rekordeksamens kan landwyd in die gedrang wees...”) en in die doelteks is dit die eksamen self wat wat in die gedrang is (“The September exam is hanging in the balance if the countrywide civil servants strike continues indefinitely, several union leaders warned on Monday”). Die doelteks is erger gemaak, want die beeld word geskep dat “die September eksamen” in gedrang kan wees. “Rekordeksamens” is ook minder bepaald as “September exam”. In die doelteks klink dit soos iets wat almal raak. Die doelteks se “hanging in the balance” is ook meer intens en negatiewer as die bronteks se “in die gedrang”. Die bronteks word hier minder bepaald aangebied - “kan in die gedrang wees” teenoor “is hanging in the balance”.

By F.78 is die inleiding in die bronteks 'n veronderstelling (As sy raad dit goedkeur, sal die Universiteit van die Vrystaat (UV) van volgende jaar af eerstejaarkoshuise hê wat 50% wit en 50% swart is) en by die doelteks is dit 'n uitgemaakte feit dat dit die geval met eerstejaarskoshuise gaan wees. Hierdie ideologiese aanpassing word gedoen om die leser te laat glo dat integrasie nou 'n werklikheid by die UV is, terwyl die bronteks ruimte laat vir twyfel by die leser. Die teks word herraam om die inligting “erger” te maak deur voor te gee dat dit 'n feit is.

F. Die aangepaste inleidende paragraaf		
	Bronteks (Afrikaans)	Doelteks (Engels)
3.	Kaapstad. – Altesaam 85% van die huidige parlamentslede is nie rekenaargeletterd nie. En as hulle nie vinnig aanpas en leer hoe om hul selfone vir meer as oproepe en SMS'e te gebruik nie, of nie weet hoe om programme op DStv te soek nie, sal hulle binnekort BBT's – “gebore voor tegnologie” – genoem word.	Cape Town - A total of 85% of current MPs are not computer literate. If they did not adapt quickly and learn how to use their cellphones for more than calls and SMSes, or didn't know how to search for programmes on DStv, they would soon be called BBTs - Born Before Technology.
15.	Hy is “woedend” oor die Springbok-afrigter, Peter de Villiers, se uitlating dat die Blou Bul-stut en moordverdachte Bees	Cape Town – Sports Minister Makhenkesi Stofile is “furious” about the comment by Springbok

	Roux deur die Springbokke ondersteun word, het die minister van sport en ontspanning, mnr. Makhenkesi Stofile, gister gesê.	coach Peter de Villiers that the Springboks support Blue Bulls prop and murder suspect Bees Roux.
23.	Kyk na landboupraktyke wat voor 1994 suksesvol was en bring dit terug, meen mnr. Langa Zita , nuwe direkteur-generaal (DG) van landbou, bosbou en visserye.	Cape Town – Langa Zita, the new director general of agriculture, forestry and fisheries, says the agricultural practices that were successful before 1994 should be reconsidered and brought back.
28.	Kaapstad. – Die regering het gister wal gegooi teen ontsteltenis in die landbougemeenskap oor planne om alle produktiewe landbougrond in die land “te nasionaliseer” en gesê hy beplan nie om “boere se grond af te vat nie”.	Cape Town - Plans to "nationalise" all South African agricultural land do not exist within ANC structures. That is what Stone Sizane, ANC MP and chair of the parliamentary portfolio committee for rural development and land reform, said on Tuesday.
72.	“Vavi, gaan hang jouself of vlieg hel toe.” Met dié woorde het die skatryk sakeman mnr. Kenny Kunene gister ’n siedende aanval op mnr. Zwelinzima Vavi, hoofsekretaris van Cosatu, gedoen.	Cape Town - Business tycoon Kenny Kunene on Thursday launched a seething attack on Cosatu general secretary Zwelinzima Vavi , after Vavi criticised his lavish birthday party. "Vavi, go hang yourself or go to hell," Kunene wrote in an open letter.
75.	’n Besluit van me. Angie Motshekga, minister van basiese onderwys, om die landswaapen prominenter op skoolverlaters se matrieksertifikate te laat pryk is blykbaar daarvoor verantwoordelik dat derduisende kandidate van 2008 nog nie hul oorspronklike sertifikate gekry het nie. Dit het vandeeweek aan die lig gekom terwyl kandidate hul uitslae al sowat nege maande gelede gekry het.	Pretoria – Minister of Basic Education Angie Motshekga's decision to have the country's coat of arms appear more prominently on matric certificates, is the reason that thousands of 2008 matriculants have not yet received their original certificates, even though they got their results about nine months ago.
77.	Derduisende matrikulante se rekordeksamen kan landwyd in die gedrang wees as die staking onbepaald voortsleep. Dr. Granville Whittle, woordvoerder van die departement van basiese onderwys, het gesê die situasie word gemonitor en die departement sal provinsies teen die einde van die week adviseer oor of dié eksamen voortgaan of uitgestel moet word.	Cape Town - The September exam is hanging in the balance if the countrywide civil servants strike continues indefinitely, several union leaders warned on Monday. The exam, which is supposed to start next Wednesday, is especially important for matriculants as it forms part of their continuous assessment and accounts for 25% of their final mark.

78.	As sy raad dit goedkeur, sal die Universiteit van die Vrystaat (UV) van volgende jaar af eerstejaarkoshuise hê wat 50% wit en 50% swart is. Ontgroening sal ook heeltemal afgeskaf word.	Johannesburg - The University of the Free State (UFS) will from next year have first-year residences comprising of 50% white and 50% black students, if a turnaround strategy is approved. Initiation will also be completely abolished.

4.3.1.3. Die aangepaste slotparagraaf

Die doelteksleser lees dikwels net die kop, die inleidende paragraaf en dan die slot om self 'n gevolgtrekking te maak oor die inligting wat weergegee word. Die slot van 'n artikel speel dus ook 'n groot rol in die raming daarvan, want dit is die laaste "geleentheid" vir die herskrywer om die teks te raam, in konteks te plaas en 'n spesifieke ideologie te bevorder.

Die verskille wat ek meestal in die slotparagrafe vind, is dat heeltemal verskillende inligting in die bron- en doeltekste se slotparagrafe gegee word.

In G.5 is die tekste byvoorbeeld direk vertaal tot by die slotparagrafe wat aansienlik van mekaar verskil. Hierdie twee weergawes kommunikeer verskillende inligting en word fisies verskillend geraam. Die herskrywer kry die inligting van 'n bykomende bron (SAPA in hierdie geval), want dit is nie verkry van die bronteks nie. Die doel van hierdie verwerking is dat die teks 'n ander of bykomende fokus kry en die leser word oor ander gevolge van die nuusgebeurtenis ingelig (wat negatief is). Die bronteks se slotparagraaf som die artikel op terwyl die doelteks nog nuwe (negatiewe inligting) – "the ANC wants an independent statutory body accountable to Parliament to deal with complaints against newspapers" - inligting kommunikeer.

In G.6 word Malema in 'n nóg negatiewer lig geplaas omdat daar nog 'n voorbeeld genoem word van Malema se jongste aanval op 'n hooggeplaasste – "His latest attack last week was on Finance Minister Pravin Gordhan." Verder word Malema nog belaglik gemaak deur te beklemtoon dat hy a) 'n jeugleier is, wat b) geloof in hierdie minister verloor het. "The youth league had supposedly "lost faith" in him, because he wasn't staying true to the party's election promises.". Deur hierdie inligting by te voeg, word die

inleiding – dat Malema al amper almal in die leierskap van die regerende alliansie onder die rok in gevlieg het maar nie daarvoor gestraf word nie, beklemtoon.

Malema (tesame met die ANC jeugliga) word vêrder in G.6 negatiewer uitgebeeld deur die byvoeging van 'n aanhaling deur 'n hooggeplaaste wat sê dat Malema net doen wat hy wil - "He gets so nervous that he has, on several occasions, tried to speak to President Jacob Zuma before the meetings to explain himself and avoid being told off. But he just carries on doing whatever he likes," said a high-level official."

In G.12 word die regering negatief uitgebeeld want in die bronteks eindig die artikel met die feit dat Manuel se vorige motor se diensplan verstryk het ("Die voertuig is aangeskaf nadat die diensplan van Manuel se vorige ampsmotor verstryk het"). In die doelteks is inligting bygevoeg dat die DA vrae oor die aankope van nuwe voertuie aan "al die departemente gestuur het". Die regering word verder negatief uitgebeeld deur die artikel af te sluit deur ander ministers en watter duur motors hulle aangekoop het, te noem ("Basic Education Minister Angie Motshekga spent R1.7m on two vehicles, while Deputy Police Minister Fikile Mbalula spent R1.6m on two vehicles, of which one is a new BMW 7 series worth R832 700").

Meer inligting asook aanhalings is by die artikels gevoeg om 'n sekere ideologie te versterk. Aanhaling is 'n sterk intensiveerder in 'n nuusberig. In G.6 word 'n "high-level official" aangehaal waar hy sê dat president Jacob Zuma net voortgaan om te doen wat hy wil. Hierdie aanhaling versterk negatiwiteit teenoor die president en bevorder dus 'n anti-ANC-ideologie. Die bronteks bevat nie hierdie aanhaling nie.

In G.12a word die uitspattigheid van hoës aan die einde van die berig beklemtoon in 'n samevatting. Die herskrywer het hierdie inligting uit vorige verslae op News24 bekom.

By G.16 word die aanhaling uitgebrei. Die bygevoegde sin "The committee's integrity is being put in a bad light" versterk die onvermoë van die betrokke parlementêre kommitee. In G.34 word die feit bygevoeg dat Zille "verplig is" om vir Lennit Max te glo (met sy ontkenning van seksuele teistering). Zille word in 'n positiewe lig geplaas, want sy doen wat van haar vereis word. Max is ook in 'n beter lig deur die byvoeging wat gemaak word.

In G.20 word twee aanpassings gemaak om die regering negatiewer uit te beeld: die teks word aktiewer gemaak en sekere inligting word bygevoeg in die slotparagraaf. Die passiewe doeltteks “Nou moet van voor af onderhandel word” is herskryf as ’n meer direkte teks “Now we have to start negotiating all over again”. Nog negatiewe inligting is ook by die president van Afgri SA se aanhaling bygevoeg: “...ministers should stick to their portfolio functions”.

By G.22 word openbare amptenare en wat hulle met die belastingbetaler se geld doen negatiewer uitgebeeld deur by te voeg en te beklemtoon wat as “vermorste uitgawes” gelys is tydens die herskryfproses– “Expenses by public officials on luxury cars and events are some of the expenses listed by the party”.

By G.56 word die feit dat die konstante afwesigheid van MP’s ’n verleentheid vir die ANC is beklemtoon in die slotparagraaf deur die byvoeging van die sin “Mathole Motshekga, ANC chief whip, had already warned MPs at the last caucus meeting last month that their constant absence is embarrassing for the party, and that it exposes them to attacks by the opposition.”

G. Die aangepaste slotparagraaf		
	Bronteks (Afrikaans)	Doeltteks (Engels)
5.	Afgevaardigdes wou egter weet hoe dit joernalistiek, asook fluitjieblasers sal raak. “Hulle wou ook maniere ondersoek waarvolgens bronne beskerm kan word sodat inligting (vir joernaliste) steeds verkrygbaar sal wees.” Die kwessie het ook in ’n bespreking oor die ANC se riglyndokument “Strategy and Tactics” opgeduik. Me. Febe Potgieter-Gcubule, ’n lid van die nasionale uitvoerende komitee (NUK), het gesê die rol van die Grondwet, media en toegang tot inligting het ter sprake gekom in ’n debat oor waar mag in die land lê.	Delegates did want to know, however, how it would affect journalism as well as whistle-blowers. “They also want to investigate ways to protect sources so that information (for journalists) could still be obtained.” According to Sapa, the ANC wants an independent statutory body accountable to Parliament to deal with complaints against newspapers, instead of only using the self-regulatory system of the Press Ombudsman, who currently deals with complaints. The 2007 document on the party's

	“Daar is ’n besef dat ons moet aanpas in ’n wêreld waar ons boodskap ons ondersteuners deur bemiddeling bereik. Ons praat nie direk met ons mense nie, ons hou nie ’n massavergadering ná ’n sitting van die NUK nie, ons mense lees op Sondag daarvan in koerante. “Dis vir die ANC ’n uitdaging wat hy die hoof moet bied.”	resolutions states: "Conference adopts the recommendation of the policy conference that the establishment of a MAT [Media Appeals Tribunal] be investigated... "Conference notes that the creation of a MAT would strengthen, complement and support the current self-regulatory institutions (Press Ombudsman/Press Council) in the public interest."
6.	“Die NUK maak kaspie teen dié kultuur. Dit lei die aandag van die ANC se historiese missie, van sy dissipline en protokolle af.” Dit is duidelik die verklaring is – sonder om direk na hom te verwys – op Malema gemik. Hy is reeds ’n geruime tyd gewikkel in deurlopende woordelike skermutselings met alliansieleiers. Ingeligtes het gesê Malema het in die onlangse verlede herhaaldelik op vergaderings van die NUK én die nasionale werkkomitee (NWK), wat weekliks bymekaarkom, ’n skrobbering gekry.	"The NEC objects to this culture. It detracts attention from the ANC's historical mission, its discipline and its protocols." The statement is clearly aimed at Malema - without referring to him specifically. He has been embroiled in countless verbal scuffles with alliance members for quite some time now. His latest attack last week was on Finance Minister Pravin Gordhan. The youth league had supposedly "lost faith" in him, because he wasn't staying true to the party's election promises. Mantashe said the ANC has every confidence in Gordhan and since his budget speech, this confidence has only grown. "The attack on Gordhan is not uncommon... there is no question about his capabilities," said Mantashe. Malema reprimanded at meetings The ease with which some - Malema, apparently - launch attacks is not part of the party's culture. "It's a new phenomenon, and it's possibly due to a lack of experience,

		a lack of political understanding and a lack of understanding of the impact on the movement and the targeted individuals." Sources say Malema has, in the recent past, been reprimanded at meetings of the NEC and the national working committee (NWC), which meets weekly. "He gets so nervous that he has, on several occasions, tried to speak to President Jacob Zuma before the meetings to explain himself and avoid being told off. But he just carries on doing whatever he likes," said a high-level official. Mantashe also said tensions between the ANC and its alliance partners will be resolved at a series of bilateral meetings before an alliance conference is held in June.
12a.	Manuel het in 'n geskrewe antwoord op 'n vraag van mnr. Greg Krumbock, DA-LP, gesê sy beplanningsministerie is 'n nuwe een en hy het dus nie 'n voertuig geërf nie. Die voertuig is aangeskaf nadat die diensplan van Manuel se vorige ampsmotor verstryk het.	In a written response to a question by DA MP Greg Krumbock, Manuel said his planning ministry is a new one, and thus he hadn't inherited a vehicle. The vehicle was bought when the service plan of Manuel's previous official car expired, which would have made it too expensive to maintain. The DA sent questions regarding the purchase of new vehicles for ministers to all government departments. Basic Education Minister Angie Motshekga spent R1.7m on two vehicles, while Deputy Police Minister Fikile Mbalula spent R1.6m on two vehicles, of which one is a new BMW 7 series worth R832 700.

12b.	Die voertuig is aangeskaf nadat die diensplan van Manuel se vorige ampsmotor verstryk het.	The vehicle was bought when the service plan of Manuel's previous official car expired, which would have made it too e_xpensive to maintain.
16.	“Ek is verstom oor die onvermoë om ’n waterdigte tegniese dokument saam te stel.”	“I am stunned by the inability to draw up a watertight technical document. The committee’s integrity is being put in a bad light.”
20.	Mnr. Johannes Möller, president van Agri SA, het dit betreur dat Joemat-Pettersson haar bemoei met SEB en eienaarskap terwyl sy landbousake moet bevorder. “Nou moet van voor af onderhandel word. Ons het jare oor SEB gepraat met die departement van handel en nywerheid en... oor grondsake met Nkwinti se departement.”	Johannes Möller, president of Agri SA, said he regrets that Joemat-Pettersson is concerning herself with BEE and ownership, when she is supposed to promote agricultural issues. "Now we have to start negotiating all over again. We spent years discussing BEE with the Department of Trade and Industry... if it concerns land issues, we speak to Nkwinti's department... ministers should stick to their portfolio functions."
22a.	Die DA het as deel van sy oorsigrol ’n blad op sy webwerf begin waarop alle “vermorste uitgawes” aangeteken en gemonitor word. Dié syfer staan tans op R326 miljoen. Mnr. Thamsanqa Mchunu, woordvoerder van die departement van openbare werke, sal eers vandag op verdere navrae van Die Burger rondom Xasa se huis reageer.	The DA, as part of its role as watchdog, started a page on its website on which all "wasted expenses" were being noted and monitored. The figure is currently at R326m. Expenses by public officials on luxury cars and events are some of the expenses listed by the party.
22b.	Sy sluit haar aan by ander ministers wat duisende rande aan hotelverblyf bestee het terwyl verbeteringe aan hul ampswonings aangebring is.	This comes after Police Minister Nathi Mthethwa spent R234 875 on luxury accommodation at the Table Bay Hotel in the V&A Waterfront in Cape Town for him and his bodyguards in May, June and July while renovations were done to his official residence.
26.	“Sommige mense raak ontsteld as ek so sê, maar dis ’n feit: hulle is die enigste wit groep wat daarop kan aanspraak maak dat hulle óók vir hul vryheid, teen die Britte, geveg het...wat in	“Some people are upset when I say this, but it’s a fact: they are the only white group who can lay claim to the fact that they also fought for their freedom, against the Brits... they

	konsentrasiekampe dood is. “Hulle het ’n bydrae gemaak om Suid-Afrika te ontwikkel en te maak wat dit is. Dis ’n belangrike groep. Dis die soort groep wat nie twee paspoorte dra nie, net een.” Hy het ook uitgewei oor onderwysvakbonde, persvryheid en diensleweringkwessies. Met verwysing na die nasionalisering van myne het hy gesê dit is nie ANC-beleid nie, maar die debat kan nie onderdruk of van die tafel gevee word nie – al maak dit beleggers onrustig. “Die uitkoms van die debat moet deur die realiteite van die dag bepaal word, nie net op grond van hoe iemand voel nie. “Toe ek jonk was, het ek baie sterk daarvoor gevoel en ek sou nooit kon dink, gegewe waar ek vandaan kom, dat ek my standpunt ooit sal verander nie.”	died in concentration camps. “They made a contribution to the development of South Africa and helped make it what it is today. They are an important group. “They are the kind of group that doesn’t carry two passports, only one.”
28.	Nóg Nkwinti tydens die inligtingsessie nóg Gwanya tydens sy voorlegging aan die parlementêre portefeuljekomitee oor landelike ontwikkeling en grondhervorming verlede week het laat blyk die regering teiken private grondeienaarskap. Agri SA ontmoet Gwanya vandag in Pretoria om die kwessie te bespreek.	“The statements (about the nationalisation of land) were made before we could even discuss the issues surrounding such a plan. I think all of us in the committee are concerned about this,” Sizane added.
34.	Op die vraag of dit beteken Max is “veilig”, het sy gesê: “Dit is nie veilig om aannames te maak nie. Indien getuienis tot die teendeel geopper word, sal opgetree word.” [Artikel eindig]	On the question whether this meant Max was "safe", she said: "It is not safe to make assumptions." Zille said furthermore that when a colleague in answer to a question, gave her the assurance that he told the truth, it was demanded that she believed him. "If evidence to the contrary is made known, action will be taken." Max denied all the allegations in the strongest terms.

49.	Die gewildste drinkgoed op dié warm aand was egter blykbaar gratis bottelwater uit die kombuis.	Yet on that balmy Northern Cape night, free bottled water from the kitchen proved to be the most popular quencher. Outside the multi-purpose centre, the luxury "off-road vehicles" including Mercedes Benz, Audi and BMW, mostly rented, stood in neat rows. A mere stone's throw from the centre is one of the very poorest parts of Galeshewe, where people battle to survive in dingy shacks. A noisy crowd near the centre - on the township's noisiest night of the week - was summarily taken in hand by police and kept in check.
52.	As die Kaap Vrydag iets wil sien, moet iemand ons keer."	"If the Cape wants to see something (really big) on Friday, they must try and stop us."
56.	Die reëls van die Nasionale Vergadering toon dat 'n LP wat vir 15 of meer agtereenvolgende dae afwesig is toestemming van die parlement moet verkry. Dit moet deur die hoofseep verskaf word.	The rules of the National Assembly state that an MP who is absent for 15 or more consecutive days must obtain permission from Parliament by means of the chief whip. Mathole Motshekga, ANC chief whip, had already warned MPs at the last caucus meeting last month that their constant absence is embarrassing for the party, and that it exposes them to attacks by the opposition.
94.	Sy het ook gesê Botha en George het hul kommer oor die toestande by Frere met haar gedeel – nie dat hulle haar genooi het nie.	Regarding George and Botha, she said they had raised concerns about the conditions at Frere. She never claimed they had invited her there. When asked about this aspect, Maseko said Botha and George had discussed concerns about many hospitals with Madlala-Routledge, but not the death of babies at Frere. [Nog paragrawe volg]
95.	'n Woordvoerder van die Kanselarij der Nederlandse Orden in Den Haag het	Professor Chris van der Merwe of the University of Cape Town

	aan Leopold Scholtz bevestig Niehaus het wel 'n Ridder-Grootkruis van de Orde van Oranje-Nassau van koningin Beatrix gekry. Hy het dit nie “vanweë sy persoonlike verdienste gekry nie, maar op grond van sy amp as ambassadeur (in Nederland)”.	explained that "doctorandus" is halfway towards a doctorate; a phase that has to be completed before starting a doctorate. It is comparable to a master's degree, but it is definitely not a doctorate.

4.3.1.4 Die gebruik van subopskrifte

Subopskrifte word in die meeste internetartikels gebruik om die leesproses te vergemaklik. Soos reeds genoem, word dit ook bygevoeg om die teks te herraam en inligting wat die daaropvolgende paragraaf bevat, te bevorder en te intensiveer.

Subopskrifte lei die leser vinniger deur die artikel en dit lei hom of haar ook na 'n sekere paragraaf. Hierdie subopskrifte som die inhoud van die artikel op.

Die aanhalings met die gebruik van subopskrifte kan ook die daaropvolgende paragraaf intensiveer, want in die meeste gevalle word die “krasste” of skokkendste woorde gebruik. Sien H.11 en H.42.

H. Die byvoeging van subopskrifte	
	Doelteks (Engels)
11.	Govt censors key report Baby deaths; 'Personal'; Concerns
14.	Mining group eyes winelands Ecological, tourism concerns; 'I will have to close my cellar'
34.	Max 'has medical alibi' Smear campaign; Zille and Zuma; Allegations denied

38.	Zille receives bomb threat Zille 'used to things like that'; Leads being followed up
42.	AWB claims 3 000 new members Situation extremely explosive
45.	Armed robbers hit UFS campus 'Don't be a hero'; Students scared, vulnerable

4.3.2 Herskrywing in die lyf van die berig

Soos reeds genoem, word die doelteks in sekere gevalle aangepas volgens die styl van News24. Om hierdie rede kom daar sekere variasies met die bron- en doelteks op News24 voor, soos hoofletters in plaas van kleinletters, bywoorde wat verander word na naamwoorde, en die omskakeling van verlede tyd na teenwoordige tyd.

Soms word linguistiese aanpassings soos die bogenoemde gemaak om stylreëls na te kom, maar ook om sekere narratiewe rame te versterk of te ondermyn. 'n Instansie sal byvoorbeeld anders uitgebeeld word as in die bronteks; inligting word herorden en indirekte rede word verander na direkte rede; daar word meer neutraal en eufemisties verslag gedoen, al is dit 'n herskrywing van 'n verslag en metafore in die bronteks is minder metafories en meer beskrywend herskryf. Vervolgens 'n ondersoek na hoe persone of instansies soos die regering negatief in die doelteks uitgebeeld word.

4.3.2.1 Situasië in Suid-Afrika en regering negatief uitgebeeld

In I.6 is inligting bygevoeg oor die feit dat die ANC eers “'n reeks vergaderings sal moet hou” om die genoemde spanning op te los. Deur hierdie inligting by te voeg word die ANC verder in 'n negatiewe lig geplaas. In I.7 is “[c]onfrontation is looming” is ook meer eksplisiet as die sagter “stuur op 'n konfrontasie af” van die bronteks.

Die minister van landelike ontwikkeling en grondhervorming in I.24 word meer genadeloos uitgebeeld deur “het boere gewaarsku” te herskryf as “fired a volley in the

direction of the agricultural community". "Agricultural community" skep ook die beeld van 'n groter groep as "boere".

Die subopskrif kan, soos reeds genoem, 'n artikel intensiver en meer negatief maak. I.25 is 'n voorbeeld hiervan, veral met die plasing van "normal" tussen aanhalingstekens by "Tensions 'normal' waar Mnr. Vincent Magwenya, Zuma se woordvoerder, verwys na die spanning en verskille tussen diegene wat by die presidensie werk.

In I.45 is "apparently" bygevoeg met die herskrywing sodat dit nie meer na 'n stelling lyk (soos in die doeltteks nie) maar iets wat iemand beweer. Die resultaat is meer negatief, want dit is asof die herskrywer nie glo dat Van As werklik "severely traumatised" (en so onskuldig) is nie.

In I.50 is inligting oor waarom sommige mense teen Jansen se besluit gekant is, bygevoeg. Die linguistiese rede hieragter is dat die buitelandse leser nie die nodige agtergrondinligting het om die rede agter die teenkating te verstaan nie, maar die ideologiese invloed is sterker in hierdie byvoegingstrategie. Die mense wat nie ten gunste van Jansen se besluit is nie, se siening word versterk deur die gebruik van leksikale items soos "sentimental wishy-washiness" en "despicable conduct". Maar ideologies meer van belang is die feit dat die herskrywer dit uit die bronteks laat omdat oortreders wit Afrikaners is en 'n tipiese leser van die bronteks is.

In I.51b word "goed" herskryf en geëkspliseer as "baggage". "Baggage" is ideologies negatief teenoor "goed" wat neutraal is. "Goed" sou byvoorbeeld met "stuff" of "issues" net so neutraal in Engels vertaal kon word.

In I.69 is "axed" meer informeel as "afgedankte" en die gebruik van hierdie "skerp metafoor" dra by tot die negatiewe beeld wat die herskrywer by News24 ten doel het om te skep. K.70 is "gegewens" uitgelaat en die doeltteks wek meer agterdog omdat die polisie die dossier bloot "verander" het sodat Yengeni vrygespreek kon word.

I. Situasie in Suid-Afrika en regering negatief uitgebeeld		
Nr.	Bronteks (Afrikaans)	Doeltteks (Engels)
6.	[Artikel eindig]	Mantashe also said tensions between the ANC and its alliance partners will be resolved at a series of bilateral meetings

		before an alliance conference is held in June.
7.	Die ANC-jeugliga stuur op 'n konfrontasie met mnr. Gwede Mantashe , sekretaris-generaal van die ANC, af nadat (...)	A confrontation is looming between the ANC Youth League and Gwede Mantashe
24.	Mnr. Gugile Nkwinti, minister van landelike ontwikkeling en grondhervorming, het boere gister gewaarsku om "saam te werk" om 'n krisis "erger as (in) Zimbabwe" te verhoed.	Gugile Nkwinti, minister of rural development and land reform, on Monday fired a volley in the direction of the agricultural community by warning them to "co-operate" to prevent a crisis "worse than Zimbabwe" in our country.
25.	[Geen subopskrif] "Die presidensie funksioneer normaal. Daar is, soos in enige organisasie, spanning en verskille tussen diegene wat daar werk. Dis normaal. Dit wys hulle het passie vir die saak."	Tensions 'normal' "The Presidency is functioning normally. There is, like in any organisation, tension and differences between those working there. It is normal. It shows they have a passion for the cause."
45.	'n Erg getraumatiseerde Van As wou nie met die media praat nie. Die rowers het glo almal in die kantoor met kabelbinders vasgebind en hulle onder die lessenaar ingedwing.	Van As , an expert on Charles Darwin's theory of evolution, is apparently severely traumatised . He declined to speak to Volksblad.
50.	"U grootmoedigheid het u die gramskap van verskeie mense op die hals gehaal. Ek, daarenteen, salueer u," skryf Tutu in 'n ope brief aan Jansen.	"Your magnanimity has aroused the ire of quite a few, who argue that it could encourage a repeat of such despicable conduct; and that the perpetrators should be dealt with firmly and not with a sentimental wishy-washiness, " said Tutu."I, on the contrary, salute you, for you have done us proud."
51b.	Hy sou graag met Heimat Mannerheim (...) oor hul herinskakeling op die kampus wil praat, maar sonder " al die goed van die verlede ".	He said he would like to speak to Heimat Mannerheim (...) about reintegration but " without the baggage of the past".
69.	Me. Buyelwa Sonjica, afgedankte minister van waterwese en omgewingsake	Buyelwa Sonjica, axed minister of water and environmental affairs,
70.	Die afgelope Vrydag is Yengeni vrygespreek op 'n aanklag van dronkbestuur nadat	On Friday Yengeni was acquitted on a charge of drunken driving after the police had changed the docket.

	polisiebeamptes gegewens in die dossier verander het.	

4.3.2.2 Die vervanging van leksikale items om die doelteks negatiewer te maak

In sommige artikels het die bygevoegde leksikale items wat gekies is, bygedra tot die gruwel of negatiwiteit wat in die bronteks beskryf is. 'n Tipiese voorbeeld is dié van J.78 waar die vloekwoord “kak” gesensor is in die bronteks maar uitgeskryf is in die doelteks.

J.24 word “himself” bygevoeg, 'n strategie wat die feit dat iemand soos die minister (iets soos) die nasionalisering van grond voorstaan beklemtoon. Die doelteks ondergaan hier, hoewel subtiel, 'n herraamingsproses want die herskrywer beeld hierdie nuus meer bepaald en in dié geval negatiewe uit deur die woord “himself” by te voeg.

By J.39 word verwys na “storie” terwyl die bronteks verwys na “ordeal” (beproeving/toets/pynlike ervaring), wat uiteraard negatiewer en intenser gesien word as “storie”.

“[G]roter politieke druk uitoefen” in J.37 is herskryf as “achieves bigger political clout”. Die woord “clout” (“mag” in Afrikaans) dra heelwat meer intensiteit as die bronteks se neutrale “druk”.

By J.45 word “doodluiters uitgestap” herskryf as “fled”. Hierdie weergawes dra nie dieselfde betekenis nie. Volgens die bronteks het die boewe ongeërg die gebou verlaat en in die doelteks het hulle gevlug. Hier is die bronteks eintlik erger dat hulle “doodluiters uitstap” – “fled” wys daarin dat hulle bang is om gevang te word.

J. Die vervanging van leksikale items om die doelteks negatiewer te maak		
Nr.	Bronteks (Afrikaans)	Doelteks (Engels)
24.	Boonop blyk dit die nasionalisering van grond is, ondanks beloftes tot die teendeel, nie van die tafel af nie omdat die minister dit voorstaan.	Moreover, it seems the theme of land nationalisation is, despite promises to the contrary, still on the agenda, since the minister himself is in favour of it.
28.	Ek sal nie op hul beskuldigings kommentaar lewer nie, want dit is benede my waardigheid ," het Fletcher gesê.	I will not comment on their accusations, as it is beneath me ," said Fletcher.

37.	'n Voorstel (...) dat die Bruin Belange Inisiatief (BBI) groter politieke druk uitoefen in die vorm van 'n politieke party...	A proposal (...) that the Bruin Belange Inisiatief (BBI) (Coloured Interest Initiative) achieves bigger political clout by becoming a political party...
39.	Hy het besluit om sy storie bekend te maak omdat "só baie regte geskend word...	He decided to talk about his ordeal as "so many rights are infringed...
45.	Die booswigte het toe selfone, beursies en rekenaars in 'n sak geprop en doodluiters uitgestap . Hulle het vermoedelik gevlug in 'n sliwer Isuzu-dubbelkajuit-bakkie, wat vroeër die dag op die kampus gesteel is.	The robbers stuffed the stolen cellphones, wallets and computers in a bag and fled , presumably in a grey Isuzu double-cab bakkie which had been stolen on the campus earlier that day. The bakkie's registration number is DNS 546 FS.
47.	Die sokkerspan het elke keer ander kleredrag.	The soccer team have a different strip every time they play .
78.	"En ek wil nie k*k hoor van kulturele verskille nie."	"And I don't want to hear kak about cultural differences."

4.3.2.3 Inligting herorden en passivering verander na aktivering

In K.21 is die twee doelwitte van die ANC ("reaching land reform targets and replacing the willing buyer/willing seller principle") omgeruil tydens die herskryfproses. Hierdie strategie plaas die fokus op die teikens, eerder as die "beginsel van gewillige verkoper/koper te vervang". Dié fokusverskuiwing dra daartoe by dat die teks heraan word tydens die herskryfproses want die fokus word op die teikens geplaas en van die beginsel verplaas. Hierdie aanpassing kan 'n negatiewe beeld tot gevolg hê, want om teikens vir grondhervorming te bereik is meer bepaald dalk 'n groter kopseer as om 'n beginsel "te vervang".

In K.77 is die sin meer dramaties gemaak deur die gebruik van die metafoor "hanging in the balance" teenoor die Afrikaanse "in die gedrang wees" met die sin "Derduisende matrikulante se rekordeksamen kan landwyd in die gedrang wees as die staking onbepaald voortsleep". "Hanging in the balance" is meer onheilspellend as die Afrikaans bronteks-weergawe.

Die passief in die bronteks is verander na aktief in K.79 en K.80. Hierdie strategie maak die nuusgebeurtenis meer onmiddellik en dus ook meer intens (of erger). Met die gebruik van dié grammatikale middel word die inligting meer direk voorgestel en lei tot 'n kragtiger uitbeelding.

In K.79 is die handeling ook erger gemaak deur die herskrywing na aktief toe – “[T]oe ek nie wou oopmaak nie, is my bril op die grond stukkend getrap” is herskryf as “[W]hen I didn't want to open it, my glasses were thrown on the ground and they smashed them with their feet”.

K. Inligting herorden en aktivering verander na passivering		
Nr.	Bronteks (Afrikaans)	Doeltekst (Engels)
21.	Die ANC ondersoek 'n aandeeskema vir swart boere om die beginsel van gewillige verkoper/koper te vervang en teikens vir grondhervorming te bereik.	The government is looking into a shares scheme for black farmers with the aim of reaching land reform targets and replacing the willing buyer/willing seller principle.
23.	Kyk na landboupraktyke wat voor 1994 suksesvol was en bring dit terug, meen mnr. Langa Zita , nuwe direkteur-generaal (DG) van landbou, bosbou en visserye.	Langa Zita , the new director general of agriculture, forestry and fisheries, says the agricultural practices that were successful before 1994 should be reconsidered and brought back.
27.	Suid-Afrika sal nooit in 'n tweede Tunisië ontplof nie. Pres. Jacob Zuma het dié uitspraak gister gemaak te midde van gewelddadige protesoptogte oor swak dienslewering en werkloosheid in Mpumalanga en Noordwes.	President Jacob Zuma says he is confident that South Africa will never become "a second Tunisia". Zuma gave this assurance in an interview with Beeld on Wednesday, amid violent protests about poor service delivery and unemployment in Mpumalanga and North West.
30.	'n Ander bemarker wie se naam genoem word , is mnr. Dean Rees.	Another promoter whose name pops up repeatedly , is Dean Rees.
45.	Die UV is Donderdag geruk toe drie gewapende rowers by die kantoor van die departementshoof van dierkunde en entomologie , prof. Jo van As, ingestorm en hulle beroof het.	Bloemfontein - The University of the Free State (UFS) was shaken on Thursday when three armed robbers struck at the office of a departmental head. The robbers stormed into the office of Professor Jo van As , head of the

		department of zoology and entomology.
77.	Derduisende matrikulante se rekordeksamen kan landwyd in die gedrang wees as die staking onbepaald voortsleep.	Cape Town - The September exam is hanging in the balance if the countrywide civil servants strike continues indefinitely, several union leaders warned on Monday.
79.	“Hulle het die hek oopgeruk en toe ek nie wou oopmaak nie, is my bril op die grond stukkend getrap. ”	“They pulled the gate open, and when I didn’t want to open it, my glasses were thrown on the ground and they smashed them with their feet. ”
80.	Daar is bevind die huidige naskoolse onderwys- en werkomgewing word gekenmerk deur ’n groot aantal studente wat sonder enige verdere onderriggeleenthede uitstroom.	It (the study) found that the current post-school education and working environment is characterised by the large number of students who leave without any further training opportunities.

4.3.2.4 Skrapping in die lyf van die berig

Die linguistiese rede vir die weglating van inligting is dat dit onnodig vir die doelteksleser is en omdat die tekste op die internet korter gemaak moet word ter wille van leesbaarheid. Daar is egter sekere gevalle waar inligting om ideologiese redes geskrap word. Daar word gekyk na die groter, algemener stukke teks wat weggelaat word en ook dan na die kleiner, meer spesifieke inligting wat ter wille van relevansie en ideologiese herraming weggelaat is.

4.3.2.4.1 Die weglating van inligting

By L.28 is die bronteks se “benede my waardigheid” verkort en herskryf as slegs “benede my”. Hierdie verandering maak dit negatiewer, want die persoon wat aangehaal word, word uitgebeeld as meer neerhalend as in die bronteks. “Benede my” klink meer verwaand as “Benede my waardigheid”.

By L.46 is die woord “ook” verwyder. In die sin “Die polisie het duidelik **ook nie** daar gepatrolleer nie” word die polisie meer negatief uitgebeeld; dit is nóg iewers waar die polisie nie gepatrolleer het nie, m.a.w hulle werk gedoen het nie. Aanhalings moet egter direk en foutloos vertaal word en hierdie sin is ’n aanhaling, so dit is ’n fout van die herskrywer om hierdie woord sonder meer te verwyder, om welke rede ookal. Daar is

dus gebruik gemaak van versagting in die herskrywing – want daar is nou slegs op een plek nie gepatroleer nie.

By L.47 is die feit dat dit die eerste keer was wat die Springbok-embleem gebruik is, uitgelaat en vervang met 'n meer algemene “has been used since 1906”. Laasgenoemde is algemener maar dit intensiveer tog die feit dat dit al langer as 'n eeu in gebruik is. “Since 1906” is sterker en dus negatiewer as die Afrikaanse bronteks. “Since” dui sterker op die tydsaspek.

L.54 is 'n interessante geval van weglating én byvoeging. Chris Mahlangu, Eugène Terre'Blanche se vermeende moordenaar, word met heelwat meer meegevoel in die doelteks uitgebeeld. Die feit dat hy “met 'n skalkse glimlag ‘ja’ geantwoord” het op die vraag of mense van die gemeenskap hom in 'n taxi herken het en hom na 'n sjebien wou neem om sy “skermutseling” met Terre'- Blanche te vier, is in die doelteks geskrap en vervang met hoe die mense van sy gemeenskap hom beskryf: as “a quiet man who bothered no-one and did odd jobs to support his family”. Hierdie blatante versagtingstrategie is 'n bewys dat die herskrywer wel ten doel het om in sekere gevalle 'n teks te versag. 'n Moontlike rede hiervoor is dat News24 die berig selfs meer kontroversieel maak om empatie vir die moordverdagte te probeer skep.

Nog 'n voorbeeld van skrapping is L.59 waar “giggelend” weggelaat is. Die omstrede liedjie *Umshini Wami* dra reeds politieke bagasie. In die bronteks is dit duidelik dat me. Patricia de Lille 'n grap maak daaroor dat dat sy dit gaan sing (die woord “giggelend” is na haar aanhaling gevoeg) en in die doelteks word “giggelend” geskrap. “Dit is die één keer wanneer ‘Umshini Wami’ ter sake sal wees en ons in die OD is bereid om dit dan saam met u te sing,’ het De Lille giggelend gesê” teenoor “This is one time *Umshini Wami* will be relevant and we in the Independent Democrats we will be prepared to sing with you Mr President,” said De Lille.

Die ideologiese gevolg van bogenoemde is dat die omstrede lied “bring my masjiengeweer” afgelag word en nie strook met die ontsteltenis wat dit onder sekere groepe gewek het nie. Dit word half “goedgepraat” deur dit uit te beeld as 'n grap, eerder as iets ernstigs.

L. Die weglating van (agtergrond)inligting

Nr.	Bronteks (Afrikaans)	Doelteks (Engels)
26.	Dis die soort groep wat nie twee paspoorte dra nie, net een.” Hy het ook uitgewei oor onderwysvakbonde, persvryheid en diensleweringkwessies. Met verwysing na die nasionalisering van myne het hy gesê dit is nie ANC-beleid nie, maar die debat kan nie onderdruk of van die tafel vervee word nie – al maak dit beleggers onrustig.	"They are the kind of group that doesn't carry two passports, only one." [Artikel eindig]
28.	“Ons ding is 'n heilige ding. Cornelius is ons opperhoof. Coetzee probeer ons proses beswadder. Ek sal nie op hul beskuldigings kommentaar lewer nie, want dit is benede my waardigheid,” het Fletcher gesê.	"Our thing is a holy thing. Cornelius is our paramount chief. Coetzee tries to disparage our process. I will not comment on their accusations, as it is beneath me," said Fletcher.
29.	Mnr. Nqaba Bhanga, nasionale sekretaris-generaal van Sasco, het die lede tot bedaring geroep toe 'n duidelik verwarde Mlambo-Ngcuka haar sitplek daarna ingeneem het. "Sasco is 'n verenigde nasionale organisasie en nie 'n federale liggaam nie," het Bhanga gesê. "Wat (nou) hier gebeur het, het ingedruis teen dié beginsel."	Nqaba Bhanga, national secretary-general of Sasco, called the members to order after a clearly confused Mlambo-Ngcuka returned to her seat. [Aanhaling uitgelaat]
45.	'n Meestersgraadstudent en 'n tegniese assistent was ook in die kantoor. 'n Honneursstudent van Van As, wat anoniem wil bly, was in 'n laboratorium 'n paar vertrekke van Van As se kantoor en sê hulle vermoed die rooftog was beplan.	A student who was in the building at the time of the incident, who prefers to remain anonymous, says two of the three robbers were in Van As's office on Wednesday afternoon as well, pretending to be students.
46.	“Baie mense moes ver stop, en daar is nie straatligte of wagte nie. Die polisie het duidelik ook nie daar gepatrolleer nie.”	"Many people had to park far away where there are no street lamps or car guards, and clearly the police were not patrolling there."
47.	Dié voorneme bring mee dat rugby se Springbok-embleem, wat in 1906 die eerste keer gebruik is, volgens dié party moet verdwyn.	This could lead to the disappearance of the Springbok emblem that has been used since 1906.
52.	Hy sê van hul griewe hou verband met “salarisverhogings, soldate se bevorderingstelsel en die eensydige implementering van beleid”. “Ons gaan betoog omdat ons noodkreet	The grievances had to do with "salary increases, the system of promotion and the unilateral implementation of policy".

	gehoor moet word. “Ons lede se moreel is baie laag. As ons nie voor einde April antwoorde kry nie, gaan die land in algehele chaos verval. Ons sien rooi.”	[Aanhalings uitgelaat] National police spokesperson Vish Naidoo said he did not comment on the safety of the President. "But the police will have to take steps if there is an illegal protest."
54.	Rapport het Mahlangu en die polisiebeamptes ingelig dat regter Elias Matojane van die hooggeregshof in Pretoria 'n uur tevore beveel het hy moet terug tronk toe totdat sy verhoor in November begin. "Ek dink nie dis regverdig nie," was Mahlangu se reaksie. Hy het ook ontken dat hy 'n onwettige immigrant is, soos wat die staat in hul appèl aangevoer het. Op 'n vraag of mense van die gemeenskap hom in 'n taxi herken het en hom na 'n sjebien wou neem om sy "skermutseling" met Terre'- Blanche te vier, het hy met 'n skalkse glimlag "ja" geantwoord.	Reporters interviewed Mahlangu shortly before he was arrested again and his bail was revoked. Mahlangu was described by community members as a quiet man who bothered no-one and did odd jobs to support his family.
59.	Sy het gesê die party hoop dat Zuma die eerste staatshoof sal wees om 'n minister af te dank oor onbevoegdheid of mislukking om sy begroting te bestee. "Dit is die één keer wanneer 'Umshini Wami' ter sake sal wees en ons in die OD is bereid om dit dan saam met u te sing," het De Lille giggelend gesê.	She said the party hopes that Zuma will be the first head of state to fire a minister due to incompetence or failure to spend his budget. <i>"This is one time Umshini Wami will be relevant and we in the Independent Democrats we will be prepared to sing with you Mr President," said De Lille.</i>

4.3.3 Berigte meer eufimisties

Met die herskryfproses is die negatiwiteit wel intensiveer, maar ook in sommige gevalle versag. Dit vind wel minder dikwels plaas. Tekste word meer eufimisties as gevolg van die invoeging van versagende bywoorde byvoorbeeld "possibly" in M.1. Hier word "aanvalle (...) kan uitbreek" vervang met "attacks will possibly take place". Versterkende bywoorde uit die bronteks word ook geskrap in die doelteks. By M.7a word dit die datum van die gebeurtenis beklemtoon deur die woord "al" en in die doelteks word dit uitgelaat – "Hy het eergister al aan Beeld gesê hy het mnr. Julius Malema, jeugligaleier, gevra om

die gewraakte deel van die liedjie nie te sing nie". As die doeltteks 'n direkte vertaling was, sou die doeltteks gelees het "He told Beeld on Tuesday already". Dieselfde geld by M.67 met die beskrywende voornaamwoord "wel" wat uitgelaat is in die doeltteks.

By M.7b word "'n ingeligte" herskryf as bloot 'n "source". As dit direk vertaal was, sou die doeltteks "an informed source" wees. Hierdie herskrywingstrategie is versagtend, want 'n "source" is nie noodwendig ingelig nie.

Voorts word "Beskuldigings" in M.28 "geslinger", maar in die doeltteks word dit net "exchanged" (uitgeruil).

M. Berigte meer eufimisties		
Nr.	Bronteks (Afrikaans)	Doelteks (Engels)
1.	Wydverspreide gerugte dat xenofobiese aanvalle moontlik na afloop van die Wêreldbeker-sokkertoernooi kan uitbreek , het die afgelope tyd die ronde gedoen	Widespread rumours have been circulated that xenophobic take place once the World Cup is over. attacks will possibly
7.a	Hy het eergister al aan Beeld gesê hy het mnr. Julius Malema, jeugligaleier, gevra om die gewraakte deel van die liedjie nie te sing nie en om hom van uitlokkende uitsprake en gedrag te weerhou.	He told Die Burger on Tuesday that he has asked Julius Malema, leader of the ANC Youth League, not to sing the provocative part of the song, and to refrain from provocative statements and behaviour in general.
7.b	'n Ingeligte het gesê daar moet nie te veel gelees word in die jeugliga se ooglopende minagting van Mantashe nie.	Another source said the public should not read too much into the youth league's obvious contempt for Mantashe.
28.	Beskuldigings van opportunisme word in die Koisan-gemeenskap geslinger oor wie presies die opperhoof van die Wes-Kaapse groep is.	Accusations of opportunism are being exchanged as members of the Khoisan community disagree on who the paramount chief of the Western Cape group is.
47.	Weg met die springbok! Die protea moet op alle nasionale sportdrag pronk. Die gebruik van die protea as enigste sportembleem vir alle nasionale sportspanne word volgende week deur die ANC op sy beleidskonferensie in Midrand bespreek.	A proposal to discard the Springbok and accept the Protea as the only emblem for all South African sports teams will be discussed at the ANC's policy conference in Midrand next week. (Skrapping van die twee sinne is wel versagtend)

67.	... die departement wél geld verstandig kan bestee	[T]he department is able to spend money sensibly
90.	Die Kommunistiese plan om pres. Thabo Mbeki uit sy pos te dryf, het misluk.	The South African Communist Party's plan to drive President Thabo Mbeki from his post has failed.

Nog gevalle waar die tekste tydens herskrywings versag word, is wanneer 'n (soms intense) metaforiese beskrywing vervang word met (dikwels neutraler) beskrywings in die doeltteks.

4.3.3.1 Minder metafories en meer beskrywend en neutraler

News24 en ander tekste op die Internet verkies direkte taalgebruik bo dié van metaforiese uitdrukkinge wat gereeld in gedrukte media voorkom. Dit sluit aan by News24 se neiging om tekste meer aktief en direk uit te beeld deur gebruik te maak van gewone taal. In baie gevalle is die metafoor wat in die bronteks gebruik word, sterker as die gewone taal (of meer beskrywende metafoor) in die doeltteks.

Metafore soos “van stapel stuur” (N.5); “trompop geloop” (N.19); “van die tafel gevee” (N.37); “die aap uit die mou laat” (N.68); “geen haan daarna weer gekraai nie” (N.44) is almal herskryf met meer beskrywende omskrywings of neutraler metafore in die doeltteks, soos: “launch” (N.5); “confront” (N.19); “scrapped” (N.37); “reveal” (N.68); en “mention” (N.44). “Op hol wil hê” (N.44) is ook vervang met 'n meer direkte “cause controversy”.

By N.19, spreek die “senior ANC-LP en –NUK-lid” me. Lindiwe Sisulu sterker aan (“trompop geloop”) in die bronteks as in die doeltteks (“confronted”). Hier word die doeltteks dus versag deur die “swakker” metafoor.

Dieselfde geld by N.37 waar 'n sterker metafoor, “(’n Voorstel is...van die tafel gevee)”, in die bronteks as in die doeltteks, “(A Proposal) was scrapped”, gebruik is.

By N.44a is die metafoor in die bronteks vervang met gewone taal in die doeltteks. Die gebruik van “cause controversy” is meer direk en sagter gestel as die oordrewe metaforiese “op hol (wil) hê”.

Dieselfde geld by N.44b waar die doeltteks se “was never mentioned” ook neutraler is as die “geen haan (het) daarna gekraai nie”.

Nog ’n sterker metafoor in die bronteks kom voor by N.71. “...uit die kussings gelig gaan word” is sterker as die doeltteks se “would be dismissed from their positions”.

“[I]n te gryp” by N.74.a is meer metafories as die doeltteks se “to get involved” maar skep ook ’n kragdadiger beeld van wat die regering doen. Die gebruik van “to get involved” is heelwat sagter gestel as die bronteks.

In N.74.b word ’n metaforiese beskrywing in die doeltteks geskrap. “Sake is verder op die spits gedryf toe Nedbank aangekondig het dat hy sy borgskap van ASA opskort...” is slegs herskryf as “Nedbank also announced...”. Hierdie strategie maak die betrokke doeltteks meer neutraal.

In N.79 is die doeltteks heelwat sagter gemaak deur “Vakbondlede het gister op twee Gautengse skole **toegesak**” te vervang met “Union members **protested** at two Gauteng schools on Thursday”.

Laastens geld dieselfde vir N.80 waar “...’n groot aantal studente wat sonder enige verdere onderriggeleenthede **uitstroom**” vervang is met ’n veel neutraler “the large number of students who **leave**...”.

N. Minder metafories en meer beskrywend en neutraler		
Nr.	Bronteks (Afrikaans)	Doeltteks (Engels)
19.	’n Senior ANC-LP en -NUK-lid het me. Lindiwe Sisulu, minister van verdediging, gister trompop geloop en gesê haar minagting van die parlement dreig om die instelling van sy gesag te stroop.	Cape Town - A senior ANC MP and NEC member confronted Lindiwe Sisulu, minister of defence, on Wednesday and said her contempt for Parliament is threatening to strip the institution of its authority.
37.	’n Voorstel deur dr. Richard van der Ross (...) is dié naweek hier van die tafel gevee .	A proposal by Dr Richard van der Ross (...) was scrapped over the weekend.
44.a	Hulle het ons versoek om dit binne die koshuis te hou omdat hulle nie die ‘internasionale media’ op hol wil hê nie .”	"They asked us to keep it inside the residence since they didn't want to cause controversy in the 'international media'."

44.b	Hy sê tot voordat Volksblad Maandag die video rugbaar gemaak het, het geen haan weer daarna gekraai nie.	He said that, until Volksblad released the video on Monday, the matter was never mentioned.
71.	Daar is 'n besluit aanvaar dat die premier van die Wes-Kaap, mnr. Ebrahim Rasool, en sy eweknie in die Oos-Kaap, me. Nosimo Balindlela, uit die kussings gelig gaan word.	The ANC leadership met in Johannesburg last weekend, where a decision was taken that the premier of the Western Cape, Ebrahim Rasool, and his counterpart in the Eastern Cape, Nosimo Balindlela, would be dismissed from their positions.
74.a	Die minister van sport en ontspanning, mnr. Makhenkesi Stofile, het gister ontken dat die regering beoog om by Atletiek Suid-Afrika (ASA) in te gryp , selfs al maak die Sportwet daarvoor voorsiening.	Sports Minister Makhenkesi Stofile denied on Wednesday that government plans to get involved in Athletics South Africa's affairs (ASA), even though the new sports law makes provision for this.
74.b	Groot kommer heers oor hoe ASA bestuur word nadat Chuene vroeër op 'n nuuskonferensie erken het hy het gelieg oor geslagtoetse wat op Caster Semenya gedoen is. Sake is verder op die spits gedryf toe Nedbank aangekondig het dat hy sy borgskap van ASA opskort.	There is major concern about how ASA is being managed after Chuene admitted at a news conference that he lied about the gender tests conducted on Caster Semenya before the world athletics championships in Berlin. Nedbank also announced last week that it is suspending sponsorship of ASA, partly because of the negative publicity the athletics body has received of late.
79.	Vakbondlede het gister op twee Gautengse skole toegesak en by een eksamenvraestelle opgeskeur, vensters gebreek en onderwysers rondgepluk.	Union members protested at two Gauteng schools on Thursday , ripping up exam papers, breaking windows and shoving teachers around at one of them.
80.	Daar is bevind die huidige naskoolse onderwys- en werkomgewing word gekenmerk deur 'n groot aantal studente wat sonder enige verdere onderriggeleenthede uitstroom.	It found that the current post-school education and working environment is characterised by the large number of students who leave without any further training opportunities.

4.3.5 Gevolgtrekking

Volgens Baker (2006:1. 9) fokus raamwerk op die krag en funksie van die narratiewe, eerder as hulle strukturele aspekte. Narratiewe vorm dus mense se sienings van die wêreld asook hulle idees oor hulleself en ander.

Met hierdie studie het ek bevind dat News24 se redigeerders en herskrywers definitief hulle tekste herraam om sekere ideologiese invloede op die leser te hê. Hoewel sommige van die keuses wat tydens die herskryfproses gemaak is, beskou word as suiwer linguisties, dra linguistiese aanpassings by tot die narratiewe van die artikel. Die tekste word ideologies geraam deur dit meestal intenser (of erger) en dus negatiewer te maak. Soms word die doeltjeks ook versag soos pas in 4.3.4 bespreek is.

Leksikale veranderinge is die dinge wat 'n teks in 'n meer negatiewe lig herraam en dit dra by tot die algehele ideologiese aanpassing wat by News24 plaasvind. Selfs klein aanpassings soos die weglating van 'n woord of die herordening van 'n sinsdeel kan doelbewus gedoen word om 'n negatiewer beeld van iets of iemand te skep.

Die ideologiese komponent is een van die hoofrolspelers in die manipulerings van tekste en in die geval van my studie is dit die hoofrede vir die herraaming van mediaberigte van die twee taalgroepe. Ideologie verwys nie net na iets wat ons handelinge bepaal nie (Lefevere, 1992:16), maar ook na idees, waardes en aannames. Hierdie idees, waardes en aannames kan kultureel of polities wees en is verbind met die outoriteit en gesaghebbendheid van mense of instellings in 'n spesifieke gemeenskap.

Met News24.com se artikels word die regering, sy lede, en postapartheid-Suid-Afrika negatiewer uitgebeeld as in die Afrikaanse brontekste. Hierdie herraaming word gesien in die gebruik van meer direkte tekste (metafore word vervang met direkte taal), grammatikale aanpassings soos passivering wat verander is na aktivering, koppe wat geïntensiveer is, die byvoeging van negatiewe inligting, die eksplisering van tekste en die skraping van (soms versagtende) inligting.

Omdat albei hierdie vorms van media; die dagblaaie, en die nuuswebwerwe, tot een maatskappy behoort, kan afgelei word dat News24 opsetlik hierdie aanpassings tydens die herskryfproses maak. Die herskrywers by News24 neem 'n bewuste besluit binne die maatskappy om die internettekste meer negatief uit te beeld.

Die rede waarom News24 die inligting vir die Engelse leser herraam, kan volgens Feinauer (2011: 25), toegeskryf word aan die volgende; omdat die Afrikaanse pers gesien was as die Nasionale Party en sy berigte apartheidsbeleid, wil hulle nie te sterk teen die ANC-beheerde Suid-Afrika in Afrikaans voorkom nie. Die Engelse pers het nie hierdie bagasie nie en kan dus makliker die prentjie wat in Suid-Afrika geskets word, negatief uitbeeld. “Because the English press does not carry this burden, the picture could more readily be described in a more negative way in English and also in a newspaper with a majority black readership and a black editor like *City Press*” (Feinauer 2011, 25).

Nog 'n moontlike rede waarom postapartheid Suid-Afrika positiewer in die Afrikaanse media uitgebeeld word, is dat baie blanke Afrikaanse burgers, veral mans van 45 jaar en ouer, gemarginaliseerd en uitgelewer in 'n postapartheid Suid-Afrika voel. Volgens Feinauer (2011:26) het hulle in 'n redelike kort tydperk hulle mag, beheer en outoriteit verloor. “They had to go through profound psychological adaptation in making sense about their situation and function in a rapidly changing environment” (p.26). Die Afrikaanse media wil dus nie sout in die wonde van hierdie lesers vryf nie.

5. Gevolgtrekking

'n Oorsig van die studie sal duidelikheid gee oor of die hipotese bewys is dat die tekste wel herskryf is met die doel om 'n sekere ideologie te bevorder. 'n Samevatting van die wyses waarop die herraming uitgevoer is en die moontlike redes daarvoor word ook hier uiteengesit.

5.1 Narratiewe en rame

Aangesien die vertaling van die tekste op News24 in Engels uit Afrikaans nie bloot gaan oor 'n soort meganiese herkodering van 'n teks uit taal A in taal B nie, maar 'n herramingsproses is, is dit onvermydelik dat die tekste beduidende leksikale en ander linguistiese veranderinge sal ondergaan. Hierdie studie bewys in die eerste plek dat tekste geredigeer, herskryf, hervorm en herverpak word om in 'n nuwe konteks aangebied te word.

Die vertaalde berig is spesifiek herontwerp vir die doelteksleser. Herkontekstualisering of herraming vind plaas, volgens Kang (2010:159), wanneer 'n vertaler 'n teks uit sy tydruimtelike omgewing verwyder en dit dan herplaas in 'n nuwe ligging of raam vir 'n nuwe gehoor. Nuusrame verskaf 'n konteks waarbinne kwessies verstaan kan word; dit vorm afleidings; dit bepaal uitsprake en besluite, en dit beklemtoon sekere aspekte van die werklikheid terwyl dit ander verberg (Gambier 2006:11).

Hoewel die teks vertaal word om die leser in te lig, het die herskrywing ook ten doel om 'n ideologiese boodskap oor te dra. Hierdie nuwe konteks gaan dus nie slegs daaroor om aan die doelteksleser se behoeftes te voldoen nie, maar ook om die betrokke narratiewe ideologies te heraan.

Baker (2006:19) beklemtoon dat die raamwerk op die mag en funksie van die narratiewe fokus, eerder as die strukturele elemente. Die narratiewe vorm mense se sienings van rasionaliteit, van objektiwiteit, van moraliteit en hulle idees van hulself en ander. Die herskryfspan het dus 'n groot verantwoordelikheid in hierdie nuusomgewing, want hulle het die mag om deur middel van die narratiewe wat hulle skep, die leser se denke te vorm. Feinauer (2011:25) sê ook die ideologiese komponent is een van die hoofrolspelers met die manipulerings van tekste en in hierdie geval is dit die hoofrede vir die herraming van die berigte vir die lesers van die twee verskillende taalgroepe.

Die ideologiese herraming van hierdie studie het te doen met 'n algemene tendens, of 'n makrotekstuele verskynsel, waar die toestand in Suid-Afrika meestal negatiewer uitgebeeld word in die Engelse aanlynberig as in die Afrikaanse dagblad. Die tekste wat hier gebruik is, is polities gekleurd en die aanpassings wat tydens die herskryfproses gemaak is, veroorsaak dat die beeld van die regering en postapartheid-Suid-Afrika anders voorgestel word as in die Afrikaanse weergawe. Dit word gedoen deur leksikale en ander linguïstiese, taal en grammatikale middels wat News24 gebruik om 'n teks te herraam.

Feinauer bewys in haar studie dat die Engelse en Afrikaanse berigte, ongeag die mediagenre, verskillend herraam word. Sy het bevind dat post-apartheid-Suid-Afrika neutraler in die Afrikaanse berigte voorgestel word. Met die Engelse tekste word 'n negatiewer beeld geskep deur leksikale aanpassings soos meer direkte en beskrywende terme en sinne te gebruik.

Feinauer (2011) se bevindinge is ook waar vir tekste op News24 wat vertaal en herskryf is. Die vertaalde berigte op News24 is geïntensiveer en negatiewer herraam as die Afrikaanse brontekste. Die dagblaaie, *Die Burger*, *Beeld* en *Volksblad*, se narratiewe is veel neutraler as die berigte op News24, waar 'n negatiewer beeld van 'n post-apartheid-Suid-Afrika, en spesifiek die regering, in die berigte op News24 uitgebeeld word.

Aangesien nuusvertaling tekste behels wat reeds heelwat bemiddeling ondergaan het, is dit 'n komplekse taak om 'n herraming in hierdie tekste te identifiseer. Wat die ondersoek selfs meer kompleks maak, is dat ek as die navorser nie onaangeraak is deur die narratiewe wat my eie sienings van die wêreld vorm nie. Baker herinner teoretici dat “the ethical systems by which we judge cultural narratives are themselves cultural narratives” (Baker 2006:129 in Feinauer 2011:2). Dieselfde studie deur ander navorsers kan dus ander bevindinge toon.

Daar is egter 'n manier om herraming in 'n teks meer objektief te identifiseer en 'n afstand van die ideologie te behou, en dit is om die skopos van die berig, wat die inisieerder daargestel het, vas te stel. Met die doel van die inisieerder in gedagte (ek het van die veronderstelling uitgegaan dat die inisieerder wel ten doel het om die nuusberig te herraam en die inligting te intensiveer), kon ek deur die ontleding van die leksikale aanpassings, die herraming identifiseer.

Die leksikale aanpassings wat gemaak is om die teks in 'n meer negatiewe lig te herraam, is onder andere skrapping van agtergrondinligting en ander linguistiese elemente soos aanhalingstekens; die byvoeging van (dikwels negatiewe) inligting en ander vorme van eksplisering die gebruik van meer beskrywende koppe en sinne met die vervanging en herskrywing van metaforiese uitdrukkings; en die gebruik van woorde wat intenser is en semanties meer gewig dra as dié van die bronteks. Grammatikale middels is passivering teenoor aktivering waar laasgenoemde gebeure baie meer direk voorgestel word as wanneer dit gepassiveer is. News24 verkies aktivering, want dit lei op 'n baie basiese vlak na korter sinne, maar die groter direktheid lei tot 'n kragdadiger uitbeelding van 'n handeling.

Afgesien van hierdie (figuurlike) herramingstrategieë, word die elemente wat 'n artikel letterlik raam, soos die kop, inleidende paragraaf, subopskrifte en die slotparagraaf, ook herskryf en herraam sodat die algehele ideologiese herraming gewaarborg is met die lees van die doelteks.

Hierdie veranderinge is alles metodes om die beeld van die Suid-Afrikaanse regering en post-apartheid-Suid-Afrika in die algemeen, in 'n negatiewer lig uit te beeld as wat dit oorspronklik uitgebeeld is. Politieke kwessies is herraam en geïntensiveer tydens die herskryfproses. Hierdie aanpassings bevestig News24 se voorafbepaalde diskoers soos afgelei uit die versamelde data, naamlik om rassekwessies en die politieke situasie rakende die ANC te intensiveer.

Volgens Feinauer (2010:3) word nuusgebeure nie sonder sosiologiese intervensie weergegee nie, en het 'n joernalis altyd ten doel om 'n sekere realiteit vir die leser te skep. Hierdie doel sluit aan by die Funksjonalistiese teorie en die feit dat elke teks een of meer skopoi het. News24 se skopos bepaal dus die strategieë wat uitgevoer word.

5.2 Funksjonalisme en die skopos van die teks

In hierdie studie is daar bewys dat die redigeringspanne van die Afrikaanse dagblaaie en van News24 verskillende skopoi het. Dit word bevestig deur die feit dat die gedrukte Afrikaanse dagblaaie en News24 tot een maatskappy, naamlik Media24, behoort. Dit moet dus 'n bewuste besluit (of 'n skopos) wees om die nuus tussen die twee taalgroepe verskillend te hanteer en aan te bied.

Die rede waarom News24 die inligting vir die Engelse leser herraam, kan volgens Feinauer (2011: 25), toegeskryf word aan die feit dat die Engelse pers nie apartheidsbagasie het nie en dus makliker 'n negatiewer prentjie van Suid-Afrika skets.

Ek dink ook dat die Afrikaanse leser makliker aanstoot neem as die Engelse leser wanneer dit kom by die sogenaamde “white guilt” waarop die regering graag ry. Die tydperk voor die verkiesing waar die ANC die “oop toilet”-debakel weer probeer beklemtoon het, is 'n bewys hiervan. Hoewel die Afrikaanse dagblaai hieroor moet verslag doen, sal dit neutraler uitgebeeld word as die Engelse aanlyn-nuuswebwerwe.

Nog 'n moontlike rede waarom post-apartheid-Suid-Afrika positiewer in die Afrikaanse media uitgebeeld word, is dat baie blanke Afrikaanse burgers, veral mans van 45 jaar en ouer, gemarginaliseerd en uitgelewer voel in 'n post-apartheid-Suid-Afrika. Volgens Feinauer (2011:26) het hulle in 'n redelike kort tydperk hulle mag, beheer en outoriteit verloor. Die Afrikaanse media wil hulle nie nog negatiewer stem nie.

5.3 Verdere studiemoontlikhede

Daar is talle verdere studiemoontlikhede in hierdie navorsingsrigting, veral in internetvertaling. Nuwe metodes is die toekoms wat die verspreiding van inligting betref. Omdat dieselfde nuus deur soveel verskillende mense en instellings weergegee word, is daar talle sosiologiese aspekte wat nagevors kan word. Gedrukte media is egter vir eers nog heeltemal relevant, en kan dus ook dien as verdere navorsingsmoontlikhede.

Hierdie navorsing kan uitgebrei word na 'n ondersoek in ander soorte mediavorms wat 'n herskryfproses volg en ten doel het om 'n ideologie te bevorder. Die gedrukte nuustydskrif, *NuusNou* en *NewsNow*, is byvoorbeeld 'n nuutjie in Suid-Afrika en sal as 'n goeie voorbeeld dien vir die ondersoek in hoe verskillende tipes media nuus hanteer. Volgens Jacolette Kloppers, senior teksredakteur by hierdie tydskrif, samel die redigeringspan nuus in vanaf ten minste drie verskillende bronne (die nuusinstellings self) en laat dit in een berig saamsmelt. *NuusNou* behartig plaaslike én internasionale nuus. Dit sal interessant wees om te sien hoe *NuusNou* en *NewsNow* se internasionale nuus (sowel die Afrikaanse as Engelse weergawes) vergelyk met ander nuustydskrifte soos *Time Magazine* wat dieselfde inligting dek. In hierdie studie kan die hipotese wees dat Suid-Afrikaanse nuusinstellings nuus verskillend herraam en ander ideologieë bevorder as byvoorbeeld die Amerikaanse eweknie. Daar kan ook gekyk word hoe die

Engelse en Afrikaanse weergawes van mekaar verskil, indien daar hoegenaamd 'n verskil is.

Nog 'n studiemoontlikheid is hoe die inhoud en herraamingstrategieë van internetinstellings gaan verander sodra die leser daarvoor moet betaal. Daar is sprake dat toegang tot gesaghebbende en formele nuusinstellings nie meer gratis gaan wees nie. Dit maak sin, want nuus kan deesdae eerstehands vanaf sosiale mediaplatforms verkry word en soos genoem, word die mens al hoe minder afhanklik van formele nuusinstellings se verslaggewing. Hierdie nuus sal dus iets meer moet bied as die inhoud van die gratis instellings.

Empiriese toetsing kan ook byvoorbeeld onder lesers gedoen word om vas te stel of hierdie lesers sodanig deur die inhoud op News24 beïnvloed word dat hulle dalk selfs meer gekant is teen die regering as byvoorbeeld lesers van die Afrikaanse dagblaie.

Bronnelys:

Aksoy, B. 2001. Translation as rewriting: The concept and its implications on the emergence of a national literature. *Translation journal*, 5(3). Beskikbaar: <http://accurapid.com/journal/17turkey.htm>. Datum afgelaai: 4 April 2010.

Alvarez, R. en M. C. A Vidal. 1996. Translating: A political act. In Alvarez, R. en M. C. A Vidal (reds.). 1996. *Translation power subversion*. Clevedon: Multilingual Matters, 1-10.

Baker, M (red.). 2006. *Translation and Conflict: A Narrative Account*. Londen: Routledge.

Baker, M. 2006. Coprus-based Translation Studies : The Challenges that Lie Ahead, in H. Somers (red.). *Terminology, LSP and Translation: Studies in Language Engineering*. Amsterdam: John Benjamins: 175-230.

Bakhtin, M. 1986/1952. The Problem of Speech Genres. In Emerson, C. en M. Holquist (reds.). *Speech Genres and Other Late Essays*. Austin: University of Texas Press, 60-102.

Bam, R. 2005. *A corpus-driven quantitative analysis of translated and original texts in "Die Burger"*. Ongepubliseerde Mphil-tesis.

Bassnett, S. en A. Lefevere. 1990. Introduction: Proust's grandmother and thousand and one nights: The 'cultural turn' in translation studies. In Bassnett, S. en A. Lefevere (reds.). 1990. *Translation, history and culture*. Londen: Printer Publishers, 1-14.

Bell, A. 1991. *The Language of News Media*. Oxford: Blackwell.

Bennett, W.L., en Edelman, M. 1985. *Toward a new political narrative*. *Journal of Communication*, 35, 156-171.

Bielsa, E. 2005. Globalisation and Translation: A Theoretical Approach. *Language and Intercultural Communication*, 5(2):131-144.

- Bielsa, E en Bassnett, S. 2009. *Translation in Global News*. Londen: Routledge.
- Bruner, J. 1991. "The Narrative Constuction of Reality". *Critical Inquiry*. 18 (1): 1-21.
- Chesterman, A. 1997. *Memes of translation. The spread of ideas in translation theory*. Amsterdam en Philadelphia: John Benjamins.
- Chesterman, A. 1998. *A Skopos theory of translation: (some arguments for and against)*. *Target* 10(1):155-188.
- Clausen, L. 2003. *Global News Production*, Copenhagen: Copenhagen Business School.
- Clausen, L. 2004 *Localizing the Global: Domestication Processes in International News Production*. In *Media, Culture and Society Global News Production*, Copenhagen: Copenhagen Business School, 26(1):25-44.
- Culler, J. 1981. *The Pursuit of Signs: Semiotics, Literature, Deconstruction*. Ithaca, New York: Cornell University Press.
- Cultural Survival 2010. www.culturalsurvival.org.
<http://www.culturalsurvival.org/ourpublications/csqa/article/language-policy-and-oppression-south-africa>
- Die Burger* 2010/09/26
- Die Burger* 2011/04/19
- Even-Zohar, I. 1990. Polysystem Theory. *Poetics Today*, 11(1): 9-26.
- Fairclough, N. 1992. *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.
- Feinauer, Ilse.2008. Hijacking the source text: the power of the translator. In Lewandowska-Tomasczyk, B and Thelen, M. (eds.). *Translation and Meaning Part*

8. Maastricht: University Press Maastricht : 219-233

Feinauer, I. 2009. Klasnotas in Mphil Vertaling.

Feinauer, I. 2010. *Afrikaans news narratives reframed for the internet or not?* News24.com as case study. Manuskrip.

Feinauer, I. 2011. *South African print newspaper narratives reframed for the internet news portals or not?* Manuskrip.

Frank, H. 2007. *Cultural encounters in translated children's literature. Images of Australia in French translation.* Manchester: St. Jerome.

Frank, J. 2007. *The Principle of Translation.* Howard Hughes Medical Insitute, Wordsworth Centre, Abony New York.

Gambier, Y. 2006. *Multimodality and Audiovisual Translation.* EU-High-Level Scientific Conference Series. MuTra 2006 – Audiovisual Translation Scenarios: Conference Proceedings.

Geldenhuys, H. 2009. *Tydskrifvertalers as kulturele bemiddellaars: enkele gevallestudies in Suid-Afrika.* Ongepubliseerde Mphil-tesis.

Gentzler, E. 2001. *Contemporary Translation Theories (hersiene 2de uitgawe).* Clevedon, Buffalo. Toroto, Sydney: Multilingual Matters.

Gurevitch, Michael, Mark Levy en Itzhak Roeh 1991. The Global Newsroom: Convergences and Diversities in the Globalization of Television News. In Peter Dahlgren and Colin Sparks (reds.). *Communication and Citizenship.* Londen: Routledge, 195-216.

Harvey, K. 1998. Translating Camp Talk: "Gay identities and Cultural Transfer" in The Translator in Venuti (red.) 2000.

Hatim, B. 2001. *Teaching and researching translation.* Kuala Lumpur: Pearson

Education.

Hatim, B. en Mason, I. 1997. *The Translator as Communicator*. Londen en New York: Routledge.

Hermans, T. 1985. Introduction: Translation studies and a new paradigm. In Hermans, T. (red.). 1985. *The manipulation of literature. Studies in Literary translation*. New York: St. Martin's Press.

Hermans, T. 1994. Disciplinary objectives: The shifting grounds of translation studies. In Nistal, P.F en J.M.B Gozalo (reds.) 1994. *Perspectivas de la Traducción Inglés/Espanol. Tercer Curso Superior de Traducción*. Valladolid: Instituto de Gervcas de la Educación, 9-25.

Hermans, T. 1999. "Translation Studies and a new paradigm" in Hermans, T. (red.) 1985. *The manipulation of literature: studies in literary translation*. New York: St Martin's Press. 7-15.

Hermans, T. 2008. *Translation as social action: Norms and conventions*. Notas van 'n lesing aangebied by die Universiteit van Stellenbosch: Departement Afrikaans en Nederlands.

Hodges, P. s.j. *Corporate and contrast two theoretical approaches to translation*.
Beskikbaar: <http://www.translationdirectory.com/articles/article1524.php> (Datum afgelaai: 9 Maart 2011)

Holman, M. en J. Boase-Beier (reds.). 1998. *The practises of literary translation. Constraints and creativity*. Manchester. St. Jerome.

Jameson, F. 1974. *The prison-house of language. A critical account of structuralism and Russian formalism*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.

Joubert, E. 2011. *PR vir Beginners, of eerder: PR vir Bekendes Wat Hulle Soos*

Beginners Gedra. By in *Die Burger*, 4 Junie 2011.

Kang, J. 2010. *Text and Context. Essays on Translation and Interpreting in Honour of Ian Mason.* St. Jerome Publication: Manchester.

Kirk, P. 2005. Holy Communicative? Current approaches to Bible Translation Worldwide. In: Long, Lynne (red). *Translation and Religion. Holy Untranslatable?* Clevedon: Multilingual Matters Bpk. 89–101.

Layoun, M. N. 1995. Translation, cultural transgression and tribute, and leaden feet. In Dingwaney, A. en C. Maiers (reds.). 1995. *Between languages and cultures. Translation and cross-cultural texts.* Londen: University of Pittsburgh Press, 267-289.

Lefevere, A. 1985. Why waste our time on rewrites? The trouble with interpretation and the role of rewriting in an alternative paradigm. In Hermans, T. 1985. *The manipulation of literature.* Studies in literary translation. New York: St. Martin's Press. 215-243.

Lefevere, A. 1992. *Translation, Rewriting and Manipulation of Literary Fame.* Londen: Routledge.

Lesch, H. 1999. Gemeenskapsvertaling in Suid-Afrika: Die konteks van die ontvanger as normeringsbeginsel. Ongepubliseerde DLitt Proefskrif. Universiteit van Wes-Kaapland.

Lewandowska-Tomasczyk, B en Thelen, M. (red.). *Translation and Meaning Part 8.* Maastricht: University Press Maastricht : 219-233.

Mason, I. 1994/2009. Discourse, Ideology and Translation. In Robert de Beaugrande, Abdullah Shunnaq en Mohammed Heliel (reds.). *Language, Discourse and Translation in the West and Middle East,* Amsterdam en Philadelphia: John Benjamins, 23-24; herdruk in Mona Baker (reds.). *Critical Concepts: Translation Studies,* Volume III, Londen en New York: 141-56.

Momberg, J. 2010. Persoonlike e-pos-korrespondensie met News24.com se redakteur. 7 Julie 2010.

Munday, J. 2001. *Introducing translation studies. Theories and applications*. Londen en New York: Routledge.

Munday, J. 2008. *Introducing Translation Studies (hersiene 2de uitgawe)*. New York, Routledge.

Müller, D. 2003. *Skryf Afrikaans van A tot Z*. Kaapstad: Pharos.

Naudé, J.A. 2000. The Schocken Bible as source-orientated translation: Description and implications. *Acta Theologica* 20(1):1-33.

Nel, A. Persoonlike telefoongesprek, 21 Augustus 2010.

Neubert, A. en G.M. Shreve. 1992. *Translation as text*. Kent: Kent State University Press.

News24.com. *Malema: Media tribunal will happen*, 2010-08-07 22:53

News24.com, 2011/04/28

News24.com. *SA journos fight proposed media laws*, 2010-08-09 08:00

Nord, C. 1991, *Text Analysis in Translation*. Rodopi: Amsterdam.

Nord, C. 1997. A functional typology of translations. In Trosborg, A. (red.). 1997. *Text typology and translation*. Amsterdam en Philadelphia: John Benjamins: 43-66.

Nord, C. 2001. Loyalty revisited: Bible translation as a case in point. *The Translator* 7(2): 185- 202.

Nida, E. 1964. "Principles of Correspondence." In Venuti, L. *The Translation Studies Reader*. London: Routledge.

- Palmer, J. 2009. News gathering and Dissemination. In Baker, M. en G. Saldanha (reds.). *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. Londen en New York: Routledge, 186-189.
- Popper, K.R. 1962. *The open society and its enemies. Volume II. The high tide of prophecy: Hengel, Marx and the aftermath*. Vierdie uitgawe: Londen: Routledge en Kegan Paul.
- Pym, A. 2004. *The Moving Text*. John Benjamins Publishing Company.
- Rabe, L. 2010. *Jy kan self media skept. By in Die Burger*. 13 Junie 2010
- Reiss, K. 2000. *Translation criticism – The potentials and limitations. Categories and criteria for translation quality assessment*. Manchester: St.Jerome.
- Sapir, E. 1956. *Culture, Language and Personality*. Berkley: University of California Press.
- Schäffner, C. 1997. Translation Studies, in Östman, J.O. et al. (reds.) *Handbook of pragmatics*. Amsterdam: John Benjamins.
- Schleiermacher, F. 1813. "On the different methods of translating" in Venuti, L. (red.) 2004. *The Translation Studies reader (2de uitgawe)*. New York: Londen. Routledge. 43-63.
- Sengupta, M. 1995. Translation as manipulation: The power of images and images of power. In Dingwaney, A. en C. Maiers (reds.). 1995. *Between languages and cultures. Translation and cross-cultural texts*. Londen: University of Pittsburgh Press, 159-173.
- Shuttleworth, M. 1998. Polysystem Theory. In Baker, M. (reds.). 1998. *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. Londen en New York: Routledge, 176-179.
- Shuttleworth, M. & Cowie, M. 1997. *Dictionary of Translation Studies*. Manchester: St. Jerome.

Slembrouck, S. 1999. Translation, Direct Quotation and Decontextualization. In *Perspectives: Studies in Translatology*. 7(1): 81-108.

Snell-Hornby, M. 1988. *Translation studies. An integrated approach*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.

Snell-Hornby, M. 1990. Linguistic transcoding or cultural transfer? A critique of translation theory in Germany. In Bassnett, S. en A. Lefevere (reds.). 1990. *Translation, history and culture*. Londen: Printer Publishers. 79-87.

Snell-Hornby, M. 2006. *The turns of translation studies. New paradigms or shifting viewpoints?* Amsterdam en Philadelphia: John Benjamins.

Stetting, K. 1989. Transediting – a New Term for Coping with a Grey Area between Editing and Translating. In Caie, G., K. Haastrup, A. L. Jacobsen, J. Sevaldson, H. Specht en A. Zettersten (reds.). *Proceedings from the Fourth Nordic Conference for English Studies*. Copenhagen: University Of Copenhagen, 371-82.

Swart, M. 2009. *Twee Afrikaanse romans in Engels: 'n Ondersoek na die werkswyses van twee literêre vertalers*. Ongepubliseerde Mphil-tesis.

Toury, G. 1985. A rationale for descriptive translation studies. In Hermans, T. (red.). 1985. *The manipulation of literary studies. Studies in literary studies*. New York: St Martin's Press, 16-41.

Toury, G. 1995. *Descriptive Translation Studies and beyond*. Amsterdam en Philadelphia: John Benjamins.

Tymoczko, M. 2003. *Ideology and the position of the translator: In what sense is a translator "in-between"?* Calzeda Pérez, M. (red.)

Ulrych, M. en R. M. B. Bosinelli. 1991. The state of the art in translation studies. An overview. *Textus. English Studies in Italy*, X11 (2):219-241.

Ulrych, M. & Bosinelli, R. 1999. The State of the Art of Translation Studies: An Overview. *Textus: English Studies in Italy*, 12(2):219-242.

Van Leuven-Zwart, K.M. 1989. Translation and original. Similarities and Dissimilarities. *Target*, 1(2): 151–181.

Venuti, L. 1995. *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. Londen: Routledge.

Venuti, L. 2004. (red.) *The Translation Studies Reader*. New York: Routledge.

Vermeer, H. 1987. What does it mean to translate? *Indian Journal of Applied Linguistics*, 13(2):25 -33.

Vuorinen, E. 1995. News translation as gatekeeping. In Snell-Hornby, M., Z. Jettmarova en K. Kaindl (reds.). 1995. *Translation as intercultural communication. Selected papers from the EST Congress – Prague 1995*. Amsterdam en Philadelphia: John Benjamins, 161-171.

Williams, A. 2004. *Insiders' Views on the Translation of News*. Referaat gelewer by die Translation in Global Newskonferensie, Universiteit van Warwick.

ADDENDUM A

Afrikaanse tekste

1. Buitelanders trek ná gerugte van aanvalle

2010-07-06 02:32

Philda Essop, Die Burger

Kaapstad

'n Onrustigheid het onder buitelanders in die Wes-Kaap posgevat – baie verlaat hul woonplekke in townships en huur nou blyplek elders.

Mnr. Braam Hanekom, voorsitter van People Against Suffering, Suppression, Oppression and Poverty (Passop), het aan Die Burger gesê buitelanders is erg bekommerd.

“Die realiteit daar is mense wat geld leen om uit plaaslike gemeenskappe te trek. Sommige het uit hul poste bedank en na hul lande van herkoms terugkeer. Hulle sê dit is beter om in hul eie land te sterf as hier.”

Wydverspreide gerugte dat xenofobiese aanvalle moontlik na afloop van die Wêreldbeker-sokkertoernooi kan uitbreek, het die afgelope tyd die ronde gedoen.

Die oorsprong van die gerugte is onbekend. “Die gerugte is oral. Dreigemente word op taxi's, ander openbare vervoer en handelspunte gemaak.”

Volgens hom is daar geen getuienis van werklike planne vir moontlike aanvalle nie.

Xenofobiese aanvalle het in 2008 altesaam 62 lewens in Suid-Afrika geëis.

Volgens Hanekom dien Passop op die veiligheidsforum van die Wes-Kaapse polisiehoof, genl. Mzwandile Petros, wat telefoonnommers van stasiekommissarisse beskikbaar gestel het om te bel indien geweld sou uitbreek.

Hy het gesê sy het organisasie reeds 'n vergadering met plaaslike gemeenskappe gehad om geweldpleging te probeer keer. “Ons het 'n teen-xenofobiese plan, wat die verspreiding van pamflette teen dié tipe geweld insluit.”

Mnr. Andile Peter, voorsitter van die Milnerton-gemeenskapspolisieforum, het gister gesê groot getalle buitelanders trek uit hul woonplekke in Du Noon. “Sommige gaan Park-lands toe omdat hulle veiliger voel daar. Ek weet die plaaslike gemeenskappe is totaal teen xenofobie gekant. Dié gerugte is ongegrond.

“Dit is só jammer dat dié gerugte nou ontstaan, veral nadat almal Ghana verlede week ondersteun het.”

Die polisieforum beplan later vandeeweek 'n vergadering met die inwoners van Du Noon.

- Die weermag is verlede week in Du Noon ontplooi, maar die polisie het toe gesê dit vorm deel van hul roetine-misdaadvoorkomingsoperasies en dat dit niks met xenofobie te doen het nie.

2. Super-opposisie kan werk

2010-03-23 00:04

Philda Essop, Die Burger

Kaapstad

'n "Besliste" gevoel van optimisme heers in opposisiegeledere oor die vooruitsigte van 'n verenigde front teen die ANC wat dalk reeds voor volgende jaar se munisipale verkiesing gevorm kan word.

Dié beplande groepering van vier opposisiepartye – die DA, OD, Cope en die UDM – is die naweek deur me. Helen Zille, DA-leier, as 'n "sleutel-oomblik" in die Suid-Afrikaanse politieke geskiedenis bestempel.

Sy het gister gesê die plan is nog nuut en gaan nou in DA-geledere bespreek word. "Ons werk reeds saam met die OD en almal besef dat dit 'n stap verder gevoer moet word met die oog op die munisipale verkiesing in 2011 en die nasionale verkiesing in 2014.

"Ek is optimisties dat die opposisie gaan groei – dit gaan daarvoor dat partye 'n konsekwente beleid moet hê wat in die praktyk omskep kan word. Ons wil dit stadig vat, maar daar is ongetwyfeld 'n gevoel van optimisme," het sy gesê.

Me. Patricia de Lille, OD-leier, meen die optogte teen swak dienslewering en pres. Jacob Zuma se gedrag het die land laat besef die opposisie moet saamstaan, maar sy is nie so naïef om te dink daar gaan nie struikelblokke wees nie. Dit is nog onduidelik watter vorm die samewerking gaan aanneem. "Ek is nie seker of dit 'n alliansie, koalisie of samewerkingsooreenkoms gaan wees nie."

Al die opposisieleiers op die OD-kongres het dit in beginsel aanvaar en neem dit nou na hul onderskeie kongresse om hul lede te pols.

'n Bron in die OD is vol hoop oor wat die leiers saam kan vermag. "Ek het hoendervleis gekry toe al die leiers saam op die verhoog verskyn het. Jy besef onmiddellik jy kan só maksimum steun in 2011 (se munisipale verkiesing) kry. Jy kan klomp mense opsweep."

Mnr. Philip Dexter, Cope-woordvoerder, het gesê die party het reeds 'n mandaat om met ander partye te praat. "Die groot vraag is hoe ons die munisipale verkiesing gaan benader."

Volgens mnr. Bantu Holomisa, UDM-leier, word dié kwessie die naweek deur die party se uitvoerende komitee bespreek.

3. LP's moet skaaf aan hul rekenaarkennis

2010-05-12 00:02

Philda Essop, Die Burger

Kaapstad. – Altesaam 85% van die huidige parlamentslede is nie rekenaargeletterd nie.

En as hulle nie vinnig aanpas en leer hoe om hul selfone vir meer as oproepe en SMS'e te gebruik nie, of nie weet hoe om programme op DSTv te soek nie, sal hulle binnekort BBT's – "gebore voor tegnologie" – genoem word.

Só het mnr. Obed Bapela, senior ANC-LP en voorsitter van komitees en oorsig in die Nasionale Vergadering, gister gesê.

Bapela het gesê alle LP's moet van aanstaande jaar 'n Facebook-profiel hê en op Twitter of ander sosiale netwerke vir hul kiesafdelings registreer omdat die kiesers al hoe jonger word.

Opleidingskursusse in rekenaargeletterdheid sal aangebied word. Die opleiding sal in drie groepe aangebied word.

Die parlement wil sodoende verseker dat alle lede teen die einde van die jaar rekenaargebruik onder die knie het.

"Ons beweeg in die rigting waar alle LP's nuwerwetse selfone sal hê en hul e-posse daarop sal kan ontvang.

"Hulle het ook skootrekenaars en rekenaars, maar nie noodwendig internet-toegang nie. Ons moet geld daarin belê om te verseker dat hulle dit wel het."

Parlemente wêreldwyd belê tans in tegnologie om hul werk te bevorder.

Komiteekamers in die parlement word tans vernuwe om te verseker dat almal met moderne tegnologie toegerus is.

"Tegnologie is nie net op jou skootrekenaar of selfoon nie – binnekort gaan televisie ook migreer van analoog na digitaal, en programme wat jou munisipale rekening, e-pos en regeringsinligting reflekteer, sal bygevoeg word."

4. Skandaal ruk DA

2010-02-13 05:37

Maygene de Wee, Die Burger

Kaapstad

Die politieke woelinge in die Wes-Kaapse DA het gister na die oppervlak geborrel toe die provinsiale DA-leier, mnr. Theuns Botha, gesê het sy kollega adv. Lennit Max moet hom nie by "sy gemors" betrek nie.

Max, vroeër adjunk-polisiekommissaris in die Oos-Kaap, is tans Wes-Kaapse minister van gemeenskapsveiligheid.

Nadat hy op verlof gegaan het weens bewerings oor 'n buite-egtelike seksuele verhouding, het van sy ondersteuners gesê politiek sit moontlik agter die bewerings teen hom.

Botha het gister by navraag heftig ontken dat hy by 'n smeerveldtog teen Max betrokke is.

"Max gaan my nie by sy gemors betrek nie. En jy kan my aanhaal," het hy gesê.

Max en Botha het hulle albei vroeër reeds vir die Wes-Kaapse DA-leierspos beskikbaar gestel.

Max het gister gesê hy gaan hom beslis nie weens die wolk wat oor hom hang aan die stryd om die provinsiale leierskap onttrek nie.

Die stryd om die DA se toppos in die Wes-Kaap het intussen nog feller geraak toe mnr. Dan Plato, Kaapstad se burgemeester, aangekondig het dat hy ook vir dié pos beskikbaar is.

Max se prokureur, mnr. Neels Veldtman, het aan Die Burger gesê daar is politiek betrokke by die woelinge rondom Max.

"Vir my is die politiek die afdanking van mnr. Julian Jansen (Max se vorige woordvoerder)."

Die Son het vandeeweek berig dat Max drie jaar gelede 'n seksuele verhouding met 'n voormalige polisieklerk, me. Belinda Petersen (33) van Manenberg, gehad het. Veldtman het gesê hy het nog geen instruksies van sy kliënt ontvang nie. "Ons moet nog konsulteer. Ons wag op die verslag van Jansen se dissiplinêre verhoor."

Hulle beskou Petersen se bewerings as lasterlik. "Beginselbesluite moet geneem word of ons daarop gaan reageer. Is dit nie dalk so laakbaar dat ons nie eens met 'n tang daaraan sal raak nie?"

Max het gister erken dat hy Petersen ken en vroeër in 'n tugverhoor bygestaan het, maar gesê hy het hom daaraan onttrek nadat hy van haar reputasie gehoor het.

Intussen het me. Helen Zille, DA-leier en Wes-Kaapse premier, gesê Max ontken die bewerings teen hom ten sterkste en voer aan dat Petersen 'n wrok teen hom koester en hom probeer afpers het.

Zille het gesê sy gaan nie inmeng by die tugproses wat gevolg is met Jansen se afdanking nie en 'n brief wat hy in dié verband gestuur het, is buite orde.

"Ek mag nie inmeng nie. Daar is 'n wetgewende en 'n uitvoerende gesag in die regering. Meng ek in, sal die gort gaar wees."

Jansen se brief lui onder meer dat hy 'n slagoffer van kantoorpolitiek was. Hy beweer dat me. Patricia Lloyd, Max se persoonlike assistent, aan hom en me. Nicolette van Zyl-Gous, Max se kantoorhoof, gesê het dat Max by haar toenadering gesoek het.

Zille het by navraag gesê sy het dié twee vroue onmiddellik nadat sy die gerugte gehoor het, na haar kantoor ontbied.

“Hulle ontken ten sterkste dat hulle geteister is of was, of dat een van hulle 'n seksuele verhouding met Max het.”

5. Mediatribunaal sal beslis ondersoek word, sê party

2010-09-22 22:29

Pieter du Toit, Beeld

Durban. – Dit lyk toenemend seker dat die parlement beveel gaan word om 'n ondersoek na 'n mediatribunaal van stapel te stuur.

ANC-afgevaardigdes by die party se hoofraadsvergadering (NGC) het gister “robuuste” debat oor die media gevoer, maar saamgestem oor die noodsaak vir die regulering van die media.

Me. Lindiwe Zulu, wat namens die kommissie oor media en kommunikasie aan die NGC gaan verslag doen, het aan Beeld gesê die grootste deel van die debat was nie oor die mediatribunaal nie, maar oor hoekom die Polokwane-aanbevelings nie nagekom is nie.

“Afgevaardigdes wou weet waarom dié aanbeveling (wat 'n ondersoek na 'n mediatribunaal gelas het) nog nie deurgevoer is nie.

Maniere is bespreek om te verseker dit word gedoen.”

'n Ander senior afgevaardigde het gesê daar is geen twyfel dat so 'n liggaam ingestel sal word nie.

“Kyk, daar is te veel koerante wat onakkuraat verslag doen en gewone mense seermaak. Dit kan tog nie so aangaan nie.”

Volgens dié afgevaardigde is daar breë eenstemmigheid onder alliansievennote oor hoe so 'n liggaam moet werk.

Sy wou egter nie besonderhede gee of sê of die liggaam aan die parlement verantwoordbaar sal wees nie.

“Dis baie selde dat die alliansie 'n besluit omkeer wat reeds geneem is.

“Afgevaardigdes wou egter weet hoe dit joernalistiek, asook fluitjieblasers sal raak.

“Hulle wou ook maniere ondersoek waarvolgens bronne beskerm kan word sodat inligting (vir joernaliste) steeds verkrygbaar sal wees.”

Die kwessie het ook in 'n bespreking oor die ANC se riglyndokument “Strategy and Tactics” opgeduik.

Me. Febe Potgieter-Gcubule, 'n lid van die nasionale uitvoerende komitee (NUK), het gesê die rol van die Grondwet, media en toegang tot inligting het ter sprake gekom in 'n debat oor waar mag in die land lê.

“Daar is 'n besef ons moet aanpas in 'n wêreld waar ons boodskap ons ondersteuners deur bemiddeling bereik.

Ons praat nie direk met ons mense nie, ons hou nie 'n massavergadering ná 'n sitting van die NUK nie, ons mense lees op Sondag daarvan in koerante.

“Dis vir die ANC 'n uitdaging wat hy die hoof moet bied.”

6. Malema nie getug oor optrede

2010-03-15 11:16

Pieter du Toit, Beeld en Sapa

Kaapstad. – Mnr. Julius Malema het al amper almal in die leierskap van die regerende alliansie onder die rok in gevlieg, maar gaan nie daarvoor gestraf word nie.

Mnr. Gwede Mantashe, die ANC se sekretaris-generaal, wat self al onder die omstrede ANC-jeugleier deurgeloopt het, het gesê 'n besluit om diegene wat in openbare twiste met alliansieleiers betrokke raak, beledigings rondslinger en persoonlike aanvalle doen te tug, is nie terugwerkend van krag nie.

“Ons het die besluit nou geneem en sal almal voortaan hieraan onderwerp. Ons kan dit nie terugwerkend maak nie,” het Mantashe by navraag gesê.

Hy het bevestig niemand – Malema inklusief – word tans deur enige tugoptrede weens onaanvaarbare gedrag in die gesig gestaar nie.

Die regerende party se nasionale uitvoerende komitee (NUK) het hom gister in 'n sterk bewoorde verklaring oor die “nuwe kultuur” van openbare twiste, beledigings en persoonlike aanvalle uitgespreek.

“Ons is verstom deur die gebrek aan respek wat sommige leiers en strukture van ons beweging vir besluite van die NUK toon, veral oor die debat rondom die leiersverkiesing in 2012,” lui 'n verklaring.

“Die NUK maak kopsie teen dié kultuur. Dit lei die aandag van die ANC se historiese missie, van sy dissipline en protokolle af.”

Dit is duidelik die verklaring is – sonder om direk na hom te verwys – op Malema gemik. Hy is reeds 'n geruime tyd gewikkel in deurlopende woordelike skermutselings met alliansieleiers.

Ingeligtes het gesê Malema het in die onlangse verlede herhaaldelik op vergaderings van die NUK én die nasionale werkkomitee (NWK), wat weekliks bymekaarkom, 'n skrobbering gekry.

7. Jeugliga minag Gwede

2010-04-07 22:14

Pieter du Toit, Beeld

Kaapstad. – Die ANC-jeugliga stuur op 'n konfrontasie met mnr. Gwede Mantashe, sekretaris-generaal van die ANC, af nadat dié organisasie gister met minagting gereageer het op Mantashe se edik oor die sing van die struggle-woorde “skiet die Boer”.

Mantashe het by Luthuli-huis bevestig hy het alle strukture van die party – waaronder die jeugliga – beveel om, tot tyd en wyl die party finaal besluit en bestaande regsdinge afgehandel is, nie die omstrede liedjie “Ayesab’ amagwala” te sing nie.

Hy het eergister al aan Beeld gesê hy het mnr. Julius Malema, jeugligaleier, gevra om die gewraakte deel van die liedjie nie te sing nie en om hom van uitlokkende uitsprake en gedrag te weerhou.

Die jeugliga is egter nie van plan om na Mantashe te luister nie en ontken enige opdrag van dié aard is aan Malema gegee.

Voorts was daar geen vergadering tussen Mantashe en die jeugleier nie en was daar géén kommunikasie oor die kwessie van die ANC aan sy jeugliga nie, het me. Magdalene Moonsamy, 'n jeugliga-woordvoerder, gesê.

“Niks verhinder ons om te sing wat ons wil nie. Ons is 'n outonome organisasie wat self kan besluit wat ons sing. Die liedjie is deel van ons erfenis en al wat ons sal keer om dit te sing is as ons steunbasis self aan ons sê om dit te doen.”

Sy het mnr. Floyd Shivambu, ook 'n woordvoerder, se vroeëre ontkenning gister dat Mantashe en Malema nié vergader het nie, herhaal.

“Ek het met die president (Malema) gepraat en hy hou vol daar was geen vergadering nie. Ons neem kennis van die ANC se verklaring. Daar was egter geen kommunikasie van die ANC aan ons oor die kwessie nie.”

Ook die presidensie het by monde van mnr. Zizi Kodwa, 'n spesiale presidensiële raadgewer en voormalige lid van die jeugliga se leierskorps, ontken pres. Jacob Zuma en Manta-she het met Malema vergader – óók in teenstelling met die sekretaris-generaal se uitlatings.

Verskeie bronne in die ANC het bevestig daar is 'n woeste debat oor Malema aan die gang en die jeugliga se minagting van Mantashe se opdrag is simptome daarvan.

'n Ingeligte het gesê daar moet nie te veel gelees word in die jeugliga se ooglopende minagting van Mantashe nie. Hoewel die liggaam dit sê, sal hy die ANC se instruksies nie ignoreer nie.

Ander ANC-bronne het gesê Malema is onder druk en radikale uitsprake – waaronder die sing van “skiet die Boer” – en sy besoek aan Zimbabwe is pogings om die aandag van onthullings oor sy omstrede sakebelange af te trek.

Malema sal die media vandag oor sy besoek aan Zimbabwe toespreek.

8. Verskeie regsas saam met Adriaan Vlok vir presidensiële kwytskelding aanbeveel

Verskeie regsas “wat ernstige rassistiese geweldsmisdade” gepleeg het, is onder dié wat saam met mnr. Adriaan Vlok, oudminister van wet en orde, vir presidensiële kwytskelding aanbeveel is.

’n Lys van 121 name van gevangenes en ander wat deur die Kwytskeldingsverwysingsgroep vir presidensiële kwytskelding aanbeveel is, het Vrydag aan die lig gekom.

Dié lys is in Maart vanjaar aan oudpres. Kgalema Motlanthe oorhandig. ’n Interdik is egter verlede maand deur die Noord-Gautengse hooggeregshof toegestaan wat die president daarvan weerhou het om dié kwytskelding deur te voer.

’n Spesiale bedeling oor presidensiële kwytskeldings is deur oudpres. Thabo Mbeki in die lewe geroep om “onafgehandelde sake” van die Waarheids-en-versoeningskommissie (WVK) te hanteer.

Die Kwytskeldingsverwysingsgroep is ’n veelpartykomitee waarvan dr. Tertius Delport die voorsitter is.

Luidens ’n persverklaring wat deur die koalisie van burgerlike organisasies, waaronder die Khulumani-ondersteuningsgroep, uitgereik is, was die lys bekend aan die aansoekers, maar het die slagoffers nooit toegang daartoe gehad nie.

Een van die aansoekers, mnr. Ryan Albutt, het verlede week regstreeks by die Konstitusionele hof aansoek gedoen om verlof tot appèl teen die tussentydse interdik.

Die lys met die 121 name is as ’n aanhangsel aan Albutt se hofdokumente geheg. Albutt is volgens die persverklaring ’n lid van die Afrikaner-Weerstandsbeweging (AWB) wat skuldig bevind is weens sy deelname aan ’n aanval in 1995 in Kuruman waarin een mens dood en 200 beseer is.

Ander name op die lys sluit glo diegene in wat verantwoordelik was vir ’n bomontploffing op Oukersdag in 1996 in Worcester waarin vyf mense dood en 67 ernstig beseer is.

“Dit wil voorkom of die Verwysingsgroep nie streng genoeg was om vas te stel of die aansoekers meened in hul aansoeke gepleeg het nie, wat die hele proses hoogs verdag en totaal onbevredigend maak,” lui die verklaring.

9. Zille het 'onbehoorlik ingemeng' by DA-lyste

Pieter du Toit, Die Burger

Kaapstad

Bewerings dat me. Helen Zille, DA-leier, onbehoorlik by die opstel van haar party se kandidatelys ingemeng het, het gister 'n wolk oor die DA se omvattende keuringsproses gegooi.

Groot ongelukkigheid bestaan onder sommige senior leiers in vier provinsies – die Wes- en Oos-Kaap, Mpumalanga en Gauteng – oor die “verbasend goeie” vertoning van sommige kandidate in die proses en omdat ander, soos die radioman Niekie van den Berg, glo daarvan kwytgeskeld is.

Die bewerings, wat Zille ten sterkste ontken, gaan dalk voor die DA se regskommissie draai.

Volgens bewerings het “Zille ingemeng deur aan die keurkomitee voor te sê hoe die finale lys te lyk, wie geskuif mag word en wie nie geskuif mag word nie. Hulle het opdrag gekry”.

“Dit plaas ons hele proses onder verdenking,” het 'n prominente leier op voorwaarde van anonimiteit gesê. “Ons preek vir partye soos Cope en die ANC oor demokratiese prosesse, maar trap dan self in die gat.”

Sekere kandidate is glo bevoordeel deurdat Zille hulle as “haar keuses” aan die keurkomitee geïdentifiseer het met die verstandhouding dat daardie kandidate hoog op die lys sou eindig.

“Een kandidaat het vertel hy is vooraf ingelig oor wat die vrae tydens die onderhoud sou wees sodat hy homself beter daarop kon voorberei. Die antwoorde in die vraestelle is ook vir hom aangebied, maar hy het geweier,” het die bron gesê.

Ongelukkigheid dat mense soos Van den Berg en me. Khosi Mdladlose die uitgebreide keuringsproses gesystap het, het sommiges ook woedend. “Hulle was nie eens partylede nie,” sê 'n beswaarde.

Mnr. Ryan Coetzee, die party se hoofstrateeg, het gesê partyregulasies bepaal die partyleier kan die keurkomitee voor hul beraadslaging toespreek “sodat hulle kan weet wat haar sentimente is en sy kan verduidelik wat die behoeftes is”. Volgens hom bly die samestelling van die lys te komitee se prerogatief. Zille het gesê die bewering is “nonsens” en die lysproses te streng volgens alombekende regulasies geskied. “Ná 'n proses soos dié sal daar altyd ongelukkige mense wees wat sondebokke soek.” Sy het bevestig Van den Berg en Mdladlose sal wel deur die proses gaan.

10. G'n geld om bote en vliegtuie te bedryf

2010-03-04 03:45

Pieter du Toit, Die Burger

Kaapstad

Die duur Gripen-vegvliegtuie, fregatte en duikbote waarvoor die Suid-Afrikaanse belastingbetaler miljarde rande moes opdok, gaan oor die volgende drie jaar meestal op die grond en aan die kaai wees omdat daar nie geld is om hulle te bedryf nie.

Die DA het dié toedrag van sake as skandalig beskryf. 'n Verdedigingskenner meen die regering "kan die weermag in so 'n geval net sowel toemaak", terwyl die departement van verdediging skerm sy begroting is hopeloos onvoldoende.

Mnr. David Maynier, DA-LP, het op 'n vergadering van die parlementêre portefeuljekomitee oor verdediging en die departement gesê dit is duidelik "die weermag word van sy operasionale vermoë gestroop".

"Kyk na maritieme verdediging. Gegewe dít waaroor ons beskik en die ure ter see waarvoor begroot word, sal vlootvaartuie 23 dae op see en 328 dae in die hawe wees.

"Dalk is agt vaartuie – insluitend die fregatte en duikbote – meer realisties: Dít beteken hulle sal 55 dae ter see wees en 299 dae in die hawe.

"Ons het 11 Gripens en 550 vliegure vanjaar beskikbaar, wat beteken hulle vlieg minder as die helfte van die ure wat vereis word om te voldoen aan Navo (die Noord-Atlantiese Verdragsorganisasie) se standaardde.

"Die meeste van dié ure gaan tydens WB 2010 gebruik word en die vegvliegtuie sal tussen Julie en die einde van die boekjaar in hul loodse staan," het hy gesê.

"Dit raak erger in die daaropvolgende jare.

"Wanneer al 26 Gripens afgelewer is, sal hulle gemiddeld 9,6 uur per jaar vlieg."

Mnr. Helmoed-Römer Heitman, 'n verdedigingskenner, het dié begroting as "malligheid" beskryf en gesê indien dít die manier is waarop die vloot en lugmag bedryf word, kan die weermag sy deure toemaak.

Volgens hom vereis Navo dat vegvlieëniers 20vlieguur per maand (240uur per jaar per vegvlieënier, vergeleke met die lugmag se ganse begroting van 550vlieguur) aanteken om operasioneel geskik te bly.

11. Regering sensor verslag

2010-08-22 22:22

Pieter du Toit, Beeld

Kaapstad. – Die Wetsontwerp op die Beskerming van Inligting is nog nie eens in die wetboek nie, maar sensitiewe inligting word reeds “soos in die apartheidstyd” gesensor.

So het mnr. Mike Waters, DA-LP en -woordvoerder oor gesondheid, gesê nadat 'n verslag deur die Staatsdienskommissie (SDK) oor die geskiktheid van die hoof van die omstrede Frere- en Cecilia Makiwane-hospitaal in die Oos-Kaap kwaai gesensor is.

Waters het eers ná 'n hofaansoek op grond van die Wet op die Bevordering van Toegang tot Inligting (PAIA) toegang tot die verslag verkry.

Die SDK se ondersoek is in 2007 aangevra toe vrae geopper is oor mnr. Luvuyo Mosana se geskiktheid om dié twee hospitale te bestuur.

Dit het gevolg op onthullings dat meer as 2?000 babas in 14 jaar – en 200 net in daardie jaar – in dié hospitale doodgebore is.

Dit het tot nasionale woede en 'n twis in die regering van die destydse president, mnr. Thabo Mbeki, gelei. Mosana werk steeds as hoof van die hospitale.

Die gesensorde paragrawe handel oor Mosana se kwalifikasies in verhouding tot die pligte wat hy as hospitaalbestuurder het.

In die verslag word beweer hy is geskik vir dié pos, wat vereis dat die kandidaat relevante nagraadse kwalifikasies in finansiële bestuur of ekonomie moet hê.

Volgens Waters se inligting het Mosana slegs kwalifikasies in politieke wetenskap en ervaring as stadsraadslid in Oos-Londen.

Sy ware kwalifikasies is steeds onduidelik omdat die paragrawe wat dít uiteensit, gesensor is.

Die verslag lui die aanstellingskomitee het bevind Mosana is die geskiktste kandidaat, hoewel die samestelling van die kortlys van kandidate ook gesensor is.

Volgens die SDK is die gesen- sorde dele persoonlike inligting en die bekendmaking daarvan sal “onredelik” wees.

Waters meen dié verduideliking is sinloos omdat die kwalifikasies van 'n hospitaalbestuurder direk verband hou met so 'n persoon se vermoë om 'n hospitaal behoorlik te bestuur.

“Die verslag is belangrik omdat dit aan die hart lê van vrae oor die ontstellende getal babas wat in die Oos-Kaap doodgebore word,” het Waters gesê.

“Ek verstaan ook nie waarom inligting oor 'n persoon wat 'n openbare pos beklee het, ‘persoonlik’ is nie.

Mosana is inderwaarheid aangestel as 'n senior- staatsamptenaar wat belastingbetalersgeld gebruik om sy plig teenoor die publiek na te kom.”

Hoewel die kwessie wat betref die sogenaamde Frere-babas ontstellend is, wek die sensuur van die verslag vrese oor wat kom as die parlement die inligtingwet goedkeur, meen Waters.

“Wat hierdie situasie wys, is dat die grondwetlike beginsels van vryheid van spraak en deursigtigheid al geruime tyd bedreig word.

“Al wat die wetsontwerp gedoen het, is om vorm te gee aan die ANC se afkeer van toesig en verantwoordbaarheid,” het Waters bygevoeg.

Hy gaan die SDK se voorsitter, dr. Ralph Mjijima, vra om die ongesensorde verslag bekend te maak.

12. Manuel skaf ook 'n blinke aan

Pieter du Toit, Die Burger

Kaapstad. – Mnr. Trevor Manuel en dr. Blade Nzimande verskil skynbaar oor baie – veral ekonomiese beleid – maar oor een ding stem hulle saam: 'n BMW.

Manuel se ministerie het hom by dié van Nzimande, minister van hoër onderwys, en genl. Sipiwe Nyanda, minister van kommunikasie, s'n aangesluit en 'n BMW 750i as ampsmotor aangeskaf.

Dié spogmotor het die belastingbetaler R1091450 gekos, effens minder as Nzimande en Nyanda s'n. Boonop is die voertuig met R99200 se bykomstighede – glo “standaard-ekstras”– toegerus.

Manuel het in 'n geskrewe antwoord op 'n vraag van mnr. Greg Krumbock, DA-LP, gesê sy beplanningsministerie is 'n nuwe een en hy het dus nie 'n voertuig geërf nie. Die voertuig is aangeskaf nadat die diensplan van Manuel se vorige ampsmotor verstryk het.

13. Patta sê ekskuus nadat sy student laat huil

2010-07-07 23:40

Pieter du Toit, Beeld

Kaapstad. – Debora Patta, vervaardiger en aanbieder van die aktualiteitsprogram *3rd Degree*, het 'n VF+-jeugleier om verskoning gevra nadat sy dié student volgens die party op 'n intimiderende en neerbuigende wyse behandel het.

Dit kom ná 'n onderhoud wat Patta met me. Chrisna de Kock, 'n student aan die Universiteit van die Vrystaat (UV), gevoer het waarin sy De Kock van rassisme beskuldig het.

Patta het die verskoning eergisteraand tydens haar program op e.tv aangebied nadat 'n ooreenkoms met die VF+ bereik is kort voordat die Uitsaaiklagtekommisie daaroor sou beslis.

Die onderhoud met De Kock was deel van 'n program oor die stand van rasseverhoudinge aan die UV.

Patta het De Kock, wat probeer verduidelik het hoe sy na ander kultuurgroepe uitreik terwyl sy haar eie tradisies probeer bewaar, gepeper met stellings oor rassisme voordat sy haar prontuit daarvan beskuldig het.

De Kock, in trane, het dit ontken. Dit het geen indruk op Patta gemaak nie.

Die VF+ sê in 'n verklaring hy steun mediavryheid, maar dit moenie misbruik word om persoonlike agendas te bevorder nie.

Mnr. Vasili Vass, e.tv-woordvoerder, sê in 'n verklaring die kanaal beskou die manier waarop Patta die situasie hanteer het as “ongelukkig”.

Hy ontken die VF+ is van rassisme beskuldig, dat e.tv “grense oorskry het” of persoonlike agendas bevorder het.

14. Myngroep teiken wynlande

2010-02-19 04:44

Jorisna Bonthuys, Die Burger

Kaapstad

Die mynbedryf het die hart van die Bolandse wynstreek en dele van die Kaapstad-metropool in die visier.

Wynboere en grondeienaars is omgekrap oor prospekteerreg-aansoeke wat in die Bottelary-gebied naby Stellenbosch asook aan die voet van die Tygerberg deur 'n staatsbeheerde mynboumaatskappy gebring is.

African Exploration Mining and Finance Corporation (AEMFC) (Bpk.) wil ontginningsregte bekom in onder meer die Bottelaryheuwels-Renostersveld-bewarea, 'n deel van die Jordan-wynlandgoed en die historiese De Grendel-landgoed.

Aansoeke hiervoor is ingevolge die Wet op die Ontwikkeling van Minerale en Petroleum-hulpbronne by die departement van mineralehulpbronne ingedien. Die publiek kan tot 9 Maart reageer. Die mynboumaatskappy moet nou 'n omgewingsbestuursplan indien.

Die gebied by Stellenbosch waarvoor aansoek gedoen word, strek oor 47700 ha en sluit in die plase Anneks Langverwacht 245, Haasendal 222 en die oorblywende gedeelte van Rosendal 249. Die maatskappy wil prospekteerregte bekom vir onder meer tin-, sink-, koper-, mangaan- en silwererts.

Die aansoek om prospekteerregte in die metropool sluit in Highlands 195, Hooggelegen 193, Hooggelegen 194, De Grendel 256 en De Grendel 255. Die maatskappy wil op dié eiendomme na tin-, lood-, sink-, koper-, mangaan-, silwer- en litiumerts soek.

Mnr. Tielman Roos van die Mooiplaas-wynlandgoed en -natuureservaat in Bottelary het gesê hy het eers Sondag van dié planne gehoor. Die gebied grens aan sy eiendom. Roos, voorsitter van die Bottelary-bewarea, het gesê hy is uit 'n ekologiese én toerisme-oogpunt besorg oor die aansoek. Die bewarea, waaraan verskeie grondeienaars deel het, huisves van die laaste oorblywende stukke graniet-renosterveld – 'n hoogs bedreigde planttipe.

Die beoogde eksplorasië-bedrywighede is in 'n gevestigde landboustreek en boonop in die buffergebied van die Kaapse Wynland-biosfeerreservaat.

Van die eksplorasiegebiede is teen die luukse residensiële gebiede Zevenwacht Country Estate, Zevenwacht Village en Klein Zevenwacht.

Mnr. Gary Jordan van Jordan-wynlandgoed, wat tot Dinsdag onbewus was van dié planne, het gesê 'n groot deel van sy plaas is in die beoogde prospekteergebied. Hy gaan beslis protes aanteken. “As hier 'n myn moet kom, sal ek my kelder moet toemaak. Wat word van die 84 mense wat vir my werk en hul gesinne?”

Ook adv. Martin Coetzee, regsverteenvoorder van die landgoed De Grendel, het aangedui dié aansoek sal teengestaan word. Omdat Haasendal 222 aan 'n residensiële gebied grens, moes AEMFC aanvullende dokumentasie met redes vir sy aansoek hier indien.

15. 'Magtig, kry 'n woordvoerder!'

2010-09-07 23:54

Anesca Smith, Die Burger

Kaapstad

Hy is "woedend" oor die Springbok-afrigter, Peter de Villiers, se uitlating dat die Blou Bul-stut en moordverdagte Bees Roux deur die Springbokke ondersteun word, het die minister van sport en ontspanning, mnr. Makhenkesi Stofile, gister gesê.

"Magtig, man! Kry net vir jou 'n woordvoerder!" was Stofile se raad aan die Bok-breier.

Stofile het dié aanval op De Villiers gedoen nadat Die Burger hom vir kommentaar oor die afrigter se uitlating genader het.

"Selfs ek verstaan nie aldag wat hy sê nie," het hy bygevoeg.

Hy meen ook dis beter dat De Villiers in sy moedertaal, Afrikaans, praat wanneer hy nie gemaklik in Engels voel nie.

Volgens Stofile, wat gister 'n vergadering van die portefeuljekomitee oor sport in die parlement bygewoon het, was hy in China toe De Villiers sy uitlating gemaak het.

"Dis 'n skande om te sê jy ondersteun iemand 100% wat moontlik 'n ander se lewe op só 'n brutale manier geneem het. As dit die ou Suid-Afrika was, sou jy as medepligtige aangekla word met dié soort stellings."

Stofile soek nou 'n verduideliking van die Suid-Afrikaanse Rugbyunie (Saru) oor of hy De Villiers se uitlating ondersteun. Indien nie, wil hy weet hoe daar teen die Bok-afrigter opgetree gaan word. "Die hele organisasie se naam word deur die modder gesleep. Dit is onaanvaarbaar."

Volgens Stofile het hy De Villiers al met dié se aanstelling aangeraai om 'n woordvoerder te kry. "Ek herhaal hierdie versoek vandag. Met die soort vrae wat die media vra, het ek gesê hy sal dalk eendag jammer voel oor iets wat hy gesê het. Jy het spesiale vaardighede nodig wanneer jy met die media praat. En Peter is 'n man wat lief is vir praat.

"Vandag is ons in die verleentheid en woedend oor wat hy gesê het. Jy kan nie verheug wees as iemand doodgemaak is nie. Peter, moet jouself nie so aan die media blootstel nie.

"Ek stem heeltemal saam dat hy Afrikaans moet praat as hy nie gemaklik is in Engels nie. Engels is ook nie my eerste taal nie en selfs ek sukkel soms. Ons dink in ons moedertaal en moet dit dan in Engels uitspreek. En Peter praat baie vinnig."

Stofile het oor Suid-Afrikaanse rugbyliefhebbers se reaksie op die Springbokke se reeks nederlae gesê dit is

sport wat baie meer “emosie wek” as enige ander in die land. “Ons hou nie van verloor nie, en is rof en onverdraagsaam as dit by rugby kom.”

Hy meen een van die redes vir die span se swak vertonings is dat hulle “te veel rugby speel”.

“Dis nie goed vir die liggaam nie. Ons moet nie só in die versoeking gestel word vir meer geld dat ons nie ons liggaam ’n ruskans gee nie. Maar soos met elke donker wolk is daar ’n silwer rand.

“My raad aan die afrigter is om nou die jong leeus bekend te stel – voor die Wêreldbeker -toernooi aanstaande jaar in Nieu-Seeland. Ons het niks om nou te verloor nie. Die ouer manne gaan nie jonger of sterker word nie.”

Stofle se raad aan De Villiers:

1. Praat eerder Afrikaans.

2. Stel nou die jong leeus bekend...

die ouer manne gaan nie jonger of sterker word nie.

3. Julle speel te veel rugby.

16. Semenya word 'meneer' in parlementêre regsdokument

2010-09-15 01:50

Anesca Smith, Die Burger

Kaapstad. – Ná maande se drama oor die atleet Caster Semenya se geslag, is sy gister 'n "meneer" in die parlement genoem.

Lede van die portefeuljekomitee oor sport was smoorkwaad oor spel- en taalfoute in 'n resoluție wat hulle moes aanvaar – insluitend 'n verwysing na "Mr C. Semenye".

Lede het uitgevaar teen administratiewe beamptes totdat die voorsitter, mnr. Butana Komphela, uitgewys het die dokument is deur die parlement se regsafdeling saamgestel.

Die komitee het gistermiddag 'n resoluție aanvaar om die Suid-Afrikaanse Sportkonfederasie en Olimpiese Komitee te dagvaar nadat sy bestuur al twee keer versuim het om verslag te kom doen oor die hantering van die Semenya-debakel sowel as oor 'n forensiese oudit na Atletiek Suid-Afrika se geldsake.

Buiten die foutiewe titel vir Semenya en herhaalde spelfoute in haar van, was daar 'n probleem met die datum op die dokument asook 'n verkeerde vertolking van die parlementêre proses rondom 'n resoluție.

Mnr. Cedric Frolick (ANC) het gesê hy was "geskok" oor die gehalte van die dokument.

"Ek is verstom oor die onvermoë om 'n waterdigte tegniese dokument saam te stel."

Die resoluție is aan die speaker van die Nasionale Vergadering, mnr. Max Sisulu, gestuur.

- Die Burger

17. Pres. Jacob Zuma en emeritus-aartsbiskop dr. Desmond Tutu het vrede gemaak

Tutu het kort voor die April-verkiesings gesê hy kan nie voorgee hy sien uit na 'n Zuma-presidentskap nie.

Zuma het Saterdagoggend op 'n byeenkoms van geestelike leiers in Bishopscourt gesê Tutu het onlangs die vredesgesprek tussen hulle aangevoer. Zuma sou dit nie self kon aanvoer nie.

Hy het twee redes genoem. “Die aartsbiskop is soos 'n pa vir my. In my kultuur het my pa die reg om enigiets te sê. Hy het die reg om my uit sy huis weg te jaag – ek het geen reg om kommentaar te lewer nie.

“Dit is waarom ek nooit op die aartsbiskop se uitsprake kommentaar gelewer het nie.”

Zuma het nie gesê presies wanneer hy en Tutu vrede gemaak het nie.

“Dit is nie in Tutu se geaardheid om stil te bly wanneer hy dink iets is verkeerd nie,” het Zuma onder luide gelag gesê.

“As 'n jong man moet ek verstaan dat wanneer my pa kwaad is, kan hy glase breek. Maar dit beteken nie hy is 'n slegte mens nie.”

Zuma vertel: “Tutu het gesê: ‘Jy weet ek het goed oor Madiba gesê . . .’

“Ek het geantwoord: ‘Nie net Madiba nie, maar ook oudpres. Thabo Mbeki.’ Hoe kon ek dink ek is 'n uitsondering?’”

“Hy (Tutu) het gesê hy sê dié goed omdat hy lief is vir ons en die land.

“Hy het gesê as hy my adviseur was, sou hy my gevra het: ‘Kan jy ophou om “Awuleth’ Umshini Wami” (“Bring my my masjiengeweer”) te sing?’”

18. Wildplase is nou in die visier

2010-03-17 23:28

Pieter du Toit, Beeld

Kaapstad

Wildplase in Limpopo, Mpumalanga en die Oos-Kaap is in die regering se nasionaliseringsvisier omdat sulke landboubedryghede nie 'n bydrae tot voedselsekerheid lewer nie.

Boere wat egter alle grond tot hul beskikking behoorlik bewerk, het niks van die staat te vrees nie omdat dit "dom" sal wees om daarby in te meng.

Só het dr. Joe Phaahla, adjunkminister van landelike ontwikkeling en grondhervorming, en mnr. Thoziso Gwanya, dié departement se direkteur-generaal, gister hier te midde van groeiende ontsteltenis in die landbougemeenskap oor die regering se omstredende "grondnasionaliseringplanne" gesê.

Hulle het dit na afloop van 'n vergadering met die parlement se staande komitee oor openbare rekeninge – waar die departement weens gebrekkige finansiële bestuur geroskam is – duidelik gemaak dis moreel onverdedigbaar dat baie mense sonder grond is terwyl sommige derduisende hektaar besit.

Hoewel die departement se veelbesproke strategiese plan slegs voorstelle bevat, het Phaahla en Gwanya gesê nuwe denke oor grondhervorming is nodig.

Phaahla het verduidelik die regering moet die reg van toegang tot grond in ewewig met eiendomsregte bring.

Hy het aangedui die gedagte om art. 25 van die Grondwet aan te pas, spruit daaruit voort dat té veel klem dalk op eiendomsreg geplaas word ten koste van almal se reg tot grond.

Hy het ook verduidelik 'n presedent oor die voorgedyskap van natuurlike hulpbronne is met die Wet op Ontwikkeling van Minerale en Petroleum-hulpbronne geskep.

"Daarvolgens behou die staat sy regte oor hulpbronne; dit het mynhuise nie afgeskrik nie.

"Daar is grondhonger mense daarbuite en daar is mense met reuse-stukke grond waarop niks gebeur nie. Is dit moreel reg? Ons moet formules ontwikkel om te bepaal of grond optimaal aangewend word."

Gwanya kon egter nie duidelikheid gee oor hoe bepaal word wat die optimale benutting van grond behels of hoeveel bewerkbare landbougrond tans braak lê nie.

"Dit is 'n probleem en kommerwekkend dat saai-boere hul plase in wildplase omskep of aan ontwikkelaars verkoop. Dit lei tot 'n afname in produksie."

Dié uitlatings volg op 'n rits krisisvergaderings in die landbougemeenskap die afgelope dae waarop boere hul ergernis oor die regeringsplanne uitgespreek het.

Dr. Theo de Jager, visepresident van AgriSA, het gesê hy weet van noodvergaderings in al nege provinsies. "Dis moeilik om boere positief te hou met al die onsekerheid in die lug."

Dr. Pieter Mulder, adjunkminister van landbou, bosbou en visserye, moes op sy beurt eergisteraand gemoedere tydens 'n vergadering van 'n landbouvereniging in Malmesbury kalmeer.

"Boere is bang vir die Zimbabwe-roete. Ons kry bekommerde navrae van oraloor."

Adv. Nikki de Havilland, direkteur van die Sentrum vir Grondwetlike Regte, het gesê verwysings na art. 25 maak dit duidelik die regering se plan is nie gemik op voedselsekerheid nie, maar eiendomsregte. “As hulle oor voedselproduksie bekommerd was, sou dit nie nodig gewees het om na ‘produktiewe landboubedrywighede’ te verwys nie en kon dit suiwer op die mislukte grondhervormingsproses gemik word.”

“Dis moreel onverdedigbaar dat baie mense sonder grond is terwyl sommige derduisende hektaar besit.”

- Die Burger

19. Sisulu 'stroop parlement se gesag'

2010-08-18 23:23

Pieter du Toit, Beeld

Kaapstad

'n Senior ANC-LP en -NUK-lid het me. Lindiwe Sisulu, minister van verdediging, gister trompop geloop en gesê haar minagting van die parlement dreig om die instelling van sy gesag te stroop.

Mnr. Mnyami Booi, voorsitter van die parlementêre portefeuljekomitee oor verdediging, het (sonder om Sisulu by name te noem) gesê die bemagtiging van ministers ten koste van LP's en hul oorsigrol kan die parlement "doodmaak".

"Sulke gedrag bring die wetgewende gesag voortdurend in konflik met die uitvoerende gesag. Is dit die tipe stelsel wat ons wil hê?" het hy op 'n komiteevergadering gevra.

Sy teregwysing volg op maande se toutrekkery oor twee verslae oor die "plofbare" situasie wat soldate se swak werksomstandighede veroorsaak. Die verslae is opgestel deur 'n tussentydse militêre dienskommissie, 'n liggaam wat Sisulu nou wil hê 'n permanente instelling moet word.

Sisulu hou vol die verslag is aan haar gerig en nie aan LP's nie, dat sy die dienskommissie aangestel het en dat hul bevindings eers aan die parlement gestuur sal word as die kabinet dit goedkeur.

Adv. Mukesh Vassen, 'n parlementêre regsadviseur, het aan LP's gesê hy stem saam met militêre vakbonde wat meen die dienskommissie gaan nie onafhanklik wees nie. Dit is veral kommerwekkend omdat die dienskommissie gaan help om soldate se vergoeding te bepaal.

Booi het gesê die wetgewer word, soos met die herhaaldelike versoeke om toegang tot die omstrede verslae, uitgesluit. "Die uitvoerende gesag is besig om onder die voorwendsel van 'ministersvoorregte' reuse-instellings bo-op hul ministeries te bou waaroor niemand oorsig het nie."

20. Oorweeg: Aandeleskema om grond te deel

2010-05-10 23:06

Kirby van der Merwe en Pieter du Toit, Beeld

Die ANC ondersoek 'n aandeleskema vir swart boere om die beginsel van gewillige verkoper/koper te vervang en teikens vir grondhervorming te bereik.

Daarvolgens sal kommersiële boere tot sowat 40% van plase se waarde aan swart aandeelhouders moet afstaan.

Me. Tina Joemat-Pettersson, minister van landbou, bosbou en visserye, het gister in 'n onderhoud met Beeld gesê dié plan kan vervat word in 'n hersiene swart bemagtigingshandves vir die landbousektor.

Dit volg op haar aankondiging verlede maand tydens die departement se begrotingsrede dat sy ontevrede is oor die stadige pas van transformasie en beplan om teikens vir swart ekonomiese bemagtiging (SEB) in wetgewing vas te maak.

Dié plan is gister met ongeloof in landboukringe begroet. Agri SA het gesê hy weet niks daarvan nie. Nog minder weet dr. Pieter Mulder, VF+ -leier en Joemat-Pettersson se adjunk, iets daarvan.

Die minister het gister gesê die regering se mikpunt om 30% van landbougrond teen 2014 in swart hande te plaas (nog net 5% is tot dusver oorgedra) het weens die gewillige koper/verkoper-beginsel misluk. Daar is 'n dooiepunt tussen die landbougemeenskap en die regering.

Sy het gesê gesprekke oor alternatiewe SEB-modelle met georganiseerde landbou duur voort, maar dat versnelde grondhervorming onvermydelik is. Boere het volgens haar 'n keuse om saam te werk of vas te skop.

Die voorstel van landbou-aandeleskemas sal volgens haar in September tydens die ANC se tussentydse nasionale konferensie bespreek word.

Joemat-Pettersson se uitlatings sluit aan by soortgelyke stellings van mnr. Gugile Nkwinti, minister van landelike ontwikkeling en grondhervorming.

Hy het al 'n groenskrif oor die regering se nuwe benadering tot grondhervorming, insluitend alternatiewe tot die gewillige koper/verkoper-beginsel, aan die kabinet voorgelê. 'n Aankondiging daarvoor word eersdaags verwag.

Mnr. Johannes Möller, president van Agri SA, het dit betreur dat Joemat-Pettersson haar bemoei met SEB en eienaarskap terwyl sy landbousake moet bevorder.

“Nou moet van voor af onderhandel word.

Ons het jare oor SEB gepraat met die departement van handel en nywerheid en... oor grondsake met Nkwinti se departement.”

21. ANC het nuwe plan met grond

2010-10-06 23:23

Pieter du Toit, Beeld

Kaapstad. – Die ANC beplan om 'n moratorium te plaas op die verkoop van grond aan buitelanders om grondhervorming te versnel.

Dié maatreël gaan, tesame met die nuwe groenskrif oor grondhervorming, oormôre op 'n vergadering van die party se maatskaplike transformasiekomitee, onder leiding van me. Lindiwe Sisulu, bespreek word.

Die Onteieningswetsontwerp is een van die wetsvoorstelle wat bespreek gaan word.

Die gesprekke kan volgens georganiseerde landbou uitloop op "radikale" beleidsverandering. Dit sal duidelikheid gee oor voorstelle om landbouers se grondbesit te beperk en oor 'n beplande grondbestuurkommissie se funksies.

Dit vorm deel van die ANC se planne om grondhervormingsbeleid te vernuwe en ontslae te raak van die beginsel van gewillige koper/verkoper as voorwaarde vir die regering se koop van private landbougrond vir hervormingsdoeleindes.

Die party het op sy onlangse hoofraadsvergadering besluit wetgewing moet spoedig ingestel word, terwyl buitelanders se grondbesit beperk word. Die groenskrif sloer al maande lank te midde van bewerings oor tweespalt binne die ANC oor sommige bepalinge.

"Die grondhervormingsbeleid was tot nou toe in ooreenstemming met die witskrif oor grondhervorming van 1996 en die Grondwet ... waarom dit nou skielik nodig is om te verander is onduidelik en ons verwag 'n radikale klemverskuiwing," sê me. Annelise Crosby van Agri SA se regsafdeling.

Die afhandeling van die groenskrif kom te midde van die departement van landelike ontwikkeling en grondhervorming se erkenning dat hulle in die vorige boekjaar elke teiken ten opsigte van grondherstel en -hervorming gemis het.

Luidens sy verslag vir die 2009-'10-boekjaar kon die departement nie eens 10% van sy voorgenome meer as 1 600 grondeise afhandel nie.

Van die 131 eise wat oorweeg is, is slegs 33 afgehandel.

Voorts het hy misluk in pogings om 656 000 ha landbougrond te koop en kon die regering slegs sowat 240 000 ha bekom.

Me. Annette Steyn, DA-LP en 'n woordvoerder oor grondhervorming, sê minister Gugile Nkwinti se departement "is in 'n chaos".

"Nou word die groenskrif, wat hervorming en restituisie gaan rig, op dié departement se oordeel gegrond.

"Die ANC hamer op die mislukking van 'gewillige koper/verkoper', maar niemand het nog stawende bewyse gelewer nie.

"Hoe kan hy dit voorhou as die regering nie eens presies weet hoeveel grond hy sedert 1994 aangekoop, op hoeveel eiendomme eise hangend is of hoeveel grond al uitgedeel is nie?"

Die ouditeur-generaal (OG) grond sy negatiewe bevindings oor die departement se geldsake deels daarop dat daar steeds geen volledige register van eiendom in staatsbesit is nie.

Dr. Nozizwe Makgalemele, direkteur-generaal van landelike ontwikkeling en grondhervorming, erken in die jaarverslag "daar is oor die algemeen onvoldoende vaardighede in die regering om (staats-) grond te bestuur".

Navrae na mnre. Jackson Mthembu en Ishmael Mnisi, ANC-woordvoerders, was onsuksesvol.

22. Nog 'n hoë bestee hope geld aan verblyf

2009-11-20 02:05

Philda Essop, Die Burger

Kaapstad. – Die adjunkminister van toerisme, me. Thokozile Xasa, het oor 'n tydperk van 34 dae altesaam R116 907 aan hotelverblyf bestee terwyl haar amptelike woning opgeknop is.

Sy sluit haar aan by ander ministers wat duisende rande aan hotelverblyf bestee het terwyl verbeteringe aan hul ampswonings aangebring is.

Mnr. Marthinus van Schalkwyk, minister van toerisme, het gister in antwoord op 'n geskrewe vraag van mnr. Greg Krumbok, DA-LP, gesê Xasa het tussen Mei en Augustus tyd in 'n hotel en luukse gastehuse deurgebring.

Luidens die antwoord het Xasa by tye in Mei, Julie en Augustus in die Sheraton-hotel in Pretoria tuisgegaan teen 'n koste van R77 599.

Die DA het as deel van sy oorsigrol 'n blad op sy webwerf begin waarop alle “vermorste uitgawes” aangeteken en gemonitor word.

Dié syfer staan tans op R326 miljoen.

Mnr. Thamsanqa Mchunu, woordvoerder van die departement van openbare werke, sal eers vandag op verdere navrae van Die Burger rondom Xasa se huis reageer.

23. Pre-1994 is inspirasie vir nuwe DG

2010-09-06 22:13

Pieter du Toit, Beeld

Kaapstad. – Kyk na landboupraktyke wat voor 1994 suksesvol was en bring dit terug, meen mnr. Langa Zita, nuwe direkteur-generaal (DG) van landbou, bosbou en visserye.

Hy het gister tydens 'n parlementêre inligtingsessie saam met me. Tina Joemat-Pettersson, minister van landbou, bosbou en visserye, gesê 16 jaar ná die koms van demokrasie is dit nou tyd om te gaan kyk na wat die landbousektor vroeër dienstig was.

“Kommersiële landbou in dié land het 'n bepaalde geskiedenis en agtergrond wat ons nie kan ignoreer nie.

Landbouers is in die verlede byvoorbeeld deur regeringsubsidies gesteun ... dis nou die tyd om te gaan kyk wat het (voor 1994) gewerk en seker te maak dit word teruggebring.

“Dis nie 'n ideologiese kwessie nie; eerder historiese feite.”

Joemat-Pettersson het gesê boere het voor 1994 voordeel getrek uit goedkoop langtermynlenings en dat maniere gekry moet word om dit aan landbouers beskikbaar te stel.

Zita is verlede week as DG aangestel.

Hy is 'n voormalige ANC-LP, hooforganiseerder vir die SAKP en voorsitter van die regerende party se ekonomiese- transformasiekomitee.

Hy het tot onlangs as die minister se spesiale beleidsadviseur gewerk.

Zita het gesê kommersiële landbou se hande moet gesterk word.

“My vernaamste doelwit in dié pos is om seker te maak dat dit wat in landbou werk, gesteun word. Kommersiële landbou, in ag genome al sy uitdagings, wêrk; dit verseker voedselsekerheid.”

Volgens hom is boere se stygende insetkoste 'n bron van kommer en hy sal graag gesprekke daaroor met alle rolspelers wil voer.

Hy stem met kritici saam dat daar te min steun vir kleinboere is en dat hulp aan hulle verhoog moet word.

Joemat-Pettersson het bygevoeg sy is besig met 'n hersiening van die departement se navorsingsvermoëns.

“Ek is baie bekommerd hieroor. Ons is besig om ons landboukolleges te heropen en het 'n ooreenkoms oor 'n perseel vir ons navorsingseenheid met die departement van openbare werke aangegaan. Die departement se vermoë om betroubare navorsing te doen is gekompromitteer.”

Mnr. Johannes Möller, president van Agri SA, het gesê Joemat-Pettersson het hom meegedeel Zita se opdrag is om hegte bande met die kommersiële landbou te bou.

Hoewel hy Zita se aanstelling en uitlatings verwelkom, het hy sulke praatjies al tevore gehoor.

“Ons sal hom al die steun bied wat ons kan en hoop dit sal hierdie keer anders wees.”

Joemat-Pettersson het gesê die regering wag vir die ANC se algemene-raadsvergadering oor twee weke vir leiding oor hoe om met grondhervorming en die transformasie van die landbousektor voort te gaan.

“Tussen die Polokwane-resolusies wat bepaal die beginsel van gewillige koper/verkoper het misluk en die voorstelle oor die nasionalisering van grond moet ons 'n middeweg kry.”

24. 'Boere moet saamwerk of krisis erger as Zimbabwe kan kom'

2010-03-29 21:45

Pieter du Toit, Beeld

Kaapstad. – Mnr. Gugile Nkwinti, minister van landelike ontwikkeling en grondhervorming, het boere gister gewaarsku om “saam te werk” om ’n krisis “erger as (in) Zimbabwe” te verhoed.

Boonop blyk dit die nasionalisering van grond is, ondanks beloftes tot die teendeel, nie van die tafel af nie omdat die minister dit voorstaan.

Hy het in ’n onderhoud met die ontleder Justice Malala op die eNews-kanaal gesê swart Suid-Afrikaners wil hê landbougrond moet, soos in die struggle-jare beloof is, genasionaliseer word.

“Dit is swart Suid-Afrikaners se siening ... en myne. Mense wil radikale grondhervorming sien.”

Dit volg op weke van omstredenheid nadat die departement se strategiese plan wat volgens waarnemers op die nasionalisering van grond neerkom, ter tafel gelê is.

Nkwinti het verlede week in sy begrotingstoespraak gesê die regering sal grond nie summier afvat of die Grondwet verander nie, maar stel ’n verblyfregstelsel met drie vlakke voor.

Nkwinti se onbedekte aanval op boere staan in kontras met wat hy in die verlede oor kommersiële boere se rol in die grondhervormingsproses gesê het.

Hy het boere in November verlede jaar in ’n onderhoud met Beeld geloof vir hul toewyding tot die herstel van grondregte en ook mooi woorde vir hulle gehad tydens ’n onlangse Agri SA-kongres in Somerset-Wes.

Aan Malala het Nkwinti gesê ’n tweede Zimbabwe moet gekeer word. “As hulle (boere) nie beseft hulle moet saamwerk nie ... sal hulle verantwoordelik gehou word vir die skep van toestande wat tot iets ergers as Zimbabwe kan lei.”

Hy het gesê die regering voorsien nie ’n verandering aan die Grondwet nie en dat die nuwe groenskrif oor grondhervorming gaan help met die raamwerk waarbinne grondoordrag kan plaasvind.

Hy meen ook nie ’n radikale omwenteling sal voedselsekerheid bedreig nie omdat “dit aan meer opkomende boere die geleentheid sal bied om te produseer”.

Mnr. Frans Cronjé, uitvoerende adjunkhoof van die Suid-Afrikaanse Instituut vir Rasseverhoudinge, het gesê dit is ondanks Nkwinti se woorde tot die teendeel duidelik “die nasionalisering van grond is regeringsbeleid, dit staan swart op wit”.

“Hy ontken dit, maar dit staan in die strategiese plan. As dit dan verkeerdelik ingeglip het, waarom word die direkteur-generaal (mnr. Tozi Gwanya, wat dit opgestel het) nie gerepudieer nie? Ek glo hulle eenvoudig nie. Ek sal sover gaan om te sê hulle lieg.”

Cronjé meen sulke planne sal die land onherstelbare skade berokken en die einde beteken van Suid-Afrika as ’n selfstandige, suksesvolle demokrasie.

Mnr. Johannes Möller, president van Agri SA, het Nkwinti se “dubbelpraterij” betreur en gesê sy organisasie se beplanning is as gevolg daarvan net op kort termyn gefokus.

25. Nóg by Zuma wil ook padgee

2010-07-05 00:35

Pieter du Toit, Die Burger

Kaapstad

Die kantoor van pres. Jacob Zuma stuur op 'n personeelkrisis af nadat dit bekend geword het dat nog senior personeellede binnekort hul poste kan ontruim.

Mnr. Vincent Magwenya, Zuma se woordvoerder, was reeds die slagoffer van vermoedelik binnegevegte in die president se kantoor. Hy het glo toenemend ongemaklik geraak met die manier waarop ANC-ontplooides toegang tot die president beheer.

Die aankondiging Vrydag van Magwenya se langverwagte bedanking is gister opgevolg met berigte dat nóg senior personeellede in die presidensie, mnr. Vusi Mavimbela (direkteur-generaal) en mnr. Vusi Mona (kommunikasiehoof), op die punt staan om hul poste te ontruim.

Dit volg op die vroeëre bedanking van mnr. Joel Netshitenzhe as beleidshoof, 'n pos wat hy onder oudpres. Thabo Mbeki gevul het, en me. Jesse Duarte, 'n kader-ontplooiing na die presidensie, as operasionale hoof.

Magwenya, wat eersdaags 'n senior kommunikasiepos by Standard Bank gaan beklee, wou berigte oor Mavimbela en Mona gister nie bevestig of ontken nie, maar het gesê dit is moeilik om waarde te heg aan gesiglose bewerings.

“Die presidensie funksioneer normaal. Daar is, soos in enige organisasie, spanning en verskille tussen diegene wat daar werk. Dis normaal. Dit wys hulle het passie vir die saak.”

Die Burger verneem egter Magwenya was die teiken van mnr. Zizi Kodwa en me. Lakela Kaunda, Zuma-vertrouelinge in Tuynhuys en die Uniegebou, wat toegang tot die staatshoof wil beheer.

Hy word deur Kodwa, 'n spesiale presidensiële raadgewer, en Kaunda, hoof van Zuma se private kantoor, verantwoordelik gehou vir die herrie oor die onthulling in Januarie van die buite-egtelike kind wat sy baas het by me. Sonono Khoza, dogter van die sokkerbaas mnr. Irvin Khoza. Hy het die hantering daarvan glo “opgemors”.

Die presidensie is voor die publikasie van die kind-onthulling deur die Sunday Times in kennis gestel dat hy die storie op sy voorblad wil publiseer. Magwenya het aanbeveel Zuma moet die verwagte openbare kritiek ontloot deur dadelik 'n bekentenis te doen en alle besonderhede te onthul, maar dié strategie is deur senior raadgewers van die hand gewys, is van onberispelike bronne verneem.

Die president het die daaropvolgende week onder hewige kritiek deurgeloopt namate die presidensie toegelaat het dat die situasie in 'n openbarebetrekkinge-ramp ontaard. Magwenya se pogings om skadebeheer is herhaaldelik gestuit en Zuma se kantoor het eers ses dae nadat die bom gebars het, 'n volledige verklaring uitgereik.

Kodwa, wat soos Kaunda uiters lojaal teenoor Zuma is, is weke daarna uit Luthuli-huis gaan haal en in die presidensie ontplooi.

“Die manier waarop te werk gegaan is om mense verdag te maak, uit te werk en te beskinder is laakbaar, onprofessioneel en toon 'n gebrek aan respek vir die amp van die president,” het 'n gesagsfiguur na aan die presidensie gesê.

26. 'Dáár is jou tuiste'

2011-02-16 21:51

Pieter du Toit en Lizel Steenkamp, Beeld

Kaapstad. – Die Afrikaner moet sy eie Nkandla vind.

Nie 'n staatkundige grondgebied nie, maar 'n sielkundige tuiste waar hy veilig is en die vryheid en vrymoedigheid het om dít wat vir hom belangrik is, uit te leef.

Pres. Jacob Zuma het gister tydens 'n wydlopende onderhoud met Beeld – die eerste met 'n Afrikaanse koerant sedert hy staatshoof geword het – gesê hy het 'n diep begrip vir sommige Afrikaners se behoefte aan 'n eie tuiste.

“Neem my as voorbeeld: ek werk in Kaapstad en in Pretoria, maar dan wil ek na Nkandla (in landelike KwaZulu-Natal) gaan. Dís my plek, dis my dorpie en wanneer ek daar kom, voel ek tuis.

“Ek kan die indlamu ('n tradisionele dans vir mans) doen, ek kan Zoeloe praat.

“Dít is wat sommige Afrikaners, op 'n sielkundige vlak, nodig het: 'n Nkandla.”

Hy het benadruk hy bedoel nie Afrikaners kan of moet 'n eie grondgebied afbaken of 'n aparte tuiste inrig nie. “Jy kan nie 'n Orania skep nie, jy moet deel wees van Suid-Afrika en deel waarin ons almal deel.”

Die staatshoof het verduidelik historiese realiteite bepaal dat verskillende etniese groepe in verskillende dele van die land gekonsentreer is.

Só is die Venda in die noorde van die land, die Zoeloes in KwaZulu-Natal en die Xhosa aan die Ooskus. Hy het gesê die Afrikaner word nie in een, enkele grondgebied aangetref nie, maar woon regoor die land. Dáárom het hulle nie 'n “fisieke Nkandla” nie.

Zuma het gesê etniese verskeidenheid in Suid-Afrika is waardevol en dat hy, as 'n Zoeloe, trots op sy herkoms en tradisies is.

“Dit maak my nie minder van 'n Zoeloe omdat ek 'n Suid-Afrikaner is nie. Net so maak dit my nie minder van 'n Suid-Afrikaner omdat ek 'n Zoeloe is nie.”

Ondanks sy vele gespreksvoeringe en ontmoetings met Afrikaners – hy het sedert sy ampsaanvaarding wit plakkerskampe, Orania en die vakbond Solidariteit besoek – is dit steeds vir hom onmoontlik om te sê wé “die Afrikaner” verteenwoordig.

“Ek het al baie verskillende Afrikaners ontmoet. Van hulle wil nie eers Afrikaners genoem word nie, maar Boere. “Jy kan dus nie sê as ek een Afrikaner ontmoet het, ek dié Afrikaner (verteenwoordigend van die hele groep) ontmoet nie.”

Zuma het breedvoerig gepraat oor Afrikaners se unieke geskiedenis en hoe dit hulle van ander wittes in die land onderskei.

“Sommige mense raak ontsteld as ek so sê, maar dis 'n feit: hulle is die enigste wit groep wat daarop kan aanspraak maak dat hulle óók vir hul vryheid, teen die Britte, geveg het...wat in konsentrasiekampe dood is. “Hulle het 'n bydrae gemaak om Suid-Afrika te ontwikkel en te maak wat dit is. Dis 'n belangrike groep. Dis die soort groep wat nie twee paspoorte dra nie, net een.”

Hy het ook uitgewei oor onderwysvakbonde, persvryheid en diensleweringkwessies.

Met verwysing na die nasionalisering van myne het hy gesê dit is nie ANC-beleid nie, maar die debat kan nie onderdruk of van die tafel gevee word nie – al maak dit beleggers onrustig.

“Die uitkoms van die debat moet deur die realiteite van die dag bepaal word, nie net op grond van hoe iemand voel nie.

“Toe ek jonk was, het ek baie sterk daarvoor gevoel en ek sou nooit kon dink, gegewe waar ek vandaan kom, dat ek my standpunt ooit sal verander nie.”

27. 'SA nooit 'n 2de Tunisië'

2011-02-16 23:10

Lizel Steenkamp en Pieter du Toit, Beeld

Kaapstad. – Suid-Afrika sal nooit in 'n tweede Tunisië ontplof nie.

Pres. Jacob Zuma het dié uitspraak gister gemaak te midde van gewelddadige protesoptogte oor swak dienslewering en werkloosheid in Mpumalanga en Noordwes.

Hy het voorspellings dat Suid-Afrika op 'n "tweede Tunisië" afstuur in 'n onderhoud met Beeld vurig verwerp.

"Ek kan julle sê daar sal nooit 'n Tunisië in Suid-Afrika wees nie. Ons het 'n grondwetlike demokrasie hier. Niemand word onderdruk nie; elkeen het die reg om te sê wat hy wil en om te stem.

"Dis onmóóntlik. Ek gebruik die woord weer: dis onmóóntlik."

Een persoon is in Ermelo dood en 42 is in Boipelo in Noordwes in hegtenis geneem nadat hulle die polisie met klippe bestook en 'n polisiekantoor aan die brand gestee het.

Zuma se reaksie volg op 'n voorspelling deur mnr. Moeletsi Mbeki, politieke ontleder en broer van oudpres. Thabo Mbeki, dat Suid-Afrika se onvergenoegde arm massa omstreeks 2020 teen die regering sal draai.

Dit sal gebeur wanneer die ANC-regering nie meer die uitgebreide welsynstelsel kan bekostig nie.

Tunisië se staatshoof het verlede maand te midde van uitgebreide en gewelddadige openbare verset bedank terwyl die regering ontbind is.

Volgens Mbeki gebruik die ANC-regering welsynstoelaes om arm swartes se stemme te lok, maar die staat sal dit nie vir altyd kan bekostig nie.

"Die ANC het 'n komplekse samelewing met gebreke wat hy skaars verstaan, geërf; sy gevroetel daarmee is besig om dit in 'n plofbare mengeldrankie te omskep.

"Die ANC-leiers is soos 'n groep kinders wat met 'n handgranaat speel. Eendag sal een van hulle dit regkry om die pennetjie uit te trek wat almal sal doodmaak," het Mbeki in 'n meningsartikel gesê.

Die staatshoof het in sy kantoor in Tuynhuys, terwyl TV-beelde van die Ermelo-protesoptogte op die agtergrond gefliits het, kwaai met Mbeki verskil.

"Ek wil nie persoonlik raak nie, want dis nie in my aard nie. Maar dis maklik om slim te wees, agteroor te sit en te kritiseer," het hy gesê.

Zuma het verduidelik daar is grondliggende verskille tussen die heersende omstandighede in Suid-Afrika en Tunisië. Volgens hom is daar geen parallelle tussen die geskiedenis, politiek en maatskaplike toestande in die lande te trek nie.

"Dís hoe dit met ontleders is: Hulle ontleed en kritiseer net sonder om die werk te doen of alternatiewe te bied.

"Werklikwaar, ons hoef nie veel tyd hieroor te mors nie."

Die geweld in Ermelo het ook tydens gister se debat oor Zuma se staatsrede in die Nasionale Vergadering ter sprake gekom.

Mnr. Mduduzi Manana, 'n ANC-LP van Ermelo, het by die jeugdiges van sy tuisdorp om 'n "skietstilstand" gepleit.

"Jongmense, verklaar 'n skietstilstand, laat leerlinge toe om skool toe te gaan, moenie brande stig en winkels plunder nie," het hy gesê.

“Jul ongeduld is geregverdig, maar jul uiterste frustrasie oor werkloosheid gaan opgelos word, want die president het verklaar vanjaar is 'n jaar van werkskepping.”

Die DA het Zuma ingeklim en hom gekritiseer omdat hy te min aandag aan munisipale kwessies gee.

Volgens Municipal IQ, 'n onafhanklike aanlyn-inligtingsdiens, is daar verlede jaar 111 protesoptogte aangemeld, 105 in 2009 en 27 in 2008.

28. Woorde vlieg in twis oor wie Koisan in W-Kaap lei

PHILDA ESSOP

KAAPSTAD. Beskuldigings van opportuniste word in die Koisan-gemeenskap geslinger oor wie presies die opperhoof van die Wes-Kaapse groep is.

Mnr. Calvyn Cornelius, opperhoof van die Koisan- Kulturele Beweging, het Dinsdag saam met 'n groep van sowat 50 Koisan-lede 'n pelgrimstog deur die middestad gehou om hul "voorouers te vereer en hul geeste vry te stel".

Cornelius, wat sê hy verteenwoordig minstens 16 000 lede van die Koisan-gemeenskap in die Wes-Kaap, is glo die vorige dag deur die hooflanddros van Kaapstad as opperhoof ingehuldig.

Mnr. Basil Matthys Coetzee, ondervoorsitter van die Wes-Kaapse Koisanraad, het Cornelius gister vir 'n bedrieër en 'n posisiejagter uitgekryt "wat 'n kortpad na miljoenêrskap soek". Coetzee het gesê Cornelius was deel van die Koisanraad, maar hy het homself 'n stamhoof en toe opperhoof gemaak.

"Cornelius is ook die man wat aanspraak maak op die grond waarop die Waterfront gebou is omdat dit glo aan sy voorouers behoort het. Hy maak 'n bespotting van die Koisan-gemeenskap omdat almal weet die see het destyds tot teenaan die Kasteel gekom. Hoe kan hy sê dit behoort aan die Koisan as dié grond tóe onder die see was?

"Hy is arrogant. Niemand kan 'n stamhoof inhuldig nie. Dit is 'n strukturele ding. Daar is net twee Koisan-opperhoofde in die hele land. Hulle is opperhoof Andrew le Fleur van die Griekwas en aartsbiskop Daniel Kanyiles van die Nasionale Raad van Koi-stamhoofde," het Coetzee gesê.

Cornelius het gister by navraag gesê sy oupagrootjie was die Koistamhoof. Hy het hom slegs as "oupa" geken. Sy oupa was David en sy pa was John.

Mnr. Dan Fletcher, wat deel van Cornelius se groep is, het gister gesê Coetzee is blykbaar baie agter by die gebeure in die Koisan-gemeenskap en nie bewus van die veranderings wat plaasgevind het nie.

"Ons ding is 'n heilige ding. Cornelius is ons opperhoof. Coetzee probeer ons proses beswadder. Ek sal nie op hul beskuldigings kommentaar lewer nie, want dit is benede my waardigheid," het Fletcher gesê.

29. Sasco-lede stap tydens adj.pres. se toespraak

Beeld

Johannesburg Finaal

Alicestine October

Adj.pres. Phumzile Mlambo-Ngcuka is gister in die middel van 'n sin onderbreek toe 'n KwaZulu-Nataalse afvaardiging van die studenteorganisasie, Sasco, uit die Chris Hanigedenksaal naby die ENB-sokkerstadion suid van Johannesburg geloop het.

Mlambo-Ngcuka het Sasco-lede toegesprek op die laaste dag van die organisasie se vyf daelange nasionale konferensie.

Die adjunk-president het skaars met haar 20-blaaie-toespraak begin toe sowat 20 Sasco-lede van KwaZulu-Natal die saal verlaat het. Die meeste van die lede was geklee in rooi 'ons ondersteun Zuma 100%'-T-hemde.

Ander Sasco-lede het hande geklap en ritmies op tafels gekap terwyl die afvaardiging in 'n ry uitgeloop het.

Mnr. Nqaba Bhanga, nasionale sekretarisgeneraal van Sasco, het die lede tot bedaring geroep toe 'n duidelik verwarde Mlambo-Ngcuka haar sitplek daarna ingeneem het.

"Sasco is 'n verenigde nasionale organisasie en nie 'n federale liggaam nie," het Bhanga gesê. "Wat (nou) hier gebeur het, het ingedruis teen dié beginsel."

Ook 'n merkbaar ontstelde mnr. Sammy Mashita, Sasco-voorsitter in KwaZulu-Natal, het opgestaan en die lede vermaan. Mashita het gesê 'n besluit sal geneem word oor hoe dié onderskeie lede van die afvaardiging gedissiplineer moet word.

Hy het egter later aan Beeld gesê die afvaardiging móés vroeër loop omdat hulle vervoerprobleme gehad het.

Sasco se nasionale uitvoerende komitee het by monde van Bhanga die optrede van die KwaZulu-Natal-afvaardiging, skerp veroordeel.

"Dit is ons én ANC-tradisie dat die nodige respek getoon word wanneer 'n leier praat."

Bhanga het ook verwys na die afgelope klopjagte op voormalige adj.pres. Jacob Zuma die afgelope naweek.

"Ek stem saam met mnr. Blade Nzimande wanneer hy sê daar is 'n kollektiewe verantwoordelikheid op alle strukture van die ANC om Jacob Zuma te ondersteun," het hy gesê.

"Maar álmal van ons moet dit op die regte manier doen - Sasco ook."

30. Beleggers wêreldwyd ingeloopt met skema

'Kans is groot
dat hulle nie
hul geld gaan terugkry nie'

Maygene de wee, Die Burger

Kaapstad

Beleggers van so ver as Amerika, Brittanje, Israel, Kanada en die Verenigde Arabiese Emirate is miljoene dollars kwyt wat hulle in die piramideskema van mnr. Barry Tannenbaum belê het.

Altesaam 22 Wes-Kaapse miljoenêrs tel onder die sowat 400 Suid-Afrikaanse beleggers wat geld in dié ineengestorte skema belê het.

Mnr. Shirish Kalian, een van die drie trustees wat aangestel is om Tannenbaum se gesekwestreerde Suid-Afrikaanse boedel te administreer, het gister gesê die beleggers het miljoene dollars belê. Die 22 Wes-Kapenaars het na raming sowat R64,5 miljoen belê in dié skema waarin reuse-opbrengste belowe is.

Mnr. Gavin Gainsford van KPMG International en mnr. Vincent Matsepe is die ander trustees wat deur die Suid-Gautengse hooggeregshof aangestel is.

Mnr. Richard Goudvis, regsverteenwoordiger vir 20 van die Wes-Kapenaars, het gesê nie een van sy kliënte is bereid om met die media te praat nie. Hulle gee volgens hom hul volle samewerking aan die taakspan wat die saak ondersoek in 'n poging om hul geld terug te kry.

"Ons gee tans bewyse van die presiese bedrae wat belê is."

Goudvis het gesê die beleggers wat hy in die saak verteenwoordig, is almal die een of ander tyd genader deur mnr. Daryll Leigh, wat 'n "bemarker" genoem word.

'n Ander bemarker wie se naam genoem word, is mnr. Dean Rees.

Volgens Goudvis het Tannenbaum in Februarie 'n voorlegging aan van die kliënte gedoen om hulle te oorreed om in die skema te belê.

Mnr. Michael Strauss, 'n vennoot van die regsfirma Ian Levitt-prokureurs, het gesê hy is seker daar gaan nou nog mense na vore kom.

Intussen het mnr. Adrian Lackay, woordvoerder van die Suid-Afrikaanse Inkomstediens (SAID), gesê die SAID wil met behulp van die taakspan vasstel presies hoe geld die land verlaat het en waar beleggers se geld vandaan gekom het.

Lackay het gesê as daar na beleggers se klagtes geluister word, is daar 'n groot moontlikheid dat hulle nie hul geld gaan terugkry nie.

Hulle moet kyk of beleggers hul geld onwettig bekom het. "Is dit hul eie geld, of is dit dalk geld van 'n maatskappy waar hulle gewerk het of werk? Indien dit nie hul eie geld is nie, sal daar opgetree word.

"Verder kyk ons of daar verdienste is in enige van die klagtes van beleggers en, afhangend van die bevindinge, sal strafregtelike of siviele klagtes ingedien word."

Daar moet ook vasgestel word of beleggers hul dividende op inkomste verklaar het. Indien hulle nie het nie, sal daar ook teen hulle opgetree word, het Lackay gesê.

31. Behandeling van Yengeni bekyk

Glo blitsig weggeneem

Maygene De Wee, Die Burger

KAAPSTAD. – Die polisie het gister 'n ondersoek van stapel gestuur oor bewerings dat mnr. Tony Yengeni, voormalige ANC-hoofswep en gevonniste bedrieër, weer voorkeurbehandeling van die Wes-Kaapse polisie gekry het.

Yengeni, wat gister op 'n klag van dronkbestuur, alternatiewelik roekelose of nalatige bestuur, in die Goodwood-landdroshof verskyn het, is ná die hofverrigtinge blitsvinnig in 'n polisiemotor, registrasienommer CA 547 311, by die hofterrein uitgeneem.

Die Goodwood-polisiekantoor het by monde van supt André Traut, 'n polisiewoordvoerder, ontken dat dit hul motor is of dat Yengeni voorkeurbehandeling kry.

Traut het later laat weet dat die motor in 'n ooreenkoms tussen die polisie en die polisievakbond Popcru aan Popcru geleen is.

Mnr. Mncedisi Mbolekwa, sekretaris-generaal van Popcru in die Wes-Kaap, het by navraag gesê hy is glad nie bewus dat Yengeni in een van die polisie se motors vervoer is nie.

Hy sê daar is 'n ooreenkoms tussen die polisie en Popcru en volgens sy inligting word die motors slegs vir uniesake gebruik.

Mbolekwa het gesê hy sal ondersoek moet instel na hoekom Yengeni in die motor vervoer is.

Yengeni, wat vroeër op R500 borgtog vrygelaat is, se hofverskyning kom ná sy inhegtenisneming op 25 November verlede jaar toe hy in die middernagtelike ure in sy swart BMW op 'n verkeerseiland beland het.

Die saak is gister tot 5 Mei vir verdere ondersoek uitgestel. Mnr. Daniel Cloete, staatsaanklaer en mnr.

Mario Wilker, Yengeni se regsverteenvoerder, het al twee laat blyk dat die ondersoek nog nie heeltemal afgehandel is nie.

Daar is glo nog uitstaande foto's van die toneel en die uitslae van die bloettoetse wat ingedien moet word.

'n Bron na aan die ondersoek het aan Die Burger gesê dat dié foto's inkriminerend in die saak kan wees.

Yengeni het gister in 'n ontspanne luim gesê hy hou niks persoonliks teen die media nie.

'n Vorige regsverteenvoerder het glo lank gelede vir hom gesê om nooit met die media te praat as hy in 'n regsproses gewikkel is nie.

“Inteendeel, ek hou eintlik van die media,” het Yengeni gesê.

32. Loteryraad 'broei op R6mjd.'

Maygene De Wee, Die Burger

Kaapstad

Die Nasionale Loteryraad (NLR) het aan die einde van die boekjaar 2008-'09 sowat R6,3 miljard in kontant en likiede bates in sy besit gehad terwyl verskeie liefdadigheidsorganisasies en nie-regeringsorganisasies (NRO's) noustrop trek en desperaat wag op geldelike hulp.

Dié inligting het Woensdag in hofstukke in die Wes-Kaapse hooggeregshof aan die lig gekom nadat twee NRO's – die South African Education and Environment Project (SAEP) en Sikhula Sonke – 'n dringende aansoek ingedien het.

Hulle voer in hofstukke aan dat hul aansoeke om geldelike hulp herhaaldelik sonder stawende verduidelikings afgekeur is.

Hulle vra in die aansoek dat die hof die raad se besluite om nie hul aansoeke goed te keur nie, hersien en tersyde stel.

SAEP is 'n organisasie wat kinders en jong volwassenes uit voorheen benadeelde gebiede help om hul akademiese en lewensvaardighede te verbeter.

Sikhula Sonke help kinders in Khayelitsha om toegang tot voorskoolse onderrig te kry en ook om ouers en personeel wat met voorskoolse kinders werk, op te lei.

Luidens die hofstukke toon die NLR se 2008-jaarverslag 'n bedrag van R5 miljard, waarvan 'n bietjie minder as R3 miljard opsy gesit is vir geldelike hulp aan organisasies. Uiteindelik sou minder as R2,1 miljard van die R3 miljard beskikbaar wees.

Van die R6,3 miljard in 2009 is R3,4 miljard beskikbaar gestel, waarvan slegs R1,4 miljard toegeken is.

Uiteindelik het die verspreidingsagente van die NLR slegs 69% van die geld uitbetaal.

SAEP voer in hofstukke aan dat hy sedert 2003 om geldelike hulp aansoek gedoen het. Al die aansoeke is afgekeur.

Waarnemende regter Takalani Samuel Madima het beslis dat die aansoek nie dringend is nie, maar bygevoeg dat hy nie sê dat die lot van die kinders nie dringend is nie.

Die saak is van die dringende hofrol afgehaal, met die NRO's wat nou kan aansoek doen dat dit op die gewone hofrol geplaas word.

Adv. David Borgström het vir die NRO's verskyn en adv. Nazeer Cassiem SC vir die NLR.

33. Wes-Kaap skep beleid vir groener sake met regering

Alicestine October, Die Burger

Verskaffers van dienste en goedere aan die Wes-Kaapse regering sal groener opsies moet oorweeg as hulle met die regering sake wil doen.

Die Wes-Kaap is die eerste provinsie wat 'n beleid vir verskaffings- en verkrygingsdienste geskep het om omgewingsvriendelike praktyke te bevorder.

Dit volg op die provinsiale departement van omgewingsake en ontwikkelingsbeplanning se 2Wise2Waste-program wat herwinning in die streekeconomie aanmoedig.

Die groenskrif oor die omgewingsvriendelike verskaffing en verkryging van dienste en goedere in die provinsiale regering bepaal onder meer dat omgewingskriteria in elemente soos aanbodbestuur, verkrygingsbestuur, logistieke beplanning en afsetbestuur vervat moet word.

Die publiek sal insette hieroor kan lewer voordat dit aan die provinsiale kabinet voorgelê word.

Volgens mnr. Aziel Gangerdine, departementele woordvoerder, beteken dit die Wes-Kaapse regering kan bodspesifikasies en kontrakte op grond van dié riglyne goedkeur.

Die regering sal die vervaardiging en verkoop van omgewingsvriendelike produkte só kan bevorder.

“Ekonomiese groei in die provinsie word benader met 'n groener bewussyn.”

Mnr. Anton Bredell, provinsiale minister van omgewingsake en ontwikkelingsbeplanning, het vroeër gesê ekonomiese groei sal energieverbruik in die provinsie teen 2020 na raming met 3,5% laat toeneem.

Een van die mikpunte wat hy vir sy departement gestel het, is om teen 2014 nagenoeg 15% van die elektrisiteit wat in die Wes-Kaap gebruik word uit hernieubare bronne te kry.

Gangerdine het gesê die provinsiale regering se verskaffers sal opleiding ontvang in volhoubare groenpraktyke.

Al die provinsiale departemente sal hieraan gebonde wees.)Die publiek het tot 31 Augustus om insette op

die groenskrif te lewer. Die groenskrif kan verkry word op die webwerf http://www.capegateway.gov.za/eng/your_gov/406/pubs/green_papers/2010.

Vir verdere inligting en kommentaar kontak mnr. Gregg Adams by 0021 4832818 of stuur 'n e-pos na gradams@pgwc.co.za.

34. Max 'het mediese bewyse' wat sy onskuld sal bevestig

Maygene De Wee, Die Burger

Kaapstad

Hy het mediese bewyse wat hy in die hof bekend sal maak dat dit onmoontlik hy was wat na bewering drie jaar gelede 'n seksuele verhouding met me. Belinda Petersen (33) gehad het.

Só het adv. Lennit Max, Wes-Kaapse minister van gemeenskapsveiligheid, gister in 'n verklaring gesê nadat bekend gemaak is dat hy die Son, Rapport en sy gewese woordvoerder, mnr. Julian Jansen, vir laster gaan dagvaar.

Intussen het me. Helen Zille, Wes-Kaapse premier en DA-leier, gesê 'n beleid oor seksuele teistering in die provinsiale administrasie is nodig.

In sy verklaring sê Max ook dat dit vir hom weens verskeie redes – wat hy gedurende sy litigasie bekend sal maak – onmoontlik was om in sy huis met Petersen, 'n voormalige polisieklerk van Manenberg, seks te hê soos in sommige koerante beweer is.

Luidens Max se verklaring voel hy genoop om te reageer op onakkurate mediaberigte wat deel is van 'n smeerveldtog teen hom.

Volgens hom verwys sommige koerante telkens na vier klagtes van seksuele teistering wat, terwyl hy die Wes-Kaapse polisiekommissaris was, teen hom ingedien is. Die waarheid is dat daar slegs twee sulke klagtes teen hom ingedien is.

In albei gevalle (in 1999 en 2002) is die klagtes deur mense ingedien teen wie hy tugstappe gedoen het. In albei gevalle is die klagtes deur 'n onafhanklike ondersoekspan van Pretoria ondersoek en is hy onskuldig bevind.

Anders as wat beweer word, het hy Petersen ook nooit, voor die beweerde verhouding met haar, in 'n seksuele teisteringsaak verteenwoordig nie. Hy sal dokumentêre bewyse verskaf dat hy haar verteenwoordig het nadat klagte van insubordinasie en afwesigheid van werk teen haar ingedien is. Hy het hom aan haar saak onttrek nadat sy seksuele toenadering tot hom gesoek het. Sy onttrekking is met asst.komm. Raymond Strydom bespreek, lui Max se verklaring.

Max verwys ook na verskeie joernaliste wat oneties sou optree deurdat hulle ongegronde bewerings gepubliseer het, hoewel die betrokkenes die bewerings kategories ontken het.

) Nadat die ANC Zille skerp gekritiseer het omdat sy pres. Jacob Zuma se buite-egtelike seksuele verhoudings skerp gekritiseer het, maar daarna gesê het die DA gaan nie Max se optrede ondersoek nie, het sy teruggekap en gesê die konteks tussen die twee voorvalle moet in ag geneem word, berig Alicestine October.

Zuma het sy optrede verdedig deur kulturele poligamie te gebruik, hoewel bewys is buite-egtelike verhoudings is nie Zoeloe-kultuur nie.

“Hy het ook veilige seks gepropageer. Dáár is 'n element van skynheiligheid,” het sy gesê.

Sy sou Max gevra het om met verlof te gaan as hy dit nie self aanbeveel het nie. Op die vraag of dit beteken Max is “veilig”, het sy gesê: “Dit is nie veilig om aannames te maak nie. Indien getuienis tot die teendeel geopper word, sal opgetree word.”

35. DKD bestee R5 m. per maand aan TV-stelle

Die departement van korrektiewe dienste (DKD) het in een boekjaar R159 miljoen aan televisiestelle bestee, wat teen R5 miljoen per maand in stand gehou is.

Dié inligting het gister by die parlementêre portefeuljekomitee oor korrektiewe dienste aan die lig gekom waar die DKD-topbestuur 'n voorlegging oor die uitkontraktering van dienste gelewer het.

LP's het gehoor die departement het vir die boekjaar 2008-'09 altesaam R1,148 miljard aan uitgekонтakteerde dienste bestee. Dit het 886 kontrakte ingesluit. Altesaam R1,1 miljoen is aan 'n haalbaarheidstudie bestee om te bepaal of uitkontraktering die beste opsie is.

Komitee lede het hul kommer uitgespreek oor die uitkontraktering van dienste. Mnr. Vincent Smith, komiteevoorsitter, het gesê hy is "verontrus" daaroor.

Ander dienste wat uitgekонтakteer is, het volgens mnr. Mollet Ngubo, adjunk-kommissaris van aankope, R839 miljoen ingesluit wat oor 'n tydperk van 36 maande aan spyseniering bestee is.

Smith het na aanleiding hiervan gesê: "As jy die somme maak, kom dit neer op R23 miljoen per maand."

Ngubo het ook gesê kontrakte ter waarde van R20 miljoen is aan interne ouditdienste bestee; R2,5 miljoen vir 'n tydperk van twee jaar aan skoonmaakdienste by die DKD-hoofkantoor; R4,95 miljoen aan die opleiding van junior en middelbestuurders, en meer as R1 miljoen aan die instandhouding van kringtelevisiekameras wat teen R436 miljoen aangeskaf is.

Volgens Smith kom die bedrag wat aan ouditdienste bestee is neer op R667 000 per maand.

"Dit is gek. Ek weet nie wie dié werk verrig nie. Ek wil graag weet, want ek is seker ek sal 'n beter ooreenkoms kan onderhandel. Ons kan nie R667 000 per maand aan interne ouditdienste bestee terwyl staatsdepartemente veronderstel is om dié vaardigheid intern te hê nie. Die departement bestee dié geld omdat mense nie intern opgelei word nie."

Mnr. Albert Fritz, DA-LP, wou weet of die staat enigsins waarde gekry het vir sy geld wat aan die opleiding van junior en middelbestuurders bestee is.

Die departement moet binne 14 dae 'n volledige verslag oor die uitkontraktering van dienste aan die komitee verskaf.

Nadere besonderhede sal later verskaf sal word.

36. Oud-Springbok gaan wagte aanstel ná bomaanval op sy huis

maygene de wee

Constantia

Die oud-Springbokhaker Dale Santon gaan sekerheidswagte by sy huis aanstel om die veiligheid van sy gesin te verseker.

Santon, wat in 'n private hospitaal aansterk, het gister aan Die Burger gesê ook hy wil weet hoekom sy huis Saterdagoggend kort ná middernag met 'n petrolbom bestook is.

Hy het in die voorval tweedegraadse brandwonde opgedoen en moes ná sy opname in die hospitaal 'n dringende veloorplanting aan sy gesig en regterarm kry.

Die polisie het gister gesê Santon is "skoon".

Insp. Keith Chandler, Dieprivier-polisiewoordvoerder, het by navraag gesê Santon se verlede, persoonlike lewe en huidige sakebedrywighede is ondersoek, maar niks vreemds is gevind nie.

Hy het gesê daar is nog geen verdagtes of motief nie.

Chandler het gesê daar is gevind die nommerplaat van die oranje BMW wat in die voorval gebruik is, is verlede maand in Grassy Park gesteel.

'n Ooggetuie wat gesien het hoe die BMW by Santon se huis stilhou, het daarin geslaag om die registrasienommer te memoriseer.

Die betrokke eienaar het aan die polisie gesê sy voertuig se buffer is saam met die nommerplaat gesteel.

Toe Die Burger Santon vra of hy aan enige rede kan dink hoekom iemand hom of sy gesin sou wil aanval, het hy gesê hy kan aan niks dink nie.

Hy het ook gesê hy het geen sakebedrywighede buiten sy vaste werk nie.

"Ek werk vir 'n baas en ons mag nie sake doen nie.

"Ek jol ook beslis nie en kan daarom nie dink hoekom iemand my huis sou wou bombardeer nie."

37. Saamtrek by goudini

Nee vir bruin party

Belangegroep kies rol as waghond, beplan beleggingsbank

philda essop

Goudini

'n Voorstel deur dr. Richard van der Ross dat die Bruin Belange Inisiatief (BBI) groter politieke druk uitoefen in die vorm van 'n politieke party, is dié naweek hier van die tafel gegee.

In plaas daarvan is besluit dat dié organisasie – die eerste in sy soort in Suid-Afrika – wat ten doel het om bruin belange te bevorder, die rol van 'n waghond-organisasie sal vertolk. Dit sal ook 'n beduidende impak op beleid probeer maak wat bruin mense raak.

In 'n poging om bruin entrepreneurskap te bevorder, is besluit dat 'n beleggingsfonds geskep sal word en dat 'n beleggingsbank ook dalk op die been gebring sal word.

Strukture van die organisasie sal in dorpe gestig word wat op distriks- munisipale vlak betrokke sal raak.

Sosiaal-ekonomiese kwessies soos opvoeding, dwelmmisbruik, werkloosheid, behuising en misdaad sal binne dié strukture aangepak word.

Dié liggaam is die naweek by die Goudini-Spa naby Rawsonville op die been gebring.

Sowat 400 bruin mans en vroue, onder wie politici, akteurs, sakelui, staatsamptenare asook gemeenskapsleiers, het die geleentheid bygewoon.

Mnr. Ivor Opperman, 'n onderwyser van Brackenfell, is tot voorsitter verkies. Mnr. Bosch Willems is die ondervoorsitter, terwyl mnr. Basil Kivedo, Anthony le Fleur en Gilbert Schroëder die sekretariaat sal vorm.

Van die politici wat by die kongres opgemerk is, is mnr. Sakkie Jenner, provinsiale OD-leier, twee DA-lede van die Wes-Kaapse wetgewer, adv. Lennit Max en me. Patty Duncan, asook me. Helen Lamoela, DA-lid in die Nasionale Raad van Provinsies. Hulle was daar in hul private hoedanigheid.

Van der Ross (86), oud-rector van die UWK, het die inisiatief verwelkom, maar gesê tensy dit 'n politieke party word, kan hy nie sien hoe dit enige politieke druk kan uitoefen nie.

“Bruin mense maak in twee provinsies die meerderheid uit. In die Wes-Kaap maak bruin mense 55% van die bevolking uit en in die Noord-Kaap 52%.

“Ons moet iets doen met ons 55%,” het hy onder luide toejuiging gesê.

) Nog 'n berig, foto's op bl. 2. Hoofartikel op bl. 10.

Drukgroep tien jaar te laat, sê Van Rooyen

philda essop

Goudini

Dié belangegroep wat bruin mense wil ophef, is 10 jaar te laat, meen mnr. Brian van Rooyen, voormalige president van SA Rugby.

Hy was een van sowat 400 mense van regoor die Wes-Kaap wat die naweek die bekendstelling van die Bruin Belange Inisiatief (BBI) by Goudini bygewoon het.

Kwessies wat onder die soeklig geplaas is, was bruin identiteit, die struktuur wat die organisasie moet aanneem, entrepreneurskap en sosio-ekonomiese behoeftes.

Van Rooyen het gesê hy glo entrepreneurskap en swart ekonomiese bemagtiging moet geskei word. “As bruin entrepreneurs moet ons opstaan. Die geleentheid is daar – ons moet dit vat en dit gebruik.”

Me. Magda Klein, 'n gemeenskapswerker van Elsiesrivier, het gesê die organisasie moet gemeenskapsbehoefes voorop stel.

“'n Behoeftanalise moet gedoen word in al ons gemeenskappe. Ek het 'n dwelm-rehabilitasiesentrum in my gebied begin. Ek dink dit is belangrik dat daar sinergie tussen alle bestaande organisasies en die nuwe organisasie moet bestaan. Ons moet aandag gee aan die oorsake en nie aan die simptome van die probleme nie.”

Me. Vnette Ebrahim, die aktrise wat die rol van Charmaine in 7de Laan vertolk, het op haar beurt die belangrikheid van rolmodelle beklemtoon.

“Ons kinders het nie juis mense op op trots te wees in ons gemeenskappe nie. Ons moet na maniere kyk waarop ons meer rolmodelle vir ons kinders kan skep,” het sy gesê.

Mnr. Wilmar Joffa van Worcester het gesê die organisasie kan 'n sterk invloed op plaaslike regeringsvlak uitoefen.

Ander voorstelle wat gemaak is, is dat die organisasie homself nie moet vervreem van die hoofstroom nie, dat 'n databasis van alle bruin professionele mense geskep word en dat 'n jeugliga van die organisasie ook tot stand gebring word.

J Mnr. Erald Felix, van die televisieprogram 50/50, en me. Fatima Abdool het aangekondig dat die eerste uitgawe van hul tydskrif Izzit, wat spesifiek op bruin mense gaan fokus, in die laaste week van Augustus op die rakke sal wees.

38. Helen Zille glo gedreig

DA-leier sê ná bomdreigement sy is al 'gewoond aan sulke goed'

maygene de wee

Kaapstad

Me. Helen Zille, burgemeester van Kaapstad en DA-leier, het gister erken dat haar kantoor 'n telefoonoproep ontvang het wat verband hou met moontlike dreigemente teen haar.

'n Onbekende persoon het die kantoor vroegoggend gebel en vir Zille se selnommer gevra.

Die persoon het gesê hy wil haar waarsku teen mense wat haar wil dreig.

Zille se personeel het egter geweier om haar nommer uit te gee. Later het iemand anders gebel om te sê daar is 'n bom in Zille se kantoor.

Mnr. Fritz de Klerk, DA-woordvoerder, het gesê die polisie is in besit van die telefoonnommer waarvandaan bomdreigemente gister ook na die kantore van die DA by die parlement gemaak is.

Zille se kantoor kon egter nie die nommers waarvandaan gebel is, naspur nie.

Zille het bevestig dat oproepe oor bomdreigemente ontvang is.

Sy het egter gesê sy is "gewoond aan sulke goed".

"Ek was in 'n vergadering en ons het net ontruim en die vergadering elders gaan hou."

Al twee kantore is ontruim en die hulp van die polisie is ingeroep.

De Klerk het gesê hulle was besig met 'n mediakonferensie en het ook maar later met hul werk voortgegaan.

Kapt. Randall Stoffels, 'n polisiewoordvoerder, het bevestig dat die polisie gisteroggend 'n klag in verband met 'n bomdreigement ontvang het.

Na bewering het twee onbekende mense oproepe na die burgemeester se kantoor gemaak en ook oor die telefoon gedreig dat daar 'n bom is.

Volgens Stoffels is 'n gedeeltelike ontruiming wel gedoen en die perseel is met behulp van 'n snuffelhond deursoek.

Geen ploftoestelle is egter gevind nie.

Die Burger het vertroulik verneem dat 'n hoë amptenaar van 'n Wes-Kaapse gevangenis moontlik die persoon agter van die oproepe sou wees.

Die man, wie se naam aan Die Burger bekend is, is glo 'n lid van 'n ander politieke party in die Boland.

Mnr. Ofentse Morwane, woordvoerder van korrektiewe dienste, het gesê geen klagte is nog teen enige van hul amptenare ingedien nie.

Sou so 'n klag ingedien word en die naam van die amptenaar bekend gemaak word, sal hulle teen hom optree.

Stoffels het gesê alle inligting word ondersoek en dat die polisie glad nie die ondersoek vooruit kan loop nie.

39. Ikey se protes is 'teen irrasionele boelies'

aldi schoeman

en

Marelize potgieter

Kaapstad

"My protes is nie teen die president of die ANC nie. Dit is teen polisielede met die mentaliteit dat hulle eiereg kan gebruik."

Só het mnr. Chumani Maxwele (25), die Ikey-student wat verlede week in hegtenis geneem is, gister aan Die Burger gesê.

Die polisie beweer Maxwele is aangehou omdat hy sy middelvinger vir pres. Jacob Zuma gewys het toe dié se bloulig-konvooi by hom verbygery het.

Maxwele hou vol hy het nie sy middelvinger gewys nie, maar met sy hand na die konvooi gewaai en gesê "hamba" (gaan weg), omdat die konvooi 'n lawaai gemaak het.

"Ek het nie eens geweet dit is Zuma se konvooi nie."

Hy glo hy was die slagoffer van "irrasionele boelies wat hul lyf grootmeneer hou".

Maxwele, 'n ANC-lid van Woodstock, het verlede Woensdagaand gedraf toe die konvooi by hom verby gery het.

Een van die voertuie het stilgehou en hy is op aanklag van verset teen inhegtenisneming en crimen injuria in hegtenis geneem.

Hy moes in die voertuig klim. Die polisie het 'n sak oor sy kop getrek en hom byna 24 uur aangehou.

Hy is eers geneem na die Rondebosch-polisiekantoor en later na die Mowbray-polisiekantoor, waar hy tot verlede Donderdagmiddag aangehou is.

Hy is nooit ingelig die aanklagte is teruggetrek nie en hy het dit deur die media uitgevind.

Hy het besluit om sy storie bekend te maak omdat "só baie regte geskend word deur mense wat daarop aanspraak maak hulle het die hoogste verantwoordelikheid om die wet toe te pas".

Hy het gesê dié storie gaan oor 'n drawwer wat geteister en verneder is, en nie oor sy betrokkenheid by die ANC of enige ander instelling nie. Daarom wil Maxwele nie sê waarvandaan hy kom of wat hy studeer nie. Intussen het me. Helen Zille, premier van die Wes-Kaap, gister die Mowbray-polisiekantoor besoek. Sy wou haar toesighoudende rol vervul deur haar te vergewis van die omstandighede waarin Maxwele aangehou is. "As 'n mens in hegtenis geneem word omdat hy 'n vinger wys vir die president se konvooi, gaan ons dieselfde pad as Zimbabwe stap. Dit moet nou gestop word."

Zille het die voorval as 'n "ernstige misbruik van mag" beskryf.

Sy het die kwessie ook op 'n vergadering met mnr. Nathi Mthethwa, minister van polisie, bespreek.

Mnr. Robert McDonald, Zille se woordvoerder, het gesê Mthethwa het haar gevra om vir hom 'n verslag oor die gebeure saam te stel.

40. Familie 'vergewe nie moordenaars' van oudbrigadier

maygene de wee

Kaapstad

Die familie van 'n oudbrigadier in die departement van korrektiewe dienste, mnr. Willie Rousseau (76), van Jacobsbaai, het die moord op hom as sinneloos, barbaars en vernederend bestempel.

"Ons vergewe nie diegene wat vir hierdie gruwelike daad verantwoordelik is nie," het me. Amanda Singleton, Rousseau se oudste dogter, in 'n verklaring gesê.

Haar pa se lyk is Saterdagmiddag op 'n verlate plaaspad naby Hopefield gekry.

Rousseau het Vrydag omstreeks 16:20, soos elke dag, na 'n nabygeleë kafee gery om sigarette te koop.

Sy vrou, mev. Joey Rousseau, het bekommerd geraak toe hy nie teen die gewone tyd terug was nie.

"Ons het self sy gewone roete gefynkam en daarna die polisie op Vredenburg en Saldanhaabaai in kennis gestel dat my pa vermis word," het Singleton gesê.

Teen Saterdag om 04:00 het die satellietopspringstelsel in sy motor gewys die voertuig is in die Malmesbury-omgewing. Teen 07:00 het die polisie twee verdagtes op die Klipheuwelpad naby Durbanville in hegtenis geneem.

Rousseau se Ford Bantam-bakkie is gekeer en hy is doodgewurg.

Supt. André Traut, polisiewoordvoerder, het gister gesê een van die twee mans wat weens die moord in hegtenis geneem is, het erken hulle het hom beroof, vermoor en sy liggaam op 'n verlate plek gaan los. Hy

het ook die plek gaan uitwys waar sy liggaam op 'n gruispad naby Hopefield in 'n poel water gelê het.

Traut het gesê 'n derde verdagte word nog gesoek.

Die twee mans, mnre. Cedric Lottering en Ricardo Petersen, albei van Saldanhaabaai, het gister in die rondgaande hof in Velddrif op aanklag van roof en moord verskyn.

Die saak is tot 28 Julie uitgestel vir die polisie om die ondersoek af te handel.

Me. Cindy Abdol, staatsaanklaer, het gesê die staat gaan beslis borgtog teenstaan. "Dit was hul eerste verskyning en ons kon nog nie vasstel of hulle vorige veroordelings of uitstaande lasbriewe vir arrestasies teen hulle het nie. Hul vaste adresse is nie bekend nie."

Die twee het aangedui hulle gaan om regshulp aansoek doen.

"Ons wens die statistieke waarvan hy (Rousseau) nou deel geword het, word op so 'n wyse gepubliseer dat ons regering op 'n punt kom waar hy daadwerklik verantwoordelikheid sal neem vir die veiligheid van veral die weerlose mense van ons land," lui Singleton se verklaring.

Singleton en Steve Hofmeyr is eienaars van die Weskusplek, 'n restaurant en hotel in Jacobsbaai aan die Kaapse Weskus.

'n Roudiens vir Rousseau word Saterdag om 10:00 in die kapel by die hotel gehou.

groot ontwrigting

41. Taxi-kruitvat

'Kill the traffic (police), kill the city police', sê
ontstoke betogers

verslagspan

Kaapstad

'NMan is gister op die R300 in die kop geskiet ná 'n oproerige taxi-betoging waartydens die omstrede struggle-lied "Kill the boer, kill the farmer" spontaan aangepas is na "Kill the traffic (police), kill the city police".

Dié betoging deur duisende taxibestuurders het tot groot ontwrigting in die Kaapstadse middestad en op die N2 gelei. Talle pendelaars is ook gestrand gelaat.

Altesame 42 mense is volgens die polisie in hegtenis geneem.

Ontstoke bestuurders het min ontsag vir eiendom gehad en minstens twee voertuie is beskadig.

Die betogers het ook letterlik vuur gemaak onder die stadsbestuur tydens 'n optog na die burgersentrum deur sowat 2 000 lede van die taxibedryf onder die vaandel van die Nasionale Taxi Alliansie (NTA). 'n Vullisblik en padteken is vlak voor dié setel van stadsadministrasie verbrand.

'n Memorandum is omstreeks 12:30 aan mnr. Mike Marsden, uitvoerende direkteur: diensleweringintegrasie van die stad Kaapstad, oorhandig.

Volgens mnr. Alfred Maseti, 'n NTA-woordvoerder, is hulle ontevrede oor die beplande snelbusdiens, die regering se herkapitaliseringsprogram, die Klipfontein-korridorstelsel en taxipermitte wat glo teruggehou word.

Me. Elizabeth Thompson, burgemeesterskomiteelid vir vervoer, het gesê die snelbusdiens is deel van 'n breër, geïntegreerde sneldiens wat behels dat openbare vervoer in 2010 van die Kaapstadse Internasionale Lughawe af tot in die sentrale sakekern beskikbaar sal wees.

Die stad het nou twee weke om die griewe te bestudeer.

In Mitchells Plain het taxi-eienaars gesê hulle kan nie pendelaars se veiligheid waarborg nie en hulle aangeraai om 'n bus te gebruik. In Nyanga het ses busse langs die N2 gestaan. Hulle is nie toegelaat om die gebied binne te gaan nie. Gestrande pendelaars het op straathoeke gestaan.

By die Nyanga-taxistaanplek is minstens twee mense in hegtenis geneem nadat hulle die polisie met klippe bestook het. In Durbanville is 'n bus by die taxi-staanplek met klippe bestook. Die Bellville-taxistaanplek was verlate.

Die skietvoerval op die R300, waarin 'n taxi-passasier gewond is, het sowat 'n uur nadat optoggangers die middestad verlaat het naby Delft plaasgevind. Volgens kapt. Joe Wilson, woordvoerder van die Delft-polisiekantoor, het die skietery gevolg ná 'n jaagtog van Hospitaaldraai op die N2.

Die gewonde man is na die Tygerberg-hospitaal geneem.

Rubberkoeëls en skokgranate is aan die begin van die optog in die middestad gebruik om die skare in bedwang te bring.

Die stad Kaapstad en politieke partye het die geweld en intimidasie skerp afgekeur. Thompson het gesê beeldmateriaal van kringtelevisiekameras en ander videomateriaal sal as getuienis gebruik word.

Mnr. Rodney Lentit, Wes-Kaapse OD-sekretaris, het gesê alle rolspelers moet dringend vergader om 'n oplossing te vind.

Mnr. Lennit Max van die DA het gesê die regering mag nie toelaat dat taxi-organisasies hom gyselaar hou nie, veral met die Wêreldbeker-sokkertoernooi in 2010 om die draai.

Mnr. Patrick McKenzie, Wes-Kaapse minister van gemeenskapsveiligheid, het gesê die bandelose protesaksie toon 'n gebrek aan respek vir die demokrasie en die Grondwet.

) Verslagspan: Le Roux Schoeman, Maygene de Wee, Shantel Moses en Nurene Jassiem.

42. AWB drom buite hof saam

2010-04-06 09:00

Ventersdorp – Die Afrikaner Weerstandsbeweging (AWB) het Dinsdag 'n beroep op president Jacob Zuma gedoen om die leier van die ANC-jeugliga (ANCYL) se rassitiese aanmerkings stop te sit.

“Ons wil hê Jacob Zuma moet Julius Malema stop want hy is besig om 'n revolusie te veroorsaak. Malema maak die hele tyd ophitsende en rassitiese aanmerkings...dit veroorsaak rassehaat,” het Pieter Steyn, AWB-woordvoerder, gesê.

Steyn het met die media gepraat buite die landdroshof in Ventersdorp waar die twee verdagtes wat van Eugene Terre'Blanche se dood verdink word Dinsdag sal verskyn.

Volgens Steyn is daar sedert 2004 reeds 2000 boere op hulle plase vermoor. “Die aanvalle was spesifiek op die boere gerig en is 'n tipe van grondonteiening.

“Ons eis nou dat Zuma beheer vat. Die ANC is in beheer van die land, so nou moet hulle dit regeer.”

Die AWB is van mening dat hulle voormalige leier se dood nie weens 'n dispuut oor lone was nie. “Mens gebruik nie 'n panga om hierdie tipe probleme op te los.

“Hierdie is eenvoudig 'n politieke moord.”

Die AWB het vorige verklarings waarin hulle glo gedreig het om die dood van Terre'Blanche te wreek, teruggetrek.

“Die persoon wat daardie stelling gemaak het, was baie naby aan Terre'Blanche gewees en het heelwat emosionele stres ervaar.”

Steyn het gesê die party het vertroue in die land se regstelsel en die polisie se ondersoek is “puik”.

Minder as 100 AWB-lede, sommiges in hulle khaki-uniforms, het Dinsdagoggend omstreeks 08:00 buite die landdroshof saamgedrom.

“Ons verwag baie mense. Daar sal geen onrus wees nie. Ons sal ons lede onder beheer hou.”

43. Verwarring heers oor AWB-leierskap

2010-04-08 00:55

Gert Coetzee, Volksblad

Verwarring heers oor die AWB-leierskap, met verskillende aan- en uitsprake wat deur verskillende woordvoerders van die beweging geuiteer word.

Mnr. Steyn van Ronge het gister telefonies aan *Volksblad* gesê hy het 'n skriftelike aanstelling van mnr. Eugène Terre'Blanche, wat 12 Maart gedateer is, dat hy die nuwe AWB-leier is.

Mnr. André Visagie van Kimberley sê weer hy as sekretaris-generaal van die AWB weet nie van Von Ronge se aanstelling nie.

Von Ronge, 'n Oos-Vrystaatse boer, is eergister op 'n nuuskonferensie by die AWB-hoofkwartier op Ventersdorp deur mnr. Pieter Steyn as die nuwe AWB-leier, in die plek van die vermoorde Terre'Blanche, aan die media voorgestel.

Op vrae van die media dáár is bevestig Von Ronge is deur die AWB se uitvoerende bestuur aangestel en dat sy aanstelling permanent is.

Steyn het in die dae ná die moord op Terre'Blanche as die AWB-woordvoerder op Ventersdorp opgetree.

Hy het ook vroeër 'n uitspraak deur Visagie geredupieer dat die organisasie hom gaan bewapen om Terre'Blanche se dood te wreek. Hierna is berig Visagie het weer gesê Steyn se uitlatings is van alle waarheid ontbloot. Volgens Visagie is Steyn nie 'n uitvoerende raadslid van die AWB nie en praat hy nie namens die AWB nie.

Gister het Von Ronge gesê Visagie, wat vroeër die AWB-mediawoordvoerder was, is 'n "selfaangestelde leier". Hy is verbaas daaroor dat Visagie eergister namens die AWB 'n onderhoud met Freek Robynson van die SAUK gevoer het.

Op 'n vraag oor moontlike binnegevegte en wie nou wat is, het Von Ronge gesê die AWB wil nie vuil wasgoed in die media was nie, want dit gaan nou oor "die saak". Daar gaan eerder intern opgetree word om probleme (rondom leierskap) uit te stryk.

Volgens hom sal hy môre 'n verklaring oor die uitsluiting van dié optrede uitreik.

Gister het Visagie gesê die AWB se uitvoerende raad het Sondagaand 'n vergadering gehou waar hy, Von Ronge en mnr. Johan Potgieter van Ventersdorp as tussentydse leiers of "dagbestuur" aangewys is. "Ek het eergister nog met hulle gepraat."

Hy weet nie van 'n ander vergadering daarna waar Von Ronge as leier aangewys is nie.

"Sê maar hy is die interim-leier. Ons kies 'n nuwe leier op die AWB se nasionale konferensie wat op 1 Mei plaasvind."

Visagie het ook daarop gewys dat Robynson die televisie-onderhoud met hom as die AWB se sekretaris-generaal gevoer het.

44. 'Slagoffers' in video glo ook gestraf

2010-08-05 02:27

Pieter Steyn, Volksblad

Die "slagoffers" van die nuutste video wat 'n storm om die Universiteit van die Vrystaat (UV) se kop laat losbars het, is saam met die res van die huiskomitee (HK) van Villa Bravado gestraf vir hul "deelname" aan die video waarin hulle ontgroen is.

Mnr. Theuns du Buisson, een van die vier studente wat ontgroen is, het gister eksklusief aan Volksblad gesê hy, mnr. Wessel Wessels, Pieter Cockeran en Jonathan Bosman is saam met die res van die HK " 'n vonnis" opgelê nadat die UV vroeër vanjaar van die voorval bewus geword het.

"Die video was op huis Villa Bravado se Facebook-bladsy. Mnr. Rudi Buys, studentedekaan, en mnr. Quintin Koetaan, direkteur van verblyfdienste, het een oggend by die koshuis opgedaag en ons versoek om die video van Facebook af te verwyder. Hulle het ons versoek om dit binne die koshuis te hou omdat hulle nie die 'internasionale media' op hol wil hê nie."

Du Buisson sê die primarius van die koshuis, mnr. Chris Nthakeni, is kort daarna geskors en die koshuishoof, mnr. Paseka Mokoena, se dissiplinêre verhoor het begin. "Die hele HK moes beëdigde verklarings by beskermingsdienste gaan aflê. Daarna het ons gehoor ons almal moet gemeenskapdiens by 'n kleuterskool verrig as straf."

Die straf was glo omdat niemand die ontgroeningsvoorval aan die UV-bestuur gerapporteer het nie. Hy voel die straf is "belaglik". Hy sê tot voordat Volksblad Maandag die video rugbaar gemaak het, het geen haan weer daarna gekraai nie.

"Die universiteit was baie stil. Ons het nie weer 'n woord gehoor tot Maandagmiddag nie."

Volgens Du Buisson het Koetaan Maandagmiddag 'n vergadering met die HK van Villa Bravado byeengeroep en versoek dat hulle alle media-navrae na die woordvoerder van die UV, me. Lacea Loader, verwys, "om hulself te beskerm".

Du Buisson het simpatie met Nthakeni. "Hy is regtig 'n nice ou wat eintlik teen ontgroening is. Die huis (koshuis) het dit van hom ver wag. Ons sou ook nie deel van die koshuis gevoel het as ons nie deur die ontgroening gegaan het nie." Hy sê hulle voel nie regtig verneder nie. "Ons besef die video het geen verband met die Reitz-video nie, maar ons dink albei video's is onnodig opgeblaas."

Loader wou nie gister kommentaar lewer nie. "Aangesien die saak nog in die proses van 'n dissiplinêre verhoor is, is dit sub judice en kan ons nie kommentaar lewer nie."

Intussen is die Villa-video op die webwerf YouTube verwyder.

Me. Julie Taylor, kommunikasiebeampte van Google en YouTube, sê in 'n verklaring die verwydering van 'n video hang grootliks af van besoekers aan die webwerf.

Luidens die verklaring kan besoekers video's flag wat hulle meen is onvanpas. Wanneer dit gebeur, word die video deur YouTube-personeel ondersoek en indien bevind word dit strook nie met YouTube-riglyne nie, word dit binne minute verwyder.

Die burgerregte-inisiatief AfriForum het dit egter op hul webtuiste beskikbaar gemaak.

Adv. Muthusi Lepheane van die menseregtekommissie (MRK) in die Vrystaat, het gister by navraag gesê die MRK is bewus van die Villa-video. "Ons het dit egter nog nie onder oë gehad nie en nog geen klag daarvoor ontvang nie. Indien ons egter sien daar kom menseregteskending in die video voor, sal ons onmiddellik optree, ongeag of iemand 'n klag indien of nie."

45. Gewapende rooftog skok UV

2010-03-23 03:50

Pieter Steyn, Volksblad

'n GEWAPENDE rooftog helder oordag het skokgolwe deur die Universiteit van die Vrystaat (UV) gestuur. Die UV is Donderdag geruk toe drie gewapende rowers by die kantoor van die departementshoof van dierkunde en entomologie, prof. Jo van As, ingestorm en hulle beroof het.

'n Meestersgraadstudent en 'n tegniese assistent was ook in die kantoor. 'n Honneursstudent van Van As, wat anoniem wil bly, was in 'n laboratorium 'n paar vertrekke van Van As se kantoor en sê hulle vermoed die rooftog was beplan.

"Twee van die drie rowers was Woensdagmiddag dieselfde tyd ook in die kantoor. Toe prof hulle vra waarmee hy hulle kan help, het hulle gesê hulle het 'n afspraak met sy sekretaresse, waarop hy hulle geantwoord het sy sekretaresse is elke middag in die etensuur nie op kantoor nie. Hulle het dus kom kyk en toe die rooftog beplan."

'n Erg getraumatiseerde Van As wou nie met die media praat nie. Die rowers het glo almal in die kantoor met kabelbinders vasgebind en hulle onder die lessenaar ingedwing.

"Toe die prof so effens woel, het hulle 'n oorgehaalde vuurwapen teen sy rug gedruk en gesê 'don't try to be a hero Prof?'."

Die booswigte het toe selfone, beursies en rekenaars in 'n sak geprop en doodluiters uitgestap.

Hulle het vermoedelik gevlug in 'n sliwer Isuzu-dubbelkajuit-bakkie, wat vroeër die dag op die kampus gesteel is. Die registrasienommer van die bakkie is DNS 546 FS.

Die voorval word deur die Parkweg-polisiekantoor ondersoek. Die bevelvoerder van dié kantoor, dir. Koos Bonthuys, sê geen steen sal onaangoer gelaat word nie om die verdagtes vas te trek.

Studente met wie Kampus-Volksblad gepraat het, sê hulle voel ná dese bang en onveilig.

"Ons het baie dae tot laat in die Biologie-gebou klas. As só iets helder oordag kan gebeur, hoe maklik kan dit nie gebeur as ons alleen in 'n laboratorium in die aand sit en werk nie?"

Ook winkeleienaars by die Thakanengbrug-studentesentrum is skrikkerig. "As só iets gebeur by 'n departement waar daar nie eens sake gedoen word nie, hoe maklik kan dit nie met ons besigheid, wat aansienlik meer kontant hanteer, gebeur nie?"

Prof. Jonathan Jansen, rektor van die UV, het sy skok oor die voorval uitgespreek. "Die situasie is onder beheer en studente en personeel kan kalm wees. Die UV-bestuur sal alles in sy vermoë doen om studente en personeel te beskerm."

Volgens hom sal dringende samesprekings binnekort gevoer word om vas te stel hoe sekuriteit opgeknop kan word.

46. Motors kry voete tydens Suidlanders-vergadering

2010-04-30 00:58

Pieter Steyn, Volksblad

'n Vergadering van die Suidlanders, 'n organisasie wat hom beywer vir die beveiliging van "Boere-Afrikaners", het Woensdagaand lelik geëindig toe vier voertuie gesteel en 'n vyfde byna verwoes is.

Die vergadering, wat by die Hoërskool Sand du Plessis in Bloemfontein gehou is, is deur sowat 1250 mense bygewoon, volgens mnr. Doep du Plessis, Vrystaatse leier van die Suidlanders.

Volgens Du Plessis het hy inligting ontvang dat die boosdoeners 'n bende was wat daarop uit is om voertuie te steel.

"Ek dink hulle wou eintlik by die skou steel, maar die polisiëring daar is te goed."

Hy sê omdat daar soveel mense was, kon almal nie op die skoolterrein stop nie.

"Baie mense moes ver stop, en daar is nie straatligte of wagte nie. Die polisie het duidelik ook nie daar gepatrolleer nie."

Een van die slagoffers met wie *Volksblad* gepraat het, meen dit was 'n georganiseerde poging wat gemik is teen Afrikaners.

"Hulle wou duidelik 'n boodskap oordra."

Du Plessis ontken dit.

"Dit was toeval. Dis maar deel van die vlaag misdaad wat ons land ry."

Mnr. André Bezuidenhout, 'n boer van Hertzogville, en sy vrou, Cornél, se dubbelkajuitbakkie is byna verwoes.

"Die bakkie is skaars 'n jaar oud. Die hele paneelbord is uitgeruk, die enjinkap is oopgebuig. Ek dink hulle het die Tracker-stelsel gesoek."

Sy vrou sê "iets het haar gepla" terwyl hulle in die vergadering gesit het.

"Ek het toeters gehoor, maar gedink dis mense wat verby ry. Die ander mense se karre is seker al in Lesotho."

Niks is uit die bakkie gesteel nie.

"Hulle het dit net vernietig. Hulle het geen sin vir waarde nie."

Volgens kapt. Chaka Marope, polisiewoordvoerder, ondersoek die polisie die voorval. Niemand is nog in hegtenis geneem nie.

47. Bok-embleem weer in gedrang

KAAPSTAD. – Weg met die springbok! Die protea moet op alle nasionale sportdrag pronk.

Die gebruik van die protea as enigste sportembleem vir alle nasionale sportspanne word volgende week deur die ANC op sy beleidskonferensie in Midrand bespreek.

Dié voorneme bring mee dat rugby se Springbok-embleem, wat in 1906 die eerste keer gebruik is, volgens dié party moet verdwyn.

Mnr. Cedric Frolick, ANC-hoofswep in die parlementêre sportportefeuljekomitee, het gister bevestig die verdwyning van die Springbok sal op die ANC-beleidskonferensie aangeroe word.

“Dit gaan nie net oor die Springbok-embleem nie, maar oor eenvormige nasionale kleure vir alle spanne ter bevordering van nasiebou.

“Sommige spanne lyk nie soos Suid-Afrikaanse spanne op die veld nie. Die sokkerspan het elke keer ander kleredrag.

“Daar is al twee keer besluit die protea moet die enigste nasionale sportembleem wees – die laaste keer in 1998. Die gesprek oor die toepassing hiervan begin nou in alle erns,” het Frolick gesê.

Die DA het dié plan heftig verwerp op grond daarvan dat die ANC, anders as oudpres. Nelson Mandela, die Springbok verkeerdelik met apartheid probeer verbind en die Springbok-verhaal ná 1994 verontagsaam. –

Gert Coetzee, Volksblad

48. Ramaphosa ‘moet nou sê oor ambisies’ – 2007-09-03

Carien Du Plessis, Die Burger

PORT ELIZABETH. – Dit is nou maak of breek vir mnr. Cyril Ramaphosa as hy enige ambisie koester om die ANC-leier te word.

Só het mnr. Aubrey Matshiqi van die Sentrum vir Beleidstudie gesê na aanleiding van 'n berig dat Ramaphosa, bekende sakeman en ANC-hoë, wel “oop is vir sieninge” dat hy hom vir die ANC-leierspos verkiesbaar moet stel.

Alle pogings om Ramaphosa gister te bereik, het misluk.

Die Oos-Kaapse ANC-streek wat luidens dié berig in die Sunday Times amptelik sy steun vir Ramaphosa verklaar het, het egter gister alles ontken.

Mnr. Siyakholwa Mlamli, ANC-sekretaris van die O.R. Tambo-streek, een van die grootste streke in die Oos-Kaap, het gesê hulle steun steeds mnr. Jacob Zuma, ANC-adjunkpresident. Volgens Mlamli het hulle nog nie met Ramaphosa vergader of die moontlikheid van sy kandidatuur bespreek nie.

Die streek het wel al vergader met mnr. Tokyo Sexwale, 'n sakeman wat soos Ramaphosa as moontlike alternatief in die leierstryd tussen pres. Thabo Mbeki en Zuma genoem word, en sy kommer uitgespreek dat Sexwale Zuma-ondersteuners in dié streek afvry.

ANC-lede in die Mbeki- én Zuma-kamp het al laat blyk dat Sexwale se mediagerigte styl en openlike kapitalisme hulle nie aanstaan nie.

Matshiqi het vroeër aan Die Burger gesê Ramaphosa is waarskynlik die enigste van die moontlike kandidate wat hom nog hou by die ANC-tradisie dat voornemende kandidate hul ambisies stilhou.

Volgens hom sal Ramaphosa egter nou moet begin uitpraat, want die politieke toekoms van dié wat hul steun vir hom verklaar, is nou ook in die gedrang.

Matshiqi meen Mlamli het gister moontlik omgeswaai omdat hy besef het die inligting oor Ramaphosa is voortydig openbaar gemaak. Oos-Kaapse ANC-leiers het egter ontken dat Mlamli met die Sunday Times gepraat het of Ramaphosa steun.

Luidens die Sondagkoerant se berig is daar nog ANC-streke, in veral Gauteng, wat Ramaphosa se moontlike benoeming bespreek.

Intussen het ten minste twee leiers wie se name in berigte as kandidate vir top-ANC-poste opgeduik het, hul beskikbaarheid ontken, berig Gert Coetzee.

Mnr. Joel Netshitenzhe, hoof van beleidskoördinerings- en adviesdienste in die presidensie, het gister voet by stuk gehou dat hy hom nie vir enige van die topposte verkiesbaar stel nie.

Mnr. Kgalema Motlanthe, sekretaris-generaal van die ANC, het die berigte as bespiegeling afgemaak.

Motlanthe se naam is as 'n moontlike nuwe ANC-adjunkpresident of -voorsitter genoem. Hy het gesê die berigte is waardeloos, want die benoemings het nog nie begin nie.

49. Peperduur drank op ANC se verjaardagparty

2010-01-10 22:25

Gert Coetzee, Volksblad

Kimberley. – Die eksklusiewe drank teen superduur pryse op die ANC se 98ste verjaardagbanket in Galeshewe was skerp in teenstelling met die armoede in krothuisies net om die hoek in dié township.

Die duurste drank op Vrydag se “gala-dinee” was Royal Salute en Johnnie Walker Blue Label-whisky – dit kon teen R2 700 per bottel gekoop word. Enkelsopies was nie beskikbaar nie.

Sestien jaar oue Lagavulin teen R1 600 en 15 jaar oue Glenfiddich teen R1 500 was die ander sterk drank wat teen meer as R1 000 per bottel gekoop kon word, luidens die pryslys op bankettafels.

Die Glenfiddich kon wel ook teen R45 per sopie bestel word.

Ander soorte sterk drank was teen R950, R850 en R800 per bottel of R30 per sopie beskikbaar.

Wat vonkelwyn betref, was daar Veuve Clicquot teen R950 per bottel op die pryslys, Moët Rose Imperial, Taittinger en Mumm teen R900 en Moët Brut Imperial teen R850.

Waarskynlik meer in politieke agterbankers se prysklas was daar darem ook JC le Roux teen R120 per bottel.

Nederburg Baronne en Nederburg Lyric, albei teen R120 per bottel, was die beskikbare wyn. Bier en koeldrank het R15 gekos.

Op die oog af het baie van die hoë ANC-lede, net soos die media, maar gehou by die een bottel rooiwyn van Oranjerivier-wynkelders op elke tafel.

Die gewildste drinkgoed op dié warm aand was egter blykbaar gratis bottelwater uit die kombuis.

reitz-vier

50. Tutu steun Kovsie-rector

'Skuldiges, hul gesinne moet
slagoffers vir vergifnis vra'

Liesl Peyper en Gert Coetzee, Volksblad

Kaapstad

Vergifnis is nie vir sissies nie.

Met dié woorde het emeritus-aartsbiskop dr. Desmond Tutu hom gister by prof. Jonathan Jansen, rektor van die Universiteit van die Vrystaat (UV), geskaar en Jansen se besluit om die Reitz-vier te vergewe, geprys.

"U grootmoedigheid het u die gramskap van verskeie mense op die hals gehaal. Ek, daarenteen, salueer u," skryf Tutu in 'n ope brief aan Jansen.

Jansen het Vrydag met sy intreerede in Bloemfontein verskoning gevra vir die optrede van die Reitz-vier, die vervaardigers van die sogenaamde Reitz-walgvideo waarin skoonmakers na bewering verneder is.

Jansen het gepleit dat die klagte teen die vier teruggetrek word en aangekondig dat hulle weer aan die UV kan studeer.

Tutu het gesê hy hoop die oortreders en hul gesinne sal ook hul slagoffers om vergifnis vra – ter wille van hul eie geestesgesondheid. "Sonder vergifnis sal julle nie sielorus hê nie."

Hy het Jansen se gebaar vergelyk met die gees wat oudpres. Nelson Mandela geopenbaar het toe hy vergifnis pleks van vergelding voorgestaan het.

"Vergelding druis in teen die gees van ubuntu, terwyl vergifnis dit juis weerspieël. Dankie dat u daardie gees openbaar," skryf hy.

Intussen het Jansen gister, ondanks heftige teenstand, voet by stuk gehou dat hy "die regte besluit" geneem het.

Hy het op 'n nuuskonferensie in Bloemfontein gesê as 'n leier is sy besluite nie geskoei op afsonderlike politieke partye se voorskrifte nie en laat hy hom nie beïnvloed deur diegene wat "op hul bors slaan uit sosiale geregtigheid" nie.

Oor oproepe vir "straf" vir dié vier het Jansen gesê die Reitz-vier is gestraf – Reitz is toegemaak; die vier se studies is ontwrig en die inwoners bly nie meer op die kampus nie.

Kort ná die nuuskonferensie het beswaarde studente in 'n saamtrek op die kampus kapsie aangeteken teen die UV se opskorting van die klagte, die behoud van die Reitz-koshuis se naam en Jansen se bestuurstyl.

51. UV-reaktor hou voet by stuk oor Reitz

2009-10-20 04:28

Gert Coetzee, Volksblad

Heftige teenstand van verskeie kante gaan prof. Jonathan Jansen, rektor van die Universiteit van die Vrystaat (UV), nie sover kry om sy Reitz-besluit te heroorweeg nie.

Hy hou voet by stuk omdat dit “die regte besluit vir die UV en land” is wat ná wye raadpleging ook deur die UV-raad gesteun is. Voorts neem hy as ’n leier nie besluite geskoei op afsonderlike politieke partye se voorskrifte nie en laat hy hom nie beïnvloed deur diegene wat “op hul bors slaan uit sosiale geregtigheid” nie.

Só het Jansen gister op ’n nuuskonferensie gesê op ’n vraag oor onder meer die ANC-teenstand teen die aankondiging in sy inhuldigingsrede dat UV-klagte teen die Reitz-vier, vervaardigers van die sogenaamde Reitz-walgvideo, teruggetrek word en dat hulle weer aan die UV kan kom studeer.

Oor oproepe vir “straf” vir dié vier, het Jansen gister gesê hulle is gestraf - Reitz is toegemaak; die vier se studies is ontwig en die inwoners bly nie meer op die kampus nie.

Voorts het teenstanders van die besluit waarskynlik nie sy volledige toespraak bestudeer nie, wat dit duidelik stel die besluit behels “versoening” én “maatskaplike regstelling”.

’n Koerant (“The Star”) met die opskrif “UFS racists free” mis die “gees en inhoud” van sy toespraak.

Dieselfde geld vir diegene wat net die Reitz-vier as rassiste wil sien, maar nie gemeenskaplike aandadigheid (“complicity”) van die UV nie.

“Moet ons dan met Reitz aanhou karring totdat die bloed vloei? Dis nie die soort land of kampus wat ons wil hê nie.”

Jansen het gesê die praktiese implikasies vir Reitz se heropening op die kampus, onder dieselfde naam, as ’n “model vir die samekoms van wit en swart” word nou uitgewerk. Hy sou graag met Heimat Mannerheim, onafhanklike stadskoshuis met inwoners meestal uit die ou Reitz, oor hul herinskakeling op die kampus wil praat, maar sonder “al die goed van die verlede”.

Die vergoeding van die werkers (in die video) word nou uitgepluis sodat dit vir die UV haalbaar en vir die werkers aanvaarbaar is.

Die inwoners van Heimat Mannerheim het by monde van ’n woordvoerder gesê hulle verwelkom Jansen se aankondigings, maar meen dit gaan ook oor sy eie agenda en publisiteit. Hulle is ontvanklik, maar wil hê Jansen moet woorde in dade begin omskep.

Die Nasionale Unie van Oud-Reitzmanne (NUOR) meen weens onder meer bestaande kontrakte, kan Heimat nie sommer net terugtrek kampus toe nie. Groter duidelikheid en onderhandelinge daarvoor gaan nodig wees.

Kort ná die nuuskonferensie het beswaarde studente in ’n saamtrek op die kampus kapsie aangeteken teen die opskorting van die klagte, behoud van die Reitz-naam en Jansen se bestuurstyl.

Nehawu en Cope het die Reitz-besluit bevraagteken, terwyl die Christen-demokratiese Alliansie (CDA) ander betrokkenes, soos die Menseregtekommissie (MRK), versoek het om ook versoenend op te tree.

Jansen meen die UV se terugtrekking van klagte kan moontlik ’n uitwerking hê op die Vrystaatse direkteur van openbare vervolging se besluit oor die strafregtelike saak en op die MRK se voorgename vervolging van die Reitz-vier.

- Jansen het ook sy besluite oor die afskaffing van drank en ontgroening op die UV-kampus verdedig.

Hy het onder meer gesê “drank van miljoene rande” word jaarliks in die koshuise verkoop.

Dié “soort nonsens” dra daartoe by dat Kopsies die hoogste uitvalsyfer van 26% (studente wat nie hul kursus voltooi nie) van alle universiteite in die land het.

- Volksblad

52. Parlement dalk ontwrig

LLEWELLYN PRINCE

'n Soldaatunie sê die owerhede se weiering van 'n protesoptog gaan nie sy duisende "erg gegriefde" lede keer om môre die amptelik opening van die parlement in die middestad in " 'n grootskaalse chaos te dompel nie". KAAPSTAD. –

Me. Thenjiwe Kona, woordvoerder vir die speaker van die Nasionale Vergadering, me. Baleka Mbete, het gister gesê toestemming vir dié optog is volgens haar inligting deur die owerhede van die hand gewys.

"Toestemming vir optogte na die parlement op die dag van die parlamentsopening word oor die algemeen nie toegelaat nie."

Mnr. Charles Cooper, woordvoerder van die Kaapse stadsraad, het bevestig dié toestemming is geweier.

Mnr. Charlton Boer, woordvoerder vir die South African National Defence Union (Sandu), het gister in reaksie hierop gesê: "Ons gaan beslis voort. Ons lede is op pad, ons plakate en T-hemde is hier".

"Ons gaan in ons duisende die stad instroom. My advies aan die polisie is: 'Doen wat julle moet en ons sal doen wat ons moet'.

"Ons dreig niemand nie, maar het toestemming gevra en dit is geweier.

"Ons gaan nie met lede in die parade inmeng nie, maar hulle weet ons sal daar wees. As die Kaap Vrydag iets wil sien, moet iemand ons keer."

Volgens Boer kom die optog omdat daar nie op hul griewe gereageer word nie.

Sandu, wat 18 000 soldate verteenwoordig, hou hierom al sedert Mei verlede jaar landwyd protesoptogte waartydens hulle memorandums aan premiers en selfs die staatspresident oorhandig het.

"Tot vandag is niks aan ons lot gedoen nie.

"Die huidige Eskom-krisis gaan soos 'n sirkus lyk as ons in opstand kom."

Hy sê van hul griewe hou verband met "salarisverhogings, soldate se bevorderingstelsel en die eensydige implementering van beleid".

"Ons gaan betoog omdat ons noodkreet gehoor moet word.

"Ons lede se moreel is baie laag. As ons nie voor einde April antwoorde kry nie, gaan die land in algehele chaos verval. Ons sien rooi."

Mnr. Fezile Bhengu, voorsitter van die portefeuljekomitee oor verdediging, het gesê die komitee beplan om "binnekort" met die unie te vergader.

'n Vergadering tussen die komitee en die departement is vir aanstaande week belê om die kwessie te bespreek.

Volgens Bhengu het die unie laat verlede jaar aan die komitee geskryf.

"Dit lyk asof die kwessies van die unie ernstig is. Ek is daartoe verbind dat ons binnekort die unie ontmoet.

"Ons is besorg as 'n komitee en wil hoor wat hulle probleme is. Ons beskou hulle as 'n eenheid wat gerespekteer moet word in die land."

Mnr. Helmut-Römer Heitman, 'n militêre analis, het gister gesê "enige praatjie van 'n dienende soldaat dat hy die land onregeerbaar wil maak, kom neer op hoogverraad en só 'n soldaat moet vervolgd word".

"Ja, daar is baie ernstige personeelprobleme in ons weermag, maar die sleutelkwessie is dat daar te min geld aan die weermag toegeken word en daar te min personeel is om al die werk te doen.

"Die unies doen egter nie genoeg om dié realiteit aan hul lede te verduidelik nie. Daar is ander maniere om die probleme aan te pak."

Sr.supt. Vish Naidoo, nasionale polisiewoordvoerder, het gesê hy “lewer nie kommentaar oor die veiligheid van die president nie”.

“Die polisie moet egter die nodige stappe doen indien ’n protesoptog onwettig is”.

53. Chikane voorsien nie klag teen FW

JAN-JAN JOUBERT

EN

LIEZEL DE LANGE, Die Burger

PRETORIA. – Eerw. Frank Chikane, direkteur-generaal in die presidensie, voorsien nie dat oudpres. F.W. de Klerk aangekla behoort te word van enige misdaad wat spruit uit die vorige bedeling nie.

“Ek weet nie van enigiemand wat beplan om De Klerk aan te kla nie,” het Chikane gesê en bygevoeg dat dit nie vir hom lyk asof daar bewyse na vore gekom het dat De Klerk opdragte gegee het vir menseregtevergrype nie. Dit dien volgens hom geen doel vir oudminister Adriaan Vlok om tronkstraf opgelê te word nie, het hy gister in die Uniegebou beklemtoon in ’n gesprek met verteenwoordigers van die Afrikaanse media. Chikane het die onafhanklike regsproses se verskansing teen politieke inmenging herhaaldelik vooropgestel.

Chikane was vergesel van verskeie amptenare van die presidensie. Die ontmoeting kom te midde van sterk aanduidings van elders dat die presidensie, en straks pres. Thabo Mbeki persoonlik, binnekort met ander Afrikaanse leiers en tussengangers in gesprek kan tree oor kwellende kwessies.

Chikane het laat blyk die regering is op die hoogste vlak bekommerd oor die rusteloosheid wat onder veral Afrikaanse mense oor WVK-verwante vervolgings ontstaan het. Ter sprake is die aanklagte van poging tot moord teen Vlok en die oudpolisiehoof genl. Johann van der Merwe, asook die aandrang dat De Klerk vervolg moet word.

“Almal in die regering bly ten sterkste teen Neurenberg-tipe verhore gekant,” het hy die versekering gegee. Chikane het beklemtoon dat sy eie en die regering se voorkeur oor wie vervolg word en wie nie, nie kan bepaal wat gebeur nie, omdat die onafhanklikheid van die Nasionale Vervolgingsgesag (NVG) en van die regbank kragtens die Grondwet gewaarborg word. “Ons is ’n grondwetlike staat. Dat Vlok my om verskoning gevra en ek dit aanvaar het, het geen invloed op die NVG se besluit om hom aan te kla nie. Die president of ander politieke leiers kan nie besluit wie om te vervolg nie. Suid-Afrika is nie ’n piesangrepubliek of ’n diktatorskap nie.” Hy het gereageer op die aandrang uit verskeie oorde dat vervolgings ewewigtig moet plaasvind, en aangedui dat dit moeilik is om te bepaal of te verseker.

“Danksy die skeiding van magte kragtens die Grondwet is dit nie moontlik om enigeen te viktimiseer op grond van kleur of politieke party nie. Gelykheid voor die reg geld ook vir politieke opponente. Die besluit om te vervolg, berus by die NVG en word bepaal deur die omstandighede van die spesifieke saak.”

Chikane het die kontak tussen die presidensie, die NG Kerk en die AGS waaroor Die Burger Dinsdag berig het, bevestig en gesê die siening dat die vervolgings in ’n etniese heksejag kan ontaard, is nie ’n ingeligte mening nie.

Hy het gevra dat mense die pyn en aggressie van diegene wat geliefdes in die bevrydingstryd verloor het, moet verstaan. “Ons kan egter nie toelaat dat die toekoms vernietig word deur die gebeure van die verlede nie.”

54. ET ‘spook’ by hom

2010-10-09 20:48

Herman Scholtz, Rapport

Eugène Terre'Blanche spook by sy vermeende moordenaar.

Elke keer as mnr. Chris Mahlangu (28) sy oë toemaak, sien hy die AWB-leier se gesig, het hy aan sy vriendin, me. Ntombifuthi Mofokeng, gesê.

Volgens Mofokeng, wat twee kinders by Mahlangu het, het Mahlangu selfs al gehuil by die gedagte aan die vermoorde Terre'Blanche.

Oor die dag in Ventersdorp het Mahlangu net aan sy meisie gesê: "Ek was kwaad. Hy het my nie betaal nie."

Rapport het Mahlangu Donderdag by sy huis in Mabopane besoek kort voordat hy weer gearresteer is nadat sy borgtog teruggetrek is. Tydens die onderhoud met Mahlangu en sy vriendin het twee polisielede by die huis opgedaag.

Hulle het "klagtes uit die gemeenskap ontvang dat wit mense hier rondkrap", het hulle gesê en gevra om die Rapport-span se identifikasiedokumente te sien.

"Ons kan nie bekostig dat hy (Mahlangu) iets aangedoen word nie?... Is jy van die AWB?" het een polisiebeampte gevra.

Rapport het Mahlangu en die polisiebeamptes ingelig dat regter Elias Matojane van die hooggeregshof in Pretoria 'n uur tevore beveel het hy moet terug tronk toe totdat sy verhoor in November begin. "Ek dink nie dis regverdig nie," was Mahlangu se reaksie.

Hy het ook ontken dat hy 'n onwettige immigrant is, soos wat die staat in hul appèl aangevoer het. Op 'n vraag of mense van die gemeenskap hom in 'n taxi herken het en hom na 'n sjebien wou neem om sy "skermutseling" met Terre'-Blanche te vier, het hy met 'n skalkse glimlag "ja" geantwoord.

Die gemeenskap het vinnig rondom Mahlangu saamgedrom en gesê hulle maak seker dat hy sy borgtogvoorwaardes nakom. Volgens hulle is Mahlangu 'n stil man wat niemand pla nie wat los werkies doen om sy familie te onderhou.

Mofokeng het gesê sy het elke dag die 5 km na die polisiekantoor saam met Mahlangu gestap wanneer hy hom gaan aanmeld het.

Mahlangu wou nie 'n vraag beantwoord oor presies wat daardie dag in Ventersdorp gebeur het nie. Een van die omstanders het gesê hy dink die verslaggewer "moet 'n loesing kry". Rapport is saam met die polisie by die huis weg, maar mnr. Mthunzi Mhaga, woordvoerder van die nasionale vervolgingsgesag (NVG), het bevestig die polisie het Mahlangu later die dag gearresteer.

Adv. George Baloyi het Woensdag namens die staat gesê Mahlangu is in 2003 onder die naam "Chris Mofokeng" na Zimbabwe gedeporteer. In Mabopane staan hy ook bekend as "Chris Monareng", het Rapport vasgestel.

In nóg 'n wending gaan die staat nie meer die omstandighede rakende Terre'Blanche se afgetrekte broek aanroer nie. By Mahlangu se vorige verskynings in die Ventersdorpse landdroshof het hy ook tereggestaan op aanklagte van crimen injuria weens die afgetrekte broek.

Toe die staat Donderdag die hooggeregshof in Pretoria gevra het om Mahlangu se borgtog terug te trek, is dié aanklag weggelaat. Baloyi het ná die tyd bevestig dié aanklag is laat vaar. Die staat gaan fokus op die "belangrikste aanklagte" teen Mahlangu. Die afgetrekte broek is nie deel van die kern van die moordverhoor nie.

Die aanklagte is nou moord, huisbraak met die doel om te roof en poging om Terre'Blanche se bakkie te steel.

55. SA 'moet begin dink oor land sonder Madiba'

2010-07-22 02:11

Rajaa Azzakani, Die Burger

Kaapstad

Suid-Afrikaners het verslaaf geraak aan oudpres. Nelson Mandela en moet van dié verslawing genees word, het dr. Mamphele Ramphele gister gesê.

Ramphele, 'n bekende akademikus, sakevrou en aktivis wat ook in die raad van die Nelson Mandela-stigting dien, het gesê die land moet begin dink aan hoe hy die leemte gaan hanteer wat deur Mandela se dood gelaat gaan word.

Ramphele het gepraat op 'n nuuskonferensie waar die Chileense skrywer en aktivis Ariel Dorfman, wat vanjaar die Mandela-gedenklesing gaan lewer, verwelkom is. Dorfman is bekend vir toneelstukke soos *Death and the Maiden* wat hy in 1990 oor Chili se oorgang na demokrasie geskryf het.

"Madiba is reeds 92 jaar oud. Hy gaan nie vir ewig lewe nie. Wanneer 'n ouer sterf, laat dit 'n groot leemte. Ons as 'n samelewing moet dus dink hoe ons die neerslagtigheid gaan hanteer wat met dié ikoon se wegval gepaard sal gaan," het Ramphele gesê. "Die beste manier om dit te doen, is om maniere te vind om uitdrukking te gee aan die beginsels, ideale en drome waarvoor Madiba leef."

Sy het bygevoeg dat daar voor die verhore van die Waarheids-en-versoeningskommissie opsetlik besluit is om nie toe al die sosio-ekonomiese uitdagings waardeur die land in die gesig gestaar word te takel nie. Slegs menseregteskendings is bekyk.

"Die idee was dat ons eers ons demokrasie wil versterk voordat ons die ander goed (sosio-ekonomiese uitdagings) takel.

"Nou is dit dié ander goed wat soms kop uitsteek. Goed soos xenofobie, geweld teen vroue en kinders en verskeie destruktiewe goed."

Dit is tyd dat Suid-Afrikaners die vuvuzela wegpak en stil raak sodat mense na mekaar kan luister.

"Ja, ons het die bewondering van die wêreld gewen, maar ons het ook die reputasie verwerf as 'n baie raserige nasie," het Ramphele gesê.

Dorfman het gesê dialoog is die beste manier om Mandela se erfenis te vier. "Ek glo egter dat 'n mens verby die erfenis van Mandela moet beweeg. Jy moet leer hoe om sonder 'n pa te lewe." Die Mandela-gedenklesing vind op 31 Julie in Johannesburg plaas. Dorfman sal in aanloop daartoe verskeie praatjies lewer.

56. Winnie 'is te besig' om parlementêre sittings by te woon

2010-10-03 23:24

Rajaa Azzakani, Die Burger

Kaapstad

Indien me. Winnie Madikizela-Mandela uit die parlement afwesig bly sonder die toestemming van die ANC-hoofswep, behoort sy ingevolge die Grondwet haar setel kwyt te wees.

Die Sunday Times het gister berig dat Madikizela-Mandela, wat verlede jaar ná die nasionale verkiesing weer 'n LP geword het, nou al maande lank geen parlementêre sittings bywoon nie.

Sy en etlike ander LP's was ook op 2 September afwesig, wat daartoe gelei het dat die parlement nie 'n belangrike wet kon goedkeur nie omdat daar nie 'n kworum was nie.

Madikizela-Mandela het vroeër vanjaar aangedui dat sy te besig is met haar werk buite die parlement om kwessies as 'n LP te debatteer. Sy verdien net minder as R800000 per jaar as LP.

Die ANC weier om hom uit te laat oor individuele LP's se bywoning van parlementêre sittings en komiteevergaderings.

Mnr. Moloto Mothapo, woordvoerder van die ANC-koukus, het gister die grondwetlike reël bevestig.

"LP's moet 'n geskrewe aansoek aan die hoofswep rig met redes vir hul afwesigheid.

"Indien 'n lid vir 'n sekere tydperk sonder enige rede of kommunikasie sou wegbly, kan hy/sy die setel verloor."

Mothapo het gesê indien 'n LP siek was, moet die persoon 'n mediese sertifikaat indien en die nodige verlof aanteken.

Hy wou nie ontken of bevestig of die hoofswep sulke aansoeke van Madikizela-Mandela ontvang het nie.

"Die redes word aan die hoofswep voorgehou en ek gaan dit nie bekend maak nie, selfs nie al is die persoon 'n openbare verteenwoordiger nie.

"Hulle het ook 'n reg op privaatheid," het hy in reaksie op 'n vraag van Die Burger gesê.

Mnr. Luzuko Jacobs, woordvoerder van die parlement, het gesê LP's word deur politieke partye ontplooi.

"Dit is die politieke partye wat hulle die geleentheid gee om openbare verteenwoordigers te wees en om die party se agenda te dryf."

Op 'n vraag oor of die parlement enigsins optree of dit slegs aan die party oorlaat, het hy behoedsaam geantwoord:

"Uit my bostaande antwoord kan jy seker jou eie afleiding maak."

Die reëls van die Nasionale Vergadering toon dat 'n LP wat vir 15 of meer agtereenvolgende dae afwesig is toestemming van die parlement moet verkry.

Dit moet deur die hoofswep verskaf word.

57. Padreise 'kan LP's se salarisse goed aanvul'

2010-01-21 05:11

Rajaa Azzakani, Die Burger

Kaapstad

'n Tweede parlementêre reisskandaal kan die parlement se fundamente skud.

Dit is nou as me. Patricia de Lille, OD-leier, die tersaaklike inligting in die hande kan kry – iets waarvoor sy bereid is om hof toe te gaan.

Dit spruit uit die praktyk van sommige parlamentslede (LP's) om eerder per motor te reis as te vlieg. Vir 'n rit padlans tussen Kaapstad en Johannesburg mag LP's 'n ruim eis van R12 600 indien.

Dit terwyl 'n retoer-vliegkaartjie die parlement slegs R4 300 kos. De Lille meen LP's kan op dié nuwe manier hul salarisse met tussen R30 000 en R40 000 per maand aanvul.

Die handboek vir lede bepaal dat LP's mag kies tussen 'n lug-, pad- of treinreis. Dit is egter net wanneer hulle van die laaste twee gebruik maak dat die parlement verplig is om hulle te vergoed.

Gewone LP's kry 86 enkel-reiskoepons per jaar. Indien hulle dit op 'n vliegtuig sou gebruik, kan hulle nie van die parlement eis nie.

Dit is slegs wanneer hulle ver ry dat die parlement verplig is om per kilometer te betaal.

Me. Sandy Kalyan, DA-LP en hoofswep verantwoordelik vir ledefasiliteite, stem saam met De Lille dat dié stelsel uitgebuit word. "Dit is omdat die handboek nie duidelik hieroor is nie."

'n Taakspan is verlede jaar aangestel om LP's se reise te ondersoek omdat die voormalige speaker, volgens Kalyan, toegelaat het dat lede hul reiskoepons uitruil. Dié taakspan het aanbeveel dat dié gebruik stop.

In 2004 is die land geruk deur die parlementêre reiskoeponskandaal waarin verskeie LP's by bedrog van miljoene rande betrek is. Sommige het skulderkentenisse betaal.

De Lille het haar verlede jaar tot mnr. Max Sisulu, speaker van die parlement, gewend vir 'n uiteensetting van alle reis- en verblyfse deur LP's. Hy het haar na die gesamentlike reëlskomitee verwys en gesê andersins moet sy haar beroep op die Wet op die Bevordering van Toegang tot Inligting. Die Burger het gister verskeie LP's van verskillende politieke partye gebel en 'n kitspeiling gedoen en bevind dat byna almal eerder vlieg.

“Die OD het, na aanleiding van die speaker se advies, opdrag aan sy prokureurs gegee om 'n proses in terme van die Inligtingswet te begin,” het De Lille gesê.

58. SA moet brandstof vir 2010 invoer

2009-10-14 01:31

Rajaa Azzakani, Die Burger

Kaapstad

Suid-Afrika sal vliegtuigbrandstof vir aanstaande jaar se Wêreldbeker-sokkertoernooi moet invoer.

Die toernooi sal 'n verhoogde aanvraag meebring weens 'n toename in lugverkeer in Junie en Julie en die land se raffinaderye is net nie opgewasse om in dié verhoogde aanvraag te voorsien nie.

Me. Tshilidzi Ramuedzisi, hoofdirekteur: energiebeplanning in die departement van energie, het gister aan LP's gesê die land se raffinaderye se kapasiteit is tans beperk.

“Die aanvanklike aanduiding is dat die addisionele voorraad wat vir die toernooi benodig word, deur invoer aangevul sal moet word.”

Ramuedzisi het 'n gesamentlike vergadering van die komitees oor vervoer, sowel as energiesake in die parlement toegesprek oor die tekort aan vliegtuigbrandstof wat in Augustus ondervind is.

Volgens haar was daar op die ergste dag slegs genoeg vliegtuigbrandstof vir 2,1 dae, terwyl die plaaslike sowel as internasionale norm 5,5 dae se voorraad is.

Die minister van energiesake, me. Dipuo Peters, het toe 'n taakspan saamgestel om dié kwessie te ondersoek.

Ramuedzisi het ook meer duidelikheid gegee oor die regering se planne om 'n soortgelyke probleem tydens aanstaande jaar se sokkertoernooi uit te skakel.

Sy het as voorbeeld die O.R. Tambo-lughawe in Johannesburg voorgehou, wat weekliks 32 miljoen liter brandstof benodig en maandeliks sowat 140 miljoen literontvang. “Gedurende piektye tydens die Wêreldbeker-sokkertoernooi gaan die land waarskynlik 52 miljoen liter per week benodig.”

Volgens haar sal die nasionale hawensowerhede 'n belangrike rol speel.

“Dit gaan nie help ons laat die brandstof invoer en dan kan ons dit nie betyds kry nie, omdat daar opeenhopings in die hawens is nie.”

Mnr. Bongani Maseko, direkteur van operasies by die lughawensmaatskappy Acsa, het gesê Acsa bou tans nog twee opbergingstenks in Johannesburg.

59. De Lille sal saamsing wanneer Zuma ministers 'skiet'

rajaa azzakani, Die Burger

Kaapstad

Pres. Jacob Zuma loop gereeld onder opposisiepartye se kritiek deur oor sy liedjie “Awuleth’ Umshini Wami” (“Bring my masjiengeweer”), maar gister het die gety vir hom gedraai.

Me. Patricia de Lille, OD-leier, het Zuma heelhartig gesteun en belowe dat die OD met hom sal saamsing. De Lille het in repliek op die staatsrede haar waardering uitgespreek vir Zuma se standpunt om prestasiebeoordelings vir ministers in te stel. Die president het dit eergister in sy staatsrede aangekondig. “Die OD is bly om te hoor dat daar vir die eerste keer die monitering en evaluering vir die prestasies van ministers sal plaasvind,” het De Lille gesê.

“Ons het reeds verskeie kere gevra dat ministers verantwoordbaar gehou word vir hul verantwoordelikhede en optrede. Ons hoop dat u die prestasie-beoordelings elke drie maande aan die publiek bekend sal maak sodat ons op die hoogte kan bly van suksesse en mislukkings.”

Sy het gesê die party hoop dat Zuma die eerste staatshoof sal wees om 'n minister af te dank oor onbevoegdheid of mislukking om sy begroting te bestee.

“Dit is die één keer wanneer ‘Umshini Wami’ ter sake sal wees en ons in die OD is bereid om dit dan saam met u te sing,” het De Lille giggelend gesê.

ANC-skandaal

60. Niehaus gaan dalk gou op straat sit

Verhuurder wil ANC-lid laat uitsit oor hy hom glo R300 000 skuld

Dr. Carl Niehaus, gewese woordvoerder van die ANC, is dalk binnekort dakloos.

Die eienaar van die luukse Toskaanse huis in Carlswald, Midrand, wat hy sedert Julie verlede jaar huur, gaan môre weens Niehaus se agterstallige huur van honderduisende rande om 'n uitsettingsbevel aansoek doen.

Mnr. Eric Corbishley, die eienaar, het gister gesê hy het die naweek die aansoek om die bevel onderteken.

“Ek gaan ook die water en ligte afsny. Niehaus skuld my naastenby R300 000 en ek kan nie langer wag nie.”

Mnr. Jannie Coetzee, prokureur van Corbishley, het gesê hulle beoog om die aansoek Dinsdag by die Randburg-landdroshof in te dien.

Corbishley het gesê Niehaus het hom Vrydag gebel om hom weer te verseker dat hy sy uitstaande huur sal betaal.

“Ek het steeds nie die geld nie. Ek wil dit net so gou as moontlik verby hê en 'n nuwe huurder kry.”

Niehaus het vroeër aan die *Sunday Times* gesê die ANC het drie maande lank nagelaat om hom te betaal en hy kon daarom nie sy huur bybring nie.

“Hulle (die ANC) het met my gemors. Daar was 'n vertraging in betaling en die finalisering van my kontrak.”

Hy het ook aan die koerant erken dat hy vroeër in hegtenis geneem is omdat hy nie 'n rekening van R70 000 by Sun City kon betaal nie. Niehaus wou gister nie kommentaar lewer nie.

Mnr. Gwede Mantashe, sekretaris-generaal van die ANC, het gister geweier om kommentaar te lewer op Niehaus se bewerings oor sy salaris.

“Wanneer iemand in die moeilikheid is, kan hulle enigiets kwytraak,” het Mantashe gesê.

“Ek sal nie in 'n geskil met Carl betrokke raak nie.”

Die ANC het Vrydag by monde van Mantashe gesê dat Niehaus as 'n "lojale kader" binne die party herontplooi sal word. Die party beplan glo nie tugoptrede nie, maar dit blyk intussen dat Niehaus, wat hoog op die ANC se kandidatelys vir die verkiesing was, van die lys verwyder is.

Die regerende party het die stellings gemaak op 'n mediakonferensie oor bewerings van Niehaus se finansiële verknorsings wat verlede week in die *Mail&Guardian* gepubliseer is.

Me. Rose Gudhluza, OD-voorsitter in Gauteng, het gister by die Johannesburgse sentrale polisiekantoor 'n klag van bedrog teen Niehaus aanhangig gemaak omdat hy aan die *Mail&Guardian* beken het dat hy as hoof van die Gautengse ekonomiese ontwikkelingsagentskap hoëlui se handtekening vervals het.

"Die ANC het sy siel verloor, want mense in magsposisies probeer hulself verryk," het sy gesê.

Mnr. Ryan Coetzee, DA-LP, het gesê die ANC sal eerder na korrupte kaders kyk as om dié probleem uit te roei. "Die party kan nie reg van verkeerd onderskei nie en dit word alte maklik om misdadige optrede te verskoon op grond van die idee dat ANC-lede aan 'n laer morele standaard onderwerp moet word as die res van Suid-Afrika." – **Cobus Coetzee, Rajaa Azzakani en Liezel de Lange, Die Burger**

61. Boesak 'bid oor premierspos'

Somerset-Wes. – Dr. Allan Boesak, kerkman en politieke aktivis, heroorweeg sy plek as moontlike Wes-Kaapse premierskandidaat van Cope en sal binne 48 uur die sluier hieroor lig nadat hy oor die saak gedink en gebid het.

Dié aankondiging volg nadat hy op 4 Februarie die Cope-leierskorps per brief ingelig het dat hy nie beskikbaar is nie.

Boesak het gister hier op 'n mediakonferensie gesê Cope het gevra dat hy sy besluit heroorweeg.

Senior Cope-lede het gisteroggend ure lank agter geslote deure daaroor met Boesak vergader.

Volgens hom is sy pos as buitengewone professor aan die Universiteit Stellenbosch, waar hy onder meer die Beyers Naudé-sentrum vir Openbare Teologie se navorsingsprogram oor globalisering en ekonomiese geregtigheid bestuur, en familie-oorwegings deels redes vir sy vroeëre besluit.

"Ek het gedink my betrokkenheid by dié projek is van so 'n aard dat dit vir my baie moeilik is om dit én 'n politieke veldtog te bestuur. Hier veg jy nie net om jou naam in die koerant te kry nie, maar is jy in die stryd om te wen. Dus sal dit al my tyd en energie in beslag neem."

Mnr. Phillip Dexter, Cope-woordvoerder, het gesê vier mense is as moontlike premierskandidate benoem.

Boesak het verreweg die meeste benoemings gekry.

"Die brief staan nog, maar ek sal dit heroorweeg," het Boesak gesê.

"Ek sal daarvoor dink en daarvoor bid, want dit is 'n belangrike besluit." – **Rajaa Azzakani, Die Burger**

62. Minister se partytjie kos R267 000

2009-10-16 02:31

Liesl Peyper, Die Burger

Kaapstad

Die minister van basiese onderwys, me. Angie Motshekga, het meer as R250 000 bestee aan 'n partytjie om haar begrotingstoespraak in die parlement te vier.

In antwoord op 'n parlementêre vraag van mnr. George Boinamo, DA-woordvoerder oor onderwys, het Motshekga laat blyk dat die departement van onderwys altesaam R267 044 opgedok het vir dié geleentheid.

Ingesluit hierby is nagenoeg R50 000 wat aan verversings bestee is en R20 500 vir vermaak.

Motshekga het egter daarop gewys dat die partytjie, wat deur 250 gaste bygewoon is, vir die departemente van basiese onderwys en dié van hoër onderwys en opleiding gehou is.

Dié partytjie en die minister van polisie, mnr. Nathi Mthethwa, se peperduur verblyf in die Table Bay-hotel in die V&A Waterfront (wat R237 000 beloop het), het die belastingbetaler meer as R500 000 gekos.

Motshekga en haar ampsgenoot, dr. Blade Nzimande (minister van hoër onderwys en opleiding), het reeds onder skoot gekom omdat hulle, ondanks die resessie en soos baie ander kabinetsministers, nie geskroom het om weelderige ampsvoertuie aan te skaf nie.

Motshekga se twee voertuie ('n Range Rover Sport TDV8 en 'n BMW 730D) het die belastingbetaler meer as R1,7 miljoen uit die sak gejaag, terwyl Nzimande se BMW 750i meer as R1,1 miljoen gekos het.

Wes-Kaap genader

63. SAUK se nuus is 'te koop'

'Duidelik dat dié aanbod ook aan ander provinsies gedoen is'

Iesi Peyper, Die Burger

Kaapstad

Die SAUK is opnuut in die spervuur ná bewerings dat hy provinsies genader het om vir nuusdekking op 'n aktualiteitsprogram te betaal.

Mnr. Niekie van den Berg, DA-woordvoerder oor kommunikasie, het gister in 'n verklaring gesê die SAUK het die Wes-Kaapse regering genader om te betaal vir nuusdekking op die program *Interface*, wat oor die onderskeie provinsies se suksesvolle aanbieding van die Wêreldbeker-sokker gehandel het.

"Dit is duidelik dat hierdie aanbod (vir dekking op *Interface*) ook aan ander provinsies gedoen is," het Van den Berg gesê.

Die SAUK het dié aantygings egter ten sterkste ontken en gesê die DA mislei die publiek.

In 'n dokument wat op die DA se webwerf verskyn het, blyk dat die SAUK aangebied het dat die Wes-Kaapse regering 'n tydgleuf op die program *Interface* kry in ruil daarvoor dat hy die SAUK se produksiekoste vir die program betaal.

Die koste vir die produksie beloop altesaam R217 756,85.

Van den Berg het gesê dit is skandelik dat die SAUK van 'n provinsiale regering verwag om vir dié koste pa te staan terwyl hy *Interface* bemark as 'n ontledende program wat veronderstel is om by te dra tot die politieke diskoers in Suid-Afrika.

Die SAUK het egter teruggekap en in 'n verklaring gesê die DA het "in beginsel" ingestem om saam met die SAUK so 'n "spesiale eksterne produksie" aan te bied.

"Dit het niks te doen met die verkoop van nuus nie."

Mnr. Nick Clelland-Stokes, direkteur van kommunikasie in die Wes-Kaapse regering, het egter heftig ontken dat die provinsie hoegenaamd die SAUK-aanbod oorweeg het.

) Dié aantygings is die jongste in 'n reeks krisisse waaronder die openbare uitsaaier gebuk gaan. Die SAUK is in 'n reuse-finansiële verknorsing en was verlede jaar in die skuld met meer as R800 miljoen. Dit is ook te wyte aan die interne struwelinge tussen die SAUK-raad en -bestuurslede dat daar nog nie 'n behoorlike omdraaistrategie vir die openbare uitsaaier se finansiële probleme bedink is nie.

Sake is verlede week op die spits gedryf toe die raad die SAUK-groephoof, mnr. Solly Mokoetle, geskors het hangende die uitslag van 'n tugverhoor.

Mokoetle en die raadsvoorsitter, dr. Ben Ngubane, is deur die raad as die vernaamste hindernisse in die SAUK se pad na herstel gebrandmerk – grootliks vanweë hul outokratiese en eensydige bestuurstyl.

64. Die dag toe hulle Madiba verloor het

2010-02-11 00:35

Pieter du Toit

Trevor Manuel was moeg toe sy telefoon Maandag 12 Februarie net ná 05:00 lui.

Die vorige paar dae was chaoties: eers die versukkelde voorbereiding vir mnr. Nelson Mandela se vrylating Saterdag, die deurmekaarspul Sondag by die Parade voor sy toespraak en toe die geweld in die Kaapstadse middestad.

Tussenin het Manuel, in beheer van die ANC-leier se konvooi tussen die Paarl en Kaapstad, boonop daarin geslaag om die wêreld se bekendste gevangene te “verloor”.

“My gô was uit,” sê Manuel, toe 'n takhaar-aktivis, maar deesdae 'n gesiene viertermyn-kabinetsminister, in Afrikaans.

“Dit was Madiba op die foon: ‘Trevor,’ sê hy op sy kenmerkende manier, ‘toe jy my goed ingepak het, waar het jy my weights gesit?’

“‘Jou weights?’ vra ek. ‘Ja, my weights. Ek gym elke oggend, ek moet hulle hê!’

“Ek was kláár, ek was moeg en al wat die ou man wou hê, was sy weights!” lag die beplanningsminister en slaan sy hande saam.

Dit is die goue draad deur Mandela se lewe, meen Manuel: standvastigheid. Dieselfde geaardheid, dieselfde beginsels en dieselfde roetine strykdeur – Madiba verander nie.

Wat nou?

Niemand het presies geweet wanneer Mandela vrygelaat sou word nie.

Saterdag 10 Februarie, net ná 07:00, kry Manuel 'n oproep van genl. Johan Willemse, hoof van gevangenis, wat sê hy moet om 14:30 in sy kantoor in die H.F. Verwoerd-gebou in die parlementêre kompleks wees.

“Wel, hy wou my beslis nie van daar af in aanhouding plaas nie en ek het Bulelani Ngcuka, Dullah Omar en Valli Moosa gaan haal en ons is na Willemse toe.

“Daar gekom het hy ons meegedeel pres. FW de Klerk doen op daardie oomblik 'n aankondiging in Tuynhuys dat Mandela die volgende dag vrygelaat word.”

Stilte. Wat nou? het Manuel gewonder. Willemse het voortgegaan: “Die oomblik dat hy uit die gevangenis is, is hy julle verantwoordelikheid. Hier is kol. Griebenouw, as julle hulp met veiligheid benodig, vra hom.”

Manuel se eerste reaksie was dat hulle al so lank daarop wag en boonop al 'n paar kleedrepetisies gehad het met die vrylating van Govan Mbeki, Walter Sisulu, Ahmed Kathrada, Andrew Mlangeni en Elias Motsoaledi.

Mandela se vrylating was egter potensieel in 'n ander klas – en hulle het net 'n Saterdagmiddag gehad om reëlins te tref.

Die vier makkers het dadelik begin bel en met prof. Jakes Gerwel, rektor van die Universiteit van Wes-Kaapland (UWK), gereël om geriewe daar te gebruik voordat hulle Paarl toe gejaag het om Mandela te gaan sien. Daar aangekom “sit Madiba in sy pajamas, natuurlik baie dankbaar, want hy weet reeds, en sê: ‘Ja, dankie kêrels, maar ek het gedink ek moet die volgende môre in my toespraak? sê...’ ”

“Ons was amateurs”

Terug by die UWK het 'n spannetjie begin reëlins tref om Mandela te ontvang.

Volgens Manuel was dit 'n gemors: Hulle moes oral heen en almal bel; take is uitgedeel; daar moes met die stad, polisie en verkeer geskakel word oor die Parade vir die massasaamtrek.

“Daar was geen sprake van T-hemde maak of pamflette druk nie; ons moes ’n klankstelsel opspoor...op ’n Saterdagavond!”

Vervoer was ’n probleem: Hulle het niemand geken wat blink vuurwaens, geskik vir iemand van Mandela se status, besit nie. “Ek meen, ek het ’n 1300 Toyota gehad. Die ouens met die groot karre was kafee-eienaars en ons het ’n groot Cressida opgespoor wat ons sou gebruik.”

Niemand het geslaap nie en Manuel het Sondagoggend vroeg stad toe gejaag om seker te maak alles is reg daar voordat hy Paarl toe is. Hy het besef daar kom ’n ding toe hy die skares al langs die pad na Victor Verster sien saamdrom.

Maar daar was nog probleme. Die kamerade in Johannesburg wat twee vliegtuie gehuur het om familie en vriende Kaap toe te vlieg, het ’n straalvliegtuig en ’n skroefvliegtuig gekry met die gevolg dat hul rooster deurmekaar gekrap is. “Ons was absolute amateurs...”

Ná ’n emosionele en private hereniging met sy gesin is Mandela en die groep vort Kaapstad toe – Manuel, Cyril Ramaphosa, Moosa en Jay Naidoo in die Toyota, Mandela in die Cressida.

Mandela is weg

Die kort pad N1 toe was weens die massa mense onbegaanbaar en die konvooi het ’n ander pad Kaapstad toe gekies.

“Ons het die grootste en sterkste ou wat ons kon kry, Willie Hofmeyr (deesdae die skraal en tenger adjunk-nasionale vervolgingshoof), hoof van skarebeheer gemaak. Hy het my gou laat verstaan dinge voor die stadsaal en op die Parade is buite beheer.

“Daar was die mal Rastafariërs wat vir (aartsbiskop Desmond) Tutu rondgejaag het omdat hy kwansuis nie ’n regte leier is nie...(dr. Allan) Boesak kon die mense nie oor die luidsprekers beheer nie...maar ek het gedink ons kan dit afpull.”

Die konvooi sou op Manuel se bevel eers in die ondergrondse parkeerterrein van die burgersentrum wag voordat hulle stadsaal toe sou gaan. Toe hy egter terugkeer om hulle te gaan haal, was hulle skoonveld.

“Wat nou? Madiba was in ons sorg, en nou’t ons hom verloor! Dis ’n probleem, jy weet?” vertel hy, ewe skielik begeesterd.

Kort daarna pluk ’n verkeersbeampte aan Manuel en Griebenouw sê vir hom oor die tweerigtingradio hy moet Mandela dadelik stadsaal toe vat, “anders gaan Kaapstad vandag brand”.

“Ek het maar gehap-hap toe hy vra waar Mandela is, want ek het nie geweet nie ...ons het hom toe by ’n huis in Rondebosch opgespoor, skoene uit, lekker aan’t gesels met ’n koppie tee in die hand...”

Die verkeersbegeleiding het die Cressida-bestuurder verkeerd verstaan: Hy het gehoor “city hall” in plaas van “civic centre” en die konvooi moes op die vlug slaan toe die onrustige skare aan die voertuig met donker vensters begin ruk het.

Beeld het die volgende dag omvattend berig oor die skare op die Parade en geskat tot 60 000 mense het geluister toe Mandela 19:50 deur Sisulu voorgestel is.

Manuel het Mandela se toespraak onlangs weer geles en meen dit illustreer sy standvastigheid perfek.

“Doen moeite en gaan lees dit: Hy eindig die toespraak met presies dieselfde woorde as waarmee hy sy getuienis in die Rivonia-verhoor afgesluit het.

“Dis belangrik. Die krag van daardie woorde is groot en hy gebruik dit op twee verskillende draaipunte in ons land se geskiedenis, 26 jaar uit mekaar.”

Mandela se toespraak was ferm (hy het die ANC se verbintenis tot die gewapende stryd bevestig) maar ewewigtig, met erkenning aan De Klerk en ander.

“ ‘Waarom moet jy dit oor De Klerk sê?’ het ons gevra, want ons was hardegat, militant... ‘Nee, hy het integriteit, en ons kan nie onderhandel met iemand sonder integriteit nie’.

“Mandela was helder, berekend...en in beheer.”

- Beeld

65. DA gaan OG nader om na Cele te kyk

deur Liesl Peyper, Die Burger
2010-08-01 23:58

Kaapstad

Die nasionale polisiehoof meen klaarblyklik hy hoef aan niemand verantwoording te doen oor die finansiële ooreenkomste wat hy namens die polisie aangaan nie.

Só het me. Dianne Kohler Barnard, DA-woordvoerder gister gesê ná onthullings dat genl. Bheki Cele glo 'n eiendomstransaksie beklink het sonder om 'n openbare bodproses daarvoor te volg.

Luidens 'n berig in die Sunday Times het Cele 'n ooreenkoms van meer as R500miljoen onderteken ingevolge waarvan hy en die minister van polisie, mnr. Nathi Mthethwa, sy adjunk, mnr. Fikile Mbalula, en ses spesialiseenhede, na nuwe kantore in die middestad van Pretoria sal trek.

Die reëls van die nasionale tesourie bepaal dat 'n tenderproses vir enige transaksie van meer as R500miljoen gevolg moet word.

Daar word voorts geges dat dié ooreenkoms, wat met die sakeman mnr. Roux Shabangu aangegaan is, polities gemotiveer is omdat Shabangu glo nou bande met pres. Jacob Zuma het. Kohler Barnard het gister gesê dit is dalk geregverdig dat senior polisie-amptenare na 'n nuwe gebou trek, maar kommerwekkend dat die bodproses daarvoor nie deursigtig was nie.

“Waarom dink die polisiehoof hy kan op sy eie ooreenkomste, wat sy finansiële seggenskap verreweg oorskry, onderteken?”

Die DA gaan gevolglik die ouditeur-generaal vra om 'n volledige ondersoek na die transaksie te doen sodat al die besonderhede daarvan aan die lig kan kom.

Kohler Barnard sê egter sy is bekommerd dat Cele nie tot verantwoording geroep sal word nie. “Wie kan die nasionale polisiehoof vervolg nou dat die Skerpioene nie meer bestaan nie?”

Intussen wou die polisie gister geen woord rep oor die kwessie nie.

administratiewe blaps

66. Zuma ontken hoofregter Ngcobo se aanstelling

Benoeming was nie behoorlik of objektief nie,
sê opposisie

liesl peyper
en
heindrich wyngaard, Die Burger
Kaapstad

Pres. Jacob Zuma se kantoor ontken nou dat regter Sandile Ngcobo as nuwe hoofregter “aangestel” is. Zuma het verlede Donderdag voor die Nasionale Persklub in Pretoria bekend gemaak hy het Ngcobo vir dié pos benoem en dat hy nou met opposisieleiers en die Regterlike Dienskommissie (RDK) oorleg gaan pleeg. In ’n motivering vir sy keuse het hy egter gesê: “Die feit van die saak is dat ek glo ek het ’n regter aangestel wat bekwaam is.”

Dit blyk nou dat ’n administratiewe blaps deur Zuma se personeel veroorsaak het dat die opposisie nie ’n brief, gedateer 5 Augustus, oor dié kwessie ontvang het nie.

Die president se aankondiging die volgende dag het daarom almal onkant betrap – en die oorspronklike brief is eers die dag daarna aan die opposisieleiers gefaks. Daarin word hulle gevra om teen 17 Augustus hul insette oor Zuma se “voorgestelde aanstelling” te gee.

Gister het me. Helen Zille (DA-leier), mnr. Mvume Dandala (Cope se parlementêre leier), mnr. Mangosuthu Buthelezi (leier van die IVP) en me. Patricia de Lille (OD-leier) in ’n gesamentlike brief amptelik beswaar gemaak.

Dié vier leiers dring daarop aan dat Zuma sy stelling dat hy regter Ngcobo “aangestel” het, in die openbaar moet terugtrek. Hy moet dit ook duidelik uitspel dat die konsultasieproses met die opposisie en RDK hom van plan kan laat verander oor sy keuse.

“Net deur sodanige verklaring te maak, sal daar gesê kan word dat die president die konsultasieproses, soos vereis deur die Grondwet, ernstig opneem en dat u in besonder daartoe verbind is om die beste moontlike keuse te maak nadat u al die tersaaklike feite en menings hieroor oorweeg het,” lui die brief. Die opposisieleiers wys daarop dat die laat fakse van Zuma se kantoor bevestig hy het nie al die leiers van politieke partye geraadpleeg nie. “Die benoeming was dus nie ‘behoorlik’ of ‘objektief’ nie.”

Zuma se kantoor sê egter in ’n boodskap op die presidensie se webwerf: “Daar is niks ongrondwetliks aan pres. Zuma se benoeming van Sandile Ngcobo as hoofregter nie. Dit is slegs ’n benoeming en nie ’n aanstelling nie.”

67. Polisiebase kos al meer as R7m.

Iesi peyper, Die Burger

Kaapstad

Skaars vyf maande het verstryk sedert hul aanstellings en die duur smaak van die grootbase van die departement van polisie het die belastingbetaler reeds meer as R7 miljoen uit die sak gejaag.

Tussen mnr. Nathi Mthethwa, minister van polisie, sy adjunk, mnr. Fikile Mbalula, en komm. Bheki Cele, nasionale polisiehoof, is reuse-bedrae die afgelope tyd aan ampsmotors, vyfsterhotelverblyf en 'n spoggerige staatswoning bestee.

Mthethwa en Mbalula het reeds onder skoot gekom oor hul hotelverblyf – wat meer as R800 000 beloop – en hul duur ampsmotors.

Dit is egter die nasionale polisiehoof se R3,3miljoen-staatswoning wat die tonge behoorlik los het.

Die Burger het verlede week berig dat die regering besig is om 'n huis vir Cele in Waterkloofrif in Pretoria te koop, al is daar staatswonings elders in Pretoria beskikbaar.

Me. Dianne Kohler Barnard, DA-woordvoerder oor polisie, wys egter daarop dat die R7,1 miljoen wat tot dusver bestee is, selfs hoër kan wees omdat die departement van polisie nog op parlementêre vrae moet antwoord.

Dit sluit in die bedrag wat aan opknappings aan Mthethwa se ampswoning bestee is, 'n uiteensetting van hoeveel amptenare met departementele kredietkaarte bestee het en die koste van gesellighede en imbizo's. "Kom ons hoop die antwoorde wat nog verskaf moet word, wys dat die departement wél geld verstandig kan bestee – in teenstelling met die top-amptenare se uitspattigheid," het Kohler Barnard gesê.

68. Mo Shaik straks volgende intelligensiehoof

Liesl Peyper, Die Burger

Kaapstad

Die Nasionale Intelligensie-agentskap (NIA) wou gister nie die aap uit die mou laat oor of die Durbanse sakeman mnr. Mo Shaik as die agentskap se nuwe direkteur-generaal aangewys gaan word nie.

Me. Lorna Daniels, NIA-woordvoerder, het aan Die Burger gesê die besluit sal later deur die presidensie bekend gemaak word wanneer al die “prosesse voltrek” is.

“Ons kan nie kommentaar lewer nie.”

City Press, susterkoerant van Die Burger, het gister berig dat Mo Shaik, broer van die veroordeelde gewese finansiële raadgewer van pres. Jacob Zuma, Schabir Shaik, as die nuwe intelligensiehoof aangewys sal word.

Mo Shaik het die bewering ten sterkste ontken. Die NIA se huidige direkteur-generaal, mnr. Manala Manzini, se kontrak verstryk vandag en hy is glo reeds meegedeel dat sy termyn nie verleng sal word nie.

Intussen het mnr. Theo Coetzee, die DA se woordvoerder oor staatsveiligheid, gesê die party sal Mo Shaik se benoeming teenstaan indien hy benoem word.

“Mo Shaik is ’n sleutel-politieke bondgenoot én vriend van pres. Jacob Zuma,” het Coetzee gesê.

Volgens hom gebeur dit al hoe meer dat Zuma sy kaders in sleutelposte ontplooi.

Dit was juis dié neiging wat die regering onder oudpres. Thabo Mbeki verdeel het. As Zuma ’n skoon regering wil hê, sal hy uitnemendheid en meriete voor lojaliteit en politieke affiliasie moet stel, het Coetzee gesê.

69. Sonjica se 19 reise in minder as 'n jaar kos R9miljoen

liesl peyper, Die Burger

Kaapstad

Me. Buyelwa Sonjica, afgedankte minister van waterwese en omgewingsake, het in minder as 'n jaar altesaam 19 reise na die buiteland onderneem.

Dié buitelandse reise – wat die adjunkminister se 15 buitelandse reise het die departement altesaam R9- miljoen in die besoeke insluit – 2009-'10-boekjaar gekos.

Mnr. Piet Pretorius, DA-LP en 'n lid van die staande komitee oor openbare rekeninge (Skoor), het gister aan Die Burger gesê Sonjica het altesaam 110 dae in die buiteland deurgebring.

“Dit beteken sy was oor 'n tydperk van 11 maande vir vier maande oorsee – en dit is 'n konserwatiewe beraming,” het Pretorius gesê.

Sonjica is einde Oktober van- jaar uit haar amp onthef nadat pres. Jacob Zuma sy kabinet geskommel het. Sy is deur me. Edna Molewa, voormalige minister van maatskaplike ontwikkeling, vervang.

Die adjunkminister van waterwese, me. Rejoice Mabhudafhasi, het egter haar pos behou. Sy het op haar beurt altesaam 75 dae (byna drie maande) in die buiteland deurgebring.

“Pleks van aandag aan die krisis in die departement te gee, het die voormalige minister en haar adjunk konferensies oorsee bygewoon,” het Pretorius gesê.

Hy is veral omgekrap omdat die departement boonop 'n vergadering met Skoor verlede week op die nippertjie gekanselleer het.

Die nuwe minister (Molewa) is ontbied om rekenskap te gee oor kwessies wat deur die ouditeur-generaal in 'n forensiese ondersoek uitgelig is.

)- Twee senior amptenare in die departement, me. Nobulele Ngele, waarnemende direkteur-generaal (DG), en die finansiële hoof, mnr. Onesmus Ayaya, is onlangs geskors hangende dié forensiese ondersoek.

Dit blyk uit die DG se ondersoek dat die departement meer as R1- miljard onreëlmatig bestee het aan die ongemagtigde verlenging van kontrakte en die afwyking van behoorlike tenderprosedures.

70.Yengeni as parlamentslid benoem

**Liesl Peyper
Kaapstad**

Kaapstad. – In weerwil daarvan dat die ANC se riglyne vir kandidaatslyste bepaal dat niemand met 'n misdadrekord as parlamentslid benoem mag word nie, het verskeie Wes-Kaapse takke die omstrede partylid mnr. Tony Yengeni vir dié amp benoem.

Luidens mediaberigte het die ANC se Wes-Kaapse sekretaris, mnr. Siphon Kroma, egter verduidelik dat alle benoemings in die provinsie eers 'n keuringsproses sal ondergaan om seker te maak dat dit ooreenkomstig die party se bepalings vir benoemingslyste is.

Yengeni, wat ook 'n lid van die ANC se nasionale uitvoerende komitee is, het vier maande van sy tronkstraf van vier jaar uitgedien nadat hy versuim het om die beduidende afslag wat hy op 'n viertrek-voertuig ontvang het, te verklaar. Die afgelope Vrydag is Yengeni vrygespreek op 'n aanklag van dronkbestuur nadat polisiebeamptes gegewens in die dossier verander het.

71. Nuwe premier moontlik al môre bekend

liesl peyper, Die Burger Kaapstad

Die Wes-Kaap kan môre reeds weet wie die provinsie se nuwe premier sal wees.

Die ANC se tesourier-generaal, mnr. Mathews Phosa, en die voorsitter, me. Baleka Mbete, het gister lede van die party se provinsiale uitvoerende komitee (PUK), die SAKP en Cosatu ingelig oor die besluite wat die afgelope naweek deur die nasionale uitvoerende komitee (NUK) geneem is.

Die party se nasionale leierskorps het die naweek in Johannesburg vergader.

Daar is 'n besluit aanvaar dat die premier van die Wes-Kaap, mnr. Ebrahim Rasool, en sy eweknie in die Oos-Kaap, me. Nosimo Balindlela, uit die kussings gelig gaan word.

Mnr. Garth Strachan, Wes-Kaapse ANC-woordvoerder, het gister bevestig dat Rasool gevra sal word om te bedank omdat die nasionale leierskorps meen dit is in die provinsie se "beste belang".

Op gister se vergadering, wat te midde van groot geheimhouding in die Wes-Kaapse wetgewer plaasgevind het, is op drie kandidate besluit wat Rasool kan opvolg, het 'n ingeligte wat die vergadering bygewoon het, aan Die Burger gesê.

Hulle is me. Lynne Brown, provinsiale minister van finansies en toerisme, asook mnre. Yusuf Gabru, adjunk-speaker, en Pierre Uys, provinsiale minister van gesondheid.

Die NUK sal 'n waarnemende premier uit dié drie name aanwys.

Strachan wou egter nie die name van die drie kandidate bevestig nie, omdat dit 'n "interne aangeleentheid" is.

Intussen het Rasool gesê dat hy nog niks amptelik van die NUK gehoor het nie, berig Philda Essop.

Rasool het ook nie gister se PUK-vergadering bygewoon nie.

Me. Jesse Duarte, ANC-woordvoerder, het gesê daar sal ook vergaderings met die ANC-koukus in die provinsie én die Wes-Kaapse kabinet wees.

"Die ANC is dit aan die publiek verskuldig om nie oningeligte besluite te neem nie," het Duarte gesê.

J Nog berigte op bl. 2.

Sal nie besluit teengaan nie

71.Rasool nie verras oor gebeure nie

Kan dalk later by

projek Tuiste vir Almal betrokke

raak

philda essop

Kaapstad

Mnr. Ebrahim Rasool, Wes-Kaapse premier, is nie verras oor koerantberigte dat sy politieke toekoms in die weegskaal is nie omdat sy politieke dood reeds baie keer voorspel is.

Die ANC se nasionale uitvoerende komitee (NUK) het dié naweek besluit om Rasool en sy Oos-Kaapse eweknie, me. Nosimo Balindlela, die trekpas te gee.

Ofskoon geen amptelike aankondiging gedoen is nie, het lede van die NUK gister samesprekings met die provinsiale uitvoerende komitee (PUK) en die provinsiale kabinet gevoer.

Rasool het nog niks amptelik van die ANC gehoor nie. “Niemand het my gevra om te bedank om plek te maak vir iemand anders nie. Ek gaan voort met my werk tot ek gevra word om pad te gee.

“Indien ek gevra word, kan ek moontlik die wysheid en gebalanseerdheid van die besluit bevraagteken, maar ek gaan nie die besluit van die ANC teengaan nie. As daar nasionaal wantroue teenoor jou uitgespreek word, kan jy nie uitdagend wees nie. Ek wil nie die ANC meer pyn veroorsaak nie.”

Die naweek se koerantberigte was nie onverwags nie. “Ek was geestelik daarop ingestel omdat my politieke dood reeds baie keer voorspel is. Ek was nie verras nie en is nie verpletter nie.”

Volgens Rasool het hy sy lewe aan die bevrydingstryd gewy en het die laaste 14 jaar hard gewerk om die Wes-Kaap vir die party te wen. “Dit is jammer dat toe ons beheer oor die provinsie kry, die duivel losgeraak het in die ANC.”

Nietemin is Rasool vasbeslote om aktief deel te neem aan die ANC-veldtog vir aanstaande jaar se verkiesing.

“Dit beteken nie dat ek nou die ANC se pogings wil kelder nie. Ek het baie keer gesê ek sal enige tyd die premierskap aan iemand binne die ANC oorhandig, maar wil dit nie aan ’n DA-lid oordra nie.”

Oor die toekoms is Rasool nog onseker.

“Daar is baie mense dwarsdeur die wêreld wat veral ná die gebeure op 9 September in Amerika verontreg en godsdienstig uitgesluit voel.

“Die Tuiste Vir Almal-projek in die Wes-Kaap het die verbeelding van mense regoor die wêreld aangegryp. Dit is moontlik iets waarby ek kan betrokke raak.”

Oor sy gesin sê Rasool dat hy gereeld sy kinders hul huis in Pinelands gaan wys het en dat hulle bewus was daarvan dat Leeuwenhof, die premier se ampswoning, net ’n tydelike reëling was.

72. 'Vlieg hel toe, Vavi'

Liesl Peyper, Die Burger

Kaapstad

"Vavi, gaan hang jousef of vlieg hel toe."

Met dié woorde het die skatryk sakeman mnr. Kenny Kunene gister 'n siedende aanval op mnr. Zwelinzima Vavi, hoofsekretaris van Cosatu, gedoen.

Kunene het 'n ope brief aan Vavi gerig nadat dié vakverbondbaas Woensdag op 'n konferensie in Boksburg teen Kunene se rykmanslewe te velde getrek het.

Vavi het spesifiek verwys na 'n partytjie van "R700 000" wat Kunene gehou het ter viering van sy 40ste verjaardag, waartydens soesji van halfnaakte vroue se lywe geëet is. Vooraanstaande ANC-lede soos mnre. Julius Malema, jeugligaleier, en Zizi Kodwa, presidensiële woordvoerder, was onder die gaste.

Vavi het gesê dié nuwe elite stel 'n swak voorbeeld en beledig armes. "Dit maak my siek," het hy bygevoeg. Kunene het gister in antwoord op Vavi se uitlatings gesê hy wil Vavi reghelp.

"Die partytjie het nie R700 000 gekos nie. Dit was meer." Hy het gesê Vavi behoort hom te skaam dat sy aanvalle gerig is op "aspirerende jong mense" wat miljoenêrs is.

"Jy is gekant teen suksesvolle jong mense – of dit nou politieke of ekonomiese sukses is. Jy maak my siek."

Vavi het gister botweg geweier om kommentaar te lewer op Kunene se brief. "Ek gaan nie daarby betrek word nie. Wie is hy?"

Vavi het egter later gesê: "Ek kan nie saam met 'n vark in die modder rondrol nie. 'n Mens sal nooit wen nie."

Benewens die feit dat Vavi, volgens Kunene, nie jong mense sukses gun nie, het hy ook onder hom ingeklim omdat hyself "genoeg ervaring" van 'n rykmanslewe het.

"Jy het twee jaar gelede 'n kwistige troue gehou met 'n perdekar en als. As jy dan regtig vir die armes omgee, waarom hou jy nie op om ontwerpershemde te dra nie? Waarom verkoop jy nie jou huis en gaan woon in 'n plakkershut nie?"

Kunene, wat in die brief erken dat hy vantevore met die gereg gebots het, het voorts gesê wanneer jong mense hom sien en sy lewensverhaal aanhoor, sien hulle 'n ware alternatief vir misdaad. "Gaan kyk maar na my Facebook-profiel as jy bewyse wil hê."

Vavi moet ook nie dink dat hy na Kunene se volgende partytjie uitgenooi sal word nie, lui die brief. "Ek is nie 'n werker nie en jy verteenwoordig die werkersklas. Dus is my partytjie nie die plek vir jou nie. Maar jy was meer as bereidwillig om (die miljardêr) Robert Gumede se R50 miljoen-troue by te woon. Jy het gegaan sonder om te kla."

73. Jacob Zuma in kerktwis

2010-02-26 03:59

Liesl peyper, Die Burger

Kaapstad

Die debat oor 'n morele kode vir Suid-Afrika wat deur pres. Jacob Zuma geïnisieer is, gaan bes moontlik gedryf word deur 'n intergeloofsgroep wat 'n sterk verbintenis met die ANC het, maar waarin nie een van die land se vernaamste godsdiensforums dien nie.

In kerkkringe is dié verwikkeling bestempel as 'n ernstige gevaar vir die betrekkinge tussen kerk en staat.

Die Burger het gister op goeie gesag verneem dat die National Interfaith Leadership Council (NILC), wat verlede jaar deur past. Ray McCauley van die Rhema-kerk byeengeroep is, gevra kan word om Zuma se voorgestelde gesprekke oor moraliteit te koördineer.

Die NILC is in Julie verlede jaar gestig as 'n organisasie wat uit meer as 20 senior leiers van verskeie geloofsformasies bestaan.

By nadere ondersoek blyk dit egter dat nie een van die vernaamste godsdiensforums – soos die Suid-Afrikaanse Raad van Kerke (SARK), die Moslem Juridiese Raad (MJR) en die Joodse Raad van Afgevaardigdes – genader is om by die NILC aan te sluit nie.

'n Ingeligte wat op voorwaarde van anonimiteit gepraat het, het aan Die Burger gesê die NILC is in wese 'n skynorganisasie wat hom voordoen as 'n liggaam wat namens alle godsdiensgroepe praat.

“Maar dit is nié die geval nie. Van die grootste kerke – neem byvoorbeeld die Sionistekerk (ZCC) van Polokwane – is nie deel van die NILC nie.”

Die SARK het verlede jaar, nadat dit rugbaar geword het dat die NILC met Zuma vergader het, in 'n verklaring gesê die SARK is nooit genader oor die sameroeping van die NILC nie.

“Dit wil voorkom of die NILC die werk van die Nasionale Godsdiensleiersforum (NRLF) dupliseer.”

Die Burger het betroubaar verneem dat die NILC juis gestig is omdat die SARK nie gehoor wou gee aan versoeke van die ANC om 'n alliansievenoot van die regerende party te word nie.

Dit blyk voorts dat die NILC wel 'n sterk verbintenis met die ANC het.

Die Mail & Guardian het vroeër berig dat die ANC-hoofswep, dr. Mathole Motshekga, en nog twee ANC-LP's – mnr. Ebrahim Rasool, oudpremier van die Wes-Kaap, en past. Ntabiseng Khunou, 'n ANC-LP van die Vrystaat – lede van die NILC is.

Khunou is ook dié organisasie se amptelike woordvoerder.

Die NILC het vroeër vandeemaand vir Zuma in die bresse getree toe dit rugbaar geword het dat hy 'n buitewegtelike kind het. In 'n verklaring het dié organisasie gevra dat Suid-Afrikaners Zuma “vergewe en aanbeweeg”.

Die Burger het ook vasgestel dat die NILC se mediaverklarings deur Motshekga se kantoor uitgestuur is.

74. Regering sal nie by ASA ingryp – Stofile

2009-10-08 01:58

Liesl Peyper, Die Burger

Kaapstad. – Die minister van sport en ontspanning, mnr. Makhenkesi Stofile, het gister ontken dat die regering beoog om by Atletiek Suid-Afrika (ASA) in te gryp, selfs al maak die Sportwet daarvoor voorsiening.

Stofile se woordvoerder, me. Lerato Mogorosi, het gesê die minister kan nie tussenbeide tree nie tensy die betrokke sportligaam hom uitdruklik versoek om in te gryp.

“En dit is nie die geval nie,” het sy benadruk.

Kragtens die Sportwet mag die minister by die administrasie van 'n sportsoort ingryp indien “ 'n dispuut, beweerde wanbestuur of enige ander kwessie” die betrokke sportsoort in oneer bring.

Stofile se verduideliking oor waarom hy nie by ASA kan ingryp nie, is egter strydig met uitlatings deur 'n hoë staatsamptenaar wat vroeër aan Die Burger gesê het gesprekke is agter die skerms aan die gang om van die atletiekbaas mnr. Leonard Chuene ontslae te raak.

Groot kommer heers oor hoe ASA bestuur word nadat Chuene vroeër op 'n nuuskonferensie erken het hy het gelieg oor geslagtoetse wat op Caster Semenya gedoen is.

Sake is verder op die spits gedryf toe Nedbank aangekondig het dat hy sy borgskap van ASA opskort.

75. Matrieks wag op sertifikate, want minister soek groter landswapen

Alet Rademeyer, Beeld

'n Besluit van me. Angie Motshekga, minister van basiese onderwys, om die landswapen prominenter op skoolvertalers se matrieksertifikate te laat pryk is blykbaar daarvoor verantwoordelik dat derduisende kandidate van 2008 nog nie hul oorspronklike sertifikate gekry het nie.

Dit het vandeeweek aan die lig gekom terwyl kandidate hul uitslae al sowat nege maande gelede gekry het.

Mnr. Granville Whittle, woordvoerder van die onderwysdepartement, het gister bevestig daar was 'n vertraging in die druk van die sertifikate. Hy meen egter nie dat dit daartoe kon lei dat enige kandidaat benadeel is nie, aangesien hulle tydens die bekendmaking van hul uitslae wel state gekry het. Dié state is deur hoër onderwysinstellings en werkgewers aanvaar.

Kandidate sal egter na hul skole moet terugkeer om hul oorspronklike sertifikate te kry.

Whittle het gesê Umalusi, die raad vir gehalteversekering in algemene onderwys en opleiding, het die departement die versekering gegee dat die eerste nuwe sertifikate vandeeweek nog uitgereik sal word.

Dr. Mafu Rakometsi, uitvoerende hoof van Umalusi, het by navraag gesê die raad en die departement het einde April oor die nuwe sertifikaat vergader en 'n formele versoek is einde Mei ter tafel gelê.

Die versoek was vir 'n meer "Suid-Afrikaanse" sertifikaat met die landswapen as agtergrond en in die middel van die sertifikaat.

Die spesiale papier met 'n watermerk waarop die sertifikate gedruk word, word van oorsee bestel en dit het in Julie in die land aangekom.

Volgens Umalusi was daar 'n vertraging in die druk van sowat 'n halfmiljoen sertifikate. Dit word tans gedruk en sodra die gehalteversekering gedoen is, sal dit na provinsiale departemente gestuur word.

Volgens Umalusi het die nuwe ontwerp sowat R5500 gekos. Die ander sertifikate kan steeds vir ander sertifiseringsprosesse gebruik word.

Liesl Peyper berig die DA het gesê Motshekga se prioriteite is nie by die terugruk van onderwys nie, maar by vertoon.

Me. Junita Kloppers-Lourens, die DA se skaduminister van basiese onderwys, het uitgevaar teen bewerings dat Motshekga besluit het om die uitreiking van matrieksertifikate te stop omdat die landswapen nie prominent genoeg daarop verskyn nie.

Volgens Kloppers-Lourens kon Motshekga tot volgende jaar gewag het met die herontwerp van die landswapen op die sertifikaat.

76. Tender vir skool-werkboeke teruggetrek

2009-12-11 01:28

Alet Rademeyer, Die Burger

Die departement van basiese onderwys het besluit om 'n tenderproses vir die ontwikkeling van werkboek-pakkette vir gr. 1 tot 6 te staak en van voor af te begin.

Die sowat 12 miljoen pakkette moes skole reeds in Februarie volgende jaar bereik het as deel van die onlangs aangekondigde hersieningsplanne vir die toepassing van die kurrikulum.

Dit is ook deel van die regering se fokus op die verbetering van leerlinge se geletterdheid- en gesyferdheidsvaardighede.

Die DA het die departement se besluit beskryf as 'n skandaal.

Me. Junita Kloppers-Lourens, DA-skadu-minister vir onderwys, het gesê leerlinge gaan nou vir 'n groot deel van die jaar nie die boeke hê nie.

Volgens haar is die vertraging in die departement presies hoekom Suid-Afrika 107de uit 133 lande is volgens die Wêreld- Ekonomiese Forum se indeks vir mededingendheid.

Die tender vir die aanstelling van 'n diensverskaffer of instelling om die pakkette te ontwikkel is op 13 November net in die Staatskoerant geadverteer en het op 27 November gesluit.

Luidens 'n departementele verklaring het dit "duidelik geword dat die primêre doelwit om gehalte-materiaal aan skole te versprei...nie bereik sou word as met die tender voortgegaan is nie".

Me. Angie Motshekga, minister van basiese onderwys, het beslis 'n nuwe proses moet gevolg word met 'n "realistiese tydraamwerk" sodat verseker kan word dat elke kind van gr. 0 tot 6 'n werkboek kan kry.

Motshekga is tevrede met die gehalte van die gr. 0-20-materiaal en het opdrag gegee dit moet betyds vir volgende jaar versprei word.

Dr. Granville Whittle, departementele woordvoerder, het by navraag gesê 25 instellings het getender waarvan nie een "uitstaande" was nie.

Prof. Sarah Gravett, dekaan van opvoedkunde by die Universiteit van Johannesburg (UJ), meen dit is beter dat die departement seker maak die gehalte van die materiaal is goed eerder as wat 'n proses afgejaag word wat nie tot voordeel van skole of leerlinge sal wees nie.

'n Ingeligte bron wat anoniem wil bly, het aan Beeld gesê gegewe die kort tydjie wat die tender geadverteer is, kan bespiegel word of die departement nie dalk reeds 'n instelling vir die werk in die oog gehad het wat nie die mas kon opkom nie.

"Dit is egter verblydend dat die minister nie gehuiwer het om die proses te staak nie. Dit is immers R524 miljoen wat aan die pakkette bestee gaan word."

77. Eksamen in gedrang

Alet Rademeyer

Derduisende matrikulante se rekordeksamen kan landwyd in die gedrang wees as die staking onbepaald voortsleep.

Dr. Granville Whittle, woordvoerder van die departement van basiese onderwys, het gesê die situasie word gemonitor en die departement sal provinsies teen die einde van die week adviseer oor of dié eksamen voortgaan of uitgestel moet word.

Me. Barbara Creecy, Gautengse LUR vir onderwys, kon nie gister gr. 12's se vrae oor die eksamens beantwoord nie.

Sy het skole in Tembisa aan die Oos-Rand besoek waar studiemateriaal aan matrikulante uitgedeel is wat hulle in groepe kan gebruik om vir die eksamen voor te berei.

Sy het gesê die belangrikste is dat kandidate voortgaan om al die tyd tot hul beskikking te gebruik om te leer.

Die departement oorweeg ook kampe in die September-vakansie om hulle te help.

Sy het gesê as leerlinge nie die rekordeksamen skryf nie, is die probleem dat hulle nie 'n behoorlike jaarpunt sal hê nie.

Die Suid-Afrikaanse Onderwysersunie (SAOU) het skoolhoofde aangeraai om te kyk wat die opdrag is wat hulle in dié verband van hul provinsiale departement kry.

“As die onderwyshoof opdrag gee dat die eksamen uitgestel word, moet dienooreenkomstig opgetree word.

As skole nie 'n opdrag van die onderwyshoof kry nie en provinsiale vraestelle die skool nie betyds bereik ... nie, moet skole hul eie vraestelle skryf.

Dit sal hulle in staat stel om jaarpunte ooreenkomstig nasionale beleidsvoorskrifte te bereken,” lui 'n nuusbrief aan skole.

Wat vakke soos rekenaartoevoegingstechnologie betref, waar provinsies gereël het om dieselfde vraestel te skryf, sal 'n nuwe datum bepaal moet word.

Mnr. Chris Klopper, uitvoerende hoof van die SAOU, het by navraag gesê sake by voormalige model C-skole, het gister “rustig” verloop.

Provinsiale SAOU-strukture het hul eie besluite geneem oor hoe hul skole uitvoering aan arbeidsoptrede gee, het hy gesê.

Dit kan wissel van sommige onderwysers wat wegbly tot proteksaksies wat deur personeellede by skole gehou word.

Die Suid-Afrikaanse Demokratiese Onderwysersunie (Sadou) het gister aanvalle op sy stakende lede veroordeel.

Die vakbond het in 'n verklaring gesê hy is bekommerd oor die “intimiderende oorlogspaatjies” wat die werkgewer gebruik.

Hy meen dit kan toegeskryf word aan 'n hofbevel wat die staat die naweek oor noodsaaklike dienste gekry het.

Sadou het beklemtoon dat hy nie deur dreigemente van die staat geïntimideer gaan word nie en sy optrede gaan verskerp.

Intussen het ontevredenheid onder onderwysers toegeneem nadat me. Angie Motshekga, minister van

basiese onderwys, 'n advertensie in Sondagkoerante geplaas het waarin sy die staking as 'n "groot terugslag vir die onderwys" opsom.

Sy het gesê die regering is ingestel op onderwysers se behoeftes en het om dié rede die beroepspesifieke bedeling (BSB) verlede jaar gefinaliseer.

Sy het gesê sedert 2007 het die salaris van die gemiddelde gekwalifiseerde onderwys (matriek plus vier jaar professionele opleiding) met sowat 40% gestyg.

Volgens haar beloop die totale salarispakket van 'n beginner-onderwyser sowat R229 790 per jaar.

Dié van onderwysers met onderskeidelik 10 en 20 jaar ondervinding beloop sowat R243 830 en R287 324.

Verskeie beswaarde onderwysers het Beeld hieroor genader en gesê dit is allesbehalwe wat hulle verdien en hulle wil weet hóé Motshekga hierby uitkom.

78. Prof. Jansen wil nie k hoor**

2009-08-28 00:11

Alet Rademeyer

As sy raad dit goedkeur, sal die Universiteit van die Vrystaat (UV) van volgende jaar af eerstejaarkoshuise hê wat 50% wit en 50% swart is.

Ontgroening sal ook heeltemal afgeskaf word.

Prof. Jonathan Jansen, rektor, het gister op 'n mediakonferensie in Johannesburg verduidelik hoe hy van dié uitdagings gaan pak.

Jansen het gesê die UV is een van die mees diverse universiteite, maar ook die mees gesegregeerde. Hy het verwys na wit en swart studente wat in die kerke, koshuise, klasse en tydens sosiale aktiwiteite afgesonder is.

In die talle gesprekke wat hy met wit en swart studente gehad het, het hy tot die slotsom gekom hulle is redelik, maar die manier waarop dinge by die universiteit gereël word, dwing hulle in wit en swart groeperinge in.

Volgens Jansen gaan hy 'n voorstel aan die raad maak om koshuise teen 'n baie vinnige tempo te integreer.

“En ek wil nie k*k hoor van kulturele verskille nie.”

Sy plan is om 'n nuwe klas Kowsies van hoë gehalte te skep wat gemaklik is met mense wat anders as hulle lyk.

Hy het gesê met sy plan om van volgende jaar die helfte wit en die helfte swart eerstejaarstudente in koshuise te hê kan die universiteit volgende jaar die mees geïntegreerde een wees.

Hy gaan dit egter nie in studente se hande los nie omdat hy nie nog 'n jaar van apartheid gaan duld nie.

Wat senior studente betref, het Jansen gesê spesiale programme gaan gevolg word om hulle ook te integreer.

As deel van die omdraai-strategie gaan elke eerstejaarstudent ook met 'n skootrekenaar toegerus word sodat hul prioriteite kan verander en hulle nie tyd het om mense in kruiswaens op die kampus rond te stoot en te dink dis snaaks nie.

Elke eerstejaarstudent gaan ook 'n “oorsese ervaring kry en dit gaan nie 'n uitstappie Brandfort toe wees nie”.

Jansen gaan voorts met 'n intensiewe veldtog by van die land se mees vooraanstaande skole begin om top-leerlinge na die Vrystaat te lok. “Ek wil die beste wit en swart studente hê en elkeen wat verdienstelik is, moet kan hulp kry.”

Jansen het toegee dat Afrikaanse en Engelse klasse tot segregasie bydra.

Hy meen daar moet gekyk word hoe studente Afrikaanse én Engelse klasse kan bywoon, terwyl hulle blootgestel moet word aan dosente wat uitstekend in albei tale is. “Dis onregverdig om kinders wat op skool Afrikaanse onderrig gekry het, in hul eerste jaar in 'n Engelse klas te sit.”

- Beeld

79. Betogers storm skole

Alet Rademeyer

en

Daniëlla du Plooy

Vakbondlede het gister op twee Gautengse skole toegesak en by een eksamenvraestelle opgeskeur, vensters gebreek en onderwysers rondgepluk.

Die tientalle lede van die Suid-Afrikaanse Demokratiese Onderwysersunie (Sadou) het ook 'n onderwysdistrikskantoor ontwig. "Die personeel en leerlinge wat geraak is, is geweldig getraumatiseer," het mnr. Basie Smit, hoof van die Hoërskool Die Burger in Roodepoort aan die Wes-Rand, gesê.

Me. Irma van Loggerenberg, 'n veiligheids wag by dié skool, het vertel "meer as 60 mense" in motors het gister net voor 12:00 voor die hoofhek stilgehou. "Hulle het die hek oopgeruk en toe ek nie wou oopmaak nie, is my bril op die grond stukkend getrap."

Volgens Michelle Oosthuizen, 'n gr. 10-leerling, het die betogers klein ANC- en landsvlaggies by hulle gehad en buite die hek getoi-toi voordat hulle dit oopgedwing het.

Smit het gesê van die personeellede is later met geweld in klaskamers rondgeruk. "Hulle het stoele deur ruite gegooi en die kinders se vraestelle gegryp en opgeskeur."

By die D12-distrikskantoor aan die Wes-Rand is amptenare gedreig en aangesê om eerder huis toe te gaan. 'n Amptenaar wat uit vrees anoniem wil bly, het gesê Sadou-lede het by hul kantore ingestorm, dit beset en hulle geïntimideer. Hulle is omstreeks 12:00 huis toe.

Mnr. Ronald Nyathi, Sadou-woordvoerder in Sentraal-Gauteng, het gesê hulle is in opstand weens verskeie kwessies.

Daar was ouers van leerlinge ook onder die groep oproermakers.

Hulle is ontevrede omdat hoofde en adjunkhoofde wat deur skoolbeheerliggame by tien skole aanbeveel is, glo nie aangestel is nie.

Volgens Nyathi is "ons nie te vinde dat mense met wie Sandlana (me. Margaret Sandlana, bestuurder van die D12-distrikskantoor) bevriend is of goed oor die weg kom dié poste kry nie".

Oor die chaos by Die Burger het hy gesê ouers is ontevrede omdat sommige leerlinge van die eksamen uitgesluit is.

"As een leerling nie mag skryf nie, mag niemand skryf nie."

Beeld het eergister berig leerlinge wie se skoolgeld nie betaal is nie, is aanvanklik toegang tot eksamenlokale geweier. Die departement het gister 'n ingrypingsplan na die skool gestuur en bevestig almal mag nou weer eksamen skryf.

Die skool is om veiligheidsredes tot Maandag verdaag wanneer die ander vraestelle geskryf word. Dit is volgens die departement strydig met die Skolewet om leerlinge van enige aspek van openbare onderrig uit te sluit.

Nyathi het gesê die Sadou-lede wou met Smit vergader en hul griewe bespreek, "maar hy het weggehardloop".

Hy het bevestig Sadou-lede het ook na die Senonana Junior School in Soweto opgeruk weens ongelukkigheid met die hoof.

Die departement het Sadou se optrede veroordeel.

80. SA jonges sit op tydbom

2009-12-22 06:02

Alet Rademeyer

Suid-Afrika sit op 'n "maatskaplike tydbom" met sy meer as 3 miljoen mense tussen 18 en 24 jaar oud wat nie werk het of enige onderrig of opleiding kry nie.

Luidens 'n verslag, Responding to the educational needs of post-school youth, wat onlangs verskyn het, is dit nie net 'n onderwysprobleem nie, maar deel "van 'n maatskaplike en ekonomiese ramp".

"Dit dui nie net op 'n massiewe vermorsing van talent nie, maar ook op die moontlikheid van ernstige ontwrigting."

In 2007 was 2,8 miljoen van die sowat 6,7 miljoen jongmense tussen 18 en 24 jaar sonder werk of opleiding.

Net 35,3% van hulle het 'n opvoedkundige instelling bygewoon.

Die studie is deur die Sentrum vir Hoërondewys transformasie, die Instituut vir Verdere Onderwys en Opleiding, die regering en die Ford-stigting gedoen.

Daar is bevind die huidige naskoolse onderwys- en werkomgewing word gekenmerk deur 'n groot aantal studente wat sonder enige verdere onderriggeleenthede uitstroom.

Die kollegesektor is geherkapitaliseer, maar het ernstige kapasiteitsprobleme.

Daarbenewens het die samesmelting van instellings ook geleenthede vir jongmense verminder, terwyl die setas misluk het en sowat 2?miljoen buitelandse werkers met betreklik goeie kwalifikasies die arbeidsmark betree het.

Die gebrek aan deelname deur 18- tot 24-jariges het 'n baie ernstige impak op hul lewensgeleenthede.

"Die twee ergste dinge wat kan gebeur, is om tussen gr.10 en gr.12 uit die skoolstelsel te val en matriek sonder vrystelling te kry," lui die verslag.

In die studie is bevind Suid-Afrika sal sy naskoolse opleidingsgeleenthede drasties moet uitbrei en verbeter as hy iets aan die hopeloosheid van duisende jongmense wil doen.

Voorts is bevind daar was tussen 2000 en 2007 min "demografiese transformasie" ten opsigte van wie aan hoër onderwys deelneem.

In 2000 was wit mense se kans twee keer hoër om in universiteite te wees en in 2007 was dit drie en 'n half keer hoër.

Geldelike hulp speel 'n groot rol in wie universiteit toe gaan en na watter instellings hulle gaan.

"Ongunstige skool- en huislike omgewings beïnvloed swart jong volwassenes se opvoedkundige prestasie en skakel hul individuele vermoëns uit."

Die studie het ook gekyk na wat die opbrengs uit opvoedkundige prestasie is en bevind mense se kans om werk te kry en beter salarisse te verdien, gaan gepaard met beter opleiding en naskoolse kwalifikasies.

Mense met matriek verdien tussen 40% en 70% meer as diegene met laer skoling. Diegene met 'n diploma of sertifikaat verdien tussen 170% en 220% meer en diegene met grade tussen 250% en 400% meer as diegene wat nie matriek voltooi het nie.

Die navorsers het aanbeveel daar moet gekyk word na hoe die hoërondwyssektor en die kollegesektor beter kan saamwerk en koördineer.

Daar moet ook groter duidelikheid wees oor die teiken vir toelatings wat die onderwysdepartement vir universiteite stel.

Voorts moet die gehalte van akademiese personeel by kolleges verbeter word deur opleiding en uitruilprogramme tussen universiteite en kolleges. Groter samewerking met ander regeringsdepartemente om die sosiaal-ekonomiese probleem van 41% van 18- tot 24-jariges op te los, word ook voorgestel.

81. Ouers van Waterkloof vra ANC om hulp

Alet Rademeyer

Ontstoke ouers van die Hoërskool Waterkloof in Pretoria het die hulp van die ANC-hoofswep in die Gautengse wetgewer ingeroep oor die gesloer met die skorsing van die hoof, adjunkhoof en hoof van finansies.

Mnr. Joggie Boers, hoofswep, het dit gister bevestig. Hy het gesê hy het met amptenare in die departement gepraat wat hom die versekering gegee het dat stappe vandag gedoen sal word.

“’n Aanbeveling om die betrokkenes op verlof te plaas, hangende die ondersoek, sal deur die onderwyshoof geteken word en waarskynlik nie later as vandag nie deur die distrikskantoor uitgevoer word.”

Meer as drie weke het reeds verstryk sedert leerlinge en personeel van die skool ingelig is dr. Christo Becker, hoof, en mnr. André Eloff, sy adjunk, gaan hul bedankings by die Gautengse onderwysdepartement indien.

Dit nadat ’n forensiese oudit in opdrag van die beheerliggaam glo prima facie-bewyse van ongerymdhede met die skool se geldsake uitgewys het waarby sowat R5miljoen ter sprake is.

Van die bedankings het egter nog niks gekom nie en ook nie van die beheerliggaam se dringende versoek aan die onderwysdepartement om Becker, Eloff en me. Hester van der Merwe, die skool se hoof van finansies, hangende die ondersoek op verlof te plaas nie.

Hulle was sedert 15 April nie by die skool nie.

Ouers en leerlinge was vandeeweke woedend nadat Eloff uit die bloute weer daar opgedaag en leerlinge toegesprek het.

Hy het onder meer gesê hy het niks om oor skaam te wees nie, maar wel baie dinge om op trots te wees.

So baie kinders, ouers en onderwysers was hom goedgesind in die rukkies wat hy by die huis was, het Eloff gesê.

Dit terwyl Beeld verneem het hy en individue het byna handgemeen geraak toe hy eergister by die skool opgedaag het.

Eloff het gesê die beheerliggaam kan hom nie op verlof sit nie en hy is in diens van die onderwysdepartement.

Hy het die media daarvan beskuldig dat hulle allerhande snert geskryf het en dat sy menswaardigheid, sy familie, vrou en sy kinders vernietig is.

Hy het ook aan die kinders gesê: “Tough times don’t last, but tough people do.”

Beeld het verneem Becker is met siekverlof, terwyl Van der Merwe verlof geneem het.

Mnr. Duncan Hindle, direkteur-generaal van onderwys, het gesê hy is in die breë bewus van die probleme by die skool.

Die nasionale departement kan net ingryp as die provinsie hom versoek om dit te doen, het Hindle gesê.

82. Herrie oor vliegtuig-taalvoorval

2010-04-18 23:44

aldi schoeman

Kaapstad

Die feit dat 'n lugwaardin van die Suid-Afrikaanse Lugdiens (SAL) 'n passasier by haar senior verkla het omdat hy Afrikaans met haar gepraat het, is gister as "skrikwekkend" en " 'n duidelike skending van grondwetlike regte" beskryf.

Volgens mnr. Hendrik Lemmer (47), 'n eiendomsagent van Stellenbosch en hoof van padfietsry van Fietsry Suid-Afrika, was die lugwaardin "van die begin af ongeskik met ons" op die vlug Dinsdagaand van Johannesburg na Kaapstad.

Die passasier langs Lemmer het glo tydens die spesiale veiligheidsinligtingsessie vir die ry by die nooduitgang (waarin hulle gesit het) nie na die lugwaardin gekyk nie. Die lugwaardin "het soos 'n onderwyseres teen 'n skoolkind" opgetree en gesê hy het nie geluister nie.

Later het die lugwaardin weer aan hul ry aandag gegee en Lemmer het glo skertsend aan haar gesê: "Ek sien jy warm nou op teenoor ry 16."

Sy het weggeloop en die hooflugwaardin het ná 'n rukkie kom sê hy het die lugwaardin voor die ander passasiers in die verleenheid gestel omdat sy hom nie kon verstaan nie.

Lemmer het gesê hy is "nie 'n groot aktivis vir Afrikaans nie" en sou Engels gepraat het as die lugwaardin gevra het.

"Ons het 11 amptelike tale en SAL is 'n staatsondersteunde instelling. Ek verwag sigbare optrede teen die persoon en nie net 'n klappie op die vingers nie," het prof. Wannie Carstens, voorsitter van die Afrikaanse Taalraad, by navraag gesê.

Mnr. Christo van der Rheede, direkteur van die Stigting vir Bemagtiging deur Afrikaans, het gesê die lugwaardin moes die passasier gevra het om 'n ander taal te praat. "Dit is daardie persoon (die lugwaardin) se reg om te sê ek verstaan nie."

As die passasier nie 'n ander taal kon praat nie, moes die lugwaardin 'n ander bemanningslid geroep het of 'n passasier gevra het om te tolk.

Carstens het gesê: "Dit is basiese ordentlikheid om Engels of 'n ander taal te praat as jy agterkom die ander persoon verstaan nie. Maar niemand kan my daarvoor blameer dat ek Afrikaans eerste praat nie."

Mnr. Sibusiso Nkosi, woordvoerder van die Pan-Suid-Afrikaanse Taalraad, het gesê: "Sulke gedrag word nie aangemoedig nie, veral nie waar die belastingbetaler se geld betrokke is nie."

Mnr. Fani Zulu, SAL se kommunikasiehoof, het gesê die voorval word ondersoek. "Ons het geen spesifieke posisie wat sê ons praat nie Afrikaans nie. Ons sal 'n taal praat wat albei kan verstaan."

83. Mpofu wéér gekors; SAUK-middelbestuur vra ondersoek

Aldi Schoeman

Adv. Dali Mpofu, uitvoerende groephoof van die SAUK, JOHANNESBURG. – is wéér geskors nadat die hooggeregshof sy skorsing ter syde gestel het.

Senior bestuur in die SAUK is verlede Maandag ingelig Mpofu se skorsing is weer van krag.

Luidens 'n interne e-pos het die raad 'n aansoek ingedien om teen die tersydestelling van Mpofu se skorsing te appelleer.

“Die aansoek om verlot tot appèl skort die beslissing van die hooggeregshof op. In dié omstandighede is (Mpofu) se skorsing weer effektief. 'n Brief waarin die skorsing bevestig word, is gistermiddag (verlede Sondag) by sy huis afgelewer,” lui die e-pos.

Intussen het lede van die SAUK se middelbestuur 'n memorandum opgestel waarin hulle vra dat 'n kommissie van ondersoek aangestel word om die krisis te ondersoek.

Dié memorandum is glo onder meer aan die ANC oorhandig.

Daarin word gewaarsku as die situasie nie aandag kry nie, sal baie werknemers elders werk soek.

Luidens die memorandum is die raad se werkwyse kommerwekkend en tree die raad nie eerlik en met integriteit op nie. As voorbeeld noem die memorandum die wyse waarop Mpofu ondersoek is.

Regter Moroa Tsoka het op 19 Mei beslis die vergadering op 6 Mei waarop die raad besluit het om Mpofu te skors, was wederregtelik en daarom was die besluit ongeldig.

Tsoka het die wyse waarop me. Kanyisiwe Mkhonza, voorsitter van die raad, die skorsing gehanteer het, gekritiseer.

Luidens die memorandum neem die raad “wederregtelik bestuursfunksies oor” en is dit 'n skreiende verontagsaming van aanvaarbare beginsels van korporatiewe bestuur.

As voorbeeld word in die memorandum die voorval genoem toe die raad ingemeng het in 'n bestuursbesluit oor 'n tender vir dienste aan die SAUK. Die raad het glo sonder om die bestuur te raadpleeg, besluit om nié die tender aan die voorkeurbiëër toe te ken nie.

Mnr. Steyn Speed, ANC-woordvoerder, het gister gesê die ANC het nie só 'n memorandum ontvang nie.

Volgens mnr. Hannes du Buisson, president van die Broadcast, Electronic, Media and Allied Workers Union (Bemawu), bestaan daar twyfel oor die bevoegdheid van die raad. “Minstens drie van die raadslede is prokureurs, maar hulle kan nie eens 'n skorsing reg uitvoer nie,” het hy gesê.

In 'n verklaring wat Bemawu Vrydag uitgereik het, vra die vakbond die SAUK-raad om te bedank.

84. Afgetrede onderwysers ingespan vir opleiding

Aldi Schoeman

Die Gautengse onderwysdepartement wil afgetrede laerskoolonderwysers inspan om by sukkelende laerskole te help.

Me. Angie Motshekga, LUR vir onderwys in die provinsie, het gesê die distrikte is gevra om die bekwaamste oud-onderwysers uit te wys.

“Hulle sal help met bestuur van skole, opleiding van jong onderwysers en sal ook kan skoolhou as hulle wil,” het Motshekga gister op ’n mediakonferensie in Johannesburg gesê.

“Ons wil ’n goeie grondslag in die laerskole lê. Hoërskole met swak uitslae in die matriekexamens werk dikwels met leerlinge van swak laerskole.

“Hoërskoolonderwysers kla hulle moet vir leerlinge basiese lees-, skryf-, en optelvaardighede leer.”

Motshekga het gesê die begroting gaan heroorweeg word om geld van ander plekke na dié projek te skuif.

Onderwysers gaan strategies gebruik word en nie noodwendig heeltyds werk nie. “Sommige afgetrede onderwysers het aangedui hulle sien nie kans daarvoor om elke dag voor ’n klas te staan nie, maar hulle wil jong onderwysers graag leer hoe om kinders te leer en hoe om assessering te doen.” Die vergoeding sal bepaal word op grond van wat die onderwysers verdien het voordat hulle die onderwys verlaat het.

Mnr. Chris Klopper, uitvoerende hoof van die Suid-Afrikaanse Onderwysunie (SAOU), het gesê die beginsel klink goed, maar dit sal in die praktyk moeilik uitvoerbaar wees. Mnr. Thulas Nxesi, sekretaris van die Suid-Afrikaanse Demokratiese Onderwysunie (Sadou), het gesê dit maak nie sin om afgetrede onderwysers aan te stel terwyl ander onderwysers werkloos is nie.

Die projek sal in Februarie begin.

85. Manyi dalk DG van minerale

Hy is talle se gunsteling-keuse) En die minister se kop kan rol

Pieter du Toit

Mnr. Jimmy Manyi kan moontlik eersdaags as direkteur-generaal (DG) van minerale hulpbronne aangewys word.

Hoewel dit nog nie bevestig is nie, word daar druk in regeringskringe bespiegel dat Manyi ná 'n verwagte kabinetskommeling in dié kritieke pos ontplooi kan word.

Daar word ook gegis dat me. Susan Shabangu, minister van minerale hulpbronne, deur mnr. Godfrey Oliphant, haar adjunk, vervang kan word. Sy is in 2009 as minister aangewys, maar het haar sedertdien die gramskap van die ANC-jeugliga op die hals gehaal deur te verklaar nasionalisering sal nie in haar leeftyd plaasvind nie. Haar departement is ook vroeër in omstredenheid gedompel oor die toekenning van prospekterregte.

Volgens betroubare bronne is die kans "beter as goed" dat Manyi, tans kabinetswoordvoerder en hoof van die regeringskommunikasiediens (GCIS), adv. Sandile Nogxina, wat uitgetree het, kan opvolg.

"Hy is die jeugliga se keuse en boonop 'n gunsteling van die president," het 'n regeringsbron gesê.

"Sommige in die regering druk al 'n geruime tyd dat Jimmy die pos oorneem."

So 'n aanstelling sal egter eers ná vandeeweek se verwagte kabinetslekgotla gedoen word.

'n Ander senior regeringsamptenaar het gesê Manyi word beslis as kandidaat oorweeg, maar dat sommige regeringslui huiwerig is om hom in die pos te sien. "Onthou egter die aanstelling van 'n DG bly uitsluitlik die president se prerogatief."

Manyi, wat as DG van die departement van arbeid geskors is voordat hy kabinetswoordvoerder geword het, het 'n nasionale diploma in ekonomiese geologie aan die Universiteit van die Witwatersrand verwerf en het tien jaar in Anglo American se goudafdeling gewerk, die helfte daarvan as praktiserende geoloog.

Manyi het gesê hy is goed gekwalifiseer vir die pos as DG, maar weet niks van die herontplooiing wat dalk op hom wag nie. Hy was egter glad nie verbaas oor die moontlikheid nie.

"Ek kan dit nie ontken nie. Ek was in die buiteland tydens die vorige kabinetsvergadering en weet nie of dit bespreek is nie," het hy gesê.

"Ek is 'n geskikte kandidaat vir so 'n pos. Geeneen van die mynmaatskappye se direksies sal draaie om my kan gooi nie."

Volgens hom is hy nie amptelik oor sy moontlike verskuiwing na die departement van minerale hulpbronne ingelig nie, maar is hy verlede week ook uit ander oorde daarvoor uitgevra. Hy wou nie sê wie hom daarna gevra het nie.

Manyi is al 'n geruime tyd onder politieke druk weens sy omstrede uitsprake as kabinetswoordvoerder. Daar was al vroeër sprake dat hy dalk elders in die regering ontplooi kan word.

Sy moontlike verskuiwing wys dalk dat die regering die angel uit die nasionaliseringsdebat wil haal deur Manyi toe te laat om bemaatigingsteikens strenger na te jaag.

86. NG Kerk, bank plunder SA glo

2011-07-07 14:00

Pieter du Toit

Kaapstad. – Die openbare beskermer (OB) gaan 'n voorlopige ondersoek begin na bewerings oor die plundering van die staatskas in die skemerjare van die apartheidstyd.

Dié plundering, waarby verskeie maatskappye en voorste sakelui betrek word, hou verband met talle beweerde onwettige transaksies en kan glo tot R200 miljard beloop.

Die Reserwebank, Absa, Sanlam, Rembrandt (vandag Remgro), die KWV en selfs die NG Kerk word in 'n vertroulike verslag genoem.

Die verslag is opgestel deur 'n Britse forensiese ondersoekfirma. Dit is in 1999 aan die Suid-Afrikaanse regering oorhandig en het verlede jaar in die parlement opgeduik.

Adv. Thuli Madonsela, die OB, het gister gesê sy het besluit om wel 'n voorlopige ondersoek te begin nadat sy aanvanklik gemeen het die beweerde onwettighede val buite haar mandaat en dat sy te min hulpbronne het om dit behoorlik te takel.

Adv. Paul Hoffman, wat die aanvanklike klagte ingedien het, sê hy is verheug oor die OB se besluit.

Die klagte is gegrond op die inhoud van 'n verslag deur die Britse firma Ciex.

Ciex het in 1997 'n forensiese ondersoek in opdrag van die Suid-Afrikaanse regering gedoen en deur die geheime diens terugvoering gegee.

Volgens die Ciex-verslag – waarvan Beeld 'n afskrif bekom het – het die firma in 1995 in 'n onverwante ondersoek afgekóm op bewyse van 'n blykbaar onwettige betaling van R3,2 miljard deur die Reserwebank aan Bankorp, Absa se voorganger, waarby verskeie voorste sakelui by name betrek word.

“Die betalings is as reddingsboei vermom,” lui die verslag, wat ook sê die plaaslike bankwese “is onder die Broederbond se beheer”.

Inligting wat Ciex bekom het, het later gelei tot 'n ondersoek deur die destydse Heath-ondersoekkeenheid, wat in 1999 bevind het die betalings deur die Reserwebank aan Bankorp/Absa, asook soortgelyke betalings aan Sanlam, was onwettig.

Dit is egter nie teruggeëis nie uit vrees vir skade aan die bankwese.

Ciex se ondersoek na die Reserwebank en Bankorp/Absa het gelei tot nóg onthullings oor beweerde

onwettige transaksies waarin geld uit die staatskas “geskuif” is.

Dit sluit in soortgelyke betalings aan Nedbank, die eertydse Trustbank, bedrog met grootskaalse regeringsaankope, ongerymdhede met goudreserwes en versteekte oorsese Reserwebank-bates.

Ciex se dienste is op 31 Desember 1998 beëindig en sy verslae deur oudpres. Thabo Mbeki se regering geïgnoreer.

Mnr. Marthinus van Rensburg, Absa se hoofregsadviseur, sê die bank sal sy volle samewerking aan die OB gee. Die aantygings is egter al dekades oud en in vorige ondersoeke is bevind geen optrede is nodig nie.

87. Hoë pos by SAUK kort ná vrylating Oud-Mbeki-man aanvaar uitsaaier se aanbod

Rajaa Azzakani

Skaars 'n maand nadat hy uit die gevangenis vrygelaat is waar hy sy vonnis weens strafbare manslag en bestuur onder die invloed van drank uitgedien het, is mnr. Thami Ntteni deur die SAUK as bestuurskonsultant vir strategiese inisiatiewe aangestel.

Ntteni, voormalige woordvoerder van pres. Thabo Mbeki, is op 5 Desember 1998 in die Randburgse landdroshof tot sewe jaar gevangenisstraf gevonniss. Hy moes effektief vyf jaar hiervan uitdien.

Dié skuldigbevinding het gekom nadat hy in 1997 betrokke was in 'n motorongeluk waarin 'n vrou dood en drie mense beseer is. Hy is ook op 30 November 1994 skuldig bevind aan bestuur onder die invloed van sterk drank.

Mnr. Russel Mamabolo, woordvoerder van die departement van korrektiewe dienste, het gister bevestig dat Ntteni op 3 September vrygelaat is.

Ntteni is van middel September in diens van die SAUK.

Mnr. Tango Lamani, nuutaangestelde bestuurder van kommunikasie in mnr. Peter Matlare, uitvoerende groephoof se kantoor, het gister gesê Ntteni se pos is nooit geadverteer nie. Hy is deur die SAUK genader vir die posisie.

Volgens hom kan Matlare, ingevolge SAUK-beleid, dié aanstelling doen sonder om die pos te adverteer omdat adviseurs op tegniese vlak skaars is.

Lamani het gesê hy is egter nie seker of Ntteni genader is vir die pos terwyl hy nog in die gevangenis was nie.

“Ons is bewus van mnr. Ntteni se verlede. Hy het sy skuld aan die gemeenskap betaal. Hy moet nog 'n kans gegun word. Hy bring goeie vaardighede na die uitsaaiwese.”

Sy aanstelling en die van verskeie ander lede van die SAUK se senior bestuurspan is gister deur Matlare bekend gemaak.

Me. Judi Nwokedi is aangestel as besturende direkteur van die openbare uitsaaidienste, mnr. Mark Jakins is aangestel as direkteur van groepverkope en bemaking en me. Charlotte Mampane is aangestel as hoof van streke.

Dr. Ihron Rensburg is aangestel as direkteur van korporatiewe kommunikasie en regulasies, mnr. Herman Warren as direkteur van korporatiewe strategie en me. Clair O'Neil is die nuwe hoofbestuurder van aksieposte. Me. Louise Lewis is aangestel as 'n konsultant by Radio Active.

88. Mushwana ontken seksuele teistering

KAAPSTAD. – Bewerings van seksuele teistering teen die openbare beskermer, adv. Lawrence Mushwana, is snert en het begin nadat hy sy adjunk, adv. Mamiki Shai, aangespreek het oor tekortkominge in haar werk en spandabelrigheid, het Mushwana gister by navraag aan Die Burger gesê.

Die bewerings is "snert" en "belaglik" en hy sal veg om sy naam skoon te kry.

Luidens die Sunday Times beweer Shai dat Mushwana by 'n vergadering in Mei sy skouer teen haar liggaam gevryf het en hiermee 'n duidelike seksuele boodskap gelaat het.

Mushwana het gesê: "Ek was gedurende die eerste week van Mei met verlof. Sy was vir twee weke daarna in Londen en gedurende die laaste week in Mei was sy met verlof."

Hy het aangevoer dat Shai slegs met die bewerings begin het omdat hy haar aangespreek het oor haar werk en onnodige uitgawes wat sy wou aangaan. Hy het glo op 4 Julie 'n memorandum aan Shai en me.

Brigitte Mabandla, minister van justisie, gestuur waarin hy Shai aanspreek oor tekortkominge met haar werk en onnodige groot uitgawes.

Volgens hom wou sy in Maart of April vanjaar 'n strategiese beplanningsessie by Sun City hou wat sowat R53000 sou beloop. Hy het dit afgekeur en goedkoper verblyf teen sowat R10000 bekom.

Sy het later glo vir haar verblyf in 'n suite by 'n hotel in Londen bespreek, wat hy weer gekanselleer het. As amptenaar is sy net geregtig op 'n gewone hotelkamer.

Mushwana het gesê Shai het later gekla oor sy bestuurstyl, dat hy haar nie toelaat om personeel aan te stel nie en finansies streng beheer.

Hy het gesê Shai het 'n dag later begin om 'n vroulike kollega te oorreed om bewerings van seksuele teistering teen hom te begin. – Rajaa Azzakani

89. Bruin mense óók voorheen benadeel, sê Thabo

rajaa azzakani

KAAPSTAD. – Pres. Thabo Mbeki meen swart werkers behoort nie bo bruin werkers bevoordeel te word nie omdat albei in die verlede benadeel is.

Hy het hom gister sterk uitgespreek teen die Eskom-uitspraak in die Kaapse arbitrasiehof wat beslis het dat swart mense bo bruines bevoordeel moet word omdat eersgenoemdes in die verlede meer benadeel is. Mbeki het gesê hoewel hy nie bewus is van die hofsaak nie, is albei groepe voorheen benadeel en moet hulle daarom gelyke behandeling kry.

“Bruin mense is ook deel van die voorheen benadeeldes. Dit sal dus nie reg wees van die regering om te sê dat bruin mense uitgesluit moet word nie. Die regering sal eerder gelyke behandeling aanvoer.

“Só sal ons seker maak dat die voorheen benadeeldes in ons gemeenskap die voorheen bevoordeeltes inhaal.”

Mbeki het gereageer op 'n vraag van mnr. Karel Minnie, DA-LP, oor die regering se standpunt oor of swart kandidate bo bruines verkies moet word.

Hy het verwys na die omstrede saak waarin beslis is dat Eskom nie verkeerd opgetree het nie toe hy 'n swart ingenieur aangestel het nadat die betrokke pos reeds vir mnr. Leon Christiaans, 'n bruin ingenieur, aangebied is.

Die hof het bevind dat bruin mense in die verlede minder as swart mense benadeel is en dat swart mense daarom meer deur regstellende aksie bevoordeel moet word.

Mbeki het aangevoer dat hy nie dink dit is nodig om wetgewing in dié verband te verander nie, maar dat bestaande wette eerder korrek toegepas moet word. “Die regering stem glad nie saam dat swart kandidate bo bruines verkies moet word nie.”

Minnie het ná die tyd gesê dat hy gemaklik is met Mbeki se antwoord.

“Die president het dit hiermee duidelik gestel dat hy nie saamstem met die hofbeslissing nie en dat alle voorheen benadeeldes gelyke kanse moet kry.”

Die vakbond Solidariteit, wat Christiaans bygestaan het in die hofgeding, het Mbeki se uitspraak verwelkom. Mnr. Jaco Kleynhans, woordvoerder, het egter gesê benewens wetgewing is konkrete riglyne nodig oor hoe dit moet werk.

90. Mbeki oorleef Rooi aanslag

Jan-Jan Joubert

Die Kommunistiese plan om pres. Thabo Mbeki uit sy pos te dryf, het misluk.

Mbeki bly aan, en daar is nie tans planne van die ANC/SAKP/Cosatu-alliansie om van hom ontslae raak nie.

Dié versekering is gister op 'n nuuskonferensie in Johannesburg gegee deur mnr. Gwede Mantashe, sekretaris-generaal van die ANC, nadat die drie lede van die alliansie die naweek in Midrand vergader het. Die SAKP het wel 'n versoek tot die beraad gerig dat Mbeki deur die ANC "teruggeroep" en dus vervang word, maar die versoek is deur die beraad afgewys.

"Daar is aspekte waaroor ons verskil, maar ons gaan hom nie in die beskuldigdebank plaas of van hom 'n sondebok maak nie," het Mantashe geantwoord op bewerings dat Mbeki eersdaags uit sy pos gaan wees. Die alliansievennote het wel laat blyk hulle is ontevrede met die Mbeki-regering se hantering van verskeie kwessies, soos die styging in voedsel- en brandstofpryse, hoë vlakke van werkloosheid, die kragkrisis en Zimbabwe.

Toe Mantashe gister tydens 'n mediakonferensie saam met mnr. Zwelinzima Vavi van Cosatu en dr. Blade Nzimande van die SAKP gekonfronteer is, het niemand die spanning ontken nie.

Dit is welbekend dat Mbeki tot dusver die ANC se versoek dat Mbeki die huidige onderleier van die ANC, mnr. Kgalema Motlanthe, in die kabinet aanstel, ignoreer.

Motlanthe, wat die mediakonferensie vanuit die agterste gestoeltes dopgehou het, het geskerts dat hy eersdaags 'n parlementêre agterbanker gaan word.

Hoewel Mbeki as ANC-lid aan partydisipline onderworpe is, is dit net die president wat kragtens die Grondwet die prerogatief het om byvoorbeeld kabinetslede aan te stel of in te gryp in die SAUK-raad.

Mantashe het bevestig dat Mbeki 'n ontplooië kader van die ANC is, maar gesê dit moenie misverstaan word nie. Geen bevel sal aan hom gegee word nie. Versoeke sal wel gerig word.

"Hy is 'n kader van die ANC. 'n Kader is egter nie soos 'n werker op die fabrieksvloer wat afgedank kan word as hy bevel verontagsaam nie."

Oor mnr. Jacob Zuma, ANC-leier, het Mantashe gesê "ons sal nie net saam met hom hof toe gaan nie, maar ook na die Unie-gebou as die volgende president van Suid-Afrika".

Toe hy gevra is wat sal gebeur as die korrupsieszaak teen Zuma nog aan die gang is teen die tyd van die verkiesing, het Mantashe gesê niemand weet hoe die hofszaak gaan loop nie en die kwessie moenie verpersoonlik word nie.

"Die leier van die ANC sal aanstaande jaar die party se kandidaat vir die presidentskap wees."

Die regerende alliansie beplan om voortaan beter saam te werk op nasionale, provinsiale en streeklvlak.

'n Beraad tussen die alliansievennote spesifiek oor ekonomiese kwessies word eersdaags gehou.

91. Lekota moet dalk vandag reg of weg

Pieter du Toit en Philda Essop

Kaapstad. – Die ANC gaan mnr. Mosioua Leko-ta se “nonsens” nie veel langer duld nie, het mnr. Mathews Phosa gister voor ’n maak-of-breek-vergadering vandag met Lekota gesê.

Die gesprek tussen Lekota en Phosa, ANC-tesourier, is verlede week belê om griewe met die party en sy leierskap te bespreek.

Phosa het gister aan Beeld gesê die party se deur staan oop.

Gevra hoe lank die ANC Lekota nog gaan duld, het hy gesê: “Nie lank nie.”

Lekota het die politieke temperatuur eergister opgejaag toe hy die ANC voor meer as 2500 ontnugterde ANC-lede in Langa aangeval het.

“Die vergadering gaan (ondanks Lekota se uitlatings) voort...maar ons sal ’n besluit (oor Lekota) moet neem. Ons is hier om gesprek te voer, maar dit moet in die binnekamers van die ANC gebeur.

“As hulle egter daarop aandring om steeds buite die strukture te werk...ek wil niks vooruitloop nie,” het Phosa gesê.

Hy wou nie bespiegel oor tugoptrede teen of die skorsing van Lekota en sy volgelinge nie.

Phosa het beklemtoon daar word van ANC-lede verwag om die party se tradisies en reëls te volg wanneer griewe gelug word.

“Ons wil nie voor die land stry nie. Ons deure staan oop. Ons gaan hierdie nonsens egter nie meer vir lank duld nie,” het hy gewaarsku.

Lekota het gister gesê sover hy weet gaan die vergadering met Phosa steeds voort.

Hy wou in die lig van eergister se byeenkoms nie sê of hy beplan om sy partylidmaatskap op te gee nie.

Hy het in ’n volgepakte Johnson Ngwevela-gemeenskapsaal in Langa eergister gesê die wegbreekgroep van die ANC is nie wat hý wil hê nie, maar wat die mense wil hê.

Volgens Lekota moet hulle weier om deur boelies geïntimideer te word: “Ons moet net soos Matthew Goniwe gereed wees om ons bloed te laat vloei sodat demokrasie beskerm kan word. Ons moet ons mense mobiliseer...in die kerke en in die townships ... omdat daar ’n bedreiging is dat Vlakplaas (’n apartheid-era sluipmoordeenheid), herrys het.

Daar is ook na mnr. Julius Malema, ANC-jeugleier gekap: “Dié outjie vertel vir die hele organisasie wat om te doen...en daar word van ons verwag om hom skaapagtig, soos breinlose mense, te volg.”

92. Minimum vonnisse vir misdade soos moord, verkragting bly

Jan-Jan Joubert

Kaapstad. -- Die Nasionale Vergadering het gister wetgewing aanvaar wat sal verseker minimum vonnisse vir gevalle van moord, verkragting, roof, dwelmsmokkelary, vuurwapen-oortredings en bedrog bly in plek.

Daarmee het die woeste stryd in regsringe die afgelope paar maande oor minimum vonnisse 'n besliste wending geneem net voor die byeenkoms van regters wat môre in Kempton Park begin.

Regters, die regsberoep en voorstanders van tronk hervorming het die afgelope paar maande hard probeer om die owerhede sover te kry om minimum vonnisse op te hef.

Gemeenskapsorganisasies, ondersteun deur verskeie senior LP's, wou dit behou.

Die rede waarom die stryd so taai was, is omdat nie een van die twee kante geweet het wat die voorkeur van me. Brigitte Mabandla, minister van justisie, sou wees nie. Die beslissende wending ten gunste van minimum vonnisse het volgens ingeligtes eers baie onlangs plaasgevind.

Minimum vonnisse is in 1998 ingestel nadat die doodstraf afgeskaf is en daar in baie dele van die samelewing die gevoel was dat regters nie streng genoeg strawwe oplê vir veral geweld misdaad nie.

Die wetgewing is veral omstrede omdat dit regters verplig om minstens die minimum straf op te lê, behalwe in gevalle waar daar 'n "duidelike en gebiedende" rede is om dit nie te doen nie. Diskresie oor wat só 'n rede behels, berus by die regter.

Weens die omstrede voorskriftelike aard van die wetgewing moet dit elke twee jaar opnuut deur die parlement hersien word, wat beteken 'n besluit moes voor einde vandeemaand geneem word. Verskeie regters is teen die wetgewing gekant omdat hulle meen dit tas die onafhanklikheid van die regbank aan.

Ook die georganiseerde regsberoep het die skraping van die wetgewing ondersteun. Die verwagting was dat die byeenkoms van regters, wat van môre tot Saterdag allerlei vraagstukke met betrekking tot die regbank moet bespreek, die afskaf van minimum vonnisse sou opper.

Regter Hannes Fagan, inspekteur van tronke, was ten gunste van die skrap van die bepalinge omdat die bepalinge volgens hom bydra tot die oorbevolking van tronke.

Parlementslede oor party grense heen was ondersteunend van nie-regeringsorganisasies wat die behoud van die maatreëls voorgestaan het om te keer dat regters nie weens versagende omstandighede ligte strawwe oplê weens veral verkragting nie.

Die wetgewing wat minimum vonnisse vir 'n verdere twee jaar van krag maak, sal na verwagting vandag deur die Nasionale Raad van Provinsies aanvaar word, waarna dit aan pres. Thabo Mbeki voorgelê sal word vir ondertekening.

93. Onthulling oor R1 vir kar 'dui op heksejag'

2010-02-25 12:47

Pieter du Toit

Kaapstad. – Die onthulling dat mnr. Leonard Chuene 'n luukse voertuig vir 'n skamele R1 by Suid-Afrika se beleërde atletiekbeheerliggaam gekoop het, is “genoegsame bewyse van 'n komplot teen hom”.

Mnr. Butana Komphela, ANC-LP en voorsitter van die parlementêre portefeuljekomitee oor sport, het gister uitgevaar teen mnr. Ray Mali, tussentydse administrateur van Atletiek Suid-Afrika (ASA), wat dié onthulling gedoen het en hom van 'n “heksejag” beskuldig.

Mali het eergister in 'n televisie-onderhoud gesê Chuene, geskorste hoof van ASA, het in 2004 'n E-klas Mercedes-Benz vir net R1 by ASA gekoop.

ASA se destydse beheerraad het die prys goedgekeur en besluit nog vier werknemers kan ook ASA-voertuie vir dié prys kry.

Dit was glo deel van hul vergoedingspakkette.

“Ek laat my nie vertel daar is nie 'n sameswering teen Chuene nie. Hoekom moes Mali eers na die media gaan?” het Komphela gevra.

Hy het sowel die minister as die adjunkminister van sport gistermiddag na die ANC se parlementêre studiegroep oor sport ontbied om verslag te doen oor die stand van die Suid-Afrikaanse Sportkonfederasie en Olimpiese Komitee (Saskok) se ondersoek na ASA.

Dit lyk volgens Khompela of Mali, wat deur Saskok na ASA gesekondeer is, krap waar hy nie moet nie.

Saskok het vroeër vandeemaand aangekondig 'n forensiese ondersoek na ASA se sake word gedoen en strafregtelike vervolging sal indien nodig ingestel word.

Kompela het gesê hy is net so 'n groot ondersteuner van goeie korporatiewe bestuur soos enigiemand anders, maar Mali se fokus op Chuene laat hom lont ruik.

“Ja, dit is goed as ondersoek ingestel word, maar watter mandaat het Saskok? Chuene moet ook 'n kans kry om sy kant van die saak te stel.”

Die DA het die nasionale vervolgingsgesag se spesiale ondersoekseenheid (SOE) intussen gevra om ASA se sake van naby te bekyk.

Mnr. Donald Lee, DA-woordvoerder oor sport, het gesê dit is noodsaaklik dat 'n deeglike en diepte-ondersoek na ASA se sake ingestel word ten einde die lug te suiwer.

Me. Ethel Manyaka, ASA-woordvoerder, het gesê sy mag nie kommentaar op Chuene se motoraankope lewer nie.

94. Regering waarsku nou oor 'verkeerde indrukke'

Jan-Jan Joubert en Liesel de Lange

Kaapstad. – Kabinetslede het gister die geledere verder agter pres. Thabo Mbeki gesluit teen mev. Nozizwe Madlala-Routledge, die afgedank-te adjunkminister van gesondheid.

In 'n verklaring wat die regering se kommunikasie- en inligtingsdiens namens mnre. Jeff Radebe, minister van vervoer, Mluleki George, adjunkminister van verdediging en me. Ntombazana Botha, adjunkminister van kuns en kultuur, uitgereik het, word beweer Madlala-Routledge het sekere verkeerde indrukke gewek in die mediakonferensie oor haar afdanking verlede week in Kaapstad.

Die regering beweer sy het die indruk gewek dat Radebe haar gebel het om haar ná haar afdanking te ondersteun, en ook dat die twee adjunkministers haar genooi het om die Frere-hospitaal in Oos-Londen te besoek. Dit was daar dat sy babasterftes as 'n nasionale noodtoestand bestempel het nadat sy self die kraamsaal besoek het.

Mnr. Themba Maseko, kabinetswoordvoerder, het by navraag oor wie beweer Madlala-Routledge het bogenoemde indruk gewek gegee dat sy niks van die aard op die nuuskonferensie gesê het nie, aangevoer dié indruk bestaan by baie mense, onder wie Radebe, Botha en George.

Wat Madlala-Routledge wél gesê het, was dat Radebe, toe hy as minister van gesondheid waargeneem het, vir haar ruimte gegee het om haar werk te doen. Sy het later in die mediakonferensie laat blyk hy het haar sedert haar afdanking gebel, maar spesifiek nie laat blyk wat hy gesê het nie.

Sy het ook gesê Botha en George het hul kommer oor die toestande by Frere met haar gedeel – nie dat hulle haar genooi het nie.

95. Nóg Niehaus-leuens

Mnr. Carl Niehaus het gisteraand bedank as werknemer van die ANC.

Sy regsverteenvoerder, mnr. Ian Smallsmith, sê in 'n verklaring Niehaus bedank as ANC-werker, maar bly 'n lojale lid van die party, berig Liezel de Lange.

Intussen blyk dit dat daar skynbaar geen einde is aan Niehaus se leuens nie.

Hy het byvoorbeeld nie in 1983 'n BA-graad summa cum laude aan die Universiteit van die Witwatersrand behaal soos sy CV sê nie.

Me. Shirona Patel, 'n woordvoerder van Wits, het gister bevestig Niehaus was as 'n student by die universiteit geregistreer, maar hy het nooit gegraduateer nie.

Die Burger het gister onthul hy het nooit, soos hy beweer het, 'n doktors- of meestersgraad in teologie aan die Universiteit van Utrecht in Nederland behaal nie. Sy CV op sy webwerf – wat gister skielik van die internet verwyder is – is deurspek van leuens en wanvoorstellings. Niehaus was nie beskikbaar vir kommentaar nie.

Volgens sy CV dien hy tans in baie direksies, insluitend dié van die Suid-Afrika Nederlandse Sakekamer, Civirello Edms. (Bpk.), die Nederlandse Maatschappij der Letteren en die Afrikaanse Skrywersvereniging. Daarvolgens is hy ook 'n trustee van die "President's Awards for Young Achievers" en die voorsitter van die Suid-Afrikaanse Raad van Kerke (SARK) se finansieskomitee. Dit is alles vals.

Die Afrikaanse Skrywersvereniging het hom tussen 2000 en 2002 by twee geleenthede as gasspreker genooi. "Maar dis al," sê mnr. Willem Fransman jr., die nasionale voorsitter.

Niehaus was in 2006 laas by die SARK betrokke, het mnr. Eddie Makue, algemene sekretaris, gesê. Dr. Leo van Maris van die Nederlandse Maatschappij der Letteren het gesê Niehaus was nooit 'n bestuurslid daarvan nie en sy lidmaatskap het voor 2007 verval.

'n Woordvoerder van die Suid-Afrika-Nederlandse Sakekamer het ontken dat Niehaus tans in die raad daarvan dien.

Volgens die registrateur van maatskappye is daar geen rekord van Civirello Edms. (Bpk.) nie. Die "President's Awards for Young Achievers" bestaan glo ook nie.

'n Woordvoerder van die Kanselarij der Nederlandse Orden in Den Haag het aan Leopold Scholtz bevestig Niehaus het wel 'n Ridder-Grootkruis van de Orde van Oranje-Nassau van koningin Beatrix gekry. Hy het dit nie "vanweë sy persoonlike verdienste gekry nie, maar op grond van sy amp as ambassadeur (in Nederland)".

96. Filosoof in vuigsveg

2011-07-15 00:00

Jan Gerber

Stellenbosch - "Stellenbosch beskik nie oor genoeg beskerming om Anton van Niekerk te beveilig nie."

Dié dreigement is glo gister deur 'n lid van die Volksraad Verkiesing Kommissie (VVK) aan personeel van die Universiteit Stellenbosch (US) oorgedra nadat mnr. Abel Malan (48) na bewering vir prof. Anton van Niekerk (57) in sy kantoor in die Lettere-gebou aangerand het.

Die VVK is 'n organisasie wat Afrikaners oproep om hulself op 'n alternatiewe kieserslys te laat registreer, wat dan gebruik sal word om 'n alternatiewe Afrikaner- volksraad te verkies. Die einddoel is om deur onderhandelings met die ANC 'n eie grondgebied te bekom en 'n nuwe Afrikanerland te vestig.

Malan (48), 'n sakeman van Nelspruit en 'n kandidaat van die VVK, het 'n ontmoeting met Van Niekerk, direkteur van die Sentrum vir Toegepaste Etiek aan die US, gereël. Dit was na aanleiding van 'n artikel deur Van Niekerk, "Moet apartheid nie vergoelike nie", wat op 5 Julie in Die Burger en sy susterskoerante verskyn het.

In dié artikel was Van Niekerk krities oor Afrikaanse intellektuele wat Suid-Afrika se betrokkenheid in die Grensoorlog regverdig. Hy het onder meer geskryf: "As wit mense sit ons met enorme skuld ten opsigte van die verlede."

Volgens ao. November Filander, 'n polisiewoordvoerder, het 'n rusie ontstaan waartydens "die verdagte aggressief geraak en die kantoorlessenaar op die professor omgekeer het. Hy het die slagoffer ook fisiek aangerand. Die US se beskermingsdienste (USB) het die verdagte in hegtenis geneem en aan die polisie oorhandig".

Malan is tans in die Stellenbosch-polisieselle in aanhouding.

DREIGOPROEPE

Prof. Russel Botman, US-reaktor, het gister beweer Malan het ook "verskeie dreigemente geuit".

Botman het gistermiddag op 'n nuuskonferensie gesê Van Niekerk het ernstige kneusings aan sy gesig opgedoen en sy bril is gebreek. Hy het ná die voorval 'n dokter en 'n traumabeampte gesien.

Volgens Botman was 'n sekerheidsbeampte in die kantoor oorkant dié van Van Niekerk gestasioneer en het die USB vinnig opgetree om die aanval te stop.

Gevra of Malan Van Niekerk voor die ontmoeting gedreig het, het Botman gesê nee, maar “dit beteken nie Anton van Niekerk het nie dreigoproepe ontvang nie”.

Botman het gesê die US gaan sy sekerheid verskerp om “ons personeel te beskerm teen hierdie soort optrede en afdreiging”.

“As ’n universiteit is dit ons taak en rol om debat en konstruktiewe gesprek te stimuleer en te lei. Akademiese vryheid en die vryheid van uitdrukking en spraak gaan hand aan hand en is ononderhandelbaar.”

Botman het die beweerde aanranding beskryf as “laakbare daad en verwerplik in die konteks van ons pogings en strewe om ’n Suid-Afrika te skep waarin die regte van al sy mense beskerm word”.

‘WIL VRYHEID OPEIS’

Volgens Botman het van Malan se meelopers buite die Lettere-gebou op hom gewag. Ná Malan se in hegtenisneming het van hulle buite die Stellenbosch-polisiekantoor gestaan. Mnr. Ben Geldenhuys van Pretoria, ook ’n kandidaat van die VVK, het vertel hulle is besig met ’n landwye toer om hul kandidate bekend te stel. Hulle het Woensdagaand in Stellenbosch voor sowat 100 mense vergader.

Hy het verduidelik hulle is soos die Onafhanklike Verkiesingskommissie, wat ’n verkiesing in September reël “waar ’n volksraad verkies sal word met ’n mandaat om namens Afrikaners wat wil vry wees, die internasionale reg op vryheid wil gaan opeis”.

Hy het gesê hulle gun hierdie reg aan al die volke van Suid-Afrika.

Hy het Malan as ’n “beredeneerde man” beskryf en gesê hy wou sy kant van die saak waaroor Van Niekerk geskryf het, met hom bespreek. Geldenhuys vermoed Van Niekerk het op Malan “begin gil”.

“Abel is ’n kandidaat omdat hy dit altyd onmoontlik gevind het vir die Afrikaner om in dié land te oorleef,” het Geldenhuys gesê.

MALAN GEPRYS

Die Verkennersbeweging van Suid-Afrika, waarvan Malan vise-president is, het hom vir sy beweerde aanval geprys. “Die beweging het begrip vir die optrede van mnr. Malan en is trots op die onverskrokkenheid wat deur sy leiers geopenbaar word.

“Hierdie optrede kan ook vir enige ander persoon as waarskuwing dien wat ons Volk en sy vryheidstrewe belaglik wil maak,” lui ’n verklaring van dié beweging.

Hulle beweer ook Van Niekerk se “neerhalende en beledigende woorde jeens die Afrikaner (het) een te veel geword vir Abel”.

“Weens uitlokking deur die professor is sy tafel omgekeer en is hy in duidelike Afrikaans vertel hoe behoudende Afrikaners oor sy uitsprake voel”.

Malan verskyn na verwagting vandag in die Stellenbosch-landdroshof op aanklag van aanranding met die doel om ernstig te beseer.

- Die Burger

97. Bespiegelings loop klaar oor opvolger vir Jacob Zuma

Jan-Jan Joubert

Kaapstad. -- Indien die voortgesette omstredenheid om adj.pres. Jacob Zuma sou uitloop op sy bedanking, sal pres. Thabo Mbeki die adjunkpresident van sy keuse kan aanstel.

Hoewel daar geen bepaling in die Grondwet is dat die president deur sy adjunk opgevolg moet word nie, is dié verwagting diep ingesetel.

Insgelyks is daar geen afdwingbare bepaling dat die onderleier van die ANC ook die land se adjunkpresident moet wees nie, maar die keuse van die ANC-konferensies ná 1990 in Bloemfontein, Mafikeng en verlede jaar in Stellenbosch het nog deurgaans dié posisie gevul.

Sou Zuma se kop as adjunkpresident waai, sal Mbeki die vakuum kon vul met sy eie keuse, wat só 'n persoon in 'n baie sterk posisie sou plaas om tydens die ANC se volgende kongres as onderleier verkies te word, en in 2009 by Mbeki oor te neem.

Artikel 91 (2) van die Grondwet bepaal dat die president die adjunkpresident aanstel, sy magte en funksies bepaal en hom mag afdank.

Die enigste bepaling waaraan die adjunkpresident moet voldoen, is dat hy ingevolge artikel 91 (3) (a) van die Grondwet 'n lid van die Nasionale Vergadering in die parlement moet wees. Aangesien daar tans weens die afsterwe van lede vakatures in die ANC-koukus is, sou iemand selfs van buite die parlement ingebring kon word.

Hoewel geen wetsbepaling dit dus reguleer nie, is daar reeds in politieke kringe veel spekulasie oor wie Zuma kan opvolg indien sy val so noodwendig is as wat tans blyk.

Hoewel die name van mnre. Cyril Ramaphosa, sakeman, Joel Netshitenzhe, kabinetswoordvoerder, en Mosioua Lekota, minister van verdediging, telkemale opduik, is daar baie in die ANC wie se geld tans is op dr. Nkosazana Dlamini-Zuma, minister van buitelandse sake.

Die ander moontlikheid wat in politieke kringe genoem word is dat Mbeki vir mnr. Mangosuthu Buthelezi, IVP-leier, kan nader en só die huidige toenadering tussen die IVP en die DA kan stuit.

98. Begin van die oorlooptyd handel NNP se sterfte af

Dinsdag 31 Augustus 2004 bl. 9

Beeld

Johannesburg Finaal

Jan-Jan Joubert en Gert Coetzee

Kaapstad. -- Een van die ongewildste tydperke op die Suid-Afrikaanse politieke kalender begin môre wanneer stadsraadslede van een party na 'n ander kan oorloop sonder om hul setels te verloor.

Dié oorloper sal die ontbinding van die NNP grootliks afhandel en baie klem word geplaas op waar huidige NNP-raadslede hulle ná die oorlooptyd, wat tot 15 September duur, sal bevind.

Die NNP se oorlopers kan die grootste verskil maak in Wes- en Noord-Kaapse rade waar hulle die magsewewig kan verander. Die kans hiervoor is egter skraal omdat die ANC reeds belowe het dat NNP-oorlopers wat na hom toe kom, hul betaalde poste kan hou.

Landwyd is 'n groot gekoukus aan die gang met gerugte van tjekboek-politiek: dat raadslede belowe word as hulle oorloop. Raadslede wat wil oorloop, hou vol hulle doen dit uit beginsel.

Die ANC is verreweg in die sterkste posisie om pogings in die wind te slaan om sy raadslede af te rokkel.

Die rede is die bepaling dat 'n raadslid wat wil oorloop, van 10% van sy partygenote in die betrokke raad vergesel moet word, anders geld dit nie. 'n Party wat lede wil afrokkel van 'n party met meer as tien lede in 'n raad, moet dus verskeie raadslede kry om tegelykertyd oor te loop.

Die oorloper begin môre middernag. Raadslede het die opsie om in hul partye aan te bly, oor te loop na 'n ander party, 'n ander party te stig of as onafhanklikes in stadsrade aan te bly.

NNP-raadslede (wat almal in 2000 onder die vaandel van die DA verkies is) trek die meeste aandag, want hul partyleierskap wil die NNP ontbind. Hulle moet hulle dus êrens anders inwurm in afwagting van volgende jaar se plaaslike verkiesing.

Dis onduidelik hoeveel NNP-raadslede mnr. Marthinus van Schalkwyk en sy leierskorps na die ANC sal volg, maar NNP-leiers werk die afgelope weke hard om die kudde in die kraal te kry. Van Schalkwyk en die oorblywende agt NNP-LP's sal hulle glo Donderdag by die ANC aansluit.

Op stadsraadsvlak is dit 'n stryd soos min. 'n Voorbeeld is die stadsraad van Bloemfontein, waar die NNP tans agt lede het. Na wat Beeld verneem is net een na die ANC op pad, vier na die DA en die ander drie gaan uit die politiek tree.

99. Regter in nuwe storm

Vrydag 31 Maart 2006 bl. 1
Beeld
Johannesburg Finaal
foto: volkleur

Oasis het Hlophe glo duisende betaal

Jan-Jan Joubert

Kaapstad. -- Regter John Hlophe, omstrede regterpresident van Kaapland, bevind hom midde-in 'n nuwe storm - dat hy na bewering R10 000 per maand ontvang het vir konsultasiewerk aan 'n maatskappy terwyl hy reeds regter-president was.

Boonop beweer 'n artikel in volgende week se uitgawe van die ondersoekende tydskrif Noseweek dat Hlophe toestemming gegee het dat die eerste maatskappy wat hom glo betaal het - die Oasismaatskappygroep - 'n regsaksie instel teen een van sy kollegas in die Kaapse hooggeregshof, regter Siraj Desai.

Dié inligting het voortydig aan die lig gekom toe die voorbereidings vir Noseweek se internet-uitgawe per abuis aanlyn gedoen is eerder as van lyn af. 'n Leser het dit agtergekom en die DA het dit bekom.

Mev. Sheila Camerer, DA-LP, het gevra dat Hlophe dringend op die bewerings reageer en dat me. Brigitte Mabandla, minister van justisie, haar van die feite vergewis. Sy het daarop gewys dat regters geen vergoeding buiten hul salaris as regters mag ontvang nie.

Martin Welz, redakteur van Noseweek, het gister by navraag gesê die inligting is per ongeluk voortydig die wêreld ingestuur, maar dat dit wel gepubliseer gaan word en dat sy tydskrif staan by sy storie, want dit is die waarheid.

Toe Beeld gister om 21:10 vir Hlophe per selfoon opspoor, was sy enigste kommentaar: "Ek slaap nou. Hierdie is my private foon. Dit is laat." Hy wou geen verdere kommentaar lewer toe die bewerings aan hom gestel is nie.

Die berig in Noseweek lui dat Hlophe en ander Kaapse regters onlangs 'n partytjie by die spoghotel die Cape Grace bygewoon het. Dit is betaal deur die versekeringsmaatskappy Sanlam en die rede was dat die bekende advokaat Dumisa Ntsebeza as senior advokaat (SC) aanvaar is. Die artikel wys daarop dat Sanlam in 'n sakeverhouding staan tot die Oasis-groep as mede-ontwikkelaars van die Sanlam Oasis Crescent Fund, en dat Hlophe aan die hoof staan van die Umbilo Trust, wat 'n wesenlike belang het in Oasis-batebestuur.

Volgens Noseweek is Hlophe luidens die boekhouding van Oasis van April 2002 tot Maart 2003 R10 000 per maand betaal as "konsultasietarief". Verduidelikende notas verwys na Hlophe as "Hy dien in die raad van trustees van een van ons aftreefondse" en "Hy verskaf kundige regsadvies".

Die artikel in Noseweek beweer voorts dat Hlophe dié vertroulike ooreenkoms met Oasis aangegaan het (en van die maatskappy geld gekry het) nadat Oasis vir Desai gedagvaar het oor opmerkings wat Desai glo oor Oasis gemaak het.

Ten einde 'n regter te dagvaar, moet die voornemende eiser die toestemming van die regter-president kry, en volgens Noseweek het Hlophe dit gegee.

Desai het gisteraand by navraag gesê hy wil nie nou kommentaar lewer nie. Geen woordvoerder van Oasis kon opgespoor word nie.

Onderskrif: Regter John Hlophe

100. Grondsake-DG is uit sy pos uit

Jan-Jan Joubert en Gert Coetzee

Kaapstad. – Mnr. Glen Thomas, direkteur-generaal van grondsake, is blykbaar uit sy werk uit, maar dit was gisteraand nog 'n raaisel of hy bedank het of afgedank is.

Die omstrede Thomas het gistermiddag die diens van die departement verlaat, is uit verskeie bronne gesê, maar amptenare in die departement is blykbaar die dood voor oë gesweer as hulle sou uitpraat.

Thomas was die afgelope week in die nuus toe hy die voorlegging van die departementele jaarverslag voor die parlementêre portefeuljekomitee oor grondsake misgeloop het.

Parlementslede was ontsteld, veral omdat hulle hom die vorige Saterdag op televisie gesien het by die Wêreldbeker-eindstryd in Parys.

Die kantoor van me. Lulu Xingwana, minister van grondsake, moes gister glo alle navrae hanteer, maar me. Stoncey Lebethe, die departement se kommunikasiehoof, het nie haar telefoon of selfoon beantwoord nie. Toe Thomas se selfoon gebel is, het 'n vrou geantwoord en gesê die foon is na haar herlei "want mnr. Thomas is mos nie meer by die departement nie".

By navraag het sy bevestig hy is gister weg, maar wou niks oor die omstandighede sê nie en het alle navrae na Xingwana se kantoor verwys.

Die verwagting was dat Thomas die departementele jaarverslag nou aanstaande Woensdag sou voorlê aan die portefeuljekomitee, wat juis vandag oor onverwante kwessies vergader.

Alle aanduidings was dat Thomas sy keer en sy verduidelik sou moes ken, want daar is baie groot ontevredenheid oor die land se grondhervormingsprogram.

Aan die een kant is armes ontevrede oor stadige vordering en aan die ander kant is boere kwaad oor die onbeholpe proses.

Voorts is daar kommer omdat soveel boere wat op plase gevestig word, in die boerdery misluk.

'n Goedgeplaaste waarnemer het gisteraand gesê as Thomas inderdaad weg is, sal dit nie 'n slegte ding wees nie.

"Een van die groot probleme is waar die man vandaan kom: die Beweging vir Grondlose Mense. Dit plaas hom in voortdurende ideologiese konfrontasie met die regering wie se beleid hy moet uitvoer," is aan Beeld gesê.

Engelse tekse gepubliseer op News24

1. Xenophobia fears escalate

2010-07-06 09:31

Philda Essop, Die Burger

Cape Town - Foreigners living in the Western Cape have been gripped by unease and many have left their homes in townships to rent accommodation elsewhere.

Braam Hanekom, chairperson of People Against Suffering, Suppression, Oppression and Poverty (Passop) told Die Burger that foreigners are extremely worried.

"The reality is that there are people who are borrowing money to move out of local communities. Some have resigned from their jobs and have returned to the countries of their origin. They say it is better to die in their own countries than to die here."

Rumours

Widespread rumours have been circulated that xenophobic attacks will possibly take place once the World Cup is over.

It is unclear where the rumours originated.

"The rumours are everywhere. Threats are made on taxis, other public transport and places of trade."

Hanekom said there was no evidence of real plans for possible attacks.

Xenophobic attacks claimed the lives of 62 people in South Africa in 2008.

Hanekom said Passop served on the security forum of the Western Cape police chief, General Mzwandile Petros, who gave out the telephone numbers of station commanders should there be an outbreak of violence.

Anti-xenophobia plan

He said his organisation had already met with local communities to try to prevent any violence from breaking out. "We have an anti-xenophobia plan, which includes the spreading of pamphlets against such violence."

Andile Peter, chairperson of the Milnerton community policing forum, said on Monday that large numbers of foreigners are moving from their homes in Du Noon. "Some are going to Parklands because they feel safer there. I know the local communities are totally against xenophobia. These rumours are totally unfounded."

"It is so sad that these rumours have now begun, especially after everyone supported Ghana last week."

The policing forum is planning to meet later this week with Du Noon residents.

- The army was deployed in Du Noon last week, but police said at the time it was part of their routine crime prevention operation and that it had nothing to do with xenophobia.

2. Opposition unites against ANC

2010-03-23 09:22

Philda Essop, Die Burger

Cape Town - A "definite" feeling of optimism reigns among the opposition about the possibility of a united front against the ANC, which may already be formed ahead of next year's municipal election.

The planned alignment of four opposition parties - the DA, ID, Cope and UDM - was described by DA leader **Helen Zille** as a "key moment" in South African political history.

She said on Monday the plan was still new and would now be discussed in DA circles. "We are already working with the ID and we all realise that it has to be taken a step up in view of the municipal election in 2011 and the national election in 2014."

Optimistic

"I am optimistic that the opposition will grow - it is about parties having a consistent policy, which may be realised in practice. We want to take it slowly, but there is definitely a feeling of optimism," she said.

ID leader Patricia de Lille said the protests against poor service delivery and President **Jacob Zuma's** behaviour had made the country realise that the opposition had to stand together, but she was not naïve enough to think there wouldn't be obstacles.

It is still not clear exactly how the opposition parties will work together, she said. "I am not sure if it will be an alliance, coalition or working agreement."

All the opposition members at the ID congress had accepted the plan in principle and would now take it to their respective congresses to sound out their members.

Municipal election

An ID source expressed hope about what the united leaders could achieve. "I got goose bumps when all the leaders appeared on the stage together. You immediately realise you can in this way get maximum support in 2011 (the municipal election). You can mobilise a lot of people."

Cope spokesperson Philip Dexter said the party had already got a mandate to talk to other parties. "The question was how we would go into the municipal election".

UDM leader **Bantu Holomisa** said the matter would be discussed this weekend by the party's executive committee.

3. 85% of MPs 'computer illiterate'

2010-05-12 10:49

Philda Essop, Die Burger

Cape Town - A total of 85% of current MPs are not computer literate.

If they did not adapt quickly and learn how to use their cellphones for more than calls and SMSes, or didn't know how to search for programmes on DSTv, they would soon be called BBTs - Born Before Technology.

This was the opinion of Obed Bapela, senior ANC MP and chairperson of committees and oversight in the National Assembly on Tuesday.

Bapela said from next year all MPs would have to have a Facebook profile and be registered for their constituency on Twitter or other social networks, as voters were becoming younger all the time.

Training courses in computer literacy would be offered. The training would be offered in three groups.

Internet access

Parliament wanted to ensure in this way that all members were familiar with computers by the end of the year.

"We are moving in the direction where all MPs will have modern cellphones and be able to receive their email on them.

"They also have laptops and computers, but not necessarily internet access. We have to invest money in ensuring that they do have access."

Parliaments worldwide were currently investing in technology to improve their jobs.

Committee rooms in Parliament were currently being renovated to ensure they were all equipped with modern technology.

"Technology is not only on your laptop or cellphone - soon television will migrate from analogue to digital, and programmes which reflect your municipal account, email and government information will be added."

4. Sex scandal threatens MEC

2010-02-12 10:07

Maygene de Wee – Die Burger

Cape Town - The political future of advocate Lennit Max, the Western Cape MEC for community safety, is currently in the balance due to an alleged extra-marital affair.

A few hours after the news broke on Thursday, Max, who is from Uitenhage, announced that he had asked Western Cape Premier and DA leader, **Helen Zille**, for permission to go on leave. She approved his request.

Provincial DA leader, **Theuns Botha**, confirmed that Max was on leave. "My colleague has decided to go on leave because of the allegations. I think it is in the interest of the party."

Botha confirmed that there would be an investigation into Max's alleged relationship.

The tabloid newspaper Son reported on Thursday that a former police clerk, Belinda Petersen, 33, from Manenberg in Cape Town, claimed that she and Max had had a sexual relationship three years ago.

They apparently met in his office, at home and at a local hotel.

Max and his wife, Farouz, have apparently been married for more than 20 years.

Allegations 'devoid of all truth'

Max said the allegations against him were devoid of all truth. He was going on leave because he was unable to give his full attention to the very important portfolio of community safety due to the cloud hanging over him.

"My first responsibility must be the safety of the people of the Western Cape and the fight against crime."

He wanted to use the opportunity to clear his name. Meanwhile, several DA members who wanted to remain anonymous, expressed disapproval about the alleged sexcapades of one of their leaders.

A Cape Town councillor told Die Burger that there had been rumours on Wednesday that Zille had asked Max to resign. This could not be confirmed. The councillor said he felt sorry for Max's family, especially his wife.

Several other DA members said he would have to step down from his position if the allegations were true. One said he didn't want a colleague who was guilty of something like this. "How can we rail against (President Jacob) Zuma's behaviour if we allow something like this in our midst?"

Election coming up

A friend of Max and former DA councillor from Malmesbury, Deon Slade, said he knew Max wouldn't commit such transgressions. "You have to remember there is an election battle coming. Outside forces are at work."

Max was recently in the news when he fired his spokesperson, Julian Jansen. At the time, there were rumours that he had spied on some of his employees by placing pens with cameras in their offices.

Max said at the time that the disciplinary steps taken against Jansen were related only to work. He threatened to sue for slander should anyone imply otherwise.

Max did not respond to SMSes or calls on Thursday. According to his statement, Zille would manage his duties.

Zille on Thursday attended the opening of Parliament and did not respond to messages.

5. ANC delegates agree on tribunal

2010-09-23 08:52

Pieter du Toit, Beeld

Cape Town - It seems increasingly likely that Parliament will be requested to launch an investigation into the proposed Media Appeals Tribunal.

ANC delegates at the party's national general council (NGC) on Wednesday had a "robust" debate about the media, but agreed on the necessity for regulation of the media.

Lindiwe Zulu, who reported to the NGC on behalf of the media and communication commission, told reporters that the biggest part of the debate was not about the media tribunal, but on why the Polokwane recommendations were not followed.

"Delegates wanted to know why this recommendation (which requested an investigation into a media tribunal) had not yet been actioned."

"Ways were discussed to ensure it would be done."

No doubt

Another senior delegate said there was no doubt that such a body would be appointed. "Look, there are too many newspapers which report inaccurately and hurt ordinary people. It can't go on like this."

According to this delegate, there is general unity among alliance partners about how such a body would work. She did, however, not want to give details about whether the body would answer to Parliament.

"It happens very rarely that the alliance reverses a decision that has already been made. Delegates did want to know, however, how it would affect journalism as well as whistle-blowers. They also want to investigate ways to protect sources so that information (for journalists) could still be obtained."

According to Sapa, the ANC wants an independent statutory body accountable to Parliament to deal with complaints against newspapers, instead of only using the self-regulatory system of the Press Ombudsman, who currently deals with complaints.

The 2007 document on the party's resolutions states: "Conference adopts the recommendation of the policy conference that the establishment of a MAT [Media Appeals Tribunal] be investigated..."

"Conference notes that the creation of a MAT would strengthen, complement and support the current self-regulatory institutions (Press Ombudsman/Press Council) in the public interest."

6. Malema won't be punished - for now

2010-03-15 08:05

Pieter du Toit, Beeld, and Sapa

Cape Town - **Julius Malema** has bad-mouthed almost everyone in the leadership of the governing alliance, but he will not be punished for that.

ANC secretary-general **Gwede Mantashe** - who has also come under fire from the ANC youth leader - said the decision to discipline those who become involved in public disputes with alliance leaders, hurl insults and make personal attacks, will not be retroactive.

"We've now made the decision that in future, everyone will be subject to this regulation. We can't make it retroactive," Mantashe said in response to a question.

He confirmed that no-one - including Malema - is currently facing disciplinary action over unacceptable behaviour.

New culture of public feuds

The governing party's national executive committee (NEC) on Sunday lashed out in a strongly worded statement at the "new culture" of public feuds, insults and personal attacks.

"We are shocked by the lack of respect which some of the leaders and structures of our movement have for the NEC's decisions, especially concerning the debate surrounding the election of leaders in 2012," says the statement.

"The NEC objects to this culture. It detracts attention from the ANC's historical mission, its discipline and its protocols."

The statement is clearly aimed at Malema - without referring to him specifically. He has been embroiled in countless verbal scuffles with alliance members for quite some time now.

His latest attack last week was on Finance Minister **Pravin Gordhan**. The youth league had supposedly "lost faith" in him, because he wasn't staying true to the party's election promises.

Mantashe said the ANC has every confidence in Gordhan and since his budget speech, this confidence has only grown.

"The attack on Gordhan is not uncommon... there is no question about his capabilities," said Mantashe.

Malema reprimanded at meetings

The ease with which some - Malema, apparently - launch attacks is not part of the party's culture.

"It's a new phenomenon, and it's possibly due to a lack of experience, a lack of political understanding and a lack of understanding of the impact on the movement and the targeted individuals."

Sources say Malema has, in the recent past, been reprimanded at meetings of the NEC and the national working committee (NWC), which meets weekly.

"He gets so nervous that he has, on several occasions, tried to speak to President **Jacob Zuma** before the meetings to explain himself and avoid being told off. But he just carries on doing whatever he likes," said a high-level official.

Mantashe also said tensions between the ANC and its alliance partners will be resolved at a series of bilateral meetings before an alliance conference is held in June.

7. ANCYL 'won't obey Mantashe'

2010-04-08 10:02

Pieter du Toit, Beeld

Cape Town - A confrontation is looming between the ANC Youth League and **Gwede Mantashe**. This follows the Youth League's contemptuous response on Wednesday to the ANC secretary-general's instruction about singing the struggle song "shoot the boer".

Mantashe confirmed at Luthuli House in Johannesburg that he has instructed all the party's structures - including the youth league - not to sing the controversial song "Ayesab' amagwala" until such time as the party takes a final decision and current lawsuits have been settled.

He told Die Burger on Tuesday that he has asked **Julius Malema**, leader of the ANC Youth League, not to sing the provocative part of the song, and to refrain from provocative statements and behaviour in general.

Won't obey

But the youth league does not intend to obey Mantashe and denies that any such order was given to Malema.

Furthermore, there was no meeting between Mantashe and the youth league leader, and there was absolutely no communication about the issue from the ANC to its youth league, said **Magdalene Moonsamy**, a spokesperson for the youth league.

"There's nothing stopping us from singing what we want to sing. We are an autonomous organisation which can decide for itself what we will and won't sing. The song is a part of our heritage and the only thing that will make us stop singing it is if our supporters tell us to do so."

Moonsamy repeated what Floyd Shivambu, another spokesperson, said earlier on Wednesday when he denied that there had been a meeting between Malema and Mantashe.

Zuma and Malema deny meeting

"I have spoken to the president (Malema) and he insists there was no meeting. We acknowledge the ANC's statement, but we received no communication from the ANC about the issue."

Special presidential advisor Zizi Kodwa, on behalf of the presidency, also denied that President **Jacob Zuma** had met with Malema along with Mantashe - this, too, contradicts statements made by the secretary-general.

Several sources within the upper echelons of the ANC have confirmed that a heated debate is currently surrounding Malema.

Another source said the public should not read too much into the youth league's obvious contempt for Mantashe.

Malema under pressure

Although they say they will, the youth league will not ignore instructions from the ANC. The cheeky attitude is more related to Malema's aversion to Mantashe, who is considered a communist who wants to ensure the SACP's take-over of the ANC.

Other ANC sources said Malema is under pressure, and radical statements - including singing the song "shoot the boer" - and his visit to Zimbabwe are attempts to take the focus away from revelations regarding his business interests.

Malema will address the media about his visit to Zimbabwe on Thursday.

8. Vlok on pardons list

2009-06-08 07:47

Philda Essop

Cape Town – Various right wingers who committed “serious racist violent crimes” are among those who are recommended for a presidential pardon along with former law and order minister Adriaan Vlok.

A list of 121 names of inmates and others who have been recommended by the Pardons Reference Group for presidential pardons, was released to the public on Friday.

This list was given to former president Kgalema Motlanthe in March. However, an interdict granted by the North Gauteng High Court in April prevented the president from enacting the pardons.

A special dispensation regarding presidential pardons was established by former president Thabo Mbeki, designed to handle any “unfinished business” of the Truth and Reconciliation Commission (TRC).

The Pardons Reference Group is a multi-party committee, with Tertius Delpport as its chair.

Victims

According to a press release by the Civil Society Coalition, which includes the Khulumani support group, the list was known to the applicants, but the victims never had access to the list.

One of the applicants, Ryan Albutt, applied directly to the Constitutional Court last week for leave to appeal against the interim interdict.

The list with the 121 names was attached to Albutt’s court documents as an addendum. According to the press release, Albutt is a member of the Afrikaner Weerstandsbeweging (AWB) who was found guilty of participating in an attack in Kuruman in 1995 in which one person died and 200 were injured.

Other names on the list apparently include those who were responsible for the Christmas Eve bombing in Worcester in 1996, which killed five people and seriously injured 67 people.

“It appears as if the Reference Group was not strict enough in determining whether the applicants had committed perjury in their applications, which renders the entire process highly suspicious and totally inadequate,” reads the release.

- Die Burger

9. Zille interfered in DA list – claim

2009-01-27 07:57

Pieter du Toit, Die Burger

Cape Town - Allegations that DA leader Helen Zille had inappropriately interfered in the compilation of her party's list of election candidates, cast a cloud over the DA's extensive selection process on Monday.

There was great dissatisfaction among some senior leaders in four provinces - Mpumalanga, Gauteng, the Western Cape and the Eastern Cape - about the "surprisingly good" performance of some candidates in the process and the fact that others, like the radio personality Niekie van den Berg, were apparently exempt from the process.

The allegations, which Zille vehemently denied, may go as far as the DA's law commission.

The party announced its list of candidates on Sunday.

Apart from the Van den Berg surprise, there were various people from outside politics who were highly ranked on the lists.

"Zille interfered by prescribing to the selection committee what the final format of the lists should be - who may be moved and who may not be moved. They were instructed," according to a source.

The party vehemently denied these allegations and said the selection committee, consisting of five senior DA members and a representative of the auditing and consulting firm Deloitte, had very little power to alter the final lists.

Formal complaint

The good performance of someone like Van den Berg, specifically, as well as the high rankings achieved by certain council members compared to some experienced and qualified DA veterans, will in all probability lead to a formal complaint to the party's law commission.

"This casts suspicion on the entire process," said a prominent leader on condition of not being identified.

"We preach to parties like Cope and the ANC about democratic processes, but then fall into the trap ourselves."

Some candidates were allegedly favoured because Zille had identified them as "her choices" to the selection committee, with the understanding that those candidates would rank highly on the list.

"One candidate said he had been told beforehand what the questions during the interviews would be so that he could prepare himself. He was also offered the answers to the question papers, but chose to decline those," the source said.

The fact that people like Van den Berg and Khosi Mdladlose had sidestepped the extensive selection process also angered some.

"They're not even members of the party. How are they going to familiarise themselves with the party's policy and execute it?" the objector wanted to know.

Party regulations

Ryan Coetzee, the party's chief strategist, said party regulations stipulated that the leader of the party may address the selection committee before their consultations "so that they can know what her sentiments are and that she could explain what the needs are".

He said the compilation of the lists remained the prerogative of the party.

Zille said the allegation was "nonsense" and that the listing process had been performed strictly according to widely known regulations.

"After a process like this there will always be dissatisfied people looking for offenders."

She confirmed that Van den Berg and Mdladlose would indeed go through the process.

10. Air force, navy 'just for show'

2010-03-04 08:53

Pieter du Toit, Die Burger

Cape Town - The expensive Gripen fighter jets, frigates and submarines which cost South African taxpayers billions of rands will mainly be on the ground and in port over the next three years, because there's no money to operate them.

The DA has called this a disgrace, while the department of defence's excuse is that its budget is hopelessly inadequate.

According to the department's strategic plan for the next three years, which was submitted to Parliament on Wednesday, their budgeting allows for the following:

- That the Gripens will spend 550 hours in flight in the current financial year, after which this will be scaled down to 250 flight hours per year for the next two years; and
- That the navy's 18 ships will have 10 000 hours at sea in 2011-2012 and 9 000 hours at sea per year in 2012 and 2013.

Operational capabilities

DA MP David Maynier said at a meeting between the parliamentary portfolio committee for defence and the department that it's clear "the defence force is being stripped of its operational capabilities".

"Look at maritime defence: Taking into account what we have at our disposal and the hours at sea which have been budgeted for, the navy's ships will spend 23 days at sea and 328 days in port. Perhaps eight ships - including the frigates at the submarines - would be more realistic: That would mean they'd spend 55 days at sea and 299 in port.

"Concerning the air force: We have 11 Gripens and 550 flight hours available this year, which means they are flying less than half of the hours required to comply with Nato (North Atlantic Treaty Organisation) standards. Most of these hours will be used during the 2010 World Cup, and between July and the end of the financial year, these fighter jets will be standing in their hangars," he said.

"It gets worse in the following years: Once all 26 Gripens have been delivered, they'll spend an average of 9.6 hours in flight per year."

Helmoed-Römer Heitman, a defence expert, described this budget as ludicrous and said if this is the way the navy and air force are run, the defence force might as well shut its doors.

According to him, Nato requires that fighter pilots log 20 flight hours per month (240 flight hours per year per fighter pilot, compared to the air force's budget of 550 flight hours) to remain operationally functional.

Bought for show

"According to these standards our air force is only barely going to be able to keep two fighter pilots in business.

"As far as our navy is concerned, it is now clear that the frigates and submarines were only bought for show."

Thabang Makwetla, deputy minister of defence, said it isn't the department's fault and that the problem lies with the inadequate defence budget.

According to Professor Renfrew Christie from the University of the Western Cape, South Africa is currently spending about 1.2% of its gross domestic product (GDP) on defence, compared to 4.5% in 1989.

The World Bank recommends that a functional defence force should be allocated no less than 2% of the GDP.

11. Govt censors key report

2010-08-23 09:34

Pieter du Toit, Beeld

Cape Town – The draft Protection of Information Act has not even been passed and already sensitive information is being censored "like during apartheid".

This was what **Mike Waters**, DA MP and spokesperson for health, said after a report by the Civil Service Commission (CSC) about the suitability of the head of the controversial Frere and Cecilia Makiwane Hospitals in the Eastern Cape, was heavily censored.

Waters only gained access to the report after filing a court application on the grounds of the Promotion of Access to Information Act.

The CSC investigation was requested in 2007 when questions were asked about Luvuyo Mosana's ability to run the two hospitals.

Baby deaths

This came after revelations that more than 2 000 babies were stillborn in these hospitals over 14 years – with 200 cases in that year alone.

It led to a nationwide outcry and caused disagreement in the government of then president **Thabo Mbeki**. Mosana is still working as the head of these hospitals.

The censored paragraphs deal with Mosana's qualifications in relation to the duties he has as hospital manager.

The report claimed he was suitable for this position, which requires that the candidate has relevant post-graduate qualifications in financial management or economics.

According to Waters's information, Mosana has only qualifications in political science and experience as a councillor in East London.

'Personal'

His true qualifications are still unclear as the paragraphs specifying these have been censored.

The report claimed the appointment committee had found Mosana was the most suitable candidate, although the compilation of the shortlist of candidates was also censored.

According to the CSC, the censored parts were personal information and revealing them would be "unreasonable".

Waters believes this explanation is nonsensical as the qualifications of a hospital manager have direct relation to a person's ability to manage a hospital properly.

"The report is important because it is at the heart of the questions about the disturbing number of babies that are stillborn in the Eastern Cape," said Waters.

"I also don't understand why information about a person who has a public position, is 'personal'. Mosana was in fact appointed as a senior civil servant who uses tax money to render his duty towards the public."

Concerns

Although the matter regarding the so-called Frere babies was upsetting, the censoring of the report raised concerns about what was coming if Parliament passed the Protection of Information act, said Waters.

"What this situation shows, is that the constitutional principles of freedom of speech and transparency have been threatened for some time.

"All that the draft bill has done, is that it has given shape to the ANC's dislike of supervision and accountability," said Waters.

He plans to ask the CSC chairperson, Dr Ralph Mgijima, to make the uncensored report public.

12. Manuel gets R1.2m BMW

2009-10-13 07:09

Pieter du Toit, Die Burger

Cape Town - Trevor Manuel and Blade Nzimande seem to differ on quite a few things, economic policy in particular, but they do agree on one thing: a BMW.

Manuel's ministry has joined the ranks of the higher education minister, and Communications Minister Sphiwe Nyanda, and acquired a BMW 750i as his official car.

This luxury car cost the tax payer R1 091 450, slightly less than Nzimande and Nyanda's cars. The vehicle was fitted with accessories - "standard extras" apparently - worth R99 200.

In a written response to a question by DA MP Greg Krumbock, Manuel said his planning ministry is a new one, and thus he hadn't inherited a vehicle.

The vehicle was bought when the service plan of Manuel's previous official car expired, which would have made it too expensive to maintain.

The DA sent questions regarding the purchase of new vehicles for ministers to all government departments.

Basic Education Minister Angie Motshekga spent R1.7m on two vehicles, while Deputy Police Minister Fikile Mbalula spent R1.6m on two vehicles, of which one is a new BMW 7 series worth R832 700.

13. Debora Patta says sorry

2010-07-08 10:09

Pieter du Toit, Beeld

Johannesburg - **Debora Patta**, the producer and presenter of the current affairs programme *3rd Degree*, has apologised to a FF+ youth leader, after the party accused her of treating the student in an intimidating and condescending manner.

This followed Patta's interview with Chrisna de Kock, a student at the University of the Free State, in which De Kock was accused of racism.

Patta made the apology on Tuesday night during her programme on e.tv after an agreement was reached with the FF+ shortly before the Broadcasting Complaints Commission was to rule on it.

The interview with De Kock was part of a programme about the state of race relations at the university.

Tearful

While De Kock tried to explain how she reached out to other cultural groups while trying to preserve her own traditions, Patta fired statements about racism at her before accusing her directly of being racist.

A tearful De Kock denied it. But it made no impression on Patta.

The FF+ said in a statement that it supported press freedom, but it should not be used to further personal agendas.

Vasili Vass, e.tv's spokesperson, said the channel regarded the way in which Patta had handled the situation as "unfortunate".

He denied that the FF+ had been accused of racism, or that e.tv had crossed boundaries or furthered personal agendas.

14. Mining group eyes winelands

2010-02-19 10:10

Jorisna Bonthuys, Die Burger

Cape Town - The mining industry is eyeing the heart of the Boland wine region as well as part of the Cape Town metropole.

Wine farmers and land owners are upset about a government-controlled mining company applying for prospecting rights for the Bottelary area near Stellenbosch, as well as for the foot of the Tygerberg.

African Exploration Mining and Finance Corporation (AEMFC) (Ltd) wants development rights for among others, the Bottelary Hills Renosterveld Conservancy, part of the Jordan wine estate and the historic De Grendel estate.

An application was handed in to the Department of Mineral Resources according to the Mineral and Petroleum Resources Development Act. Members of the public may respond until March 9. The mining company now has to hand in an environmental plan.

Ecological, tourism concerns

The area near Stellenbosch stretches over 4 700 hectares and includes the farms Annex Langverwacht 245, Haasendal 222 and the remaining Rosendal 249. The company wants to acquire prospecting rights for among others, tin, zinc, copper, manganese and silver ore.

The application for prospecting rights in the metropole includes Highlands 195, Hooggelegen 193, Hooggelegen 194, De Grendel 256 and De Grendel 255. The company wants to look for tin, lead, zinc, copper, manganese, silver and lithium ore on these properties.

Tielman Roos of the Mooiplaas wine estate and nature reserve in Bottelary said he only heard of these plans on Sunday. The area bordered his property.

Roos, the chairperson of the Bottelary conservancy area, said he was concerned about the application from an ecological and tourism point of view. The conservancy, to which several land owners belonged, was also home to the last remaining Swartland Granite Renosterveld – a highly endangered type of plant.

The prospective exploration activities are in an established agricultural region and furthermore lie in the buffer zone of the Cape Winelands Biosphere Reserve.

'I will have to close my cellar'

One of the exploration areas border the luxury residential areas Zevenwacht Country Estate, Zevenwacht Village and Klein Zevenwacht.

Gary Jordan of Jordan Wines, who had not known about the plans until Tuesday, said a large part of his farm fell into the planned prospecting area. He would definitely protest against it. "If a mine comes here, I will have to close my cellar. What will become of the 84 people who work for me and their families?"

Advocate Martin Coetzee, legal representative of the De Grendel estate, indicated that the application would be opposed. As Haasendal 222 bordered a residential area, the AEMFC had to include additional documentation with reasons for the application.

- Die Burger

15. Stofile: Get Div a spokesperson

2010-09-07 22:38

Anesca Smith, Die Burger

Cape Town – Sports Minister Makhenkesi Stofile is “furious” about the comment by Springbok coach Peter de Villiers that the Springboks support Blue Bulls prop and murder suspect Bees Roux.

“Goodness man! Get yourself a spokesperson!” was the advice offered by Stofile to the Bok coach.

Stofile was approached by Die Burger for comment on the statement made by the coach.

“Even I don’t always understand what he says,” he added.

Stofile also believes it will be better for De Villiers to speak in his mother tongue, Afrikaans, if he does not feel comfortable in English.

According to Stofile, who attended a meeting of the parliamentary portfolio committee on sport on Tuesday, he was in China when De Villiers made the comment.

“It’s disgraceful to say that you support someone 100% when he possibly took another person’s life in such a brutal manner. If this was the old South Africa, he would have been charged as an accomplice for that kind of statement.”

Stofile now wants an explanation from SARU over whether they support the statement by De Villiers.

If not, he wants to know how they will act against the coach.

“The entire organisation’s name is being dragged through the mud. It’s unacceptable.”

Stofile said that he had advised De Villiers at the time of his appointment to get a spokesperson.

“I repeat that request today. With the kind of questions the media asks, I said that he would be sorry about something he said one day. You need special skills when talking to the media. And Peter is a man who loves to talk.

“Today we are embarrassed and angry about what he said. You can’t be delighted when someone is killed. Peter, please don’t expose yourself to the media like that.

“I agree totally that he should speak Afrikaans if he’s not comfortable in English. English is also not my first language and I also struggle with it at times. We think in our mother tongue and then have to verbalise the thought in English. And Peter talks very quickly.”

As for the public reaction to the Springboks’ losses, Stofile said that rugby is the sport that “stirs emotion” more than any other in South Africa.

“We don’t like losing and are hard and unforgiving when it comes to rugby.”

He believes one of the reasons for the team’s poor performances is that they play “too much rugby”.

“It’s not good for the body. We should not be tempted by money to the point that we are not prepared to rest our bodies.

“But every dark cloud has a silver lining. My advice to the coach is to give the youngsters a chance now before next year’s World Cup in New Zealand. We have nothing to lose. The older men won’t be getting any younger or stronger.”

16. Parly's 'Mr' Semenya gaffe

2010-09-14 22:30

Anesca Smith, Die Burger

Cape Town – After months of drama to determine the gender of controversial athlete Caster Semenya, she was called a “mister” in Parliament on Tuesday.

Members of the portfolio committee on sport were seething about spelling and grammatical errors in a resolution they had to accept – including a reference to “Mr C Semenye”.

Members were lashing out at administrative officials until chairperson Butana Komphela pointed out that the document had, in fact, been drawn up by Parliament’s legal division.

The committee accepted a resolution on Tuesday to summon the South African Sports Confederation and Olympic Committee (SASCOC) after its management twice declined to report back about the handling of the Semenya debacle, as well as a forensic audit into the financial affairs of Athletics South Africa (ASA).

However, a concept resolution was only put forward to committee members during the morning.

Apart from the incorrect, honorific and repeated spelling errors in her surname, there was also a problem with the date on the document, as well as an incorrect interpretation of the parliamentary process around the resolution.

Cedrick Frolick (ANC) said he was “shocked” by the quality of the document.

“I am stunned by the inability to draw up a watertight technical document. The committee’s integrity is being put in a bad light.”

The resolution was sent to the speaker of the National Assembly, Max Sisulu.

17. Zuma, Tutu make peace

2009-10-19 09:36

Philda Essop

Cape Town - President Jacob Zuma and Archbishop Emeritus Desmond Tutu have made peace.

Shortly before the April elections, Tutu said he could not pretend to look forward to a Zuma presidency.

But at a meeting of spiritual leaders in Bishopscourt on Saturday morning, Zuma said Tutu had recently initiated the peace talks between them.

Zuma also said he didn't want to lead the meeting himself.

"The Archbishop is like a father to me. In my culture, the father has the right to say anything he wants to. He has the right to chase me away from his house - I have no right to comment, that's why I never comment on the Archbishop's statements," he explained.

Zuma didn't say precisely when he and Tutu made peace.

Also criticised Mandela, Mbeki

It's not in Tutu's character to remain silent if he thinks something is wrong, Zuma said, to loud laughter.

"As a young man, I have to understand that when my father is angry, he can break glasses. But that doesn't mean he's a bad person."

According to Zuma, Tutu said: "You know I said things about Madiba..."

"I answered 'not only Madiba, but also former president Thabo Mbeki'. How could I have thought that I'm the exception?" said Zuma.

"He (Tutu) said he says these things because he loves us and our country.

"He said if he was my advisor, he would ask me - 'could you stop singing *Awuleth' Umshini Wam?*

- Die Burger

18. Govt eyes game farms

2010-03-18 09:49

Pieter du Toit, Beeld

Cape Town - Game farms in Limpopo, Mpumalanga and the Eastern Cape are being eyed by government for nationalisation as such agricultural concerns do not contribute to food security.

But farmers using all of the land available to them have nothing to fear from the state as it would be "stupid" to interfere.

These opinions were expressed by Dr Joe Phaahla, deputy minister of rural development and land reform and Thozì Gwanya, the department's director general, as tensions rose in the agricultural community about government's controversial land nationalisation plans.

They spoke after a meeting with Parliament's Standing Committee On Public Accounts (Scopa) - where the department received a dressing down for poor financial management - claiming that it was morally unjustifiable that many people were without land while some owned many thousands of hectares.

New thinking about land reform

Although the department's much discussed strategic plan only contained suggestions, Phaahla and Gwanya said new thinking was required about land reform.

Phaahla explained that government had to balance the right to land with property rights.

He indicated that the thinking behind adjusting Article 25 came from too much emphasis perhaps being put on property rights at the cost of everyone's right to land.

He also explained how a precedent about the guardianship of natural resources had been created with the Mineral and Petroleum Resources Development Act.

"According to this, the state retains its right to resources; that didn't scare mining houses.

"There are land-hungry people and there are people with huge pieces of land on which nothing is happening. Is this morally just? We have to develop formulas to determine whether land is being used optimally."

Gwanya couldn't explain how it would be determined what the optimum use of land would entail or how much cultivatable land was currently lying fallow.

"It is a problem and worrying that grain farmers turn their farms into game farms or sell to developers. It leads to a decrease in production."

Crisis meetings

These comments followed a series of crisis meetings with the agricultural community over the last few days in which farmers vented their anger about the government's plans.

Vice-president of AgriSA, Dr Theo de Jager, said he knew of emergency meetings in all nine provinces. "It is difficult to keep farmers positive with this insecurity all around."

Deputy minister of agriculture, forestry and fisheries, Dr **Pieter Mulder**, tried to pour oil on troubled waters at agricultural association meetings at Malmesbury.

"Farmers are fearing the Zimbabwe route. We are receiving concerned enquiries from all over."

Advocate Nikki de Havilland, director of the Centre for Constitutional Rights, said references to Article 25 made it clear government's plan was not aimed at food security but property rights.

"If they had been worried about food security, it would not have been necessary to refer to 'productive

agricultural concerns' and it could be aimed purely at the failed land reform process."

What did government say?

Joe Phaahla, deputy minister of rural development and land reform:

"I don't know what farmers are concerned about. No-one is threatening to take away their farms, no-one.

"No law has changed, the Constitution hasn't changed, no policy has changed. All we are saying is this: Let's talk about the challenges of the land-hungry and access to food production.

"Why would anyone say: 'I can't farm anymore because a debate is being held?'

"There has been no policy change. The message is therefore: There is nothing to be afraid about; people should continue producing, the country and its people remain grateful towards the farmers who are feeding the nation.

Thozzi Gwanya, the department's director general: "Should farmers for example stop farming because of climate change? Should they stop because of fears about drought amongst others, stop and say: Oh, we live in a terrible world?' No."

The strategic plan

All productive land would be declared national assets with leasehold systems and transferable or limited property rights. This could lead to an adjustment of Article 25 of the Constitution which guaranteed property rights or

The revision of the current residential security system with a view to keeping the current form of property rights within a framework, which categorised farmers.

These options would be explored in the department's green paper on government's new policy for land reform, which would be presented to Cabinet at the end of this month.

19. Sisulu 'contemptuous' of Parliament

2010-08-19 10:03

Pieter du Toit, Beeld

Cape Town - A senior ANC MP and NEC member confronted **Lindiwe Sisulu**, minister of defence, on Wednesday and said her contempt for Parliament is threatening to strip the institution of its authority.

Mnyami Boo, chair of the Parliamentary portfolio committee on defence, said (without referring to Sisulu by name) that the empowerment of ministers at the cost of their MPs and their supervisory role can "kill" Parliament.

"Such behaviour constantly brings the legislative authority into conflict with the executive authority. Is this the kind of system we want?" he asked at a committee meeting.

His reprimand follows months of back-and-forth regarding two reports about the "volatile" situation caused by soldiers' poor working conditions.

The reports were compiled by an interim military service commission, a body Sisulu now wants to make a permanent institution.

Sisulu insists that the report is addressed to her and not the MPs, that she appointed the service commission and that their findings will only be sent to Parliament once Cabinet has approved it.

Advocate Mukesh Vassen, a Parliamentary legal advisor, told MPs he agrees with the military unions who feel the service commission will not be independent.

This is especially worrisome since the service commission will help to determine soldiers' salaries.

Boo said the legislator is being excluded, as for example with its repeated requests for access to the controversial reports.

"The executive authority is building enormous institutions on top of its ministries, with no supervision, under the auspices of 'ministers' privileges'."

20. Land reform share scheme mooted

2010-05-11 08:06

Kirby van der Merwe and Pieter du Toit, Beeld

Pretoria - The government is looking into a shares scheme for black farmers with the aim of reaching land reform targets and replacing the willing buyer/willing seller principle.

In terms of this scheme, commercial farmers will have to hand over up to about 40% of their farm's value to black shareholders.

Tina Joemat-Pettersson, minister of agriculture, forestry and fisheries, said in an interview with Beeld on Monday that this new plan may be included in a revised black empowerment charter for the agricultural sector.

This follows her announcement last month during the department's budget speech that she is dissatisfied with the slow pace of transformation, and plans to have targets for black economic empowerment (BEE) enshrined in legislation.

Deadlock

This plan was met with astonishment in agricultural circles on Monday. Agri SA said it has no knowledge of such a plan. **Pieter Mulder**, FF+ leader and Joemat-Pettersson's departmental deputy, also knows nothing about this plan.

The minister said on Monday that the government's aim of transferring 30% of the country's agricultural land to black ownership by 2014 has failed due to the willing buyer/willing seller system. Only five percent has been transferred so far.

The agricultural community and the government have reached a deadlock.

"If we don't break the deadlock and solve the land issue together, we're heading for a situation which will make Zimbabwe look like a teddy bear picnic."

She said discussions with the organised agricultural sector about alternative BEE models will continue, but that accelerated land reform is unavoidable. According to her, farmers have a choice either to co-operate or dig their heels in.

"We have to wake up... we need to stop sticking our heads in the sand and decide together how it (land reform) will happen, because if we don't, we're heading for disaster," she said.

According to her, the suggestion of an agricultural shares scheme will be discussed in September at the ANC's interim national conference.

New approach to land reform

Joemat-Pettersson's comments correspond with similar statements made by **Gugile Nkwinti**, minister of rural development and land reform.

He has already submitted a green paper to Cabinet about the government's new approach to land reform, including alternatives to the willing buyer/willing seller principle.

An announcement in this regard is expected shortly.

Johannes Möller, president of Agri SA, said he regrets that Joemat-Pettersson is concerning herself with BEE and ownership, when she is supposed to promote agricultural issues.

According to him, the empowerment charter which was signed in March 2008 is the product of extensive negotiations involving all role players.

"Now we have to start negotiating all over again. We spent years discussing BEE with the Department of

Trade and Industry... if it concerns land issues, we speak to Nkwinti's department... ministers should stick to their portfolio functions."

21. ANC set to shake up land policies

2010-10-06 22:45

Pieter du Toit, Beeld

Cape Town - The ANC is planning a moratorium on the sale of land to foreigners, in order to speed up land reform.

This measure, along with the new green paper on land reform, will be discussed on Saturday at a meeting of the party's social transformation committee, under the guidance of **Lindiwe Sisulu**.

The expropriation bill is among the proposed legislation which will be discussed.

According to the agriculture sector, these discussions could result in "radical" policy changes.

It will bring clarity regarding suggestions to limit farmers' land ownership as well as the proposed land management commission's functions.

This is part of the ANC's plans to renew land reform policy and do away with the principle of willing buyer/seller as a condition for government's purchase of private agricultural land for reform purposes.

The party decided at its recent national general council that legislation should be put in place soon, while foreigners' land ownership is limited.

The green paper has been dragging along for months amid allegations about a split within the ANC over certain resolutions.

"The land reform policy has, up until now, corresponded with the white paper on land reform of 1996 and the Constitution... why it suddenly needs to be changed is unclear, and we expect a radical shift in emphasis," said Annelise Crosby from Agri SA's legal department.

The finalisation of the green paper comes at a time when the department of land reform and rural development has admitted to missing its target for land reform and restitution in the previous financial year.

Chaos

According to its report for the 2009-'10 financial year, the department was able to conclude less than 10% of its more than 1 600 land claims. Of the 131 claims that were considered, only 33 were concluded.

The department also failed in its efforts to acquire 656 000ha agricultural land as government was only able to obtain about 240 000ha.

Annette Steyn, DA MP and spokesperson on land reform, says Minister **Gugile Nkwinti's** department "is in chaos".

"And the green paper, which will guide reform and restitution, is being based on this department's judgement.

"The ANC keeps emphasising the failure of the 'willing buyer/seller' principle, but no-one has provided any supporting evidence.

"How can they claim this if the government doesn't even know precisely how much land has been bought, how many properties have pending claims and how much land has been distributed since 1994?"

The auditor general based his negative conclusions about the department's financial affairs partly on the fact that government still has no comprehensive register of property.

Dr Nozizwe Makgalamele, director general of rural development and land reform, admits in the annual report that "in general there are insufficient skills within government to manage (government) land."

Attempts to reach ANC spokespeople **Jackson Mthembu** and Ishmael Mnisi were unsuccessful.

22. Deputy's hotel bill hits R117 000

2009-11-20 09:59

Philda Essop, Die Burger

Cape Town - Thokozile Xaza, deputy minister of tourism, spent a total of R116 907 on hotel accommodation over 34 days while her official residence was being renovated.

This comes after Police Minister Nathi Mthethwa spent R234 875 on luxury accommodation at the Table Bay Hotel in the V&A Waterfront in Cape Town for him and his bodyguards in May, June and July while renovations were done to his official residence.

Public Works Minister Geoff Doidge's hotel accommodation between April and October this year amounted to R78 756, while the hotel accommodation for his deputy, Hendrietta Bogopane-Zulu, came to R50 000 over five months.

Minister of Tourism, Marthinus van Schalkwyk, said on Thursday in response to a question from DA MP **Greg Krumbock**, that Xaza had stayed in a hotel and at luxury guesthouses between May and August.

Luxury hotel, guesthouses

He said Xaza had checked into the Sheraton Hotel in Pretoria at a cost of R77 599 several times during that period.

She also stayed at the luxury Cricklewood Manor, a boutique guesthouse, in June and July as well as at the Coral Tree Inn Guest House in Waterkloof, Pretoria.

Her accommodation at the two guest houses amounted to R39 308.

The DA, as part of its role as watchdog, started a page on its website on which all "wasted expenses" were being noted and monitored.

The figure is currently at R326m.

Expenses by public officials on luxury cars and events are some of the expenses listed by the party.

23. Go back to the old ways - Agri DG

2010-09-07 07:30

Pieter du Toit, Beeld

Cape Town – **Langa Zita**, the new director general of agriculture, forestry and fisheries, says the agricultural practices that were successful before 1994 should be reconsidered and brought back.

Zita said that 16 years after the birth of democracy, it is now time to look at what served the agricultural sector in the past.

Zita was speaking during a parliamentary information session with **Tina Joemat-Pettersson**, minister of agriculture, forestry and fisheries, on Monday.

“Commercial agriculture in this country has a particular history and background that we can’t ignore. For instance, farmers were supported by government subsidies in the past... it is now the time to consider what worked (before 1994) and make sure this is brought back.

“It’s not an ideological issue, rather historical facts.”

Food security

Joemat-Pettersson said before 1994 farmers benefited from cheap long-term loans and that ways should be found to once again make this available to farmers.

Zita was recently appointed director general. He is a former ANC MP, chief organiser for the SACP and chair of the governing party’s economic transformation committee. Until recently he worked as the minister’s special policy advisor.

Zita said commercial agriculture should be empowered.

“My main goal in this position is to make sure that whatever works in agriculture should be supported. Commercial agriculture, bearing in mind all its challenges, does work; it provides food security.”

According to him, rising input costs are a source of concern for farmers, and he would like to have discussions on the matter with all role players. He agrees with critics that say there is not enough support for small farmers and that they should receive more help.

Joemat-Pettersson added that she is currently reviewing the department’s research capacity.

Support

“I’m very worried about that. We are re-opening our agricultural colleges and we made an arrangement with the Department of Public Works for premises for our research unit. The department’s ability to conduct reliable research has been compromised.”

Johannes Möller, president of Agri SA, said Joemat-Pettersson has informed him that Zita’s instructions are to build a solid relationship with commercial agriculture.

Although he welcomed Zita’s appointment and statements, he has heard such talk before.

“We will give him all the support we can and hope it will be different this time.”

24. Minister warns farmers to co-operate

2010-03-29 22:36

Pieter du Toit, Beeld

Cape Town - Gugile Nkwinti, minister of rural development and land reform, on Monday fired a volley in the direction of the agricultural community by warning them to "co-operate" to prevent a crisis "worse than Zimbabwe" in our country.

Moreover, it seems the theme of land nationalisation is, despite promises to the contrary, still on the agenda, since the minister himself is in favour of it.

In an interview with analyst Justice Malala on the eNews channel, he said black South Africans want agricultural land to be nationalised because that's what they were promised during the struggle years.

"That is the opinion of black South Africans... and mine too. The people want to see radical land reforms."

Three-level land tenure system

This follows weeks of controversy after the department's strategic plan which, according to observers, amounts to land nationalisation, was tabled.

Nkwinti said last week during his budget speech that the government won't simply seize land or change the Constitution, but is proposing a three-level land tenure rights system.

Nkwinti's evident attack on farmers stands in contrast to what he said in the past regarding the role of commercial farmers in the land reform process.

During an interview with Beeld in November last year, he praised farmers for their dedication to the restoration of land rights and had nothing bad to say about them during a recent Agri SA congress in Somerset West. Nkwinti told Malala that a second Zimbabwe must be prevented.

"If they (the farmers) don't realise they have to co-operate... then they will be held responsible for creating conditions which could lead to something worse than the situation in Zimbabwe."

No threat to food security

He said the government does not intend to change the Constitution, and that the new green paper on land reform will help with the framework in which the transfer of land takes place.

He also feels a radical revolution won't threaten food security because "it will provide new farmers with the opportunity to produce".

Frans Cronjé, deputy chief executive of the South African Institute for Race Relations, said that despite Nkwinti's words to the contrary, that "the nationalisation of lands is, indeed, government policy, it says so, black on white".

"He denies it, but it's in the strategic plan. If it were something that shouldn't have been part of the plan, why isn't the director-general - Thozzi Gwanya, who compiled it - being repudiated?"

"I simply don't believe them. I'll even go so far as to say that they're lying."

Cronjé feels these kinds of plans will do irreparable harm to our country, and mean the end of South Africa as an independent, successful democracy.

"I can't imagine that the majority of black South Africans, who couldn't get the right to own property for hundreds of years, would be willing to simply hand it over to the state."

Johannes Möller, president of Agri SA, regrets Nkwinti's "double speak" and said, as a result of this, his organisation's planning focuses only on the short-term, "but we're still willing to co-operate".

25. Zuma's staff crisis not over

2010-07-05 10:53

Pieter du Toit, Die Burger

Cape Town - The office of President **Jacob Zuma** is facing further trouble after it was revealed that more senior staff members may soon quit their jobs.

Zuma's spokesperson Vincent Magwenya apparently fell victim to infighting in the president's office. He allegedly became increasingly uncomfortable with the way in which ANC officials controlled access to the president.

The announcement on Friday about Magwenya's long-awaited resignation was followed on Sunday by reports that more senior staff members in the presidency - **Vusi Mavimbela** (director general) and Vusi Mona (communications head) - were on the verge of leaving.

Tensions 'normal'

This follows the earlier resignations of **Joel Netshitenzhe** as policy head - a position he had held under former president Thabo Meki - and **Jessie Duarte** as operational head.

Magwenya, who will soon take up a senior communications post with Standard Bank, would not confirm or deny reports about Mavimbela and Mona, but said it was difficult to take faceless allegations seriously.

"The Presidency is functioning normally. There is, like in any organisation, tension and differences between those working there. It is normal. It shows they have a passion for the cause."

But Die Burger has learnt that Magwenya was the target of Zizi Kodwa and **Lakela Kaunda**, Zuma's confidantes in Tuynhuys and the Union Buildings, who want to control access to the head of state.

Lovechild saga

He was being held responsible by Kodwa, a special presidential advisor and Kauna, head of Zuma's private office, for the storm caused by the revelations in January that Zuma had an illegitimate child with **Sonono Khoza**, daughter of Sifa vice-president, **Irvin Khoza**. He had apparently "messed up" the handling of the affair.

The Sunday Times informed the Presidency of its front page story ahead of publication. Magwenya recommended that Zuma defuse the expected public criticism by immediately making a confession and giving all details but this strategy was rejected by senior advisors, trusted sources had revealed.

In the following week, the president was heavily criticised after the Presidency allowed the situation to develop into a public relations disaster.

Magwenya's attempts to do damage control were repeatedly thwarted and Zuma's office only released a proper statement six days after the story broke.

Kodwa, who like Kaunda, is extremely loyal to Zuma, was taken from Luthuli House some weeks afterwards, and deployed in the presidency.

"The way in which people are made suspect, worked out and they are gossiped about, is reprehensible, unprofessional and shows a lack of respect for the office of the president," said a figure of authority close to the president.

26. Afrikaners must find their own Nkandla - Zuma

2011-02-17 07:00

Pieter du Toit and Lizel Steenkamp, Beeld

Cape Town – The Afrikaner should find his own Nkandla, President Jacob Zuma said on Wednesday.

Not a geographical area, but a psychological home where he's safe and has the freedom and confidence to live and express the things that are important to him.

Zuma said in an interview with Beeld – the first with an Afrikaans newspaper since he became president – he has a deep understanding for the need of some Afrikaners for a home of their own.

“For example: I work in Cape Town and in Pretoria, but then I want to go to Nkandla (in rural KwaZulu-Natal). That's where I belong. I feel at home when I'm there.

“I can do the indlamu (a traditional dance for men), I can speak isiZulu...

“This is what some Afrikaners need on a psychological level: an Nkandla.”

He emphasised the fact that he doesn't mean Afrikaners can or should demarcate their own area or create a separate home.

“You can't create an Orania, you must be part of South Africa and share in what we all share.”

Proud of heritage

The president explained that historical realities have determined that various ethnic groups are concentrated in various parts of the country.

For instance, the Venda live mostly in the north of the country, the Zulus in KwaZulu-Natal and the Xhosas along the East Coast.

He said the Afrikaner is not found in a single geographical area, but all over the country. This is why they don't have a “physical Nkandla”.

Zuma said ethnic diversity in South Africa is valuable and that he, as a Zulu, is proud of his heritage and traditions.

“Being a South African doesn't make me any less of a Zulu. But being a Zulu also doesn't make me any less of a South African.”

Fought for freedom

Despite his extensive conversations and meetings with Afrikaners – since taking office he has visited white squatter camps, Orania and the union Solidarity – it is still impossible for him to say who exactly represents “the Afrikaner”.

“I've met many different Afrikaners. Some of them don't even want to be called Afrikaners, but rather Boere.

“So you can't say that, since I've met one Afrikaner, I have met the Afrikaner (representing the whole group).”

Zuma spoke at length about the Afrikaners' unique history and how this distinguishes them from other whites in the country.

“Some people are upset when I say this, but it's a fact: they are the only white group who can lay claim to the fact that they also fought for their freedom, against the Brits... they died in concentration camps.

“They made a contribution to the development of South Africa and helped make it what it is today. They are an important group.

“They are the kind of group that doesn't carry two passports, only one.”

27. SA won't be a 2nd Tunisia - Zuma

2011-02-17 09:18

Lizel Steenkamp and Pieter du Toit, Beeld

Cape Town - President **Jacob Zuma** says he is confident that South Africa will never become "a second Tunisia".

Zuma gave this assurance in an interview with **Beeld** on Wednesday, amid violent protests about poor service delivery and unemployment in Mpumalanga and North West.

He fervently rejected predictions that South Africa was heading towards a situation similar to that in Tunisia.

"I can tell you there will never be a Tunisia in South Africa. We have a constitutional democracy here. No-one is being repressed; everyone has the right to say what he wants and to vote."

"It is impossible. I use the word again: It is impossible."

One person has already died in Ermelo and 42 were arrested in Boipelo in North West after they threw stones at the police and set a police station on fire.

Dissatisfied poor

Zuma's reaction followed a prediction by **Moeletsi Mbeki**, political analyst and brother of former president **Thabo Mbeki**, that South Africa's dissatisfied poor people would turn on the government in 2020.

It would happen when the ANC government could no longer afford the extended welfare system.

Tunisia's head of state resigned last month amid far-reaching and violent public protests, and the government was also disbanded.

Mbeki said the ANC government was using welfare grants to lure poor black people to voting stations and the state would not be able to afford it on the long run.

"The ANC has inherited a complicated society which it barely understands, its fumbblings with it are busy turning it into an explosive mixture.

"The ANC leaders are like a group of children playing with a hand grenade. One day one of them will succeed in pulling out the pin, which will kill them all," said Mbeki in an opinion piece.

Fundamental differences

The head of state on Wednesday firmly disagreed with Mbeki in his office in Tuynhuys, while television footage of the Ermelo protest marches flashed in the background.

"I don't want to become personal, because it is not in my nature. But it is easy to be clever, to sit back and to criticise," he said.

Zuma explained there were fundamental differences between the governing circumstances in South Africa and Tunisia. According to him there were no parallels between the history, politics and social conditions of the two countries.

"How and on which basis to you compare apples and guavas? That is how it is with analysts: They analyse and criticise without doing the work or giving alternatives. Really, we don't have to waste too much time on this."

The violence in Ermelo also came up during Wednesday's debate about Zuma's State of the Union address in the National Assembly.

Mduduzi Manana, an ANC MP from Ermelo, pleaded with young people from his hometown for a "ceasefire".

Ceasefire

"Young people, declare a ceasefire, let pupils go to school, don't start fires and loot stores," he said.

"Your impatience is justified, but your frustration with unemployment will be solved, because the president has declared that this year is a year of job creation."

The DA took Zuma to task and criticised him because he gave too little attention to local governmental matters.

DA spokesperson for co-operative governance, James Lorimer, said it was due to corruption, nepotism and collusion that municipalities were collapsing. "Municipal failures are no act of God, they're a direct result of the ANC's failed policy directions."

According to Municipal IQ, an independent online information service, 111 protests were reported last year, compared to 105 in 2009 and 27 in 2008.

28. Accusations fly in Khoisan row

2001-12-21 23:11
Philda Essop

Cape Town - Accusations of opportunism are being exchanged as members of the Khoisan community disagree on who the paramount chief of the Western Cape group is.

Calvyn Cornelius, paramount chief of the Khoisan Cultural Movement, accompanied 50 Khoisan members on a pilgrimage through Cape Town on Tuesday to "honour their ancestors and set free their spirits".

Cornelius, who says he represents at least 16 000 members of the Khoisan community in the Western Cape, was apparently inaugurated as paramount chief by the Cape Town chief magistrate the day before.

'Looking for a shortcut to riches'

Basil Matthys Coetzee, vice-chairperson of the Western Cape Khoisan Council, called Cornelius an impostor who was jockeying for position, "looking for a shortcut to becoming a millionaire". He said Cornelius was a member of the Khoisan council but had made himself a tribal chief and paramount chief.

"Cornelius is also the man who is laying claim to the land on which the Waterfront is built as it allegedly belonged to his ancestors. He makes a mockery of the Khoisan community as everybody knows that the ocean in those days reached the castle. How can he say it belongs to the Khoisan when the land was covered by the ocean?

"He is arrogant. No one inaugurates a tribal chief. It is a structural thing. There are only two Khoisan paramount chiefs in the entire country. They are Paramount Chief Andrew le Fleur of the Griquas and Archbishop Daniel Kanyiles of the National Council of Khoi Tribal Chiefs," said Coetzee.

Great grandfather

In answer to Die Burger's questions, Cornelius on Friday said his great grandfather was a Khoi tribal chief. He only knew him as "oupa". His grandfather was David and his father was John.

Dan Fletcher, who is in Cornelius' group, said on Friday Coetzee was apparently not up to date with events in the Khoisan community and unaware of the changes that had taken place.

"Our thing is a holy thing. Cornelius is our paramount chief. Coetzee tries to disparage our process. I will not comment on their accusations, as it is beneath me," said Fletcher.

☐ Sen e-mail to reporter **Philda Essop**.

- **Die Burger**

29. Sasco members 'snub' Phumzile

2005-08-21 22:26

Alicestine October, Beeld

Johannesburg - Deputy president Phumzile Mlambo-Ngcuka was on Sunday interrupted in the middle of a sentence when the KwaZulu-Natal delegation of the student organisation Sasco walked out of the Chris Hani memorial hall near the FNB stadium south of Johannesburg.

Mlambo-Ngcuka was addressing Sasco members on the last day of the organisation's five-day national conference.

The deputy president had hardly started her 20-page speech when about 20 Sasco members from KZN left the hall. Most of them were dressed in red "We support Zuma 100%" T-shirts.

Other Sasco members clapped their hands and beat rhythmically on tables as the delegation walked out in single file.

Nqaba Bhanga, national secretary-general of Sasco, called the members to order after a clearly confused Mlambo-Ngcuka returned to her seat.

'Transport problems'

Sammy Mashita, Sasco chairperson in KwaZulu-Natal, who was clearly upset, also stood up and admonished the members.

Mashita said it would be decided how these members of the delegation should be disciplined.

He later said the delegation had to leave early because they had transport problems.

Sasco's national executive committee, by means of Bhanga, sharply criticised the behaviour of the KZN delegation.

"It is one of our ANC traditions that the necessary respect be paid while a leader is talking."

Bhanga said the incident would be investigated and the "right steps will be taken against these members".

Bhanga also referred to the recent raids in connection with former deputy president Jacob Zuma.

"I agree with Blade Nzimande who says it is the collective responsibility of all ANC structures to support Zuma.

"But all of us must do so in the correct manner - Sasco too."

30. Millionaires hit by fraud scheme

2009-06-18 08:39

Maygene de Wee, Die Burger

Cape Town - Investors from as far abroad as the United States, Britain, Israel, Canada and the United Arab Emirates have lost millions of dollars which they invested in Barry Tannenbaum's pyramid scheme.

Twenty-two millionaires from the Western Cape are among the 400-odd South African investors who lost money in the collapsed scheme.

Shirish Kalian, one of the three trustees who were appointed to administer Tannenbaum's sequestered South African estate, said on Wednesday that these investors are estimated to have invested about R64.5m in the scheme, which promised enormous dividends.

Vincent Matsepe and Gavin Gainsford, of KPMG International, are the other trustees.

Richard Goudvis, legal representative for 20 of the 22 Western Cape investors, said that none of his clients are willing to speak to the media.

Approached by 'promoter'

He said they are giving their full co-operation to the task team investigating the case in an attempt to recover their money.

"We are currently providing proof of the exact amounts which were invested."

Goudvis said the investors which he represents were all approached at one stage or another by Daryll Leigh, who was called a "promoter".

Another promoter whose name pops up repeatedly, is Dean Rees.

According to Goudvis, Tannenbaum made a presentation to clients in February this year, in order to convince them to invest in the scheme.

Michael Strauss, a partner in the law firm Ian Levitt Attorneys, said he's sure that more people will come forward now.

Tax implications

Meanwhile, Adrian Lackay, spokesperson for the South African Revenue Service, said they and the task team want to determine precisely how the money left the country, and where the investors' money came from.

Lackay said if they listen to complaints of investors, there is a large possibility that they won't get their investments back.

Charles de Wet from the auditing firm PriceWaterhouseCoopers and Prof Kobus van Schalkwyk from the University of Stellenbosch's Department of Accounting, said on Wednesday they would expect that people who earn money from income or investments to declare it.

They said that, should this not happen, these people expose themselves to fines of up to 200% of the interest they've earned.

31. Yengeni 'rushed off in cop car'

2008-03-20 07:23

Maygene de Wee, Die Burger

Cape Town - The police began an investigation on Wednesday into allegations that African National Congress former chief whip and sentenced fraudster Tony Yengeni again had received preferential treatment from Western Cape police.

Yengeni appeared in Goodwood Magistrates' Court on Wednesday on a charge of drunken driving, alternatively of reckless or negligent driving.

After the court procedures he was taken away quickly in a police vehicle with registration number CA 547 311.

Superintendent André Traut denied on behalf of Goodwood police station that it had been their vehicle and that Yengeni had received preferential treatment.

Traut later said the vehicle had been lent to the police union, Popcru, according to an agreement between the union and the police.

Vehicles used for union matters

Popcru secretary-general in the Western Cape, Mncedisi Mbolekwa, said he was not aware Yengeni had been transported in a police vehicle.

He added that there was an agreement between the police and Popcru and that, according to his information, the vehicles were only used for union matters.

He said that he would investigate why Yengeni had been transported in the vehicle.

Yengeni, who was out on R500 bail, appeared in court after his arrest on November 25 2007 when he landed on a traffic island in his black BMW in the middle of the night.

The hearing was postponed on Wednesday until May 5 to allow for further investigation.

32. Lottery Board struggles to spend

2010-03-19 08:50

Maygene de Wee, Die Burger

Cape Town - At the end of the 2009 financial year, the National Lottery Board (NLB) had about R6.3bn in cash and liquid assets, while various charity organisations and non-governmental organisations (NGOs) were struggling and in desperate need of financial help.

This information was contained in court documents submitted in the Western Cape High Court on Wednesday, after two NGOs - the South African Education and Environment Project (SAEP) and Sikhula Sonke - submitted an urgent application.

They allege in their court documents that their applications for financial support were turned down repeatedly without explanation by the NLB.

Their application asks that the court review and waive the board's decision not to approve their applications.

The SAEP is an organisation which helps children and adults from previously disadvantaged communities to improve their academic and life skills.

Skhula Sonke helps young children in Khayelitsha with access to pre-school education and also trains parents and staff who work with pre-school children.

Only 69% of available funds paid out

According to the court documents, the NLB's 2008 annual report indicates an amount of R5bn, of which just about R3bn was set aside for financial assistance for organisations. Eventually, less than R2.1bn of the R3bn was made available.

Of 2009's R6.3bn, R3.4bn was made available, but only R1.4bn was allocated. In the end the NLB's distribution agents only paid out 69% of the available funds.

The SAEP says in its court documents that it has been applying for financial assistance since 2003. Every application was rejected.

Acting judge Takalani Samuel Madima ordered that the application is not urgent, but added that he did not mean to imply that the fate of the children is not an urgent matter.

The case was removed from the urgent court roll. The NGOs can now apply to have it placed on the normal court roll.

David Borgström appeared on behalf of the NGOs and Nazeer Cassiem appeared for the NLB.

33. WCape going green - by order

Jul 08 2010 14:00 Alicestine October

Cape Town - Suppliers of services and goods to the Western Cape government will need to consider greener options if they wish to do business.

The Western Cape is the first province to create a green policy for supply and procurement services, designed to promote eco-friendly practices.

This is in line with the 2Wise2Waste programme of the provincial department of environmental affairs and development.

The Green Paper on the environmentally friendly supply and procurement of services and goods for the provincial government specifies, among other things, that environmental criteria in supply management, procurement management, logistical planning and turnover management need to be included.

Departmental spokesperson Aziel Gangerdine said this will mean that the Western Cape government can approve both specifications and contracts based on these guidelines.

The public will be able to submit inputs to the paper before its submission to the provincial cabinet.

- Sake24.com

34. Max 'has medical alibi'

2010-02-16 09:09

Maygene de Wee, Die Burger

Cape Town - Advocate Lennit Max, the Western Cape MEC for community safety, said on Monday he had medical proof, which he would present in court, showing it was impossible for him to have had a sexual relationship three years ago with Belinda Petersen, 33.

It also emerged on Monday that he would sue the Sun, Rapport and his former spokesperson, Julian Jansen, for slander.

Meanwhile, **Helen Zille**, the Western Cape premier and DA leader, said a policy on sexual harassment in provincial administration was necessary.

In his statement, Max said there were several reasons, which he would make known during litigation, showing why it was impossible for him to have had sex in his home with Petersen, a former police clerk from Manenberg, as was claimed in some newspapers.

Smear campaign

Max says he felt it necessary to react to inaccurate media reports which were part of a smear campaign against him.

He claimed some newspapers repeatedly referred to four charges of sexual harassment that had earlier been filed against him when he was still the Western Cape police commissioner. In reality, there had only been two such charges.

In both cases, in 1999 and 2002, the charges were laid by people against whom he had taken disciplinary steps. In both cases the charges were probed by an independent investigation team from Pretoria and Max was found to be innocent. He also denied claims that he had, before the alleged relationship with Petersen, ever represented her in a case about sexual harassment.

He would provide documented proof that he represented her after charges of insubordination and absence from work were filed against her.

Zille and Zuma

He withdrew from the case after she made sexual advances towards him. His withdrawal was discussed with assistant commissioner Raymond Strydom, read Max's statement.

Max also referred to several journalists who were apparently unethical in publishing unproven allegations, although all the involved parties denied the allegations categorically.

After the ANC slammed Zille for sharply criticising President **Jacob Zuma's** extra-marital affairs but then said the DA would not investigate Max's behaviour, she came back and said the context regarding the two incidents had to be considered, reported Alicestine October. Zuma defended his behaviour in terms of cultural polygamy although it was proven that extra-marital affairs were not part of Zulu culture. "He also propagated safe sex. There is an element of hypocrisy," she said.

Allegations denied

She would've asked Max to go on leave should he not have recommended it himself.

On the question whether this meant Max was "safe", she said: "It is not safe to make assumptions." Zille said furthermore that when a colleague in answer to a question, gave her the assurance that he told the truth, it was demanded that she believed him.

"If evidence to the contrary is made known, action will be taken."

Max denied all the allegations in the strongest terms.

35. R159m spent on TV sets

2009-08-27 10:00

Philda Essop

Cape Town - The Department of Correctional Services (DCS), spent about R159m on television sets in one financial year, while maintaining them at R5m per month.

This information emerged on Wednesday at the parliamentary portfolio committee regarding correctional services, where the DCS's top management gave a presentation about the outsourcing of services.

MPs heard that the department spent a total on R1.148bn on outsourced services for the financial year 2008-2009. It included 886 contracts.

R1.1m was spent on a feasibility study to determine whether outsourcing was the best option.

Committee members stated their concern regarding the outsourcing of services. Vincent Smith, chair of the committee, said he was "alarmed" about the matter.

R839m for catering

Other services which were outsourced included R839m spent over a period of 36 months on catering, according to Mollet Ngubo, deputy commissioner of acquisition.

In response to this, Smith said: "If you do the math, it comes to about R23m per month."

Ngubo also said contracts worth R20m were awarded for internal auditing services; R2.5m for a period of two years on cleaning services at the DCS head office; R4.95m on the training of junior and middle managers, and more than R1m on the maintenance of closed-circuit television cameras, which were acquired at R436m.

According to Smith, the amount spent on auditing services came to R667 000 per month.

"It's crazy. I don't know who does this work. I would really like to know, because I'm sure I would be able to negotiate a better agreement. We can't spend R667 000 per month on internal auditing services, while state departments are supposed to have this ability internally."

People aren't trained internally

"The department spends this money because people aren't trained internally."

DA MP Albert Fritz wanted to know whether the state had received any value for its money, which was spent on the training of junior and middle managers.

Within 14 days, the department has to provide the committee with a comprehensive report regarding the outsourcing of services.

Details will be provided at a later stage.

- Die Burger

Read more on: [politics](#)

36. Baffled Santon ups security

2010-01-20 08:01

Maygene de Wee, Die Burger

Cape Town - former Springbok hooker Dale Santon will be appointing security guards at his house to ensure the safety of his family.

Santon, who is recovering in a private hospital, said he would also like to know why his home was petrol bombed in the early hours of last Saturday morning.

Santon sustained second-degree burn wounds in the incident, and after being admitted to hospital needed an urgent skin graft to his face and right arm.

On Tuesday the police said Santon is "clean".

When asked, Keith Chandler, spokesperson for Diep River police, said Santon's past, his personal life and his current business affairs were investigated, but nothing out of the ordinary was found.

He said as of yet they don't have a motive or suspects.

Chandler said it was established that the number plate of the orange BMW which was used in the incident was stolen in Grassy Park last month.

A witness who saw the BMW stop at Santon's house was able to memorise the registration number.

The owner of the number plate told the police his vehicle's bumper was stolen along with the number plate.

When asked whether he could think of any reason why someone would want to attack him or his family, Santon said he was baffled and couldn't think of anything.

He also said he has no business activities besides his permanent job.

"I work for a boss and we're not allowed to do other work.

"And I certainly don't party, so I can't think why anyone would want to bomb my house."

37. No for coloured party

2008-07-21 10:46

Philda Essop

Cape Town - A proposal by Dr Richard van der Ross that the Bruin Belange Inisiatief (BBI) (Coloured Interest Initiative) achieves bigger political clout by becoming a political party, was scrapped over the weekend.

Instead, it was decided that the organisation, the first of its kind in South Africa which aims at promoting coloured interests, will take on the role of a watchdog organisation. It will also attempt to make a significant impact on the policies affecting coloured people.

In an attempt to promote coloured entrepreneurs it was decided to create an investment fund and possibly also establish an investment bank.

The organisation will establish structures in towns, which will become involved on district and municipal levels. The structures will address socio-economic issues like education, drug abuse, unemployment, housing and crime.

The body was launched this weekend at the Goudini Spa near Rawsonville.

400 at launch

About 400 coloured men and women - including politicians, actors, businesspeople, government officials as well as community leaders - attended the event.

Ivor Opperman, a teacher from Brackenfell, was elected chairperson. Bosch Willemsse was elected the deputy chairperson and Basil Kivedo, Anthony le Fleur and Gilbert Schroöder will make up the secretariat.

Politicians seen at the meeting included Sakkie Jenner, provincial ID leader, two DA members from the Western Cape legislature, Lennit Max and Patty Duncan, as well as Helen Lamoela, DA member in the National Council of Provinces.

Former University of the Western Cape rector Van der Ross, 86, welcomed the initiative but said unless it became a political party, he could not see it exerting any political pressure.

"Coloured people make up the majority in two provinces. In the Western Cape, coloured people are 55% of the population and in the Northern Cape, 52%.

38. Zille receives bomb threat

2009-01-27 08:02

Maygene de Wee, Die Burger

Cape Town - Helen Zille, mayor of Cape Town and leader of the DA, admitted on Monday that her office had received a phone call related to possible threats against her.

An unknown caller telephoned her City of Cape Town office early in the morning and asked for Zille's cellphone number.

The person said he wanted to warn her about people who wanted to threaten her.

Zille's staff however refused to give out her number.

Later someone else called to say there was a bomb in Zille's office.

DA spokesperson Fritz de Klerk said the police had traced the telephone number from which the bomb threats had been made to the DA's parliamentary offices.

Zille's office, however, could not trace the numbers from which the calls had been made.

Zille 'used to things like that'

Zille confirmed that calls about bomb threats had been received.

But she said she was "used to things like that".

"I was in a meeting and we simply evacuated and held the meeting elsewhere."

Both offices were evacuated and the police were called.

De Klerk said they were busy with a media conference and had to continue their work later. Police spokesperson Captain Randall Stoffels confirmed that the police received a complaint related to a bomb threat on Monday.

Two unknown callers had allegedly made calls to the mayor's office, threatening that a bomb had been planted.

Stoffels said a partial evacuation took place and the premises were searched with the aid of a sniffer dog. No explosive devices were found.

Leads being followed up

Die Burger was told by a reliable source that a prominent official from a prison in the Western Cape could possibly be behind the calls. The man, whose name is known to Die Burger, is apparently a member of another political party in the Boland.

Ofentse Morwane, spokesperson for Correctional Services, said no complaints had been laid against any of their officials.

Should a complaint of this nature be laid and the name of the official be released, they would take steps against him. Stoffels said all leads were being followed up and the police could not pre-empt the investigation.

39. Student slams Zuma 'bullies'

2010-02-18 09:16

Aldi Schoeman

Cape Town - UCT student Chumani Maxwele, who was arrested last week for allegedly pointing his middle finger at President **Jacob Zuma** as he drove past in a blue-light convoy, has said he was not protesting against the president or the ANC.

"My protest is against police officers who have the mentality that they can take the law into their own hands," Maxwele told Die Burger on Wednesday.

Maxwele maintained he didn't point his middle finger, but waved the convoy away, saying "hamba" (go away) because the convoy made a noise.

"I didn't even know it was Zuma's convoy."

Irrational bullies

He believed he had fallen victim to "irrational bullies who thought they were big shots".

Maxwele, an ANC member from Woodstock, was jogging on Wednesday last week when the convoy drove past.

One of the vehicles stopped and he was arrested on a charge of resisting arrest and crimen injuria.

He had to get into the vehicle. Police pulled a bag over his head and held him for almost 24 hours. He was first taken to the Rondebosch police station and later to the Mowbray police station, where he was held until Thursday afternoon.

Maxwele was never informed that the charges had been withdrawn, and learned of this in the media.

He decided to talk about his ordeal as "so many rights are infringed on by people who claim they have the highest responsibility to enforce the law".

"This story is about an athlete who was harassed and humiliated, and is not about his involvement with the ANC or any other institution."

That is why Maxwele would not say where he was from or what he studied.

Zille investigates

Meanwhile, Premier of the Western Cape, **Helen Zille**, visited the Mowbray police station on Wednesday. She wanted to act in her supervisory role to learn of the circumstances in which Maxwele was detained.

"If a person is arrested because he pointed a finger at the president's convoy, we will go the same way as Zimbabwe. It has to be stopped now."

Zille described the incident as a "serious misuse of power".

She also discussed the matter at a meeting with **Nathi Mthethwa**, the minister of police.

Robert McDonald, Zille's spokesperson, said Mthethwa asked her to compile a report about the incident.

40. 'We don't forgive the killers'

2008-07-22 09:37

Maygene de Wee, Die Burger

Cape Town - The family of a Department of Correctional Services former brigadier, Willie Rousseau, 76, of Jacobs Bay, have described his murder as senseless, barbaric and humiliating.

"We don't forgive those responsible for this gruesome deed," said Amanda Singleton, Rousseau's eldest daughter.

Rousseau's body was found on a deserted farm road near Hopefield on Saturday afternoon.

About 16:20 on Friday, Rousseau drove to buy cigarettes at a nearby café, as he did every day.

His wife, Joey, became worried when he was not back at his usual time.

Amanda said: "We thoroughly searched his usual route and then we told police in Vredenburg and Saldanha Bay that my father was missing."

By 04:00 on Saturday, the satellite tracking device in his vehicle showed that the car was in the Malmesbury area.

By 07:00, police had arrested two suspects on the Klipheuwel Road near Durbanville.

Dumped his body

Rousseau's bakkie was hijacked and he was strangled to death.

Superintendent André Traut said one of the two men, who had been arrested in connection with Rousseau's murder, admitted that they had robbed him and dumped his body at an isolated spot.

The suspect then took police to the place where Rousseau's body lay in a pool of water on a gravel road near Hopefield.

Traut said police still were searching for a third suspect.

The two suspects they arrested, Cedric Lottering and Ricardo Petersen, both of Saldanha Bay, appeared in the Circuit Court in Velddrif on Monday on charges of theft and murder.

41. Taxi time bomb

2008-12-09 23:33

Le Roux Schoeman, Maygene de Wee, Shantel Moses and Nurene Jassiem, Die Burger

Cape Town - A man was shot in the head on the R300 after a violent taxi driver demonstration during which the controversial struggle song "Kill the boer, kill the farmer" was spontaneously adapted to "Kill the traffic (police), kill the city police".

The demonstration by thousands of taxi drivers caused major disruptions in the Cape Town city centre and on the N2. Many commuters were left stranded.

The police said altogether 42 people had been arrested.

Irate drivers showed little respect for property and at least two vehicles were damaged.

About 2000 members of the taxi industry, under the banner of the National Taxi Alliance (NTA), marched to the civic centre, where they set a rubbish bin and a road sign alight to show their dismay with the city administration.

At about 12:30 they handed a memorandum to Mike Marsden, executive director of service delivery integration at the City of Cape Town.

List of grievances

Alfred Masetsi, an NTA spokesperson, said they were disgruntled with the proposed rapid transit system, the government's recapitalisation programme, the Klipfontein corridor system and taxi permits that were allegedly being held back.

Elizabeth Thompson, member of the mayoral committee for transport, said the rapid transit system is part of a broader, integrated public transport express service that will run from Cape Town International Airport to the city centre in 2010.

The City now has two weeks to study the grievances.

In Mitchell's Plain, taxi owners said they could not guarantee the safety of commuters and suggested that they used buses instead.

At Nyanga, six buses were parked next to the N2. They were not allowed into the township. Stranded commuters were standing on street corners.

At the Nyanga taxi rank at least two people were arrested after they pelted the police with stones.

In Durbanville a bus was stoned at the taxi rank.

The Bellville taxi rank was deserted.

Rubber bullets, stun grenades used

The shooting incident on the R300, in which a taxi passenger was wounded, happened near Delft about an hour after demonstrators had left the city centre.

Captain Joe Wilson, spokesperson for the Delft police, said the shooting happened after a car chase on the N2 that had started at Hospital Bend.

The wounded man was taken to the Tygerberg hospital.

As the demonstration started, the police used rubber bullets and stun grenades to bring the crowd under control.

The City of Cape Town and political parties sharply condemned the violence and intimidation.

Thompson said closed circuit television footage and other video material would be used as evidence.

Rodney Lentit, Independent Democrat secretary for the Western Cape, said all role-players should urgently meet to find a solution.

Lennit Max of the Democratic Alliance said the government may not allow the taxi organisations to hold it hostage, especially not with the 2010 Soccer World Cup just around the corner.

Patrick McKenzie, Western Cape Minister of Community Safety, said the riotous protest action shows a lack of respect for democracy and the Constitution.

42. AWB claims 3 000 new members

2010-04-06 09:31

Ventersdorp - The AWB claims to have had at least 3 000 applications from new members since its leader Eugene Terre'Blanche was murdered, spokesperson Pieter Steyn said on Tuesday.

"People say they are gatvol (fed up)," said Steyn outside the Ventersdorp Magistrate's Court, where two people were due to appear in connection with the murder of the leader of the far right wing group on Saturday.

Steyn said people had contacted them by telephone, via the internet, and had arrived at their offices, asking to become members.

Two newly joined AWB members, Shaun Labuschagne from Brakpan and his friend Dirkie Cronwright from Boksburg, were among the hundreds of people waiting for the court to open.

"We do not want to be excluded with whatever's going to happen," said Labuschagne, 31.

Both joined the AWB at the movement's Ventersdorp head office on Monday night.

"The gun has been loaded a long time ago. They just pulled the trigger now," said Cronwright, 26, who owns a cash loans and labour firm in Boksburg.

Situation extremely explosive

Labuschagne, who has two young daughters, said: "If you see what is happening around you, you need to make preparations."

Gerhardus Brits, 35, from Mookgopong (formerly Naboomspruit), came to show solidarity to "my people".

Brits, who is not an AWB member, came through alone on Tuesday morning, but said he expected about 15 to 20 friends to join him later in the day.

"I am here for the survival of our volk (people). To show we live. To show we are not going to be trampled on. If they bite we are going to bite back."

He said the situation was extremely "explosive".

"What happens here can have extremely serious repercussions."

He said some people had to die for others to live.

"If you or I die there will only be a small article in the newspaper, but when a man like this dies, the world will see it," said Brits, who added that he had lost friends and family in farm attacks.

The AWB is linking Terre'Blanche's murder to ANC Youth League leader **Julius Malema's** singing of a song that contains the lyrics "shoot the boer".

43. Confusion over AWB leadership

2010-04-08 10:23

Gert Coetzee, Volksblad

Bloemfontein - There is currently great confusion regarding exactly who the new leader of the Afrikaner Weerstandsbeweging (AWB) is, complicated by the fact that various spokespeople for the organisation have been making contradictory statements.

Steyn van Ronge told Die Burger on Wednesday that he has a written appointment by **Eugene Terre'Blanche**, dated March 12, stating that he is the new leader of the AWB.

The secretary-general of the AWB, André Visagie from Kimberley, is not aware of Van Ronge's appointment.

Van Ronge, a farmer from the eastern Free State, was introduced as the new leader of the AWB by Pieter Steyn during a news conference at the AWB headquarters in Ventersdorp on Tuesday.

Appointment confirmed

In response to questions from the media at the news conference, the AWB's executive management confirmed Van Ronge's appointment, adding that it's a permanent appointment.

Steyn has acted as AWB spokesperson in Ventersdorp since the murder of Terre'Blanche.

Steyn also renounced an earlier claim by Visagie that the organisation would arm itself to avenge Terre'Blanche's death. Afterwards it was reported that Visagie said Steyn's statements are devoid of any truth.

According to Visagie, Steyn is not a member of the AWB's executive council and does not speak on behalf of the AWB.

Van Ronge said on Wednesday that Visagie, who used to be the spokesperson for the AWB, is a "self-appointed leader". Van Ronge was also surprised that Visagie represented the AWB in a TV interview with **Freek Robinson** on Tuesday.

When asked about possible in-fighting, Van Ronge said the AWB does not want to air its dirty laundry in the media, since the focus should rather be on "the cause".

Resolution

Instead they will take internal steps to resolve the problems (surrounding the leadership). Van Ronge also said he will release a statement on Friday regarding the resolution of the situation.

Visagie said on Wednesday that the AWB executive council had a meeting on Sunday night, during which he, Van Ronge and Johan Potgieter, from Ventersdorp, were appointed as acting leaders or as a "managing committee".

Visagie is not aware of the later meeting where Van Ronge was appointed as leader. "Let's just say he's the interim leader. We will choose a new leader at the national conference of the AWB on May 1."

Visagie also pointed out that, in the TV interview, Robinson was speaking to him in his capacity as secretary-general.

44. New UFS video 'victims' also punished

2010-08-05 09:26

Pieter Steyn, Volksblad

Bloemfontein - The "victims" of the latest video to cause a storm at the University of the Free State (UFS) have been punished, along with the rest of the house committee of Villa Bravado, for their "participation" in the video in which they were initiated.

Theuns du Buisson, one of the four students who was initiated, told Volksblad exclusively on Wednesday that he, Wessel Wessels, Pieter Cockeran and Jonathan Bosman had, along with the rest of the committee, been given "a sentence" after the UFS became aware of the video earlier this year.

"The video was on Villa Bravado's Facebook page. Rudi Buys, dean of students, and Quintin Koetaan, director of accommodation, showed up at the residence one morning and asked us to remove the video from Facebook.

"They asked us to keep it inside the residence since they didn't want to cause controversy in the 'international media'."

Du Buisson said the primarius of the residence was suspended shortly thereafter and the disciplinary hearing of residence head Paseka Mokoena has begun.

"The whole house committee had to make official statements at campus police. Then we were told we had to do community service at a pre-primary school as punishment."

The punishment was supposedly for the fact that no-one reported the initiation incident to the UFS management. He feels the punishment is "ridiculous". He said that, until Volksblad released the video on Monday, the matter was never mentioned.

"The university was absolutely quiet. We didn't hear another thing until Monday afternoon."

Expected

According to Du Buisson, Koetaan called a meeting with Villa Bravado's house committee and asked that all media enquiries be directed to the UFS spokesperson, Lacea Loader, "to protect themselves".

Du Buisson sympathises with Nthakeni. "He's really a nice guy who doesn't actually support initiation. The house (residence) expected it of him. We also wouldn't have felt a part of the residence if we hadn't gone through the initiation."

He says they don't really feel humiliated. "We realise the video has nothing to do with the Reitz video, but we think both videos were unnecessarily blown out of proportion."

Loader wouldn't give any comment on Wednesday. "Since the case is still in the process of a disciplinary hearing, it is sub judice and we can't comment."

Meanwhile, the Villa-video was also removed from the YouTube website.

Julie Taylor, communication official of Google and YouTube, said in a statement that the removal of a video largely depends on the website's users.

According to the statement, their users flag videos they deem inappropriate. When this happens, the video is investigated by YouTube staff, and if it's found not to fall within YouTube guidelines, it's removed within minutes.

However, human rights' initiative AfriForum has made the video available on their website.

Mothusi Lepheane of the human rights' commission (HRC) in the Free State said on Wednesday they are aware of the Villa-video.

"But we haven't seen it and have not received a complaint about it. If we do see any human rights abuses in the video, we will act immediately, regardless of whether anyone submits a complaint or not."

45. Armed robbers hit UFS campus

2010-03-19 09:00

Pieter Steyn and Gerda-Marié Viviers, Volksblad

Bloemfontein - The University of the Free State (UFS) was shaken on Thursday when three armed robbers struck at the office of a departmental head.

The robbers stormed into the office of Professor Jo van As, head of the department of zoology and entomology. Van As, a Master's student and a technical assistant were tied up and threatened with firearms.

A student who was in the building at the time of the incident, who prefers to remain anonymous, says two of the three robbers were in Van As's office on Wednesday afternoon as well, pretending to be students.

Van As recognised them immediately when they stormed in along with a third robber on Thursday.

"They obviously came to investigate and plan the robbery on Wednesday."

The robbers tied them up with cable ties and forced them all under the desk.

'Don't be a hero'

"When the professor shifted slightly, they pressed a firearm against his back and told him 'Don't be a hero, Prof.'"

The robbers stuffed the stolen cellphones, wallets and computers in a bag and fled, presumably in a grey Isuzu double-cab bakkie which had been stolen on the campus earlier that day. The bakkie's registration number is DNS 546 FS.

Koos Bonthuys, station commander of the Park Road police station, said in a statement that no stone will be left unturned in the search for the robbers.

Anyone with information should immediately contact their nearest police station.

Van As, an expert on Charles Darwin's theory of evolution, is apparently severely traumatised. He declined to speak to Volksblad.

News about the robbery spread through Bloemfontein like wildfire.

Students scared, vulnerable

Students who spoke to Volksblad said they feel scared and vulnerable. "Anyone can attack us when we're sitting all alone in a laboratory."

UFS rector **Jonathan Jansen** expressed his shock over the incident.

"The situation is under control and students and staff should remain calm. The top management will be doing everything in its power to protect our staff and students."

According to Jansen, urgent meetings will be held to determine how security can be improved.

46. Sour end to Suidlanders meeting

2010-04-30 09:21

Pieter Steyn, Volksblad

Bloemfontein - A meeting of the Suidlanders - an organisation focused on the protection of "Boere-Afrikaners" - ended on a sour note on Wednesday night when four vehicles were stolen and a fifth was nearly destroyed.

The meeting was held at Sand du Plessis High School in Bloemfontein and attended by about 1 250 people, according to Doep du Plessis, leader of the Suidlanders in the Free State.

Du Plessis said he received information that the guilty parties are a gang who focus on stealing cars.

"I think they actually wanted to steal at the Bloemfontein Show, but the policing there was too good."

He said because of the large number of people who attended the meeting, not all of them could park on the school grounds.

"Many people had to park far away where there are no street lamps or car guards, and clearly the police were not patrolling there."

Crime

One of the victims who spoke to Volksblad believes it was an organised action against Afrikaners.

"Clearly they wanted to send a message."

However, Du Plessis denies this.

"It was a coincidence. It's simply yet another instance of the crime plaguing our country."

A double-cab bakkie belonging to André Bezuidenhout, a farmer from Hertzogville, and his wife Cornél, was nearly destroyed.

"The bakkie is barely a year old. The entire dashboard was ripped out and the bonnet was bent open. I think they were looking for the Tracker device."

His wife said "something was bothering her" while they sat in the meeting,

Hooters

"I heard hooters, but thought it was people driving past. The cars that were stolen are probably in Lesotho by now."

Nothing was stolen from the bakkie.

"They just destroyed it. They have no sense of value."

According to Chaka Marope, police spokesperson, the police are investigating the thefts. No suspects have been arrested yet.

47. Bok emblem could disappear

by Gert Coetzee, Die Burger

2007-06-21 22:15

Cape Town - A proposal to discard the Springbok and accept the Protea as the only emblem for all South African sports teams will be discussed at the ANC's policy conference in Midrand next week.

This could lead to the disappearance of the Springbok emblem that has been used since 1906.

Cedrick Frolick, ANC chief whip in the parliamentary sports portfolio committee, confirmed on Thursday that the disappearance of the Springbok would be raised at the conference.

"It's not only about the Springbok emblem but about uniform colours for all national teams in the interest of nation building," Frolick said.

"Some teams do not look like South African teams when they're on the field. The soccer team have a different strip every time they play.

"It has been decided twice that the Protea should be the only national sports emblem. The last time was in 1998. Talks about the application will now begin in earnest."

The DA rejected the idea, saying that the ANC, unlike former President Nelson Mandela, wrongly tried linking the Springbok with apartheid and ignored the Springbok story since 1994.

"The rejection of the Springbok emblem is like throwing away a treasure from our national heritage," DA spokesperson on sport Donald Lee said.

He said the ANC was deliberately forgetting the black, brown and Indian Springbok supporters.

Nothing distasteful about the emblem

"When Bryan Habana's mother thinks about the Springbok emblem it will certainly not be because of apartheid but because of her son's unbelievable performances for the Springboks.

"If Nelson Mandela could proudly wear a Springbok jersey with number six on the back there could be nothing distasteful about the emblem.

"When the players sing the national anthem with their hand on their heart, it is clear that the emblem shows how far we have come as a nation," Lee said.

Frolick said the power to decide on national sports colours was in the hands of the minister of sport.

The delegated power for execution rested with the SA Sports Confederation and Olympic Committee (Sascoc) that, in accordance with the new Sports Law, had to establish a national colours board for the awarding of all national colours.

Frolick had earlier told Rapport that the Springbok should disappear to complete transformation in rugby.

But it was more important that the SA Rugby Union should change its constitution first to have more say in managing transformation at provincial level.

"The Springbok still represents the old (racially divided) past. We should start looking at replacing the emblem," he said.

48. Ramaphosa rumblings denied

2007-09-03 00:35

Carien du Plessis and Gert Coetzee, Die Burger

Port Elizabeth - It's make or break for Cyril Ramaphosa if he has any ambition to become the leader of the African National Congress, a political analyst has said.

Aubrey Matshiqi of the Centre for Policy Studies was responding to a Sunday Times report that said Ramaphosa was "open to views" that he should make himself available to be elected president of the ANC.

However, Ramaphosa said in a statement on Sunday night that he was not interested in joining the presidential succession race.

"Like all ANC members I am confident that this matter will be clarified in accordance with the policies, organisational culture and processes of the ANC," Ramaphosa said.

The report appeared on the eve of the quarterly meeting of the ANC's National Executive Committee (NEC), due to begin in Gauteng on Friday.

The Eastern Cape ANC branch that the Sunday Times said had announced its support for Ramaphosa, denied everything on Sunday.

Already had meeting with Tokyo Sexwale

Siyakholwa Mlamli, ANC secretary of the OR Tambo region, one of the largest in the Eastern Cape, said the region still supported party deputy president Jacob Zuma.

"We haven't even held a meeting with Cyril Ramaphosa," he said.

The region had already held a meeting with businessman Tokyo Sexwale, who, like Ramaphosa, was also being named as a possible (third) option in the leadership struggle between President Thabo Mbeki and Zuma.

They voiced concern that Sexwale was cutting into support for Zuma in the area.

Mlamli nevertheless admitted that if Zuma withdrew from the race, he personally would not feel comfortable supporting Sexwale.

"We have not yet discussed the question in this region," he said.

Approach Ramaphosa if Mbeki withdrew

ANC members in both the Mbeki and Zuma camps had indicated that Sexwale's media-savvy style and his open support for capitalism did not go down well.

Toto Wonga, secretary of the Ukhahlamba region, the smallest ANC region in the Eastern Cape, said he would approach Ramaphosa if Mbeki withdrew from the leadership race.

Matshiqi earlier told Beeld that Ramaphosa was probably the only ANC leadership candidate sticking to the ANC tradition, which required prospective leaders to keep their ambitions under wraps.

But he added that Ramaphosa would soon have to start speaking up, because the political future of those who supported his candidacy was also at stake.

Matshiqi said Mlamli's denial was possibly an about-turn, because he realised the information about Ramaphosa was a bit premature.

Eastern Cape ANC leaders that Beeld spoke to on Sunday denied that Mlamli talked to the Sunday Times or that he supported Ramaphosa.

Netshitenzhe adamant

According to the Sunday Times report there were other branches touting Ramaphosa's candidacy, especially in Gauteng.

Meanwhile **Gert Coetzee** reports that at least two people named in news reports as possible candidates for top ANC posts, have denied that they are available.

Joel Netshitenzhe, head of policy co-ordination and advisory services in the Presidency was adamant on Sunday that he would not stand for any top posts.

ANC secretary-general Kgalema Motlanthe dismissed the reports on Sunday as "speculative".

Motlanthe's name was mentioned in reports as a possible new ANC deputy president or chairperson. - Beeld / Sapa

49. ANC bash a Royal affair

2010-01-10 22:55

Gert Coetzee, Volksblad

Kimberley - The exclusive drinks at sky-high prices and shiny new vehicles at the ANC's 98th birthday banquet in Galeshewe made for a sharp contrast with the poverty in the shacks just around the corner in this township.

The most expensive drinks at Friday night's "gala dinner" at the Mayibuye Centre was Royal Salute- and Johnny Walker Blue whisky, which was for sale at R2 700 per bottle. Single shots were not available.

Then there was the 16-year-old Lagavulin at R1 600, and 15-year-old Glenfiddich at R1 500, and other types of hard tack sold at over R1 000 per bottle, according to the price list on the banquet tables. The Glenfiddich was also available at R45 per shot.

Other types of alcoholic drinks were available at R950, R850 and R800 per bottle, or R30 per shot.

The many members of Cabinet and the Legislature who were at the banquet could also order wine and champagne. The price list had Veuve at R950, Moët Rose Imperial, Tittinger and Mumm at R900, and Moët Brut Imperial at R850.

For the not-so-flashy politicians, there was also JC le Roux at R120 per bottle. The wines on the list were Nederburg Baronne and Nederburg Lyric, both at R120 per bottle. Beer and soft drinks cost R15.

At a glance, it seemed as if many higher ranking ANC members, and also the media, were satisfied with the one bottle of red wine from Oranjerivier Cellars which was placed on every table. Yet on that balmy Northern Cape night, free bottled water from the kitchen proved to be the most popular quencher.

Outside the multi-purpose centre, the luxury "off-road vehicles" including Mercedes Benz, Audi and BMW, mostly rented, stood in neat rows.

A mere stone's throw from the centre is one of the very poorest parts of Galeshewe, where people battle to survive in dingy shacks.

A noisy crowd near the centre - on the township's noisiest night of the week - was summarily taken in hand by police and kept in check.

- Beeld

50. Forgiveness 'not for sissies'

2009-10-20 09:22

Liesl Peyper and Gert Coetzee, Die Burger

Cape Town - Forgiveness is not for sissies, Archbishop Emeritus Desmond Tutu said on Monday, in support of the decision of the rector of the University of the Free State, Professor Jonathan Jansen, to forgive the Reitz Four.

"Your magnanimity has aroused the ire of quite a few, who argue that it could encourage a repeat of such despicable conduct; and that the perpetrators should be dealt with firmly and not with a sentimental wishy-washiness," said Tutu.

"I, on the contrary, salute you, for you have done us proud."

Jansen apologised for the conduct of the Reitz Four - who made the widely-condemned video in which cleaners were humiliated - during his inauguration speech in Bloemfontein on Friday.

He pleaded for charges to be dropped against the four and announced that they would be allowed to study at the university again.

Forgiveness instead of retribution

Tutu said he hoped the culprits and their families would have the decency to ask the victims for forgiveness - for the sake of their own spiritual health. "Without forgiveness, this incident will corrode their souls."

He compared Jansen's gesture with the example shown by former president Nelson Mandela when he favoured forgiveness instead of retribution.

"Retribution does not agree with the spirit of ubuntu, while forgiveness reflects precisely that.

Thank you for showing this spirit," wrote Tutu.

Meanwhile, despite strong criticism, Jansen on Monday stood by what he called "the right decision".

He said at a news conference in Bloemfontein that as a leader his decisions were not based on the directives of individual political parties and that he didn't let himself be influenced by those who "beat their breast for social justice".

Punishment

Regarding calls for punishment, Jansen said the Reitz Four had been punished - Reitz had been closed down, their studies had been disrupted and the residents didn't stay on campus anymore.

Jansen said the practical implications of the reopening of Reitz on campus under the same name, as a "model for the meeting of black and white" were now being worked out.

The compensation of the workers in the video was also being sorted out, to ensure it was acceptable to the workers and manageable for the university.

Shortly after the news conference, upset students organised a meeting on campus to object against the university dropping the charges, the retention of the Reitz name and Jansen's management style.

- Die Burger

51. Reitz 4: Rector won't back down

2009-10-19 23:01

Gert Coetzee, Volksblad

Bloemfontein - University of the Free State rector Jonathan Jansen has refused to back down on his decision on the Reitz four, despite strong opposition from several quarters.

Jansen announced during his inauguration speech that the university had withdrawn its own complaint against RC Malherbe, Johnny Roberts, Schalk van der Merwe and Danie Grobler, who were at the centre of a videotaped racist incident which sparked a national outcry.

The four would be invited to continue their studies at the university, the workers would be paid compensation, and the Reitz hostel would re-open as "a model of racial reconciliation", he said.

Right decision

Jansen said during a news conference on Monday that it was the right decision for "the UFS and the country" and had been taken after extensive consultation.

Jansen added that he would not be prescribed to by political parties.

The ANC has been among those criticising the move. The party said at the weekend that it would "again harden racial attitudes not only in the university but in the country broadly".

The rector, responding to calls that the four be "punished", said they have been punished. Reitz hostel was closed down, the four students' studies were disrupted and they were no longer allowed to live on campus.

He emphasised, however, that the criminal charges by the Directorate of Special Prosecutions in the province, and the human rights charges by the Human Rights Commission were still standing.

Missed content of speech

Jansen added that those opposed to the move probably hadn't studied his whole speech, which makes it quite clear that the decision is based on reconciliation as well as social redressing.

He said The Star's headline "UFS racists free" missed the "spirit and content" of his speech.

The same applies to those who only want to see the Reitz four as racists, but not the social complicity of the university.

"Do we have to harp on the Reitz issue until the blood flows? That isn't the kind of country and campus we want."

Jansen said attention is being given to the practical implications of reopening Reitz hostel on the campus, without its name being changed.

Compensation for workers

He said he would like to speak to Heimat Mannerheim, an independent off-campus hostel where mostly ex-Reitz residents stay, about reintegration but "without the baggage of the past".

Details were being thrashed out with regard to compensation for the workers involved in the Reitz incident, Jansen said.

A spokesperson for Heimat Mannerheim's students said they welcomed Jansen's gesture.

At the same time, however, he accused the rector of "having his own agenda" adding that he had to first make good on his promises.

Students opposed to Jansen's decision protested on campus on Monday.

52. Angry soldiers target Parliament
2008-02-07 09:50

Llewellyn Prince and Philda Essop

Cape Town - A Defence Force Union says the government's refusal to grant it permission for a protest march won't stop thousands of "highly aggrieved" troops from causing chaos at the opening of Parliament on Friday.

Thenjiwe Kona, spokesperson for the Speaker of the National Assembly Baleka Mbete said on Thursday that as far as she knew permission for the protest march had been turned down by the authorities.

"Permission is not generally granted for protest marches to Parliament on the opening day of Parliament."

Cape Town city council spokesperson Charles Cooper confirmed that permission had been refused.

'Arrive in our thousands'

But South African National Defence Union spokesperson Charlton Boer said in reaction "We're definitely going ahead. Our members are en route, and the placards and T-shirts are already here."

"We intend to arrive in town in our thousands. My advice to the police is 'Do what you have to do, and we'll do what we have to do'.

"We're not threatening anyone, but we did ask for permission and it was turned down.

"We're not going to interfere with members who are taking part in the parade, but they know we're going to be there.

"If the Cape wants to see something (really big) on Friday, they must try and stop us."

Boer said they were planning to protest because there was no response to their grievances.

Sandu, which represents 18 000 members, has been protesting about its grievances since May last year and has held protests around the country, during which memos were handed over to premiers and even the President.

"To this day nothing has been done about it. The current Eskom crisis is going to look like a circus if we start to protest."

The grievances had to do with "salary increases, the system of promotion and the unilateral implementation of policy".

National police spokesperson Vish Naidoo said he did not comment on the safety of the President.

"But the police will have to take steps if there is an illegal protest."

- Die Burger

53. 'No Nuremberg trials for SA'

2007-08-03 08:27

Jan-Jan Joubert and Liezel de Lange, Die Burger

Pretoria - The director-general of the presidency, Frank Chikane, says he doesn't expect former president FW de Klerk will be charged with any crimes arising from the previous government dispensation.

"I don't know of anyone who's planning to charge De Klerk," Chikane said. He added that it didn't appear as if evidence had emerged that De Klerk had given orders to conduct human rights violations.

Chikane told representatives of the Afrikaans media during a meeting at the Union Building on Thursday that it would serve no purpose to send Adriaan Vlok to jail.

He repeatedly stressed the importance of protecting the legal process to ensure that it was free of political interference.

Chikane intimated that the government was concerned at the highest level about the growing unease regarding TRC-related prosecutions.

"Everyone in government is strongly opposed to Nuremberg-style hearings," he assured the group.

At the same time, Chikane strongly emphasised that his own preferences or that of the government concerning who was to be prosecuted or not, could not determine the outcome (of the process) because the independence of the National Prosecuting Authority and the judiciary were entrenched in the Constitution.

- **Beeld**

54. Accused says ET haunts him

2010-10-10 09:56

Herman Scholtz, Rapport

Pretoria – Every time that Eugène Terre'Blanche's alleged killer closes his eyes, he sees the face of the murdered AWB leader.

Chris Mahlangu, 28, apparently told his girlfriend, Ntombifuthi Mofokeng, that he was being haunted by the dead man.

Mofokeng, who has two children with Mahlangu, said her boyfriend had even cried when thinking of Terre'Blanche.

He spoke to his girlfriend about the fateful day in Ventersdorp and said: "I was angry. He didn't pay me."

Reporters interviewed Mahlangu shortly before he was arrested again and his bail was revoked.

Mahlangu was described by community members as a quiet man who bothered no-one and did odd jobs to support his family.

- Rapport

55. SA is 'addicted' to Madiba

2010-07-22 09:57

Rajaa Azzakani, Die Burger

Cape Town - South Africans have become addicted to former president **Nelson Mandela** and need to be cured of this addiction, said Dr **Mamphela Ramphele** on Wednesday.

Ramphele, a well-known academic, businesswoman and activist who also serves on the board of the **Nelson Mandela** Foundation, said the country has to start thinking about how it will handle the void that will be left by Mandela's death.

Ramphele was speaking at a news conference to welcome Chilean writer and activist Ariel Dorfman, who will deliver the eighth **Nelson Mandela** Annual Lecture this year. Dorfman is known for plays like *Death and the Maiden*, which he wrote in 1990 about Chile's transformation to democracy.

Void

"**Madiba** is already 92 years old. He won't live forever. When a parent dies, it leaves a big void. We, as a society, therefore have to think how we will handle the despondency that will come when this icon passes away," said Ramphele.

"The best way to do this, is to find ways to give expression to the principles, ideals and dreams for which **Madiba** lives."

She added that before the Truth and Reconciliation Commission, a decision was taken that the hearings would not tackle all the socio-economic challenges facing the country, and that only human rights abuses would be addressed.

"The idea was that we first wanted to strengthen democracy before we looked at the other things (socio-economic challenges).

"Now these are the things that are sometimes coming up. Things like xenophobia, violence against women and children and several destructive things."

Put the vuvuzelas down and listen to one another

It is time that South Africans put away the vuvuzela and became quiet to listen to one another, she said.

"Yes, we have won the admiration of the world, but we also got the reputation as a very noisy people," said Ramphele.

Dorfman said dialogue was the best way to celebrate Mandela's heritage.

"I do believe, however, that you have to move past the heritage of Mandela. You have to learn how to live without a father."

The lecture will be given in Johannesburg on July 31. In the run-up to the lecture, Dorfman will speak at several events.

- Die Burger

56. Winnie 'too busy' for Parliament

2010-10-04 08:34

Rajaa Azzakani, Die Burger

Cape Town - If **Winnie Madikizela-Mandela** is absent from Parliament without the permission of the ANC chief whip, she should lose her seat, according to the Constitution.

The Sunday Times reported that Madikizela-Mandela, who became an MP again last year after the national election, has not attended any Parliamentary sittings for months.

She and many other MPs were also absent on September 2, which resulted in Parliament not being able to approve an important bill, because there wasn't a quorum.

Madikizela-Mandela indicated earlier this year that she is too busy with her work outside Parliament to debate issues as an MP. She earns just shy of R800 000 per year as MP.

The ANC refuses to comment on the attendance of individual MPs at Parliamentary sittings and committee meetings.

Moloto Mothapo, spokesperson for the ANC caucus, confirmed the Constitutional rule on Sunday.

"MPs must send a written application to the chief whip, giving reasons for their absence.

Can lose seat

"If a member was to stay away for a certain period of time without any reason or communication, they can lose their seat."

Mothapo said if an MP is sick they have to submit a medical certificate and report the leave.

He would not confirm or deny whether the chief whip had received such an application from Madikizela-Mandela.

"The reasons are given to the chief whip and I will not divulge them. Not even if the person is a public representative. They also have a right to privacy," he said in response to a question.

Luzuko Jacobs, spokesperson for Parliament, said MPs are deployed by political parties.

"It is the political parties who give them the opportunity to be public representatives and further the party's agenda."

When asked if Parliament takes any action or leaves it to the party, he answered carefully: "You can probably draw your own conclusion from my answer above."

The rules of the National Assembly state that an MP who is absent for 15 or more consecutive days must obtain permission from Parliament by means of the chief whip.

Mathole Motshekga, ANC chief whip, had already warned MPs at the last caucus meeting last month that their constant absence is embarrassing for the party, and that it exposes them to attacks by the opposition.

57. New travelgate scandal looms

2010-01-21 08:45

Rajaa Azzakani, Die Burger

Cape Town – A second parliamentary travel scandal could rock Parliament, if ID leader Patricia de Lille is able to get hold of the relevant information – something for which she is willing to go to court.

This is based on the practice of some members of Parliament who rather travel by car instead of flying. For a road trip between Cape Town and Johannesburg, MP's are allowed to hand in a claim for R12 600.

This is despite a return flight ticket costing Parliament only R4 300. De Lille believes MPs can in this new way add to their salaries by between R30 000 and R40 000 per month.

The handbook for members determines that MPs may choose between an air, road or train trip. It is, however, only when they make use of the last two options that Parliament is obliged to reimburse them.

Ordinary MPs get 86 single travel coupons per year. If they should use it on a plane, they cannot claim from Parliament.

It is only when they travel long distance that Parliament is obliged to pay per kilometre.

Sandy Kalyan, DA MP and chief whip responsible for member facilities, agreed with De Lille that this system was being exploited. "It is because the handbook is not clear about this."

A task team was appointed last year to investigate MPs' travelling as the former Speaker, according to Kalyan, allowed members to exchange their travel coupons. The task team recommended that the practice was stopped.

In 2004, the country was rocked by the parliamentary travel coupon scandal in which several MPs were implicated in fraud of millions of rands. Some paid admission of guilt fines.

De Lille last year turned to **Max Sisulu**, the Speaker of Parliament, for clarification of all travel and accommodation claims by MPs. He referred her to the collective rules committee and said alternatively, she had to rely on the Promotion of Access to Information Act.

Die Burger on Wednesday called several MPs of different political parties and did a quick poll, establishing that almost all preferred to fly.

"The ID, on advice of the Speaker, gave instruction to its lawyers to begin a process in terms of the information act," said De Lille.

58. SA to import jet fuel for 2010

2009-10-14 09:07

Rajaa Azzakani, Die Burger

Cape Town - South Africa will have to import jet fuel for next year's Soccer World Cup.

The country's refineries will not be able to meet the heightened demand as a result of the increased air traffic expected in June and July.

Tshilidzi Ramuedzisi, the chief director of energy planning in the Department of Energy, told MPs on Tuesday that the country's refineries currently have limited capacity.

"The initial indications are that the additional supply that is needed for the tournament will have to be supplemented by imports."

Jet fuel shortage

Ramuedzisi addressed a joint meeting of the committees on transport as well as energy matters in Parliament about the shortage of jet fuel that was experienced in August.

She said on the worst day, there was only enough jet fuel for 2.1 days, while the domestic as well as international norm was a supply of 5.5 days.

The Minister of Energy, Dipuo Peters, then appointed a task team to address this matter.

Ramuedzisi also gave more clarity on government's plans to prevent a similar problem from occurring during the Soccer World Cup.

She mentioned that OR Tambo International Airport in Johannesburg needs 32 million litres of fuel a week, and receives 140 million litres per month. "During peak times at the World Cup, the country will probably need 52 million litres per week."

Ports

She said the national port authorities would play an important role.

"It won't help if we import fuel and we can't get it in time because of congestion at the harbours."

Bongani Maseko, director of operations at the Airports Company South Africa (Acsa), said they were currently building two additional storage tanks in Johannesburg.

59. ID will sing Zuma's tune if...

2009-06-05 09:02

Rajaa Azzakani, Die Burger

Cape Town – President Jacob Zuma faces regular criticism from opposition parties over his song *Awuleth' Umshini Wami* (“Bring my machine gun”), but on Thursday the tide seemed to have turned for him.

Independent Democrats leader Patricia de Lille gave her wholehearted support, and promised that the ID would sing along with him.

In response to his State of the Nation address, De Lille praised Zuma’s announcement that he would review the performance of Cabinet ministers regularly.

“The ID is happy to hear that ministers’ achievements will be monitored and evaluated for the first time,” said De Lille.

“We have asked, several times, that ministers be held accountable for their responsibilities and their actions.

We hope that you (Zuma) will make these achievement adjudications known to the public every three months or so, in order for us to be able to keep track of successes and failures.”

She said the party hopes that Zuma will be the first head of state to fire a minister due to incompetence or failure to spend his budget.

“This is one time *Umshini Wami* will be relevant and we in the Independent Democrats we will be prepared to sing with you Mr President,” said De Lille.

60. Niehaus to be kicked out of home

2009-02-15 23:00

Cobus Coetzee, Rajaa Azzakani and Liezel de Lange, Die Burger

Johannesburg - Former ANC spokesperson Carl Niehaus may soon be without a roof over his head.

The owner of the luxury Tuscan villa in Carlswald, Midrand that Niehaus has been renting since July last year, is going to apply for an eviction order because Niehaus is in arrears by hundreds of thousands of rands.

On Sunday Eric Corbishley, the owner of the house, said he had signed the application for the order at the weekend.

"I'm also going to have the water and electricity cut off. Niehaus owes me in the region of R300 000 and I can't wait any longer."

Jannie Coetzee, Corbishley's lawyer, said they intend lodging the application at the Randburg Magistrate's Court on Tuesday.

Corbishley said Niehaus had called him on Friday to ensure him that he would pay his outstanding rent.

"I still don't have the money. I just want to get this over with as soon as possible and get a new tenant," Corbishley said.

Niehaus earlier told the Sunday Times that the ANC did not pay him for three months, which meant he couldn't pay his rent.

"They (the ANC) have messed with me. There was a delay in payment and the finalisation of my contract," he said.

'When someone is in trouble, they'll say anything'

He also admitted to the paper that he was arrested in Sun City after failing to pay a R70 000 bill.

On Sunday Niehaus didn't want to talk to Beeld.

Also on Sunday, Gwede Mantashe, secretary-general of the ANC, refused to comment on Niehaus's allegations about his salary.

"When someone is in trouble, they'll say anything," said Mantashe. "I'm not going to get involved in a dispute with Carl."

On Friday the ANC said Niehaus would be redeployed within the party as a "loyal cadre". The party was apparently not planning disciplinary action, but in the meantime it has come to light that Niehaus, who was high on the ANC's list of candidates for the election, had been removed from the list.

The ruling party made the statements at a media conference after reports of Niehaus's financial troubles were published in the Mail and Guardian.

Rose Gudhluza, Independent Democrats chairperson in Gauteng, laid a charge of fraud against Niehaus at the Johannesburg Central police station because he admitted to the Mail and Guardian that he had forged the signatures of prominent people while he was chief of the Gauteng Economic Development Agency (Geda).

"The ANC has lost its soul because people in a position of power are trying to enrich themselves," Gudhluza said.

Ryan Coetzee, Democratic Alliance MP, said the ANC would rather look after corrupt cadres than eradicate the problem.

"The party can't distinguish right from wrong and it becomes far too easy to excuse criminal actions based on the perception that lower moral standards are valid for ANC members than for the rest of South Africa."

61. Boesak prays over top job

2009-02-26 09:03

Rajaa Azzakani, Die Burger

Cape Town - Cleric and political activist Allan Boesak is reconsidering his position on becoming the Congress of the People's candidate for premier in the Western Cape, and will reveal his decision within 48 hours after thinking and praying on the matter.

This announcement followed a letter he wrote on February 4, in which he informed Cope leaders that he would not be available.

Boesak said on Wednesday that Cope had called on him to reconsider his decision. Senior Cope members met with him for several hours behind closed doors on Wednesday morning, to try convince him to change his mind.

He said his job at Stellenbosch University, where he runs the Beyers Naudé Centre for Public Theology's research programme on globalisation and economic justice, as well as family concerns, had been part of his earlier decision not to make himself available.

"I thought my involvement with the project is of such a nature that it would be very difficult for me to do that and run a political campaign.... to give the necessary attention that such a campaign deserves. You don't only fight to get your name in the paper, but you are in a battle to win. It would therefore take all my time and energy."

Boesak said he had also considered his family.

"My wife, Elna, pushed her career aside in the 1990s to support me in my work for the ANC. I felt it was only fair to give Elna the space now to pursue her career and finish her book."

Four possible candidates

Cope asked Boesak not to close the door completely.

Phillip Dexter, Cope's spokesperson, said four people from the provincial structures had been named as possible candidates for premier. Boesak had received the most nominations by far. That is why several senior members and representatives from structures on the ground met with Boesak to try convince him to change his mind.

Boesak said they had asked him to think again about his decision. "A person can't simply ignore the message that they are bringing from their communities.

"They (the Cope representatives) will look at certain issues and then, within the next 24 or 48 hours, we will take a final decision.

"The letter still stands, but I will reconsider. I will think about it and pray on it, because it is an important decision."

62. Minister spends R260k on party

2009-10-16 10:06

Liesl Peyper, Die Burger

Cape Town - Basic Education Minister **Angie Motshekga** spent more than R250 000 on a party to celebrate her budget speech in Parliament.

In answer to a parliamentary question from George Boinamo, the DA spokesperson for education, Motshekga said the department of education had spent a total of R267 044 on the event.

This included about R50 000 for refreshments and R20 500 for entertainment.

Motshekga pointed out that the party - which was attended by 250 guests - was held for both the basic education and higher education and training departments.

The party and the expensive accommodation of the Police Minister Nathi Mthethwa in the Table Bay Hotel in the V&A Waterfront (which amounted to R237 000), cost the taxpayer more than half a million rand.

Motshekga and Minister of Higher Education and Training **Blade Nzimande** have already come under fire for buying luxury official cars, despite the recession.

Motshekga's two cars, (a Range Rover Sport TDV8 and a BMW 730D), cost the taxpayer more than R1.7m while Nzimande's BMW 750i cost more than R1.1m.

63. SABC 'wanted payment for coverage'

2010-09-01 09:48

Liesl Peyper, Die Burger

Cape Town - The SABC has again come under fire, after it was alleged the organisation approached provinces to pay for news coverage in a current affairs programme.

DA spokesperson for communication Niekie van den Berg said on Tuesday that the SABC had approached the Western Cape government to pay for news coverage in the programme *Interface*, which covered how the respective provinces had successfully hosted the Soccer World Cup.

The SABC vehemently denied the allegations and said the DA was misleading the public.

In a document that appeared on the DA website, it appeared that the SABC had offered the Western Cape government a time slot on *Interface* in exchange for paying for the SABC's production costs for the programme.

This amount was R217 756.85 and included:

- The payment of a freelance journalist – R8 600
- The hire of toilets and scaffolding – R15 500
- Catering – R10 000
- Travelling costs – R65 716
- The hire of vehicles and
- The hire of equipment – R35 000.

Van den Berg said it was a disgrace that the SABC expected a provincial government to pay for this while it marketed *Interface* as an analytical programme, which was supposed to contribute to political discourse in South Africa.

"It is clear that this offer was also made to other provinces," said Van den Berg.

'Special external production'

The SABC hit back in a statement, however, and said the DA had "in principle" agreed to work with the SABC in offering such a "special external production".

"It has nothing to do with the selling of news."

Nick Clelland-Stokes, director of communications in the Western Cape government, flatly denied that the province considered the SABC offer at all.

"Absolutely not. In any case, the Western Cape government has a moratorium on advertising costs and if we had accepted the SABC offer, we would have contravened the ban."

These allegations are the latest of a series of crises which have plagued the public broadcaster. The SABC is in a dire financial predicament, and a proper turnaround strategy has not yet been found, largely due to internal struggles in the SABC board and management.

Matters were driven to a head last week when the board axed the SABC group head, Solly Mokoetle, pending the result of a disciplinary hearing.

64. Where are my weights? - Mandela

2010-02-10 23:15

Pieter du Toit

Pretoria - Trevor Manuel was very tired when his phone rang just after 05:00 on Monday morning February 12. The previous couple of days had been chaotic: first the poor preparation on the Saturday for Nelson Mandela's release, the chaos at the Parade on Sunday before his speech and then the violence in Cape Town's city centre.

Meanwhile Manuel, in charge of the ANC leader's convoy between Paarl and Cape Town, even managed to "lose" the world's most famous prisoner.

"I was absolutely drained," says Manuel, at that stage a long-haired activist, but today a respected Cabinet minister.

"It was Madiba on the phone: 'Trevor,' he said in his unmistakable way, 'when you packed my things, where did you put my weights?'

"'Your weights?' I asked. 'Yes, my weights. I gym every morning, I need my weights!'

"I was finished, extremely tired and all the old man wanted were his weights!" laughs the minister of planning, clasping his hands.

That's the golden thread that runs through Mandela's life, feels Manuel: consistency. The same temperament, the same principles and the same routine throughout - Madiba doesn't change.

His release might not have changed Mandela, but for Manuel it was the beginning of a high-paced existence in which he was swiftly promoted from Cape activist to senior party member, advisor to Mandela and eventually a minister.

Now what?

Nobody knew precisely when Mandela would be released. Saturday morning February 10, just after 07:00, however, Manuel received a phone call from General Johan Willemse, chief of prisons. Willemse told Manuel he must be in his office in the H F Verwoerd building in the parliamentary complex at 14:30.

"Well, he certainly didn't want to place me in detention from there, so I fetched Bulelani Ngcuka, Dullah Omar and Valli Moosa and we went to Willemse.

"Once there we were informed that, at that very moment, president F W de Klerk was making an

announcement in Tuynhuys that Mandela would be released the next day."

Silence. Now what? Manuel wondered.

Willemse continued: "The moment he's out of prison, he's your responsibility. Here's Colonel Griebenouw, if you need help with security, ask him."

We've been waiting for this so long, was Manuel's first thought. "But now we only had a Saturday afternoon to make the arrangements."

They'd had a few dress rehearsals with the release of Govan Mbeki, Walter Sisulu, Ahmed Kathrada, Andrew Mlangeni and Elias Motsoaledi. However, Mandela's release was potentially in a class of its own.

-

The four comrades started working the phones immediately and arranged with Professor Jakes Gerwel, rector of the University of the Western Cape, to use the facilities there before they quickly made their way to Paarl to see Mandela.

When they got there "Madiba was sitting in his pyjamas, very thankful of course, because he already knew, and said: "Yes, thanks guys, but I was thinking I should say the following in my speech tomorrow..."

Transport

Back at UWC, a team had started making arrangements to receive Mandela. According to Manuel, it was a mess: They had to phone people from all over ; jobs were assigned; we had to liaise with the city, police and traffic about the mass gathering at the Parade.

"There was no time for printing T-shirts or pamphlets; we had to find a sound system... on a Saturday night!"

Transport was a problem: They didn't know anyone who owned luxury cars, fit for someone of Mandela's stature.

"I mean, I had a 1300 Toyota. The guys with the big cars were cafe owners and we managed to find a big Cressida which we would use."

Nobody slept and Manuel raced to the city early on Sunday morning to make sure everything there was in order before he went to Paarl.

He realised he was in for quite a thing when he saw the crowds gathering all along the road to Victor Verster. But there were still problems.

The comrades in Johannesburg had rented two aircraft to fly friends and family to Cape Town, but arrived in

the Mother City at different times, messing up up the schedule.

"We were total amateurs..."

After a private and emotional reunion with his family, Mandela and the group left for Cape Town - Manuel, Cyril Ramaphosa, Valli Moosa and Jay Naidoo in the Toyota, and Mandela in the Cressida.

Mandela is gone, and that's a problem

The short road to the N1 was impassable due to the masses of people, and the convoy eventually arrived in Cape Town via the Fraqnschhoek road and the Klappmuts off-ramp.

"The biggest and strongest guy we could find, Willie Hofmeyr (today a lean and slender deputy national director of public prosecutions) was made chief of crowd control. However, he soon made it clear to me that things in front of the town hall and on the Parade are out of control.

"There were these crazy Rastafarians who chased [Archbishop Desmond] Tutu around supposedly because he wasn't a real leader... [Allan] Boesak couldn't control the people over the speakers... but I still thought we could pull it off."

Under Manuel's command, the convoy would first wait in the underground parking garage of the civic centre before moving to the town hall. However, when he returned to fetch them, they were nowhere to be found.

"Now what? Madiba was in our care, and now we've lost him! It's a problem, you know?" he says animatedly.

Shortly thereafter, a traffic official tugs at Manuel and Griebenouw and tells him over the two-way radio that he must take Mandela to the town hall immediately "otherwise Cape Town is going to burn today".

"I ummed and aahed when he asked where Mandela was, because I didn't know... we then tracked him down at a house in Rondebosh, shoes off, merrily chatting away with a cup of tea in hand..."

The traffic escort misunderstood the driver of the Cressida: He heard "city hall" instead of "civic centre" and the convoy had to flee when the restless crowd started pushing and shoving at the car with the dark windows.

The next day, Beeld reported about the crowd on the Parade and estimated that up to 60 000 people had listened when Mandela was introduced by Sisulu at 19:50.

Steadfast

Manuel recently read Mandela's speech again, and feels it illustrates his steadfastness perfectly.

"Make the effort and read it: He concludes the speech with exactly the same words with which he ended his testimony in the Rivonia trial.

"It's important. Those words have great power and he uses them at two different turning points in our country's history, 26 years apart."

Mandela's speech was stern (he confirmed the ANC's dedication to the armed struggle) but well-balanced, with acknowledgment to De Klerk and others.

"'Why did you have to say that about De Klerk?' we asked, because we were stubborn, militant... 'No, he has integrity, and we can't negotiate with someone without integrity'.

"Mandela was clear, calculated... and in control."

- Beeld

65. Cele isn't above the law - DA

2010-08-01 22:47

Liesl Peyper, Die Burger

Cape Town – The national chief of police apparently feels he is not accountable to anyone regarding the financial agreements he makes on behalf of the police.

This is what **Dianne Kohler Barnard**, DA spokesperson, had to say on Sunday after revelations that General **Bheki Cele** allegedly made a real estate transaction without following the proper public bidding process.

According to a report in the Sunday Times, Cele signed an agreement worth over R500m according to which he and the minister of police, **Nathi Mthethwa**, his deputy, **Fikile Mbalula** and six specialist units will move to new offices in the Pretoria CBD.

The national treasury's rules determine that a tender process be followed for any transaction worth more than R500m – which Cele apparently did not do.

Kohler Barnard said on Sunday that it might be fair for senior police officials to move to a new building, but what does raise concerns is the fact that the bidding process was not transparent.

“Why does the police chief think he can sign agreements which far exceed his financial authority on his own?”

The DA will now ask the Auditor General to conduct a full investigation into the transaction, so that all the details may come to light.

However, Kohler Barnard says she is worried that Cele will ultimately not be held accountable.

“Who can prosecute the national chief of police now that the Scorpions don't exist anymore?”

The police would not comment on the matter on Sunday.

Lindela Mashigo, police spokesperson, said on Sunday they will not respond to “fragmented, individual enquiries”, and would rather hold an inclusive media event later in the week, such as holding a “news conference or issuing a press statement”.

66. Ngcobo 'not appointed'

2009-08-11 09:18

Liesl Peyper and Heindrich Wyngaard, Die Burger

Cape Town – The office of President Jacob Zuma has denied that Judge Sandile Ngcobo was appointed as the new chief justice.

Zuma announced at the National Press Club in Pretoria last Thursday that he had nominated Ngcobo for the post, and that he would discuss it with opposition parties and the Judicial Services Commission (JSC).

In motivating his choice, he said: "The fact of the matter is that I believe I have appointed a judge who is capable."

It now appeared an administrative blunder by Zuma's staff resulted in the opposition never getting a letter dated August 5 about the matter.

The president's announcement the next day therefore caught everyone unawares – and the original letter was only faxed to opposition leaders the day after.

In the letter, they are asked to give input about Zuma's "proposed appointment" by August 17.

Opposition parties complain

On Sunday, DA leader Helen Zille, Cope's parliamentary leader Mvume Dandala, IFP leader Mangosuthu Buthelezi and ID leader Patricia de Lille officially complained in a collective letter.

The four leaders insisted that Zuma publicly retracted his remark that he had "appointed" Ngcobo.

He also had to make it clear that the consultation process with the opposition and the JSC had made him change his mind about his choice.

"Only by making such a statement, will one be able to say that the president took the consultation process, as required by the Constitution, seriously, and that you in particular are committed to make the best possible choice after considering all the relevant facts and opinion," read the letter. The opposition leaders pointed to the late faxes from Zuma's office confirming that he had not consulted all the leaders of political parties. "The nomination was therefore not 'proper' or 'objective'."

Zuma's office, however, said in a message on the presidency's website: "There is nothing unconstitutional about President Zuma's nomination of Sandile Ngcobo as chief justice. It is only a nomination and not an appointment."

67. Police bosses cost taxpayer R7m

2009-10-26 09:42

Liesl Peyper, Die Burger

Cape Town - Only five months have passed since their appointments, but the expensive tastes of the top officials in the Department of Police have already cost the taxpayer more than R7m.

Police Minister Nathi Mthethwa, his deputy, Fikile Mbalula, and Commissioner Bheki Cele, the national police chief, have spent huge amounts of money on official cars, five-star hotel accommodation and a luxury official residence.

Mthethwa and Mbalula already came under fire for their hotel accommodation - which cost more than R800 000 - and their expensive official cars.

But it was the R3.3m official residence of the national police chief, which really sent tongues wagging.

Beeld reported last week that government was buying a house for Cele in Waterkloof Ridge in Pretoria, even though official residences were available elsewhere in Pretoria.

Could be higher

Dianne Kohler-Barnard, the DA spokesperson on police matters, pointed out that the amount of R7.1m that had been spent so far, could in fact be higher as the police department still had to answer some parliamentary questions.

This included the amount spend on renovations to Mthethwa's official residence, an analysis of how much officials spent on departmental credit cards, and the cost of events and imbizos.

"Let's hope the answers that are to be provided, show that the department is able to spend money sensibly - in contrast to the extravagance of the top officials," said Kohler-Barnard.

68. NIA mum on Shaik rumours

2009-08-31 09:01

Liesl Peyper, Die Burger

Cape Town – The National Intelligence Agency (NIA) would not reveal on Sunday whether Durban businessman Mo Shaik would be appointed as the agency's new director general.

NIA spokesperson, Lorna Daniels, said the announcement would be made by the presidency once all the necessary procedures had been followed.

"We can't comment."

City Press reported over the weekend that Mo Shaik - brother of the convicted former financial adviser to President Jacob Zuma, Schabir Shaik - would be appointed as the new intelligence chief.

Mo Shaik emphatically denied the allegation.

The contract of the NIA's current director general, Manala Manzini, will expire on Monday and he was apparently already informed that his term would not be extended.

Key Zuma ally

Meanwhile, Theo Coetzee, the DA's spokesperson for state security, said the party would oppose the nomination of Mo Shaik, if it was confirmed that he had been nominated.

"Mo Shaik is a key political ally and friend of President Jacob Zuma," said Coetzee.

He said Zuma was increasingly deploying his cadres to key positions.

It was precisely this tendency that had divided the government under former president Thabo Mbeki, Coetzee said, adding that if Zuma wanted a clean government, he would have to put excellence and merit before loyalty and political affiliation.

69. Minister overseas for 4 out of 11 months

2010-11-30 09:00

Liesl Peyper, Die Burger

Cape Town - **Buyelwa Sonjica**, axed minister of water and environmental affairs, went on 19 overseas trips in less than a year.

These trips cost the department R9m in the 2009-10 financial year. The amount also includes the deputy minister's 15 overseas trips.

DA MP Piet Pretorius, a member of the Standing Committee on Public Accounts (Scopa), said on Monday that Sonjica had spent 110 days abroad.

"This means that over a period of 11 months, she was overseas for four months - and that is a conservative calculation," said Pretorius.

Reshuffle

Sonjica was recently removed from her office in President **Jacob Zuma's** Cabinet reshuffle. **Edna Molewa**, former minister of social development, replaced her.

Water affairs deputy minister Rejice Mabhudafhasi kept her job. She spent 75 days (almost three months) abroad over the 11-month period.

"Instead of paying attention to the crises in the department, the former minister and her deputy attended conferences abroad," said Pretorius.

He was especially unhappy because the department cancelled a meeting with Scopa last week at the last minute.

The new minister (Molewa) was summoned to explain matters highlighted in the Auditor-General's forensic report.

70. Yengeni nominated as ANC MP

2008-12-08 07:48

Liesl Peyper, Die Burger

Cape Town - Despite the fact that the ANC's guidelines for the list of candidates stipulate that no one with a criminal record may be nominated as a member of Parliament, various branches in the Western Cape have nominated controversial party member Tony Yengeni.

ANC Western Cape secretary Siphon Kroma however explained that all nominations in the province would first undergo a selection process to make sure all the party's requirements for nomination lists were being met, according to reports.

Yengeni, who is also a member of the ANC's national executive committee, last year served four months of his four-year prison sentence after failing to declare the significant discount he had received on a 4x4-vehicle.

On Friday Yengeni was acquitted on a charge of drunken driving after the police had changed the docket.

71. Rasool will be asked to resign

2008-07-15 07:36

Liesl Peyper, Die Burger

Cape Town - The Western Cape could know by Wednesday who will be the province's new premier.

ANC treasurer general Mathews Phosa and ANC chairperson Baleka Mbete informed members of the party's Provincial Executive Committee (PEC), the South African Communist Party (SACP) and Cosatu about decisions that were taken over the past week by the National Executive Committee (NEC).

The ANC leadership met in Johannesburg last weekend, where a decision was taken that the premier of the Western Cape, Ebrahim Rasool, and his counterpart in the Eastern Cape, Nosimo Balindlela, would be dismissed from their positions.

ANC spokesperson for the Western Cape Garth Strachan confirmed on Monday that Rasool would be asked to resign because the national leadership felt it was in the "best interest" of the province to allow the ANC to best prepare for the forthcoming elections.

Three potential successors

At a meeting held in great secrecy at the Western Cape legislature on Monday, three potential successors for Rasool were chosen, a source who had attended the meeting told Die Burger.

The candidates are Lynne Browne, provincial minister of finance and tourism; Yusuf Gabru, vice-speaker; and Pierre Uys, provincial minister of health.

The NEC will appoint an acting premier from these three candidates.

Strachan did not want to confirm the names of the candidates because it was an "internal matter".

Meanwhile, Rasool said he had not heard anything official from the NEC, reported **Philda Essop**.

He did not attend the PEC meeting on Monday.

ANC spokesperson Jesse Duarte said that besides Monday afternoon's PEC meeting, there would also be meetings of the Western Cape ANC caucus and the provincial cabinet.

"The ANC is a responsible organisation. We owe it to the public not to make any uninformed decisions," Duarte said.

72. Vavi told to 'go to hell'

2010-10-29 08:14

Liesl Peyper, Die Burger

Cape Town - Business tycoon Kenny Kunene on Thursday launched a seething attack on Cosatu general secretary **Zwelinzima Vavi**, after Vavi criticised his lavish birthday party.

"Vavi, go hang yourself or go to hell," Kunene wrote in an open letter.

Vavi had slated Kunene's luxurious lifestyle at a conference in Boksburg on Wednesday, referring specifically to a "R700 000" birthday party Kunene held to celebrate his 40th birthday, during which sushi was served on the bodies of half-naked women.

ANC top brass including youth league leader **Julius Malema** and presidential spokesperson Zizi Kodwa were among the guests.

Insult to the poor

Vavi said this new elite sets a poor example and is an insult to the poor. "It makes me sick," he added.

Kunene said on Thursday in response to Vavi's comments that he would like to "correct your misapprehension that my party cost R700 000. It cost more".

He said Vavi should be ashamed of himself for aiming his attacks at "aspiring young people" who happen to be millionaires.

"You are opposed to successful young people - whether the success is political or financial success. You make me sick."

Vavi on Thursday refused to comment on Kunene's letter. "I won't be drawn in. Who is he?"

However, Vavi later said: "I can't roll around in the mud with a pig. One would never win."

Vavi's lavish wedding

According to Kunene, Vavi begrudges young people's success, and also has "enough experience" of a luxurious lifestyle.

"Two years ago you had a lavish wedding with horse-drawn carriages no less. If you are really so concerned about the poor, why don't you stop wearing designer shirts? Why don't you sell your house and go and live in a shack?"

Kunene, who admits in the letter that he has clashed with the law in the past, also said when young people see him and hear his life story, they see a true alternative to crime.

"Just have a look at my **Facebook profile** if you want proof."

Vavi should also not expect an invitation to Kunene's next party, stated the letter.

"I'm not a worker and you represent the working class. Therefore my party is certainly not the place for you. But you were more than willing to attend (billionaire) **Robert Gumede's** R50m wedding. You went without complaint, so must we conclude that lavish parties are okay, as long as you are invited to them?"

73. McCauley, ANC links to morality debate

2010-02-25 23:12

Liesl Peyper, Die Burger

Cape Town - The debate about a moral code for South Africa which was initiated by President Jacob Zuma will probably be driven by an interfaith group with strong ties to the ANC, but in which none of the country's foremost religious forums are represented.

In church circles this development has been labelled a serious danger to relations between church and state.

Die Burger heard from a reliable source on Wednesday that the National Interfaith Leadership Council (NILC), which was convened last year by pastor Ray McCauley of the Rhema church, may be asked to co-ordinate Zuma's proposed discussions on morality.

The NILC was established in July last year as an organisation consisting of over 20 senior leaders from various religious groups, but upon closer inspection it appears as if none of the foremost religious forums - such as the South African Council of Churches (SACC), the Muslim Judicial Council (MJC) or the Jewish Board of Deputies - were approached to join the NILC.

A reliable source who spoke on condition of anonymity told Die Burger that the NILC is essentially a virtual organisation which pretends to be a body which speaks on behalf of all religious orientations.

"But this is not the case. Some of the biggest churches - for instance the Zion Christian Church (ZCC) in Polokwane - are not part of the NILC."

Last year, after it became known that the NILC had met with Zuma, the SACC said in a statement that they had not been approached about the assembly of the NILC.

"It would appear as if the NILC is duplicating the work of the National Religious Leaders' Forum (NRLF)."

Strong affiliation

Die Burger was told by a reliable source that the NILC was established precisely because the SACC did not agree to requests by the ANC to become an alliance partner of the governing party.

Furthermore, it seems the NILC does have a strong affiliation with the ANC.

The Mail & Guardian earlier reported that the ANC chief whip, Mathole Motshekga, and two other ANC MPs - Ebrahim Rasool, former premier of the Western Cape, and pastor Ntabiseng Khunou, an ANC MP from the Free State - are members of the NILC. Khunou is also the organisation's official spokesperson.

Earlier this month the NILC stood up for Zuma when it became known that he has an illegitimate child. The organisation asked in a statement that South Africans "forgive" Zuma and "move on".

Die Burger has also established that the NILC's media releases are issued by Motshekga's office.

Meanwhile, the interfaith organisations who spoke to Die Burger said they welcome the debate on morality, on condition that it isn't politically motivated.

Motshekga said it is not for him to say who should lead the debate about a moral code. "It's the president's decision."

When asked whether he feels the NILC should lead the debate, he answered: "Since the NILC is a civil organisation, I can't see why it shouldn't be involved."

The Presidency could not be reached for comment.

74. 'ASA must sink or swim'

2009-10-08 07:14

Liesl Peyper, Die Burger

Cape Town - Sports Minister Makhenkesi Stofile denied on Wednesday that government plans to get involved in Athletics South Africa's affairs (ASA), even though the new sports law makes provision for this.

Stofile's spokesperson, Lerato Mogorosi, said the minister cannot intervene unless the sports body requests that he does so. "And that is not the case," she said.

According to the sports law, the minister may intervene in the administration of a sport if "a dispute, alleged mismanagement or any other issue" brings the sport into disrepute.

Stofile's explanation about why he will not intervene at ASA contradicts statements by a high-ranking government official who said that discussions are taking place behind the scenes to get rid of athletics boss Leonard Chuene.

There is major concern about how ASA is being managed after Chuene admitted at a news conference that he lied about the gender tests conducted on Caster Semenya before the world athletics championships in Berlin.

Nedbank also announced last week that it is suspending sponsorship of ASA, partly because of the negative publicity the athletics body has received of late.

However, Chuene is still clinging to his job. His chairmanship was even boosted with a motion of confidence from all 17 delegates at a recent ASA meeting.

75. Coat of arms delays matrics

2009-08-18 09:39

Alet Rademeyer, Beeld

Pretoria – Minister of Basic Education Angie Motshekga's decision to have the country's coat of arms appear more prominently on matric certificates, is the reason that thousands of 2008 matriculants have not yet received their original certificates, even though they got their results about nine months ago.

Granville Whittle, spokesperson for the department of education, confirmed on Monday that there was a delay in the process of printing the certificates.

However, he didn't believe this could lead to any candidate being disadvantaged, since they had received proof of their results after they were announced.

Delay

These print-outs were accepted by higher education institutions and employers.

However, candidates would have to return to their schools to receive their original certificates.

Whittle said Umalusi, the council for the assurance of quality in general education and training, had assured the department that the first new certificates would be handed out this week.

Dr Mafu Rakometsi, chief executive of Umalusi, said the council and the department met at the end of April regarding the new certificate, and a formal request was tabled at the end of May.

The request was for a more "South African" certificate with the country's coat of arms as a background image and in the middle of the certificate.

Imported paper

The special paper with a watermark on which the certificates were printed, was ordered from abroad and arrived in July.

According to Umalusi there was a delay in the printing of about half-a-million certificates.

They are currently being printed and as soon as the quality assurance had been done, they will be sent to the provincial departments.

Also, according to Umalusi, the new design cost about R5 000. The other certificates could still be used for other certification processes.

Liesl Peyper reports that the DA said Motshekga's priorities were not with improving education, but with image.

Junita Kloppers-Lourens, the DA's shadow minister of basic education, criticised the allegations that Motshekga had decided to stop the handing out of matric certificates because the country's coat of arms did not appear prominently enough on the certificates.

According to Kloppers-Lourens, Motshekga could have waited until next year with the redesign with the coat of arms.

76. Pupils may go without books

2009-12-11 09:51

Alet Rademeyer, Beeld

Pretoria - The Department of Basic Education has decided to stop the tender process for the development of workbook packages for Grades 1 to 6 and start the process from scratch again.

The approximately 12m workbook packages should have reached schools by February next year, as part of the recently announced plans to revise the implementation of the curriculum.

This is also part of the government's focus on the improvement of pupils' literacy and numeracy skills - in which South Africa is currently ranked poorest in the world.

'Scandal'

The DA has described the department's decision as a scandal which needs to be explained.

Junita Kloppers-Lourens, DA shadow minister of education, said pupils will as a result not have books for a large part of the year.

According to her, the delay on the part of the department is precisely why South Africa is ranked 107th out of 133 countries, according to the World Economic Forum's index for competitiveness. The tender for the appointment of a service provider or institution to develop the packages was advertised on November 13 only in the Government Gazette, and it closed on November 27.

According to a statement from the department, it "has become clear that the primary goal of distributing quality material to schools to help pupils and teachers would not be reached if the department was to continue with the tender."

Realistic timeframe

Angie Motshekga, minister of basic education, decided that a new process should be followed with a "realistic time frame" in order to ensure that each child from Grade 0 to Grade 6 will receive a workbook.

Motshekga is satisfied with the quality of the Grade 0 material and has given the order that it must be distributed in time for the beginning of the next school year.

The department says it's sorry for "any inconvenience" caused by the withdrawal of the tender.

Granville Whittle, the department's spokesperson, said upon enquiry that 25 institutions had submitted tenders, of which none was "outstanding".

Ezra Ramasetlha, president of the national professional teacher's organisation (Naptosa), said the delay will definitely have a negative impact on schools' preparation and teaching.

The department should have started the planning process earlier.

Quality material

Sarah Gravett, dean of education at the University of Johannesburg, feels it is better that the department ensures that the material's quality is good, rather than rushing the process, which would be detrimental to both schools and pupils.

An informed source, who prefers to remain anonymous, told Beeld that, given the short time that the tender was advertised, one could speculate that the department might already have had an institution in mind to do the work, but which could not deliver the goods.

"However, it's encouraging to see that the minister didn't hesitate to halt the process. After all, R524m will be spent on these packages and therefore it's only fair to expect it to be worthwhile, especially if one takes into account that it might have to be distributed for another few years

77. Union leaders warn about exams

2010-08-24 07:49

Alet Rademeyer, Beeld

Cape Town - The September exam is hanging in the balance if the countrywide civil servants strike continues indefinitely, several union leaders warned on Monday.

The exam, which is supposed to start next Wednesday, is especially important for matriculants as it forms part of their continuous assessment and accounts for 25% of their final mark.

Many tertiary education institutions and FET colleges require these marks as part of their application processes.

The Eastern Cape department of education has already indicated that this exam will be postponed by a week.

"The Western Cape department of education (WCED) will have to think carefully whether exams can take place next week," said Ezrah Ramasele, president of the National Professional Teachers Organisation (Naptosa).

"I can't see how it will be possible. There needs to be a teacher in the classroom to handle the administration and supervise the exam."

Nkosana Dolopi, deputy secretary general of the South African Democratic Teachers Union (Sadtu), says it is up to government whether there will be teachers in classrooms to administer the exams.

Employer determines strike

"The employer alone determines the length of the strike."

The South African Teachers Union (SATU) suggested that principals wait for instructions from the provincial departments in this regard.

"If the head of education orders that the exams be postponed, corresponding action should be taken.

"If schools don't receive an order from the head of education and provincial exam papers don't reach schools in time, they should write their own exam papers. This will enable them to calculate annual grades according to national policy prescriptions," reads the newsletter to schools.

A new date will have to be determined for subjects such as computer application technology, where provinces arranged to write the same exam paper.

Dr Granville Whittle, spokesperson for the department of basic education, says the situation is being monitored and the department will advise provinces by the end of the week whether these exams will go ahead or be postponed.

- Are you affected? **Anything to share?**

78. UFS plans radical turnaround

2009-08-28 10:37

Alet Rademeyer, Beeld

Johannesburg - The University of the Free State (UFS) will from next year have first-year residences comprising of 50% white and 50% black students, if a turnaround strategy is approved.

Initiation will also be completely abolished.

Professor Jonathan Jansen, the rector, explained how he would be tackling these challenges at a news conference in Johannesburg on Thursday.

He said UFS was one of the most diverse universities in the country, but also the most segregated. He referred to white and black students who were isolated in churches, residences, classes and during social activities.

After numerous conversations with white and black students, he came to the conclusion that the manner in which things at the university were organised, forced them into black and white groups.

Rapid integration

Jansen said he was going to make a suggestion to the board to integrate residences at quite a rapid rate.

"And I don't want to hear kak about cultural differences."

His plan was to create a new class of Kovsie, who was comfortable with people who looked a little different.

He said that his plan - to start next year - of having half white and half black first-year students in residences, would mean the university could be the most integrated one next year.

However, he would not be leaving the decision to the students, since he would not tolerate another year of apartheid, he said.

As far as senior students were concerned, Jansen said special programmes would be implemented to see to it that they were integrated as well.

Turnaround strategy

As part of the turnaround strategy, each first-year student would be supplied with a laptop in order for their priorities to change, thereby giving them no more time to push around people in wheelbarrows on campus and think it was funny, he said.

Each first-year student would also have an "overseas experience, and it won't be an outing to Brandfort".

Furthermore, with an intensive campaign at some of the country's most distinguished schools, Jansen would start to attract top pupils to the university.

"I want the best white and black students, and each one who is deserving, must receive assistance."

Jansen admitted that English and Afrikaans classes added to the segregation.

He felt an investigation was needed regarding how students could attend both English and Afrikaans classes, and be exposed to lecturers who were excellent in both languages.

"It is unfair to put children who received Afrikaans tuition at school in an English class in their first year."

79. Protesters storm schools

2009-06-05 09:47

Alet Rademeyer and Daniëlla du Plooy, Beeld

Pretoria – Union members protested at two Gauteng schools on Thursday, ripping up exam papers, breaking windows and shoving teachers around at one of them.

Several members of the South African Democratic Teachers Union (Sadtu) also disrupted an education department district office.

“The staff and pupils who were involved, are seriously traumatised,” said Basie Smit, principal of Die Burger High School in Roodepoort.

Irma van Loggerenberg, the school’s security guard, said that “more than 60 people” arrived at the school’s main gate just before noon on Thursday.

“They pulled the gate open, and when I didn’t want to open it, my glasses were thrown on the ground and they smashed them with their feet.”

According to Grade 10 pupil Michelle Oosthuizen, the protestors had little ANC and South African flags with them, and toyi-toyed outside before forcing the gate open.

Exam papers ripped up

Smit said some staff members were later violently shoved around in their classrooms.

“They threw chairs through windows and grabbed the children’s exam papers and ripped them to shreds.”

At the D12 district office on the West Rand, officials were threatened and told to rather go home. One official, who wants to remain anonymous, said Sadtu members stormed into their offices and intimidated them. They went home at about 12:00.

Ronald Nyathi, spokesperson for Sadtu in central Gauteng, said they are protesting due to several issues.

Some of the protesters were parents of pupils. They were dissatisfied because principals and deputy principals who had been recommended for ten schools by school governing bodies, had apparently not been appointed.

“We are not pleased with the fact that friends of Sandlana [Margaret Sandlana, manager of the D12 district office] or people whom she seems to like get these posts.”

Pupils excluded from exams

Regarding the chaos at Die Burger High, he said parents are dissatisfied because some pupils were excluded from the exams.

“If one pupil isn’t allowed to write, then no-one is allowed to write.”

Beeld on Wednesday reported that pupils whose school fees had not been paid were initially not allowed into examination rooms. The department on Thursday sent an intervention team to the school and confirmed that everyone is now allowed to write their exams.

Due to security reasons, the school was closed until Monday, when the other exam papers will be written.

The department slammed Sadtu’s actions, but also said that it is not legal to exclude pupils from public education for these reasons.

Nyathi said the Sadtu members wanted to meet with Smit to discuss their grievances, “but he ran away”.

80. SA sitting on 'social time bomb'

2009-12-22 07:55

Alet Rademeyer, Beeld

Pretoria - South Africa is sitting on a "social time bomb" with more than three million youths between the ages of 18 and 24 who don't have jobs and don't receive any education or training.

According to a report titled "Responding to the educational needs of post-school youth", which was published recently, it is not only an educational problem, but part "of a socio-economic disaster".

"Not only does it indicate a massive waste of talent, but also the possibility of serious disruption."

In 2007, 2.8 million of the approximately 6.7 million youths between 18 and 24 had no jobs or training. Only 35.3% of them attended educational institutions.

The study was done by the Centre for Higher Education and Transformation (Chet), the Further Education and Training Institute (Feti), the government, and the Ford Foundation, which provided funding for the study.

It found that the current post-school education and working environment is characterised by the large number of students who leave without any further training opportunities. The college sector has been recapitalised, but has serious problems with regard to capacity.

Furthermore, the merging of institutions also resulted in a decrease in opportunities for young people, while the Setas (sector training bodies) have failed and about two million foreign workers with relatively good qualifications have entered the labour market.

The lack of participation by 18- to 24-year-olds has a very serious impact on their opportunities in life. "The two worst things that can happen, is to leave the school system between grade 10 and grade 12, and achieving matric without exemption," states the report.

Unfavourable school and domestic environments

The study found that South Africa will have to expand and improve post-school training opportunities drastically if the government wants to do something about the hopelessness of thousands of young people.

It was also found that, between 2000 and 2007 there was little "demographic transformation" with regard to who participates in higher education. In 2000 the chances of whites being in universities were two times higher, and in 2007 it was three-and-a-half times higher.

There are also deep-rooted, lasting inequalities with regard to access to and benefits from tertiary training. Financial help plays a major role in who goes to university and to which institutions they go.

"Unfavourable school and domestic environments influence black young adults' educational achievement and renders their individual abilities irrelevant."

The study also looked at what the product of educational achievement is, and found that people's chances to find work and earn better salaries goes hand-in-hand with better training and tertiary qualifications.

People with matric earn between 40% and 70% more than those with less schooling. Those with a diploma or certificate earn between 170% and 220% more and those with degrees between 250% and 400% more than those who didn't finish matric.

The researchers recommended an investigation with regard to how the higher education sector and the college sector can work together and co-ordinate better. There must also be greater clarity regarding the target for admissions that the Higher Education Department sets for universities.

Furthermore, the quality of academic personnel at colleges must be improved by means of training and exchange programmes between universities and colleges.

81. Klofies parents ask ANC for help

2009-05-08 09:50

Alet Rademeyer, Beeld

Pretoria - Enraged Waterkloof High School parents have asked for the help of the ANC chief whip in the Gauteng legislature, following the hold-up over the suspension of the school's principal, vice-principal and the head of finances.

Chief whip Joggie Boers confirmed on Thursday that he had spoken to officials in the department, who assured him that steps will be taken on Friday.

"A recommendation to place the relevant parties on leave, pending the investigation, will be signed by the head of education and will probably be executed by the district office no later than Friday."

More than three weeks have passed since pupils and staff of the school were informed that school principal Dr Christo Becker and vice-principal André Eloff, will be handing in their resignations to the Gauteng department of education.

This came after a forensic audit ordered by the governing body found prima facie proof of irregularities with the school's finances, involving an amount of about R5m.

However, so far nothing has come of the planned resignations, as well as the governing body's urgent request to the department of education to place Becker, Eloff and Hester van der Merwe, the school's head of finances, on leave pending the investigation.

They haven't been at the school since April 15.

Eloff arrived for work

Parents and pupils were furious when Eloff showed up out of the blue this week to address the pupils.

Among other things, he said he had done nothing to feel ashamed about, but actually many things to be proud of.

Eloff also said many pupils, parents and teachers were kind to him during the period he was at home.

However, Beeld was told that he and certain individuals almost came to blows when he arrived at the school on Wednesday.

Eloff said it was not within the power of the governing body to place him on leave, since he is in the service of the education department.

He accused the media of writing all kinds of nonsense, and claims that his dignity, his family, wife and children, have been destroyed.

He also told the pupils: "Tough times don't last, but tough people do." Beeld was told that Becker is on sick leave, while Van der Merwe applied for leave.

Duncan Hindle, director-general of education, has said he is aware of the problems at the school.

The national department can only intervene if the province requests this, said Hindle.

82. SAA steward in Afrikaans spat

2010-04-19 08:35

Aldi Schoeman, Die Burger

Cape Town - The fact that a South African Airways (SAA) air steward reported a passenger to her superior because he spoke Afrikaans to her, was described as "alarming" and "a clear violation of constitutional rights" on Sunday.

Hendrik Lemmer, 47, an estate agent from Stellenbosch and head of Cycling South Africa's Road Cycling Commission, said the air steward "was rude to us from the very beginning" on the flight from Johannesburg to Cape Town on Tuesday night.

The passenger next to Lemmer apparently didn't look at the air steward during the special safety information session for the row of seats at the emergency exit, where they were sitting.

The air steward acted "like a teacher toward a school child" and said he hadn't listened.

Humiliated

Later the air steward was working at their row again, when Lemmer apparently said to her in a joking way: "I see you're finally warming up to row 16."

She walked away and, after a while, the head steward came and said he had humiliated the air steward in front of the other passengers because she couldn't understand him.

Lemmer said he's "not a big activist for Afrikaans" and would have spoken English if she had asked him to do so.

"We have 11 official languages and SAA is a state-funded institution. I expect visible action (by SAA) towards the person, and not just a slap on the wrist," Professor Wannie Carstens, chair of the Afrikaans Language Council, said when asked about the incident.

Christo van der Rheede, director of the Foundation for Empowerment through Afrikaans, said the air steward should have asked the passenger to speak another language.

"It is that person's (the air steward's) right to say 'I don't understand.'" If the passenger is unable to speak another language, the air steward should call another crew member or ask a passenger to translate.

No specific policy

Carstens said: "It's common decency to speak English or another language if you realise the other person doesn't understand you. But nobody can blame me for speaking Afrikaans first."

Sibusiso Nkosi, spokesperson for the Pan-South African Language Council, said "such behaviour is not encouraged, especially when the taxpayer's money is involved".

Fani Zulu, SAA's head of communication, said the incident is being investigated.

"We have no specific policy that says we don't speak Afrikaans. We'll speak a language both parties can understand."

83. Dali Mpofu suspended again

2008-06-02 08:34

Aldi Schoeman, Die Burger

Johannesburg - The group chief executive officer of the SABC, advocate Dali Mpofu, has been suspended again after the high court set aside his suspension by the SABC board.

Senior SABC management were informed last Monday that his suspension was effective again.

According to an internal e-mail the council submitted an application to appeal against the decision to set aside Mpofu's suspension.

"The order of leave to appeal stays the high court's decision.

"Under these circumstances (Mpofu's) suspension is effective again.

A letter confirming the suspension was delivered to his house yesterday (last Sunday) afternoon," read the e-mail.

In the meantime, members of the SABC's middle management had compiled a memorandum in which they asked that a commission be established to investigate the crisis.

The application for leave to appeal is due to be heard in Johannesburg High Court on Monday.

84. Retired teachers to be deployed

2009-01-14 09:47

Aldi Schoeman, Beeld

Johannesburg - The Gauteng Department of Education wants to use retired primary school teachers to help struggling primary schools.

Education MEC Angie Motshekga said the districts were asked to identify the most competent retired teachers.

"They will help with the management of schools, the training of young teachers and will also be allowed to teach, if they want to," Motshekga said at a media conference in Johannesburg on Tuesday.

"We want to lay a sound foundation in primary schools. High schools with poor results in the matric exam often have to work with pupils from poor primary schools.

"High school teachers are complaining that they have to teach pupils basic writing, reading and arithmetic skills."

Motshekga said the budget would be reconsidered to move money from other places to this project.

Used strategically

Teachers will be used strategically and will not necessarily work all the time.

"Some of the retired teachers have indicated that they are not up to standing in front of a classroom all day, but they would like to teach young teachers how to teach children and do assessment."

The remuneration will be determined on the basis of what they earned before they stopped teaching.

Chris Klopper, chief executive of the South African Teachers' Union (SATU), said it sounded good in principle, but it would be difficult to carry out in practice.

Thulas Nxesi, secretary of the South African Democratic Teachers' Union (SADTU) said it didn't make sense to appoint retired teachers while other teachers were unemployed.

The project will start in February.

85. New job for Jimmy Manyi?

2011-07-25 10:30

Pieter du Toit, Beeld

Johannesburg - **Jimmy Manyi** could be in line to be appointed director general (DG) of mineral resources.

Although it has not yet been confirmed, speculation in government circles is rife that Manyi will be deployed to this critical post after an expected Cabinet shake-up.

It is also being speculated that **Susan Shabangu**, minister of mineral resources, could be replaced by her deputy, **Godfrey Oliphant**.

Shabangu was appointed as the minister in 2009 but angered the youth league by declaring that nationalisation would not happen in her lifetime.

Her department has also been plunged into controversy for awarding prospecting rights.

Favourite

According to reliable information, the chances are "better than good" that Manyi - currently the Cabinet spokesperson and head of the government communication service (GCIS) - will succeed advocate **Sandile Nogxina**, who had retired.

"He is the youth league's choice and in addition a favourite of the president. Some people in government have for some time applied pressure for Jimmy to take over the post," government sources told Beeld.

An appointment could be expected only after this week's Cabinet lekgotla.

Another senior government official said Manyi was definitely being considered as a candidate.

"Some in government are reluctant about having him in the post. But remember the appointment of a DG remains exclusively the president's prerogative."

Manyi, who was suspended from the department of labour before his appointment as Cabinet spokesperson, has a national diploma in economic geology from the University of the Witwatersrand. He worked for 10 years at Anglo American's gold department - five years as a practising geologist at the former President Brand gold mine in the Free State, before moving to Anglo's head office.

'Suitable candidate'

Manyi said he was well qualified for the post of DG but added he knew nothing of the possible redeployment

- although he was not at all surprised about the possibility.

"I can't deny it. I was overseas during the previous Cabinet meeting and don't know if it was discussed," he said.

"I am a suitable candidate for such a position. None of the mine company boards will be able to fool me."

According to him, he has not officially been informed about his possible move to the department of mineral resources, but he was asked about it by others last week.

He wouldn't say who had enquired about it.

His possible move to mineral resources could be an indication that government wants to take the sting out of the nationalisation debate by allowing Manyi to go after stricter empowerment targets.

- **Beeld**

86. New probe into apartheid era plunder

Jul 06 2011 22:37 Pieter du Toit, Beeld

Veteran businessman Raymond Ackerman says he is opposed to nationalisation as the state's role is not to run companies.

Cape Town - The public protector (PP) will launch a preliminary investigation into alleged plundering of the Treasury during the closing years of apartheid.

The plunder, involving various companies and prominent businessmen, relates to numerous alleged illegal transactions amounting to as much as R200bn.

The SA Reserve Bank, **Absa Group [JSE:ASA]**, **Sanlam [JSE:SLM]**, Rembrandt (now **Remgro [JSE:REM]**), KVV and even the Dutch Reformed Church have apparently been named in a confidential report, which was compiled by a British forensic investigation firm and handed to the South African government in 1999.

The report surfaced again in Parliament last year. The PP, **Thuli Masdonsela**, said on Wednesday she has decided to launch a preliminary investigation after having initially felt that the alleged offences fell outside of her mandate and that she had too few resources to tackle the task properly.

Advocate **Paul Hoffman**, who lodged the original complaint says he is extremely pleased about the PP's decision. The complaint was based on the content of a report by the British firm Ciex, who carried out a forensic investigation on the instruction of the SA government in 1997 and provided feedback through the secret service.

The Ciex report (of which Beeld has obtained a copy) states that during an unrelated investigation in 1995 an apparently illegal payment of R3.2bn was made by the Reserve Bank to Absa's predecessor, Bankorp, in which several prominent businessmen, who are mentioned by name, were involved.

The payments were disguised as a lifeline, according to the report, which also said that the local banking industry was "under the control of the Broederbond".

The then Heath Special Investigation Unit subsequently found in 1999 that the payments by the Reserve Bank to Bankorp/Absa, as well as similar payments to Sanlam, were illegal. This money was not, however, reclaimed, out of fear of damaging the banking industry.

Ciex's investigation into the Reserve Bank and Bankorp/Absa led to even more revelations about alleged illegal transactions in which money was "moved" from the Treasury. These included similar payments to Nedbank, the former Trust Bank, fraud relating to large-scale government purchases, irregularities with regard to gold reserves and concealed offshore Reserve Bank assets.

Ciex's services were terminated on December 31 1998 and its reports ignored by former President Thabo Mbeki's government.

Hennie van Vuuren, a senior researcher at the Institute for Security Studies (ISS), who has researched apartheid corruption, says the Treasury was extensively "plundered" between 1976 and 1994, as the Ciex report shows.

"This does not only go back to [John] Vorster and [PW] Botha, but also involves the new elite. This is why it has not yet been properly investigated. The political will simply does not exist."

Absa's chief group legal advisor, Marthinus van Rensburg, says the bank will lend its full co-operation to Madonsela. However, the allegations are already decades old and previous investigations had found that no action was required. Madonsela is currently in the eye of a media storm after The Star reported that the police planned to arrest her over a R1.8m payment made by the SA Law Reform Commission to a company she owned, while she worked for the commission three years ago.

However several organisations said that the claims against Madonsela were part of an attempt to intimidate and stop her from investigating the police, Sapa reported.

87. Out of jail, into an SABC job

2001-10-05 23:03

Rajaa Azzakani, Die Burger

Only days after his release from prison on charges of culpable homicide and driving under the influence of liquor, Thami Ntteni was appointed managing consultant for strategic initiatives at the SABC.

Ntteni, a former spokesperson for President Thabo Mbeki, was sentenced to seven years in prison in the Randburg Magistrates' Court on December 5, 1998. He effectively served five years of his prison term.

His sentence followed on a car accident in 1997 in which a woman died and three people were injured.

He was also found guilty on November 30, 1994 of driving under the influence of liquor.

Correctional Service Department spokesperson Russel Mamabolo on Friday confirmed that Ntteni had been released from prison on September 3 this year.

Ntteni has been in the service of the SABC since mid September.

'Scarce'

Newly appointed communications manager Tango Lamani in the office of executive group chief Peter Matlare on Friday said Ntteni's post was not advertised. The SABC had approached him for the post.

In terms of SABC policy Matlare was entitled to make appointments without having to advertise the post, as technical advisors were scarce, he said.

Lamani said he was not sure whether Ntteni had been approached for the job offer while he was still in prison.

"We are aware of Ntteni's past. He has paid his debt to society. He should be given a second chance. He brings excellent skills to the broadcasting industry."

Matlare announced the appointment of Ntteni and several other members of the SABC senior management on Friday.

Judi Nwokedi was appointed managing director of public broadcasting services, Mark Jakins was appointed director of group sales and marketing and Charlotte Mampane was appointed regional chief.

Dr Ihron Rensburg was appointed director of corporate communication and regulations, Herman Warren as director of corporate strategy and Clair O'Neil is the new general manager of Action stations.

Tango Lamani was appointed manager of communication in Matlare's office and Louise Lewis as consultant for Radio Active.

Reform strategy

Matlare said the new team would help the broadcaster in its new transformation process.

He referred to the appointments of his new team as phase two of the broadcasting industry's reform strategy.

"Phase one had been to stabilise the SABC, phase two was to appoint a management team and phase three will be to ensure quality products."

Matlare also announced that former chief legal advisor Ronnie Braacs had been dismissed after an arbiter had found him guilty of negligence.

88. Protector brushes off sex claim

2006-07-16 22:39

Rajaa Azzakani, Die Burger

Cape Town - Allegations of sexual harassment against public protector Lawrence Mushwana are rubbish, he says, and started after he reprimanded his deputy about problems with her work and exorbitant expenses.

Mushwana said on Sunday the allegations were "rubbish" and "ridiculous" and indicated he would fight to clear his name.

Mushwana's comments came after reports that he allegedly sexually harassed his deputy, Mamiki Shai.

The Sunday Times said Shai claimed that Mushwana rubbed his shoulder against her body at a meeting in May and thereby sent an explicit sexual message.

Shai said: "I had to move away from him. Two secretaries who walked into the room while he did this, apparently saw the entire incident."

Shai also alleged Mushwana made sexual overtures to two other female colleagues.

Claimed he had to reprimand her

Mushwana said he had gone through his entire schedule and he couldn't find any indication the two of them were together for any time in May.

Mushwana said: "I was on leave for the first week of May. She was in London for the next two weeks and in the last week of May she was on leave."

He alleged that Shai started the allegations only after he reprimanded her about her work and unnecessary expenses she wanted to incur.

Mushwana sent a memorandum to Shai and Justice Minister Brigitte Mabandla on July 4, in which he reprimanded Shai about problems in her work and unnecessary big expenses she wanted to incur.

He said Shai wanted to hold a strategic planning session at Sun City in March or April this year at a cost of R53 000.

He turned down the request and found an alternative venue at about R10 000.

She later reserved a suite at a London hotel, which he cancelled, because, as an official, she was allowed only an ordinary hotel room.

Mushwana said Shai later complained about his management style; that he didn't allow her to appoint personnel and exercised strict control over finances.

He claimed that, a day later, Shai started putting pressure on a female colleague to make allegations of sexual harassment against him.

Mushwana said: "My schedule can show when we had meetings. I'll do anything to prove my innocence.

Charge or withdraw, says DA

"Things have become so difficult that my wife isn't even talking to me."

Meanwhile, the Democratic Alliance indicated that if charges of sexual harassment were laid against Mushwana, he should immediately recuse himself from his post.

DA chief whip Douglas Gibson said Shai should either lay charges with the police against Mushwana or withdraw her allegations.

Gibson said it was unfair to launch a campaign against Mushwana in the media.

He said it was important that the matter be resolved in the next few days rather than dragging on for weeks or months.

- Beeld

89. Mbeki rejects Eskom ruling

May 19 2006 08:27 Rajaa Azzakani, Beeld

Cape Town - President Thabo Mbeki is of the opinion that black workers should not enjoy preferential treatment above coloured workers, as both were disadvantaged in the past.

He expressed himself strongly on Thursday about the Eskom verdict in the Cape arbitration court that blacks should enjoy more advantages than coloureds because they were more disadvantaged in the past.

Mbeki said although he was not aware of the court case, both groups were disadvantaged in the past and should therefore be treated equally.

"Coloureds were also previously disadvantaged. It would therefore not be correct of government to say coloureds should be excluded. Government would rather advocate equal treatment.

"Thus we would ensure that the previously disadvantaged in our community catch up with the previously advantaged."

Mbeki reacted to a question by Karel Minnie, DA MP, about the government's point of view about whether black candidates should enjoy preference above coloureds.

Blacks 'suffered more'

Minnie also wanted to know if all previously disadvantaged groups should enjoy the same treatment.

He was referring to the controversial Eskom case that served before the Cape arbitration court last month.

Leon Christiaans, a coloured engineer in the service of Eskom, applied for an internally advertised post in 2004.

He reached the short list, and was offered the position. The offer was later withdrawn and given to a black engineer.

The arbitration court last month ruled that coloureds were less disadvantaged in the past, and that blacks should therefore be more advantaged by affirmative action.

The ruling caused wide speculation that it could hold far-reaching implications for other minority groups in future.

Mbeki said he did not believe it was necessary to amend legislation in this regard, but rather to make sure the existing laws were correctly applied.

"The government disagrees with it that black candidates should enjoy preference over coloureds."

Equal opportunities

Minnie afterwards said he was comfortable with Mbeki's answer.

"Especially the part that legislation should not be amended, but rather be more effectively applied.

"Thereby the president made it clear that he rejected the court's ruling, and that all previously disadvantaged people should enjoy equal opportunities."

Solidarity, who supported Christiaans during the case, welcomed Mbeki's opinion.

Solidarity spokesperson Jaco Kleynhans, however, said the industry needed more than legislation.

"Legislation exists. The principle exists. What we need is how to apply it. Concrete guidelines about how legislations should practised."

Kleynhans said the union will announce a "good practice code" about this in Johannesburg next week.

He said if such codes were rejected it would mean that "if you are not black, you will always lose out" despite also being disadvantaged in the past".

90. Bid to oust Mbeki fails

2008-05-11 23:14

Jan-Jan Joubert, Beeld

Johannesburg - The South African Communist Party's plan to drive President Thabo Mbeki from his post has failed.

Mbeki is staying on in his post and there are no plans by the African National Congress-SACP-Congress of South African Trade Unions (Cosatu) alliance to get rid of him.

ANC secretary-general Gwede Mantashe gave this assurance at a news conference in Johannesburg on Sunday after a meeting of the three alliance members in Midrand at the weekend.

The SACP had asked that Mbeki be "recalled" by the ANC and thus replaced, but the conference denied the request.

Mantashe said in reply to claims that Mbeki would soon be out of a job: "There are aspects about which we differ, but we're not going to put him in the dock or make him the scapegoat."

Tension was obvious

The alliance partners did let it show, however, that they were dissatisfied with how Mbeki's government had handled certain issues, such as the rise in food and fuel prices, high levels of unemployment, the power crisis and Zimbabwe.

When Mantashe was confronted along with Cosatu's Zwelinzima Vavi and the SACP's Blade Nzimande at a media conference on Sunday, no one denied the tension.

Mantashe confirmed that Mbeki was a cadre deployed by the ANC, but said this should not be misunderstood.

No orders would be given to him. However, requests would be made.

"He is a cadre of the ANC. And a cadre is not like a factory-floor worker who can be fired if he doesn't obey orders."

91. 'We won't tolerate this nonsense'

2008-10-13 07:30

Pieter du Toit, Philda Essop and Jan-Jan Joubert, Beeld

Cape Town - The ANC won't stand for Mosioua Lekota's "nonsense" much longer, Mathews Phosa said on Sunday before a make-or-break meeting with Lekota on Monday.

The meeting between Lekota and Phosa, the ANC's treasurer-general, was scheduled last week in order to discuss Lekota's grievances with the party and its leadership. Phosa told Beeld on Sunday that the party's door is open.

Asked how much longer the ANC would tolerate Lekota, Phosa said: "Not much longer".

Lekota raised the political temperature on Saturday when he attacked the ANC in front of more than 2 500 disgruntled ANC members in Langa.

"The meeting will continue (despite Lekota's statements)... but we'll have to make a decision (about Lekota). We are here (if he wants) to talk (to us), but then it should be done in the inner sanctum of the ANC.

Party traditions

"But if they insisting on working outside the structures... I don't want to pre-empt anything," Phosa said. He did not want to speculate about disciplinary steps against, or the suspension of Lekota and his followers.

Phosa emphasised that ANC members are expected to follow the party's traditions and rules when airing grievances and repeated that this "could not" be done in public.

"We don't want to argue in front of the whole country. Our doors are open. But we're not going to tolerate this nonsense much longer," he warned.

Lekota said on Sunday that, to the best of his knowledge, the meeting with Phosa was going ahead, but it wouldn't be held at Luthuli House, the party's headquarters.

In view of Saturday's gathering he did not want to say if he was planning to relinquish his party membership. "I don't want to talk about it now," he said.

Jan-Jan Joubert reports that the ANC in the Western Cape has decided to summarily suspend its regional executive committee in Cape Town and to take action against ANC representatives favouring Lekota's breakaway.

The ANC in the Cape metro will temporarily be managed by a group of eight people led by contentious former ANC chief whip Tony Yengeni. The group will manage the region until a new regional leadership can be democratically elected as soon as possible at a regional conference.

Mcebisi Skwatsha, the ANC leader in the Western Cape, made this dramatic announcement to loud applause at the ANC Western Cape provincial general council in the Guguletu sports centre.

Cape Town metro is known in ANC structures as the Dullah Omar region, and is home to more than two-thirds of voters in the Western Cape.

92. Minimum sentences to stay...

2005-04-13 10:10

Jan-Jan Joubert, Beeld

Cape Town - The national assembly passed legislation on Tuesday that would ensure minimum sentences for extreme cases of murder, rape, robbery, drug trading, firearm offences and fraud remained in place.

This action has put an unexpected spin on the battle raging in legal circles for the past few months regarding minimum sentences and has come just before judges were to assemble in Kempton Park on Thursday.

Judges, the legal fraternity and proponents of jail reform have been doing their utmost to convince government to do away with minimum sentences.

Community organisations, supported by several MPs, wanted to keep minimum sentences.

The reason that the battle, conducted mainly behind the scenes, was so severe was that neither side knew what Justice Minister Brigitte Mabandla's feeling on the legislation was.

According to informed sources, the conclusive turn in favour of minimum sentences came about only recently.

Judges under an obligation

Minimum sentences were instituted in 1998 when the death sentence was abolished and many sectors of society felt the punishment handed down by judges for violent crime was not strict enough.

The legislation is controversial in that it places judges under an obligation to hand down at least the minimum sentence, except in instances where there is a "clear and compelling" reason not to do so.

The discretion for such a reason rests with the judge.

Due to the legislation's controversial prescriptive nature, it has to be reviewed by parliament every second year and this meant a decision had to be taken before the end of this month.

Several judges are against the legislation since they feel it impedes the judiciary's independence.

The organised legal profession, too, supported scrapping the legislation.

The expectation was that the abolishment of minimum sentences would have been raised at the judges' conference which is due to be held from Thursday till Saturday.

Overcrowded jails

Judge Hannes Fagan, inspector of jails, was in favour of scrapping minimum sentences because, in his view, it gave rise to overcrowded jails.

Members of parliament across party lines were supportive of non-governmental organisations that wanted to keep minimum sentences to prevent judges from handing down sentences that were too light - especially in cases of rape - due to mitigating circumstances.

The legislation enforcing minimum sentences for a further two years probably will be passed by the national council of provinces on Wednesday, after which it will be tabled for President Thabo Mbeki's signature.

93. 'Proof of plot against Chuene'

2010-02-24 23:37

Pieter du Toit

Cape Town – The revelation that Leonard Chuene bought a luxury vehicle for R1 from Athletics South Africa (ASA) is “sufficient proof of a plot against him”.

Butana Komphela, ANC MP and chairperson of the parliamentary portfolio committee on sport, on Wednesday slammed ASA’s interim boss Ray Mali for making the revelation and accused him of conducting a “witch hunt”.

Mali said in a TV interview on Tuesday night that suspended ASA chief Chuene had bought a 2004 E-class Mercedes for only R1 from the athletics governing body.

ASA’s erstwhile management approved the price and decided that four other employees could acquire ASA vehicles for this price. It was apparently part of their remuneration packages.

“I won’t be told that there is not a plot against Chuene. Why did Mali have to go to the media first?” said Komphela.

He had called the minister and deputy minister to the ANC parliamentary study group on sport to report back on the South African Sports Confederation and Olympic Committee’s (SASCOC) investigation at ASA.

Komphela believes that Mali, who was seconded by SASCOC to ASA, is overstepping the mark.

SASCOC announced earlier this month that a forensic investigation of ASA would be conducted and that criminal prosecution would be initiated if necessary.

Komphela said that he was just as big a supporter of good corporate governance as anyone else, but that he was concerned about Mali’s focus on Chuene.

“Yes, it is good when there is an inquiry, but what mandate do SASCOC have? Chuene also has to get a chance to put across his side of the story.”

Meanwhile, the DA have asked the national prosecuting authority’s special investigations unit to have a close look at ASA’s affairs.

Donald Lee, spokesperson on sport for the DA, said that a thorough and in-depth investigation of ASA was needed to clear the air.

ASA spokesperson Ethel Manyaka said that she was not allowed to comment on the matter of Chuene’s vehicle purchase.

94. Nozizwe: Ministers back Mbeki

2007-08-15 07:27

Jan-Jan Joubert and Liezel de Lange

Cape Town - Several Cabinet ministers on Tuesday further closed ranks behind President Thabo Mbeki against dismissed Deputy Minister of Health Nozizwe Madlala-Routledge.

In a statement issued on behalf of Transport Minister Jeff Radebe, Deputy Minister of Defence Mluleki George and Deputy Minister of Arts and Culture Ntombazana Botha, the Government Communications and Information Service (GCIS) claimed Madlala-Routledge created false impressions during the media conference she held last week in Cape Town after her sacking.

GCIS claimed she created an impression that Radebe had called her to express his support after she was relieved of her duties, and that George and Botha had invited her to visit the Frere Hospital in East London.

It was at Frere, after seeing for herself the conditions in the maternity ward, that she described the death rate among babies as a national emergency.

Statements 'not accurate'

When quizzed on who exactly was under these impressions Madlala-Routledge, Cabinet spokesperson Themba Maseko said many people shared the impression, including Radebe, George and Botha.

What Madlala-Routledge had indeed said at the press conference was that Radebe had delegated certain responsibilities to her while he was acting in place of Health Minister Manto Tshabalala-Msimang, enabling Madlala-Routledge to do her job better.

In an unrelated comment much later in the press conference, Madlala-Routledge said Radebe had called her since her firing, but did not make any comment regarding the content of their discussion.

She also said many people had called since she was fired, but did not identify any callers.

Regarding George and Botha, she said they had raised concerns about the conditions at Frere. She never claimed they had invited her there.

When asked about this aspect, Maseko said Botha and George had discussed concerns about many hospitals with Madlala-Routledge, but not the death of babies at Frere.

Throughout the press conference, Madlala-Routledge insisted she became aware of the baby deaths following an investigation by East London newspaper the Daily Dispatch. She never claimed Botha and George alerted her to the deaths.

Nevertheless, according to Tuesday's GCIS statement, Radebe, Botha and George "would like to place on record that the former deputy minister's statements are not accurate."

"At no stage did the minister call to express his support after she was released from her duties, and at no stage did the deputy ministers invite the former deputy minister to go to Frere Hospital following the news reports about the death of babies at the hospital."

"The visit to the hospital was the former deputy minister's own initiative and had nothing to do with discussions she may or may not have had with a number of leaders in government, and there was never an express or implied invitation for her to conduct an unannounced visit to this or to any other hospital," the statement concludes.

95. Niehaus lied over doctorate

2009-02-16 23:44

Leopold Scholtz, Die Burger

Brussels - Carl Niehaus did not obtain a doctorate in theology at the University of Utrecht in the Netherlands in 1999, as he professes to have done.

Niehaus resigned as ANC spokesperson last week after confessing to fraud that was exposed by the Mail & Guardian.

Since then it has also been revealed that he lied, among others about rental arrears for his villa in Midrand.

Niehaus claimed he obtained a doctoral degree in theology at Utrecht during his tenure as South Africa's ambassador in The Hague.

'No doctorate'

Following an enquiry, a university official spent most of Monday afternoon searching through the theology faculty's documents.

A spokesperson later called back, saying: "I can inform you that Mr Carl Niehaus had not obtained a doctorate in Theology in the period you mentioned."

Beeld enquired about the period 1997-2000, when Niehaus was Ambassador in The Hague.

When some articles in the press started referring to him as "Dr" Niehaus last year, a reporter from Die Burger asked him whether his title was Mr or Dr. "It really doesn't matter, but it's doctor," he said at the time.

He told another reporter he obtained the degree in 1999.

Gang-rape claim

Niehaus's CV on the LitNet website states he obtained his master's and "doctorate" in theology summa cum laude at the University of Utrecht while he was serving as Ambassador.

In the meantime questions are being asked once again about Niehaus's claim last year that he was gang-raped on the eve of his sentencing in 1983, reports **Pieter du Toit**.

Niehaus and his wife at the time, Jansie, were standing trial on charges of high treason.

According to him he was raped by more than 20 men and it "went on and on".

It was so bad that he couldn't climb the steps from the cells into the courtroom without the warder's assistance.

However, apart from Niehaus's version there is no evidence that he was indeed raped.

Forbidden to comment

Advocate Klaus von Lieres und Wilkau, attorney-general of the Transvaal Provincial Division at the time, said he wasn't aware of the matter: "If anyone had lodged a complaint of this nature with me, I would definitely have remembered it."

When Niehaus was confronted with the issue of the validity of his doctorate degree on Monday afternoon, he first said the newspaper should do its research properly, but then said the ANC had forbidden him to comment, reports **Jan-Jan Joubert**.

Further enquiries in the Netherlands indicate that Niehaus was known as "doctorandus", but definitely not as "doctor".

Professor Chris van der Merwe of the University of Cape Town explained that "doctorandus" is halfway towards a doctorate; a phase that has to be completed before starting a doctorate.

It is comparable to a master's degree, but it is definitely not a doctorate.

96. Right-wingers praise attack on prof

2011-07-15 09:57

Jan Gerber, Die Burger

Cape Town - A member of the Volksraad Selection Committee (VVK) issued a threat to the University of Stellenbosch (US) on Thursday, after one of their members allegedly assaulted Professor Anton van Niekerk, 57, in his office at the faculty of arts.

"Stellenbosch doesn't have enough security to protect Anton van Niekerk," was the alleged threat.

The VVK is an organisation which calls on Afrikaners to register on an alternative list of candidates, which will then be used to elect an alternative Afrikaner national council or "volksraad". The aim of this is to negotiate with the ANC to create an Afrikaner homeland.

Argument

Abel Malan, 48, a businessman from Mbombela and a candidate for the VVK, arranged the meeting with Van Niekerk following an article he wrote entitled **Don't condone apartheid**, which appeared in Die Burger and its sister papers on July 5.

In this article, Van Niekerk - a director of the Centre for Applied Ethics at the university - was critical of Afrikaner intellectuals who justified South Africa's involvement in the Border War. He wrote that "as white people, we sit with enormous guilt regarding the past".

Police spokesperson Warrant Officer November Filander said an argument started during the meeting, and "the suspect became aggressive and overturned the office desk on the professor. He also physically attacked the victim. The US's protection services arrested the suspect and handed him over to the police."

Malan is currently being held in the Stellenbosch police cells.

Threatening phone calls

US rector Professor Russel Botman claimed on Thursday that Malan had also "made several threats".

Botman said at a media conference that Van Niekerk had suffered serious bruises to his face and his glasses were broken. He was taken to see a doctor and a trauma counsellor after the incident.

Botman said a security official was stationed in the office across from Van Niekerk and could act quickly to stop the attack.

When he was asked whether Malan had threatened Van Niekerk before the meeting, Botman said no, but

“that doesn’t mean Anton Van Niekerk didn’t receive threatening phone calls”.

Botman said the university would increase its security to “protect our staff against this kind of behaviour and threats”.

“As a university it is our task and role to stimulate debate and constructive discussion. Academic freedom and the freedom of expression and speech go hand in hand and are not negotiable.”

Botman described the alleged assault as a “reprehensible act”, saying it “deserves condemnation in the context of our pursuit of a South Africa where the rights of all its people are protected”.

'Demand freedom'

Botman said some of Malan’s supporters were waiting for him outside the faculty building. After his arrest, some of them stood outside the Stellenbosch police station.

Ben Geldenhuys from Pretoria, another candidate for the VVK, said they were on a countrywide tour to introduce their candidates. They had a meeting in Stellenbosch in front of about 100 people on Wednesday night.

He explained they were like the Independent Election Commission, and would hold an election in September, where “a national council would be elected with a mandate to represent Afrikaners who wanted to be free and to demand the international right to freedom”.

They wished this right for all the people of South Africa, he added.

He described Malan as a “reasonable man” and said he wanted to put forward his opinion on the matter that Van Niekerk had written about. He suspected that Van Niekerk “started yelling” at Malan.

“Abel is a candidate because he has always found it impossible for the Afrikaner to survive in this country,” said Geldenhuys.

Praise for attack

The Verkenner (Pathfinder) movement, of which Malan was deputy president, praised Malan for his alleged attack. “The movement has understanding for Malan’s behaviour and is proud of the valour shown by its leaders.”

“This behaviour can also be seen as a warning to any other person who wants to ridicule our nation and its struggle for freedom,” claimed a statement by the movement.

It also claimed Van Niekerk's "patronising and insulting words about the Afrikaner became too much for Abel".

"Due to provocation by the professor, his desk was overturned and he was told in clear Afrikaans how conservative Afrikaners felt about his statements."

Malan was expected to appear in the Stellenbosch Magistrate's Court on Friday on a charge of assault with the intention to cause grievous bodily harm.

- Die Burger

97. It's Mbeki's choice

2003-08-26 07:47

Jan-Jan Joubert, Beeld

Cape Town - If the continuing controversy surrounding deputy president Jacob Zuma leads to his resignation, President Thabo Mbeki will be able to appoint a deputy president of his choice.

Although there is no stipulation in the Constitution that the deputy must succeed the president, it has become the common expectation. Similarly, the deputy leader of the African National Congress (ANC) is expected to become the deputy president.

Should Zuma's head roll, Mbeki will be able to select the deputy president. This places the person in a very strong position, not only to be elected as deputy leader of the ANC at the next congress, but also to take over the reins from Mbeki in 2009.

Under Section 91(2) of the Constitution, the president appoints his deputy, determines the deputy president's powers and functions and may also fire him.

The Constitution requires that the deputy president be a member of parliament, but because of the current vacancies in the ANC caucus due to deaths, a person from outside parliament could even be appointed.

Speculation is already rife in political circles over who would take over from Zuma if he loses his position - which seems inevitable at present.

Although the names of Cyril Ramaphosa, businessman, Joel Netshitenzhe, cabinet spokesperson, and Mosioua Lekota, minister of defence, keep cropping up, many ANC members are placing their money on Foreign Affairs Minister Nkosazana Dlamini-Zuma.

Another possibility being bandied about is that Mbeki might elevate Mangosuthu Buthelezi, Inkatha Freedom Party (IFP) leader, to the position to put an end to the growing bond between the IFP and the Democratic Alliance.

98. Open season on politicians

2004-08-31 22:52

Jan-Jan Joubert , Beeld

Cape Town - All political parties except the New National Party are convinced their floor-crossing figures will increase during the new season, but it seems as if the African National Congress will score the first hit.

Floor-crossing started at midnight on Tuesday and will last for the next two weeks.

It seems as if local circumstances will be decisive for floor-crossing in every city council.

But, the scars of the bitter battle between the NNP and the Democratic Alliance run deep and it seems few NNP council members will cross to the DA.

Tenacious rumours did the rounds on Tuesday that Marthinus van Schalkwyk and his remaining NNP members in parliament and the provincial legislature would join ANC ranks officially at the Cape Town Civic Centre, either on Wednesday morning or later in the week.

This would be enough to officially hand the Cape Town City Council to the ANC after it and the NNP have jointly ruled the city for the past two years.

Riversdale one of the doubtfuls

Smuts Ngonyama, the ANC's national information chief, said on Tuesday afternoon no date has been determined yet for the NNP leadership's affiliation with the ANC.

Ngonyama said the ANC invited councillors to join the party if they wanted to contribute to the country's development, but they didn't want just to increase their numbers.

While floor-crossing in the Western Cape has given way to its quota of rumours of bribery and intimidation, it looks as if the DA will cede various city councils in the province to the ANC, starting with Riversdale, home of provincial DA leader Theuns Botha.

It seems, however, as if the DA will considerably strengthen its position in the Free State.

DA leader Tony Leon will be addressing a media conference in Bloemfontein on Wednesday morning.

On Tuesday, he asked councillors in Port Elizabeth to join the DA - the only party standing between South Africa and a one-party state.

The Freedom Front Plus also is claiming the new-found loyalty of various councillors in Pretoria, Polokwane (Pietersburg), Mookgopong (Naboomspruit), Secunda and in the Free State.

IFP seems to be vulnerable

FF+ leader Pieter Mulder is to make announcements in this regard in Pretoria on Wednesday morning.

The Inkatha Freedom Party is vulnerable after its weak election performance in KwaZulu-Natal. National spokesperson the Rev Musa Zondi said the party was doing all it could, but in the end there was only so much that could be done. Independent Democrat leader Patricia de Lille will be welcoming the floor-crossers, who will be her party's first councillors, at a function in Cape Town on Wednesday morning.

99. Hlophe in new money storm

Mar 31 2006 08:05

Jan-Jan Joubert, Beeld

Cape Town - Justice John Hlophe, controversial judge president of the Cape, is in the midst of a new storm claiming that he had allegedly received R10 000 a month for consultation work to a company while he already was in the seat as judge president.

It is furthermore alleged in an article in next week's issue of the investigative periodical noseweek that Hlophe gave permission to that same company which paid him - the Oasis group of companies - to institute legal proceedings against one of Hlophe's colleagues in the Cape Supreme Court, Justice Siraj Desai.

This information came to light when preparations for the internet edition of noseweek were done online by accident instead of offline.

A reader picked this up and it came to the knowledge of the DA.

Sheila Camerer, DA-MP, requested Hlophe to react urgently to the allegations and that Justice Minister Brigitte Mabandla becomes acquainted with the facts.

Camerer pointed out that judges were not allowed to receive any further remuneration over and above their salaries as judges.

When approached on Thursday night, Martin Welz, editor of noseweek, said the information was made public by accident but that it would be published in his magazine and that noseweek stood by the story as it was the truth.

When Beeld, sister publication of FIN24, managed to reach Hlophe on a cellphone at 21:10 on Thursday night his only comment was: "I'm sleeping now. This is my private phone. It is late."

He refused to comment when the allegations were put to him.

The report in noseweek says that Hlophe and other Cape judges recently attended a party at the upmarket Cape Grace hotel.

This was paid for by Sanlam, the insurance giant, and the reason was that well-known advocate Dumisa Ntsebeza was admitted as senior counsel (SC).

The article points out that Sanlam has a business connection with the Oasis group as co-developers of the Sanlam Oasis Crescent Fund and that Hlophe heads the Umbilo Trust, which has a real interest in Oasis Asset Management.

According to noseweek Hlophe was paid - as noted in the Oasis accounts for April 2002 to March 2003 - R10 000 a month as "consultation fee".

Explanatory notes refer to Hlophe as: "He serves on the board of trustees of one of our retirement funds" and "He supplies expert legal advice."

The article in noseweek further alleges that Hlophe had entered into a confidential agreement with Oasis (and received money from the company) after Oasis issued summons against Desai as a result of remarks Desai allegedly made against Oasis.

To be able to summons a judge, the intending claimant has to obtain the permission of the judge president, and according to noseweek this was granted by Hlophe.

Desai said on Thursday evening he did not want to comment on the issue at this stage. It was not possible to contact an Oasis spokesperson.

100. Land Affairs DG quits

2007-10-30 09:24

Jan-Jan Joubert and Gert Coetzee, Beeld

Cape Town - South Africa's Director General of Land Affairs Glen Thomas is out of a job - but it's not clear if he resigned or was fired.

Die Burger heard from various sources on Monday afternoon that the controversial Thomas had left the service of the department, but officials were under strict orders not to talk to the media about it.

The office of the Minister of Land Affairs Lulu Xingwana apparently had to deal with all media enquiries, but the Department's head of communication Stoney Lebethe did not answer her phone or telephone.

A call to Thomas's cellphone number was answered by a woman who said the number had been relayed to her "because Glen Thomas is no longer with the department."

Sworn to secrecy

On enquiry she confirmed that he had left on Monday, but she would not elaborate on the circumstances and referred all enquiries to Xingwana's office.

Thomas was in the news during the past week after missing the tabling of his department's annual report before parliament's portfolio committee on Land Affairs.

Members of Parliament were upset, especially since they'd seen him on TV on the previous Saturday at the Rugby World Cup final in Paris.

The expectation was that Thomas would present the annual report next Wednesday to the portfolio committee, which met on Tuesday to discuss unrelated matters.

With all the unhappiness about the country's Land Reform programme, it was anticipated that Thomas would have to do some major explaining.

On the one hand the poor are unhappy about the slow progress and on the other farmers are displeased about the clumsy process. There's also concern about the large number of (emerging) farmers that fail, after being established on farms.

A well-placed source said on Monday night that if Thomas had indeed left, it wouldn't be a bad thing.

"One of the biggest problems is that originally he came from the Landless Peoples' Movement. This has landed him in an ongoing ideological confrontation with the government whose policy he's supposed to execute," Die Burger was told.